D. N. Dobrescu citează, în cartea sa despre Biserica Olteană supt Austriacĭ (p. 134), actul prin care Constantin Mavrocordat, întîmplîndu-se a fi Domn, la întoarcerea celor cincĭ județe către Domnia din Bucureștĭ, îndeamnă la supunere către Turcĭ, la patriotism, am zice azĭ, pe locuitorĭ, înnainte de a se încheia războiul.

E de mirare că un act de această însemnătate n'a văzut încă lumina. Îl dăm aicĭ după originalul din Archivele Statuluĭ.

M[i]l[o]stiiŭ b[o]jiiŭ Io Costandinŭ Nicolae Voevod, gospodarŭ zemli vlahiscoe, pisah g[o]sp[o]dstvami [= Domn al Țeriĭ-Româneștĭ, am scris Domnia Mea] cinstitŭ și de Dumnezeŭ iubitoriule, Sfinția Ta, părinte episcoape alŭ Rîmniculuĭ și Sfințielor Voastre părințĭ egumenĭ dupre la mănăstirile dupeste Oltŭ, dinŭ județulŭ Romanaților, alŭ Vălciĭ, alŭ Jiiuluĭ-de-josŭ, alŭ Jiiuluĭ-de-susŭ și alŭ Mehedințilorŭ, si Molitvelor Voastre, preoțĭ, diaconilorŭ, și dumneavoastră boiarĭ maĭ marĭ și boerănașilor, căpitanilorŭ de țară și slujitorilorŭ și voao, părcălabilor dupen sate și tuturorŭ săteanilorŭ, cățĭ sănteți lăcuitorĭ într'aceaste maĭ susŭ numite judeațe, alŭ Romanaților, alŭ Vălciĭ, alŭ Jiiuluĭ-de-josŭ, alŭ Jiiuluĭ-de-susŭ și alŭ Mehedințilorŭ.

Vă facemŭ Domnia Mea în știre că, de vreame că, dinŭ tămplarea vremilorŭ, întămplăndu-să și acumŭ năpădire de Neamțĭ și catane în pămăntulŭ acesta, nu puține jafurĭ și prăzĭ aŭ cursŭ ticăloșilorŭ pămănteanĭ de către aceĭ vrăjmașĭ aĭ putearneciĭ Înpărățiĭ, adecă de către Neamțĭ și catane, a cărora năpădire prea-puternica Înpărăție nesuferindu-o și neobicnindu-o *(sic)*, trimis-aŭ oștĭ înpărăteștĭ, otomăneștĭ și tătăreștĭ, spre izgonirea vrăjmașilor, ca să-ĭ dăzrădăcineze și să-ĭ izgonească din pămăntulŭ țăriĭ, și, văzăndŭ Domnia Mea atăta gloată de ostașĭ, cariĭ putea să facă multă stricăcune și pradă țăriĭ și pămănteanilorŭ,

cu toată vărtutea și nevoința noastră amŭ stătutŭ și ne-amŭ jărtvitŭ pe sinene, ajungăndŭ cu multă rugăčune la prea-putearnica Înpărăție, de amŭ scosŭ fermanurï înpărăteștï, cu mare tărie și cu înfricoșate poruncï, ca să nu să atingă cinevașï dinŭ ostașï asupra săracilorŭ și a pămănteanilorŭ, măcarŭ de unŭ capŭ de ață, luîndŭ asupra noastră pre totŭ norodulŭ, de la micŭ pănă la mare, că săntŭ dreapte raiale ale prea-putearniciï Înpărățiï. Și așa, cu mila și ajutoriul luï Dumnezeŭ s'aŭ păzitŭ săraciï și s'aŭ apăratŭ de ostașiï înpărăteștï, iarŭ, de aŭ și îndrăznitŭ cinevașï dinŭ ostașï a supăra pe căte unŭ săracŭ, și i-aŭ luatŭ ceva, cu totŭ adinsulŭ ne-amŭ silitŭ și fieștecăruia i s'aŭ scosŭ paguba. Aseamenea dară și pentru aceale cincï judeațe de peste Oltŭ, adecă Romanațiï, Vălča, Doljŭ, Gorjŭ și Mehedințï, partea de peste Oltŭ, viindŭ hotărâtă poruncă de la prea-putearnica Înpărăție ca să să rădice Măria Sa seraschiarï Murtază-Pașă cu oștile înpărăteștï, cu 55 de steagurï de serdenghečti, și cu 40 de steagurï de levenț, și cu 30 de steagurï de aghialeturï[1], și cu unŭ Seraschiiarï Sultanŭ și cu alțï doï Sultanï, cu 6.000 de oaste tătărască, și să între peste Oltŭ într'aceale cincï judeațe, ca să izgonească pe vrăjmașiï putearniciï Înpărățiï, și, fiindŭ și voï, lăcuitoriï aceï țărï dinceput și dintăiașï dată, maï denainte vreame raiale supuse ale prea-putearniciï Înpărățiï, creștineaște, tocma ca unŭ moșteanŭ alŭ patrieï aceștia, cu dureare de inimă asupra creștinesculuï norodŭ, umilindu-ne, nu ne-amŭ înduratŭ, nicï amŭ pututŭ răbda saŭ a suferi să auzimŭ stricăčunea lăcuitorilorŭ aceï părțï, care s'arŭ putea întămpla să să facă, de către ostașiï înpărăteștï, ci, precumŭ, pentru norodulŭ părțiï ceștiï dincoace, ne-amŭ silitŭ și ne-amŭ nevoitŭ de i-amŭ luatŭ asupra noastră, așa și darŭ aseamenea și pentru voï, luîndu-vă asupra noastră de la prea-putearnica Înpărăție, că vețï fi dreapte raiale ale Puternicii Sale, și cumŭ vă vețï pleca și vă vețï supune suptŭ stăpănirea prea-putear-

[1] Ostașï regulațï, ostașï aleșï și ostașï din provinciï.

nicĭ Înpă[răţiĭ], precumŭ aţĭ fostŭ dinceputŭ şi maĭ de nainte, şi suptŭ oblăduirea noastră, bine aŭ voitŭ prea-putearniculŭ Înpăratŭ, după rugăčunea noastră, şi aŭ datŭ fermanŭ cu mare tărie ca, cățĭ dinŭ lăcuitorĭ vorŭ alerga şi vorŭ năzui de vorŭ veni către Măria Sa Seraschiiarĭ-Paşa şi către boiariuł nostru ce l-amŭ trimisŭ înpreună pentru aşăzarea şi tocmirea aceĭ părţĭ de ţară, toţĭ să fie păziţĭ, apăraţĭ şi feriţĭ de verĭce fealĭ supărare şi răŭ care s'arŭ putea întâmpla de către otomăneştiĭ ostaşĭ: atâta aceia, cătŭ şi casele lorŭ şi bucatele lorŭ, niminĭ să nu să atingă măcarŭ de unŭ capŭ de aţă.

Decĭ darŭ, văzăndŭ cartea Domnii Meale, şi înţelegăndŭ de mila ce prea-putearnica Înpărăţie prin mijlocul nostru aŭ arătatŭ către voĭ toţĭ, numaĭ de cătŭ, cu inimă neîndoită şi cu toată voia, să alergaţĭ şi să năzuiţĭ să veniţĭ către Măria Sa Seraschiarĭ-Paşà, spre închinăčunea şi supunerea suptŭ ascultarea şi stăpănirea otomăneştiĭ Măririĭ şi suptŭ oblăduirea noastră. Şi nu numaĭ voĭ, ceĭ marĭ şi maĭ de frunte, ci, pentru binele şi folosulŭ de obşte, să îndemnaţĭ pre toţĭ, celalaltŭ obştescŭ norodŭ, să să supue şi să fie precumŭ aŭ fostŭ maĭ nainte, alergăndŭ şi eĭ cu toţiĭ împreună spre căştigarea ča de folosŭ. Şi să-şi ià fieştecarele buiurultiŭ de la Măria Sa Paşa şi carte domneaască din măna boiaruluĭ nostru.

Drept aceaia darŭ, urmăndŭ poruncíĭ şi învăţăturiĭ noastre, să ştiţĭ că cu toţiĭ veţĭ fi păziţĭ şi apăraţĭ de totŭ răulŭ, şi veţĭ avea de la Domnia Mea milă, căutare, dreptate şi uşurinţă la toate dăjdile voastre. Şi veţĭ şti şi ačasta, că, pentru zahereao ce să cade a să da oştilor înpărăteştĭ, s'aŭ trimisŭ banĭ gata, ca să să plătească zahereao cu banĭ, să nu să facă supărare, nicĭ să să ià de la niminĭ măcarŭ unŭ grăunţŭ fără banĭ; şi, de să va întâmpla a să face cuivaşĭ de către ostaşĭ vre o pagubă şi supărare, numaĭ de cătŭ acelŭ păgubaşŭ să alearge şi să meargă la Măria Sa Paşa, să dea jalbă, şi i să va înplini toată paguba pănă la una, şi ostaşul acela să va pedepsi cu mare şi grea pedeapsă, dupe fermanurile putearniciĭ Înpărăţiĭ.

Iarŭ, de carea cumva să va amăgi cu găndulŭ a rămănea totŭ dejbinaţĭ suptŭ stăpănirea streinilorŭ Neamţĭ, vrăjmaşilorŭ prea-putearnicii Înpărăţiĭ, să ştiţĭ că, nu numaĭ vă veţĭ jăfui şi vă veţĭ prăda de bucatele şi averile voastre, ci şi robii vă veţĭ da, şi veţĭ treace şi prinŭ ascuţitulŭ sabieĭ, şi păcatulŭ acela va fi în grumazii voştri.

Şi oricarele, verĭ dinŭ egumenĭ, verĭ dinŭ boiarĭ saŭ boierănaşĭ, saŭ verice fealĭ de omŭ pămănteanŭ arŭ fi avăndŭ aicĭ, în ţară, moşiĭ, viĭ, Ţiganĭ, case, să vă triimiteţĭ acumŭ maĭ nainte oameni voştri, să le iă întru stăpănire-vă, că de cătră Domnia Mea toate vă le dăm ca să vă le stăpăniţĭ fără de nicio zăticnire.

Tolico psiah g[ospodst]v[a]mi. [Aceasta poruncim Domnia Mea.] Oct[omvrie] 29, 7246 [1737].

[Monogramă. Pecete. — Şi turceşte[1]].

Io Costandin Voevoda.

[1] *Hurez,* doc. XI I/6. Cf. şi n[1] 7.

II.

TREĬ SCRISORĬ PRIVITOARE LA IENĂCHIȚĂ VĂCĂRESCU.

D. profesor I. Lupaş, din Sibiiŭ, îmĭ trimete aceste treĭ scrisorĭ copiate la Sibiiŭ, în Museul Bruckenthal, şi privitoare la boierul cu ştiinţă de latineşte, franţuzeşte şi italieneşte, la potrivitul emisar în străinătate care a fost Ienăchiţă Văcărescu, gramaticul şi poetul.

Se ştie că, fugind de-acasă, pentru a vedea Europa, despre care li vorbise perceptorul lor apusean, beizadelele luĭ Alexandru-Vodă Ipsilanti, Văcărescu primi de la părintele deznădăjduit, care se temea pentru situaţia sa domnească, sarcina de a-ĭ aduce înnapoĭ din Ardeal.

Bruckenthal, puternicul magnat ardelean, avu plăcerea de a cunoaşte şi el pe acest boier interesant şi el îl recomanda la Viena, ministrului Cobenzl prin scrisoarea ce urmează [1]:

I.

Hochgeborner Graf,

Der wallachische Bojar Vakareszku, nach ihrer Landessprache Szeptar oder Landesgeneral, der die Ehre haben wird, Euer Excellentz dieses Schreiben zu überreichen, geht in den Angelegenheiten seines Herrn, des Hospodars von der Wallachey, nach Wien, und hat mich um meine Empfehlung an Euer Excellentz ersucht. Ich habe mich der Entrichtung dieser an mich verlangten Gefälligkeit um so weniger entziehen zu können geglaubt, da ich einerseits durch nachbarliche Pflichten, anderseits durch die Betrachtung, dass er, wenn er will, den siebenbürgischen Sachsen eben so sehr nützen, als im entgegengesetzten Fall schaden

[1] Ea nu se află în culegerea scrisorilor luĭ Bruckenthal, care s'a tipărit în „Archiv des Vereines für siebenbürgische Landeskunde", 1904-5. — Cf. pentru călătorie *Istoria literaturiĭ romîne în veacul al XVIII-lea,* II, p. 136 şi urm.

kann, mich einigermassen dazu vor verpflichtet gehalten. Indem ich aus diesen Rücksichten hiemit sein Verlangen erfülle, und im Vertrauen auf die alte, mir von Euer Excellentz gütigst geschenkte Gnade und Gewogenheit, Euer Excellentz zu bitten mir die Ehre gebe, in vorkommenden thunlichen Fällen, ihm Gewogenheit und geneigten Willen zu erweisen, — rechne ich es mir übrigens zu vorzüglichen Vergnügen, bey dieser Gelegenheit, Euer Excellentz das Bekänntniss meiner alten Hochachtung erneuern und um die Fortsetzung Ihrer Gnade bitten zu können. Ich aber habe die Ehre, mit besonderer Verehrung zu seyn

Euer Excellentz

Hermannstadt, den 28-ten Jenner 782.

ganz gehorsamster Diener

Baron Bruckenthal.

An des tit. Staats-Vice-Canzlers Grafen v. Cobenzel Excellentz.

II.

Domnul fu mazilit, fără zăbavă, pentru fuga fiilor săĭ, și, trebuind să plece la Constantinopol, el cere, prin plîngerea ce urmează, înnapoierea fiilor săĭ:

Eccellenza,

Poichè dal primo momento della mia afflizione V. E. si è degnata interessarsi tanto in mio favore, senza ommettere di ringraziarla per quanto fin ora si è adoperato, vengo con questa a parteciparli il colmo della mia disgrazia, supplicandola a radopiare premure, poichè il bisogno estremo lo richiede in favore d'un angustiato Padre.

Eccomi finalmente, in cotesto giorno, deposto dal Principato, ecco li tristi frutti della inconsiderata fuga e del ritardato ritorno dei miei figli. Al caso atroce non rimane ciglio asciuto, anche delle persone più indiferenti; solo il cuore di miei figli si mantiene indurito. La Sublime Porta à creduto a proposito dismetermi dell' impiego, e,

benchè ciò sia stato con tutte quelle marche d'onore, in atenzione dei miei servigi, niente di meno vi è da temere le più funeste conseguenze se la solecita venuta dei miei figli non le arresta. Ecco dunque un padre e tutta una famiglia vittima d'un sconsigliato capricio, d'una inconsiderazione giovanile. Eccomi ridotto al duro passo di tornare a Costantinopoli in breve. Ma come ritornare senza li figli? No, non tanto agisce in me il timore delle inevitabili conseguenze, come l'amore paterno, per solecitare il loro ritorno. Se le mie circonstanze fano brecia nel cuore più insensibile, come non potrò sperare che oprino in quello di V. E., il di cui carattere distintivo è la bontà e la umanità? Se le preghiere dunque d'un padre smarritto, se le lagrime e singhiozi d'una angustiata madre, se le suppliche più umili di tutta una desolata famiglia meritano qualche cosa appresso V. E., la supplico, e, per quanto vi è di più sacro in cielo ed hà più caro sulla terra, la scongiuro a porgermi dita e vedere la maniera nella quale possa riavere gli fugitivi figli.

Egli è vero, Signore, che loro m'hano causato questo funesto colpo con la lora fuga; ma mi son figli, e solo chi è padre, sà di qual peso sia cotesto titolo nel cuore d'un genitore. Che non li tratenga il timore che io mai li rinfacci il loro fallo, nè le tristi resulte. Lo giuro: scordarò tutto, e li riceverò con viscere paternali. Ma che voglian lasciare il povero genitore la afflitta [madre] in circonstanze sì critiche, in così evidente pericolo, eccede li limiti della tirania. E più atroce se mi rende il colpo quando considero che viene dalle mani di miei figli. Che non li arresti il timore dei risentinenti della Sublime Porta, poichè questa, se il loro ritorno è solecito, fingerà di tutto ignorare, e non li pregiudicherà il loro mancamento in nulla, anzi rispetterà in loro l'augusta imperiale mano dela quale gli hò ricceuto; ciò che, al contrario, se si mostrasero ostinati, potrebbe quella atribuire il fallo a superiore impulso e vindicare il mancamento dei figli sopra il padre innocente. Queste riflessioni, ed altre che lascio alla consi-

derazione di V. E., la supplico a fargliele capire e mettere tutto in opera a fine che io possa consolarmi in un tempo nel quale si bisogna conforto. Spero questa gratia di V. E., e, pregandola compatirve al mio dolore, che mi rende molesto, con tutta considerazione e vera stima mi dico

Di Vostra Eccelenza

Umillimo ed obbligatissimo servitore:
Alessandro Principe, m. p.

Bucoreste, $\frac{14}{25}$ gennaio, 1782.

[Adresa pe copertă:] À Son Excellence Monseigneur le baron de Bruckenthal, conseillier intime d'État, comendeur de l'Ordre de St. Étienne et gouverneur de Sa Majesté Imperiale et Royale Apostolique dans la grande Principeauté de Transilvanie.

III.

Bruckenthal refusă însă pe beizadele, răspunzînd astfel:

Celsissime Domine Princeps!

Iustitiae administratio et praesidium quod CelsitudoVestra, qua bonus vicinus, Transilvanis nostris, ab eo tempore, quo illius provinciae gubernaculum tenuit, non modo non denegare, sed singulari benevolentia et aequanimitate praestare dignata fuit, ad quaevis mutua vicinitatis officia me obstrinxerant.

A quo autem nuperi tristes Domus suae casus et vicissitudines, quibus paternae teneritudini acerbiores contingere haud potuerunt, moerorem et luctum super eandem diffundere coepissent, studium quaevis officia humanitatis exhibendi, compassione consincera iunctum, excrevit tantopere, ut omnes partes mihi cessas explere omnino annisus fuerim. Inter has animi sollicitudines, redditae mihi sunt pretiosissimae Celsitudinis Vestrae sub 24[a] elapsi ad me exaratae litterae, raram humanitatem vicemque amaram, miseranda adflictione adspersam, undiquaque spirantes.

Patiatur Celsitudo Vestra sibi persuaderi, nihil me omnium eorum quae ad meas partes quodamodo pertinere et ad animi sui aegritudinem depellendam moeroremque leniendum facere poterunt, derelicturum.

De reliquo precor et opto cordicitus ut animi magnitudo, qua Celsitudo Vestra hucusque varias, ut natura humana fert, vitae fortunaeque vicissitudines constanter supportavit, hancce etiam tristem sortem viriliter vincere et perferre, Deo auxiliante, iuvet; indesinenti veneratione persistens

Celsitudinis Vestrae

Obligatissimus servus

Baron Bruckenthal, m. p.

Cibinii, die 2da februarii 1782.

III.

UN MANUSCRIPT DE LEACURĬ.

De curînd am căpătat un volumaş miscelaneŭ, care oferă un deosebit interes prin cuprinsul săŭ.

Iată din ce se alcătuieşte:

1. Calendar ce cuprinde într'ănsul întămplările şi vremile trecuţilor şi viitorilor anĭ, ce iaste pe o sută doĭsprăzăci anĭ, cari s'aŭ scris di pe altu prin sălinţa şi chieltuiala dum[nea]luĭ Cluč[erul] Barbu Viş[oreanu], în zilele prèluminatuluĭ Domnŭ Io Alexandru Moruz V[oe]vod, şi Mitropolit fiind Preasfinţie Sa Dositheĭ, şi le-am scris eŭ, Venedict arhidiiacon, fiind dascal la numitu boer de sus, la Copăcenĭ; 1800, Ap[rilie] 25.

[Pe V°:]

Pentru cîte vîrste are omul, şi care sînt, şi cum să chiamă.

Cocon iaste omul dacă să naşte pănă la patru anĭ; copil să chiamă de la patru anĭ pănă la cincĭsprezece. Cătărigă este de la cincĭsprezece anĭ pănă la doaozăcĭ şi doĭ. Voinicŭ, adecă june, este de la doaozăcĭ şi treĭ de anĭ pănă la patruzăcĭ şi doĭ. Bărbat este dela patruzăcĭ şi doĭ de anĭ pănă la cincĭzăcĭ şi şasă. Iară bătrîn este de la cincĭzăcĭ şi şasă pănă la şaizăcĭ şi noao. Mator este de la şaptezăcĭ de anĭ pănă la optzăcĭ. De aciia maĭ multă neputinţă, şi durerĭ, şi boale.

2. Însămnare pentru dohtoriĭ, cum să să urmeze (fol. 17).

S'ar cădea la fieştecari domnŭ să aibă în casa luĭ puţine învăţătur[ĭ] ale doftorilor la vreame de nevoe, la cari lesne să pot găsă în casăle lor, căč ceĭ politnič să îndestulează de la spiţărie pentru fieştecari boală, la întămplare sa.

Capitole:
Unsoare pentru neputinţăle omeneştĭ: unsoare din pelin.
Unso[a]r[e] într'acest chipŭ să să facă; unsoare din bobru.
Unsoare de presadè.
Unsoare din răme, cu care prinde peşte.
Unsoare de crin sau serabrin.
Unsoare din scorpiĭ sau din şărpĭ.
Unsoare pentru rănză şi stomah.
Unsoare de terpentin saŭ de spiganare.
Alte unsorĭ de Eghipet pentru focul luĭ Anton.
Unsoare de zgărcitura vinelor.
Unsoare la pieptŭ.
Unsoare foarte minunată pentru păr.
Unsoare ce iaste de obşte bună la toate.
Unsoare care omoară limbriciĭ.
Pentru purgaţiĭ unsoare.
Căndŭ are frigur[ĭ].
Altŭ felŭ pentru chinisisŭ.
Altele iarăş pentru fricur[ĭ].
Prafur[ĭ] ca să nu rămăe cuiburile frigurilor în om.
Pentru oprirea să nu verse cineva mult.
Pentru fierbinţală la om.
Pentru fierbinţală cu băntuială.
Căndŭ varsă multŭ copii ceĭ micĭ şi aŭ fierbinţală.
Alta pentru fierbinţală.
De durerĭ de capŭ.
Altŭ chip, cu chiminŭ.
Alta, cu crastaveţĭ.
Matca femei cănd cade de la locul eĭ.
Durerea după cea naşte muiarea.
Muiare cari nu poate naşte.
Căndŭ să umflă b...ile.
Muşchiĭ cănd vor cădè.
Boală din čupercĭ.
Căndŭ va muşca căini turbat.
Cănd pute gura omuluĭ.
Cănd va frănge măna saŭ pičorul.

Altŭ fel.
De muşcăturĭ de şarpe saŭ de năpărcă.
Bolnavul căndŭ are săte mare.
Căndŭ să roşesc albeţile ochilor.
La muiare cănd îĭ merge rănduiala mult d'innainte.
Altŭ chipŭ, cu răvent şi cu tămăe albă.
Altŭ felŭ, cu răvent.
Cănd să opreşte facere muereĭ.
Căndŭ să face albeaţa la ochiĭ omuluĭ.
De durerĭ de ochĭ.
Pentru curgere omuluĭ d'innainte.
Pentru tusă şi durerĭ de piept.
Pentru pecingine.
Altŭ chipŭ.
Într' altŭ fealĭ.
De muşcătură de şarpe.
Şi într' alt chip.
Căndŭ negresc dinţiĭ la om.
Cănd crapă buzăle.
Cănd face buba în gură.
Cănd are omul ochiĭ curaţ şı nu poate vedè.
Ce zgaibe dulcĭ.
De ceĭ răĭ.
De durerĭ de capŭ.
Căndŭ iaste omul încuiat la stomah saŭ la şăzut.
Altŭ chipŭ.
Pentru încuiare ce nu poate omul chinic *(sic)* saŭ dobitoculŭ.
Pentru limbricĭ.
Altŭ fel.
Prăvuşor cănd să face-va pă pičor saŭ de să va umfla.
De celŭ peritŭ.
Pentru trănjĭ.
Altŭ felŭ.
Pentru orce boală va avea înlăuntru.
Omul ce să va înţepa şi va rămănea lemnul înlăuntru.
Pentru ca s[ă] doarmă omul.
Pentru rastŭ.

Altŭ chipŭ.
Altŭ fel.
De guturaĭ.
Cine are carne rea la rană.
Altŭ chipŭ.
Altŭ chipŭ.
Şi altŭ felĭ.
De tusă viechi.
Pentru gălbinare.
Pentru gălbinare cănd iaste pe faţa omuluĭ eşită.
Într'altŭ fel.
Altŭ fel.
Cănd te dor ochi şi sănt roşĭ.
De vătămătura bărbaţilor şi a muerilor.
De umflătura ţiţelor.
Cănd să opreşte ţiţa mueriĭ, după ce naşte copilu.
Într'altŭ chip.
Şi altŭ chip.
Muiare ce n'are ţiţă.
Altŭ felĭ.
Cănd iasă maţul la om.
Asămine la copiĭ micĭ.
Cănd nu aude omul.
Şi altŭ chipŭ.
Cănd dor urechile şi curgŭ.
Cănd va înghiţi omul lipitoare.
Pentru măsăle.
Păr, de să va face undevaş.
Doftorie pentru caĭ şi pentru alte dobitoace.
Pentru răe.
Pentru umflătură supt grumaz.
Pentru umflătură la pičoare şi la alte locur[ĭ].
De sagnă.
De ceĭ răĭ.
Calul de va fi muşcat de şarpe.
De multe creşter[ĭ] pe pičoari.
La cal, de să va umfla păntecele saŭ închieturile.

De limbricĭ la cal.
Dacă iaste răpčugos.
Pentru albeață pe ochi caluluĭ.
Cănd iaste aprins calul.
Prafur[ĭ] pentru multe boale din lăuntru caluluĭ.
De nu va mănca calul bunŭ.
De alte durer[ĭ] la cal.
De să va bolnăvi calul şi pricina luĭ nu poate să o cunoască.
Țănțar şi tăunĭ să nu muşce pe cal.
Doftorie de obşte la tot dobitocul.

Clistarĭ, ca să creiască sticla.
Altŭ chipŭ.
Cleĭ de brănză şi din var cum să s[ă] facă.
Metani, mănunche la bastoane şi imameli cum să s[ă] facă.
Osul ca să s[ă] moe la lucru.
Cĭară să s[ă] facă albă.
Cĭară să să facă verde.
Pentru purič, să-ĭ stringĭ la unŭ locŭ: iaste curiosŭ lucru.
Şi într' altŭ.
Stupĭ de primăvară, cănd năpădesc ceĭ strein[ĭ] pe aceaia.
Pentru şoareč, să fugă.
Comedie păsărilor.
Alt fel.
Altŭ chip, cu rachiŭ.
Pentru urşĭ ce vinŭ la prisacă.
Cum să face padvid de vişin[e].

La urmă se daŭ şi alte rețete şi prognosticurĭ cu privire la viața omuluĭ.

Pe V° foiĭ d'innaintea calendaruluĭ şi tratatuluĭ de medicină poporală [1], vine această notă de nuntă a proprietaruluĭ:

Leat 819, Martie 9. Să să ştie că în zioa de patruzecĭ de mucenicĭ am sosit eŭ, cel ce i să va vedea iscălitura la vale, în Copăcenĭ, într'o Duminecă, pă la patru ceasurĭ

[1] Cf. Grigoriu-Rigo, „Analele Academieĭ Romîne" pe 1907.

din zi, şi venirea mea aŭ fost ca să văz pă dum[n]ei coconiţa Tiţa, fiica dum[nea]luĭ biv Vel Stol[ni]c Barbul Viişoreanul, a-m fi mie spre petrecere, de soţie, şi, a dooă zi, Lunĭ, cu ajut[o]ru luĭ Dumnezeŭ, dupre a noastră vedere în fiinţă, am făcut urmare de vorbă, şi am şi priimit foae de zestre, trimiţăndu-o şi la Bucureştĭ, ca să ne vie şi părinteştile blagoslovenii de la a mea dorită maică, dum[nea]eĭ cocoana Sultana Drac[a]ch[i], fiind solĭ din parte-mĭ un Petrache Manovicĭ, dăn neamul săŭ Sărbul. Eŭ am scris aicĭ, şi dupre a mea petrecanie să-m rămâie numele nemuritor, zicănd fiecare dăn ce vor citi: Dum[ne]zeŭ să-l erte, procĭ. *Cost[andin] Dracachi.*

Cu acest prilej am văzut şi alt manuscript cuprinzînd cunoscutul roman *„Filerot şi Antusa"*, tradus din greceşte.

Ca probă a versurilor ce-l împodobesc, pe alócurea, dăm acestea cîteva:

Cînd de dimineaţă soarele răsare,
Roa, slăbindu-se, piere cu mirare,
Şi čara, de faţa focului cea mare,
De tot să topeaşte, slăbind foarte tare:
Aşa se topeaşte inima cea prinsă
Şi de a dragosti săğată întinsă.

În privinţa soarteĭ acestuĭ solid volum de 885 de paginĭ numerotate lămureşte această interesantă notiţă finală:

„La leat 826, Ghen[a]r[ie], 15, în Domniia Mării Sale Domn Io Grigorie Dimitrie Ghica Voevod, într'o Miercurĭ, în 13 ale luneĭ Ghen[a]r[ie], am mers la d[u]m[nea]luĭ Costache Clinceanu, fiiul du[m]isale biv Vel Stol[ni]c Răducanu Clinceanu[1], unde am găsit această istorie a luĭ Filerot şi a Anthusi, şi, rugîndu-l foarte, mi-aŭ dat-o, şi am cetit-o; din care îndulcindu-mă de ale lor patimĭ şi răbdare îndelungată, am scris şi eŭ, şi m'am iscălit; aceasta. *C[osta]nd[in] Rac[o]v[iţă].*

De la acelaşĭ pare să fie ediţia în 12, din veacul al XVIII-lea, la *Pildelor filosofeştĭ*, pe care se înseamnă: „Aceste Pilde Filosofeştĭ le-am cumpărat de aicĭ, din Craiova, în t[1] unul, în vremea cînd mă judecam cu Sinescu pentru moşiia Piatr[a]; la leat 1810, Sept. 1".

[1] Tipograful.

IV.

DOUĂ ACTE PRIVITOARE LA UNIRE.

S'a vorbit mult In ultimul timp de Cuza-Vodă. Să ni fie iertat a împărtăşi cetitorilor noştri, dintre cari ceĭ bătrîni le vor ceti cu duioasă amintire, cele două scrisorĭ ce urmează, privitoare amîndouă la împrejurările ce precedară alegerea luĭ Cuza.

Originalele se află în Museul din Sinaia. Episcopul către care sînt adresate, e cel de Buzăŭ, un unionist mărturisit.

I.

Prea Sfinte Părinte,

Mă iertaţĭ, mă rog, pentru întărzierea ce s'a făcut pînă să răspunzŭ la plăcuta scrisoare a Eminenţieĭ Voastre. Pricina a fost că mă găteam de plecare pentru o treabă ce o amŭ la moşie. Acum lasŭ această scrisoare acasă, ca să se ecspeduiască îndată după pornirea mea.

Aşĭ fi doritŭ, Prea Sfinte Părinte, să vă pociŭ spune multe interesante despre cauza ţăriĭ, dar nu e nimica noŭ pentru noĭ în lumea politică. Cuvîntul Împăratuluĭ Napoleon, care s'a interpretat în maĭ multe felurĭ, nu adaogă, după părerea mea, nicĭ nu scade nimic din speranţele noastre. Comisariĭ se află încă, după toată probabilitatea, în aceaşĭ neputinţă de a se înţelege între eĭ. Şi nu ştiŭ de avemŭ să fimŭ desevărşit mulţumiţĭ de raportul lor, în cazul cînd se vor putea uni toţĭ la un raportŭ comun.

Aĭ noştriĭ urmează a încurca trebile noastrd, în loc de a le descurca şi a le înlesni căile spinoase. Aŭ sositu aicĭ mulţĭ deputaţĭ dupren judeţe, şi era vorba să se facă o protestaţie în contra firmanuluĭ de închidere. Mi se pare însă că nu s'aŭ alesŭ maĭ mult de vre-o doozecĭ cu stăruinţă pentru pasul acesta. Ecsageraţiĭ totŭ nu se astîmpără şi

umblă să facă adunării ca să câştige maĭ mulţĭ partizanĭ pentru ideea de protestaţie. Guvernul are să le dea maĭ întiiŭ părinteştele sale poveţĭ, şi apoĭ, de nu s'or astîmpăra, o să fie nevoiţĭ să o apuce cu răul, ca să nu rămîie sub bănuială că încuragiază pe supt mînă nişte asemenea urmărĭ.

Pentru jurnalul de care ne a fostŭ vorba, mi se pare că n'are să se aleagă nimic bun. Crezŭ că şi domnul Ioan Văcărescul se căieşte că a apucatŭ să dea baniĭ. Dar în privinţa aceasta ar fi multe de vorbitŭ. Şi mă rog ca să maĭ avețĭ răbdarea, Prea Sfinte Părinte, pînă voiŭ veni eŭ însumĭ la Buzeŭ, unde am de gînd să vă vizitezŭ peste vre o treĭ săptămânĭ.

Pînă atuncĭ, etc.

Bucureştĭ, 15/27 Ianuarie 1858.

A. G. Golesco.

II.

Prea Sfinte Părinte,

Comitetulŭ centralŭ alŭ Uniriĭ, deşi tîrziŭ, socoteşte de datoria sa cea maĭ netăgăduită a felicita în Prea Sfinţia Voastră pe păstorulŭ celŭ maĭ bunŭ alŭ Eparhieĭ Buzăŭ, care, în această epocă mare de regeneraţia Romînilorŭ, a datŭ frumosulŭ esemplu că ştie a preţui cu sanctitate înalta misiune ce Dumnezeŭ i-a încredinţatŭ.

Turma, Prea Sfinte Părinte, cunoaşte glasulŭ păstoruluĭ, şi Prea Sfinţia Voastră aţi electrisatŭ inimele tuturorŭ prin îmbrăţişarea cu entusiasmŭ a programeĭ de dorinţele Romînilor, subscrierea eĭ şi îndemnul de a se împrăştia în toată eparhia.

Biserica este coloana şi sprijinulŭ adevăruluĭ, şi, cîndŭ păstoriĭ eĭ sîntŭ zeloşĭ şi devotaţĭ, ca Prea Sfinţia Voastră, pentru binele şi fericirea Patrieĭ, atuncĭ adevărulŭ revarsă lumina sa dumnezeiască peste toţĭ fii eĭ şi aduce la cunoştinţă şi pe oile cele rătăcite din turma luĭ Hristosŭ.

Păstorulŭ, Prea Sfinte, este făcutŭ pentru Biserică, şi nu Biserica pentru păstorŭ; de aceea păstorulŭ celŭ bunŭ cată să-şĭ pue sufletulŭ pentru turma ce păstoreşte şi să nu

lese să treacă nicĭ o occasie fără să dea probe că ştie preţui sacra miluire cu care Dumnezeŭ l-a însărcinatŭ şi că nu pierde nicĭunŭ minutŭ din vedere totŭ binele ce poate face pentru oile turmeĭ sale.

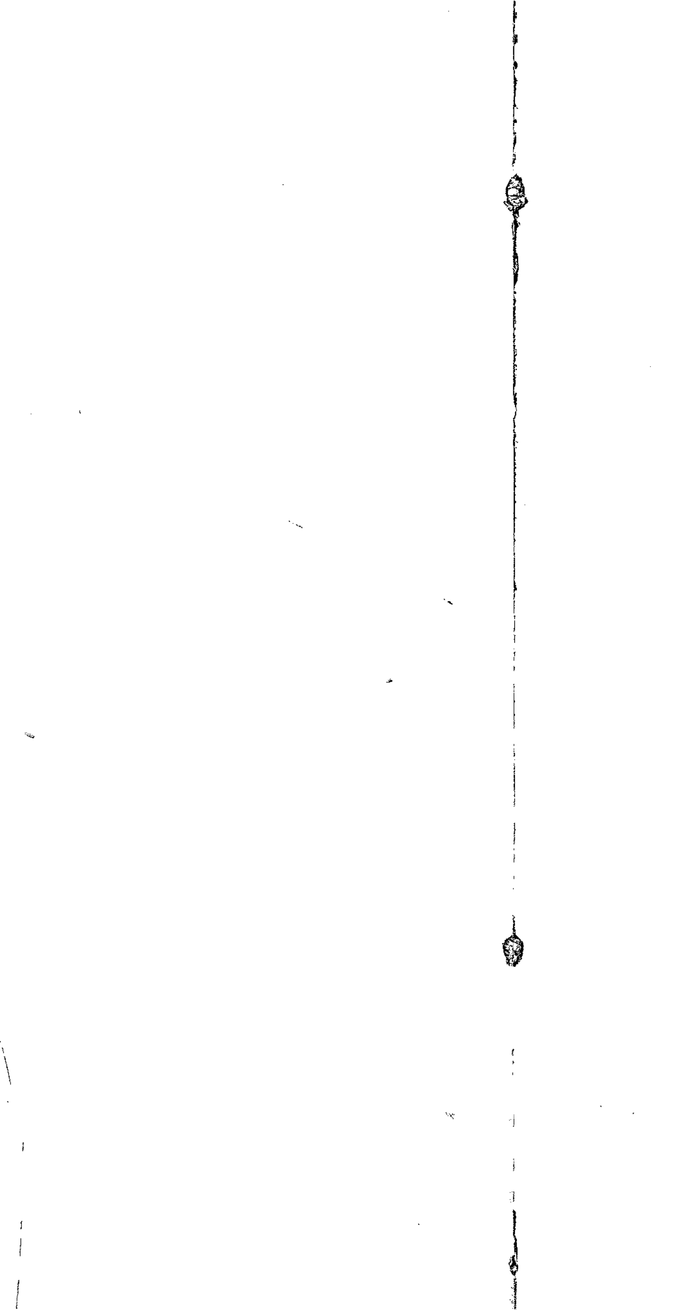
Ţara noastră se află în ajunulŭ unuĭ viitor mare; este dar de datorie fiecăruia Romînŭ adevăratŭ a contribui din toate puterile sale spre a o face să se ridice la demnitatea eĭ, înfruntîndŭ cu bărbăţiă orĭce fel de ispită, cu care inemiciĭ bineluĭ comunŭ să silescŭ a răci inimile cetăţenilor.

Dumnezeŭ este mare şi a totŭ puternicŭ, Prea Sfinte Părinte. Elŭ nu va părăsi acest popor binecuvîntatŭ; ilŭ va înarma cu neînvinsa armă care a fostŭ scutulŭ şi apărarea sa în toate împrejurările cele grele; va immulţi numărulŭ aleşilor săĭ şi va însufla aceleaşi sentimente părinteştĭ tutulor copiilorŭ Bisericeĭ luĭ Hristosŭ, ca să imiteze frumosulŭ exemplu alŭ Prea Sfinţieĭ Voastre şi să conlucreze cu aceeaşĭ căldură şi devotamentŭ pentru binele şi fericirea ţăriĭ.

1857, Maiŭ 18.

Constandin A. Crezzulescu, Alecu Golescu (latine ambele), *P. I. Cernătescu, Nicolae Hristu* (cirilice), *I. I. Philippesco, D. Kariagdi, E. Predescu, Hr. Polihroniade, Grigorie Gr. Ghica, W. Paclian, Jorano, I. Pencicoff (idem), Al. Oresku, N. Nennovicĭ* (latine), *G. Costaforu, I. I. Philippesco.*

O MOȘIE A LUĬ MIHAĬ VITEAZUL: BÎRCA DIN DOLJ.

Întîmplarea mă face să cunosc rosturile uneĭ moşiĭ doljene care a fost o clipă a luĭ Mihaĭ Viteazul: Bîrca, din marginea Dunăriĭ. Moşneniĭ se răscumpărară cînd noul lor stăpîn se afla în părţile Rîmniculuĭ, la Ocne, înnainte de 1599, şi din actele lor, păstrate astăzĭ de urmaşĭ, aflăm de o petrecere a luĭ Mihaĭ în Vîlcea, unde oraşul de episcopie avea o biserică în mijlocul „tîrguluĭ", întemeiată de Pătraşcu-Vodă, tatăl cuceritoruluĭ[1].

Se ştie că singurul fiŭ al luĭ Mihaĭ, Petraşcu, zis în scurta luĭ Domnie munteană: Nicolae-Vodă, s'a însurat în pribegie cu Ancuţa fiica luĭ Radu-Vodă Şerban, alt fugar în Apus şi oaspete cu pensie al Împăratuluĭ, pentru care jertfise toate.

Din această căsătorie se născu un fiŭ, Mihaĭ, care dori, şi era chiar, să fie Domn[2], şi o fiică, Ilinca, măritată apoĭ cu Istrate Visteriul[3]. Aceasta şi mamă-sa neavînd bogăţia celeĭlalte fete a luĭ Radu Şerban, Elena, măritată cu Constantin Cantacuzino Postelnicul, luptară să strîngă, la 1640, fărîmile bogăţieĭ luĭ Mihaĭ-Vodă. Moşneniĭ, *cnejiĭ* din Bîrca, doĭ iuzbaşĭ din noua oştire de ţară şi doĭ boierinaşĭ, fură traşĭ la judecată pentru a li se lua pămînturile în puterea vechiĭ cumpărăturĭ. Eĭ scăpară însă la judecata luĭ Mateĭ Basarab.

Avem încă actul slavon al hotărîriĭ, şi, pe lîngă el, o traducere făcută la Vidin, la Diiŭ, de un preot, care capătă şi întărirea episcopuluĭ de acolo, Meletie, care, cum se vede, ştia foarte bine româneşte.

Reproducem traducerea, care e exactă, adăugînd în slavoneşte părţĭ caracteristice saŭ îndoielnice.

M[i]l[o]stiiŭ b[o]jiiŭ Ion Mateĭ Voivod, fičorul mareluĭ şi alŭ prea-bunuluĭ răposatuluĭ Ionŭ Basarabŭ Voivodŭ, datamŭ Domniia Mea ačastă poruncă a Domnii Meale pentru

[1] V. *Inscripţiĭ din bisericile Românieĭ*, II, Rîmnic: biserica Sf. Paraschiva.

[2] V. *Studiĭ şi doc.*, IV, tabla.

[3] Cu privire la dînsa v. Elie Nicolescu în *Noua Revistă romînă*, pe 1-iŭ Novembre 1901 şi Stoica Nicolaescu, în *România Nouă*, n[l] 1: *Studiĭ şi doc.*, IV, p. 245, nº LXXI.

satu Bărca dinŭ judeţulŭ Jăiuluĭ de-josŭ slug[iĭ] Domnii Meale moştenilorŭ (наслѣдницїи) satuluĭ, anume Gĭurca Iuzbaşaĭ i Hrana Spatar [i] luĭ Pătru Logofătu i luĭ Stanŭ Iuzbaşăĭ i cu fraţiĭ lor i cu fičoriĭ [cîţĭ] Dumnezăŭ le va da, ca să fie alŭ lorŭ acestŭ satŭ Bărca ce scrie maĭ susŭ, peste totŭ hotarulŭ moşii Bărcăĭ, ca să ià venitulŭ moşii, dinŭ cămpŭ, dinŭ apă i dinŭ vie şi din şăzutulŭ satuluĭ şi din toate căte să vorŭ strănge peste totŭ hotarulŭ, dinŭ hotarŭ pănă înŭ hotarŭ păn[ă] in sea[ma] hotar[ă]lorŭ prea bătrăne, hotarŭ dinŭ apa Dăsnăţuiuluĭ dreptŭ pe măgura Spătăroaeĭ (спѣтѣроае) în chituşŭ (ȣ китиш) i pe Deşratele *(sic)* (Dăşiratele) la Buţoca, din Buţoca în Căprariulŭ (кѣпрарю) i peste drumulŭ Mălici (=Mălaiuluĭ; мѣлаюлов) i pe drumu Diiuluĭ (дїюлѡв) i la făntăna domnească i pe măgura Carăvanuluĭ (карѣванȣлов) i pe ulmi Ploşci, la Popicĭ *(sic:* топлица), i pe lacul Glaveĭ (лакȣл главе), la Bejănarĭ (беженари) i din Bejănarĭ în Geaminĭ (џѣмене) i pe măgura Ciuteĭ şi în grinŭdulŭ cu piiatra i pe măgura Cĭoariĭ, la Cet[ă]ţue, în Cuibulŭ Corbuluĭ (кȣюбȣл корбȣлов),— pentru [că] acestŭ satŭ Bărca, ce scrie maĭ susŭ fost-aŭ toţĭ oameni (şi cu) moşneanĭ (людє кнєзи) maĭ nainte vreame, înŭ zilele altorŭ Domnĭ, apoĭ, d[upă aces]tea, căndŭ aŭ fostŭ în zilele răposatuluĭ Domnŭ Mihailŭ Voivodŭ, şi viindŭ satulŭ Bărca, eĭ toţĭ aŭ văndutŭ moşiia Domnuluĭ Mihailŭ Voivodŭ. După aceaia satulŭ Bărca iarŭ aŭ răscumpăratŭ moşiia înnapoĭ de la răposatulŭ Mihailŭ Voivodŭ, şi aŭ datŭ bani în măna Domnuluĭ Mihailŭ Voivodŭ aicĭ, în pămăntulŭ Domnii Meale, înŭ oraşŭ, în Rămnicŭ, în Ocna cea Mare[1]. Apoĭ în acea vreame Domnulŭ răposatulŭ Mihailŭ Voivodu aŭ făcutŭ cartea a Domnii Luĭ pentru răscumpărarea moşii Bărcăĭ, pentru că s'aŭ întămplatŭ de aŭ trecutŭ Domnulŭ Mihailŭ Voivod înŭ Ţara Ungurească[2] atuncea, într'acea vreame, şi s'aŭ mutatŭ dinŭ lumea ačasta; după răposatulŭ Mihailŭ Voivodŭ, căndŭ aŭ fostŭ înŭ zi-

[1] зде вь земле, ȣ варош гсдвоми ȣ Рѣмник, ѡт код Велика Ѡкн... *(şters)*.

[2] спрез планен вь ȣгрѣска земле, и проводисе ѡт мира сего.

lele Domnuluĭ Raduluĭ Voivodŭ, căndŭ aŭ venitŭ în Scaunulŭ tătăn[i-săŭ] Voivod, şi aŭ stătutŭ stăpănŭ şi Domnŭ Ţărăĭ-Rumăneştĭ şi în Scaunulŭ moşu-săŭ răposatuluĭ Domnaluĭ Alicŭsandru Voivodŭ şi alŭ tătăni-săŭ Mineĭ Voivodŭ, după ačasta Radulŭ Voivodŭ [aŭ trimesŭ] oamenĭ domneştĭ la satulŭ Bărca de aŭ cerutŭ banĭ de la moşneanĭ ca să-şŭ răscumpere moş[ia], săteani moşneanĭ aŭ venitŭ la Radulŭ Voivodŭ, şi aŭ arătatŭ cartea de la Domnu Mihailŭ Voivodŭ că aŭ răscumpăratŭ moşiia înnapoĭ, cu banĭ, şi aŭ de la Mihailŭ Voivodŭ hristovŭ *(sic)* la mănă, de [răs]-cumpărare cu marĭ mărturiĭ pentru Bărca cea Mare. După ačasta, văzăndŭ Radulŭ Voivodŭ hristovulŭ Domnuluĭ Mihailŭ Voivodŭ, încă le-aŭ făcutŭ hristovŭ la măna sătea-nilorŭ din Bărca, ca să aibă bună pace de la Domniia Sa. După Radulŭ Voivodŭ aŭ vinitŭ Alixandru Voivodŭ Iliiaşŭ în Scaunulŭ Ţăriĭ-Rumăneştĭ. După ačasta, văzăndŭ Alixandru Voivodŭ Iliiaşŭ cumŭ că aŭ datŭ Radulŭ Voivodŭ hristovŭ la măna moşneanilorŭ, Berceanilorŭ, încă s'aŭ milostivitŭ, şi le-aŭ făcutŭ hristovŭ la măna Berceanilorŭ, şi aŭ înnoitŭ şi aŭ întăritŭ moşiia Bărca cu hristovulŭ Domnii Luĭ, fiindŭ şi părcălabi acolo Apoĭ, după ačasta, căndŭ aŭ fostŭ înŭ zilele Domnii Meale, s'aŭ rădicatŭ Domna (гспжда) Ancuţa, fata luĭ Şărbanŭ Voivodŭ, Domna (гспжда) luĭ Pătraşco Voivodŭ şi cu fie-sa Ilinca, nepota lui Mihailŭ Voivodŭ, fata luĭ Pătraşco Voivodŭ, care aŭ trecutŭ dinŭ Ţara Nemţască aicĭ, înŭ pămăntulŭ Domnii Meale. După ačasta, cocoana Ilinca (Єлинка), fata Domnii Ancuţăĭ, n'aŭ căutatŭ pentru sate şi pentru moşiile răposatuluĭ Mihailŭ Voivodŭ, care arŭ fi zicăndŭ, şi s'aŭ apucatŭ şi de Bărca cea Mare, ca să-ĭ fie moşie, pe-cumŭ că arŭ fi zicăndŭ că arŭ fi cumpărat-o moşiĭ săĭ cu banĭ, şi aŭ cerutŭ de la moşneanĭ banĭ ca să-şĭ răscumpere moşiia, şi aŭ venitŭ naintea Domnii Meale Gĭurca *iuzbaşa i Hrana Spătariu i Pătru Logofătu i Stan iuzbaşa, şi aŭ stătutŭ în Divanul mare cu Doamna Ancuţa, Doamna luĭ Pătraşco Voivod; faţă aŭ fost şi cocoana Ilinca .... aruncat înnaintea Domnieĭ Meale*

treĭ hrisoave de la treĭ Domnĭ, şi am cetit... moşii Bărca, cu veliţi boiariĭ aĭ Domnii Meale, şi am judecatŭ... dreptate şi pre leage, dinpreună cu toţĭ veliţiĭ boiarĭ aĭ Domnieĭ Meale... adevărat că s'aŭ dat toţ bani de pe moşia Bărca în măna[1] răposatuluĭ Mihailŭ Voivodŭ pentru ačastă moşie, care i-aŭ luatŭ săngurŭ Mihailŭ Voivodŭ [cu] măna luĭ; văzîndŭ Domniia Mia şi cu boiari Domnii Meale şi cetindŭ hristovulŭ Raduluĭ Voivodŭ şi hristovulŭ luĭ Alixandrulŭ Voivodŭ, pentru ačasta, văzăndŭ hristoavele acestorŭ Domnĭ, amŭ făcutŭ şi eŭ cartea a Domnii Meale pentru moşiia Bărca, şi amŭ datŭ la măna moşŭneanilorŭ Berceanilorŭ precumŭ că s'aŭ mărturisitŭ cnezĭ... uluĭ că aŭ fostŭ a lorŭ maĭ dinainte vreame. Iarŭ Domna Ancuţa şi штроковица *(sic)* Ilinŭca, дщера Domniĭ Ancuţăĭ, treabă cu moşiia Bărca să nu aibă, şi toată ruda răposatuluĭ Mihailŭ Voivodŭ să să pue josŭ. Şi aceastä poruncă a Domnii Meale să nu să clătească de niminea, să fie neclătită. Şi amŭ făcutŭ ačastă poruncă pentru înnoirea cărţilorŭ şi întărirea, şi, viindŭ alţĭ Domnĭ, i verĭce judecătorĭ care să va întă[m]pla a fi stăpănitorĭ Ţăriĭ-Rumăneştĭ i pămăntuluĭ rumănescŭ, aŭ din striinĭ saŭ di[n] rudeniia nostră, saŭ din altŭ neamŭ, pentru ačasta i pentru înnoirea i pentru întărirea, vorŭ şti cartea Domnii Meale: care va căuta cartea Domnii Meale, pre acela Domnul să-lŭ cinstească şi să-lŭ păzască întru Domniia luĭ şi în odihna sufletuluĭ luĭ. Iarŭ care să va întămpla a nu ţănea şi a nu întări ačastă carte a Domnii Meale, ci o va călca şi o va strica şi o va lăsa la uitare, acela să fie procletŭ şi anatima şi afurisitŭ de treĭ sute 18 sfinţĭ părinŭţăĭ care aŭ fostŭ în Necheia, şi să aibă... cu Iuda şi cu Ariia. Şi după ačasta iată amŭ pusŭ credinčosă mărturiĭ veliţiĭ boiariĭ Domnii Meale: jupan Dragomirŭ Velŭ Banŭ, jupanŭ Dumitru Dudescu Velŭ Vornicŭ, jupanŭ Preda Velŭ Spătarĭ, jupanŭ Stroe Velŭ Vistiiarŭ. jupanŭ Socolŭ Velŭ Crucearĭ, Radulŭ Mihalcea Velŭ Comisŭ, i

[1] Partea aceasta nu se maĭ poate ceti în traducere; o ieaŭ după o copie nouă.

Marco Velŭ Păharnic i jupanŭ Costandinŭ Velŭ Pitarŭ [= Postelnic], şi ispravnicŭ Radu Velŭ Logofătŭ. Şi amŭ scrisŭ eŭ, Lăpădatŭ Logofătŭ, ačastă poruncă înŭ oraşulŭ Tărgoviştei, cu porunca Domnuluĭ Mateĭ Voivodŭ. Ačasta.

Leatŭ de la Adamŭ Septemviri 18 [= April 28] 7150 [1642]. [Monogramă; reprodusă şi în traducere.]

Mateĭ Voivodŭ.

Ačastă copie amŭ tăl[mă]cit-o eŭ, popa Muşatŭ, în zilele luĭ Iosifŭ Înpăratŭ.

Eŭ Melentie Vlădica, alŭ oraşulŭ Diiuluĭ, martorŭ.

Cu vremea, moşneniĭ daŭ o parte din moşie „nu ştiŭ, cu vînzare saŭ, precum am înţeles, cu zălogire", mănăstiriĭ Sadova ; altă parte, spre Bărcuţa, către „neamul Bălăcioiuluĭ". Ajungînd proprietar pe locul Sadoveĭ negustorul Hagi Ienuş din Craiova, încep certele pentru hotărnicie, la 1816.

Soarta moşnenilor îĭ făcu să ajungă, mulţămită unuĭ întreg şir de încălcărĭ şi samavolniciĭ, clăcaşiĭ luĭ Alexandru-Vodă Ghica. Eĭ îndreptaŭ la 1851 către dînsul această plîngere:

Mult milostive Doamne,

Pentru nedreptatea ce s'aŭ întrebuinţat asupra pricini de judecată ce am avut cu Costandin Brătăşanu, Nicolae Mosh şi cu casa răposatuluĭ Hagi Enuş, pentru dreapta noastră moşie din hotaru Bîrca, ce ni s'aŭ hrăpit, şi maĭ la urmă, s'aŭ fost cumpărat de Măriia Ta.

Numaĭ temătoriĭ de Dumnezeŭ să vor pătrunde şi se vor uimi, căcĭ noĭ, judecîndu-ne cu numiţiĭ în Domniia Măriеĭ Sale Grigorie Ghica, s'aŭ dat luminată hotărîre din anul 1825, ca să ne luăm hotarnic şi inginer cu a noastră cheltuială; care, împreună cu fostul hotarnic al lor, d. Sărdar Iordache Oteteleşanu, cel care ne năpăstuise, i cu numiţiĭ, să tragă tot hotarul, şi alegînd toată suma ce s'aŭ fost vîndut de neamul nostru, ce va maĭ prisosi [să fie pămîntul] nostru. Pe acel temeiŭ am fost şi luat hotarnic pe răposatul Medelnicer Portărescu, şi inginer cu plată, care, mergînd în multe rîndurĭ la faţa locului, putinţă nu a stătut ca să-ĭ aducă pe protivniciĭ noştri şi pe hotarnic. Murind Portărescu, am luat pe fiul dumisale, Pitarul Dimitrie, pe care l-aŭ priimit şi Sărdarul Iordache de bun ; apoĭ, ce aŭ fost pricina, nu ştim ; că nicĭ cu acesta n'aŭ venit în faţa locului. Noĭ, neîncetînd cu jelbĭ a-ĭ supune ca să vie asupra hotărniciеĭ, ne-am pomenit cu un Serdarul Iordache Măcescu viind în faţa locului împreună cu un inginer: ni-aŭ zis că

ar fi vechilul Măriei Tale asupra hotărniciei, şi, mergînd cu noï ca să-ĭ arătăm semnele moşieĭ, ni-aŭ arătat că este hotarnic luat de noĭ, şi, pentru Pitarul Portărescu, ni-aŭ spus că n'aŭ fost priimit Stăpînirii de hotarnic, fiind nevîrsnic (om peste 40 de anĭ aĭ vîrsteĭ). Pentru a căruia miralnică şi silnică urmare răspunzîndu-ĭ ce ni s'aŭ cuvenit, ne-am şi întors acasă, şi aŭ plecat şi numiţiĭ, şi, aflînd că ar fi dat hotărnicie prin care ne-aŭ stins de pe faţa pămîntuluĭ, ne-aŭ şi chemat c. înnalt Divan spre înfăţişare, şi, trimeţînd pe doĭ din parte-ni, nu i-aŭ maĭ înfăţişat, ci aŭ dat în lipsă-ni hotărîrea cu n-l 21 din anul 1841, prin care aŭ judecat maĭ mult luminata hotărîre de maĭ sus,— urmare şi aceasta în potriva legiuirilor, prin care ne retează din faţa pămîntuluĭ, şi, apelarisind în sorocul de opt zile, pănă astăzĭ nu ne-am maĭ văzut chemaţĭ . . . : de atîta ne-am pomenit cu d-l supt-cîrmuitorul, din poruncă că ne-aŭ supus de am plătit clăcĭ arendaşuluĭ moşieĭ Bărca, a Măriei Tale, şi tocmaĭ acum ne pomenirăm că ne apucă să plătim şi leĭ optsprezece miĭ.

Măria Ta! Această pricină aŭ hotărît-o fratele Măriei Tale! Noĭ pe Măcescu nu ştim să-l fi luat hotarnic, ci numaĭ pe ceĭ numiţĭ; noĭ nicĭ hotărnicia Măcescului pănă astăzĭ nu am văzut-o. La înnaltul Divan am trimis vechilĭ din parte-ni, şi, neînfăţişindu-ĭ, s'aŭ dat hotărîre în lipsă-ni, prin care ne năpăstuieşte, osîndeşte şi hotăraşte în potriva luminateĭ hotărîrĭ. Apelaţie în sorocul legiuit am dat, s'aŭ priimit, şi pănă astăzĭ n'am maĭ fost chemaţĭ. Noĭ cu moşie şi noĭ astăzĭ fără moşie, noĭ moşnenĭ şi astăzĭ clăcaşĭ, noĭ cu sume de tot felul de dobitoace, şi, vînzîndu-le silniceşte, de am plătit clăcile arendaşilor, ne aflăm ceĭ maĭ săracĭ, şi, pe lîngă acestea, ne maĭ apucă şi de simţitoarea sumă de banĭ, să o maĭ răspundem. Credem că maĭ mare năpăstuire nu se va fi urmat în ţara aceasta, precum şi ca Măria Ta nu este maĭ milostiv altul.

Ni-aĭ fost şi ni eştĭ stăpîn creştin, şi, pentru că nădăjduim că nu te veĭ bucura ca să priveştĭ atîtea suflete mugind, alergăm maĭ întîiŭ la Măria Ta, ca să te milostiveştĭ a nu ni se hrăpi multul saŭ puţinul pămînt ce vom avea, care ne scapă de baniĭ ce ni se cere şi de a fi clăcaşĭ (cu toate că Serdarul Măcescu ni zicea că avem dreptĭ stînjenĭ de pămînt numaĭ şaptezecĭ şi cincĭ; dar noĭ n'am voit a-ĭ priimi).

De voeştĭ a face biserică, fă-o —, adică priveşte cu denadinsut dreptatea noastră, şi nu cerem maĭ mult decît a ni se da voie ca să luăm hotarnic şi inginer, şi, dacă şi acesta se va uni cu hotarnicul prigonitorilor, atuncĭ cu a noastră mulţumire ne vom vinde şi copilaşiĭ, şi vom plăti orîce ni se va cere.

Luminate Doamne! Iea-ni din picere îndelungatele drumurĭ ce o să maĭ călcăm ca siliţĭ; priveşte, milostive Doamne, şi la nenumăratele suflete ce se roagă luĭ Dumnezeŭ pentru Măria Ta; arată-ţĭ

mărinimea cu nişte sărmanĭ, saŭ cum Duhul Sfînt vă va luminà pentru îndulcirea soarteĭ noastre.

Fiind aĭ Înnălţimiĭ Tale ceĭ maĭ supuşĭ şi plecaţĭ sclavĭ:

Noĭ, toţĭ moşneniĭ Dobreştĭ şi Mărculeştĭ, la Bărca, sud Dolj.

1851, Octomvrie 30.

[Decisie:] Acĭastă moşie nemaĭ fiind supt stăpînirea M. Sale prinţuluĭ Ghica, prin urmare iscăliţiĭ aicĭ se vor arăta cu jalbă la locul competent pentru drepturile lor.

VI.

UN MEMORIU DE ADVOCAT AL LUĬ MIHAĬ KOGĂLNICEANU (1847).

Între niște hîrtiĭ de familie aflu un memoriu redactat de Mihaĭ Kogălniceanu ca represintant, ca „vechil" al uneĭ „cocoane", femeie harnică și de ispravă, pe care fiul eĭ, ajuns major, o dăduse în judecată supt cuvînt că i-ar fi risipit o parte din moștenirea, pe care mama o smulsese, după moartea unuĭ soț ușuratec și cheltuitor, din mîna unor creditorĭ grecĭ, sprijinițĭ de consulatul rusesc.

Memoriul e o bucată de elocvență vrednică de reputația genialuluĭ scriitor și om politic moldovean.

Se știe că, întors din Berlin, unde făcuse studiĭ de drept, fără a da însă examene și a căpăta vre-un titlu, Kogălniceanu se ocupâ maĭ mult timp cu literatura și știința istorică, publicînd „Dacia literară" și „Archiva românească", editînd „Foaia sătească", dînd la lumină cronicile Moldoveĭ și susținînd, prin tipografia „modernă" ce înființase, dezvoltarea generațieĭ celeĭ nouă de scriitorĭ, pe care tot el o sfătuia și îndrepta. Ca situație socială, el era proprietar de moșie — al luĭ eraŭ moșiile Hilița și Mătieniĭ -- și maior, ofițer de ordonanță saŭ „aghiotant" al luĭ Mihaĭ Sturza.

În 1843, Kogălniceanu fu unul din redactoriĭ nouăĭ reviste „Propășirea", după ce fusese silit a întrerupe cursul dc istorie națională început la Academia Mihăileană, curs din care a rămas o admirabilă introducere. Publicarea acesteĭ lecțiĭ preliminare, și încă împreună cu o notă de plîngere pentru oprirea lecțiilor sale, nemulțămi Cîrmuirea. Peste cîteva lunĭ, Kogălniceanu, care știa aceasta, plecă la Viena, cu banĭ de împrumut, hotărît să meargă până la Paris. Domnul însă făcu ca supusul săŭ și ofițerul fără congediu să fie silit a se întoarce.

După o ispășire la mănăstire, care ținu cîteva săptămînĭ (1844), Kogălniceanu era liber, și el călători în Apus la 1846. Dar gustul de a maĭ luptà prin vorbă saŭ prin scris pentru un noŭ ideal politic îĭ perise. Nicĭ tipografia luĭ nu-șĭ putu începe iarășĭ folositoarea operă de editură aleasă. Din oștire fusese scos fugarul. Pentru a trăi, strălucitul scriitor și om al cuvîntuluĭ trebui să facă advocătură. El îndeplini decĭ sarcina de apărător în procese maĭ însemnate până în 1848, cînd împrejurările-l siliră iarășĭ la părăsirea țeriĭ.

În memoriile luĭ însă, el coborî, cum se vede, toată bogăţia luĭ de ideĭ, fineţa luĭ de cultură, logica luĭ în legătură cu sentimentele fundamentale ale sufletuluĭ omenesc, concepţia-ĭ înnaltă despre viaţă.

Cine va ceti paginile ce urmează, se va încredinţa de aceasta.

Cinstiteĭ judecătoriĭ a Ţinutuluĭ Iaşĭ, secţia I.

Spre a se da sfatuluĭ familieĭ a caseĭ răposatuluĭ Postelnic I. C.

Vechilul cocoaneĭ Postelnicesei M. C.

Trist lucru este pururea de a vedea un fiŭ prigonind pe maică-sa în faţa judecăţiĭ. Dar maĭ trist lucru este cînd această mamă prigonită samănă încredinţătoareĭ mele. Cine nu ştie în pămîntul nostru trudele, suferinţele şi lacrimile ce aŭ fost viaţa Postelniceseĭ C. în vadea de zece anĭ? Cine n'a văzut pe această duioasă maică încunjurată de nouă copiĭ micĭ răpiţĭ de întreaga avere strămoşească, puind de o parte slăbiciunea femeiĭ şi ruşinea soţieĭ de boier mare şi aducîndu-şĭ aminte numaĭ că este mamă şi că trebuie să-şĭ hrănească pruncii; cine n'a văzut-o, ziua, alergînd pe la străiniĭ şi pe la inimile făcătoare de bine şi cu talgerul, pot zice, cerînd pîne pentru fiiĭ săĭ? Cine nu-şĭ aduce aminte de dumnei trăind în nişte ticăloase bordeie, suferind chinurile ploiĭ şi a' geruluĭ, lipsită de cele întăiŭ trebuinţe ale vieţuiriĭ şi, cu toate aceste, aflînd încă în curajul şi iubirea sa către fiĭ destule mijloace spre a dădăci singură pre ceĭ maĭ micĭ pruncĭ şi a plăti, pe de altă parte, grele lefĭ pe la pensioane şi dascălĭ pentru ceĭ maĭ marĭ? Nimene n'a uitat încă activitatea cu care această cocoană, în o îndelungată curgere de vreme, s'aŭ strădănuit rugîndu-se, jăluindu-se, plîngînd pe la uşile celor marĭ şi puternicĭ, suind şi scoborînd scările judecătorilor şi Divanurilor cu nenorociţiĭ săĭ orfanĭ — dintre cari d. Ş. C. aducă-şĭ aminte că şi d-luĭ era unul —, numaĭ ca să li poată scoate şi păstra averea părinţească, răpită de mînĭ străine. Chiar însăşĭ îmbrăcămintea, şalurile şi giuvaierurile sale le-a vîndut spre ţinerea copiilor săĭ, şi nicĭ damblaua, urma măhniciunilor sale, n'a oprit-o de a stărui pentru dreptăţile Caseĭ sale.

Cu toate aceste, şi în vreme ce Moldova întreagă este martură a îndelungatelor strădanii a acesteĭ cocoane, tocmaĭ un fiŭ, înşelat, nădăjduiesc, numaĭ vremelniceşte, s'a găsit, care, neuitîndu-se nicĭ la datoria firească, nicĭ la grelele împrejurărĭ în care se afla familia sa, se scoală împotriva maică-sa, îĭ amăreşte din noŭ zilele atît de amărîte şi cu ocară şi hulă îĭ amerinţă bătrîneţele. Aşa d-luĭ Ş. nu s'a oţerit a o învinovăţi că ar fi răşluit 12.000 galbenĭ din averea părinţască a dumneeĭ, care singură le-a redobîndit întreaga avere. A învinovăţit-o că dă socotele mincinoase, ea care nu li cere nicĭo pară pe atîţia anĭ ce i-a ţinut cu mijloacele sale, în vreme ce averea li era luată de către Ţ. A pîrît-o că s'a unit cu străinii ca să sărăcească copiiĭ, ea care s'a lepădat de chiar folosul săŭ, neprimind a-şĭ trage zestrea sa chiar îndoită, precum i se făgăduia în vremea procesuluĭ cu pomenitul Ţ. Neplăcut lucru ar fi de a spune şi de a auzi toate clevetirile aruncate asupra încredinţătoareĭ mele! Ca o maică duioasă, iertînd chiar cînd fiul săŭ era greşit, nedăjduind că poate încă ar veni la simţirĭ maĭ vrednice de un fiŭ şi de un tînăr ce intră în lume, dumneaeĭ cocoana pururea şi-a înghiţit lacrimile şi a ascuns în fundul inimiĭ taina durerilor sale. Însă acum, cind vede că d-luĭ Ş. priveşte numaĭ la interesul săŭ în parte, ţinteşte de a jigni folosul şi averea maĭ micilor săĭ fraţĭ, şi, nemărginindu-se în aceste, apoĭ pune vîrful la nerecunoştinţa fiască atingîndu-se chiar de zestrea maică-sa şi întrebuinţînd toate chipurile spre a o împuţina şi, dacă s'ar putea, şi a o desfiinţa, cînd, zic, se vede un fiŭ avînd o asemenea purtare către maică-sa, cine poate să o învinovăţească pe aceasta dacă se hotărăşte şi ea a nu răbda, a nu tăcea maĭ mult, şi, pentru cinstea şi consideraţia sa de maică, a se apăra şi ea de spre nedreptele învinovăţirĭ ale fiuluĭ săŭ Ş.?

Înnainte dar ca Sfatul familieĭ să-şĭ deie desăvîrşita sa socotinţă, atît asupra semilor, cît şi asupra zestriĭ, fie iertat şi încredinţătoareĭ mele să însemne cîteva puncte:

1. D-luĭ Ş. învinovăţeşte pe maică-sa că a răşluit 12.000

galbenĭ din averea părinţească. Această imputare cade de la sine: întâiŭ că o asemenea sumă însemnată nicĭodată n'a intrat în mînile sale şi, al doile, că o maică, care atîţia anĭ aĭ vieţiĭ sale, a trăit numaĭ pentru copiiĭ săĭ, hrănindu-ĭ cu ce Dumnezeŭ o a ajutat, şi în toată această vreme nu le-a pus în socoteală o singură pară, o maică care a desrobit sineturĭ ale răposatuluĭ soţ de maĭ mult de o mie de galbenĭ, fără a pretinde ceva, care s'a lepădat de zestrea sa, chiar îndată, pentru că i se făgăduia spre paguba procesuluĭ, — cu greŭ s'ar putea dovedi vinovată de răşluire. O asemenea învinovăţire maĭ lesne se poate face d-sale Ş. Aducă-şĭ d-luĭ aminte de pagubele ce a pricinuit fraţilor săĭ prin împosesuirea moşiilor Caseĭ fără preţ şi în nefiinţa, atît a maiciĭ sale, cît şi a epitropuluĭ, stăruind în contra intereselor Caseĭ ca moşia Corniĭ să se deie în posesie pe an cu cîte 1.550 de galbenĭ, cînd alţĭ muşteriĭ eraŭ de daŭ pănă la 2.000 de galbenĭ, luînd asupră-şĭ posesia acesteĭ moşiĭ numaĭ cu zece galbenĭ peste preţul anilor trecuţĭ şi nerăspunzînd pănă acum nimică din cîştiurĭ. Chiar pasurile întrebuinţate de d-luĭ Ş. spre a cumpăra părţile de moştenire de la uniĭ din fraţĭ şi surorĭ a' sale înnainte ca datoriile Caseĭ să fie plătite şi moştenirea împărţită, dovedesc tainicul săŭ scop de a strîmbătăţi pe nevrîstniciĭ săĭ fraţĭ, împingîndu-ĭ într'un colţ al moşieĭ Corniĭ şi aşteptînd numaĭ un prilej spre a-ĭ izgoni şi de acolo. Căcĭ, dacă d-luĭ ar fi însuflat de un adevărat sentiment frăţesc, n'ar trebui ca singur să lase şi fraţilor săĭ neajunşĭ în vrîstă dritul de a se putea învoi cu surorile lor de la mănăstire, şi aşa toată averea părinţească să nu ajungă în mînile unuĭ singur fiŭ, cînd ceilalţĭ ar rămînea aproape de sărăcie? Şi, pentru ca maică-sa iĭ stă împotrivă la un asemenea proiect puţin frăţesc, se scoală şi o numeşte răşluitoare! Iată adevărata pricină a întregiĭ nemulţămirĭ şi a prigonириĭ d-sale Ş.

2-lea. D-luĭ Ş. învinovăţeşte pe maică-sa că un *Wechsel* de 300 de galbenĭ, cu dobînda sa, suindu-se încă la 2.000 de galbenĭ, şi pentru care eraŭ amanetarisite hîrtiile Budeştilor,

s'a scos cu alt sinet de 1.400 de galbenĭ, luindu-se innapoĭ şi actele sus-pomeniteĭ moşiĭ. Eŭ fac întrebare d-sale: maĭ bine ar fi fost ca Casa să plătească 4.000 de galbenĭ şi ca, din pricina amanetarisiriĭ hîrtiilor, să se piardă 500 de fălcĭ din moşia Budeştiĭ în procesul cu răzăşiĭ din Bîrsăneştĭ?

3-lea. Asemene d-luĭ Ş. nu voieşte a primi de bun un sinet de 1.000 de galbenĭ, cu care maica d-sale a fost împrumutat de la Vornicul Neculaĭ Milu pentru cheltuielile procesuluĭ celuĭ mare cu Ţ. Fără a intra în maĭ mare cercetare, fie-mĭ iertat a întreba pe d-luĭ Ş. dacă ştie vre o ţară în lume unde procesele nu cer neapărate cheltuielĭ? Cît pentru mine, eŭ mărturisesc că nu cunosc o asemenea ţară, şi, privind la greutăţile procesuluĭ de care atîrna toată averea, nu găsesc că 1.000 de galbenĭ să fie prea mult pentru neprevăzute cheltuielĭ.

4-la. D-luĭ Ş. C. este singur încredinţat că această mie de galbenĭ s'a întrebuinţat pentru proces; tot asemenea este încredinţat că şi răscumpărarea *Wechseluluĭ* de 2.000 de galbenĭ, cu alţĭ 2.000 dobînda, făcută prin un sinet de 1.400 de galbenĭ, este o adevărată facere de bine pentru Casă, din partea maiciĭ. Dacă nu o mărturiseşte şi făţiş, apoĭ prin aceasta mă îndrituieşte de a mă uni şi eŭ cu socotinţa acelora ce pretind că d-luĭ caută numaĭ chipurĭ ca să împuţineze cît se poate maĭ mult zestrea încredinţătoareĭ mele, cît şi dobînda ce i se cuvine din ziua morţiĭ soţuluĭ d-sale, adecă de la 23 Iulie 1837.

5-lea. Cît pentru ce se atinge de izvodul de zestre, asemenea şi dacă este ca să se răspundă încredinţătoareĭ mele această zestre în rodurile *ipovuluĭ* până la săvîrşirea sa din viaţă, precum şi legiuitele *teoritre*, eŭ încă tot cred că d-luĭ Ş. are destulă dragoste şi recunoştinţă fiască spre a încuviinţa şi d-luĭ nişte cererĭ atît de drepte şi atît de lămurite, chiar şi prin pravilă. Din potrivă, nădăjduiesc că d-luĭ, nedorind de a-şĭ da de nume răŭ acum la intrarea sa în adevărata viaţă, se va grăbi a da o satisfacţie opinieĭ publiceĭ şi datorieĭ fieştĭ, mărturisind titlurile de recunoştinţă ce şi-a cîştigat maică-sa prin creşterea a nouă

copiĭ la vremĭ cumplite şi prin strădaniile sale spre redobîndirea averiĭ, strădaniĭ întovărăşite de multe lipsurĭ şi suferinţĭ, de multe părăie de lacrimĭ şi fără care d-luĭ Ş. nicĭ n'ar avea poate astăzĭ pentru ce a maĭ cere veniturĭ şi socotelĭ.

6-lea. Tot d-luĭ Ş., socotind că a face o nouă neplăcere maică-sa, a cerut de epitrop pe d-luĭ Marele-Logofăt Costachi Sturza, supt cuvînt că averea orfanilor s'ar răşlui. Dacă această de pe urmă imputare ar putea să se adevereze, ar fi numaĭ din partea aceluia ce vroieşte să închege în mînile sale toată averea părinţască, iar nu din partea uneĭ mame ce a trăit şi trăieşte pentru copiiĭ săĭ şi care astăzĭ se ameninţă de a fi trasă în judecată numaĭ pentru că se împotriveşte la nişte planurĭ puţin frăţeştĭ? Iar, în cît pentru numirea de epitrop a d-sale Logofătuluĭ Costachi Sturza, încredinţătoarea mea nu poate decît a se bucura de o asemenea numire, care îĭ este o închizeşluire maĭ mult că copiiĭ săĭ ceĭ nevrîsnicĭ vor avea un noŭ şi puternic ocrotitor, căcĭ d-luĭ, numindu-se de epitrop, s'a numit negreşit pentru aceĭ ce aŭ trebuinţă de a fi epitropisiţĭ, adecă pentru aceĭ nevrîsnicĭ copiĭ, pentru ale cărora drituri şi încredinţătoarea mea se luptă. Decĭ, nu numaĭ că este mulţămită cu alegerea acestuĭ boier, dar încă, ca pe un părinte, ca pe o persoană însemnată şi puternică, ca pe acela ce a publicat legile civile apărătoare văduvelor şi orfanilor, îl roagă ca să urmeze în epitropie, să ocrotească pe fiiĭ săĭ şi averea lor; nedăjduind că aceia ce ea, femeie slabă şi obosită, n'a putut face, d-luĭ, ca bărbat şi ca boier puternic, va binevoi a isprăvi. Acestea sînt întimpinările încredinţătoareĭ mele. Numaĭ nevoia şi dritul legiuiteĭ apărărĭ aŭ silit-o ca să le facă. Mult, mult i-a costisit pănă cînd s'a hotărit de a pîrî pe un fiŭ al săŭ. Dovadă la aceasta îndelungata tăcere ce a păzit, ferindu-se de a se jălui. atît Prea-Înnălţatuluĭ Domn, cît şi nouluĭ epitrop. Chiar şi în această întimpinare de faţă, a căutat a fi cît se poate maĭ măsurată, căcĭ, chiar cînd fiul săŭ o loveşte, tot îşĭ aduce aminte că este maică. Ca maică asemene ne-

dăjduieşte că tot sentimentul fiesc nu este stîns în inima fiuluĭ săŭ, aceluĭ pe care cu lacrimĭ l-a crescut, căruia îĭ da aceia ce d-sale adese iĭ lipsia, hrana de toate zilele, căruia, cu sume însemnate, strînse cu multe necazurĭ, a căutat a-ĭ da o educaţie potrivită cu naşterea sa şi pre care, cu toate greşelile sale, nu-l poate urî şi nu-ĭ doreşte maĭ mult de-cît că, văzînd că se căieşte şi că are milă de maĭ miciĭ săĭ fraţĭ, să-ĭ deschidă iar braţele părinteştĭ.

Fie-mĭ iertat şi mie, de şi străin, dar ca un vechil al uneĭ mame, să rog şi pe Sfatul familieĭ ca acela, ca un înfăţoşător al părinteluĭ mort, şi ca un păstrător al moraluluĭ familieĭ, din care derează şi moralul public, să binevoiască prin sfătuirĭ părinţeştĭ a mă ajuta la îndemnul paşnic ce fac d-sale Ş. C. Nădăjduiesc că d-luĭ nu va rămînea surd la glasul maică-sa, la chemarea opinieĭ publice, şi chiar la baterile inimiĭ sale. Încă odată, adaog că am mare încredere în sentimentele sale fieştĭ. Iar, dacă, nebăgînd în samă, atît datoria fiască, cît şi sfaturile rudeniilor şi prietenilor săĭ, ar rămînea statornic întru (de) a da o pildă, ce, pentru cinstea neamuluĭ şi a ţăriĭ noastre, n'ar trebui să se maĭ reînnoiască, adecă procesul unuĭ fiŭ împotriva maică-sa, apoĭ, în puterea pravilelor şi a moraluluĭ, cer ca judecătoria şi Sfatul familieĭ, pătrunzîndu-se de moraliceasca lor datorie, ca nişte dreptĭ şi aspri judecătorĭ, să judece între maica duioasă, a căreia viaţă întreagă n'a fost decît o lungă jărtvire pentru copiiĭ săĭ, şi între fiul ingrat.

28 Iunie 1847.

M. Kogălniceanu.

De la Kogălniceanu se păstrează în aceiaşĭ culegere şi această chitanţă, dată în Maiŭ din anul critic 1848:

„Şepte sute galbenĭ blanc am primit de la d. Aga Iorgu C., din una sută galbinĭ, partea vechilîculuĭ mieŭ ce are a-mĭ răspunde cocoana d-sale, potrivit alcătuiriĭ încheiate spre căutarea procesuluĭ Caseĭ Banuluĭ Neculaĭ Sini cu fraţ ĭ Seneştĭ (*sic*), şi spre credinţă am iscălit.

M. Kogălniceanu.

3 Maiŭ 1848.“

Avem, în sfîrşit, *vechilimeaua* pe care, la 3 Septembre 1847, o daŭ „dumnealuĭ maioruluĭ Mihail Kogălniceanu“ Băneasa Maria Sion şi fiica eĭ, Agoaia Nastasia Cananò. Procesul era între „Casa răposatuluĭ Ban Neculaĭ Sion cu dumnealor boeriĭ fraţĭ Sioneştĭ, pentru împărţirea de avere“. El făgăduieşte „a întrebuinţa toată râvna şi mijloacele iertate de legĭ în căutarea acestuĭ proţes şi a-l apăra ca cînd ar fi chiar al săŭ însuşĭ“. Va primi 300 de galbenĭ, pe jumătate înnainte. Va apăra gratis pe cele două doamne în procesul cu Postelnicul Veisa.

VII.

MĂRUNȚIȘURĬ ISTORICE.

I. Fragment dintr'un tratat de retorică din veacul al XVII-lea saŭ al XVIII-lea.

Pe dosul legăturiĭ uneĭ cărţĭ bisericeştĭ din părţile oltene se află lipită o foaie în 4° pe care se desfac cele maĭ frumoase slove cirilice, făcute să atragă luarea aminte. Dezlipindu-le cu cea maĭ maĭ mare îngrijire, am putut avea o pagină completă dintr'o Retorică tradusă cel maĭ tărziŭ pe la jumătatea veaculuĭ al XVIII-lea, dar foarte probabil încă la sfîrşitul celuĭ de-al XVII-lea, după un original grecesc, care ar putea fi compilaţia luĭ Alexandru Mavrocordat Exaporitul, tatăl luĭ Nicolae-Vodă. Îĭ reproducem aicĭ cuprinsul.

.... piiarde cîndva liniştea cea firească a obrazuluĭ... şi fapte atît vreadnice de minune, bărbăţiĭ atît iroiceştĭ aŭ nu fac pre Athanasie nemuritoriŭ pre pămîntŭ, după cum l-aŭ făcut şi în ceriŭ? Adevărat, nemuritoare îţĭ iaste pomenirea, nemuritoare îţĭ iaste slava, Athanasie! Şi cu atîtea limbĭ te propoveduiaşte toată lumea nemuritoriŭ, cu cîte te numeaşte cu însuş numele tăŭ: ἀθανάσιον[1].

Capŭ 10. Care sînt sistiha.

Zicem sistihe acealea care dintr'un nume în multe fealiurĭ să alcătuescŭ, şi, măcarŭ deosebite, aŭ însă una cu alta mare asemănare, după cumŭ: *frumosŭ, frumseaţe, îndrăzneţŭ, îndrăznire, înpăratulŭ, înpărăţie,* şi altele. Apucătura ritoričască aşa să face din sistiha: „Dumnezeŭ iubeaşte milostenia, deč şi pre milostivŭ"; „fečoria iaste dar îngerescŭ, decĭ păzitoriulŭ de fečorie iaste îngerŭ pămîn-

[1] Scris tot cu cirilice.

tescŭ“; „păcatulŭ iaste otrava sufletuluĭ, [decĭ] păcătosulŭ să otrăveaşte cîndŭ păcătuiaşte“. Decĭ iată şi adăogirea ritoričască pentru lauda limbiĭ greceştĭ, slovele căria, ca să le propoveduiască, [în deşer]t ar osteni aceale o sută de limbĭ ale sale. Şi, după atîtea veacurĭ, precum pînă acum n'aŭ găsit, aşa nu poate să găsească niciodată sfirşitulŭ laudelor eĭ.

„Ce rîzĭ, o zavistnice alŭ slaveĭ greceştĭ? Aşa şi iaste adevărat. Că şi vestirea şi mintea oamenilorŭ [în deşert] să ostenesc: aceaia a povesti, şi ačasta a să mira de măririle ceale slăvite ale Ţăriĭ Greceştĭ. Spune, de nu-ţĭ înneacă zavistia în gîtlejŭ glasulŭ şi cuvîntulŭ, de unde aŭ răsăritŭ atîţea sorĭ aĭ înţelepčuniĭ, cu razele cărora înpodobindu-se alţiĭ, să arată steale, care poate ar fi fostŭ întunearecŭ şi cărbunĭ? N'aŭ strălucitŭ de la răsăritulŭ Ţăriĭ Greceştĭ atîţea filosofĭ ca nişte sorĭ? Şi, între ceialalţĭ, şi atîţea Aristotelĭ şi Platonĭ, ale cărora cuvinte priimeaşte şi cinsteaşte adunarea celor înţelepţĭ ca pre nişte prorocĭ, atîta dascăliĭ, cît şi uceniciĭ aĭ acestor fealiŭ ἥρωες. Aceştea şi alţiĭ nenumăraţĭ nu sînt Grecĭ? Ce neamŭ ca cel grecescŭ poate a arăta la meşteşugŭ poeticescŭ unŭ Omir, care, orbŭ fiindŭ la ochĭ, aŭ fost lumină Muselorŭ? Unŭ Pindarŭ, care, vărsînd din gură, cîte stihurĭ, atîţea trandafirĭ şi florĭ, îĭ alerga la limbă albinĭ ca să sugă miiare şi dulčaţă? Unŭ Aristofanŭ, unŭ Euripid, un Isiod? Şi atîţea alţĭ poeticĭ, pre cariĭ ca să-ĭ încununeaze aŭ zmultŭ Apollonŭ toate dafnele Eliconuluĭ? Dimosthen, care la ritorică iaste începătoriŭ şi podoabă ritorilor; Euclid, care la mathimatică aŭ înpletitŭ capuluĭ săŭ atîtea cununĭ cîte şi rotocoale aŭ făcutŭ şi aŭ înnălţat spre nemurirea num[eluĭ săŭ], atîtea piramide, cîte şi chipurĭ de trigone[1] şi tretragone *(sic)*[2] aŭ găsitŭ; Ippocrat şi Galinos[3], dumnezeĭ aĭ meşteşuguluĭ doftorieĭ, cariĭ, fără a nu fura, ca Promithevs, foculŭ de la crugulŭ soareluĭ, însufleţiia pre ceĭ morţĭ, şi, cu adăpărĭ maĭ minunate decît doftoria Eleniĭ, le adăpa viaţa; Ale[xandru-cel-Mare]....

[1] Triunghiurĭ. — [2] Pătrate. — [3] Galien.

II. Originea doctoruluĭ Cihac.

Se știe că doctorul Cihac a fost cel d'întăiŭ care a introdus în Moldova studiul științelor naturale, că a publicat un manual foarte bogat și îngrijit, pentru această materie, că el a încercat a scoate revista de științe *Osiris*, că, în sfîrșit, a format societatea de medicĭ și naturaliștĭ care a întemeiat un Museŭ, astăzĭ însă, din nenorocire, aproape părăsit.

E interesant să se cunoască de unde venia acest om de merit, harnic scriitor și bun „patriot moldovean". Acum cîțĭva anĭ, cercetînd archivele bisericiĭ catolice din Iașĭ, am găsit cu privire la familia Cihac aceste note:

După mărturia preotuluĭ garnisoneĭ din Olmütz, a fost botezat la 24 April 1764 Franz-Johann Georg Czihak, fiŭ al caporaluluĭ de artilerie Simon Czihak și al soțieĭ luĭ, Barbara. La 19 August 1800 se făcea la Aschaffenburg botezul luĭ Iacob, fiul luĭ Franz. Acesta a fost naturalistul. Doctorul în medicină Anton Cihac, filologul, era fiul luĭ Iacob și al Iosefeĭ Künzer: fusese, la început, consilier aulic al principeluĭ de Loewenstein-Wertheim.

III. Versurĭ religioase de pe o icoană zugrăvită pe mușamà, la mănăstirea Căldărușanĭ.

[c. 1800].

D[u]mnezeŭ părintele celŭ cu milă mare
Aŭ trimis noroadelor sale zălogŭ tare,
Că pentru dragostea sa pre noĭ ne-aŭ miluit,
Și pre H[risto]s fiiul darŭ noaoă ne-aŭ dăruitu:
Pre cruce fiiul singuru marĭ chinurĭ aŭ răbdat
Și pre norodulŭ săŭ de năpăștĭ aŭ ușurat.

Iis[us] fiiu luĭ pre pămîntŭ pate micșorare,
Căcĭ, D[u]mnezeŭ fiindŭ, aŭ luatŭ întrupare:
În dragostea luĭ, omulŭ află mîntuire
Și credincĭosulŭ la ceriŭ cu slavă suire.
H[risto]s raiulŭ celŭ închisŭ l-aŭ deșchisŭ cu dreapta:
Să întrămŭ dară cu dinsul, că elŭ iaste treapta.

De pe cruce cunună, crescînd, să împletească,
Și celor ce pătimesc muncĭ, să dăruiaște,
Și celuĭ ce pîndeaște ceale dupe cruce
Chinurĭ, cunună dinŭ ceriŭ i să va aduce.

Moartea păcatul nostru aŭ aflatŭ: dureare,
Înnălțîndu-să crucea cu mare puteare;
Bunătățĭ dară să facĭ cu mare 'ndrăzneală,
De vreame ce de moarte nu avemŭ sminteală.

Glăsuiaște Bisearica cîntărĭ împreună,
Că sîngele din H[risto]s vărsatŭ o adună;
Prea multe noroade într'însa mîntuire
Aŭ luatŭ și dinŭ muncĭ cu totul slobozîre.

Crucea aŭ crescutŭ lumiĭ pomŭ de mîntuire,
Pe capulŭ strămoșuluĭ luînd întărire:
H[risto]s, murindŭ pe dînsa, aŭ băutŭ și fiiare,
Luĭ Adamŭ dulceața eĭ dînd, și înviiare.

De cruce diiavolul s'aŭ legat cu lanțurĭ:
Peste el credincoșiĭ facŭ sufleteștĭ danțurĭ;
Lemnulŭ diiavoluluĭ frîŭ în fălcĭ să deade:
Omulŭ slobodŭ din nevoĭ cu totulŭ să veade.

Cinstitele patimĭ ale luĭ Iis[us] Dumnezeŭ spre mîntuirea tuturor oamenilorŭ cu milostivire aŭ înfloritŭ.

Din H[risto]s pîrăŭ de sînge închegate *(sic)* să varsă
Și pre omŭ îl spală de păcate:
Mîinile sale H[risto]s ș'aŭ întinsŭ pre cruce,
Norodulŭ credincos la sine aduce.

IV. Două scrisorĭ ale luĭ Alecsandri

— odată în posesiunea mea —.

I.

Mircesti, 15 mars 1861.

Mon cher Branisteano,

Ayant pris toutes les dispositions nécessaires pour la confection de brique sur la terre de Mircesti, tu me feras

le plaisir de remettre à P.[1] la somme de cent ducats destinés à couvrir les premiers frais. Cet argent tu l'avanceras sur quittance au 23 avril prochain, sur le fermage de Mircesti.

D-luĭ maior I. Brănişteanu.

II.

Paris, 18 mai 1861.

Mon cher Jean,

Je t'écris à la hâte ces quelques lignes pour te donner de mes nouvelles. Je suis bien portant, malgré, ou peut-être à cause des courses continuelles que j'ai faites depuis mon départ de Jassi. En arrivant à Paris, j'y ai fait un court séjour, puis je suis parti pour Turin afin de porter au roi Victor-Emanuel une lettre du Prince. Ceci fait, j'ai été revisiter les champs de bataille de Bufalora et de Magenta, en me dirigeant sur Milan. Le lac de Côme étant dans les environs de la capitale de la Lombardie, j'y ai été faire une promenade en barque, après quoi je me suis rendu à Gênes, à Nice, à Toulon et enfin à Paris. Cette excursion a duré vingt jours, au milieu d'une nature toute en fleurs et sous le plus beau ciel du monde. Ici je ne m'arrêterai qu'une semaine tout au plus, car je dois me rendre en Angleterre[2], et je veux profiter de cette courte halte pour te parler un peu d'affaires.

Je suppose que mes fermiers sont déjà venus t'apporter leur dû. En ce cas, tu auras la bonté de remettre à P. cent ducats en plus des 150 qui lui reviennent pour les six mois prochains. Cet argent est destiné à couvrir les frais de la fabrication de la tuile à Mircesti.

Tu sais que j'ai prêté 300 ducats à Mr. Démètre Couza, à la condition que cet argent me soit rendu au 23 avril. Mr. Couza a sans [doute] oublié cette condition. Fais-moi le plaisir de la lui rappeler, car j'ai grandement besoin d'argent.

[1] Doamna Paulina Alecsandri, soția poetuluĭ.

[2] Cf. Amintirile de misiune ale luĭ Alecsandri, în *Convorbirile literare* XI-XII.

J'ai le pressentiment que le fermier de Patrașcani, Mr. l'Aga Jean Botez, ne sera jamais très exact dans ses paiements. Il faudra l'y obliger par tous les moyens, car je ne veux pas le laisser contracter de mauvaises habitudes. As-tu fait quelque chose au sujet du cautionnement qu'il s'est engagé par contrat de déposer entre mes mains pour le fermage de la terre?

Adieu; mes amitiés à ta femme. Dis à ma tante que je lui enverrai bientôt l'objet qu'elle m'a confié.... Tout à toi

V. Alecsandri.

Monsieur le major Branisteano. Jassi.

V. Însemnărĭ genealogice ale familieĭ Bașotă.

Pe foaia liberă a uneĭ cărțĭ bisericeștĭ am aflat aceste însemnărĭ:

O scurtă perigrafie spre știința urmașilor.

Sevărșitul din viiață bunul mieŭ Sulgeriul Ioan Bașotă, fiiul Stolniculuĭ Pătrașco Bașotă, nepot Hatmanuluĭ Zosima Bașotă, strănepot Log[o]f[ătuluĭ] Patrașco Bașotă, din pricina adesălor turburărĭ și răzmirițĭ ce urmă în vremea de atuncea în patriia noastră Molđovva, sălit aŭ fost a-ș strămuta cu totul a sa părintiască așăzare ce din învechime era statornicită pe trupul moșii Băloșanĭ, de ceia parte de apa Sătniĭ, din gios de iazul cel mare, și chiar pe locul numit astăzĭ Săliștea, de la vale de ratoșul făcut de mine, fiind chiar în șliahul cel mare, pe unde și era treciria oștirilor, și a să trage la codri, și așa, la anul 1745, s'aŭ și statornicitŭ a sa din noŭ făcută așăzare pe altŭ trupŭ de moșie a sa numită Jolcujani, ce este totŭ într'unŭ hotarŭ și capŭ în capŭ cu moșiia Băloșani, rămăindŭ pără astăzĭ numile așăzăriĭ sali tot Băloșanĭ.

Cănd atuncia, la acelașŭ anŭ, și luna Iuni în 20, pe lăngă celelante trebuincioase acareturĭ, aŭ făcutŭ și biserica ce astăzĭ să și află, durată de lemnu, dinŭ lemnile loculuĭ aceluiașŭ unde să și află făcută, fiindŭ codri marĭ pe atuncia. La care biserică să află îngropate atătŭ trupurile a în-

suşŭ făcătorilorŭ ctitorĭ aĭ eĭ, Sulgeriuluĭ Ioanŭ Başotă, cari, în urmă, priimindŭ cinulŭ călugării, s'aŭ numitŭ Iorestu, şi a soţii sali, Marii, cătŭ şi a urmaşilorŭ săĭ fiĭ şi clironomĭ, Antohi Başotă, ce aŭ fostŭ stărpu, şi Mariia ce s'aŭ săvărşitŭ neînsoţită; a cărora săvărşăre nu s'aŭ putut afla la ce anŭ şi vreme s'arŭ fi întămplatŭ. Iarŭ, pentru ceĭ maĭ în urmă stăpănitorĭ şi clironomĭ a pomenituluĭ Sul[gerŭ], ştiindu-să vremia săvărşăriĭ lorŭ, să însămniază maĭ gios, de cătră mini însuşŭ, acelŭ maĭ de pe urmă clironomŭ a aceştiĭ strămoşăştĭ averĭ şi săvărşătoriulŭ a toată familia niamuluĭ mieŭ Başotescŭ, pentru că aşa bunavoinţa luĭ Dumnezeŭ aŭ fost ca întru mini al mieŭ niamŭ să să săvărşască, neavăndŭ nice unŭ legiuitŭ şi firescŭ clironomŭ, — fiie numele Domnuluĭ mieŭ binecuvăntatŭ.

1837, Maĭ 15; Băloşanĭ.

La anulŭ 1800, în 27 zile a luniĭ luĭ Sept[emvrie] s'aŭ săvărşătŭ părintele mieŭ şi fiiulŭ pomenituluĭ Sulgerĭ Ioanŭ Başotă, Şatrariul Theodorŭ Başotă, şi s'aŭ îngropatŭ la biserica din Băloşanĭ.

La anulŭ 1806, în 28 zile a luniĭ luĭ Iulie, s'aŭ săvărşitŭ moşulŭ mieŭ şi fratile maiciĭ meli, Svinţiia Sa părintele Dositheĭ Calmuţschi, shimnicŭ, şi s'aŭ îngropatŭ la mănăstiria Niamţuluĭ, unde i-aŭ fostŭ şi metaniia sa.

La anulŭ 1806, în 9 zile a luniĭ Dech[em]v[rie], s'aŭ săvărşat mătuşă-mia, sora tătăni-mieŭ, Med[elnicereasa] Anastasiia Aslanŭ, în Botoşanĭ, şi s'aŭ îngropatŭ totŭ la biserica din Băloşanĭ; cari aŭ fostŭ starpă de fiĭ.

La anulŭ 1808, înŭ 13 zile a luniĭ Ghenuari, s'aŭ săvărşitŭ maĭ mariia mè soră, de pruncu, Ilina, soţiia Cluč[eruluĭ] Nicolaĭ Cariomfilŭ, ce-ĭ zăcŭ şi Crăstesculŭ, şi s'aŭ îngropatŭ la biserica dinŭ Crăsteştĭ.

La anulŭ 1812, în — zăle a luniĭ luĭ Octomvrie, s'aŭ săvărşătŭ moşulŭ mieŭ Neculaĭ Başotă, fratile tatăni-mieŭ, stărpu fiindŭ, şi s'aŭ îngropatŭ totŭ la biserica din Băloşanĭ.

La anulŭ 1815, înŭ 23 zile a luniĭ luĭ Avg[ust], s'aŭ săvărşătŭ maică-mia Zoiţa, cari, priimindŭ cinulŭ shim-

nicii, s'aŭ numitŭ Asinetha, și s'aŭ îngropatŭ la biserica din Băloșanĭ.

La anulŭ 1816, în 23 zăle a luniĭ luĭ Aprilie, s'aŭ săvărșătŭ cumnatulŭ mieŭ Cluceriul Nicolaĭ Crăstescul, și s'aŭ îngropatŭ la biserica sa dinŭ Crăsteștĭ.

La anulŭ 1827, înŭ 25 zăle a luniĭ luĭ Martie, s'aŭ săvărșătŭ înŭ Botoșanĭ socrulŭ mieŭ Postelnicu Grigori Ventura, și s'aŭ îngropatŭ la monastiria Popouțăĭ.

La anulŭ 1837, înŭ 14 zăle a luniĭ luĭ Ienuarie, s'aŭ săvărșătŭ maĭ mica mè soră Mariia Mavromati, care aŭ fostŭ starpă de fiĭ, și s'aŭ îngropatŭ la biserica S. Dimitrie dinŭ Botoșanĭ, alăturia cu soțulŭ săŭ Com[isulŭ] Ioanŭ Mavromati, care și el săvărșăndu-se maĭ înnainte de ià, la anulŭ 1834, la 16 zăle a luĭ Martie, s'aŭ îngropatŭ totŭ acolo ca unŭ ctitorŭ și întăiul începătorĭ a aceĭ bisericĭ.

La anulŭ 1838, în 8 zăle a luniĭ luĭ Noe[m]vr[ie], s'aŭ săvărșătŭ soacră-mia Postelnič[asa] Marica Ventura, și s'aŭ îngropatŭ la biserica Vovidenii, în Botoșanĭ, unde s'aŭ adusŭ și oasăle săvărșătuluĭ săŭ maĭ înnainte soțŭ, Postelniculŭ Grigori Ventura.

La anulŭ 1839, Iunii în 5 zăle, s'aŭ săvărșitŭ cumnatulŭ mieŭ Stolnicŭ Ioanŭ Bantășŭ, care, dinŭ s. botezŭ, s'aŭ numitŭ Ieremiia, și nu Ioanŭ, și s'aŭ îngropatŭ la biserica moșii sali Izvoarăle, de a stănga Prutuluĭ, în Basarabiia, ca unŭ trăitorĭ de acolò.

La anulŭ 1846, la ză'ntăĭ a luniĭ luĭ Martie, s'aŭ săvărșătŭ maĭ mica mè soră Ecaterina Bantășŭ, și s'aŭ îngropatŭ la biserica moșii sali Izvoarăle, de a stănga Prutuluĭ, unde și soțulŭ săŭ Bantășŭ este îngropatŭ.

VIII.

DOCUMENTE AMESTECATE.

I.

Cîteva documente moldoveneştĭ.

Din colecţia d-luĭ Al. Cantacuzino-Păşcanu şi archiva răzăşilor din Ţepu (judeţul Tecuciŭ).

1. 17 Ianuarie 7051 *(sic)*. Ioan-Vodă, pentru urmaşiĭ luĭ Petre Zlătariul de supt „Petru Voevod".

2. † Eŭ Condre Şărbăşcă ot Găneştĭ scriiŭ şi mărturescu cu ceastă scrisoare mea precum să ştei, neşte săpăturĭ în costeşea Chicere den ğus — una iaste fărşită, alta nefărşită — am plătit unor Munteanĭ[1], anume Oprea Dobra, cu oamenie săĭ, o uleaei de brăndzi, 2 mirţă; le-am dat şi o ğumătati de slănenă, şi 6 mirţĭ de păne doiată, 'şa ne-aŭ fostu tocmala, să le facă de iznoavă, căndu a vinit Munteaniĭ în dzilel[e] luĭ Mihaiŭ-Vod[ă]. Şi în tocmala noastră aŭ fostu Sava Cĭuhul ot Ştubeiane şi Marcu fratel[e] Saveĭ ot Ştubeian[ĭ]. Şi nu le-aŭ isprăvit deplăn, că le-aŭ vinet veaste bună de s'aŭ dus înnapoĭ. Şi, că[n]du i-am ertat, s'aŭ prelejit Ion Drăgăilă ot Găneşt[ĭ] şi Ion Căputič ot tam, şi maĭ mar[e] (mari) credinţi aŭ pus degetele peceate.
Treĭ semne de degete.

3. C. 1600. † Adecă iaŭ Iliiaş fečor loĭ Cehan scrieŭ şă mărtoresăsco co acesto adevărat zapis al meŭ precom aŭ loato neni neşte pănĭ şi neşte bere, şi i-am dat dumisale loĭ Obrăjăĭ un zapis de la totma *(sic)* de dani[e] de moşăi de la Botoĭ, şi noĭ să no maĭ avem trebă, saŭ dentre noĭ,

[1] E vorba de Muntenĭ din oastea luĭ Mihaĭ Viteazul.

fečoreĭ luĭ Cehan, saŭ deresele... să n'abă trebă, şă, cădo am făcot acestă scrăsore, s'aŭ prilejit Postolache preuto otam şi Sasco. Şă pe[n]tru credenča am şă' scălet, ca s[ă] ştei. Az Iliiaş.

4. C. 1600. ...ulcea ot tam i Focea biv... tutovschi[1] i Macsin ot Voine[ştĭ]... hea ot Tuleşt[ĭ] i Blaga tij i Bratul tij... şea mărturisim noĭ într' acestu zapis... lea fečorul luĭ Lazor ot Popeşt[ĭ]... şeapte pămănturĭ, a sa ocină ...ie č-aŭ avut el în satu în Botoĭ... [Tut]oveĭ, de nemene înbiiatu... i-aŭ văndut luĭ Ilie Vrabie... şeapte taler[ĭ], deč şi... [b]ună voe văn....

5. 1600 — 20. „Vasilia şi Gligorcea, fečoriĭ Pietreĭ, nepoţiĭ lu Albotă", vînd la Crăsteştĭ „partea mîni noastră Peetreĭ, ce o aŭ ţănut Copotič..., fără nişte săpăturĭ ce-s în pădure", luĭ „Ştefan de Tuleştĭ". Între marturĭ, Blaga, Focea Uricariul.

6. † ето аз[=adecă eŭ] Drăghilă ot Găneşteĭ, Ionaşcu Dublea ot tam [şters: şi Măgărdea] şi Vasilea Pălaga ot Voineştiĭ, Ştifan ot Toleşt[ĭ], screim şi mărtorisim co sufletele noastre ca s[ă] no ne înpresurămŭ sofletel[e] noa[s]tre pentru ră[n]dol Condre ot Găneşte, pentru să nu-ĭ înpresoare Nestor Cupcea ceva pen[tru] neşte boĭ, ci dzeci că i-aŭ perito pen[tru] Candrea, căcĭ aŭ plătit po... boŭ, i l-aŭ scos d... varĭ, iară 1 vol. *(sic)* i l-aŭ plătit cu patru mascore graşĭ, iară noĭ aşeaş *(sic)* uamenĭ (оуамени) screim şi mărtorisim co sufletele noastre că aŭ plătit Condrea Copci boi; şi s'aŭ înpăcat ca s[ă] nu ma[ĭ] aibă a ceare înol de la alto datorii în veacĭ de veacĭ; şi pe *(sic)* mari mărtorei şi peceţele noastre.

Пис къ дн. Щефана Воивода, мес. сеп. в, вл҃ѣт ‚зргі[2] [= scris în zilele luĭ Ştefan Voevod — Tomşa —; luna luĭ Septemvrie în 2, anul 7113 [1604] *(sic)*]. Peceţĭ cu degetul.

7. 25 Februar 7126 [1618]. „Ghianghe Vel Log[o]f[ăt] şi Arsenie al doile Log[o]f[ăt] şi Ţăutul Logof[ăt] şi Drăguţul

[1] De Tutova.
[2] De altă mînă.

Dvornic și Marmure uricar și Dumitri uricar" daŭ o mărturie. — Traducere din 1752.

8. F. d. Vasile Vede, săn[ă]tate. Mării, Sămbătă sara negreșit să te afli a[i]ce la Țăpu, ca să facem ce[r]cetare pentru moșie Ipotești, finducă eŭ am să mergu maĭ pe urmă la altă poruncă; negreșit să vă aflaț cu toțĭ răzeșiĭ. Fiĭ săn[ă]tos."

9. Supt Vasile Lupu. „Nastasiia Vrăbioae Postelničasa" pentru că „ș'aŭ întorsu chișla de Popeș[tĭ] din sat din Botoiŭ, partea Ileĭ, fečorul luĭ Lazor, nepotul luĭ Cĭobăneasă, care parte aŭ fostŭ cumpărată de soțul miĭ Ilii Vrabii... a patra parte, să hì luĭ mușie și răscunpărătură în veacĭ."

10. 8 Novembre 7148 [1639]. Vasile-Vodă. Pentru judecata între „Anița fata i Vrăbioae Postelničas[a] cu veriĭ eĭ, cu Costantin și cu soru-sa, Safta, fečoriĭ luĭ Ionașco Vrabie, pentru a patra parte de sat de Rădeanĭ, č-aŭ fost văndutŭ acea parte de înma (ѧнима) Aniţeĭ, de Nastasiia Vrăbioae, luĭ Ionașco Vrabie... De niște caĭ... și de un cezmăn *(sic)* și niște hamurĭ de bulgariŭ." — Pecete cu chinovar. — Scrie Focea.

11. 18 Iunie 1648. „Și nime den răzeașiĭ noștri saŭ alțĭ frațĭ aĭ nuștre să nu maĭ [aibă] a-ĭ întoarci în veacĭ de veacĭ."

12. „U Bărlad, vleatu 7158 [1650], dnăi Iul[ie] 6." „Vasilie snă popa Gligorie ot Rădianĭ" vinde moșia sa din Borceștĭ „dumisale Ghicăĭ Vornicul-cel-Mare de Țara-degos dreptu optu-dzăcĭ de leĭ". „Denaintea dumisale luĭ Scărlat și a dumisale a luĭ Gavril Păladie și a dumisale a luĭ Toader Păladie și a luĭ Tudosie č-aŭ fostu Vornic și a luĭ Vasilie Cămănariul și a Lucăĭ și a luĭ Dumitru Uricariul și a luĭ Drăgan și a luĭ Ionașco Dinga din Bărlad și a Ursuluĭ Văntul de acole și a luĭ Toader șoltuzul și a doĭsprădzeace pârgarĭ din tărgu din Bărlad, și a mulțĭ oameanĭ bunĭ orășeanĭ." Iscăliturĭ: Σκαρλάτος, az Gavril Păl[a]di iscal. [pecete cu literele prinse într'o cruce], Tudusie [pecete cu Θεοδόσιος τοῦ Ἰωάννου], az Toader Păladie iscal,

az Dumitru iscal, Văntul, Dinga [peceţî neînţelese]. Pecete cu treî peştî în jurul unuî centru cu soarele, iar în registrul marginal: † печать тръга бърлад.

13. 1664. Afacere de moşie. „Pământul din 24 paş şi pasul din 6 palmi.“

14. C. 1670. † Adecă eŭ Obrej[a] şi Costantin fečoriul luî Isacu şi Bărsan şi alţî omen[î] bun[î], căţî ş'aŭ prilejitu la ača carte domnescă pentru ocină ce s'aŭ părătŭ de faţă la Divan Sărbuşcă cu Iona, şi ne'ŭ trimis acì la omen[î] buni, preacum vor afla cu sufletile lor..., s'aŭ aflat şi mărturie preacumŭ aŭ [cum]părat Sărbuşcă ača ocin[ă]... c'a datu ban[î] surori-sa... Dič i-amu tocmit... şi nime să nu să m... ta nicî dănăor[ă] în... Az Vas[ilie] iscal....

15. 28 April 7176 [1668]. „Pentru un boŭ de şiapte leî.“

16. Septembre 7182 [1673]. Zapis. „Un cal bun, preţuit derept 20 de le[î] bătuţî şi treî coţî de şiftu... Şi săntu aceste patruspreci pămănturî ales[e] şi stălpite tot de alăture.“ Vînzare „dumisale Uşeruluî-celuî-Mare, luî Cehan, şi giupăneseî dumisal[e] Opreneî“. Martur: „Ilieş izbaşe de Iaş... şi Ştefan Vrabie izbaş[e].“

17. Iaşî, 10 Decembre 7183 [1674]. Aniţa şi Angheliţa şi Gligori, fečoriî Foceî „Uricariul“, daŭ partea lor din Spinianî luî „Vasili Gheuca tretii log[o]f[ă]t“. Marturî: Nicolaî Racoviţ[ă] Vel Logofăt, Miron Costin Vel Dvornic nij., Apostol Vel Spătar, Ion Răcoviţ[ă] biv Vel Comis, Scărlat Şerbu Vel Comis, Ion Bantăş, Abaza, Vorniciî de Poartă. — Dăruitoriî pun degetul.

18. 17 Mart 7184 [1676]. Antonie Ruset-Vodă porunceşte luî Strìtulat Uricariul să hotărnicească pe „Vasilie Gheuca č-aŭ fostu Logofăt, de la fičoriî Fociî Uricariul“. — Pecete cu chinovar. — „Ilie Sturdzea Vel Vornic, netămplăndu-s[ă] Vel Logofăt, uč[il].“ — Scrie Corlat.

19. Secolul al XVIII-lea: Vînzare la Cărsteştî: „cu vatră de sat şi cu vad de moar[ă] şi cu loc de prisac[ă], şi 'n că[m]pu şi în săpăturî, şi în tot venitul ce să va aleage.“

20. Pentru „Catrina, femeia luî Angheluţă Agărăčî, mazil la Fălciî, care aŭ j[ăluit] la luminatul Mării Tale D[ivan]

[asupra] dumisale Sulgeriuluĭ Solomon Sturziĭ şi asupra [luĭ Aftănasie] ermonahul ce să află la mănăstire Floreştilor..., atăta pentru zestrile uniĭ surorĭ a eĭ, anume Ioana, soţiia [luĭ] Gavriliţă Gheuca, al doile bărbat, cărora întănplăndu-li-să mo[arte] şi nerămăindu-le copiĭ, toate rămăşiţurile iaĭ aŭ rămas supt stăpănia luĭ Antonie Mogăldeĭ, părinteluĭ săŭ, fiind la acè vrem[e] egumăn la maĭ sus numita mănăstire, atăt toată zestre, căt ş[i] o moşie, anume [P]opeştiĭ, cu biserică veche strămoşască, de 200 de an[ĭ]; care aceste toate rămăind supt stăpănire egumenuluĭ Mogăldeĭ, peste puţină vrem[e] i s'aŭ tămplat ş[i] luĭ moarte, făcănd răposatul pan Vasil[e] Sturzi *(sic)*, ctitorul mănăstiriĭ, epitrop în locul răposatuluĭ Mogăldiĭ egumenuluĭ pe Aftănasie ermonah, şi la acè vrem[e] jălui Catrina Agăričoaia la Măria Sa Scarlat-Vod[ă] ca să i s[ă] dè toate dzăstrile." Pomenit Gheorghe protopopul de Bîrlad şi diaconul Pălaga.

21. 20 Mart 7209 [1701]. Zapis. Iscăleşte: „Neculae egumen de la măn[ă]stire luĭ Andronic". Scrie „[Chi]ril, copilul, de la Căm[a]raşul Andronachi".

22. 29 Decembre 7248 [1739]. Grigorie Ghica-Vodă. Să cerceteze Vasil[e] Sturdzea biv Vel Stolnic în pîra dintre Aftănasie egumenul de Floreştĭ şi veriĭ săŭ primarĭ, „Vas[i]lachi şi Dumitraşco, Curtenĭ de Cămară", cari „s'aŭ dus la Nistru de aŭ trăitu acolo, şi ş'aŭ lăsat acel[e] 2 locurĭ a lor de prisacă, de s'aŭ pustiitu şi li-aŭ înplut pădure, şi aŭ săcatu pomiĭ, şi acum, la vremil[e] răscoaleĭ, neputăndu eĭ trăi la Nistru, aŭ venitu acolo la moşii, şi nu vor să margă la locuril[e] lor de prisacă, să le curaţă şi să l[e] grijască, şi vor să s[ă] ispitiască la locuril[e] cel[e] din prisacă a egumenuluĭ, văzindu-l[e] grijite, ş[i] ar fi dijmuitu şi pe un pris[ăc]ariŭ a egumenuluĭ, din tiutiunu." Pecete cu chinovar (cu ambele steme). Proč. vt. Logofăt.

23. † Milostive şi luminate Doamne, să fiĭ Mărie Ta s[ă]n[ă]tos.

† Jăluesc Mării Tal[e] ca unuĭ Domnu milostiv că, astă vară, pe la Sfete Petră, am cumpărat un cal în 40 leĭ,

şi l-am dus acasă, şi l-am închedicat d'innainte casiĭ, să pască, ş'aŭ venitu un armăsariŭ a unor verĭ al *(sic)* meĭ, şi mi-aŭ luat calul îngonatu, şi l-aŭ trecutu piste un dial, şi, măncănd armăsariul pe cal, i-aŭ fră̆ntu un pičor, şi, cănd am prinsu eŭ de veste, am trimis un Ţigan după cal, şi l-aŭ găsit cu pičorul frăntu, şi, dacă l-aŭ adus, l-am trimis di l-aŭ lepădat la casa lor, ş'aŭ trăit treĭ lunĭ, ş'aŭ murit calul. Iar eĭ s'aŭ sculat, şi, văzindu că mi-aŭ făcut pagubă, ş'aŭ văndut armăsariul, şi eŭ am rămas săracu. Ce mă rog mileĭ Mării Tal[e], să aibu dreptate de la [Măria Ta]. Şi, os[e]bit, îm maĭ sintu datorĭ aceĭ oamenĭ cu neşte ispaşĭ, cu zapis de un an, şi nu-m maĭ plătescu. Iarăş mă rog miliĭ Mării Tal[e] să aibu dreptate dela mila Mării Tale, să mi s[ă] facă luminată carte Mării Tal[e] la un boieriŭ, ca să-m[ĭ] pliniască, să nu rămăiŭ păgubaş. Cum va fi mila Mării Tal[e].

† Smerit rugătoriul Mării Tal[e]:

Aftănasie egumen ot Floreştĭ.

[Pe dosul pagineĭ a doua:]

† Io C. N. Voivod, boj. mlt. z. z. moldascoĭ.

† Dum[neata] Vel Stol[nic] Ioan Bogdan, să-ĭ soroceştĭ, ş[i], aducăndu-ĭ faţă, să le eĭ sama, şi, cum s'a cădè cu dreptate, să le hotărăşt[ĭ], cu carte de ğudecată, trecănd-o la prot[o]col. L[eat] 7250 [1741], S[e]p[temvrie] 11.

Proč. 3 Logofăt.

[Pecete octogonală, cu chinovar.]

24. Bărlad, 9 Maiŭ 7250 [1742]. „Mihălache sin luĭ Gligorie Burghealia ot tărgu ot Bărlad, fičorul Iliuţiĭ, nepotul Arminiĭ, fata Feliĭ de Găneştĭ după apa Tutoviĭ", face o danie în acest sat. Marturĭ: Ştefan Popăscul biv treti Armaş, Dodan Bujeniţ[ă], eŭ popa Panhil, Gavril Vărnan (?), răzeş.

25. 13 Iulie 7253 [1745]. Poruncă domnească de cercetare către „Dum[i]traşco Păl[a]d[ie] biv Vel Păharnic, ispravnicul Ţinutuluĭ Tutoviĭ".

26. C. 1750. Inventariŭ. „Un poloboc grăŭ plinŭ, 5 mier[ţe] mălaiŭ, un săiac de păpuşoĭ . . ., 1 heresteŭ, 1 grij. mare."

27. 28 Iulie 7271 [1763]. „Iar pentru triĭ săpătur[ĭ]: una a luĭ Dăniilă, cu loc de casă şi cu livadă, şi doao a Stratuluĭ, alăture cu a luĭ Dăniilă, una, iar una suptu prigorie".

28. 24 Maiŭ 1768. Carte domnească pentru „Angheluţa Agăricĭ, mazil din Ţin[u]t[ul] Tutoviĭ", ginere luĭ „Athanasie Mogăldea, egumen de Floreştĭ". Pomenită „hotărăre ponturilor Domnii Mele ce s'aŭ făcut cătră toţ de obşte".

29. 12 Maiŭ 1778. „Athanasie ce am fost epitrop la mănăstiria Floreştĭ" dă zapis „Ilincăĭ, nepoateĭ Voinesculuĭ".

30. 19 Maiŭ 1781. Socotelĭ de proces, „2 leĭ pe o carte de blăstăm..., 2 leĭ pe 5 p[o]l ocă rachiŭ, cănd aŭ mers să hotărască moşiile, 2 leĭ scrisul uniĭ hotarnice; 10 leĭ aŭ dat mazililor č'aŭ fost rănduiţ hotarnicĭ".

31. 1794, opuse „ezătura" şi „înnecătura".

32. 15 Ianuar 1797. „Eŭ Angheluţă ot Ţipul, om di noîzăce di an[ĭ], aşa am apucat din gura tătăne-mieŭ,— care s'aŭ întămplat şi innainte ochilor meĭ di am văzut pi Aftiniia, fata Ursuluĭ, dijmuind moşiia parte Zavolluĭ pe din sus, ci să hotărăşte cu a mè, cu fičoriĭ eĭ Gavrilă şi Ion, brat luĭ, nepoţi Ursuluĭ Smarandiş; şi, cănd s'aŭ hotărăt ačastă moşii în urma cutremuruluĭ celuĭ mare, la anul umbla let 7247 [1739], şi eŭ, Angheluţa, am fost faţă cănd s'aŭ hotărăt ačastă moşie; şi eŭ, Tănasă Ferţul am fost faţă la hotărătul moşii. şi ţin minte că m'aŭ luat de păr Angheluţa şi Ursul Zmarandiş ca să ţiiŭ minte hotărăre aceştiĭ moşiĭ di maĭ sus numite, şi aşa ştim, şi aşa mărturisăm în frica luĭ D[u]mnezăŭ şi înn[ain]te ğudecăţiĭ."

33. 22 April 1800. Răzăşĭ de la Ţepu vînd moşia luĭ Gheorghii Şărban biv Vel Sărdar „căte un leŭ stănjănu." Iscălesc: Ion Čocărlă, Tacul Patriche, Isac Portasă, Ion Gafton, Costandin Goga.

34. 24 Maiŭ 1800. Raport al unuĭ trimes al isprăvniciеĭ „ca să oprescu huiumul de la mora luĭ Romaşcu pănă ci să va ğudeca cu Dorobeţăştiĭ." Iea făină din „huium". „Şi, [a]pucăndu pe morariŭ ca să arăti în frica luĭ Dumnezăŭ căt huium putè să esă într'aceli zili căt aŭ fostŭ chee la dănşi, şi me aŭ arătat că eşă 4 demerliĭ pe ză."

35. 29 Octombre 1800. Gheorghii Bogdan Cămi[na]r vinde 11 pogoane, „noĭ fileri viĭ“, cu ogradă și cramă, „în podgoriia Necoreștilor“, ce le avea, se pare, de la „mama Mariia Post[elni]č[asa]“.

Se adauge vînzarea asămănătoare, de Ionița Gavrilaș către Păharnicul Mateĭ Negel.

Și un al treilea act pe aceiașĭ hîrtie: „o firtă și un filer“.— Și alte vînzărĭ către Negel.

36. 17 Iulie 1804. „Răzășiĭ de moșiia Ipoteștiĭ de la Ținutul Tecučuluĭ“ vînd moșia lor, care „să hotărăște cu moșiia Cernica, răzășască“, și cu „Fundeniĭ, a dumis[ale] Banuluĭ Ștefan Rusăt“, lîngă „Berheciul cu apă“ și „Tecucelul cu apă“. Are ca bătrînĭ: al luĭ Ivan Iapotă, Duma, Zavul, Romănescul „și unul stărp“. Pomenită hotarnica din 4 Octombre 7203 [1694] a luĭ Anghel vtori Armaș. Citat un act de la Ștefan-Vodă, 15 Octombre 6999 [1491]. Pomenit „hotarul Itovăeștilor“. Se înseamnă „viile și așăzările noastre“. Învoială „de înbe părțile“ cu un boier vecin.

37. 1805. Hotarnică la Ipoteștĭ (Țepu). Chemațĭ răzășiĭ: Hariton, Țuchel, Chinchiul, Chiscop, Miron Modruz, Ferțu, Zavul. „Troianu, tot.“ „Drumul ce vine dăn Băbălaica... Gura Marinci... Făntăna Čofuluĭ... O beșicuți de movilă... Gura vaduluĭ Mitriĭ-de-ğos... Moșiia rusătească... Drumul Tecuciuluĭ... Făcănd și sălişte satuluĭ, baștină, stălpindu-să cu piiatre hotară, ca să nu să dejmuiască unul pre altul.“

38. 1-iŭ August 1806. „Niamul Miculeștilor“ dă un zapis „la măna niamuluĭ păvăluțăscu“.

39. 12 Februar 1819. Vînzare din partea luĭ „Antohi Bejan, aprod, din satul Avrămeștiĭ, Țin[u]t[ul] Tutoviĭ“.

40. 28 Octombre 1820. Declarație a răzășilor din Țepu față de Banul Dumitrache Iamandi. „Fiind de a pururea înpotrivitorĭ d-luĭ la stăpănire și neînțelegătorĭ la cuprinderea domneștilor poroncĭ, pentru care am fost certațĭ și cu bătăĭ la porta Curțiĭ g[o]spod, la fața locului, prin boeriĭ dregătorĭ, pedepsindu-ne și cu închisorile grosuluĭ în multe rănduri... Stălpirea ce s'aŭ făcut de cătră dum[nea]l[uĭ] Aga Petrache Negre.“ Cine va călca învoiala, „din časul

acela să fii lipsit de toată parte de moşăe ce va avè în numitul hotar, fără a maĭ putè vreodată a să numi de răzăş, şi prin ştirea giudecătorie să fii scos din sat şi surgunit ca un răŭ ce de apururea caută chipurĭ spre a tulbura linişti̦rea celoralanţĭ răzăşĭ."

41. 23 Iulie 1824. „Manoli Avram, copil din casă, din împreună cu soţul meŭ Mariia", fac o vînzare de moşie.

42. „Răp[o]s[atul] boeriŭ Vist[ie]r[iul] Petrachi Sturza la anul 825 prin sultan-mezat aŭ cumpărat de vecĭ giumătate de sat moşiia Ipoteştiĭ de la Ţin[u]t[ul] Tecuciuluĭ, în sumă de 800 stănj[enĭ], de la d[u]m[nea]l[uĭ] Aga Dimitrachi Iamandii, pi cari o şi faci schimbu cu mine, dîndu-ĭ moşiia Văleniĭ, iarăş de la acest Ţinut, şi, pentru ceialaltă giumătate de sat, ci era al altor răzăş, m'aŭ făcut vechil să o cumpăr, cari tot în acelaş anu cu schimburĭ şi cu cumpărăturĭ am şi luat-o, maĭ rămăind răzăşilor numaĭ 129 stănj[enĭ] nevănduţĭ." Se face cercetare la 1826, de Costachi Conachi.

„Ilie Stupul Căm[ă]r[aş]."

43. 3 Iulie 1832. „Izvod de stănjen[iĭ] de moşii ce aŭ maĭ rămas răzăşilor nevănduţ în hotarul moşii Ipoteştiĭ saŭ Ţăpul, la alegere şi hotărătura ci s'aŭ făcut din poronca cinst[ituluĭ] giudecătoresc Divan."

44. „Pasniciĭ satuluĭ Rădeniĭ. Batalamaoa ăcasta, precum în acest glăsueşti, făcîndu-să înnainte noastră, amu dat-o sus-iscălitul priimitoruluĭ săŭ, încredinţatu şi... cu iscăliturile noastre, puindu-să şi pecete pi formă. 1850, Dechemvrie 14.

Gheorghi Buganu pasnicu.
Iorga Hulube pasnicu.

45. Tuleştĭ, 27 April 1852. P. Dorobeţ către Gheorghi Romaşcu.

„Iar, pentru venit, rămăni maĭ întăĭ a vă arăta adivărata socoteală, şi apoĭ a ne înpăca în căsuţile noastre, iar nu în palatele administrative, nicĭ decaniceştĭ, pierzind vremia, baniĭ, sănătatea şi căştigănd, odată cu folosul la dobăndă, mustrarea cugetuluĭ. Deşărtăciunea deşărtăciunilor, toate sănt deşărtăciunĭ! Frate, cum veĭ voi."

Onomastic:

Botoiŭ (1664), Obreje (1664), Moiseiŭ Buorian, Dărdără căp[i]t[anul] (secolul al XVII-lea), Ionaşco Sarsailă (idem), Toader Ţovichi (1648), Ezereanul (secolul al XVI-lea), Iona (1668), Vasilachi Verga (1792), Gheorghi Talpeş (idem), Lazie, Angheliţa (secolul al XVII-lea), Chiliianca (idem), Ţuţur Vătav-Mare (idem), Carpu Dorobăţ (idem), Bălae (secolul al XVI-lea), Nega („Neghi"), Trifan Brehenţe (idem), Todor Bogatul (1794), Lupul Doroş, Miron Hrănace (secolul al XVIII-lea), Vasilachi Pricochi (idem), Drăguţul (secolul al XVIII-lea), Ion Huluba (1800), Ion Căras (1801), Săftiţa (secolul al XIX-lea), Buculea, Berizanul (secolul al XVI-lea), Cumpănă (secolul al XVIII-lea), Chicuş, Ţuţurman (secolul al XVII-lea), Foilă (1618), Băisan Panhil (1742), Siva (idem), Gligorie Ochiŭ (secolul al XVIII-lea), Tutelea (1731), Gorghiş (1742), Guroaia (secolul al XVIII-lea), Lohan (secolul al XVI-lea), Căzănel (1694), Safta Curoiŭ (1749), Piiatra (1666), Mihul Starpă (idem), Spănasie (secolul al XVIII-lea).

II.

Documente muntene.

Odată în posesia luĭ Gr. Olănescu.

1. 24 Octombre 7123 [1615]. Radu Mihnea, „pentru satulŭ Şopărliga Ţiganuluĭ denŭ judeţulŭ Săcuianilorŭ şi moşteniĭ satuluĭ", între cari Sim Nicoară şi Ţiganŭ, Ursu, Albulŭ, Milea, Stănislavŭ, Cernatŭ, Ţolea. „Denŭ hotarulŭ Găgeanilorŭ pănă în hotarulŭ Mogoşăştilorŭ." Moşie încă „den descălicătoarea ţăriĭ". „Iarŭ, dupre aceia, căndŭ aŭ fostu înŭ zilele răposatuluĭ Mihaiŭ Voevodŭ, atunce însuşŭ dumneluĭ aŭ înpresuratŭ acelŭ satu ce ia[ste] maĭ susŭ scrisŭ, cu multe năpăştĭ de birurĭ, ci aŭ fostu pusŭ înŭ spatele lorŭ, de le'ŭ luatŭ moşie lorŭ toată, şi i-aŭ rumănitŭ fără

de voia lorŭ, şi le'ŭ lepădatŭ numaĭ aspri 12.000 cu sila, şi de atuncĭ pănă acuma totŭ aŭ fostu eĭ Rumănĭ, acelŭ satu, care maĭ susŭ zice, la toţĭ Domniĭ. Iarŭ, căndu aŭ fostu acuma, prinŭ zilele Domnii Meale, deca s'aŭ milostivitŭ Domnulŭ Dumnezeŭ şi cinstitulŭ Înpăratŭ pre Domniia Mea, de m'aŭ dăruitŭ cu Domniia şi cu stegul, a stăpăni Ţara-Rumănească, iarŭ aceĭ moşteniĭ car[i] săntu maĭ susŭ zişĭ, eĭ aŭ venitŭ toţĭ înnaintea Domnii Meale, în marele Divanŭ, de s'aŭ plănsu de mare strămbătate şi de mare înpresurare care aŭ fostu avutŭ eĭ de cătră răposatulŭ Mihaiŭ Voevodŭ, cumŭ i-aŭ înpresuratŭ şi i-aŭ rumănitŭ fără de voia lorŭ, numaĭ pentru nişte năpăştĭ de birurĭ, şi le'ŭ lepădatŭ lorŭ numaĭ aceştĭ aspri care săntu maĭ susŭ zişĭ. Decĭ într'aceia Domniia Mea, deca amŭ văzutŭ aşa, atăta plăncire şi lacrămea de cătră aceĭ moşteniĭ care săntu maĭ susŭ zişĭ, iarŭ Domniia Mea m'amŭ milostivitŭ de i-aamŭ slobozitŭ, şi se-aŭ răscumpăratŭ eĭ toţĭ de cătră Domniia Mea de rumănie dreptŭ 12.000 de aspri turceştĭ, ca să fie eĭ iarŭ judecĭ pre moşie lorŭ, cumŭ aŭ fostŭ şi maĭ denainte vremea, şi s'aŭ răscumpăratŭ eĭ de rumănie d'innainte a totŭ Divanulŭ Domnii Meale." Cu blestem. — Traducere de pe la 1700.

2. Tîrgovişte, 27 Maiŭ 7150 [1642]. Mateĭ Bas[a]rab porunceşte „moşteanilorŭ satuluĭ de la Şopărliga, denŭ judeţulŭ Săcuianilorŭ..., ca să fie în paace şi slobozĭ şi eĭ şi moşiile lorŭ şi fečoriĭ lorŭ de rumănie de cătră cocoana Elinca, fata luĭ Petraşco Voevodŭ, nepoata răposatuluĭ Mihailŭ Voevodŭ, şi d[e] c[ăt]ră fečoriĭ eĭ şi d[e] cătră toată rudeniia eĭ..., pentru că acelŭ satŭ Şopărliga fost-aŭ satŭ domnescu, cumpăratŭ de răposatulŭ Mihailŭ Voevodŭ, moşulŭ Elincăĭ; deč, căndŭ fu acuma în zilele Domnii Meale, dupre ce aŭ adusŭ Domnulŭ Dumnezeŭ pre ačastă cocoană Elinca aicea, în ţara Domnii Meale, denpreună cu toţĭ cinstiţiĭ dregătoriĭ Domnii Meale şi cu totŭ sfatulŭ Domnii Meale, i-amŭ alesŭ partea eĭ cu Divanulŭ şi cu judecata, o seamă de sate ale răposatuluĭ moşu-săŭ Mihailŭ Voevodŭ; decĭ se-aŭ căzut să fie pre seama eĭ şi acelŭ satu ce maĭ susŭ scrie, Şopărliga. Într'aceaia moş-

teanii satului de la Şopărliga aŭ venitŭ la ačastă cocoană Elinca de aŭ căzutŭ cu multă rugăciune pentru ca să-ĭ lasă să se răscumpere de rumănie." Izbutesc, cu „ughĭ 32, facŭ aspri 6.400 gata", să fie iar „slobozĭ şi megiiaşĭ". Ea dă şi zapis iscălit — Traducere de pe la 1700.

3. Bucureştĭ, 16 Septembre 7153 [1645]. „зєд boleariĭ judecătorĭ şi tocmealnicĭ aĭ mănăstiriĭ Aninoas[a], hram[ulŭ] Uspenie b[ogorodi]ţe şi aĭ Draguluĭ iuz[başa], cu unchiŭ-săŭ Stroe, denŭ Cislăŭ, поим [= anume] jupanŭ Radulŭ Velŭ Log[ofătŭ] i jupanŭ Stroe Velŭ Vist[ieriŭ] i jupanŭ Socolŭ Velŭ Cliuč[eriŭ] i jupanŭ Dumitraşco Velŭ Stolnicu i jupanŭ Drăguşinŭ Velŭ Peh[arnicŭ] i jupanŭ Dumitru Filiişan[ulŭ] bivŭ Velŭ Sluj[erŭ], ca să cate înnaintea č[in]stituluĭ şi prea-luminatuluĭ părinteluĭ nostru chirŭ Teofilŭ Mitropolitŭ cărţile ceale bătrăne şi ceale tinere ale mănăstiriĭ Aninoas[a], carele săntŭ de la moşiĭ şi de la stremoşiĭ a luĭ Neagoe Peh[arnicŭ], denŭ Tăt[ă]ranĭ, şi să caute şi cărţile Draguluĭ iuz[başa] cu unchiu-s[ăŭ] Stroe, de la moşiĭ lorŭ şi de la părinţiĭ lorŭ, şi tinere şi bătrăne, ce aŭ datŭ mănăştiriĭ Aninoaseĭ, denŭ moşiile lorŭ de la Cislăŭ şi denŭ Ţigăneştĭ şi denŭ Miroşĭ, ce-aŭ datŭ şi ce n'aŭ datŭ, şi moşiĭ Draguluĭ iuz[başa], ce-aŭ fostŭ de rudă cu moşiĭ lu Neagoe Peh[arnicŭ], — decĭ să le caute toate cărţile pre dreptate, să-ĭ judece şi să-ĭ tocmească cumŭ vorŭ afla cu ale lorŭ suflete, — că i-amŭ datŭ singură Domnia Mea pre aceştĭ boiarĭ denŭ Divanŭ, şi zio la S[fe]ti Dimitrie."

4. Trăgovişte, 18 Novembre 7154 [1645]. Boieriĭ aleşĭ de „Stroe Roş[ulŭ] de Cislăŭ", şi anume: „otŭ Budeanĭ Barbulŭ Capit[anŭ], i otŭ Buzăianĭ Calotă Post[elnicŭ], i otŭ Sărata Dragomirŭ iuzbaşa, i otŭ Crăngu Dumbravă, i otŭ Dobroteanĭ Păcală, i otŭ Cătunŭ Bobe, i otŭ Chiuojdo (кюwждо) Drăgoĭ, i otŭ Chiuojdulŭ-de-Băşcă Stanciulŭ i Voicilă, i otŭ Henţeştĭ Dobrotă snă Călinŭ, i otŭ Băşineştĭ Stanciulŭ vat[ahŭ], i otŭ Călugăreanĭ Preda, ca să jure Stroe Roşulŭ cu aceşt[ĭ] 12 boiarĭ ce scriŭ maĭ susŭ de cătră Dragulŭ iuzbaşa de Cislăŭ, pentru ocina de la Muşcelŭ, cumŭ o aŭ fostŭ pusŭ Stroe Roş[ulŭ] zălogŭ la cum-

naţiĭ luĭ, la Stoica şi la Gherghina, Băşceani, nu o aŭ fostŭ văndutŭ stătătoare; şi iarŭ să jure aceştĭ 12 boiarĭ, iarŭ pentru ačastă ocină ce scrie maĭ susŭ, de la Muşcelŭ, cumŭ o aŭ fostŭ pusŭ Stroe Roş[ulŭ] zălogŭ la mănăstirea de la Cărnulŭ, nu o aŭ văndutŭ stătătoare, şi cumŭ aŭ datŭ baniĭ la cumnaţiĭ luĭ, la Stoica şi la Gherghina; deč, de vorŭ jura aceştĭ 12 boiarĭ, să spargă cartea Draguluĭ iuzbaş[a] de pre acea ocină, căţĭ scriŭ în carte, ug. 15, şi zioa la ροдиcтκο χκο, să jure naintea părinteluĭ episcupulŭ Stefanŭ de la Buzăŭ; isprav[nicŭ] Manole vtori Port[ariŭ].“

5. 19 Maiŭ 7158 [1649]. „Eŭ Voico snă Speniĭ otŭ Băşceaniĭ-de-josŭ“ dă zapis luĭ „jupanŭ Draguluĭ iuzbaş[ă] za Roşiĭ otŭ Cislăŭ şi a jupăneasiĭ dumnealuĭ şi a coconiloru dumnealuĭ căţĭ Dumnezeu-ĭ va da“, pentru vînzare „dentru vadŭ de dărstă în apa Băşciĭ, ci să cheaamă Vadulŭ Miculeştilorŭ“. Marturĭ: „Vlasie văru-mieŭ, şi denŭ satŭ fraţiĭ noştri, anume uncheaşulŭ Oprea cu fečoriĭ luĭ, i Marinŭ i bratŭ egŭ Neagulŭ, snă Rădanŭ, i Stanŭ Mătăsarŭ i bratŭ egŭ Vlasie, i Radulŭ snă Stanŭ Mănzoiulŭ, i Andreĭ snă Peşoiulŭ otŭ Dolbăsca, i Răpa otŭ Gorbăsca, otŭ Starŭ Chiojdu Bărseanu văt[afŭ], i uncheaşulŭ Radulŭ Răzbeŭ otŭ tamŭ, i Stoica Mogă otŭ tamŭ, i Călinulŭ Fregiĭ otŭ tamŭ.“

6. „† Io Costandinŭ Voevodŭ i g[o]s[po]d[i]nŭ. Adus-aŭ la Domnia Mea Ianachi Văt[aful] za copiĭ denŭ baniĭ dijmăriilor ce aŭ strănsu pre seama luĭ, t[a]l[erĭ] 7.937 p[o]l[ŭ], şi răvaşulŭ Domnii Meale va fi de seaamă. Avgustŭ 20 d[ni], l[ea]t 7197 [1689].“ — Pecete octogonală, cu chinovar.

7. 20 Iulie 7201 [1693]. „12 boerĭ hotarnicĭ“, aleşĭ de egumenul Athanasie de la Mihaĭ-Vodă şi de „Macariie călugărulŭ dinŭ Roşienĭ, şi dă jupăneasa Coanda, care aŭ fostŭ jupăneasă Mihuluĭ Ceauşulŭ, ot Fălcoĭ, şi de Cos[tan]d[i]nŭ snă Paipeĭ Vist[ieriul] ot Brătăşanĭ“, pentru a hotărnici la Roşienĭ şi Jugăstreanĭ. Partea mănăstiriĭ era dată de „jupăneasa Ilina Părdeasca şi de fiiie-sa, Alecsandra“. Era faţă la hotărnicie şi „părintele egumenu Ananiia otŭ sf. măn[ăsti]re Brăncoveanĭ, avănd poruncă de la Măriia Sa

Vodă ca să fie între noĭ". Iscălesc: Manea Căp[i]t[a]n[ulŭ], în locu luĭ Cos[tan]d[i]n Zepruenulŭ *(sic)*, Danŭ (?) Log[o]f[ăt] Apeleviianu *(sic)*. — Copie de un logofăt al Mitropolieĭ.

8. 22 Iunie 7217 [1709]. Constantin-Vodă Brîncoveanu, „slugiĭ Domnii Meale Vladuluĭ Logofătulŭ", pentru moşie în Dobrun (Romanaţĭ), „toată partea Stanciuluĭ şi a frăţine-săŭ Raduluĭ, fečoriĭ luĭ Tudorŭ Sasŭ", aleasă „cu 6 boiarĭ hotarnicĭ". Eĭ vînduseră luĭ Barbul Vistiiariul Brătăşanul. „Şi, fiindu aceştĭ oamenĭ ce scriŭ maĭ susŭ părtaşĭ pe moşie şi într'unŭ hotarŭ cu sluga Domnii Meale Vladulŭ Log[ofă]t[ulŭ], n'aŭ fostŭ mersu la Vladŭ Log[ofă]t[ulŭ] ca să-lŭ întreabe: cumpăra-va elŭ, aŭ nu va cumpăra, ci cu meşteşugŭ şi pre ascunsu aŭ fostŭ mersu la Barbulŭ Vistiiariulŭ de aŭ văndutŭ". Se *întorc înnapoĭ* baniĭ.

9. 3 Iulie 1733. „4 boierĭ care amŭ fostŭ luaţĭ de dumnealorŭ boiari Brătăşanĭ dinŭ porunca cinstiteĭ chesariceştiĭ Administraţiĭ" pentru împărţirea momoşiilor, la Dobrunul şi la Roşiianĭ. Între Brătăşanĭ, „fečori dumnealuĭ Şătrariuluĭ Şărbanŭ Brăt[ăşanulŭ], dum. Costandinŭ i Preda i Diculŭ, Radulŭ sănŭ Drăghicĭ Brătăşanulŭ, Costandinŭ sănŭ Barbulŭ Visti[eriulŭ] Brăt[ăşanulŭ], Fota Brăt[ăşanulŭ], Radulŭ Brăt[ăşanulŭ]; parte a fost vîndută luĭ Costandinŭ Sadoveanulŭ. — Iscălesc: Toderaşco Frc., Dumitraşco Bărh., Costandinŭ Rusănesculŭ, Dumitraşco Pleş[o]ianulŭ.

10. 24 Iunie 7258 [1750]. „Eŭ Filaretŭ monahŭ Brătăşan[ulŭ], fiu răpoosatuluĭ Drăghicĭ Pah[arnic] Brăt[ă]şanu", dă zapis „Sfinţii Sale părinteluĭ Ghenadie arh[imandritulŭ], eg[u]m[enulŭ] sfinteĭ şi dumnezeeştiĭ măn[ă]stirĭ Brăncovean[ĭ]", pentru că mănăstirea dă partea din Brăt[ă]şaniĭ-de-jos pe care n'a vîndut-o luĭ biv Vel Stolnic Costandin Strămbeanul. Moşia avea şi Şopărliga, ca *danie veche*. Face danie pentru a i se pomeni părinţiĭ, „Drăghicĭ Pah[arnic] Brătăşan[ulŭ] şi Eftimiia monahiia Brătăşanca", cari sînt îngropaţĭ în mănăstire. Iscăleşte: „Filaret munah Brătăşan" (foarte răŭ), iar, ca martorĭ: Costandinŭ Rusănesculŭ şi C[o]s[tan]dinŭ Racoviceanu.

11. 24 Iunie 1752. „Barbulŭ Văcăresculŭ Velŭ Banŭ alŭ

Craioveĭ“ dă carte mănăstiriĭ Brăncoveaniĭ „şi cuviosuluĭ igumenŭ chirŭ Inochentie“ şi soboruluĭ, pentru moşia Obărşiia din Romanaţĭ, disputată de „Staico i Stanculŭ i cetaş[i] lorŭ“. Moşia e dăruită de Brîncoveanu, la 5 Iulie 7194 [1686]. Hotare: „din heleşteŭ la dealŭ, pănă în Beşicuţa Călugăruluĭ, pre dealŭ pănă înŭ măgura Stoiniĭ..., măgura cu stălpu..., măgura Streziĭ..., Valea Bucinişuluĭ..., hotarulŭ episcopescu..., măgura Turculuĭ, de acolo pre calea judecilorŭ pănă înŭ măgura luĭ Sfeaşte..., ţealina cea mare..., valea satuluĭ..., măgura furciturilorŭ..., valea Vădăstriĭ..., hotarulŭ Urziciĭ, ... spre praporŭ..., în răscrucĭ în piiatră..., marginea braniştei obărşii..., măgura cu tufele..., măgura vacilorŭ..., măgura ascuţită.“ Moşia o avuse Vodă „de la răposatulŭ moşulŭ Mării Sale Preda Vorneculŭ Brăncoveanulŭ, [şi] după aceaia, aŭ fostŭ dat-o Măriia Sa... danie mănăstiriĭ, încă maĭ denainte vreame, căndŭ aŭ fostŭ Măriia Sa în boerie, înŭ zilele Ducăĭ-Vodă, pentru pomenirea sufletuluĭ Mării Sale şi a totŭ neamulŭ, îngropăndu-să şi osăle frateluĭ Mării Sale, Barbulŭ Post[elniculŭ] Brăncoveanulŭ acolo, în mănăstire“. Moşneniĭ din Urzica se ridică, „dinŭ stăpănirea Neamţilorŭ“. „Şi unŭ Barbulŭ, socrulŭ luĭ Stancu şi Stanŭ, fiindŭ ispravnicŭ vechĭ alŭ mănăstiriĭ peste moşiia Obărşiia, une orĭ le lua dijmă, alte orĭ nu le lua, şi maĭ multŭ dinŭ pricina aceluĭ isprăvnicelŭ s'aŭ întinsu cu stăpănirea în moşiia mănăstiriĭ.“ Pretind moşia, dar n'aŭ acte. Nicĭ egumenul şi „Mihailŭ eclisearhulŭ“ însă nu află cartea lorŭ de hotărnicie. Se hotăreşte carte de blestem. Dar mănăstirea e asigurată şi fără acest mijloc. — Iscălitură.

12. 21 Maiŭ 1757. „Filaretŭ monahŭ, pe călugărie, iar, mireanŭ, Radu sin Drăghicĭ Pah[a]r[nicŭ] Brătăşanu“, prin învoială cu „Sanda Brătăşanca, soţiia dumn[ea]luĭ răp[osa]t[u]luĭ Preda Brătăşanu“, arată că, făcîndu-se călugăriţă la mănăstirea Brăncoveniĭ, i-a dat partea-ĭ din Leonteştĭ (Romanaţĭ). Fiind certe între mănăstire şi veriĭ eĭ, schimbă acum cu o parte din moşia Dobrunul. Întăia danie o trece Sandeĭ, fiind „săracă, cu patru copiĭ măruntăĭ, nevărsnicĭ, să-ĭ fie moşie ohamnică, stătătoare“. Mărturie fac şi Cost[an]-

d i]nŭ Brătăşanu, Tudorache, bratŭ egŭ, sinŭ Barbu Vist[ieriulŭ], Cost[an]d[inŭ] Brătăşanu sin Barbulŭ Văt[afŭ]-Mare.

13. 17 Decembre 1763. „Ştefan Greceanu Păh[arnicŭ]“ dă zapis luĭ „Mateĭ Creţulesculŭ bivŭ Velŭ Stolnicŭ“, pentru schimb: „casele meale de aicĭ, denŭ Bucureştĭ, cu loculŭ lorŭ cu totŭ, otŭ mah[alaua] mănăstiriĭ Creţuleştilorŭ, ce săntŭ pe Pod[ulŭ] Mogoşoiĭ, alăturea cu loculŭ dumisale răposatuluĭ Costandinŭ Notara Sărd[ariulŭ], unchiulŭ dumisale Stol[ni]cŭ, pe dănŭ susŭ; care case şi locŭ îmĭ iaste şi mie de zestre de la soţiia mea, Catrina, şi dumnealuĭ mi aŭ datŭ, pentru aceste case şi locŭ ce s'aŭ zisŭ maĭ susŭ, casele dumnealuĭ, iarŭ de aicĭ dinŭ Bucureştĭ, cu loculŭ lorŭ cu totŭ, otŭ mah[alaua] Stealiĭ, şi mi aŭ datŭ şi banĭ gata, t[a]l[erĭ] treĭ sute doaozecĭ, cu care banĭ amŭ plătitŭ datoriile soţii meale, ce le făcuse dinŭ văduvie.“ Iscălitura: Şt[efanŭ] Pah[a]r[nicul] adăverezŭ [pecete păstrată, cu coroană, ştearsă]. Arghira a răposatuluĭ Ianach[i] Mardagiu, martură, Costandinŭ Creţ[ulescu] bivŭ Velŭ Banŭ. M[ate]ĭ Creţ[ulescu] Velŭ Banŭ. R. Văc[ărescu] Velŭ Dvor[ni]cŭ. Nic[olae] Brănc[oveanu] Stol[nicŭ] (?), mart[urŭ]... C. Velŭ Ag[ă] mart[urŭ]. Νιϰόλαος πρώην Παχ. μάρτυς [= Nicolae fost Păharnic, marturŭ]. Se maĭ daŭ 30 de talerĭ.

14. 10 Mart 1767. «Mariia Călineasca, fiica răposatuluĭ Dimitrie doftorulŭ Notarà, înpreună cu soţulŭ mieŭ Mihaĭ Călinescu, bivŭ 3-ti Vist[ieriŭ], şi dinpreună cu dumnealuĭ cumnată-mieŭ Barbulŭ Cĭorogărlean[u] bivŭ Velŭ Cluč[e]riŭ z[a] Arie, carele aŭ ţinutŭ pre răposata soru-mea, Marica“, dă zapis către „dumnealuĭ Dumitrache Ghica Velŭ Spath[ariŭ]“ că, „înŭ zilele Măriĭ Sale Ştefanŭ-Vodă Răcoviţă, prinŭ ğudecată amŭ luatŭ unŭ locŭ de casă cu bečurile de zidŭ şi cu alte namestiĭ, precumŭ să vădŭ, alŭ unchiuluĭ nostru Costandinŭ Notara, fratele tătăne-mieŭ, de la măn[a] Sfinţii Sale părinteluĭ Climentŭ Dudesculŭ, care locŭ iaste pe Podulŭ Mogoşoi, dinŭ curtea dumnealuĭ Velŭ Spath[ariŭ] până în curtea dumnealuĭ cumnatuluĭ Mateiŭ Creţulescu Vel Pah[a]r[nicŭ], şi de la uliţa cea mare până înŭ uliţa de spre biserica dintr'o zi, şi cu totŭ îngrădişulŭ, precumŭ să vede,

şi, după ce amŭ luatŭ acestŭ locŭ suptŭ stăpânirea noastră, amŭ învoitŭ şi amŭ aşăzatŭ pe dumn[ea]eĭ soru-mea cea mare, Zmaragda Creţuleasca Velŭ Păharnič[asa], de i-amŭ datŭ loculŭ, fiindŭ casele dumnealuĭ pe lângă acestŭ locŭ, şi aşa ne-amŭ hotărâtŭ de către dumnealorŭ. Deci, fiindcă avea şi dumneaeĭ soru-mea Zoiţa, care ţine pe dumn[ea-luĭ] cumnatu Toma Arionŭ bivŭ 3-ti Vist[ieriŭ], a treia parte dintr'acestŭ locŭ ce ne-aŭ rămasŭ, aŭ venitŭ dumnealuĭ cumnatulŭ Toma de ş'aŭ tocmitŭ partea dumnealuĭ ca să o vânză dreptu banĭ t[a]l[erĭ] 600, totŭ cu dumnealuĭ Velŭ Spath[ariŭ].“ Vinde şi ea. Iscălesc: „Maria Călinesca vânzetoare, Bar. Cĭorogărlean[u] bivŭ Velŭ Cluč[eriŭ] za Arrie vânzătoru, M. Creţ[ulescu] Velŭ Pah[arnicŭ], mărturie, Zmaragda Cretz[uleasca] marturie [cu litere greceştĭ]. T[o]m[a] Arionŭ bivŭ 3. Vistŭ, vânz[ătoriŭ], Mih[ailŭ] Căl[i-nescu] bivŭ 3-ti Vist[ieriŭ] vânz[ătoriŭ], B. Văcărescu (?) Velŭ Dvor[nicŭ], mart[urŭ],... Velŭ Dvor[nicŭ] mart[urŭ], Părvu Cantac[u]z[i]n[o] Velŭ Log[o]f[ă]tŭ.“

15. „Grigorie alŭ Ug[rovlahieĭ] adeverezŭ.

Adicăte noĭ, câte trele surorĭ, care maĭ josŭ ne vomŭ iscăli, Samariia monahiia, pe mireni Zmăragda, Mariia şi Ilinca, fiicile răposatuluĭ Ionŭ Bălăceanulŭ, datamŭ ačastă adevărată noastră carte de danie ca să fie de mare credinţă sfinteĭ şi dumnezeieşti mănăstirĭ dintr'unŭ Lemnu, unde să cinsteşte şi să prăznuieşte hramulŭ Naşteri preasfinteĭ stăpânii noastre, de Dumnezeŭ născătoare şi pur[u]rea fečoară Mariia, pentru moşiia noastră Gărcuvulŭ, sudŭ Romanaţĭ, care ne-aŭ rămasŭ şi nooă ačastă moşiie de la părinţi noştriĭ, ca să-ĭ fie sfinteĭ mănăstirĭ danie pentru sufletele noastre şi ale părinţilorŭ şi ale moşilorŭ i strămoşilorŭ noştriĭ, fiindcă să află la ačastă sfântă mănăstire şi dinŭ neamulŭ nostru îngropaţĭ, şi însuşĭ şi moaşa noastră, Magdalina monahiia, de mirenie Mariia, fiica răposatuluĭ Mării Sale Şerbanŭ Cantacozinò Voevodŭ, Care ačastă moşiie iaste de cumpărătoare de strămoşulŭ nostru Badea Bălăceanulŭ Velŭ Dvor[ni]c. Şi, dupe moartea noastră, să aibă maĭ susŭ numita sfânta mănăstire a o

stăpăni, cu bună pace şi fără de nicĭo pricină, dinŭ hotarŭ pănă în hotarŭ. Însă şi hotarile dupe cumŭ arată zapisile, pănă în moşiia Betejanilorŭ, cu Geraculŭ, şi cu Balta, şi, de ceilaltă parte, pănă în moşiia Siliştiori, dupe cum hrisuvulŭ moşii Siliştiori, alŭ Mării Sale Alexandru Voevodŭ, fiu Mării Sale Mircii Voevodŭ, de la leatŭ 7081 [1573], Maiŭ 13, arată; care hrisovulŭ celŭ dreptŭ să află la sfănta mănăstire Bistriţa, ce iaste pe slovenie, şi s'aŭ scosŭ copie pe rumănie de dumnealuĭ Costandinŭ dascălulŭ slovenescŭ, de aicĭ, dinŭ Bucureştĭ, de la Sfete Gheorghe celŭ Vechiŭ; care copie iaste întărită şi cu iscălitura Sfinţii Sale chir[io]chirŭ Filaretŭ episcopulŭ Rămniculuĭ; care copie să dă la ačastă sfăntă mănăstire pentru îndreptarea hotarilorŭ moşii Gărcuvuluĭ, înpreună şi cu zapisile moşii Gărcuvuluĭ. Ci să aibă a o stăpăni sfănta mănăstire cu bună pace, să fie de ajutorulŭ maicilorŭ şi alŭ sfinteĭ bisericĭ. Iarŭ, de arŭ veni orĭcine, parte bisericească saŭ mirenească, măcarŭ din neamulŭ nostru, a căuta ca să facă schimbu cu altă moşie, orĭ cu banĭ de arŭ da, cătŭ de multŭ, saŭ moşiie maĭ bună, să nu fie volnică stariţa saŭ epitropi saŭ altŭ cinevaşŭ a da ačastă moşiie ce o dămŭ noĭ sfinteĭ mănăstirĭ pentru sufletele noastre şi ale neamuluĭ nostru, ca să fie în vecĭ la ačastă sfăntă casă a Maicăĭ Precistiĭ. Iarŭ cine arŭ îndrăzni ca să o dea schimbŭ pe orĭce, să fie suptŭ blestemulŭ a toateĭ sfinteĭ legĭ pravoslavnică şi groasnică afurisanie a totŭ sfăntŭ soborulŭ, şi Maica Precista să-ĭ fie înpotrivă, înŭ sufletŭ şi înŭ trupŭ; şi ceĭ ce orŭ vrea să o ià de la ačastă sfăntă casă, să-ĭ fie spre pagubă şi spre stingerea casilorŭ lorŭ şi a copiilorŭ lorŭ; şi să aibă sfănta mănăstire a o stăpăni cu bună pace, înŭ vecĭ, ačastă moşiie. Şi, pentru maĭ adevărată credinţă, ne-amŭ iscălitŭ maĭ josŭ, întărindŭ şi cu peceţile, iscălindu-se şi alte obraze de cinste, mart[o]rĭ. 1786, Octomvrie 24.

Samara mo[na]h[ia] adever[ezŭ] [pecete mică, cu coroana cu treĭ ramurĭ].

Maria Bălăceanca adeverezŭ [pecete mică].

Elena Bălăcenca [pecete mare, cu arme nedesluşite].

Ὁ Ῥιμνίκου Φιλάρετος ὑποβεβαιοῖ [= al Rîmnicului Filaret întărește].

B[arbu?] Văc[ărescu], mart[urŭ].

Costandin Cocorăsculŭ bivŭ Velŭ Pah[arnicŭ], mărturie.

16. „Adecă eŭ Neaga, ce am fost soția răposatului Ionașcu neguțătorul de la Slatina, sud Olt, dat-am zapisul mieŭ la cinstita măna d[umnealuĭ] Vel Vornic al Obștirilor Radul Golescu, al d[umnealuĭ] Vel Logofăt de Țara-de-sus Costandin Filipescu, precum să se știe că d[umnea]lor, fiind orînduițĭ epistațĭ și purtătorĭ de grije de către Măria Sa Vodă asupra spitaluluĭ ce s'aŭ început a se face de răposatul soțul [mieŭ] la Slatina, spre a se săvîrși acest spital cu toată orînduiala luĭ, și, fiind eŭ făgăduită, atît maĭ înnainte, cît și acum, înnaintea Mării Sale luĭ Vodă, ca și dintr' al mieŭ să fac ajutor acestuĭ spital, care ajutorință cerîndu-mi-să de către d-lor a o da în scris, de aceia printr'acest zapis al mieŭ îm arăt cugetul și ajutorul ce fac spitaluluĭ; adecă eŭ, ca una ce am hotărît ajutor biserici și spitaluluĭ, atît acum în viața mea, cît și după moartea mea, danie, mult puțin, avutu meŭ, mă leg ca, din cărămidă i var și șindrilă ce să află în fața loculuĭ, să fac doă odăĭ i o cuhnie și un cuptor de pîine tot lîngă acele odăĭ, toate de zid, — însă arcalele într'o cărămidă și jumătate, iar despărțiturile într'o cărămidă; la care odăĭ ce cheltuială va trebui, afară din cele ce se află, să o puĭ din venitul moșiilor spitaluluĭ, ce l-am luat în anul trecut, iar, ce nu să va ajunge, să fie de la mine. Care odăĭ și cuhnie să am acum, de primăvară, a începe la lucru, și, pînă în toamnă, la sfîrșitul luĭ Avgust, să fie gata. Pe un loc de prăvălie ce am în tîrg, mă făgăduesc ca, cînd voiŭ putea, să fac prăvălie, și să se stăpînească tot de spital o viișoară ce am, cu cramă și cu pivniță de zid, cu un beciŭ i o căşčoară de zid, d'asupra bečuluĭ,— să mă hrănesc cu dînsa cît voiŭ avea viață, iar, după moartea mea, să rămîe iarăș spitaluluĭ. Iar la treĭ moșiĭ și un loc de lîngă spital, fiind ale spitaluluĭ, eŭ nu am nicĭun amestec. Drept aceia

spre încredinţare m'am iscălit maĭ jos, ca să se crează. 1797, Fevruarie 17.

Eŭ, Neaga, soţia răposatuluĭ Ionaşco de la Slatina, adeverez. — Copie.

17. „Findcă răposatul Ionaşcu, soţul mieŭ, din răvnă dumnezeească cugetînd, în viaţă fiind, cu osteneala sa a făcut o sfîntă biserică ce să cinsteşte şi prăznueşte marele ierarh Nicolae şi marele mucenic Dumitrie izvorîtorul de mir şi sfîntul mucenic Gheorghie, — care sfîntă biserică a şi înzestrat-o răposatul cu doă moşiĭ ce le-aŭ avut cumpărate, nerămîindu-ne clironomĭ, şi să află şcoală pentru învăţătura copiilor, spre pomenirea răposatuluĭ, — deci şi eŭ, soţia răposatuluĭ, care maĭ jos mă voiŭ iscăli, de vreme ce Dumnezeŭ aşa bine a voit cu noĭ a nu ne rămînea clironomĭ, măcar că toată partea mea de loc am închinat-o sfinteĭ bisericĭ, dînd şi înscris dum[nea]lor boerilor epitropĭ, ce sînt orînduiţĭ de către Stăpînire, dar şi acum, printr'această carte, arăt, după moartea mea, ce las sfinteĭ bisericĭ unde am muncit din copilărie, dinpreună cu răposatul soţul mieŭ, şi o avem clironomie după sfîrşitul vieţiĭ noastre, spre pomenire, atît a sufletuluĭ nostru. În unsprezece răzoare de vie din dealul Sopotuluĭ, pe moşie domnească, cu pivniţa de zid, cu o chilie d'asupra şi şopronul cu linul, şi cu toate celelalte trebuincoase ale vii, cum şi livadie şi ţelina ce se află înprejurul vii, de merge cu capul pînă în drumul Clocočovuluĭ de spre Răsărit, după cum să stăpîneşte. Pentru bani ce am luat de la nepotul mieŭ Gavrilă, pă jumătatea partea mea din casă, care şi acea parte era să o dau biserici, — cu aceĭ banĭ am făcut doă chiliĭ în curtea biserici, după cum se văd. Tot sfinteĭ bisericĭ maĭ las o prăvălie, cea mică de lîngă hanişor, cu locul eĭ, pînă în uliţa din dos. Tot sfinteĭ bisericĭ maĭ las şi alta, de piatră, cu pivniţa eĭ, şi cu case din dos, şi locul curţiĭ, după cum să văd. Dar, fiindcă am doĭ nepoţĭ, Gheorghie şi Toma, crescuţĭ de mine, şi neavînd alt cu ce să-ĭ miluesc şi pă dînşi, îndatoresc sfînta biserică, ca din preţul bolţiĭ să li se dea şi lor t[1] 600, adică şase sute, — care banĭ

să li se dea cînd se va socoti că este trebuință, și bolta cu tot coprinsul eĭ să rămîe acaret tot sfinteĭ bisericĭ, după cum maĭ sus arăt. Iar, pentru un loc ce este afară din curtea biserici, tot cugetul mieŭ este a face nişte chilioare, iar, cînd nu voiŭ putea a face, atuncĭ voiŭ avea ertăčune şi de la milostivul Dumnezeŭ, şi de la oamenĭ, rămîind îndatorațĭ epitropi a face din venitul biserici. Şi orĭce alt va maĭ rămînea după moartea mea, pînă la cel maĭ puțin lucru, sfînta biserică să clironomisească. Dar şi eŭ, cît voiŭ trăi, să fiŭ ajutată a mă hrăni şi a mă chivernisi sfînta biserică, cum şi, după moartea mea, să mi se facă toate acele trebuinčoase pomenirĭ din venitul sfinteĭ bisericĭ, după cinstea casiĭ noastre. Drept aceia, spre încredințare iscălindu-mă, mi-am pus şi pecetea, fiind obraze multe față, care maĭ jos se vor iscăli.

1808, Martie 7. *Neaga, soția răposatuluĭ Ionaşcu,* adeverez. [Urmează iscăliturile martorilor.]

Sud Olt.

Acest zapis aducîndu-l numita la noĭ, cu toate că ne-aŭ arătat prin însuşĭ graiul săŭ că este făcut cu toată voea şi rîvna sa, dar, după orînduească, făcînd cercetare cu amăruntul, ne-am încredințat că este cu adevărat toate cele ce se cuprind date de bună voe, şi nu are a maĭ pricinui nimic; decĭ, pentru maĭ bună încredințare, adeverim şi noĭ, cu iscăliturile, aceasta.

1808, Martie 7.

[Ispravniciĭ. — Şi întărire a Divanuluĭ.]

[Copie.]

18. Io Alecsandru N. Suțu Voevod i gospodar zeml[i] vlah[i]scoe.

Citindu-să înnaintea Domnii Mele această anaforà, şi priimind vrednica de laudă rîvnă a d[umnea]lor boerilor îngrijitorĭ la acest obştesc folos, o întărim Domnia Mea, şi poruncim d[umita]le, cinstit şi credinčos boerule al Domnii Mele, Vel Logofăt de Țara-de-sus, să facĭ hrisovul Domnii Mele cu coprinderea ce maĭ jos se arată. 1819, Noem[vrie] 21.

[Pecetea domnească.] *Vel Logofăt.*

Prea Înnălţate Doamne!

Cu plecată anaforà arătăm Mării Tale, că un Ionaşcu neguţătorul, spre pomenirea sa, a sistisit un spital în oraşul Slatinii, sud Olt, la care aŭ şi închinat treĭ moşioare ce a avut, şi, fiindcă acest spital nu se putea căuta, din pricina marilor cheltuelĭ, s'aŭ schimbat spitalul în şcoală grecească, care de atuncĭ şi pînă acum se caută cu bună orînduială, maĭ adăogîndu-să şi de la nevasta aceluĭ Ionaşcu, şi de la alte obraze, cîte puţină zestre; la care şcoală aŭ şi fost epitropĭ orînduiţĭ de Domn răposaţiĭ părinţi noştri, iar în urma răposaţilor, am rămas noĭ purtătorĭ de grije, şi, chibzuind cele spre folosul acestuĭ bine obştesc, am socotit că de trebuinţă este a se face un hrisov al Mării Tale, în care să se treacă toată zestrea aceştiĭ şcoale, după sineturile ce avem, ca nu după vremĭ să îndrăznească cinevaş a face cea maĭ mică supărare saŭ vre o schimbare la orînduiala cu care se caută şi pînă acum.

Gheorghe Filipescu, Ior[dachi] Golescu.

1819, Noem[vrie] 19.

[Copie.]

18. 1826. Privilegiu pentru un „Căpitan otŭ Găeştĭ, sudŭ Vlaşca“.

IX.

ACTE BOTUŞĂNENE ŞI DOROHOIENE PRIVITOARE MAĬ MULT LA FAMILIA CANANĂŬ.

1. *4 August 7256 [1748]. Ionaşco Ivtimiia cu „soţul" Mărica şi fiiĭ, Vasilachea şi Ursachi, şi fetele, Catrina, Mariuţa şi Aniţa, vînd un loc în hotar cu „cărare ce mearge la Trotuşŭ şi cu Vărlanŭ Niagul" şi cu Pantea, „ca să moştiniască dumnaluĭ în vecĭ". „Iarŭ cinea s'arŭ ispiti să să scoale ca să întorcă, să fie suptŭ blăstămŭ şi să fie închinat gloabă 12 leĭ, şi să petreacă şi ruşinea, orĭ la carea ğudecată s'arŭ tămpla." Marturĭ: oamenĭ bunĭ, şi bătrănĭ şi tinearĭ... S'aŭ pusŭ şi pecetea satuluĭ." „Ion birău Harapŭ amŭ pusŭ pecete satuluĭ... Eŭ Toaderŭ Bord marturŭ, eŭ Vărlanŭ Niagulŭ marturŭ, eŭ Ştefanŭ Cučuiŭ marturŭ, eŭ Ionŭ Paiulŭ marturŭ, eŭ Neculaĭ Mogoşŭ marturŭ, eŭ Nistorŭ Gaida marturŭ."

Această pecete înlocuia una veche; v. vol. XI, p. 281.

Pecete cu un şalgăŭ, cu ciocane în fiecare mînă, cu altul ce ţine o scară, şi un al treilea ce taie. În jur:

„† Pecete satuluĭ Ocni, vlto 7217 1709]"[1].

2. *1-iŭ August 1764. Vînzare făcută „dumnealuĭ Dumitrachi Gĭanooglu bivŭ Velŭ Pahŭ.": „un vadŭ de moară ce iaste în hotarulŭ Arcani, care vadŭ aŭ fostŭ cumpăratŭ de la Drăghicĭ părcălabŭ otŭ Arcanĭ".

3. *4 Iunie 1765. „Costandinŭ Arapulŭ şi Vasile Arapulŭ, şi Gheorghie Arapulŭ, fraţĭ, fečori luĭ Mihalache Arapulŭ", daŭ zapisŭ „văruluĭ nostru Costandinŭ Arapulŭ otŭ Vist[ierie]" că s'a alesŭ partea „unchiuluĭ nostru Ioniţă Arapulŭ bivŭ Staroste". Sînt moşiĭ „la Prutŭ otŭ Dorohoiŭ, dinŭ

[1] Cu * se înseamnă documentele ce nu privesc familia Cananăŭ. — Pentru această familie v. prefaţa la vol. II din „Documentele Callimachi", tipărite de mine.

Zahorenĭ, Dum[u]şenĭ şi Tărşcurenĭ". Al doilea Costandinŭ era „dinŭ Gheorghie Arapulŭ". N'aŭ „părţĭ nedezbătute dintre alţĭ răzăşĭ". Martur şi „Mihalache C: bivŭ Velŭ Jic[niceriŭ]".

4. *22 Ianuar 1772. Diata luĭ „Ştefanŭ Arapu bivŭ Pos-t[elnic]ŭ, sin Gheorghi Arapu bivelŭ Şat[r]arĭ". Lasă „clironomŭ şi epitropŭ" pe fratele Costandinŭ şi soţia acestuia, Mariia. Mama luĭ era „Sanda, fiica răposatuluĭ Gheorghiţă Frăţiţa, bivelŭ *(sic)* vt[ori] Comisŭ şi a Safthiĭ, ce aŭ fostŭ fata luĭ Dămiianŭ bivŭ Velŭ Logofătŭ". — Martur Costandinŭ Vărnavŭ bivelŭ Med[elniceriŭ]". Scrie „Costandinŭ Cosmiţa bivŭ Velŭ Căpitanŭ". — Copie.

5. Facemŭ ştire prin acĕastă a noastră arhieriască mărturie pentru dugheanele dinŭ tărgulŭ Botoşaniĭ, a luĭ Dimitrie Osmachi, care li-aŭ cumpăratŭ răpoosatulŭ întru fericire Mitropolitulŭ Gavriilŭ pe numele dumisale Stolniculuĭ Şerbanŭ Cananăŭ, nepotulŭ Preasf[inţieĭ Sale]. Pentru cari amŭ ştiinţa că pentru dum[nealu]ĭ li-aŭ cumpăratŭ, şi, la boală, între altele ce mi-aŭ mărturisitŭ, la duhovnicie, Preasf[inţitul], mi-aŭ arătatŭ şi pentru dugheanile acestea, ca numaĭ decăt să i să dea la stăpănire, puindŭ şi blăstămŭ, atăta cuĭ iĭ va fi înpotrivitoriŭ, cătŭ şi mie, de nu voiŭ mărturisi adevărulŭ, după cum ştiŭ, pentru acĕastă pricină. Pentru cari amŭ zisŭ se-ĭ dei scrisorile şi carte de danie, şi-aŭ răspunsŭ că scrisorile nu-ĭ săntŭ la îndămănă, şi nicĭ carte de danie, dinŭ pricina slăbiciuniĭ boaleĭ, nu poate să dea. Ni-aŭ maĭ arătatŭ şi acĕasta că prea iaste îndatoritŭ de mulţĭ, şi pe acestŭ nepotŭ, că nimică în viaţă nu i-aŭ datŭ după cumŭ altorŭ nepoţĭ. Pe urmă, în vreame răpoosatuluĭ Mitropolit Leonŭ, n'aŭ fostŭ poprite de a i să da la stăpînire aceale dughianĭ şi de Preas[finţia Sa], ştiindŭ şi însuşĭ hotărărea răposatuluĭ Gavriilŭ, însă, dinŭ întămplările vreamilorŭ, şi totŭ dinŭ zi în zi s'aŭ lungitŭ, pănă ce i s'aŭ întămplatŭ moarte, care aŭ rămasŭ de nu li-aŭ luatŭ în stăpănire. Dreptŭ aceaia acumŭ dum[nealu]ĭ Stolniculŭ, cerăndŭ de la noĭ adeverinţa după cumŭ ştiŭ şi după cumŭ mi-aŭ arătatŭ răpoosaţiĭ Mitropoliţĭ, amŭ datŭ

ačastă a mea mărturie la măna dum[isa]li, ca se-ĭ fie de crezare şi tărie, şi, pentru ačastă adevărată mărturie, orĭ cu ce chipŭ potŭ încredinţa unde a fi trebuinţa.

178 *(sic)*. .... ὑποβεβαιῶ [=întăresc].

6. 9 August 7301 [1793]. „Ethimie Canano ieromonahŭ, proeg[u]m[en], facŭ înştiinţare la ačastă scrisoare a mè că, venindŭ eŭ aice la schitulŭ Vorona, care estea în Ţinutulŭ Botăşenilorŭ, unde să prăznueşte hramulŭ Naşterea Maiciĭ Precista, şi m'amŭ aşezatŭ cu şidere la acestŭ schitŭ, şi răpăosatulŭ tată-meŭ ctitorŭ, şi, neavăndŭ schitulŭ Vorona nicĭ un Ţıganŭ ca să hie pentru slujba schituluĭ, eŭ m'amŭ socotitŭ, şi cu toată voe mè amŭ datŭ schituluĭ Voroniĭ 2 sălaşe de Ţiganĭ [între cari un „Topală, Ţiganŭ părinţescŭ"; altul] este datŭ de zestre răpăosatuluĭ nepotuluĭ meŭ de frate, Costantinŭ Canano Sulgerŭ, de la socru-seŭ Toaderŭ Cantacuzino bivŭ Velŭ Vor[nic], şi Ţiganca Zanhira întăĭ aŭ fostŭ măritată după unŭ Ţiganŭ Toaderŭ, a răpăosatuluĭ Sanduluĭ Ilie bivŭ Velŭ Stol[nic], ctitorŭ acestuĭ schitŭ Voroniĭ." Iscăleşte şi: Vasăle Crup[ensch]i Pah[arnic] şi un călugăr Antonie de la Vatoped. — La 6 Maiŭ 1794, schimbare în danie. „Fiindŭ noru-sa Ţiganca Zamfira, a nepoati Marii, cu polŭ [=jumătate] copilŭ a iaĭ şi polŭ copilŭ a dumisale Stolnices[eĭ] Catriniĭ." Iscălesc şi: „ieromonahŭ Elpidiforŭ duhovnicŭ [ruseşte], ieromonahŭ Antonii, ieromonahŭ Ştefanŭ Obditelŭ (?)".

Un al doilea adaus pomeneşte pe un Ţigan dat de „boerulŭ Iordăcuţe de la schitulŭ Budeştiĭ moşuluĭ nostru Dumitrache bivŭ Velŭ Armaşŭ, de la Ţinutulŭ Neamţuluĭ, de la satu Sălişte."

7. [Pecete mare, cu Maica Domnuluĭ şi inscripţie ştearsă.] Agathon ieroshimonahŭ, stariţu de la monăstire Vorona, otŭ Ţinutulŭ Botoşanilorŭ, şi cu totŭ săborulŭ, încredinţezŭ cu ačasta adevarată scrisoare a noastră la cinst[ita] mănă dumisale Pah[arnicul] Şerbanŭ Canano, precumŭ să se ştie că, avîndŭ noĭ, monăstire Vorona, doao sălaşe de Ţiganĭ danie de la părintele Iftimie Canano, frate a dumisale Şerbanŭ Canano Pah[arnicul], anume pe Leontii Ţiganŭ,

cu Ţiganca şi cu fičorii luĭ, şi pe Gheorghiţa Ţiganu, vez[e]tăŭ, cu Ţiganca şi cu copii luĭ, după cumŭ arată danie a părinteluĭ Iftimie proinŭ egum[en], şi, fiindcă monastire Vorona Ţiganĭ maĭ mulţĭ n'are, şi avăndŭ maĭ mare trebuinţa de viia şi de oaĭ *(sic)*, ni-am socotitŭ, şi, cu voia a părinteluĭ Iftimie Canano, proeg[u]m[en], maĭ susŭ pomenitŭ, amŭ făcutŭ schimbu cu dum[nea]luĭ Şerbanŭ Canano bivŭ Velŭ Pah[arnic], şi i-amŭ datŭ acele dooo sălaşe de Ţiganĭ ce s'aŭ pomenitŭ maĭ susŭ, toată danie, cu scrisoare a părinteluĭ Iftimie Canano, şi dumnealuĭ ni-aŭ datŭ înpotriva schimbuluĭ dreptŭ schimbu patru pogoni de viia otŭ Nicoreştĭ, de la Ţinutulŭ Tecuciuluĭ, şi cincĭzecĭ de oaĭ cu miei lorŭ, şi, păntru maĭ adevarată cre[dinţă], ni-amŭ datŭ scrisoare uniĭ la alţiĭ, şi amŭ iscălitŭ, puindŭ şi pecete a monastiriĭ, şi amŭ datŭ şi acè danie de la părintele Iftimie Canano proeg[u]m[en]. Care schimbătură să fie bună, neschimbată şi nestremutată nicĭ odenioră în vecĭ.

1795, Ghenarie 25.

Agathonŭ ieroshimonahŭ, stareţŭ.

Ieromonahŭ Elpidiforŭ, duhovnicŭ [scrisoare rusească].

Ieromonahŭ Stefanŭ.

Ieromonahŭ Cononŭ.

Antonii ieromonahŭ, duhovnicŭ.

Theofilatŭ monahŭ Danovicĭ (?).

Şi cu totŭ săbor[ulŭ].

Acestŭ schimbŭ ce aŭ făcutŭ părintele stareţulŭ Agaftonŭ şi cu totŭ săborulŭ de la schitulŭ Vorona cu Pah[arnicu] Şerbanŭ frate-meŭ este şi cu ştire mè, şi, fiindŭcă s'aŭ mulţemitŭ stareţulŭ şi cu totŭ săborulŭ de acestŭ schimbŭ, este şi cu voe mè, şi amŭ iscălitŭ.

Iftimie Can. proegm.,

adecă Iftimie Cananò, proeg[u]m[en].

8. 1796. *Plîngere a luĭ Ioniţă Arapulŭ împotriva „dumnealuĭ Sul[geriuluĭ] Iordachi Giloanŭ" care ţine pe fata „răposatuluĭ Sul[geriŭ] Manoli". „Şi pentru puţină iarbă ce mi-aŭ călcatŭ cu bucatele dumisali."

9. 25 Februar 1797. Izvod de zestre pentru fiica luĭ

Şerban Canano, măritată cu Andreiŭ Milo. 12.500 leĭ „banĭ gata", „2.500 ğuvaerurĭ". — Copie parţială.

10. 4 August 1799. Poruncă domnească luĭ Şărban Cananò bivŭ Velŭ Spat[ariŭ] în ceartă cu ginerele, Stol[nicul] Andreiŭ Mil[o], care cerea zestrea.

11. C. 1800. Scrisoare către Şărban Canano. „De căndu am întrat în Iaşĭ şi pănă acmu sănt purtat ca unŭ calu de menzălu."

12. Cu plecăčuni şi cu frăţească dragoste mă închinŭ dumitali, bade Costan[tine] Pah[harnic]. Mă rogŭ, bade Costan[dine], pentru răvaş[ulŭ] č-aŭ venitŭ de la frate-meŭ, să mi-lŭ trimeţĭ, fiindcă mănĭ diminiaţă vroiŭ să mă ducŭ la Botoşanĭ; cumŭ şi disprea parte dumnealuĭ să scriĭ unŭ răvaşŭ cătră Stol[ni]c[ulŭ] Mănălachi şi cătră Stol[ni]c[ulŭ] Mihălachi, fiindcă a să să facă acolo mare dispotanţii la Botoşanĭ. Bade Costand[ine], bunătate dumitali amŭ cunoscutŭ, şi mă rogŭ să fiĭ desăvărşitŭ a-mĭ da o vreadnică marturie de la dum[neata], şi săntŭ Iuli 24.

Al dum[ital]i maĭ micŭ fratele dum[ital]i:
Şerbanŭ Canano Stolnicŭ.

[Răspuns:]

Iarăşŭ co frăţască dragoste şi co bună diminaţă mă 'nchinŭ dum[itale], frate Stol[nice] Şarbanŭ.

† Cele ce-mĭ scriĭ pintr'acestŭ răvaşŭ amŭ văzutŭ, şi dum[itale] altŭ ce să-ţĭ trebuiască maĭ multŭ, căcĭ zice acelŭ omŭ fără de crierŭ că ţ'a lua moşie înŭ ğumătate? Las să facă ača hotărăre, să vezĭ, cine a merge pe urma luĭ, č-a zice, că nu-ţĭ rămăne ğumătate moşie, şi aciĭ boerĭ ci săntŭ rănduiţĭ, eŭ îĭ ştiŭ oameanĭ ce aŭ toată cunoştinţa. Să vezĭ dum[neata] căndu omŭ fi cu toţiĭ, or zice şi acie aşè? Căcĭ şi dum[neata], apoĭ, dăndu ačasta moşie Domneştĭ, să-ţĭ daĭ şi dum[neata] Bărsăneşti, să-ţĭ facă moşie întriagă, şi are ača putere, să hotărască cumŭ a socoti elŭ. Omŭ fi de faţă cu toţiĭ, şi, atuncĭ, s'orŭ socoti şi alţi, vomŭ maĭ vorbi şi noĭ. Darŭ eŭ, totŭ ce-ĭ de la d[u]m[neata], — colţulŭ dinŭ spre Budeştĭ a moşii mele, unde aŭ arătatŭ Banilouschi Vor[niculuĭ] Iordachi că era piatră hotarŭ, şi să în-

chie şi cerere acelora; fiindŭ colţul acela acole, unde s'a socotit şi cu dum[neata]. Rămăind a dum[itale] frate

C. Balş Pah[arnic].

13. Plîngere a luĭ Şerban Cananăŭ împotriva luĭ Iordachi Balş, care stăpîneşte în Ţinutul Botoşenilor moşiile Vlădenĭ şi Berivoeştĭ, încălcîndu-l la Cornĭ şi Costeştĭ. Şerban a cheltuit „9 pungĭ de banĭ", cu morile, iazul şi „gărla". „Căndu vini Săretul mari, iasă di la capulŭ morilorŭ dumisali şi vini apa pisti totŭ fănaţulŭ moşiilor dumisale, şi îmĭ înneacă şi totŭ fănaţ[ulŭ] de pe moşie mè, fiindu moşiile mele din ğos de a dumisale."

14. 1800. Jalba luĭ „Mihălache Stroescu dinŭ Cordonulŭ Nemţescŭ" pentru moştenirea „cumnatuluĭ săŭ, anumi Nicolaĭ sin Panaite capichihaia"din Botoşenĭ. Cere a fi judecat de Vorniciĭ de Botoşenĭ.

15. *10 Mart 1801. „Ioniţă Drăghicĭ Căpitanŭ, zătŭ Antimiţi Tăutules[i], fiica luĭ Gavrilaşŭ Dedulŭ", dă zapis luĭ Ioniţă Arapulŭ pentru o împărţire de moşie la Zahorenĭ (Dorohoiŭ). Pomeniţĭ nepoţiĭ luĭ Dedulŭ, „fičoriĭ luĭ Isacŭ Dedulŭ". Avea drepturĭ şi „dumneiĭ Sulgereasa Anghelușa Manoles[a]" şi „Toaderu a Bălaşi".

16. *27 Ianuar 1805. Alexandru Moruzi porunceşte Vornicilor de Botoşanĭ şi luĭ Ioniţă Murguleţŭ biv vtori Paharnic a face o cercetare cu privire la plîngerea luĭ „Andreĭ Moşanu, mazălŭ", în gîlceavă cu Gheorghi Soročanu.

17. 11 Octombre 1805. „Înpărţala Ţăganilorŭ pe triĭ boerĭ fraţĭ Cananoeştĭ, anumi răpousat[ulŭ] proigumenu Efthimie, răpousat[ulŭ] Pah[arnic] Constantinŭ şi răpousat[ulŭ] Banu Iordachi.

Ţăganiĭ ci aŭ arătatŭ dum[nealu]ĭ Pah[a]r[nicul] Enăcachi Milu că-ĭ ari în stăpînire cu danii de la răposatulŭ proigumenu, soţii dumisale, Saftiĭ, fiica răpousatuluĭ Slugeruluĭ Constantinŭ, fiiul răpousatuluĭ Paharniculuĭ Constandinŭ... Ţiganiĭ ci aŭ arătatu că-ĭ ari în stăpănire dum[nealu]ĭ Pit[a]r[iulŭ] Iordachi Cananò, fiiul răpousatuluĭ Paharniculuĭ Constandinŭ, cu ceĭ daţĭ de zăstre

surorii dumnealuĭ... Ţiganii ci s'aŭ aflatŭ dinŭ ceĭ de zăstre Sluğ[e]r[e]s[iĭ] Catrinii, a răpousat[uluĭ] Slugeruluĭ Toma Balşŭ... Ţiganiĭ ci s'aŭ aflatŭ dinŭ ceĭ daţĭ de zăstre răpousatiĭ Spătăresiĭ Ilincăĭ, a dum[i]s[ale] Spat[ariuluĭ] Costandinŭ Crupenschi... Ţiganiĭ ci s'aŭ aflatŭ dinŭ ceĭ daţĭ de zăstre dumis[ale] Spătăresiĭ Marii, cari o ţăni dum[nealu]ĭ Spat[a]r[iul] Mihălachi Costachi... Negustoriul Ghiorghii, Ionŭ Pănte, Parte *(sic)* Chiorulŭ..., Manea săn Minčună... Ţiganiĭ ci aŭ 'rătat că-ĭ ari în stăpănire dum[nealu]ĭ Stol[ni]cu Constantinŭ Cananò, fiiulŭ răpousatuluĭ Banu Iordachi Cananò... Grigori Cărăimanu, Ionŭ Căpiţa, Balea Cărlăniasa, Vasili Ungureanu, Constantinŭ Hapăŭ, Alicsandra fata Păntiĭ, ci aŭ dat-o dum[isal]i Spat[a]r[iuluĭ] Lăţăsculuĭ."

18. Cu plecăčuni închinăndu-mă, sărutŭ cinstită măna dum[ita]le, tată. Cinstit[a] scrisoare dumitale, dinpreună şi cu una miia leĭ, adică 1000 leĭ, din socotiala ce amŭ avutŭ cu ia pentru zăstre Năstasiicăĭ, amŭ priimitŭ cu Pinteleĭ Cibotarŭ, astăz, Iuli 21, şi acestŭ răvaşŭ să va opri din poroncă dumitali înŭ locŭ de sinetŭ. Pentru fănu dumitale, Gĭoĭ aŭ venitŭ vătav de la Bărleştĭ, şi m'eŭ spusŭ că patru stogurĭ s'aŭ rădicatŭ, şi astăzĭ, Sămbătă, toate s'a rădica şi totŭ, şi falča iaste căte 4 leĭ, 20 de părale dă cositŭ, şi s'aŭ făcutŭ 20 de fălcĭ. Copii cu multă plecăčune sărută cinstită măna dumitale, şi să află din mila luĭ Dumnezăŭ sănătoşĭ cu toţi. Şi, cuačasta, sănt

a dumitale plecată fiică
Mariora [Sturdza].

[V°:] Întru cinstită măna dumisale iubituluĭ mieŭ părinte Şărbanŭ Cananò bivŭ Velŭ Spăt[arŭ], cu multă plecăčune.

19. 12 Ianuar 1811. Foaie de zestre a Mărioareĭ fiica luĭ Vasile Holban Păharnic. „4.167 galbinĭ în 50.000 leĭ, în locul moşieĭ... 12 şăragurĭ mărgăritari hurmuz, 3.200 leĭ, 1 fluture de diamant, 32 galbinĭ..., 4 şfeşnice argint..., 24 părechĭ cuţite, cu lingurile şi furculiţele lor, argintăriia mesăĭ, în doaĭ topurĭ de Lipţca, 1 lingură mare pentru

supî, 200 dramurĭ de argint, poliitî; 4 solniţĭ poliite..., 12 păhăruţî de vutcă poliite, 1 zăhărniţă argint 120 leĭ, 1 şal 3.000 leĭ, 1 ğubê cu samurŭ bunŭ 2.400 leĭ, 1 scatuşcă cu ceşte poliite şi alte lucrurĭ într'ănsa 30 galbinĭ, 1 covorŭ bunŭ 400 leĭ, 12 rändurĭ de strae 4.000 leĭ, între cari sîntŭ doaî rochiĭ blondă şi celelalte cu horbătă, 600 leĭ; 2 aşternuturĭ, adicî doaî oghialurĭ, 2 saltele adămască, 2 prostirĭ batistă cu horbotî, 4 prostirĭ olandă bunî, optŭ perinĭ cu feţăle lorŭ, unŭ rändŭ de batistî cu horbote, doaî de olandă, — cu aceste s'aŭ cheltuitŭ 2.000 leĭ; 6 bocialăcurĭ şi 18 batiste cusute, bezŭ bocialăcurĭ, 2.300 leĭ toate; 1 săpetŭ 8 galbinĭ; 24 tingirĭ cu căpacile lorŭ şi tigăĭ, tavale şi lingură de aramă; 1 lighianŭ galbănŭ cu ibricŭ; tacămurile mesăĭ, pănzăturĭ de casî, colţunĭ de mătasî şi de bumbacŭ, cu alte mărunţuşurĭ, 1.000 leĭ. Alte pănzurĭ trebuinčoasă, bărbăteştĭ şi fimeeştĭ, şi lucrurĭ a gospodărieĭ, cari nu s'aŭ maĭ însămnat anume..."

Soţul a fost [Iancu] Cananăŭ.

20. Noĭ Scarlatŭ Alexandru, etc. Cătră mazălĭ, ruptaş, —Vorniceĭ şi cătră toţĭ lăcuitoriĭ de la Ţănutulŭ Botoşaniĭ. Vi se dă în ştire că, socotindŭ Domniia Mê, la Ţănutulŭ acela de la 15 Mart s'aŭ rănduitŭ Vornicu pe dumnealuĭ Spat[ariul] Iancul Cananoŭ, în loculŭ dum[isale] Spat[ariuluĭ] Theodor Edinzaadê, ca să fie dinpreună cu dumnealuĭ Comisulŭ Alecu Raletu, — care, după poronca şi povăţuire Domnii Mele, şi după legătura hrisovuluĭ şi alcătuire prinŭ ponturĭ ce săntŭ pentru urmare ispravnicilor, săntŭ îndatoraţĭ a avê cê maĭ întăĭ îngrijire pentru bună statorniciia voastră, ascultăndŭ în toată vreme jălobile şi cererile voastre şi înlesnindu-vă pe fiiştecare cu căzutile dreptăţĭ, fără să vi să pricinuiască cê maĭ puţină asuprire saŭ strămbătate. Să mergeţĭ darŭ cu slobozănie, să le faciţĭ arătare pentru pricinile voastre, şi dumnealor, după datorie, nu vor lipsi de a vă faci întru toati punire la cale.

Să vă arătaţĭ însă şi voĭ cu toată supunire şi ascultare cătră dumnealorŭ la cele ci, dinŭ poronca Domnii Mele, vorŭ avê a săvărşi în Ţănutulŭ acela, spre a nu să da

vre unŭ cusurŭ, ştiutŭ fiindu-vă că pe aceĭ ci să vorŭ arăta cu nesupunire şi înpoţrivă următorĭ, aŭ voe dumnealorŭ, de vorŭ fi din rănduiala mazălilorŭ, să-ĭ pue în butucĭ şi să-ĭ triimată aicĭ cu înştiinţare dumilorŭ sali, spre a-şĭ lua căzuta certare, iarŭ pe ruptaşĭ şi alţăĭ să-ĭ certe acolò după vina lorŭ, spre pilda şi altora. Şi, dacă veţĭ cunoaşte despre dumnealorŭ dregătoriĭ saŭ despre oaminiĭ dumnealorŭ vre o strămbătate sau asuprire, să veniţĭ îndată aicĭ, să daţĭ jalobă Domnii Mele, şi veţĭ dobăndi toată îndestulare dreptăţiĭ.

1817, Martie 6. *Vel Vist[ieriŭ].*

[Pecete cu chinovar.]

21. 16 Maiŭ 1821. Mărturie hotarnică a luĭ „Ilie iconom[ul] otŭ Botoşanĭ". Mersese „cu carte de blăstămŭ la stare loculuĭ". „Să învoia cu săvărşitulŭ dinŭ viiaţă Spat[ariulŭ] Şerbanŭ Cananò lăcuitoriĭ dinŭ Bărsăneştĭ de-ĭ lucra zăle de boerescŭ pentru ca să-ĭ lasă să păşuneză vitele lorŭ pe Budeştĭ şi prinŭ cărpinişŭ". Merge cu „Gheorghe Cherescu şi Gheorghe Cuza, stăpănii moşii Băbiceniĭ". „N'aŭ vrut nimine a mergi, amŭ îndatoritŭ pe un dascalŭ niamţu a dum[i]s[ale] Spat[ariuluĭ] Cananò de aŭ mersŭ cu răvaşulŭ la Bănică, să i-l dei. Iarŭ elŭ, îndată ce aŭ văzutŭ răvaşulŭ că esti înŭ pricina moşii, aŭ începutŭ a sudui pe celŭ ce l-aŭ scrisŭ şi pe celŭ ce l-aŭ adusŭ, şi, deodată, străgăndŭ la oameniĭ luĭ, s'aŭ adunatŭ cu pariĭ, şi, călare fiindŭ dascalulŭ încă, aŭ începutŭ a ucide calulŭ cu pariĭ, pănă căndŭ, căzăndŭ calulŭ ĝosŭ cu dascalulŭ, abè aŭ pututŭ scăpa, sculăndu-să calulŭ rănitŭ de aŭ fugitŭ la herghelii. Iarŭ, apoĭ, pe dascalulŭ acela prinzăndu-lu şi oprindu-lŭ acolò, ce i-aŭ făcutŭ, nu ştiŭ, căcĭ eŭ, după ce mi-aŭ adusŭ răspunsŭ unŭ omŭ ce maĭ era cu dascalu (carele, măcarŭ că şi împuşcasă Bănică după dănsulŭ, darŭ tot aŭ scăpatŭ), cumŭ că, nu numaĭ nu vine Bănică, darŭ şi pe dascalŭ l-aŭ bătutŭ şi l-aŭ legatŭ, aducăndŭ de pildă calulŭ rănitŭ, amŭ urmatŭ cercetare mè prinŭ oameniĭ de susŭ însămnaţĭ, după cumŭ amŭ arătatŭ pre largŭ, cunoscăndŭ dintru aĉasta că Bănică, saŭ că nu esti în întregime minţeĭ luĭ,

saŭ că să află diznădăjduitŭ de a-şĭ căştiga cerere luĭ cè acolisitoare, şi, găsindŭ prilejŭ vreme ačasta de tulburare, stăpăneşti moşiia cu armi, înpotriva a toată dreptate. Dreptŭ aceia amŭ datŭ ačastă mărturii de cele ce amŭ cercetatŭ şi amŭ văzutŭ.“

22. Iunie 1821. B. Θεολόγου, ταγματάρχης, către Gheorghe Cantacuzino (ἐκλαμπρότατε πρίγγιψ). A cercetat procesul luĭ Iancu Cananò cu Manoli iuzbaşa.

[Resoluţie:] Κατὰ τὴν διαλαμβανομένην ᾧδε ἐξέτασιν τῆς ὑποδήσεως καὶ γνώμην τοῦ παρ' ἐμοῦ διορισθέντος πρὸς διώρισιν τῶν δικαίων τοῦ ἐνάγοντος ἄρχοντος Σπαθάρη Κανανοῦ, παραγγέλω τοῖς τε ἄρχουσι βορνίκοις τοῦ Ποτοσανίου καὶ τοῦ ἐκεῖσε εὑρισκομένου καπιτάνου Σπύρου 'Αρβανιτάκη, νὰ φέρουν εἰς ἐκτέλειαν ὅλα τὰ πρὸς ἱκανοποίησιν τοῦ Σπαθάρη ἀποφασισθέντα. 'Εκ τοῦ ἐν Στίγκα ἑλληνικοῦ στρατοπέδου, τῇ 9τῃ 'Ιουνίου 1821.

῾Ο στρατηγὸς σωματάρχης Π. Γ. Κανταχοῦζηνο *(sic)*. [= După cercetarea astfel făcută a afacerii şi părerea celuĭ orînduit de mine pentru alegerea drepturilor dumisale Spătaruluĭ Canano, vestesc dumnealor Vornicilor de Botoşanĭ şi căpitanuluĭ Spiru Arvanitachi, care se află acolo, să ducă la săvîrşire toate cele hotărîte pentru îndestularea Spătariuluĭ. Din lagărul grecesc de la Stînca, la 9 Iunie 1821. — Generalul de corp, prinţ Gheorghe Cantacuzino.]

Pecete cu vulturul bizantin şi patru decoraţiĭ.

23. Sărutŭ cinstită mîna dumitale,

Şi jalba dumitale şi cartea cea prinŭ preasfinţitulŭ Mitropolitŭ s'aŭ arătatŭ Măriei Sale luĭ Vodă, şi foarte s'aŭ supăratŭ şi s'aŭ mîhnitŭ pentru necazurile dumitale: aŭ îngrozitŭ că va pedepsi pe aprozĭ, de vorŭ îndrăzni a să maĭ arăta în casa dumitale şi a maĭ face obrăznicie.

Secvestruirea să să cuprinză în veniturile moşiilorŭ, de la Sfântul Gheorghie înnainte, în producturile moşielorŭ, în vite şi în oprirea pădurilorŭ; iarŭ lucrurile cele dinŭ casă şi dinŭ ogradă, grajdulŭ, trăsurile şi oriŭce altŭ lucru de metahirisitŭ spre odihna dumitale, de s'aŭ şi scrisŭ de rînduiţiĭ, nu sîntŭ secvestruite, ci numaĭ însemnate în lipsa dumitale, ca să nu să răşluiască. Toate aŭ să să facă cu

lămurire în scrisŭ de la Departamentŭ; s'aŭ poruncitŭ de către Măriia Sa Vodă. Şi apoĭ, afară de acestea, acumŭ are a să hotărî şi summa în banĭ şi în lucrurĭ ce trebue a să lăsa spre petreacerea vieţuiriĭ dumitale. Când acestea era să să isprăvească, Măriia Sa aŭ eşitŭ la ţară. Trimisulŭ dumitale să întoarce, ca să nu-şĭ piiarză vremea pînă să va întoarce Măriia Sa. Amŭ rămasŭ eŭ vechilulŭ dumitale; îndată ce va veni Măriia Sa, le voiŭ găti, şi voiŭ stărui a să sfîrşi, şi, pe Joĭ saŭ Vinerĭ, trimete-mĭ omŭ ca să-ĭ daŭ scrisorile poruncitoare, spre odihna şi mulţămirea dumitale.

Stăpîna mea! Nu te mîhni! Dumnezeŭ iaste putearnicŭ şi milostivŭ: poate sfîrşitulŭ să fie bunŭ şi mîntuitorŭ. Eŭ, ce felŭ mă sîrguescŭ după datorie pentru dum[neata], va spune trimesulŭ; că-mĭ iaste jale de supărările ce trageţĭ, fiind

Alŭ dumitale plecată slugă *Ionică Stolnicŭ.*

1827, Maiŭ 2; Iaşiĭ.

[Adresa:] Întru cinstită mîna dumisale cucoaniĭ Marioariĭ Cananò Postelniceasiĭ, cu toată plecăciunea, la satulŭ Corniĭ.

24. 9 August 1828. Înştiinţare rusească a generaluluĭ Palin către Postelnicul I. Canano. *En-tête* tipărit cu: ұправленїє полномочнаго предсѣдателѧ дивановъ кнѧжествъ Молдавїи и Валахїи; отдѣленїє — днѧ 1828, No. —, Бұкарестъ.

25. 11 Februar 1328. Chiriac Triantaphyllos iea în sama sa pe fiul Mărioareĭ Κανανόϊας, făgăduind a-ĭ afla şi un dascăl de franţuzeşte. Va primi 500 de leĭ pe an şi 7 merţe de făină, 10 de popuşoĭ (παπουσοΐτικον).

26. Pe la 1830 traduce un act de la Vasile Lupu „ieromonah Ioannichii načalnicŭ monastiri Vorona".

27. Vorniciia Botoşaniĭ, No. 1240. 1830, Ghenari 12; Botoşaniĭ. Către cinst[itŭ] dumn[ealuĭ] Post[elnicul] Ianculŭ Cananăŭ.

În cuprinderia poronceĭ cinstituluĭ Divanŭ dinŭ 31 Dechemvrie anulŭ 1829, ce amŭ priimitŭ la 8 alŭ curgătoareĭ lunĭ, cu alăturată însămnare pentru cherăstiaoa de stejarŭ trebuitoare la corăbiĭ, de pe care însămnare sco-

ţindu-să copii întocmaĭ, să alăturiază dum[ital]i, asăminia, şi de pe poronca cinstituluĭ Divanŭ, iară scoţindu-să copii întocmaĭ, să alăturiază dum[itali], şi să face poftitoare cerire ca, pliroforisîndu-te de cuprinderea, dacă dumneata veĭ fi ohotnicŭ a luoa asupra dum[ital]i facirea şi coborîtulŭ de asăminia cheresteli, veĭ binevoi a răspunde Vornicieĭ pe aciastă otnăşănii, ca să să reportuiască cinstituluĭ Divan.

[Două iscăliturĭ.]

28. Se vînd în Rusia 100.000 de stejarĭ de la Cornĭ, cu 3 carboave de argint fiecare.

29. 10 Septembre 1833. „Savva Holbanŭ egumenulŭ" îşĭ cedează moşiile la nepoţĭ, afară de Căminarul Mihalachi Holban. Savva avea un frate, Banul Theodor. — Copie.

30. Iaşĭ, 22 April 1840. [Maria Canano] către C. de Besack, procuror-general. Pentru procesul cu Tzigara. Kotzebue vrea să dea numaĭ şfertul. A cîştigat însă ea la Divan, în ziua de 5 Septembre 1838. De doi anĭ nu întăreşte Domnul. În zădar a intervenit Adunarea obştească. Kotzebue lucrează „à ma ruine et à celle de mes neuf enfans." „J'avais formé le projet d'aller me jeter aux pieds de l'Empereur, mais le moyen, quand tout me manque, quand, souffrante, on me laisse sans secours, mes enfans sans éducation et mes filles au couvent, le moyen de dire à Sa Majesté: „Celui que vous avez envoyé ici pour nous protéger, pour faire exécuter les institutions que nous devons à Votre sollicitude, celui-là consomme notre ruine!". ... Ne souffrez pas plus longtemps que l'on se serve du nom de votre Auguste Maître pour commettre le crime, et c'en est un que celui de dépouiller la veuve et l'orphelin."

31. 16 Maiŭ 1840. Mihalachi Holban către soră, Maria Cananăŭ, pentru moştenirea de la Sava Holban.

32. 7 Mart 1844. [Pe o copertă:]

Hîrtiile lăcătuşuluĭ de la Sučavă, care aŭ luatŭ ferŭ să facă balconŭ la casă [la Cornĭ].

Scrisoarea e în nemţeşte.

X.

ALTE MĂRUNȚIȘURĬ ISTORICE.

I.

Treĭ acte privitoare la vechea noastră oştire.

Între documentele cumpărate la 19 Iunie 1907 de Academia Romînă de la anticvarul Kupermann din Iaşĭ, se află treĭ care privesc istoria militară a Moldoveĭ.

1. Unul are o însemnătate cu totul deosebită. E un ordin dat de Dimitrie Cantemir, la 4 Iunie, în ajunul răscoaleĭ sale, pentru a se împărţi hrană oştiĭ ce strînsese; Dimitr.e, Dumitraşco-Vodă, pune în josul aceste̾ poruncĭ, scrise frumos pe un petec de hîrtie, pecetea sa cea nouă, latinească, ce poartă cu mîndrie pe *Dei gratia:*

Clučarŭ Năstasăe. Din vitele ce ţi s'aŭ datŭ în samă, să daĭ treĭ sute berbecĭ cu oĭ şi o sută cindzăcĭ vacĭ la V[e]l Sulğarŭ pentru înpărţitulŭ oboroacelorŭ de oaste, şi peč[etea] g[o]s[po]d ţ'a fi de samă. L[t] 7219 [1711], Iuni 4.

Pecete octogonală roşie, cu bourul, supt coroană, topuzul şi: „Ioan. Demetrius Cant. D. g. pr. Mol.“.

Cf. şi mărturia luĭ N. Costin, p. 101, despre leafa ostaşilor: 5 ruble („care fac 50 leĭ proştĭ şi un tult“) pe lună.

2. Cel de-al doilea document arată ce leafă primiaŭ ofiţeriĭ, *bulibaşiĭ*, pe la jumătatea veaculuĭ al XVIII-lea:

Med[elnicere] Costantine Cĭudinŭ otŭ Sučavă, dinŭ dăjdile luĭ Maĭ ce ti-aŭ datŭ rămăşiţ[ă] Tuduri, slugă dumisale V[e]l Vist[ieriŭ], otŭ sama luĭ Vasile Tănas[e], să daĭ 7 leĭ, 84 banĭ noĭ în lefile bulibaşilorŭ, de şes[e] lunĭ, din ză întăĭ a luĭ Martie pănă la sfărşitulŭ luĭ Avgostŭ, şi peč. g[o]sp[o]d bud sam [=să fie de samă]. L[t] 7259 [1751], Av[gust] 31. Pecete octogonală cu chinovar.

Pe dos: „S'aŭ datŭ cu măna Sanduluĭ Berechetŭ de la steagul drăgani[lorŭ]; l[t] 7260 [1751], No[em]v[rie] 7“.

3. Iar cel de-al treilea, pe care nu-l reproducem întreg, pomenește, la 1-iŭ August 1733, pe un Κωνσταντίνος πρόην καπετάνος λουφετζίδων, — al lefegiilor deci.

4. Următorul act privește vechiul așezămînt al călărașilor din Moldova:

Adecă eŭ Ursulŭ de Bohotinŭ și Pătrașco de acolo scriemŭ și mărturisimŭ înșine pre noĭ cu cestŭ zapisŭ alŭ nostru cumŭ aŭ grăitŭ oarecine către dumnealuĭ, către Spătariulŭ Buhușŭ, că ni s'aŭ dusŭ fičoriĭ noștri să să scrie călărașĭ. Iarŭ noĭ ne-amŭ prinsŭ denaintea dumisale, și denaintea popeĭ de satŭ, și denaintea luĭ Costantinŭ, și denaintea Cărsteĭ, croitoriĭ de Romanŭ, și denaintea Coșeteanuluĭ și denaintea Saveĭ Vorniculuĭ, de să va afla că aŭ înblatŭ fičoriĭ cu acealea înblete, să fimŭ de mare rușine, și, de să vorŭ duce fičoriĭ noștri de la noĭ, să avemŭ a da noĭ samă de dănși și de bucatele lorŭ, și să fie și bucatele nostre pieitore. Și, pre maĭ mare credință, ne-amŭ pusŭ și pecețile către aestŭ adevăratŭ zapisŭ alŭ nostru. Оу Criveștĭ, Iunie 8.

Și într'ačastă tocmală s'aŭ prilejitŭ și Vasilie Pahomie.

Pătrașco, Ursulŭ, Dumitru snă Ursulŭ, Necula snă Pătrașco, Costantinŭ, Cărstea, Sava, Vasilie Pahomie, Coșetianulŭ.

Bibl. Ac. Rom. 32/LXXXII.

În acestălalt se văd lefile *ofițerilor* din veacul al XVIII-lea în Țara-Românească:

C. 1760. Rămășița ce aŭ arătatŭ čaușulŭ că aŭ rămasŭ pe la căpitanĭ i la čaușĭ i la stegarĭ, cumŭ arată.

Talerĭ, banĭ	
16	Iane căpitanŭ.
25	Cozma căpitanŭ.
2	Barbulŭ căpitanŭ.
80	Stoica căpitanŭ.
27	Jăpa căpitanŭ.
6	Ioniță căpitanŭ Paharnicŭ.
156	

Talerĭ, banĭ	
156	
50	Cărstea căpitanŭ.
60	Barbulŭ căpitanŭ boerescŭ.
30	Gheorghie căpitanŭ polcamŭ [= de polc, regiment].
10	Iordache căpitanŭ.
120	Ştefanŭ căpitanŭ Bagdatliu.
20	Costandinŭ căpitan otŭ Căm[pina].
446	

Cĭauşiĭ şi stegariĭ.

Talerĭ, banĭ	
5	Radu stegariŭ otŭ Arghirie căpitanŭ.
7	Muşatŭ ceauşŭ otŭ Fi[li]p căpitanŭ.
13	Stegariulŭ luĭ.
4	Toma čauşŭ otŭ Stanŭ căpitanŭ.
13	Stegariulŭ luĭ.
2	Iane čauşŭ otŭ Iane căpitanŭ.
13	Dima stegariulŭ otŭ Iane căpitanŭ.
7	Simionŭ stegariulŭ otŭ Păunŭ căpitanŭ.
13	Dumitru stegariulŭ otŭ Păunŭ căpitanŭ.
7	Preda čauşŭ otŭ Cos[tan]d[inŭ] căpitanŭ Căm[pina].
13	Stegariulŭ luĭ.
1	Păunŭ čauşŭ otŭ căpitanŭ de čocli.
13	Stegariulŭ luĭ.
3	Iorga čauşŭ otŭ Gheorghe căpitanŭ.
13	Barbulŭ stegariulŭ.
6	Toma stegariulŭ otŭ Liica căpitanŭ.
4	Piiaţa čauşŭ otŭ Gheorghe Poenarŭ.
13	Stegariulŭ luĭ.
13	Stegariulŭ otŭ Tudorŭ căpitanŭ.
13	Necolae čauşŭ otŭ Ioniţă căpitanŭ Păharnicŭ.
13	Stegariulŭ luĭ.
5	Negoiţă čauş otŭ Iordache căpitanŭ.
13	Stegariulŭ luĭ.
13	Ilie čauşŭ otŭ Şărbanŭ căpitanŭ.
220	

Taleri	bani	
220		
13		Pană stegariulŭ luĭ.
13		Stanŭ čaușŭ otŭ Dumitru căpitanŭ.
13		Stegariulŭ luĭ.
13		Tudorŭ čaușŭ otŭ Ștefanŭ căpitanŭ.
13		Stegariulŭ luĭ.
13		Cĭaușŭ otŭ Cărstea căpitanŭ.
13		Stegariulŭ luĭ.
13		Cĭaușŭ luĭ Vasile căpitanŭ.
13		Stegariulŭ luĭ.
337	30	

cin. cup. talerĭ: 791,30. Ștefanŭ čaușŭ agescŭ.

— Bibl. Ac. Rom., 139/1.

•

D. Al. Lăpĕdatu îmĭ comunică acest act, aflător la Academie, cu privire la o înjghebare de oaste supt Constantin Ipsilanti:

Noĭ Costandin Alexandru Ipsilant Voevod, cu mila luĭ Dumnezeŭ Domn Țăriĭ Moldoviĭ.

Credincios boerul Domnii Mele dum[nea]ta Ioniță Bașotă biv Vel Căminar, sănătate. Fiindcă ni-aŭ venit înnalt înpărătesc ferman poruncitorĭŭ ca, din streiniĭ ci să află aice în țară, să strângim o sumă di ascherliĭ, în cât să va putè maĭ mulți, să-ĭ trimitim în Țara-Româniască asupra zurbalilor ci s'aŭ răsculat la Vidin[1] și cu înpotrivire și nisupunire aŭ trecut și în hotarăle Țăriĭ-Româneștĭ, asupra Craioviĭ, unde cu osăbite oștĭ rânduite de către prè-puternica Înpărăție să află asupra acelor zorbagiĭ și sângur Domnul Țăriĭ-Româneștĭ[2], și, fiind aciasta o poruncă care niapărat trebue a [să] pune în lucrare, spre a-ș arăta și țara datorie supuneriĭ către prè-puternica Înpărăție, iată, după punire la cale ce s'aŭ făcut spre strângire acestor

[1] Aĭ luĭ Pazvantoglu.
[2] Cf. vol. XII, p. 132 și urm.

ascherlii, te rugăm pe dum[nea]ta, la Ţănutu Dorohoiului, unde, după carte Domnii Mele ce s'aŭ scris şi cătră dum[nea-lo]r ispravnicii de Ţinut, veĭ fi înpreună următoriŭ şi lucrătoriŭ spre săvărşire aceştiĭ poroncĭ, însă toată triaba aciasta este asupra dum[i]t[ale]. Ci dar îndată veĭ merge la Ţănut şi, întălnindu-te cu dum[nealo]r ispravnicii, veĭ pune poronca în lucrare, sălindu-te cu toată vărtute a afla şi a strănge din oaminii streinĭ, cu bună învoire, încăt să va putè maĭ mulţĭ ascherlii, şi călărĭ, şi pedestri, şi, căt maĭ mulţĭ nu să vor putè, dar 60 (!) mi[ĭ] de ascherlii să să străngă fără smintială, aşăzăndu ca la 20 de ascherlii să fie şi o căpitenie, care să să numiască bulucbaş, cum şi un stegar, avănd fieşticarile aceĭ călărĭ caĭ şi arme după trebuinţă, şi aceĭ pe jos, armile trebuincioasă. Şi, pentru gătire lor, s'aŭ hotărăt că, afară de liafă, să li să dè căte 50 leĭ la un fieşticare bulucbaş, 35 leĭ la un bairactariŭ călare, 30 leĭ la un nefer călare, 25 leĭ la un bairactariŭ pe jos şi 25 leĭ la un nefer pe jos. Precum şi pentru liafa lor, după hotărăre ce s'aŭ făcut, care s'aŭ socotit a fi cu îndestulă mulţumire, este a li să da într' aceştaş chip: adică pe fieştecare lună 30 leĭ bulucbaş, 20 leĭ stegariŭ călare, 15 leĭ stegariŭ pe jos, 15 leĭ neferiŭ călare, 10 leĭ neferiŭ pe jos. Asămine şi pentru ismiclicul lor, din vreme ce s[ă] vor scrie la stiag şi pănă cănd să vor porni, s'aŭ hotărăt să s[ă] dè căte 30 parale pe zi la un bulucbaş, 15 parale pe zi la un stegariŭ saŭ neferiŭ călare şi căte 8 parale pe zi la un stegariŭ saŭ neferiŭ pe jos. Iar, după ce să vor porni, atăt la drum, căt şi în locul unde aŭ să miargă, îşĭ vor lua tainul cuviincios, cele după trebuinţă, şi pentru dănşiĭ, şi pentru caiĭ lor.

Şi aşa, cu chipul acesta, sălindu-te a strănge în căt să va putè maĭ multă somă, veĭ căuta ca bulucbaşiĭ stiagurilor să fie oamenĭ de credinţă şi cu chizăşie. Şi, cerănd trebuinţa, afară de baniĭ hotărăţĭ pentru gătire lor, le veĭ da şi leafa căte pe triĭ lunĭ saŭ şi pe patru lunĭ înnainte, dănd baniĭ în mănule bulucbaşulor de pe la stiagurĭ, şi îndatorind pe fieşticare bul[ŭ]baş a răspunde şi pentru baniĭ

ce vor lua, şi pentru neferiĭ stiaguluĭ săŭ, ca să fie nelipsiţĭ. Şi, tămplăndu-s[ă] a lipsi din neferĭ, să răspundă bulucbaş[a] baniĭ ce i să vor da. Şi, fiindcă aciasta este o poruncă delicantă *(sic)*, Domnie Mea ti-am ales şi te rănduim pe dumneata la această triabă, nu numaĭ ca poronca să eĭ săvărşit după trebuinţă, ce şi ca să fiĭ cu neadormită privighere pentru ca nu cumva, lăţăndu-să niscaiva scornitură de vorbi neadivărite, să dei pricină de vre-o tulburare lăcuitorilor. Pentru care, neadormit priveghind, veĭ face lăcuitorilor în tot chipul încredinţărĭ că Domnia Mè maĭ întăĭ decăt toate altele părinteşte privighem odihna şi linişte lor, şi, iĭ cu totul rămăind în linişţire, nice de cum să nu cuteze saŭ să aibă acè maĭ mică îngrijire de vre-o căt de puţănă supărare pentru străngire acestor ascherliĭ. Căcĭ şi ascherlii aceştie, precum în faptă să vede lucrare, aŭ a să strănge din streinĭ, şi numaĭ aceĭ cari de bună voe să vor mulţămi. Şi, iarăş, în Ţara-Romăniască fiind a s[ă] trimite, aice nu rămăne cel maĭ mic prepus de vre-o îngrijire. Sileşti-te dar ca, cu chipul arătat, privighind şi linişţire lăcuitorilor, să poţ strănge încăt să va putè maĭ multă somă de ascherliĭ şi, cu căt, în urmare cuviincioasă, veĭ putè strănge maĭ multă somă, cu atăta şi slujba dum[i]t[ale] maĭ mult va fi cunoscută, şi după slujbă veĭ căşliga şi cuprindere din mila Domnieĭ Mele. Şi, fiindcă asupra aceştiĭ s'aŭ rănduit aice pe cinstit şi credincios boeriĭ Domnii Mele, dum[nealuĭ] Iordache Balş biv Vel Vist[ieriŭ] i dum[nealuĭ] Iordache Mavrocordat Hat[man] şi dum[nealuĭ] Sandu Sturza Hat[man], dum[nea]ta, atăt pentru baniĭ trebuincioş, căt şi pentru toată triaba săvărşiriĭ aceştiĭ poroncĭ de la dum[nealo]r, veĭ lua cuviinciosa povăţuire, înştiinţăndu-ĭ totdiauna pentru orice va cere trebuinţa. Şi, după cum te vor povăţui, veĭ fi întocma următoriŭ. 1801, Fev[ruar] 1.

Credincios boeriul Domnieĭ Mele dum[nealuĭ] Ioniţ[ă] Băşotă biv Vel Căm[inar], să s[ă] dei cu sănătate. Dorohoiŭ.

(Din documentele cumpărate de la Şaraga, la 3 Iulie 1907.)

II.

Scrisorile unuĭ pribeag în Rusia din aĭ luĭ Dimitrie Cantemir.

Avem dosarul cîtorva pribegĭ carĭ şi-aŭ petrecut, în dor şi păreri de răŭ, în dorinţĭ zădarnice de a vedea iarăşĭ ţara lor, ceĭ din urmă anĭ aĭ vieţiĭ. Astfel putem vedea în sufletul năcăjit al luĭ Petru Şchiopul, răzbatem în viaţa zbuciumată pe care o duc Movileştiĭ în Polonia şi ne înduioşăm de sărăcia şi umilinţa în care se mîntuie Gheorghe Ştefan-Vodă.

De la fugarĭ adăpostiţĭ în Rusia n'avem decît ştirĭ privitoare la Dimitrie Cantemir, care în multe privinţĭ era aşa de puţin Romîn şi Moldovean şi a căruĭ fire numaĭ simplă nu era.

O întîmplare pune Academia în posesiunea scrisorilor pe care le trimete din pribegia sa în Rusia polcovnicul Abăzà, unul din tovarăşiĭ de fugă aĭ luĭ Cantemir. Vedem pe bietul om silindu-se a-şĭ împăca un creditor, arătînd calda luĭ dorinţă de a se întoarce şi isprăvind, după stîngerea orĭcăreĭ nădejdĭ, ca monahul Ilarion din marea lavră a Peşteriĭ, „Pecersca", Vel Pecersca din Chiev.

Abăzeştiĭ, cu tot numele lor, asemenea cu al vestituluĭ Paşă dunărean Abaza, care a dat Domnia luĭ Mateĭ Basarab, nu eraŭ de obîrşie turcească. Aĭ noştri adoptaseră numaĭ acest nume musulman, precum făcură şi cu altele, Hamza, de pildă, prefăcut şi în Amza.

Ilie polcovnicul e pomenit în lista de la Neculce a pribegilor (p. 332), al şeptelea, ca „Vornic de spre Doamna".

I.

Dumneata vere Sandule [Adam] [1], te închină de la noĭ de sănătate, dumisali cumnatiĭ Safteĭ şi dumisale văruluĭ Vasilie, înpreună cu ğupănesiĭ dumisali.

Iarŭ, pentru bani dumitali ce ţi-sŭ datorĭ, să n'aibĭ de grije, că păgubaşĭ nu veĭ hi, ce, orĭ eŭ de voĭ trăi cu dzile, în ce chipŭ oĭ putè, cu mulţămită îţĭ voĭ plăti, orĭ, înŭ urma mè, fičoriĭ mieĭ; numaĭ častă dată n'amŭ înŭ putinţe.

[1] Negustor în Iaşĭ.

II.

Iubite frate, vere Sandule, dumitale și cumnatiĭ cu sănătate mă închinŭ. Pentru noĭ, veĭ înțălege c'amŭ înblatŭ în deșertu și la mare pagubă, că numaĭ č-amŭ rămasŭ călărĭ, iarŭ, č-amŭ avutŭ maĭ bunŭ, ca la 400 leĭ, s'aŭ prăpăditŭ totŭ, și, denŭ 2 căruță căte cu doĭ caĭ, acum nu mi-aŭ rămasŭ niciuna: cu caĭ cu totŭ s'aŭ prăpăditŭ. Aliagă Dumnedzăŭ celue ce ni-aŭ adusŭ la atăta! Iată că și la datorie amŭ rămasŭ cu nedejde luĭ siniorŭ Sava [1], care, cu cătŭ amŭ luatŭ de la dumneata și de la alțiĭ, 500 de ruble săntŭ datorĭ, fără č-amŭ datŭ de la mine; și totŭ m'aŭ purtatŭ den dzi în dzi, și pănă acmu nece unŭ banŭ nu mi s'aŭ maĭ datŭ. Decĭ te poftescŭ să-ĭ scriĭ dumneata unŭ răvașŭ, și să te jeluești pe mine cumŭ că m'aĭ îndatoritŭ cu 500 de ruble, di-amŭ datŭ jolnirilorŭ, și nu voĭ să-țĭ daŭ bani, ca doarŭ, vădzăndŭ jaloba dumitale, ș'arŭ aduce aminte de Dumnedzăŭ, că l-aĭ sălășluitu; și, căn[dŭ], darŭ, mi-arŭ da baniĭ, aceste cincĭ sute de ruble, ce m'amŭ îndatoritŭ pe cuvăntulŭ luĭ! Și, căndŭ iĭ scrie, să-mĭ facĭ știre și mie, să-lŭ cercu. Frate, mă rogŭ, frate, pentru acestŭ lucru, că amŭ rămasŭ și eŭ cumŭ Dumnedzăŭ crede; și să fiĭ cu H[risto]s.

A dumitali frate: *Ilie Abăză, polcovnicŭ.*

Iubituluĭ mieŭ frate, dumisale Sanduluĭ Adamŭ, neguțitoriulŭ, cu sănătate să să dea.

III.

Aĭ mieĭ înŭ cinste și iubite frate, dumneata vere Sandule Adamŭ, și dumneata, vere Vasilie Adamŭ, sănătate și totŭ binele poftescŭ de la H[risto]s dumilorŭ voastre, depreună cu toțĭ aĭ dumilorŭ voastre.

Pentru noĭ vrăndŭ a osteni, vețĭ ști că alțiĭ toțĭ de casa noastră pănă acum ne aflăm sănătoșĭ, numaĭ soțulŭ mieŭ

[1] Sava Ragusanul. V. Neculce, pp. 219, 328, 334.

Safta ğumătate de anŭ iaste acmu la Octovri de căndŭ s'aŭ săvărşitŭ.

Pentru častă carte č-am scrisŭ la Toaderŭ Tomiţa şi la Toaderŭ Zosimŭ, vă poftescŭ, care s'a întămpla denŭ dumneavoastră dentr' amăndoĭ înŭ Iaşĭ, să o daţĭ; care amŭ lăsat-o despecetluită, şă o şi vedeţĭ ce scriŭ, şi, aşea cumŭ săntŭ, să le daţĭ în măna lorŭ. Vă rogŭ, măcarŭ că una scrie la [Ştefan] Luca Vist[ieriul][1], darŭ le daţĭ amăndoĭ totŭ înŭ măna Tomiĭ şi a luĭ Zosimŭ, şi eĭ vorŭ da la Luca Vist[ieriul]. Foarte vă poftescŭ, fraţilorŭ.

Frate Sandule, pentru bani ce-ţĭ săntŭ datorĭ, nu bănui că ti-amŭ lăsatŭ de smintială, că nu-ĭ denŭ pricina mea smintiala. Ce, orĭ eŭ de oĭ maĭ hi viŭ, ţ'oĭ plăti, orĭ fečoriĭ mieĭ; numaĭ maĭ rabdă pănă doarŭ oĭ putè să-mĭ facŭ vr'o pace de cătră Măriia Sa Vodă, să vinŭ şi eŭ înŭ ţară, şi, venindŭ, precumŭ a hi, ne-omŭ aşădza frăţeşte, cu mulţămită. Şi să fiţĭ dumneavoastră sănătoşĭ.

A dumilorŭ voastre denŭ streinătate frate:

1721, Oct[omvrie] 14. *Ilie Abază.*

IV.

Alŭ mieŭ cinstitŭ frate, dumneata vere Sandule Adamŭ, şi la Sfintele Paştĭ cu bună sănătate. Frăţască scrisoarea dumitale denŭ luna luĭ Fevruari 10 [1722] amŭ luatŭ, şi de a dumitale bună sănătate m'amŭ bucuratŭ.

Îmĭ scriĭ că pentru căcĭ mi-eĭ scrisŭ maĭ în trecutele zili, mi-amŭ bănuitu; ce, frate, de mi-amŭ bănuitu, de nu mi-amŭ bănuitu, Dumnedzăŭ să te iarte, iar pe mine să nu mă iarte de amŭ avutŭ găndŭ saŭ de amŭ ca să nu-ţĭ plătescŭ, orĭ eŭ, pănă oĭ hi viŭ, orĭ, înŭ urma mea, fečoriĭ mieĭ. Numaĭ totŭ amŭ nedejduitŭ, încă pănă trăia Dimitraşco-Vodă, c'oĭ eşi în ţară, că dumneata nu ştiĭ ce felĭ

[1] Cumnat al luĭ Neculce. Ca şi Sava Ragusanul, negociator între Cantemir şi Ruşĭ; v. Neculcea, pp. 297, 306, 319, 333-4; *Ist. lit. rom. în veacul al XVIII-lea,* I, pp. 122-3, 126-7, 240, 242, 399-400; N. Costin, pp. 75, 85. — I se zicea şi Luculenco, fiind Rutean. El se întorsese din pribegie, după ce fusese închis, un timp, la Chiev.

de traiŭ amŭ avutu aice; care să dea Dumnedzăŭ aşea să înbogăţască duşmani dumitali cumŭ amŭ înbogăţitŭ eŭ aice.

Ce te rogŭ, frate, maĭ îndelungă-ţĭ mănie, doarŭ omŭ putè eşi şi noĭ în ţară, şi m'oĭ nivoi, că amŭ şi eŭ datoriĭ la uniĭ şi la alţiĭ şi înŭ ce feliŭ pe 'ncetŭ oĭ să li [ieŭ,] să-ţĭ plătescŭ, măcarŭ că eŭ denŭ baniĭ ce mi-eĭ datŭ n'amŭ măncatŭ nu maĭ multŭ ce o capică.

Nicĭ căndŭ m'aĭ înprumutatŭ, amŭ avutŭ găndŭ să te amăgescŭ, ce aşea ni s'aŭ tămplatŭ furtuna cu Muscaliĭ, de va ĝudeca Dumnedzăŭ pe cela ce m'aŭ adusŭ şi pe mine pănă la atăta.

Ce mă rogŭ, frate, iartă-mă, — că păgubaşĭ nu veĭ hi orĭcum şi cum, numaĭ de'ice n'amŭ nicĭ-o putere!

Îmĭ scriĭ că nu ţ'amŭ datŭ măcarŭ vr'o moşiie pentru banĭ; dară, de unde ţ'aşŭ hi datŭ şi moşie, că vădzu că li-aŭ precupitŭ Luca Visterniculŭ şi cu Suleimanŭ, de mi-aŭ rămasŭ copii izbelişte fără moşiĭ, în Moldova, şi eŭ nevinovatŭ cu nemică.

Ce cu scrisorili nu ni omŭ înţălege; numaĭ rogŭ pe Dumnedzăŭ să iesŭ în častă vară în ţară, şi atunce m'oĭ închina dumn[i]tale ca unuĭ frate, şi veĭ înţălege pricina mea şi maĭ pe largu. Şi fiĭ dumneata sănătosŭ. Vel Pecersc[a], Martie 30 [1722].

Smeritulŭ stareţŭ şi dumitali rugătoriŭ:

Monahŭ Ilarionŭ Abazà.

La cinstitŭ frate dumnealuĭ vărulŭ Sandulŭ Adamŭ cu bună sănătate să să dea.

V.

Iubite frate vere Sandule, dumitale cu sănătate mă închinŭ. Aflăndu-mă şi eŭ acmu în Moscu, îmĭ dede Panaioti neguţitoriulŭ o carte de la dumneata, scrisă denŭ anulŭ 7229 [1721]. Sept[emvrie] 10.

Pentru baniĭ ce ţi-sŭ datorĭ, care mi-aŭ plănsu inema dacă amŭ înţălesŭ de scăpăciune dumitale, şi săntŭ bucurosŭ să-ţĭ plătescŭ, numaĭ n'amŭ nice o putere acmu, că

m'aŭ pedepsitŭ Dumnedzăŭ: întâĭ cu focŭ mi-aŭ arsu casa, nefiindŭ eŭ acasă, şi mare pagubă amŭ avutŭ; acmu de unŭ anŭ, mi s'aŭ săvărşitŭ şi soţulŭ, Dumnedzăŭ să-lŭ erte; şi n'amŭ nicĭ o facere.

Amŭ cerşutŭ voe de la Înpărăţie să-mĭ văndŭ moşie ce amŭ aice şi să-ţĭ plătescu, şi nu m'aŭ pozvolitŭ; ce, frate, mă rogŭ nu-ţĭ bănui, că, cu vreme, păgubaşĭ nu te voĭ lăsa, măcar că eŭ, č-amŭ pierdutŭ, n'oĭ maĭ întoarce, iarŭ dumneata păgubaşĭ nu veĭ hi dispre mine. Văruluĭ Vasilie încă mă închinŭ de sănătate, şi-lŭ poftescŭ să-mĭ trimiţ[ă] răspunsu; de parte ce mi s'aŭ făcutŭ mie de a uncheşuluĭ Cĭocărlanŭ[1], să nu tacă dumnealuĭ mălcomŭ, că mi să pare că eŭ săntŭ cela ce i-amŭ făcutŭ de l-aŭ priimitŭ uncheşulŭ Cĭocărlanŭ, nu altulŭ, — care amŭ carte frăţine-mieŭ, a luĭ Ionŭ, de-mĭ scrie că carte mè aŭ dat-o în măna dumisale văruluĭ Vasilie.

Bunu-ĭ Dumnedzăŭ, doarŭ n'omŭ muri toţĭ aice, şi cu vreme nedejduimŭ pe Măriia Sa Mihaĭ-Vodă[2], să ne facemŭ o aşedzare şi să venimŭ în ţară; şi să fiĭ dumneata sănătosŭ.

Denŭ Moscŭ, leatŭ 7230 [1722], Ap[rilie] 23.

Fratele dumitali *Ilie Abază*, mă închinŭ cu sănătate tuturorŭ.

VI.

Aĭ mieĭ cinstiţĭ şi bunĭ fraţĭ, dumnealuĭ vărulŭ Sandulŭ Adamŭ şi dumnealuĭ vărulŭ Vasilie Adamŭ Visterniculŭ. Dumilorŭvoastre de la totŭ puterniculŭ Dumnedzăŭ bună şi fericită sănătate şi totŭ binele trupescŭ şi sufletescŭ de pururea rogŭ şi vă poftescŭ, de preună cu toţĭ aĭ dumilorŭ voastre.

De veţĭ îndura şi pentru mine a întreba, pănă acmu totŭ ne aflămŭ cu vii aice la mănăstire la Pecersca, în čata călugărilorŭ, cu slăbinea *(sic)* bătrăneţ[e]lorŭ trăindŭ.

[1] Asupra Vorniculuĭ Ciocărlan, v. Mustea, în *Letopisiţĭ*, III, p. 29.
[2] Racoviţă.

Tămplăndu-să şi dumisali Lupuluĭ Năstasii cale la Iaşĭ, n'amŭ răbdatŭ ca să nu vă cercu de bună sănătatea, măcar că dumneata, vere Sandule, veĭ avè pe mine şi bănatŭ pentru datoriĕ, dară č-oĭ să facŭ, că nevoia te duce unde nu ţi-ĭ voea. Ce, miluindŭ Dumnedzăŭ să ne maĭ vedemŭ, cu viĭ, frăţeşte ni om aşeadza între noĭ, cumŭ a vrè Dumnedzăŭ maĭ bine.

Că eŭ dragoste frăţii dumitali nu pocĭ să o uitŭ, şi, de căndŭ m'amŭ călugăritŭ, nu sănteţĭ uitaţĭ de la molitfa mea nicĭ într'o dzi.

Şi cu atăta acmù; mila luĭ H[risto]s de pururea cu dumnavoastră. Vel Pecersca, Av[gust] 29 [1722].

A dumilorŭ voastre smeritŭ rugătoriŭ

monah Ilarionŭ Abazà.

Cinstiţĭ aĭ mieĭ bunĭ fraţĭ şi verĭ, dumnealuĭ Sandulŭ Adamŭ şi dumnealuĭ Vasilie Adamŭ Vist[ierniculŭ], cu bună sănătate să să dea.

VII.

Cinstite dumneata Sandule Adam, sănătate îţĭ poftescŭ de la Dumnedzăŭ.

O scrisoare denŭ 24 a luĭ Sept[emvri] [1722], ce mi-eĭ trimis, amŭ luat-o, şi, căte îmĭ scriĭ, şi mă blăstămĭ, şi mă măscăreştĭ ca pe sluga ta, bogdaproste, — mulţămăscu-ţĭ.

Adevăratŭ datoriŭ îţĭ săntŭ, ce ţi-ĭ voe volnicŭ eştĭ să-mĭ dzicĭ; ce maĭ multŭ nu însămnedzu, fără cătŭ, căndŭ s'a maĭ întămpla să vie dumnealuĭ Lupulŭ încoace, dă-ĭ carte ača de blăstămŭ să o aducă aice, să o arătŭ arhimandrituluĭ mieŭ, că doarŭ m'aşŭ putè scoate maĭ lesne, să vinu în ţară, şi, venindu acolo, neputăndŭ dobăndi cu lanţuhulŭ milostenie pe la creştinĭ, să-ţĭ plătescŭ, veĭ face ce ţ'a fi voia cu mine, — că altă putere n'amŭ, măcarŭ de treĭ leĭ, necumŭ maĭ multŭ. Că-mĭ scriĭ că amŭ şi nu-ţĭ plătescŭ; dè-mĭ Dumnedzăŭ atăta răŭ cătŭ că amŭ şi nu voĭ să-ţĭ plătescŭ! Că altă credinţă vădzu că nu maĭ amŭ! Nicĭ ştiĭ ce năpaste amŭ trasŭ în ceştĭ anĭ pentru *po-*

jelii danghi[1], di-amŭ plătitŭ maĭ multŭ de optŭ sute de talerĭ la Bilagorodŭ, — cătŭ m'aŭ istovitŭ şi pe mine şi pe copii mieĭ. Acesta bine amŭ avutŭ eŭ aice, — că dzicĭ că amŭ şi nu plătescŭ. Noe[m]v[rie] 21.

Smeritulŭ Ilarionŭ Abazà.

III.

Acte din Florenţa privitoare la epoca luĭ Ştefan-cel-Mare.

I.

„Marcho Strozzi in Chio", către „Filippo Strozzi in Firenze".

Al nome di Dio, adì XIIJ di Marzo 1474 [=1475].

... Quivi si fà pocho fatto et mancho far[a]si, se questo chane del Signor turcho non termina le chose sue, cheppure stiamo chon non pichola gielosia, rispeto alla grande armata mette in ordene, chessaranno più di 600 vele; esse non fussi che a questi giorni à avuto gran rotta dal Valacho, di più di XL^{m} uomini, a quest'ora sarebbe fuori, — stimasi per Vinegia. [Se plînge că „brichata" din Chio nu cugetă la pericol.]

[Din Pera, vestea unuĭ atentat săvîrşit împotriva Sultanuluĭ, de un trimes al luĭ Uzun-Hasan.]

(*Strozziane, prima serie,* 324, f° 65-6 V°.)

II.

Acelaşĭ către acelaşĭ; 16 Maiŭ 1475.

[De patru lunĭ, nicĭo afacere. Tot gîndul la apărare, „rispetto alla intrapresa di questo Signor turcho".]

Quello vi si diciessi circha a fatti dell' armata del Turcho, dove o in che banda s'abbi andare, sarebbe acchaxo e per immaginazione, massiamo in sullochoro, et di già

[1] Ruseşte. Dare pentru vite.

si sono partite la maggior parte delle challee et ffuste alla volta del Mar Magiore; ma per anchora non sono sbocchate, et tutta volta da Chostantinopoli se ne spaccia assai, chessaranno, sechondo che di Pera schrivono, più di 550 vele, ella persona del Signore sino alli 2 di questo partì di Chostantinopoli, et cercha a VIIIJ^{c} miglia dischosto se ffermò, et à chomandato più chapitani, chon giente assai. Ella choxa stà choxì; chi dicie: aspetta per intendere la r[ott]a di Viniziani, chi dicie: andrà alla volta di Monchastro et di Chaffa; chi dicie che affacto ad arte di far passare l'armata alle chastelle di sopra, perchè di quà non si faccia provedimento; e a questo modo s'è detto et immaginato in varii opinioni. La choxa giamai è cchondotta allochoro, et presto saremo fuori di questo dubbio. Et del seguito per ogni pasaggio sarete avisato....

(Ibid., fol. 27.)

III.

Acelașĭ către acelașĭ; 8 Iunie 1475.

[Măsurĭ luate în Chios pentru apărare.] Malla sorte addato che per questo anno non tocchi annoj et che sino alli XX del passato l'armata partì di Chostantinopoli per il Mar Maggiore, vele CCCC°, cchi dice Chaffa, et cchi Monchastro, et del Signor si dicieva era chon grande essercito chavalchato per terra alla volta di Valacchia. Ma par che era in Andrinopoli, et anchor non si sà bene il cierto della persona sua. D'altra parte, schrivono di Pera che'l Valaccho chon grand' oste l'attende, eppotrebbe essere per aventura la sua destruzione, volendo i christiani chom' anno principiato, seguitare, che questo sarebbe l'anno che choll' aiuto dell'Altissimo si potrebbe aquistare vittorie assai....

(Fol. 66 V°.)

IV.

Da Rodi, adì 13 di giungno...

Chopia d'uno capitolo d'una lettera avuta da Rodi questo dì VJ di giugno, de dì 8 di Maggio.

[Se vorbeşte de marile pregătirĭ navale ale Turcilor. Şi pe uscat găteşte Sultanul 4.000 de caĭ şi 7.000 de Ienicerĭ.]

(Fol. 58 ter; pe V°: 1475.)

V.

Copia d'una lettera scripta per l'ambasciador dì Scio adì 18 luglio in Andrenopoli, 1475; mandata a quelli di Scio.

Yhesus (noŭ: *Nuove di Turchia del' anno 1475;* altă scrisoare tot nouă: *Turco.)*

Di nuovo avemo pocho: el Signiore stà al luogho usato; el Bascia, capitano dell' armata, hà avuto grandissimo danno da Vallachi, così di ghalie, come di axappi, secondo si diciè; el proprio intenderete per lettere di Pera e Chaffa; poi non abiamo avuto altro di nuovo; afermo quanto per altro v'ò schripto. El qual capitano à dato hordine delle ghalie, cioè l'armada, vada e che si riducha in Gonstantinopoli; del qual luogho alchuni dicon, detta armata navicherà per le parte inferiori, e alcuni dicon di no; el cierto non si può intendere.

VI.

Scrisoare din Pera, 19 Iulie 1475.

[Turciĭ aŭ luat Caffa, Soldaia, Cambalo] e Chalamita e la Tana de Gienovesi e de Viniziani, e Coppa, per forma che di tutto el Mar Magiore, si può dire, è fatto signore. Chredo al dì d'oggi la detta armata sia in Moncastro, el qual luogho và chiedere; emtiendo cierto hotterrà a hogni modo; che Idio non voglia. Da Chaffa, che ci è capitato quì navili 115 in circha, tutti charichi di garzone e ghar-

zone per el Signiore, delli quali si dicie n'erano presi da 5.000 ho più: tutti, e loro beni, così mobili, come inmobili, à fatto scrivere diligientemente, e hà preso la metà di tutto, secondo abiamo sentito fin questo dì dalli mandanti a bocha. Dalli ciptadini della terra ancora non anno condotto quì alchuno; diciesi, li lascieranno in Caffa per questo inverno; la qual cosa io non chredo, ma son piutosto d'opinione che infra pochi giorni tutti sarenno condotti di quà, con le loro famiglie.

VII.

Copia di nuove avute da Andrenopoli per un Gienovese, Francesco Chavalorto, partito d'Andrenopoli adì XX di luglio a Scio, adì VIIJ d'agosto [1475].

El quale dicie a bocha, li Ungheri essere uniti con li Vallachi con grande exercito, redutti al fiume de Danubio, dove aspettano l'exercito del Turcho; el quale Turcho aveva dato licienza al suo exercito, per qualche giorno, si dovesse allarghare per el paese, per rispetto della peste, con comandamento expresso che, passato sarà un mese, si debiano redurre allui come prima, cioè in Andrenopoli — che li Ungheri con li Vallachi doveano passare el fiume per venire a trovare el Turcho, ma, perrispettto de' gran caldi, per li mosconi stavano per lasciar passare qualche giorni, poi passare el fiume. Ancora dicie avere inteso che el Signor turcho aveva mandato commandamento a Ghalipoli che li biscoti che erano fatti in quel logo debbano tenere così in ordine fino che manda altro commandamento. E questa medesima nuova avemo per lettere di Ghalipoli, di dì XX detto, da merchanti gienovesi stanno in quel luogho.

[1] Începutul scrisoriĭ e: *Copia d'una lettera di Pera, schritta adì XVIIII di luglio, da persona degnia di fede: Avisovi come el capitano dell' armata, dapoi prese Chaffa, hà hottenuto Soldaia Zimbalo, etc.*

VIII.

Copia di nuove avute di Bursia, per lettera de dì XXXVIIIJ di luglio, da persona degna di fede [1475].

E si dicie quì che el signiore Uxon-Chassan, con lo suo exercito, sie in assedio di Charrassari[1], el quale fù suo, e hò che debba venire avanti, avisandovi che el figlio di questo Signore turcho hogni giorno manda corrieri al padre, dandoli notizia di questo. Dall' altra parte, si dicie l'Ungheri essere in aiutorio de Vallachi, per modo che el Signor turcho non hosa passare la fiumara del Danubio. Questo Signor turco hà tenuto continuamente el suo exercito in quelle circhunstanzie d'Andrenopoli, nè hè mai andato avanti, come si giudicava. Io stimo abia dubitato passare el Danubio, e potrebbe essere che li Vallachi con li Ungheri passeranno el fiume contra di questo Turco. Perhò che in Bursia si dicie come el Signjor turco hà mandato commandamento, quì e in tutti suoi luoghi si debba fare axappi e, holtre, hà fatto fare strida che chi vuole andare in campo a cavallo, abia aspri 10 el giorno, e a piè aspri 6. Le qual cose mi danno a intendeie lui abia qualche dubbio; l'armata, per quello sentiamo sin quì, hà ottenuto Chaffa, con tutte le circhunstanzie, exciepto el castello di Todoro, in Gotia. La quale armata si dicie essere ancora in quelle parti di Chaffa, nè ancora andata in Moncastro. Ma stimiamo, andrà, perchè si dicie che la debba venire in Pera con le famiglie di Chaffa; et stimo voi a Scio non possiate dubitare per questo anno.

IX.

Copia di nuove avute de Folia, adì 9 d'Agosto, ricevute adì XIJ detto [1475], a Scio.

Per quanto posso giudichare, questo anno non si può dubitare dell' armata del Turcho, perciò che, secondo avemo inteso da cierti Giudei, ieri quì giunti, partiti di Constan-

[1] Cara-Hisar.

tinopoli adì primo detto, l'armatta, secondo si dicieva in Constantinopoli, era andata in Moncastro, el qual luogho haveva hottenuto. Tamen eziam giunto quì ieri el bombardere di questo luogho, partito della Porta adì primo detto, la qual Porta hà lasciato appresso Adrenopoli una giornata, al luogho usato. El quale dicie, non aveva sentito di tal nuove. Dela qual cosa dubito le dette nuove non essere vere, eziam perhò che [a] Constantinopoli non havevano fatto festa di tal presa, comme si suole fare. Dal qual bombardiere, secondo hò posutto comprendere per el suo parlare scuro, però ch'è stato instrutto da questo subasci, el quale Signor turcho tiene lo exercito suo con grande incommodo, perchò che è tal provixionelle parte di Valachia; che, se non fusse che io vegho la fortuna esserli tanto prospera, spererei d'avere qualche consolazione. Alla giornata, di Bursia e di Pera arete nuove più freschie. E a Scio si à cierto, el Signor turcho fà nuovamente axappi per el paese, e quali vanno suso alla via di Ghalipoli, nel quale luogho, eziam Andrenopoli, Constantinopoli, Bursia e altri luoghi, regnia di peste con gran prociesso.

[V°:] *Carta di nuove di ver Levante.*

(*Ibid.*, fol. 73-3 V°.)

X.

Adì 15 d'aghosto 1475 in Chanal di Constantinopoli.

[Luarea Caffeĭ.]

... Adì 7 e 8 del mese [di giugnio] tutti Valacchi, Pollani, Rossi, Gorgiani. Zicchi e ogni altra nazione christiana, fuora che Latini, furono presi e levate le lor robe, e parte venduti per schiavi, parte messi in chatena...

... El Ssignore si truova nelle chontrade d'Andrinopoli. ... El Ssignore fà oste per chontra l'Unghero e Valaccho, i quali sono venuti a suoi chonfini per trovarsi alle mani con lui, è l'armata non è anchora tornata dal Mar Magiore; era a champo a uno chastello fortissimo della Ghottia, che si chiama Todaro, dove si truova el signore

dela Ghottia, chon 300 Valacchi, e gli à dato 5 battaglie hordinate, e non à poxuto ottenere, perchè è fortissimo, chome t'ò detto, e no vi si può entrare se non da uno luogho. El Signore turcho à mandato a domandare l'armata che se ne torni e lasci stare ogni chosa, perchè à chariche come t'à detto[1] . . .

(Ibid., 302, fol. 1 bis — Vo.)

XI.

[Noŭ:] *Copia di lettera di Domenico Giugni da Buda, 1475. Nuove dell' armata del Ungheria.*

Copia di nuove avute da Buda [adaus de altă mînă: „per lettera di Domenico Giungni de dì 23 di settembre a Giovanni d'Orsano, in Vinegia".]

Adì già el rè a hordine pocho manche tt°, e, trà soldati sua propri e baroni e prelati e nobili, co Trasilvani e Siculi e Trasalpini, dichono faranno chavali. 60ᵐ eletti, fanti a piè 20ᵐ, el forte balestrieri e schoppiettieri, bombardieri 1.500, che in tutto sono 80ᵐ. Quì n'è già il forte de fanti, e io li ò visti bene disposti; tutti li a chavallo sono per le ville attorno quelli di Trasilvania, Trasalpini e Sichuli, e aspettano el Rè. Là dove anche dè venire Stefano Vaivoda, chon huomini 40 mᵃ, e così sono quì suoi horatori. Le machine di chostui, chosa infinita: bombarde C°XX da spuniare mura, e più che charrete 60, che traghono bombarde, spingharde, scoppietti, qual 4 et quale 6, alla volta, e tale trae XXIIIJ°; scoppietti, buchole, manghani, trabocchi, ghatti, grilli, ponti, schale grandissima quantità e varie maniere di strumenti da trarre fuocho, e lancie per li huomini a piè, chon cierto fuocho in cima; amunizioni di scoppietti, cierbottane, passato le vanghe, zappe, pali, becchastrini e altro; chara C°XXXIJ. Holtre à questo hà fatto XIIII° ghaleoni per vettuvaglie, polvere et portare huo-

[1] Altă copie, pe fol. 35-6 Vo. Titlul e: „Presa e ruberia di Chaffa", pe cînd al celeĭlalte este: „Copia della perdita di Chaffa".

mini e molte barche, e a Smedro si dice andrà. È hoppinione del rè venire a battaglia. Chredo quello richuserà, stimando farlo consumare, perchè sà, questo non potere sopportare tanta spesa. Io sò qualche cosa, per quello che hò visto, e stimo chostui vincierà e piglierà il forte di quello el Turcho tiene in Europa, quando qualche tempo fusse per mantenere el champo; ma l'entrate sue non bastano, e di chostì non chredo sia molto provisto. Di che m'avisate. Io seguirò avisarvi di che intenderò e vedrò, tutto, — piaciendo a Dio.

[Pe V°:] *Nuove avute d'Ungheria.*

(Ibid., fol. 73 bis.)

XII.

Ordine per terra del Serenissimo rè d'Ungheria contra il Turcho [1475-6].

Inprimis hà la Maestà del Rè 3.000 charri di che si fanno i campi, et chon essi principi, prelati, baroni e subditi suoi. — Item hà XXX bombarde che gittano pietre di libre 50 unghharesche, che al peso taliano sono più che 100, le quali delle ruote de charri sanza che si ponghino in terra gettano, et in oltra altrettante cerbottane, dette pixide, grandi et lunghe. — Oltra questo, hà mezi charri per numero XXIIIJ, cioè di dua ruote, che di ciaschuno XXIJ per lato excono XLIIIJ priete di magnitudine chome usa la cerbottana. — Item hà XIJ charri, che di ciaschuno gettano 6 bombarde priete di libre 50, latine. — Item huomini d'arme boemi, moravi e slesite. Hà 6.000 homini d'arme, fanti 10.000. Item del regno d'Ungheria hà 10.000 homini d'arme armati, et fanti chon schudi et balestri 4.000. — Item di Transilvana hà XVJ^{m} huomini d'arme, chiamati Siculi, che di loro ciaschuno hà lancia et schudo et archi manuali, e quali si reputano migliori sagictarii che sieno in Levante. Ciaschuno di questi hà uno chavallo velocissimo. — Item questi Siculi hanno fanti XVJ^{m}, et ciaschuno

uno archo manualle, scudo et dardo, che sono optimi sagictarii. — Item nel prefato ordine sono bombarde octo per guastare muri, et similmente machine octo et X bombarde grande, che gettano priete chon fuocho, et anchora vi sono altri istrumenti che gettono fuocho, et spingharde 4.000, et schoppiettierí, ch'egli dicono pixidarii 2.000, ciaschuno el suo schioppietto, et maestri 80 di bombarde. — Item di Transilvania sono Valachi 2.000, e' quali sono lodati inanzi a tutti chontra e Turcchi, che sono della heredità di detto Serenissimo Rè et che sempre hanno pugnato di compagnia et chol suo genitore et chon la Maiestà propria. — Item nobili transilvani di chavallo et piè hanno 10.000, e quali sono consueti pugnare contra Turchi. — Item Vaivoda moldaviense hà in questo exercito a chavallo XIJ^{m} et appiè XX^{m}, et certe assai in buona copia bombarde. — Item Vaivoda della Valachia Magiore hà VIIJ^{m} a chavallo et a piè XXX^{m}, e' quali sempre stettono et stanno al presente ne' confinì de' Turchi, et già sono cento anni che Turchi hanno pugnato contra quella patria, nè per anchora hanno loro vinciuto, nè altro gli divide che solo el Danubio.

XIII.

Ordine navale del perfato Serenissimo rè d'Ungharia contra el Turcho [1475-6].

Nell' armata sono in tutto navi 330, nelle quali sono huomini, fuor de marinari, 10.000, trà quali sono armigeri chon lance 1.700, chon larghi schudi 1.200, el resto balestrieri et sagictarii. — Item, trà queste sono XVJ navi maxime, al chostume de ghalee, che ciaschuna hà XLIIIJ remi et 300 huomini armati, et in ciaschuna nave sono 4 bombarde grandi, che gettano peso di cento libre, et in ciaschuna 100 pisside, cioè 100 cerbottane et 200 pisside manuali, cioè scoppietti, et circa ciaschuna bombarda deputati 3 maestri. — Item, oltra queste 330 nave, sono in Nandoralba, cioè Belgrado, XXXIIIJ nave, che nella lingua loro si chia-

mano *nazade,* cioè in lingua latina *celoses* et *actuarie,* che ciaschuna hà XVIIJ remi, et in queste navi, oltra quegli che tirono el remo, sono XVIIJ chon pixide manueli et duo maestri di bombarde, et hanno quelle navi le prore longhe, cioè le prua lunge *(sic),* che in ciaschuna stà una cerbottana, che in loro lingua si dice *sffinize,* che getta peso di libre XL. — Item, in decta armata sono octo magne bombarde et balestri maggiori, cioè trabuchi, overo machine, similmente octo, et bombarde grandi e che gettano in alto: queste vulgo si dicono mortani. — Item in decta armata sono bombarde XX magne et di misura d'una tina, che gettano priete di libre 150, che portano seco fuocho et altri instrumenti da fuocho. — Item, se per adventura tochassi terra, l'armata dassi modo che in dua hore si riza un chastello chom pali, catene et asse et fossati di tanta magnitudine, che da terra chuopra tutta l'armata, dove anchor possono entrare 7 in 8^m^ huomine combattenti; nel qual castello sono, oltra quelle che sono locate, bombarde 40, *sffinize* et *drazk* et serpentine. Et dalla parte dell' aqua con chatene et altri instrumenti. Chon queste sedici navi tutta l'armata si chiude, per modo che queste XVJ navi sono per palvese a tutte l'altre navi. — Item in questa armata sono che tirono il remo 2.600. — Item sono pixide, spingharde 2.000 et pixidarii chon pisside manuali 11.000. — Item seguono la Maiestà del Rè nella ripa di Danubio huomini d'arme del regno di Rascia et di Servia 5.000, sopra chavalli velocissimi et electissimi, e quelli, quando fussi bisogno, possino fare preda et incendio, et che in uno giorno possino avere X miglia unghere, et, la nocte seguente, ritornare, che, trà dì et nocte, sono 100 miglia taliane.

Ordine dello esserticito (sic) terrestre e navale della Maiestà del Rè d'Ungaria contro al Turcho, anno 1475, d'ottobre e novembre.

(Ibid., 302, fol. 37-8 V°.)

XIV.

Alamanno Rinuccino. Rome.

Sono stati quì quelli due ambasciadori di Stephano Vaivoda, di che scrivesti essere a Vinegia, et habiamo facto loro careçe et honore secondo la consuetudine della città nostra. Hannoci richiesto di favore costì, perchè dicono quello signore dubitare delle forçe di Turchi, se non è aiutato.

Habiamo risposto loro che giusta nostro posse gli favoriremo et faremo loro ogni honore. Et che scriveremo a te, secondo la loro richiesta. Dunche, quando saranno costì e harai questa lettera, la quale loro arrecheranno, gli vedrai volentieri et farai loro ogni amorevole acogliença et offerirai il favore che in nome nostro potessi dare loro in ogni cosa che tentassino; et così in facto farai in tucte le cose che sieno in loro honore et favore[1], dove la città non si habbi a obligare a spesa. Vale, die X martii 1475.

(*Signoria, Leg. e commiss.*, 18, fol. 164 V°; Makuscev, *Monumenta historica Slavorum meridionalium,* Varșovia, 1874, p. 534.)

XV.

„Matteo Federighi“ către „Actoviano de Cieseri Pettrucci in Firenze“; „23 di giunio 1476, in Rodi“.

. . . Di Ghostantinopolli abiano chome li Ungheri e Velachi fano dano al Turcho e parte l'è chagione lui non è esito per mare; che Dio lo schonfonda lo chane . . . .

(*Strozziane, prima serie,* 359, fol. 53 V°.)

[1] Cf. *Chilia și Cetatea-Albă,* p. 146.

XVI.

Lettera di Francesco di Carlo Carducci a Lorenzo Strozzi, di negozio della Scandia, nomina Agnolo Serraglio, Lorenzo Carducci; nel 1478. Turco.

Al nome di Dio, adì IIJ d'ottobre 1478.

Avisandovi, Lorenzo, che questo Piero [di Stefano] aveva mandato robbe più tempo fà, preso a due anni, in Pera per Unsino Annatenpo, e quello giovame baratò a pepi, e, pepi quivi volendogli per terra chondure, non potte, per lla legie che fece alora il Turcho, e, chome disperase, se ne andò a Mochastro cho detto peppe, per modo è stato asai tenpo, ed à fato due viaggi a Mochastro, et avanzato più di duamilya ducati, ed è tre dì che quivi si è chondotto, chon pezzi 3.000 di cuoio di Monchastro e chon una navetta tutto sua, per modo che questo Piero è tutto allegro; e frà 15 dì viene lui a Trani cholle dette cuoia, e dice farà, voi arette vostro debito... Quanto mi dite di Charlo, io inttesso, e chosì io di quà gli ò scrito, e da lui non ò mai avuto lettere, se bene ò d'altri chome egli à mandato el Chavaccio a Mochastro, più fà, e un altro giovane; di poi che usirà, vi sòddire, vi farà mala fine....

Francesco di Bartolomeo Barducci
di Raugia.

[Pe V°:] Spettabili viro Lorenzo Strozzi. In Napoli; proprio. † 1478. — Da Raugia. Adì 13 d'ottobre, de dì 3 detto, per R[augia].

(Ibid., fol. 54.)

XVII.

Advisi ne dà Antonio de Corsellis de Trano alla Maiestà del Rè, delle chose di Turchia, da Leccio, adì XXIIIJ di maggio 1485.

Dice essersi conferito personalmente in Andrinopoli, dove il Gran-Turcho faceva residentia, et che per questo anno non armava. Item referisce come il Tartaro Picciolo raco-

mandato del Gran-Turcho et che finalmente il Tartaro Grande lo hà rocto et che è ito alle volte di Capha et quello tiene assediato, et il Turcho si prepara di levare ditta obsidione, et in questo nuovo aparato del Turcho si sinta *(sic)* per molti che lui si volterà a Scio et per il castel di Sanpiero in Rodi.

Item che lo inbasciadore del Turcho, che era dal rè d'Ungheria per fare la pace col detto rè, se ne è partito, re infata, per la presa che hà facto detto Gran-Turcho di Moncastro, terra di detto rè.

Item che lo Tartaro Grande si è unito col rè di Rossia et lo Carabodan; quod valde displicet Turcho.

Item che il rè di Granata, essendo assediato dal rè di Castilia, dubitando di perdere quello regno, hà mandato due imbasciatori al Gran-Turcho a offerirgli quello regno et essere soi vaxalli, se vuole levare detta obsidione aut molestare il rè di Napoli, cognato di detto rè di Castiglia, et che propter distantiam locorum il Turcho non hà aceptato il partito.

Item che il Gran-Turcho dava 200 aspri il mese per cavallo a chi voleva chavalchare in Albania contra al Tartaro *(sic!)*.

[Pe V°:] *Li advisi di Turchia.*

(Ibid., fol. 72.)

IV.

Nouă antimise din bisericile româneştĭ.

Într'un alt volum din această culegere (XIII) am dat antimisele din Ţara-Romănească, din Moldova şi Ardeal pe care le aflasem pănă atuncĭ.

Am adaus apoĭ în vol. II al „Inscripţiilor din bisericile Românieĭ", care e şi vol. XV din aceste „Studiĭ şi documente", la capitolul ce priveşte Mitropolia din Iaşĭ, unele antimise moldoveneştĭ maĭ nouă.

Aicĭ comunic altele din principatul muntean şi din Ardeal, unele din ele foarte vechĭ.

I.

In n[1] 13 din anul V al revisteĭ bisericeştĭ „Cuvîntul Adevăruluĭ“ de la Rîmnic, ca şi, maĭ pe urmă, în „Istoricul eparhieĭ Rîmniculuĭ“, p. 221, P. S. S. părintele episcop Atanasie a publicat facsimilele uneĭ bucăţĭ de mătasă veche, pe care e cusută cu fir o cruce sprijinită pe două picioare, cu cîte două trepte, şi avînd ea însăşĭ două ramurĭ drepte şi una pusă pieziş. De o parte şi de alta a cruciĭ se citesc, în frumoase caractere, aceste rîndurĭ slavone:

ѡт прѣосщенаго митрополит кирꙋ Григоріє.

Іѡ Матею Воєвода и гжда єго Єлена.

Сїю андимис сътвори жꙋпан Драгомир и Нѣкша.

Въ лѣт ҂зрмд.

Adecă:

De la preaosfinţitul Mitropolit chir Grigorie.

[Fiind Domnĭ] Io Mateiŭ Voevod şi Doamna luĭ, Elena,

Acest antimis l-a făcut dumnealuĭ Dragomir şi [soţia sa] Neacşa, în anul 7144 [1635—6].

Acest Dragomir nu poate fi[1] Dragomir Vornicul, care joacă un aşa de mare rol în Domnia luĭ Mateĭ Basarab; soţia aceluia, — care soţie trăi maĭ mult decît el, măritîndu-se în a doua căsătorie cu Stroe Leurdeanu[2] —, se chema, nu Neacşa, ci Ilinca. S'ar putea însă ca Neacşa să fi fost soţia d'intîiŭ a Vorniculuĭ, care s'ar identifica atuncĭ cu „făcătorul“ antimisuluĭ.

II.

Forma antimisuluĭ de la 1635—6 nu e de sigur cea obişnuită. Aceasta din urmă însă, cu înfăţişarea coborîriĭ în mormînt şi cu chipurile evanghelişţilor în cele patru colţurĭ, nu era uşoară de făcut într'un timp cînd lipsiaŭ meşterĭ pentru zugrăveală pe pînză saŭ pe mătasă.

[1] V. *Istoricul eparhieĭ Rîmniculuĭ, l. c.*
[2] Vol. V, pp. 548—50.

Alcătuitorul antimisuluĭ analisat maĭ sus a înlocuit toate chipurile printr'o cruce; un altul, maĭ noŭ cu vre-o cinzecĭ de anĭ decît dînsul, a făcut, pe o bucată de pînză obişnuită, o cruce împodobită cu patru raze, scriind, de-asupra şi de amîndouă părţile eĭ, literele інці [= Ісus Nazarineanul Împăratul — царь — [al Iudeilor] ісхс, ника [νικᾷ = învinge], мр., лк, га.

În locul evangheliştilor se scriŭ numaĭ numele lor; мѳ., мр., лѹк, іѡн, în cele patru unghiurĭ ale inscripţieĭ slavone ce urmează:

† рѹкѹположись поп Кънда ѡт прѣосщнаго аріепскоп Варлаам римничьскіи вь дни Іѡн Антоніе Воивод, земли ѵгровлахскои, вл҄ѣ[т] ӡзрп. пис ереи Мано.

Adecă:

„S'a hirotonisit popa Cînda, de către preaosfinţitul archiepiscop Varlaam de Rîmnic, în zilele luĭ Ion Antonie Voevod, al Ţeriĭ-Româneştĭ, la anul 7180 [1671-2]. — A scris preutul Manu."

Cînda era din Ardeal, de unde a şi fost adus antimisul şi expus la Exposiţia jubilară din Bucureştĭ.

Antimisul represintă, cum se vede, un tip special. După cel hărăzit uneĭ bisericĭ din partea unuĭ boier, care înseamnă pe el numele arhiereuluĭ, dar şi al Domnuluĭ, al Doamneĭ, al săŭ şi al jupâneseĭ sale, fără a maĭ adăuga alt ceva decît anul, iată altul care cuprinde în sine actul de hirotonie însuşĭ. Se ştie că odată cu hirotonia şi numirea la o parohie nouă se capăta şi antimisul.

Varlaam, egumenul de la Glavacioc, a fost numit episcop de Rîmnic tocmaĭ pe această vreme[1].

III.

La aceiaşĭ Exposiţie jubilară s'a expus un antimis al Mitropolieĭ bucureştene, de pe vremea Mitropolituluĭ Ştefan, 1724[2].

[1] V. *Istoricul eparhieĭ Rîmniculuĭ,* p. 53.
[2] V. *Ist. literaturiĭ romîne in secolul al XVIII-lea,* I, p. 513.

Se ştie că cel d'intăiŭ Mitropolit care şi-a tipărit antimisul, cu înfăţişarea Înmormîntăriĭ Domnuluĭ, a fost Teodosie[1]. Am văzut că Varlaam întrebuinţa ca episcop de Rîmnic un antimis manuscript.

A doua formă de antimis cunoscută e a luĭ Mitrofan, care nu schimbă nimic din tipicul fixat de înaintaşul săŭ[2].

Antimisul luĭ Ştefan, care vine acum, ca al treilea, are această inscripţie:

„Acestŭ d[u]mn[e]zeescŭ jertvennic, pre carele se săvîrşaşte d[u]mn[e]zeiasca cea făr de sînge şi sf[i]nţita slujbă, s'aŭ blagoslovitŭ şi s'aŭ sfinţitŭ cu mîna preaosfinţituluĭ Mitropolitŭ alŭ Ungrovlahieĭ chirŭ Stefanŭ; let 1721".

IV.

Al patrulea antimis metropolitan din Bucureştĭ se deosebeşte de cel d'intîiŭ numaĭ printr'aceia că numele Mitropolituluĭ e „chirŭ Neofitŭ"[3]. L-am reprodus în vol. XII, p. 299, n° XI.

V.

Al cincilea e de la Mitropolitul Grigorie din 1773.

„S'aŭ blagoslovitŭ şi s'aŭ sfinţitŭ cu mîna preaosfinţituluĭ Mitropolitŭ alŭ Ungrovlahieĭ chirŭ Grigorie, leat 1773".

Şi acestea fac parte din aceĭaşĭ colecţie expusă în Bucureştĭ la 1906.

VI.

Cel d'intăiŭ antimis tipărit de la Rîmnic trebuie să fie al luĭ Antim. El s'a pierdut însă ca şi al mareluĭ cărturar Damaschin. Aşa încît n'avem niciun alt antimis până la al luĭ Inochentie, pe care P. S. S. episcopul de Rîmnic l-a reprodus în facsimile, în lucrarea sa citată.

[1] V. vol. XII, p. 298, n° 4.

[2] V. *Inscripţiĭ din bisericile Romănieĭ*, I, p. 288, la n° 702. Unul de la Antim, 1692, în Bîrlea, *Inscripţiĭ maramurăşene* (face parte din această colecţie).

[3] V. *Ist. lit. rom. în sec. al XVII-lea*, I, pp. 514—5.

Reprodusă cu ortografia timpuluĭ, însemnarea de pe dînsul are acest cuprins:

„Acestŭ dumnezeescŭ antimisŭ, pre carele să săvîrşaşte dumnezăiasca cea fără de sînge sfinţita taină s'aŭ sfinţitŭ cu darulŭ de viiaţă făcătoriuluĭ Duhŭ şi s'aŭ blagoslovitŭ prin mîna iubitoriuluĭ de Dumnezeŭ episcopuluĭ Rămniculuĭ chir Inochentie; 723 [cu cifre][1]."

VII.

Antimisul luĭ Climent, urmaşul luĭ Inochentie, e dat în facsimile de P. S. S. episcopul de Rîmnic, după un exemplar din 7254 [1755—6]. Eŭ dădusem lectura inscripţieĭ de pe dînsul după un alt exemplar anterior, de la 7253 (1744—5). Trebuie să se observe că în amîndouă se înlătură formularul rîmnicean deosebit, aşa cum l-am întîlnit supt Inochentie, şi s'a pus acela al Mitropolieĭ. El e şi cu mult maĭ împodobit decît cel de pînă atuncĭ.

VIII.

P. S. S. episcopul de Rîmnic dă şi facsimilele unuĭ antimis de la Chesarie, 72— (de fapt, 1773—80).

De la urmaşul acestuia, în sfîrşit, Filaret, avem, pe lîngă antimisul din 1781[2], şi altul din 1786[3].

Un exemplar a figurat în Exposiţia jubilară de la 1906. După „cu bl[a]goslovenia Preaosfinţituluĭ părinteluĭ chiriu chirŭ Filaretŭ episcopulŭ Rîmniculuĭ", anul 1786 e adaus cu mîna. O formă din 1785, în vol. XII, p. 391, nº XXI.

În acelaşĭ „Istoric al episcopieĭ de Rîmnic" se daŭ şi antimisele episcopilor Nectarie şi Galaction.

[1] V. *Istoricul eparhieĭ Rîmniculuĭ*, p. 241.
[2] V. *ibid.*, p. 216.
[3] *Ibid.*

V.

Unele scrisorĭ, particulare şi de altă natură, cu conţinut istoric.

— Din Biblioteca Academieĭ Romîne. —

I.

Prădăciunĭ săvîrşite în dauna mănăstirilor moldoveneştĭ din Bucovina nu eraŭ rare în veacul al XVII-lea. Dovadă scrisorile pe care le-am tipărit în „Documentele Bistriţeĭ“. Şi după anexarea Ţinuturilor bucovinene la Austria se întîlnesc unele casurĭ de năvălire a hoţilor de peste hotar în lăcaşurile de ctitorie ale vechilor Domnĭ: astfel în archiva metropolitană din Cernăuţĭ se păstrează foarte plastica descriere a unuĭ asemenea atac îndreptat asupra Putneĭ.

De obiceiŭ elementele prădalnice veniaŭ din Ardeal saŭ Maramurăş. Se întîmpla însă, maĭ ales după deschiderea luptelor turco-polone, ca năvălitoriĭ să sosească şi din Pocuţia altuĭ Craiŭ. De un astfel de profanator, împotriva căruia se plîngeaŭ „Vlădicĭ şi egumenĭ“, vorbeşte următorul document, din a doua jumătate a veacului al XVII-lea, păstrat, din nenorocire, numaĭ într'o stare foarte rea, lipit fiind împreună cu un alt act, fără însemnătate.

Eŭ Tra . . . ilavețchi daŭ ştire cu ačastă scrisoare a mea de rîndulŭ luĭ Lazorŭ Popovi[cĭ] de Jalova a Prîn. . . de čata Pohribeanilorŭ ce aŭ . . . şi ce de ţara leşască de... pre mine tălhuitŭ numaĭ . . . la mine vlădicĭ şi egumenĭ cu rugăminte . . . se vor. . . oprî . . . decĭ Lozor deacî . . . vlădici la mine, el aŭ şi . . . ilorŭ leşeşte . . . [tă]lhuiască că Lazor, îmbla cu nuşi la . . . călugăreştĭ, că erŭ ştimŭ calea şi cari oamenĭ bogaţĭ sîntu acolo; decĭ pentr' aceaia aŭ venitŭ elŭ şi cu acè oprîş leşeştĭ; decĭ aŭ arătatŭ unde-sŭ eŭ, iară elŭ cu čata sa aŭ întu *(sic)* la văru-săŭ, la Nechiforŭ, că-ĭ era casa aprope de casa mea; decĭ miautŭ *(sic)* grumodzi pînă la gîltanŭ, şi m'aŭ ĝnghiatŭ înŭ peptu, dară vînătiĭ pre totŭ trupulŭ; şi pre unŭ omu l-aŭ ucisŭ . . . i-aŭ . . . trupulŭ, aŭ luatŭ 30 caĭ şi vi . . . leşăştĭ. Decĭ Golinschi boiarĭ . . . mi-aŭ scosŭ 4 caĭ şi zi . . . patru caĭ şi treĭ vi[te] . . . piru, dară de altă, č-aŭ . . . aŭ peritŭ. De ačasta daŭ ştire çe pagubă mi aŭ făcutŭ acelŭ vrăjmaşu Lazorŭ Popovič. — 51/VIII.

II.

Marele Mitropolit al Moldoveĭ Varlaam, tălmăcitor și tipăritor de cărțĭ româneștĭ, avea moșiĭ părinteștĭ în părțile Putneĭ. Voià să capete însă și o moară, pentru nevoile sale și ale călugărilor săĭ, nu departe de reședința metropolitană, și pentru aceasta el face următoarea învoială cu boierul Dimitrie Buhuș, soțul aceleĭ Dafine, care a fost apoĭ Doamna luĭ Istratie-Vodă Dabija:

Smearenii Varlaamŭ, arhiepis[co]pŭ i Mitropolitŭ Sučavschiĭ, scriŭ și mărturisescu cu acestŭ zapisŭ alŭ mieŭ cumŭ m'amŭ rugatŭ dumisale luĭ Dumitrașco Buhușŭ č-aŭ fostŭ Vistearnicŭ, să-mĭ afle unŭ locŭ de moară aicea la Iașĭ pre loculŭ celŭ domnescŭ, căcĭ că ne-aŭ fostŭ nevoe, că n'amŭ avutŭ nicĭ arătură, nicĭ moară, ce totŭ ne-aŭ fostŭ a căra cu saculŭ de la Sučav[a], căndŭ amŭ fostŭ la dvorbă, și, căndŭ ne-aŭ și măč[i]natŭ căte ceva, încă amŭ datŭ năimŭ ca țăraniĭ. Dumnealuĭ aŭ cercatŭ, după rugămentea noastră, și aiurea n'aŭ pututŭ afla, fără de unŭ locŭ în gărla Jijieĭ, în gura Covasneĭ, unde aŭ fostŭ ezitŭ dumnealuĭ mainte să-șĭ facă șie morĭ. Dup' ač[eia] dumnealuĭ aŭ lăsatŭ acela locŭ ș'aŭ făcutŭ morĭ maĭ ğosŭ de-acela locŭ, iară iazulŭ totŭ aŭ fostŭ stăndu bine, acela č-aŭ fostŭ ezitŭ dumnealuĭ. Însă mi-aŭ spusŭ dumnealuĭ că maĭ multŭ de doaî morĭ nu vorŭ putea înbla, că vine înnecăturî dinŭ ğosŭ, de la morile dumisale, ș'aŭ spusŭ și Mărie Sale luĭ Vasilie Voevodŭ așea, și Măriia Sa mi-aŭ datŭ și loculŭ. Pentr' ač[eia] eŭ amŭ făcutŭ dumisale Vistearniculuĭ Buhușŭ acestŭ zapisŭ, ca, de voiŭ vrea eŭ în viața mea, pănă voiŭ hi în Scaunŭ, să facŭ și altă moară, fără de ciale doaî ce s'aŭ socotitŭ că vorŭ înbla, saŭ, să aibă dumnealuĭ vr'o gălčavă pentr' ač[eia], orĭ dumnealuĭ orĭ fiiĭ dumisale, orĭ hiecine va hi diînŭ ruda dumisale, de va ținea aceale morĭ a dumisale, cade să n'aibu voe nicĭ leage. Pentr' ač[eia] nicĭ altŭ Mitropolitŭ ce va hi pre urma noastră, și va vrea să maĭ adaogă acolea, să maĭ facă vr'o moară, fără de-aciale doaî, așijdere să n'aibă voe, nicĭ leage, nicĭ la unŭ ğudețŭ. Și într' ačasta tocmală aŭ fostŭ frațiĭ noștri episc[o]piĭ de țară, anume Dositheĭ ep[i]sc[o]pulŭ de Romanŭ și Anasta-

sie ep[i]sc[o]pulŭ de Radouțĭ și Gheorghie ep[i]sc[o]pulŭ de Hușĭ și dumnealuĭ Savinŭ č-aŭ fostŭ Vornicŭ-Mare și Gligorașco Marele-Spătarŭ și Toma Marele-Stolnicŭ și Ghiorghie Roșca č-aŭ fostŭ Vistearnicŭ. Acela iazŭ ce maĭ susŭ scrie, l-aŭ datŭ dumnealuĭ Buhușŭ Vist[earnicŭ], cu iazŭ gata, și cu morĭ gata, sventeĭ Mitropoliĭ, că s'aibă dumnealuĭ pamente la anulŭ, și să să pomenească dumnealuĭ și ğupăneasa dumisale și părințiĭ dumisale la svăntulŭ jrătăvnicŭ cu ctitoriĭ ceĭ maĭ denainte. Pentr'ač[eia], cine să va ispiti să strice ačasta tocmală č-amŭ tocmitŭ eŭ cu dumneasa, verĭ diĭn Mitropolițĭ, verĭ diĭn dechiĭ, acela să hie procleatŭ și anaftema; aminŭ. Și, maĭ spre mare credință, ne-amŭ pusŭ și pecețile și iscăliturile, să să știe.—145/LXXXI.

III.

Următoarea foaie de zestre boierească e în legătură cu juvaierele Anastasieĭ, fiica Dafineĭ și soția luĭ Duca-Vodă:

Mărgăritare și dintr'altele ce s'aŭ datu pre măna Grăbini.

1 gherdanŭ de mărgăritarĭ, mare, cu 7 ughĭ de aurŭ.

1 gherdanŭ de mărgăritarĭ maĭ mănuntu, cu curelea.

8 șiragurĭ de mărgăritarĭ mare.

1 gherdanŭ de mărgăritarĭ cu 10 mărgelea de aurŭ, înŭ treĭ ațe sucite.

14 șarăgurĭ de mărgăritarĭ, č-aŭ fostu luatu maĭ de multu, căndu s'aŭ dusŭ la Iașĭ.

1 inelŭ de aurŭ bătutŭ micșorŭ, tijŭ.

1 lanțuhu de aurŭ dinŭ 60 ughĭ, tijŭ.

Argintu ș' altea lucrurĭ ce s'aŭ datu la treaba cucoani Grăbini.

222 dramu, 11 lingurĭ, če s'aŭ datŭ totŭ întru locŭ, la lingurĭ să facă.

224 dramŭ, 2 coboace și o părechie de brățărĭ înbletitea s'aŭ datŭ la lingurarĭ.

1 băharŭ cu codiță tijŭ, 1 talerŭ tijŭ.

Acestia s'aŭ datu toate la Măriia Sa Doamna, de aŭ

făcutu 24 lingurĭ, amănduroră cucoanealoră, căte 12 lingurĭ unie, șă cătea o teacă de argintu. — 263/LXXXIX.

IV.

De la Gavriliță Costachi, unul dintre ceĭ maĭ puternicĭ boierĭ din a doua jumătate a veacului al XVII-lea, sprijinitor de Domnĭ și uneltitor împotriva lor, avem aceste rîndurĭ, către fiul său Vasile, cu privire la o nuntă:

Iubite fiiulŭ meŭ Vasilache, sănătate poftescu de la milostivulŭ Dumnedzăŭ. Și acea bucurie a luĭ Pavălŭ să trimiț[ă] milostivulŭ Dumnedzăŭ, să fie de bine și de sănătate. Noĭ, de aicea, a veni n'avemŭ cumŭ, că nu ne lasă vreamea, și Vasulcăĭ încă i-ĭ canŭ răŭ la obrazŭ; ce n'a putea veni să fie la cununie. Ce să-lŭ cununĭ tu, cu Catrina, amăndoĭ, și iată că amŭ trimisŭ doî postave, și-ĭ daŭ și partea luĭ de la Cozmeștĭ, carea-ĭ la mine zălogŭ de atăta vreame, și i-oĭ da și unŭ copilŭ de Țiganŭ și o copilă de Țiganŭ. Acestea să-ĭ daĭ la cununie, și să fițĭ toțĭ sănătoșĭ.

Gavrilŭ Costachi Vornicŭ.

La iubitŭ fiiulŭ meŭ Vasilache, cu sănătate să să dea.
Pecete mică, roșie. — 57/x.

V.

Întîmplarea scoate înnainte și o scrisoare a altuĭ Gavril Costachi, nepotul de fiŭ, tocmaĭ prin Vasile din răvașul precedent, cu acelașĭ nume, al mareluĭ boier „josean", din părțile Tutoveĭ. Ea se îndreaptă, ca o mărturie cerută, către Domn, și tonul de familiaritate ce domnește într'însa nu e lipsit de interes. Cu atît maĭ mult, cu cît Domnul nu e Mihaĭ Racoviță, fost și el unul din fruntașiĭ Țeriĭ-de-jos, ci mîndrul Țarigrădean Grigore Ghica, în cea d'intăiŭ a luĭ Domnie moldovenească.

Gavril Costachi fusese unul dintre aceia, cari, înțeleșĭ cu Iordachi al luĭ Lupu Costachi Stolnicul, voiaŭ să fugă la Tatarĭ, primejduind Domnia luĭ Ghica[1]. Uneltitorul de căpetenie a și fost tăiat, iar compliciĭ luĭ scăpară numaĭ cu „ferecarea" și ținerea în temniță[2].

[1] V. Neculce, p. 369: „Iară boieriĭ la cariĭ scria, eraŭ anume: Constantin Costachi Hatman și frate-său, Gavril Vel Păharnic".
[2] *Ibid.*

Gavril scăpase însă de orĭce urgie domnească, oploşindu-se la Tatarĭ, cărora li se făgăduise Basarabia întreagă, „ţara din Prut încolo". Hanul, bine plătit, se învoi însă a-l da luĭ Vodă. „Ce Grigorie-Vodă l-aŭ iertat", spune, moralisînd bătrîneşte, Neculce, „şi nu i-aŭ făcut nicĭun răŭ, nicĭ s'aŭ uitat la ocările ce-ĭ făcuse şi la ponturile ce-ĭ scrisese Gavril"[1].

Mustafà-Paşa, de care se vorbeşte aicĭ, nu pare să fie acela care în 1729 comandà încă la Hotin[2].

Milostive şi luminate Doamne, să fiĭ Măria Ta sănătosŭ.

Luminata carte Mărieĭ Tale c'unŭ călăraşŭ denŭ Coţimanĭ mi-aŭ venitŭ, întru care îmĭ scriĭ Măria Ta pentru calulŭ care l-amŭ fostŭ datŭ noĭ Agăĭ, şi dumnialuĭ l-aŭ fostŭ datŭ unuĭ copilŭ dinŭ casă, şi de la acelŭ copilŭ dinŭ casă s'aŭ apucatŭ acestŭ călăraşŭ, dzicăndŭ că săntŭ bucatele luĭ. Care acumŭ Măria Ta l-aŭ trimisŭ la mine cu calulŭ ca să să încredinţedză acestŭ lucru. Ce veĭ şti, Măriia Ta, că, după č-aŭ venitŭ aciĭ, şi copii l-aŭ cunoscutŭ cumŭ că calulŭ acelŭ de la mine, şi eŭ, Măria Ta, l-amŭ cunoscutŭ, şi-lŭ eŭ asupra sufletuluĭ mieŭ că este acela, şi, osebitŭ de ačasta, i-amŭ dzisŭ, Măria Ta, şi ačasta, de nu să încredinţază cu noĭ saŭ cu oaminiĭ noştri, să margă şi pănă la căşla musaipuluĭ, unde este omulŭ acelŭ cu calulŭ, şi de acolo s'a încredinţa şi maĭ bine. Care elŭ, Măria Ta, n'aŭ vrutŭ să maĭ margă pe acolo, cunoscăndŭ şi elŭ că s'aŭ prepusŭ răŭ. Şi iaste, precumŭ amŭ şi maĭ scrisŭ Mării Tale, acestŭ calŭ este la mine dinŭ dzilelea Mării Sale luĭ Neculaiŭ-Vodă, este la mine, şi elŭ dzice, Măria Ta, că i-aŭ peritŭ calulŭ la mazilie luĭ Mustafa-Paşiĭ; ce aciĭ este cunoscutŭ, Măriia Ta, că să apucă răŭ. Ce dzicŭ dzăŭ, Măria Ta, de l-aşŭ fi ştiutŭ cătŭ de puţinŭ cu pricină, nu pentru acesta, care nu face 10 leĭ, ce pentru alt lucru maĭ mare nu m'aşŭ fi apucatŭ la Măriia Ta. Ačasta facŭ ştire Măreĭ Tale; se fie Măriia Ta sănătosŭ. Maĭ 24.

Robulŭ Mării Tale

Gavrilŭ Costachi Velŭ Stol[nicŭ].

[1] *Ibid.* Cf. şi *Chilia şi Cetatea-Albă*, p. 249.

[2] *Chilia şi Cetatea-Albă*, p. 248.

La prea-înnălțatŭ și luminatŭ Domnulŭ nostru Io Grigorii Ghica-Vodă, cu multă sănătate și bucurii să să dè Mării Sale. Dum.

[Sus:] Carte de la dum[nealuĭ] Banulŭ Gavrilŭ la prea-luminatŭ și înnălțatŭ Domnulŭ nostru Io Mihaĭ Racoviță Voevodŭ.

[Jos:] Carte de la cumnatulŭ Gavrilŭ pen[tru] calu de la Cernăuțĭ.

[Pecete brună; ruptă.]

VI.

Cel ce scrie răvașul următor, bogat în știrĭ istorice, e fratele luĭ Constantin și al luĭ Gavril Costachi, Toader, care era Stolnicul luĭ Grigore Ghica în Domnia d'intăiŭ a acestuia[1].

E vorba, în rîndurile ce urmează, de răscoala din 1729 a Sultanuluĭ-Calga, Aadil-Ghiraĭ, care voià să capete din noŭ situația de Han frateluĭ săŭ, mazilul Caplan. Vel Ușerul care se vede amestecat în aceste afacerĭ tătăreștĭ, nu e altul decît cronicarul Amira[2].

Cinstite frate cumnate Comis[e], cu bună diminiața mă închinŭ dumitali: č[i]n[stita] frățască scrisoare dumitali amŭ luatŭ pentru ačastă spaimă de Tătarĭ, și pre aicĭ aŭ fostŭ și este, ci, pentru Sultanulŭ, veĭ ști dumniata că pricina într'acesta chipŭ aŭ fostŭ: acestŭ Sultanŭ aŭ fostŭ Calga, și, neînvoindu-să cu Hanulŭ precumŭ aŭ scrisŭ Hanulŭ la Poartă și aŭ venitŭ să-lŭ maziliască. Darŭ elŭ n'aŭ înblatŭ după acie, ci s'aŭ rădicatŭ denŭ Crămŭ cu 7 șirinĭ și cu 12 mărzacĭ, cu oardele lorŭ, și aŭ venitŭ la Buğacu, și aŭ trimisŭ la mărzacĭ; ce maĭ mulțĭ aŭ mersu de s'aŭ închinatŭ luĭ, iarŭ 2, 3 mărzacĭ aŭ trecutŭ peste Dunăre, pre cariĭ bucatele lorŭ li-aŭ datŭ înŭ pradă, muerile, copii în robie și de aicĭ dinŭ Buğacu, aŭ trimisŭ harzu la Poartă de la toțĭ mărzagiĭ precumŭ îlŭ pohtescu pre dănsulŭ, să li fie Hanŭ, și cu acelŭ harzu aŭ mărsu 2 mărzacĭ și 2 șirinĭ, iarŭ elŭ s'aŭ pornitŭ asupra luĭ Gĭamanŭ Sahaidacu cu vr'o 12.000 de oaste, de nu s'a închina, să-ĭ prade, și de

[1] Neculce, p. 369. Cf. și vol. VI, pp. 646-7.
[2] *Chilia și Cetatea-Albă,* 247 și urm.

acolo să margă asupra Hanuluĭ; ci de l-orŭ da Hanŭ pe acesta, poate s'orŭ potoli toate, iarŭ de nu, este cu grijă. Aceste mi li-aŭ spusŭ unŭ copilŭ dinŭ casă, care l-aŭ trimisŭ Vodă la Ilagasi cu cărţĭ, şi Ilagasi este acesta a Sultanuluĭ, iarŭ pe celŭ vechiŭ, care era pusŭ de Hanulŭ, l-aŭ datŭ afară. Mărie Sa Vodă încă aŭ triimisŭ pe Velŭ Uşerŭ de este lăngă Sultanulŭ şi acumŭ s'aŭ maĭ potolitŭ şi spaima; darŭ s'aŭ fostŭ speriet şi margine prè răŭ, cătŭ aŭ fostŭ stăndŭ cu toţi încărcaţĭ. Eŭ încă amŭ trimisŭ unŭ fičorŭ până la frate-mieŭ Vasili, c'aŭ trecutŭ şi elŭ acasă, ci ast[ă]dzĭ poate a nins; č'a maĭ fi, oĭ scrie dum[itale]. Grecenii şi alte sate de peste Prutŭ s'aŭ închinatŭ toate la Sultanulŭ. Dumneata, cătŭ poţĭ, totŭ îĭ maĭ înblăndzeaşte pe oamenĭ, precumŭ şi eŭ aicĭ, pănă omŭ maĭ vedè cumŭ este cu acestŭ... *(rupt).*

Rămăiŭ plecatŭ fratele dumitali

Toader Cst.

Paraschiveĭ mă închinŭ cu multă sănătate; Marii sărutŭ mănuli dumilorŭvoastre; de la Gălaţĭ dacă ţ'a veni, mă rogŭ să-mĭ scriĭ.

Cinstitŭ frateluĭ mieŭ dumnialuĭ Costantinŭ bivŭ Velŭ Comisŭ, cu multă s[ă]nătate să să dea.

Pecete neagră cu leŭ şi barză; de-asupra: Todor Costachi. — 160/LXXXV.

VII.

Scrisoarea următoare, care pomeneşte pe Dinu Balş, Vistier al doilea saŭ al treilea supt Ioan-Vodă Callimachi, la 1759[1], poartă iscălitura luĭ Ioan Cantacuzino Deleanu, care a fost, în aceiaşĭ Domnie, Vistierul-cel-Mare[2].

De oare ce Cantacuzino poartă însă numaĭ titlul de Păharnic, ea trebuie aşezată cu cîtva timp înainte.

De fapt, Ioniţă Cantacuzino, zis Canta, capătă caftanul de Mare-Păharnic la începutul Domnieĭ luĭ Scarlat-Vodă Ghica, în Mart 1757[3].

[1] V. *Doc. Callimachi,* I, p. 569, nº 6.
[2] Cf. *ibid.,* II, pp. 673-4.
[3] Ienachi Kogălniceanu, p. 232.

Cinstite dum[itale] badiŭ Ilie Zmăncilă, să fiĭ dum[neata] sănătosŭ cu fericită sănătate, şi cu H[risto]s văscrisŭ mă închinŭ dum[itale]. Pentru plugŭ, iată că s'aŭ tremesŭ de aicĭ cu 6 boĭ de aice şi cu 4 boĭ de acolo, să scoată plugulŭ, şi de alta, de nimică să nu are, numaĭ, cumŭ a scoate plugulŭ, totŭ să oturască până în toamnă, şi, de n'a fi ţelină acole, să triacă peste Moldova la Tupilaţĭ, pe moşie Ancuţeĭ, că pentru voe mè mi-a da ţelină câtŭ a trebui.

Pentru stupĭ, îmĭ scriĭ dum[neata] c'aĭ luatŭ čara dinŭ ceĭ morţĭ, darŭ răŭ aĭ făcutŭ dum[neata] de aĭ luatu până n'arŭ hi venitŭ omulŭ meŭ acolo, că-ĭ de miratŭ lucru, dinŭ 50 de stupĭ să moară 20; întriabă dumneata şi pe alţiĭ înpreğuraşĭ de pe acolò, de vezĭ, murit-aŭ; aşè să ştiĭ dumneata că eŭ de la presăcariŭ oĭ plini stupi. Ačasta; să fiĭ dumneata sănătosŭ.

A dumitale ca unŭ frate.

I. Cant. Pah. April 22.

Pentru Dinulŭ Balşe, că-mĭ scriĭ că aŭ grăitŭ cu dumneata pentru o moşie a Trisociĭ pe Mileten, să-ĭ spuĭ dumneata că dumnealuĭ Spătarul Iordachi aŭ cercatu 30 de anĭ şi n'aŭ găsit-o, şi o čarcă şi dumnealuĭ Păharnicul Costandinŭ, şi nu să află acè moşie.

[Autograf:] Baniĭ pe pluguri s'aŭ datŭ de' ice.

[Pe V°:] Cinstite şi alŭ mieŭ ca unŭ frate, dum[nealuĭ] badeluĭ Ilie Zmăncilă, să să dè cu sănătate.

VIII.

Apucăturile multor dascălĭ grecĭ se pot vedea din această scrisoare trimeasă de la ţară, de fratele săŭ, Manolachi, luĭ Gavril Conachi, unchiul poetuluĭ, care şi el va fi suferit de pe urma uneĭ creşterĭ ca aceasta:

Cu frăţască dragoste,

Pentru cele ce-mĭ scriĭ dumneata, pe largulŭ va scrii şi va înştiinţa prea dumnealuĭ Ştefanŭ. Frate, dascalulŭ grecŭlŭ iarŭ umblă porceşte de cându aĭ purcesŭ, niştĭ *(sic)* copii învaţă, nicĭ purtare de grijă n'are. I-amŭ zisŭ, i-amŭ poroncitŭ, l-amŭ înfricoşatŭ; elŭ totŭ cie *(sic)* ce ştie: pe babă

aŭ bătut-o, pe copiĭ vra să-ĭ scoată din odae cè aşternută, să şază elŭ cu muere luĭ, şi copiiĭ să şază în odae cè deşternută; în scurtŭ, îĭ unŭ mişălŭ. Copila cu mila luĭ Dumnezăŭ îĭ bini, cumŭ şi cielalțĭ copiĭ. Săntŭ fratele a dumitale.

Fratele dum: April 17.

[Manolachi Conachi.]

V°: Cinstituluĭ dumnealuĭ Gavril Conachi bivŭ Velŭ Banŭ cu frățască dragosti.

Pecete roşie cu M. K. şi o maximă grecească. — 177/LXXXV.

IX.

Are interes, în sfîrşit, pentru istoria dăjdilor această însemnare, singura care priveşte darea armaşilor:

Armaşi careĭ nu ş'aŭ istovitŭ baniĭ de dajde lorŭ č-aŭ işătŭ la Ghenarie; Martie 5.

2 ughĭ, 5 p[o]t[ronicĭ] Vasile Hortolomeĭ otŭ Țănutulŭ Niamțuluĭ.

3 ughĭ polĭ Vasile Cracalie otŭ Cernăuțĭ.

3 ughĭ polĭ Vasile Cracalie, dajde č-aŭ eşitŭ la Martie, cheltuiala Visterii.

Pecete mică octogonală, cu chinovar. — 222/VIII.

XI.

DOCUMENTE COMUNICATE DE D. SIMIONESCU-RÎMNICEANU.

1. Bucureştĭ, 31 August 7099 [1591]. „Ştefan Voevod şi Domn a toată ţara Ungrovlahieĭ, fiul mareluĭ şi prea-bunuluĭ Ion Voevod“, luĭ Radoslav logofăt şi luĭ Dobrin logofăt, pentru moşia lor de la Nucet, „partea luĭ Vlăsan fiul luĭ Dobrin“, „cumpărată de la Vlăsan şi de la mama luĭ Dobra şi de la Baştu pas Turcu (**башꙋ пас тꙋркꙋ**), al luĭ Vlăsan, anume Dumitru, drept 10.000 de aspri gata.“

Boierĭ: Danciul Vel Vornic, Dumitru Vel Logofăt, Franţa Spătar, Andronie Vistier, Radul Comis, Dima Stolnic, Iliaş Păharnic, Mihaiŭ Vel Postelnic, Danciul Vel Dvornic.

Scrie Mihaĭ grămătic Mazah.

Monogramă cu chinovar; pecete ruptă; admirabilă caligrafie.

2. Bucureştĭ, 12 Mart 7102 (1594). Mihaĭ-Vodă, pentru Radoslav şi Dobrin, cărora li dă ocină la Nucet, cumpărată de la Dobrea, soţia Cerbuluĭ „drept 10.000 de aspri, încă din zilele luĭ Mihnea Voevod“.

Cuvinte: Dobreĭ. Boierĭ: Mitrea, Vel Dvornic, Andreĭ Vel Logofăt, Pancratie Vistier, Dumitrachi Spătar, Srăbul Stolnic, Pana Comis, Manta Păharnic, Cuci Vel Postelnic.

Monogramă cu chinovar; pecete ruptă.

3. 28 Maiŭ 7103 (1595). Mihaĭ-Vodă, pentru Dobrin, Florea şi fiiĭ lor, dîndu-li ocină în satul Nucet. Moşia a fost cumpărată de Dobrin şi Florea de la Dobra „drept 4.000 de aspri gata“.

Boierĭ: Mitrea Vel Vornic, Andreiŭ Vel Logofăt, Pancratie Vel Vistier, Dumitru Vel Spătar, Manta Păharnic, Srăbul Stolnic, Pana Comis, Coci Vel Postelnic, Mitrea Vel Dvor-

nic, „şi eŭ Dragomir star [= bătrînul] taba logofăt din Balacĭ“.

Pecete peste hîrtie, monogramă cu chinovar.

4. Resumat de traducere românească fără început.

Pomeniţĭ: Dobrin logofătul, Vadislav, Dobrea, Radoslav, Drăgoiaş, Isar Grecul. E privitoare la moşia Nucet.

5. Tîrgovişte, 24 Maiŭ —. Radu Mihnea Voevod, pentru Vişan Logofăt, cu fiiĭ Drăghicĭ şi Luca, întărindu-ĭ moşie: „şi lacul cu peştiĭ..., şi din Crăngulŭ Ursuluĭ pănă la hotarulŭ Preajbeĭ... şi pănă la hotarulŭ Brebinarilorŭ..., şi pănă la hotarulŭ Crămpoiĭ..., cumpărătoare de la Manea fečorul Oanceĭ croitoriulŭ.“

Fragment de traducere de pe la 1750.

6. Stan postelnic ot Dălga şi cu fečoriĭ miĭ scriŭ şi mărturisescŭ cu acestŭ al nostru zapisŭ cum să ştie că am văndutŭ lu Dobrinŭ logofătŭ şi fiiu-săŭ lu Gherghe postelnicul unŭ ţiganŭ, Răpa, cu ţiganca şi cu sălaşulŭ, şi cu toţĭ fečoriĭ şi featele luĭ căte va avea, dereptŭ 23.000 de banĭ gata. Însă acestŭ ţiganŭ cu sălaşulŭ luĭ fostu-l-amŭ cumpăratŭ noĭ în zilele lu Alexandru Voevoda, sna pocoinag [= fiul răposatuluĭ] Radulŭ Voevoda, şi l-amŭ ţinutŭ totŭ cu bună pace pănă în zilele Domn[nuluĭ] nostru lu Leon-Vodă, fečorul răposatuluĭ Ştefanŭ Voevoda; însă fostu-l-amŭ cumpăratŭ noĭ de la Simionŭ Postelniculŭ, fečorulŭ luĭ Gheorghie Vorniculŭ otŭ Săcăreştĭ, şi cu ştirea a toată rudeniia lorŭ, iarŭ, căndŭ aŭ fostŭ acumŭ, în zilele Domnu nostru, lu Leonŭ Voevoda, noĭ amŭ văndutŭ acestŭ ţiganŭ cu totŭ sălaşulŭ, acestorŭ boiarĭ ceĭ maĭ susŭ scrişĭ, şi l-amŭ văndutŭ de a nostru bună voe şi cu ştirea a toată rudenia lor, şi...*(rupt)* lorŭ noştri, ca să le fie lorŭ moşie neclătită în vecĭ, lorŭ şi...*(rupt)* fečorilorŭ şi nepoţiiorŭ şi mărturii: otŭ Tîrn...Radulŭ Velŭ Vornicŭ şi Pătru Slujer snă Aslanŭ Vorniculŭ[1] i Gherghe Postelniculŭ otŭ Negoeştĭ i Stanciulŭ Postelnicŭ otŭ Zătrenĭ i Crăstea Logofătŭ

[1] Rudă a lui Petru Şchiopul şi pretendent înnainte de Mateĭ Basarab. V. Prefaţa vol. IV.

otŭ Coţiani. Şi amŭ scrisŭ eŭ, Pătraşco Postelnicŭ snă Stanciulŭ Postelnicŭ otŭ Dălga. Şi pentru credinţa pusune-amŭ peceţile. Pisŭ u Bucureştĭ, mesiţa Ghenarie 23, leatŭ 7138 (1630).

7. Tîrgovişte, 29 April 71... Mateĭ Basarab pentru „Dobrin logofătul, feciorul luĭ Gheorghe postelnicul, nepotul luĭ Dobrin logofătul ot Ungureĭ", dîndu-ĭ satul Bărbăteştĭ din Olt, cu rumînii cumpăraţĭ supt Mihaĭ-Vodă „de la Mitrea fečorulŭ luĭ Ionaşcu părcălabuluĭ din Ştirbeţĭ, drept 20.000 de aspri turceştĭ", şi de la „Muşa fata luĭ Voico şi de la bărbatul eĭ Rădoslav logofăt ot Ştirbeţĭ, drept 15.000 aspri, iar satul Ungureĭ l-a luat de la nepotu-săŭ Stoica postelnicul ot Ungureĭ, fečorul luĭ Drăghicĭ Vistierul, drept aspri gata 60.600 şi drept un cal bun, preţul luĭ aspri 4.000".

Actele sînt de la Mihaĭ-Vodă, 7105 (1596-7), de la „Neculae Voevod, feciorul luĭ Mihaĭ Voevod, de la leat 7108" (1599-1600), de la Radu Şerban, 7111 (1602-3) şi de la Gavril Movilă, 7127 (1618-9); supt Radu Mihnea în a doua Domnie-ĭ adaugă stăpînire „Pavel fečorul Muşi şi a luĭ Rădoslav logofăt ot Ştirbeţĭ". Se constată acum că el poartă pîră în deşert.

Traducere de la începutul veaculuĭ al XVIII-lea.

8. Tîrgovişte, 25 April 7154 (1646). Mateĭ Basarab pentru „Gheorghie iuzbaşa fiul luĭ Dobrin Logofăt ot Ungureĭ", întărindu-ĭ un Ţigan, Bizea, cu fraţiĭ, Căciulŭ şi Baia.

Slavon. Pergament.

9. Tîrgovişte, 8 Maiŭ 7162 (1654). Constantin Şerban Voevod, pentru Dobrin fiul luĭ Ghiorghie iuzbaşa din Ungureĭ.

Pecete peste hîrtie; monogramă cu chinovar. Iscălitura Domnuluĭ. Slavon.

10. Dobrinŭ Căpitanulŭ scris-amŭ acesta alŭ mieŭ zapisŭ ca să fie de bună credinţă la măna dumneluĭ tateĭ Marinŭ, socru-mieŭ, cumŭ să se ştie că aŭ fostŭ chezaşŭ pe noĭ la Ală Celebi Balgiul păntru talerĭ 320, care banĭ am fostŭ şi eŭ chezaşŭ pe Lazărŭ iuzbaşŭ otŭ Tătărenĭ

de sănt... *(rupt)* de elŭ; decĭ păntru aceştĭ banĭ apucatu-m'aŭ Ală Celebi dă banĭ; decĭ m'emŭ pusŭ zălogŭ la dumneluĭ moşăi dă la Ungureĭ şi 2 sălaşe dă Ţiganĭ, carele săntŭ pusă şi la socru-mieŭ Dumenică, anume Neagoe Ţiganulŭ, cu sălaşul, şi Ivanŭ Ţiganulŭ, cu sălaşulŭ, păn la Sfeti Gheorghie, dă vomŭ putea să dămŭ baniĭ, iar, să nu vomŭ putea, domnelorŭ să înparţă, să ià amăndoĭ, şi moşăi şi... *(rupt)* dea înpreună, şi mărturie: Nica ceauşŭ, Gligorie, Ivanŭ *(rupt)*... Bucă... şi ceĭ... *(şters)* iscăli maĭ josŭ; şi păntru credinţa amŭ iscălitŭ şi eŭ, în Septemvrie 2, leat 7171 (1663).

Dobrinŭ Căpitanulŭ.... logofătŭ, mărturie; Ivanŭ; Petru (?) Căpitanŭ otŭ Putrosa, mărturaia.

Şi mie aŭ maĭ datŭ lu Dobrinŭ talerĭ 200, căndŭ mie aŭ datŭ pe fie-sa Stanca: de va da Dumnezeŭ să facă coconĭ, să fie aĭ coconilor, partea lor, iarŭ, de nu va face, să aibă a-ĭ dare iarŭ îndărătŭ (o iscălitură grecească).

11. Costandinŭ Logofătŭ Brăncoveanulŭ dat-amŭ zapisulŭ mieŭ la măna lu Dobrinŭ Căpitanulŭ cum să să ştie că, luăndŭ unuĭ Ţiganŭ alŭ luĭ o Ţigancă de ale meale, anume Mira, fata luĭ Stanŭ Ţiganulŭ, decĭ pentru ačastă Ţigancă m'amu tocmitŭ cu Dobrinŭ Căpitanul de mi-aŭ datŭ schimbŭ pre Chiva Ţiganca, fata Stanciuluĭ Ţiganulŭ, schinbu pentru schinbu; dreptŭ aceae i-amŭ datŭ scrisoarea noastră ca să aibă a-şĭ ţinearea ačastă Ţigancă cu bună pace, luĭ şi cuconilor luĭ, pentru că ne-amŭ tocmitŭ şi ne-amŭ aşezatŭ de aceste Ţigance ce scrie maĭ susŭ; şi pentru credinţă amŭ iscălitŭ maĭ josŭ ca să să crează. Pis Ghin[arie] 20 dni, leat 7187 [1679].

Iscălitura: Constantin Brăncoveanul.

Pecete octogonală cu negru, avînd arme nelămurite, treĭ florĭ de crin de-asupra şi iniţialele: C. D. Br.

12. Milostiiŭ bojiŭ Io Şerban Voevodŭ i gospodinŭ pişăm gospodstvami ţie, Badio, fečorul luĭ Dobrin căpitan ot Ungureĭ. Către ačasta-ţĭ facŭ în ştire Domnia Mea pentru că aicĭ naintea Domnii Meale la divan jăluiră fraţiĭ tăĭ, anume Gheorghe i Dančul, zicănd cum aŭ fostŭ tată vostru

datorŭ socru săŭ, luĭ Duminică Căpitan talerĭ 320 şi, neputăndŭ da baniĭ, fost-aŭ datŭ nişte Ţiganĭ pentru banĭ, şi, rămăindŭ Ţiganiĭ stătătorĭ pentru banĭ, iar voĭ v'aţĭ rugatŭ la moşu vostru Duminică Căpitan pentru acea datorie, şi el v'aŭ maĭ ertatŭ baniĭ pre jumătate, iar jumătate să-ĭ daţĭ voĭ cu toţi, să vă scoatiţĭ Ţiganiĭ, precum văzuĭ Domnia Mea şi zapisăle la măna lorŭ. Apoĭ eĭ aŭ făcutŭ cumŭ aŭ pututŭ şi-aŭ dat numaĭ eĭ amăndoĭ baniĭ de ş'aŭ scumpăratŭ Ţiganiĭ cu talerĭ 160, precumŭ văzuĭ de samă şi zapisulŭ unchilorŭ voştri la măna luĭ Gheorghie şi a Dančuluĭ; şi tu la aceştĭ banĭ n'aĭ datŭ niciunŭ banŭ, şi apoĭ dintr'aceştĭ Ţiganĭ ţiĭ şi tu ca şi eĭ. Pentru care lucru iată că-ţĭ poruncescŭ Domniia Mea să cau[ţĭ], în vreame ce veĭ vedea acastă carte a Domnii Meale, iar tu să le întorcĭ lorŭ ce-ţĭ face partea ta de banĭ, şi, dăndu-le baniĭ, să vă faceţĭ şi scrisorĭ, şi să-ţĭ stăpăneştĭ Ţiganiĭ înpreună cu eĭ; iar, nedăndu-le baniĭ, să fiĭ lipsit de aceĭ Ţiganĭ. Iar tu, de aĭ vr'o socoteală saŭ datoriĭ la unchiĭ tăĭ, iţĭ caută la eĭ cu judecata. Pentru că aşa iaste porunca Domnii Meale.

I sam reč gospodstvami.

Martie 18 dni, 7188 (1680).

Monogramă cu chinovar; pecete mare rotundă, cu vulturul cu două capete, avînd de-asupra coroana, jos coroana de Domn, peste altă stemă cu vulturul Ţeriĭ-Româneştĭ. De o parte şi de alta, chipurĭ domneştĭ; inscripţie: Io Şerban Voevod gospodin zemle ugrovlafiscoe *(sic!)*, leat 7187 (1678-9).

Procit vtori logofăt.

13. Fără dată. Mărturia boierilor hotarnicĭ, rînduiţĭ de Constantin Brîncoveanu pentru a hotărî moşia Văleniĭ a luĭ Şerban Cantacuzino Vel Păharnic; află zapise drepte de cumpărătoare de la moşnenĭ.

Pomenite: „Apa Veziĭ, Colnicul Bătrăn, vălceaoa Paşteĭ, cămpulŭ Boianuluĭ, Treĭ Perişorĭ, vălceaua Chičoreĭ, Piscul Dumbrăveĭ, Gărniţa Văruită, Ulmuleţiĭ, Piscŭlŭ luĭ Drăganŭ, drumulŭ cel mare".

14. Ghenadie ermonahŭ, igumenŭ de la sfănta mănăstire Argeşŭ, înpreună cu Preda Căpitanŭ Uesculŭ, cu Lică Căpi-

tanŭ za Lovişte, cari aŭ fostŭ rănduiţĭ dinŭ luminată poruncă a Măriei Sale Domnuluĭ nostru Ioanŭ Constandinŭ Voevodŭ, ca să socotimŭ şi să înpărţimŭ pe Ionŭ diiaconŭ, nepotulŭ luĭ Marinŭ neguţătorŭ otŭ Argeşŭ, cu fraţiĭ luĭ, Papa şi Dobrinŭ de la Ungureĭ, de toate ce arŭ fi rămasŭ de la moşulŭ lorŭ Marinŭ, dat-amŭ cartea noastră de judecată la măna Papeĭ şi a luĭ Dobrinŭ pentru că, viind Papa şi Dobrinŭ cu fratele lor Ionŭ diiaconulŭ de faţă naintea noastră, i-amŭ judecatŭ şi i-amŭ socotitŭ de toate ce aŭ avutŭ între dănşiĭ bănuiale unulŭ pe altulŭ, şi i-amŭ şi înpărţitŭ de toate, şi aşa i-amŭ judecatŭ ca să ţie Ionŭ diiaconŭ moşiia de aicĭ, din partea munteluĭ, şi viia de la Călimăneştĭ cu casele din Argeşŭ, iară Papa şi Dobrinŭ, fraţiĭ luĭ Ionŭ Diaconŭ, să-şĭ ţie moşiia de la Ungureĭ jumătate, ce aŭ fostŭ pusă zălogŭ la Marin, moş[ulŭ] lorŭ de tatălŭ lorŭ Dobrinŭ Căpitanŭ dreptŭ talerĭ 220, şi s'aŭ maĭ socotitŭ şi talerĭ 2000 care aŭ fostŭ datŭ moşulŭ lorŭ Marinŭ zestre fie-sa Stancă, ce aŭ fostŭ mumă luĭ Ionŭ diiaconŭ şi Papeĭ şi luĭ Dobrinŭ snă Dobrinŭ Căpitanŭ, şi pentru alte scule şi dichise, pentru partea ce aŭ făcutŭ Papeĭ şi luĭ Dobrinŭ, le-aŭ dat Ion diiaconŭ banĭ gata, talerĭ 50, şi zapisele ce s'aŭ aflatŭ de datorie de la moşulŭ lorŭ Marinŭ, încă s'aŭ înpărţitŭ în 3 părţĭ, de s'aŭ datŭ luĭ Ionŭ diiaconŭ zapisŭ za ughĭ 263 şi luĭ Papiĭ şi luĭ Dobrinŭ za ughĭ 567. Dereptŭ aceaia am datŭ cartea noastră de judecată Papeĭ şi luĭ Dobrinŭ ca de acumŭ înnainte să aibă bună pace de către Ionŭ diiaconŭ şi să-şĭ stăpănească moşiia cu pace de către Ionŭ diiaconŭ, încă şi de către ceialalţĭ fraţĭ aĭ lorŭ ce săntŭ făcuţĭ cu altă mumă, neavăndŭ eĭ treabă într'acea moşie. Aşişderea să aibă şi Ionŭ diiaconŭ pace de către Papa şi Dobrinŭ, fraţiĭ luĭ, maĭ multă gălčavă şi înpărţeaală să n'aibă între dînşiĭ, pentru că aşa i-aŭ ajunsŭ judecata; şi rumăniĭ încă să-ĭ înparţă în treĭ părţĭ: căţĭ să vorŭ afla, să ia Papa şi Dobrinŭ 2 părţĭ şi Ionŭ diiaconŭ o parte. Ačasta amŭ scrisŭ.

Pecete mare apăsată cu fum, înfăţişînd îngroparea Maiciĭ Dom-

nuluĭ. De jur împrejur legenda: „Ačastă peciate iaste a sfinteĭ mănăstirĭ Argişuluĭ; 1666.

15. Milostiiŭ bojiiŭ Io Nicolae Alixandru Voevod i gospodinŭ pisahŭ gospodstvami slugiĭ Domnie Meale *(alb)* căpitanŭ za slujitoriĭ visterniceĭ otŭ sudŭ Teleormanŭ, şi ţie iuzbaşă Ioane, i ţie ceauşŭ Radule, şi voao tuturorŭ slujitorilorŭ visterniceĭ dintr'acestŭ judeţŭ, de la steagulŭ de josŭ i de la steagulŭ de susŭ. Cătră ačasta facŭ Domniia Mea în ştire să căutaţĭ să vă străngeţĭ cu toţiĭ la unŭ locŭ, să vă cisluiţĭ înpreună, după putinţa fiştecăruia, la čvertulŭ acesta al patrulea, pentru baniĭ haraciuluĭ, şi să vă daţĭ baniĭ în măna zapciuluĭ, să-ĭ ducă la vreme la Vistierie. Într'altŭ chipŭ să nu fie. Că aşa iaste porunca Domnii Meale.

Tolico pisahŭ gospodstvami. Noemvrie 7 dni, leat 7232 [1723].

Frumoasă monogramă cu chinovar; pecete ovală cu chinovar, cu totul ştearsă Jos: procitŭ Velŭ Vistiernicŭ.

16. Notiţă pe un caieţel de traducere din vechĭ documente slavone privitoare la Nucet:

Septemvrie 3 dni, 7239 [1730], aŭ răposat Măria Sa Nicolae Alexandru Voivod, într' alŭ 12-a anŭ denŭ Domnie; la Septemvrie 23 dni, 7239 [1731] aŭ venitŭ caftanulŭ, cu vtori Imbriorŭ alŭ puterniceĭ Înpărăţiĭ, Măriei Sale Io Constandinŭ Voivodŭ sinŭ Niculae Voevod, şă la Octomvrie 7 dni, 7239 [1730], aŭ venitŭ luĭ Constantinŭ-Vodă mazilie, şi aŭ pusŭ Domnu Măria Sa Io Mihaĭ Racoviţă.

17. Lăsat-amŭ eŭ, jupăneasa Costantina, ce amŭ fostŭ soţie Papeĭ Căpitanuluŭ otŭ Ungureĭ, la sfărşitulŭ vieţiĭ meale, copiilorŭ mieĭ, luĭ Mateĭ i luĭ Ghiorghie i luĭ Costandinŭ, pentru toate pricinile, cumŭ că nu săntŭ datoare nimănuĭ nimicŭ, că, căte pricinĭ aŭ fostŭ, s'aŭ alesŭ căndŭ aŭ trăitŭ soţul mieŭ Papa Căpitanul. Aşişderea mărturisescŭ eŭ la sfărşitulŭ mieŭ pentru 2 răzoare de vie de la Nucetŭ, care aŭ fostŭ ale cumnatu-mieŭ Constandinŭ, ce zice dumnealuĭ Clucerulŭ Mateĭ cumŭ că săntŭ în viia copiilorŭ mieĭ,—de ačasta aşa lasŭ cu sufletulŭ mieŭ că nu săntŭ aceale 2 răzoare in

viia copiilorŭ mieĭ, ci săntŭ în viia dumnealuĭ, date de cumnată-mieŭ Costandinŭ pentru o partea de moşie ce aŭ fostŭ a cumnatu-mieŭ Bădicăĭ, şi o aŭ văndutŭ cumnată-mia Elina, soţiia Bădicăĭ, la dumnealuĭ Vornecul Ghiorghe Fălcoianu, stănjenĭ 300, în talerĭ 1000, şi aceştĭ banĭ i-aŭ datŭ cumnată-meŭ Dančulŭ talerĭ 50, şi aŭ datŭ soţulŭ mieŭ Papa Căpitanŭ talerĭ 50, de i-aŭ răscumpăratŭ de la dumnealuĭ Mihaĭ Fălcoianulŭ biv Velŭ Sărdarŭ, şi dintr' aceştĭ banĭ, talerĭ 50, numaĭ talerĭ 10 aŭ fostŭ de la soţulŭ mieŭ Papa Căpitanŭ, iar talerĭ 40 aŭ fost aĭ mieĭ, fiindŭ fostŭ rămasŭ şi mie de la soţulŭ cel d'întăĭ. Aşijderea şi pentru unŭ zapisŭ ce l-aŭ făcutŭ cumnatu-mieŭ Costandinŭ la măna soţuluĭ mieŭ pentru partea luĭ de moşie ce o aŭ răscumpăratŭ soţulŭ mieŭ Papa Căpitanŭ cu talerĭ 160, şi, neavăndŭ banĭ să dea, aŭ datŭ acestŭ zapisŭ bunŭ iscălitŭ de măna cumnatu-mieŭ Costandinŭ în măna soţuluĭ mieŭ, şi scriindŭ în zapisŭ, cătŭ va fi Costandinŭ, cumnată-mieŭ, cu viiaţă, să dea baniĭ rändurĭ rändurĭ, pănă să va plăti; iarŭ, întâmplăndu-să moarte şi neplătindŭ, să n'aibă treabă copii luĭ cu moşiia, după cum scrie şi în zapisŭ. Şi pentru copii mieĭ aşa lasŭ: ce s'arŭ afla, să împărţească frăţeşte, cum va fi cu dreptate din toată: întăĭ făcăndu-se parte copileĭ şi dăndu-să la casa eĭ; aşijderea şi pentru nepotulŭ mieŭ Vladulŭ, alŭ fii-mieŭ Barbuluĭ, să-şĭ ţie partea luĭ de moşie pecum i-aŭ înpărţitŭ soţulŭ meŭ Papa Căpitanŭ, să ţie a cincea parte de moşie, pentru că aşa i-aŭ ajunsŭ pe fraţĭ, şi două răzoare de vie dinŭ Nucetŭ, cari săntŭ pe din sus de viia Cluč[eriuluĭ] Mateĭ. Pentru partea de moşie a dumneaeĭ jupăneaseĭ Maricăĭ, sora dumnealuĭ Cluceriuluĭ Mateĭ, aşa ştiŭ că s'aŭ hotărătŭ să i să dea din partea copiilorŭ mieĭ stănjenĭ 100, însă moşie dinŭ hotarulŭ Ungureĭ, şi din partea dum[isale] Cluceruluĭ stănjenĭ 1000, după cumŭ scrie şi în zapisŭ cumnatu-mieŭ Dančul. Aşa ştiŭ şi mărturisescŭ cu sufletulŭ mieŭ la sfărşitul vieţiĭ meale, iar, cine s'arŭ scula în urma mea ca să spargă aŭ a strica acastă scrisoare, să fie afurisitŭ şi blestematŭ de Vlădica Hristosŭ şi treĭ sute optsprăzeace sfinţĭ părinţĭ

de la Necheia. Şi, cǎndŭ s'aŭ fǎcutŭ ačastǎ diiatǎ, aŭ fost mulţĭ oamenĭ marĭ, cari maĭ jos sǎ vor iscǎli. Dechemvrie 25, 7254 [1746]. Şi amŭ scrisŭ eŭ, popa Mateĭ de la Ungureĭ, care o am cominecat-o, cu zisa dumneaeĭ. Eŭ, jupǎneasa Costandina, care m'aŭ ţinutŭ Papa Cǎpitanulŭ, eŭ...., diiaconŭ, martorŭ, otŭ Ungureĭ; Ion Cǎpitanulŭ ot Creţeştĭ, martorŭ.

18. Traducere de la mijlocul veaculuĭ al XVIII-lea şi alte fragmente de hotǎrnicie pentru aceiaşĭ moşie.

Locurĭ: Colnicul Seceĭ, între gemǎnarĭ („s'aŭ pus şi cǎrbuniĭ la rǎdǎcina gîrniţeĭ") Aria Mǎrunţelul, Coadele Bǎlţilor, capul moşieĭ Obrejie.

Pomenit şi boierul Chirca Rudeanul.

19. 10 August 7259 [1751]. „Hrizea moşteanulŭ din Bereştĭ sin Tudorŭ pǎrcǎlabulŭ otŭ tamŭ", cu veriĭ, Gheorghe şi Nedelea, vinde moşie luĭ Mateĭ Ungurel biv vtori Clucer şi verilor luĭ, Mateĭ şi fratele sǎŭ, „în potriva puţuluĭ alŭ dum. rǎposatŭ Stolniculŭ Fǎlcoianu". Se maĭ zice: „în potriva laculuĭ cu trestia spre drumulŭ Vǎleanilorŭ".

20. Dinŭ luminata porunca Domnuluĭ nostru Io Costandinŭ Mihailŭ Gehanŭ Racoviţǎ Voevodŭ, aŭ trasŭ la judecatǎ dumnealuĭ Mateĭ Ungureu bivŭ vtori Vistierŭ pe Costachi Cluč[eriulŭ], ginerele dumneaeĭ Safteĭ Stolniceseĭ Fǎlc[oianu], vechil fiindŭ în partea dumneaeĭ, zicǎndŭ Mateiŭ Ungureu cǎ maĭ înnainte, cǎndŭ trǎia rǎposatulŭ Mihaĭ Stolniculŭ, aŭ avutŭ multǎ pricinǎ pentru o moşie ce-ĭ zice Ungureĭ, care acea moşie eşise cu vǎnzarea de la mǎna neamuluĭ Ungureuluĭ şi cǎuta sǎ o rǎscumpere, însǎ o fusese cǎutatŭ sǎ o rǎscumpere cǎndŭ trǎia Mihaĭ Stolniculŭ, şi n'ŏ putuse rǎscumpǎra; dar, cǎndŭ era bolnavŭ Mihaĭ Stolniculŭ, mergǎndŭ Mateĭ Ungureu într'acea vreme la dumnealuĭ, i s'aŭ fostŭ rugatŭ de i-a datŭ voe, lǎsǎndŭ cuvǎntŭ la jupǎneasa dumisale ca sǎ-şĭ rǎscumpere moşiia, şi *(rupt)* dumneaeĭ jupǎneasa Logofǎtuluĭ Fǎlc[oianu], cǎ l-aŭ totŭ purtatŭ cu vorbe denŭ zi în zi, pǎnǎ cǎndŭ i-aŭ zisŭ cǎ acea moşie aŭ dat-o de zestre ginere-sǎŭ Costache Clučeriu[lŭ]. Întrebǎndŭ şi pe Costache Clučeriulŭ,

vechilŭ fiindŭ, ce are să răspunză la aceste zise ale luĭ Mateĭ Ungureu, Costache Cluč[eriulŭ] aŭ tăgăduitŭ că nicĭ cumŭ Mihaĭ Fălcoianu la moartea sa răspunsu cu cuvîntŭ ca acela n'aŭ lăsatŭ ca să-şĭ răscumpere moşiia. Amŭ cerutŭ luĭ Mateiŭ Ungureu să ne aducă mărturiĭ, şi aŭ zisŭ că n'are pe cine să aducă, fiindcă, într'acea vreme, căndŭ i s'aŭ rugatŭ, n'aŭ fostŭ nimenĭ în casă, fără numaĭ jupăneasa Safta Fălc[oianu], soţiia dumisale, şi altă jupăneasă Comănească, Despa Pah. Decĭ, nefiindŭ mărturiĭ la mijlocŭ şi tăgăduindŭ dumneaeĭ Safta Fălcoianca, hotărămŭ că, de va putea priimi dumneaeĭ carte de blestemŭ precumŭ că n'aŭ lăsatŭ la moartea sa Mihaĭ Fălc[oianu] cuvăntŭ ca acela, şi să aibă pace, iarŭ, căndŭ nu va putea priimi dumneaeĭ carte de blestemŭ, atuncĭ să rămăe hotărărea după cuvăntulŭ mortuluĭ ce aŭ lăsatŭ ca să-şĭ răscumpere Mateiŭ Ungureu moşiia sa, pentru că aşa iaste cu cale şi cu dreptate. Ačasta scriemŭ. Noem[vrie] 10, 1753.

C. Năsturelŭ Velŭ Banŭ. Costandinŭ Velŭ Spat., Ştef[anŭ] Văcărescu Velŭ Logofătŭ, R[a]d[u] C[antacuzino] Velŭ Cluč[eriŭ], D. Greč[anu] Velŭ Stol[nicŭ], R[a]d[u] F[ă]l-[coianu] Velŭ Sărd[ariŭ].

21. 8 Novembre 1754. Raport al luĭ Barbu Văcărescu Vel Vornic şi al luĭ Ştefan Văcărescu Vel Logofăt. „Aŭ adusŭ dumnealuĭ văt[afulŭ] de aprozĭ faţă la Dıvanŭ înaintea noastră pe Mateiŭ Ungureulŭ bivŭ vtori Vistieriŭ cu dumnealuĭ Costache Condoratŭ bivŭ Velŭ Clučer[iŭ] za arie i cu Catacalŭ postelniculŭ, ginerii dumneaeĭ Stolniceseĭ Safteĭ Fălcoanceĭ, vechilĭ fiindŭ amăndoĭ dinŭ partea dumneaeĭ, de amŭ luatŭ seama jălbeĭ luĭ Mateiŭ Vistieriulŭ Ungureulŭ“, pentru 400 de stănjenĭ la Ungureĭ.“ Acum, întrebăndŭ pe numiţiĭ ginerĭ aĭ dumneaeĭ, aŭ datŭ seama cumŭ că însăşĭ dumneaeĭ mărturiseşte că i-aŭ poruncitŭ răposatuluĭ Stolniculŭ, însă nu ca să-ĭ dea voe să răscumpere cu banĭ, ci să facă schimbŭ cu moşie de potrivă. Decĭ şi într'acestŭ chipu Mateiŭ Ungureulŭ aŭ priimitŭ, şi, fiindcă pentre moşiia Văleniĭ, unde sănt casele dumnealorŭ, şi, pentru aceĭ 400 de stănjenĭ, maĭ iaste altă moşie

megieşească, aŭ zisŭ că o va cumpăra pe aceia şi o va da Stolnicesei, să o facă totŭ una cu hotariu Vălenii; şi aŭ priimitŭ şi ginerii Stolnicesei a lua moşiia ceia schimbu, numai zicea că iaste mai scurtă decăt acei 400 stănjeni. Şi, fiindŭcă penŭ capatăiulŭ acelei moşii megieşăşti şi penŭ căpătăiu moşiei Vălenilorŭ are Mateiŭ Ungureulŭ altŭ hotariŭ, ce să numeşte Bărbăteştii, aŭ cerutŭ ca să-i dea moşiia megieşască în lungŭ, cu dinŭ Bărbăteşti, păn o va face potrivă cu acei 400 de stă[n]j[eni]". Se refusă, „ci, ca şi pricinile să lipsească de la mijlocŭ şi să să împlinească şi cuvăntulŭ mortului, şi Mateiŭ Vistiernicŭlŭ să-şi aibă odihna la bătrăneţele sale, fiindcă iaste şi mai vechiŭ boerinaşŭ de pămăntŭ de acolo, noi aşa am găsitŭ că iaste cu cale şi cu dreptate, ca schimbulŭ într'acestaşi chip să să facă, adecă dumneaei Stolniceasa să dea lui Mateiŭ Ungureul acei 400 de stănj[eni] dinŭ Ungurei, şi elŭ încă să-i dea dumneaei moşiia megieşască, care, trăgăndu-se şi în lat şi în lungŭ, căţi stănj[eni] vorŭ lipsi pănă a să potrivi cu acei 400 stănj[eni] dinŭ Ungurei, să-i dea lipsa aceia pe de ceia parte, pe lîngă moşiia Novacii, pentru că şi acolo să lungeaşte moşiia Vălenii, de să face potrivă cu Novacii, şi aşa, despărţindu-se penŭ mijlocŭ cu hotariu moşiile lui Mateiŭ Vistieriŭ de către ale dumneaei Stolnicesei, va fi pace; iarŭ, de va bănui dumneaei precum că moşiia dinŭ Bărbăteşti ce-i va da pe lăngă Novaci, iaste mai proastă decăt lungulŭ acelorŭ 400 stănj[eni], Mateiŭ Ungureulŭ aŭ priimit ca să-i dea pentru lipsa aceia la unŭ stănj[enŭ] doi, numai pe despre Novaci".

22. Milostiiŭ bojiiŭ Io Scarlatŭ Grigorie Ghica Voevodŭ i gospodinŭ davatŭ gospostvami sie povelenie gospodstvami boiarului Domnii Meale Matei Paharnicŭlŭ denŭ Ungurei, i Costandinŭ *(şters)* căpitanŭ *(şters)*, ca să fie volnicŭ cu această carte a Domnii Meale să meargă la sudŭ Teleormanŭ, şi, fiindcă acumŭ s'aŭ scoşŭ dajdea pogonăritului de viile Giurğuvenilorŭ şi ale Scheilorŭ şi ale tuturorŭ streinilorŭ, ce le aŭ aici în pămăntulŭ ţării într'acelŭ judeţŭ alŭ *(şters)*, totŭ după vechiul obicei, adecă de

pogonŭ câte leĭ doĭ vechĭ, volnicimŭ Domniia Mea pe maĭ susŭ numitulŭ boiarulŭ Domnii Meale să apuce pe fieştecarele ca să-şĭ plătiască toţĭ baniĭ după suma pogoanelor sale ce vorŭ avea. Iar ceĭ ce aŭ fostŭ oamenĭ dă ţară şi s'aŭ înstreinatŭ de şădŭ printr'alte ţărĭ şi vinŭ numaĭ de-şĭ lucrează şi-şĭ culegŭ viile, de la aceia să ia pogonăritulŭ îndoitŭ, adecă de pogonŭ câte talerĭ patru veechĭ, şi să facă catastifŭ de numele lorŭ, şi de câte pogoane are fieştecare, să-l aducă la Vistierie. Pentru care vă porăncim Domniia Mea şi voao, Gĭurĝuvenilor şi tuturorŭ streiniloru ce aveţĭ viĭ în pămăntulŭ ţăriĭ, văzăndŭ cartea Domnii Meale cu maĭ susŭ numitulŭ slujbaşŭ, să căutaţĭ să vă plătiţĭ toţĭ bani pogonărituluĭ fără de nicĭun felŭ de zăbavă saŭ întărziere. Căcĭ care dinŭ voĭ nu vă veţĭ plăti *(rupt)* pogonărituluĭ, bine să ştiţĭ că, nu numaĭ vinulŭ cătŭ să va face în viile voastre să va opri totŭ pă seaama domneaască, ci *(rupt)* de totŭ veţĭ fi opriţĭ a nu maĭ călca nicĭ cu pičorulŭ vostru în pămăntulŭ ţăriĭ; într'altŭ chipŭ să nu fie. Că aşa iaste porunca Domnii Meale.

Sam rece gospodstvami.

Avgustŭ 2 dni, 1759.

Monogramă: Io Scarlat Ghica Voevod, etc. Pecete octogonală cu coroană, bourul la stînga şi vulturul la dreapta; iniţiale şi data 1759 (?).

Jos: Procit Vel Vist.

23. Sănătate dumetale, naşule Niţo: iată că veni Rîzea aicĭ la noĭ şi ne spuse pecumŭ că ne-aţĭ văndutŭ moşiia noastră ... luĭ de la colnicu Bătrăne în josŭ; de ştiĭ că aĭ maĭ stăpănit-o dumneata totdeauna denŭ colnicu Bătrăne în josŭ fr'odată, să o stăpăneştĭ ş'acuşĭ, că şi noĭ am fostŭ la Bucureştĭ, la dumneaeĭ Fălcoianca, şi amŭ adevăratŭ ačastă treabă că aceĭ patru sute de stănjenĭ aŭ fostŭ din colnicu Bătrăneĭ în susŭ şi săntŭ răscumpăraţĭ, etc.; 1778.

24. 23 Maiŭ 1783. Prea-înnălţate Doamne. Cu prea-plecată scrisoare înştiinţămŭ Mărieĭ Tale că, după jalba ce aŭ jăluitŭ Înnălţimiĭ Tale Barbulŭ i Stanŭ, moştenĭ otŭ Bereştĭ, dintr'acestŭ judeţŭ, pentru Neculae i Gheorghe Un-

gurelŭ şi Ivanŭ ce aŭ fostŭ bulucbaşă, totŭ de aicĭ, că, avăndŭ eĭ moşie alăturea cu aceştĭ numiţĭ, hotărâtă şi înpietrită de la leatŭ 7209 [1701], zicŭ că aŭ stăpânitŭ cu pace, cumŭ şi după ce aŭ luatŭ Mateiŭ Ungureulŭ şi fiisăŭ Răducanŭ cu răscumpărarea s[tîn]j[enĭ] 400, pe dinŭ susŭ, alăturea cu hotarulŭ Bereştiĭ, iarăşĭ cu pace aŭ stăpânitŭ uniĭ de către alţiĭ, pănă la leatŭ 1780, şi, după moartea acelorŭ boerĭ Ungureĭ, rămăindŭ stăpânitorĭ numiţiĭ Neculae şi Gheorghe, şi, mărităndŭ pe o soră a lorŭ după Ivan bulucbaşa, carele fiindŭ streinŭ şi foarte răŭ, s'arŭ fi sculatŭ cu aĭ săĭ şi, puindu-ĭ în fiiară, le-aŭ luatŭ totŭ venitulu moşii, şi i-aŭ şi bătutŭ, scoţăndu-ĭ alţĭ oamenĭ dinŭ mănele luĭ; pentru care pricină m'aŭ *(sic)* jăluindŭ eĭ Înnălţimeĭ Tale, şi, făcăndu-să poruncĭ către dumnealorŭ ispravniciĭ acestuĭ judeţŭ, zicŭ că nicĭo îndreptare nu li s'aŭ făcutŭ, nesupuindu-să a merge la judecată, şi ne porunceştĭ Măriia Ta cu mumbaşirŭ Vasile, aprodŭ ceauşăscŭ, ca să-ĭ punemŭ de faţă, cercetăndu-le pricina cu amăruntulŭ, şi, avăndŭ jăluitori dreptate, să şi-o afle, făcăndŭ hotărâre în scrisŭ, iarŭ, neodihnindu-să, de aicĭ să-ĭ aducă mumbaşirulŭ de amăndoo părţile la luminatŭ Divanulŭ Mării Tale.

Aşijderea ni să maĭ porunceşte să cercetămŭ şi pentru ceĭ ce aŭ maĭ jăluitŭ că i-aŭ băgatŭ părăţiĭ in fiare, şi, de va fi aşa, să înştiinţămŭ în ce vreme aŭ făcutŭ una ca aĉasta şi pentru ce. Aducăndŭ numitu mumbaşirŭ pe amăndooă părţile faţă, şi cetindu-să, atătŭ jalba părăţilorŭ, cătŭ şi luminată porunca Înnălţimiĭ Tale, răspunse Neculae şi Ivanŭ bulucbaşa, cu aĭ lorŭ, că, aceştĭ numiţiĭ Barbulŭ i Stanŭ stăpânindŭ cu hrăpire cătăva vreme, atătŭ hotarulŭ moşii Bereştiĭ, ce este alŭ altorŭ moştenĭ, cătŭ şi s[tăn]j[enĭ] 400 din moşiia lor Ungurei, după moartea boerilorŭ Ungureĭ, i cătăva moşie dinŭ hotarulŭ Văleni, ce o stăpâneşte acumŭ dumnealuĭ vameşŭ Neculae, nu s'aŭ fostŭ suferitŭ dumnealuĭ Neculae vameşulŭ, ci, luăndŭ poruncă domnească a Mării Sale Alecsandru Ipsilantŭ Voevodŭ către dumnealorŭ ispravnici acestuĭ judeţŭ i către dumnealuĭ judecător[iulŭ], ca, puindŭ de faţă pe vechil[ulŭ] dumnealuĭ

cu moşteni otŭ Bereştĭ, să cerceteze şi să facă alegere, de va fi trebuinţă şi cu boerănaşi, orănduiţĭ în faţa loculuĭ. Căreiia poruncĭ urmîndŭ, arŭ fi făcutŭ dumnealor alegere şi izbrănire... Amŭ cercetatŭ şi pentru bătaia lor, şi de i-aŭ băgatŭ în fiiară, care părăţiĭ de totŭ tăgăduiră, şi li s'aŭ cerutŭ mărturiĭ să aducă la judecată pe însuşĭ aceĭ oamenĭ ce jăluescŭ eĭ că i-aŭ scos denŭ mănele lorŭ, şi răspunsără că n'aŭ mărturiĭ, dovedindu-să că i-aŭ băgatŭ în fiiară un bulucbaşa Hristea, pentru pricină de fugă....

25. Milostiiŭ bojiŭ Io Costandinŭ Alexandru Ipsilantŭ Voevodŭ i gospodinŭ davatŭ gospodstvami, fiindcă, la aşezămăntulŭ ce s'aŭ făcutŭ acumŭ, la luna luĭ Iulie, leatŭ 1804, făcăndŭ cercetare şi breslelorŭ pentru acestŭ Diculŭ sinŭ Niţă căpitanulŭ, otŭ Merţa să sudŭ Teleormanŭ, arătăndŭ boieri aşăzămăntărĭ că este fečorulŭ *(alb)* mazălu, şi, după orănduială, cu cuviinţă fiindŭ a să aşăza şi elŭ la aceiaşĭ orănduială, ne-amŭ milostivitŭ Domniia Mea asupră-ĭ, şi l-amŭ aşăzatŭ la breasla boierinaşilorŭ mazilĭ, ca, purtăndu-şŭ dajdiia cea orănduită de la Visteriie, să fiie înpărtăşitŭ de mililе ce dinŭ vechime are această breaslă, a scuti drepte bucatele luĭ de dijmăritŭ i vinăricĭ. Dreptŭ aceia i s'aŭ datŭ previleghiu acesta alŭ Domnii Mele la măna maĭ susŭ numituluĭ, ca să-ĭ fiie spre adeverinţă.

Tolico pisah gospodstvami; 1804, Avgust 1.

Monogramă cu chinovar; pecete rotundă, coroană, armele amînduror ţerilor, iniţiale şi data: 1802. — Însemnărĭ de cancelarie.

26. Milostiiŭ bojiŭ Io Grigorie Dimitrie Ghica Voevodŭ gospodarŭ zemle vlahiscoe. Fiindcă Dinulŭ Burculache otŭ Ruşi-de-Vede, sudŭ Teleormanŭ, prin sineturĭ domneştĭ ce are la măinĭ, să află în orănduiala postelniceilorŭ, precumŭ s'aŭ văzutŭ trecutŭ în condica Divanuluĭ, de aceia milostivindu-ne şi Domniia Mea, i-amŭ datŭ acestŭ domnescŭ al nostru sinetŭ spre a i să păzi şi a i să urmă milele domneştĭ ce săntŭ coprinse în vechile luĭ seneturĭ; pentru care poruncimŭ la toţĭ căţĭ să cuvine, să cunoaşteţĭ pe maĭ susŭ numitulŭ boerulŭ Domnii Mele de postelnicelŭ. I saamŭ recehŭ gospodstvami. 824, Aprilie 4.

Mare pecete rotundă, cu steagurĭ, tuiurĭ, tunurĭ, ghiulele şi data: 1822. — Monogramă cu chinovar, semnăturĭ de cancelarie.

27. Frăţească dragoste,

Frate arhonŭ logofete Grigoraşce, îmĭ sosi acumŭ întru acestŭ ceasŭ porunca isprăvnicatuluĭ ca să mă ducŭ la dumnealorŭ cu toate cátanele, şi, luăndŭ şi pă căl[ăraşiĭ (?) de la Podul Doamneĭ, plecaiŭ la dumnealorŭ după poruncă; dumneata să ştiĭ pricina, şi, pănă a mă întoarce la dumneata, iară îţĭ trimiseiŭ aceste 4 catane care ese de răndŭ, şi, mergăndŭ cu dănşi la căpitănie, veĭ lua alţiĭ, să fie nelipsiţĭ de lăngă dumneata; şi mă rog cerceteazá de hoţĭ, doarŭ să vor dovedi cine săntŭ. Şi rămăiŭ al dumitale frate: Tudor port. Vlăşciĭ; 813, Martie 4.

Să eĭ pe căpitanul de la Filişoanca, cu toate catanele, să fie lăngă dumneata la toate trebile.

---

1. 14 Septembre 6956 (1448). Petru-Vodă, pentru Marcu, căruia-ĭ „dă unŭ sat anume Pănceştiĭ la Obărşie — şi una prisacă la gura Racoviĭ, anume a Ferştiniĭ prisacă, dinŭ hotar[ulŭ] tărguluĭ Vasluiuluĭ, şi locŭ de moară pe Racova..., pe hotar[ulŭ] tărguluĭ".

Traducere resumată din 1804.

2. Hrălăŭ, 4 Iulie 7030 (1522). Ştefan-Vodă, pentru Maxin starostea şi fetele, Draghiţă şi Mărie şi Marta, şi rudele, Anuşca, Văsiiŭ, Cozma, Dodă, Lazor, Floare, Gherghina, Crăstina, Neagulŭ, Ilie, Trifoilă, Neagşa (нѣгша), Făntăreanulŭ[1] fiul Staniĭ, Toader fiul luĭ Bobinŭ, Triponŭ, Luică, Ivanco, Onica, Dančulŭ, Oaneş, Sară, Cernă, Parasca, Cetină, Bura, Nastea.

Pergament. Pecete atîrnată.

3. 7 Mart 7036 (1528). Petru-Vodă, pentru „Taţea fiica luĭ Albul Farcovicĭ şi nepoata eĭ, Sofiica, fata luĭ Ivanco Ştirbeţ, pentru Braneştĭ, wба кѹта (= amîndouă *cuturile*, părţile). Pomenită soţia (кнѣгинѣ) luĭ Coste posadnic, fata luĭ Păntecele (пѫнтечела), nepoata luĭ Iliaş Ceaşnicul.

Pergament.

4. Pe un desemn german de pe la 1550 (originalul la München):

Also reitten die Walachen und Muldauer so an des turckischen Kaisers Hoff seinn, neben den Turcken.

Originalul în „Kön. Kupferstich-Kabinett".

5. Iaşĭ, 17 Maiŭ 7103 (1595). Ştefan-Vodă, pentru mănăstirea Moldoviţa, dîndu-ĭ două morĭ în tîrgul Baia, una la miazănoaptea (срѣд) tîrguluĭ, cealaltă la capul tîrguluĭ,

[1] Fîntîneanul, cu rotacism.

și cu poverne, și cu sladniță și cu patru poslușnicĭ", întărite și de Petru, de Iancul Voevod. Vor fi scutițĭ poslușniciĭ de caĭ de olac (конимь за wлак), de *podvoade*, de *joldure*, etc.

Slavon. Pecete mică, ruptă.

Cocoranulŭ diac.

Resumat german în Wickenhauser, *Moldawitza*, Viena 1862, p. 95, No. 80. Întreg, cu deosebirĭ, în *Uricariul*, XXIII, pp. 35-6.

6. 6 Iulie 7110 (1602). „Adecă eŭ, Iurașco Dracea, staroste de Cernăuțĭ (черновскїи)", mărturisește că „Mariica, fata răposatuluĭ Pătrea Moișescul", a vîndut ocina eĭ în satul Lențeștiĭ luĭ Cracale (кракалѣек) starosteluĭ și soțieĭ sale (съжителници) Elena, drept 25 de talerĭ bătuțĭ (целних). Marturĭ: „Bahrinŭ vatagŭ, Bobricŭ vatagŭ, Filcea diiacŭ, Eremiia șoltuzŭ черниwвскїи и сь кı пъргар" (= de Cernăuțĭ și cu 12 pîrgarĭ).

Iscălește starostele.

Cu oarecare deosebirĭ, în *Uricariul*, XXIII, pp. 39-40.

7. „Vasilie Șoldanŭ, č-amŭ fostŭ Jitniciarŭ", dă marturie pentru o vînzare de vie, „care iaste în țarinî la Vacota, care ne-aŭ fostŭ noao dreaptî cumpăriturî de părintele mieŭ, de Șoldanŭ Vorniculŭ, de la fata luĭ Gîodzu, dumisale Ducăĭ Vistiarniculuĭ", pe 220 „leĭ bătuțĭ". Marturĭ: Ionŭ Prăjăsculŭ Vorniculŭ celŭ Mare și Neculaiŭ Răcoviță Spătariulŭ celŭ Mare și Neculaiŭ Buhușŭ Medelnicerulŭ celŭ Mare și Toderașco Prăjăsculŭ č-aŭ fostŭ Clucearŭ".

8. 30 Iulie 7136 (1628). Miron Barnovschi Moghila-Vodă, cu rugăciunile Sf. Gheorghe și binecuvîntarea luĭ Anastasie Mitropolitul, luĭ Athanasie episcop de Roman, luĭ Dionisie episcop de Rădăuțĭ, luĭ Mitrofan, episcop de Hușĭ. „Amŭ miluitŭ și amŭ închinatŭ o bisărică din tărgulŭ Vasluiuluĭ, ci aceia biserică aŭ fostŭ schivirnisită și o aŭ făcutŭ pre ia mănăstire niște oamenĭ din Vasluiŭ, anume Cĭobanulŭ sănŭ Pănteĭ și Oniulŭ și Mihăilă, unde iaste hramulŭ Adormiriĭ prè-sfinteĭ Născătoareĭ de Dumnezeŭ, cu morĭ pe părăulŭ Vasluiuluĭ și cu grădinĭ la făntăna Răuleĭ și cu locurĭ de prisăcĭ în obărșie Burtiĭ și la Timotheĭ, cu poenĭ,—

acestia amŭ datŭ şi amŭ închinatŭ Domnie Mea la sfănta mănăstire Zugrafŭ, unde iaste hramulŭ sfăntuluĭ şi slăvituluĭ mareluĭ mucenicŭ şi purtătoriulŭ de biruinţă Gheorghiie, cari iaste înŭ sfăntulŭ munte alŭ Afthonuluĭ.“ Să pomenească familia luĭ „şi pre cari Dumnezeŭ me-aŭ dăruitŭ fiĭ aĭ Domnii Meale“.

Pecete mare. Iscălitura Borăleanuluĭ (uricariŭ). Original. Traducere din 23 Mart 7287 (1779).

9. Iaşĭ, 2 April 7138 (1630). Alexandru-Vodă, fiul luĭ Radul, pentru стаа молбꙋ монастирѡ ѿ тръг Басліюл, еже ест храм стаа успеніа присnодви Маріа, еж ест метох до стаа гора аѳонскаг, монастир глимїа Зꙋграва, гдѣ ест храм стго великомъчиника и побѣдоносца Геѡргїе (= sfînta mănăstire din tîrgul Vasluiuluĭ, unde este hram sfînta Adormire a Pururea-Fecioareĭ Marieĭ, care este mitoc la Sf. Muntele Atos, la mănăstirea ce se zice Zugraful, unde este hram sfîntul mucenic şi purtător de biruinţă Gheorghe], o vie în faţa (къ противъ) tîrguluĭ Vasluiŭ (Басꙋю), cu садове şi loc de cramă (краме), иж бикши праавaa гспдрска за ѡкол тръга Басꙋю [= care a fost dreaptă domnească, de ocolul tîrguluĭ Vasluiŭ].

Iscălitura Domnuluĭ. Pecete ruptă. Pătraşco (uricariŭ).

10. 22 August —. „Eŭ, Dinga fečorul i Şirbăneas[e], nipotul Trănoschi şi a Băltisculuĭ din satu dinŭ Bălteştĭ“, arată că a vîndut ocină acolo, „deriptu 7 capre cu idzĭ şi deriptu 7 stopĭ şi deriptu 9 chite de cănep[ă] şi deriptu 2 cămeşĭ, denainte luĭ Toaderŭ Pitarŭ şi denaintia popeĭ Simionŭ dinŭ Moscuţeanĭ şi dintri Sava păcurariŭ tijŭ, şi dintri frate-său Ursa şi dintri Bruştăg *(sic)* tijŭ, şi dintri Drăcşanŭ tijŭ, şi dintri Cĭută tijŭ, şi dintri Vasilii Băltiscu, şi dentri Toaderŭ Neagoe din Ploscuţeanĭ, şi dintri Ştifanŭ vătămanŭ, şi dintri Gligorii Curdăşŭ de Bădeştĭ, şi dintri Zavolŭ tijŭ, şi dintri Ionŭ Cĭonsu tijŭ, şi dintri Dumitraşco dinŭ Boşeanĭ, şi dentri Dămiianŭ dinŭ Topliceanĭ, şi dintri Burču dinŭ Ploscuţeanĭ, şi dintru totŭ poporulŭ dinŭ satu dinŭ Ploscuţeanĭ, ca să-ĭ hii luĭ ucină şi fečurilorŭ săĭ şi nepoţilurŭ săĭ şi strenepoţilurŭ săĭ în veace“.

11. Cum aŭ vinitŭ cu cinstită carte Măriei Sale luĭ Vodă popa Mirăuță la noĭ, nepotulŭ luĭ Calotă, să alegemŭ o partea de ocină dinŭ satŭ dinŭ Săcoianĭ; dicĭ noĭ amŭ mărsu și amŭ stră̆nsu oamenĭ bunĭ dinŭ satŭ și dinŭ megiiașĭ, anume Irimiia Varnavŭ și Ionașco și Codzea și Gheațiu și Vasilie Homă și Gligorie a Sorici și Tănasie Frendzea și Domitrașco Varnavŭ și Tofanŭ Rănbasŭ și Cozma, și duprenŭ prenŭ ğorŭ migiiașĭ s'aŭ tămplatŭ Sava dinŭ Onceștĭ și Miftodie dinŭ Romăneșștĭ, și acea parte aŭ alesŭ, și pămănturile anome: doĭ plošștecĭ la vaale pre lăngă olaltă și unŭ pămăntu prinŭ pičurol gropieĭ, pre lăngă unŭ pămăntu a Beșealieĭ, și unŭ pămăntu dinŭ Mintitealele, pre lăngă hotariŭ, și unŭ pămăntu de suptu Dzerneșștĭ pre lăngă a luĭ Rănbasŭ, și unŭ pămăntu dinŭ lungile ceale maare, alŭ triele de la hotarŭ, și unŭ pămăntu dinŭ ogoreale, și unŭ pămăntu dreptu caasa Oatuluĭ, ca să să știe.

Vă leatŭ 7160 [1651], Noemv[rie] 13 dni.

Erimi Var: am scălitŭ.

Maĭ micĭ robie Mărie Sale luĭ Vodă: Enachi și Vitolŭ.

Pecețĭ cu fum (aceiașĭ servește de treĭ orĭ).

Cu deosebirĭ, în *Uricariul,* XXIII, p. 233.

12. Iașĭ, 20 Iunie 7170 (1662). Istratie Dabija-Vodă, pentru „Luca ce aŭ fostŭ părcălabŭ", cu zapise și de la David de Călmățuianĭ, Panhilie, Vlasie de Hușĭ, Ștefanŭ Papucŭ, și un act iscălit, între alțiĭ, de „Panhilie Iarali, Gavriliță ce aŭ fostŭ Căpitanŭ și Goga ce aŭ fostŭ Comisŭ și Gavrilcea Căpitanŭ de Orheiŭ și cu Ursulŭ hotnogŭ și Ștefanŭ fratele Armașuluĭ celuĭ mare", pentru „Hartenie și cu femeaie sa Ioana, fata Haritoneĭ, nepoata luĭ Ghiorghi Țampăŭ". Alt act, „de la preuțiĭ ceĭ domneștĭ de trăg de Lăpușna, anume popa Tironŭ și diiaconulŭ Trischii și popa Ionașco de Cucuiaț și Zîharca țircovnicŭ și Ștefanŭ Pagulŭ iuzbașia și Vasilie Cogîlničanulŭ diiacŭ și Cărăimanŭ dinŭ ... și Davidŭ de acolea și Toaderŭ de acolea", pentru vînzare de pămînt de către „Nazariia fata Cazaculuĭ, nepoata Frăeĭ de Șopărlianĭ", „dereptŭ unŭ calŭ prețuitŭ dereptŭ treĭdzecĭ de leĭ". Alt act „de la Frîteiŭ hot-

nogulŭ și Melentie stegarŭ și Todorașcu de Șopărleanĭ și Costantinŭ Cerchezulŭ ce aŭ fostŭ Stolnicŭ și Vasilie Călmățuianulŭ și Davidŭ și Ștefanŭ Papucŭ și Panhilie și Toaderŭ fečorulŭ Iorgăĭ și Vasilie Cogîlničanŭ, diiacŭ, scrisŭ cu mîna luĭ."

Pecete mare. ruptă. Corlatŭ (uricariŭ).

Pe V°: Pătrașco Danovicĭ treti Logofătŭ.

13. Iașĭ, 25 Decembre 7178 (1669). „Toderașco Iordachi bivŭ Spăt[ariŭ] și Dumitrașco Mălaĭ fičorulŭ luĭ Simionŭ Mălaĭ ce'ŭ fostŭ Visternicŭ, nepoțĭ luĭ Cost[e] Bučocŭ ce'ŭ fostŭ Vornicŭ", vînd pămînt la „Găodzenĭ, ce-ĭ în Țănutulŭ Sorocii, cu vecinĭ și cu totŭ vinitulŭ", luĭ „Ilie Sturdzea Marele Stolnicŭ", pentru 200 de leĭ bătuțĭ. Fusese a „dumisale luĭ Moțocŭ ce ne 'ŭ fostŭ noaă vărŭ premare, iarŭ, după moarte luĭ Moțocŭ, neavăndŭ cuconĭ, luat-amŭ noĭ ocinele carele aŭ fostu de pre Bučocŭ și le 'mŭ înpărțitŭ cu vară noastră, cu Doamna Rocsanda". Marturĭ: Ursachie Vel Vist[ieriŭ], Lupașco Vel Jicnicerŭ, Roșca, Irimica, Romanŭ, Vornicĭ de Poartă.

Iscăliturĭ. — Cu greșelĭ marĭ, în *Uricariul*, XXIII, pp. 260-1.

14. Antioh Costantin-Vodă dă luĭ Mihălachi Răcoviță Spătar[iŭ] „o bucată de locŭ dinŭ hotarulŭ tărguluĭ Vasluiuluĭ",delimitată de Vornicul de Poartă Ștefan Pilat. „Hotarulŭ să începe dinŭ hotarulŭ Mărișeanilorŭ în ğos, pre muchia dialuluĭ, pe de supra Bărladuluĭ, păn la un drumușorŭ dreptŭ în muchia di-asupra rădiuluĭ luĭ Vodă: s'aŭ pusŭ stălpu de piiatră, și di-acolo la valia, pe răpi, pen riad, peste vale dialiĭ și la dial pe o vălcia, pe din ğosŭ de ulmĭ, și canŭ ğosŭ, spre Răsăritŭ, dreptŭ desupra, în dialŭ, lăngă drumulŭ ce mergie pe la movilă, s'aŭ pus stălpŭ de piiatră; de la movilă în susŭ, unŭ răndŭ de pămănturĭ, și de acolo la vale spre răsăritŭ și canŭ ğosŭ, în malulŭ Vasluiuluĭ, la niștea spinĭ într'o răpi, și de acolo peste șîs și canŭ ğosŭ peste Vasluĭ, pe din ğosŭ de unŭ colacŭ, și di-acolo canŭ ğosŭ în muchia dialuluĭ stălpu de piiatră di-asupra vizunilorŭ, și di-acolea spre răsăritŭ la vale, peste vale Bustiĭ, dreptŭ la dialŭ, penŭ capulŭ poiani ce-ĭ în vie dom-

niască din ğosŭ, şi di-acolo dreptŭ la groapa nebunuluĭ, în răspântie drumuluĭ, desupra viişoarelorŭ: lângă groapă s'aŭ făcut şi buorŭ într'unŭ stejarŭ; şi di-acolia pe muchia dialuluĭ în ğosŭ până înŭ drumulŭ odăilorŭ, şi di-acolia dreptŭ la vale spre răsăritŭ, penŭ păduria, peste fundulŭ văiĭ luĭ Bătnarŭ, la poiana luĭ Mihaĭ Ungurulŭ, în capulŭ poiani dinŭ ğosŭ, stâlpŭ de piiatră şi buorŭ într'unŭ stejarŭ; şi di-acolo dreptŭ la vale, spre Răsăritŭ, în costişa de spre Apusŭ, într'un piscu stâlpu de piiatră, şi dreptŭ la vale, peste vale Dodeştilorŭ, şi di-acolo dreptŭ la dialŭ pe la nişte ulmĭ, în muche diialuluĭ, stâlpu de piiatră lângî drumu, di-asupra prisăci Burghialeştilorŭ, unde să înpreună hotarulŭ târguluĭ Vasluiuluĭ şi cu a Burghialeştilorŭ... U Ias, 7205 [1696], Sept[emvrie] 28."

Pecete octogonală.

15. Pe o carte bisericească:

Τὸ παρὸν ἀφιέρωται εἰς τὰς χεῖρας τοῦ Ἰεζεκιὴλ ἡγουμένου ἐν τῷ Κοπῷ παρὰ τοῦ ὑψηλοτάτου καὶ εὐσεβεστάτου αὐθέντου πάσης Μολδοβλαχίας, κυρίου κυρίου Ἰωάννου Νικολάου Ἀλεξάνδρου Βοεβόδα, δια συνδρομῆς ἐμοῦ, Κωνσταντίνου, τοῦ γραμματικοῦ τῆς Ὑψηλότητος Του [= Cartea de faţă se dăruieşte în mînile luĭ Ezechiil egumenul de la Copoŭ de către prea-înnălţatul şi prea-nobilul Domn a toată Moldovlachia, domnul domn Io Nicolae Alexandru Voevod, cu cheltuiala mea, Consstantin grămăticul Înnălţimiĭ Sale.]

Pentru biserica Sf. Atanasie de la Copoŭ, v. vol. XV.

16. Pe un portret al protopopuluĭ Lazăr Asachi:

Lazar Asachi, întâiulŭ prot[opop] Hotinuluĭ şi a toată raeoa; 1790.

În mînă ţine o diplomă de la Împăratul Iosif, care-l numise, pe vremea ocupaţieĭ austriace.

17. C. 1800. Pe o icoană:

Pomeneşte, Domne, pre roaba ta, Zmaranda Cogălniceni.

Măritată la 22 Februar 1780 cu Ioan fiul Stolniculuĭ Constantin Kogălniceanu; e mama luĭ Ilie şi bunica luĭ Mihail Kogălniceanu. V. vol. III, p. 66. Altă Smaranda, p. 66.

18. 21 Decembre 1805. Alexandru Moruzi-Vodă. Costache

Ghica biv Vel Logofăt al Țerii-de-Jos arată un hrisov din 9 April 1795, de la Mihaĭ Suțu, „de danie dumisale tărgulŭ Vasluiuluĭ, cu totŭ loculŭ de prinŭ prejurŭ, ce să va dovedi că iaste nedatŭ altora maĭ de înnainte, pentru a dumisale credinčoase slujbe č-aŭ făcutŭ țăriĭ și Domnilorŭ, cumŭ pre largu arată hrisovulŭ acesta“; altul, din 9 August 1796, de la egumenul Serafim de Dobrovăț, „prinŭ care scrisoare așa să cuprinde că, avăndu mănăstirea unŭ vadŭ de moară pe apa Vasluiuluĭ, la tărgulŭ Vasluiuluĭ, și cu alte locurĭ acolò prinŭ preğurŭ, care prinŭ ispisoacele luminaților Domnĭ să arată, adică grădinele de la Făntăna Răuliĭ și locurile de prisăcĭ ce sintŭ la obărșiia Bustiĭ, și, acestea nefiindu cu vre unŭ folosŭ mănăstiriĭ, de la o vremi, de căndu nicĭ moara nu să află, aŭ făcutŭ schimbu cu dumnealuĭ Logofătulŭ, spre folosulŭ sfinteĭ mănăstirĭ, adică dat-aŭ dumisale Logofătuluĭ acestŭ vadŭ de moară pe apa Vasluiuluĭ..., iarŭ dumnealuĭ Logofătulŭ aŭ datŭ la sfănta mănăstire în loculŭ acestora una dugheană în Tărgulŭ-de-ğosŭ, în Eșĭ, cu loculŭ eĭ și patru pogoane de vie la Hușĭ, ce simtŭ totŭ într'o ogradă cu alte viĭ a mănăstiriĭ“. Arată și act din 1805, de la epitropiĭ Sf. Spiridon: Nictarie de Sarde, Iordachi Cantacuzino biv Vel Logofăt, Sandu Vlădică Sturza Hatman, Grigore Sturza Vistier: „ačastă mănăstire a Sfăntuluĭ Spiridonŭ aŭ dat dumisale Logofătuluĭ totŭ loculŭ înpreğurulŭ tărguluĭ dumisale Vasluiulŭ, cătŭ l-aŭ avutŭ danie, cu hrisoave domneștĭ, mănăstirea Precista dinŭ Romanŭ, ci iaste mitohŭ și închinată mănăstiriĭ aceștiia, afară de locurile ce sintŭ ale altora, cu osăbite hrisoave, și dumnealuĭ Logofătulŭ aŭ datŭ sfinteĭ mănăstirĭ pentru moșiia arătată o moșie și ğumătate la Țănutulŭ Orheiuluĭ..., din moșiia Pohribeniĭ..., din moșiia Suleniĭ..., care părțĭ și dumnealuĭ le-aŭ avutŭ luate iarășĭ cu schimbu de la fiiulŭ dumisale Alexandru Ghica bivŭ Velŭ Spat[ariŭ], iarŭ dumnealuĭ Spatariulŭ le-aŭ avutŭ zăstri de la socrulŭ săŭ, dumnealuĭ Grigorie Sturza Velŭ Visternicŭ“. — Întărire.

Iscălitură domnească. Pergament.

19. Ἰωάννης Σκαρλάτος Ἀλεξάνδρου Καλλιμάχη Βοεβόδας, ἐλέῳ Θεοῦ αὐθέντης καὶ ἡγεμὼν πάσης Μολδαβίας.

Δι' ὅσον ἐξ ἁπαλῶν ὀνύχων ἐξυπηρετεῖς τῇ αὐθεντικῇ ἡμῶν Βεστιαρίᾳ, κοσμ[ίως] διωτεύων ἄλλως, ἄξιον ἐκρίναμεν βαθοῦν π..., ἐπεὶ δ' ἐν διᾳ ἀπέρχῃ ὁποῦ διωρίσασθεν, διὰ τοῦ παρόντος ἡμῶν αὐθεντικοῦ ἐγγράφου τιμῶντες σε, Ἰωάννη Σιών, ἐπιτρέπομεν τὸν βαθμὸν τῆς Παχαρντιζίας. Τῇ η' Ἰουνίου 1819.

S'aŭ trecut la condica Visterie.

Acest act, scris de însăși mîna luĭ Scarlat-Vodă Callimachi, anunță luĭ Ioan Sion, care a fost „din tinerețǎ în Vistieria noastră domnească" și are purtărĭ bune, numirea ca Păharnic.

20. Proclamația generaluluĭ Wittgenstein.

Locuitorilorŭ Moldavieĭ și Valahieĭ. După prea-înnalta a Împărăteștiĭ Sale Măririĭ poruncă, eŭ intru in țara voastră cu armiia încredințată ocîrmuiriĭ meale, etc. 1828, 25 Aprilie. Vadul luĭ Isac. — Tipărit.

21. 28 Septembre 1828. „Vistieriia cnejieĭ Moldavieĭ. S'aŭ dat cartea Vistierieĭ slujbașilor vădrarĭ de la Ținutul Iașiĭ, podgoria Tomeștiĭ, ca, după cuprinderea ponturilor în jos însămnate, să aibâ a strînge baniĭ slujbeĭ vădrărituluĭ de la toțĭ aceĭ supușĭ aceștiĭ plățĭ."

1. Boieriĭ velițĭ, clerul înnalt, „ǧupînesăle văduve ce li vor fi fost boeriĭ pănă la ačastă rînduială, asăminea și cariĭ nu s'aŭ întîmplat a să cinstì cu nume de boerie și sănt din neamurile ceale „știute și aiesă", sînt scutițĭ, „după hotărîrea obșteasculuĭ hrisov ce iaste".

2. Mănăstirile și schiturile supuse Mitropolieĭ și episcopiilor și „pămînteniĭ" cu „hrisoave leǧuite de miluire" vor fi scutițĭ orĭ pe toată suma, saŭ pe sumă hotărîtă. Mănăstirile închinate nu daŭ „de la roada dată în vînzare", dacă aŭ hrisoave, dar vor da „cumpărătoriĭ drepțĭ baniĭ vadrărituluĭ pe suma ce vor avea", rămîind scutit vinul „pentru trebuința monastirilor". Astfel și ceĭ cu „cărțĭ gospod de miluire..., cu nume de căpitanĭ, polcovnicĭ, postelniceĭ, de neamurĭ și ertațĭ". „Precum și vinul de dijmă de pe moșiile sf[i]nteĭ Mitropoliĭ și a episcopieĭ Hușăĭ, a monastiriĭ Socoliĭ, unde iaste școala cliricilor și șaptesprezece po-

goane vie ce va avea dreapte a sale monastirea Socola... Asăminea și monastirea Neamțul i Secul, monastirea Agapiia și Văraticul, unde lăcuesc călugărițile" nu daŭ nicĭ de la „vinul ce vor strînge de milostenie". „Precum și monastirea Sf[ă]ntuluĭ Spiridon din Ĭași, unde iaste spitalul, i Precista din Roman, și Prorocul Samuil din Focșanĭ, cu celealte mitoace ale aceștiia monastirĭ, după cum și monastirea Doljăștiĭ de la Ținutul Romanuluĭ..., iar monastirea Rîșca să scutească numaĭ vinul ce va eși din optsprezăce pogoane vie, drepte a sale.

3. Logofețiĭ i dieciĭ de Vistierie, atît ceĭ ce să află în slujbă și s'aŭ aflat, dar și casile lor", nu daŭ nimic. „Asăminea și dieciĭ de Divan, căpitaniĭ de dărăbanĭ și Vel Căpitan hătmănesc, și fiind, și nefiind în slujbă.

4. Vorniciĭ de Poartă, porușnicul hătmănesc, polcovnic agiesc și condicariul temnițeĭ numaĭ în cîtă vreme vor fi în slujbă.

5. Rădicăturile običnuite de a să face în toțĭ aniĭ de către Visterie la locurile cuviinčoasă, să fie numai până la treĭzăcĭ și șasă miĭ vedre, precum s'aŭ običnuit, dîndu-să răvașile Vistierieĭ la ceĭ cu rădecăturile, care le vor ținea vădrariĭ în samă, afară de suma cumpărăturiĭ, iară pe ce vor avea maĭ mult, să plătească vădrărit... Și, de vor avea maĭ puțin sumă de cît să va face rădecătura, să nu poată a cere de la vădrarĭ plată pe acè lipsă, ce să scutească numaĭ pe ce va avea.

6. Baniĭ vădrărituluĭ să vor lua căt zăci banĭ noĭ de vadră de la toțĭ pămînteaniĭ ce sînt supușĭ a plăti vădrărit, adecă: opt banĭ vechĭ leğuițĭ a Vistieriei și bănuțul cutieĭ, care fac noao banĭ, și un ban a miliĭ,' după vechea običnuință, care iaste a Casăĭ răsurilor, unde alcătuesc aceĭ hotărîțĭ zăce banĭ noĭ de vadră.

7. Toțiĭ aceĭ ce aŭ viĭ aicea în țară, orĭ de ce stare vor fi, pentru cît vin vor vinde orĭ la cine, vor plăti vădrăritul vînzătoriĭ, precum plătesc toțĭ aceĭ ce sînt supușĭ a plăti vădrărit; asăminea și pe vinul ce vor trece preste hotar, din a stînga Prutuluĭ și în Bucovina, vor lua·vădrariĭ

drepțĭ baniĭ vădrărituluĭ, orĭ de ce stare va fi stăpînul vinuluĭ, socotindu-să ca acel vîndut."

8. Străiniĭ cu viĭ „vor plăti vădrărit după vechea običnuință „căte doĭsprezece banĭ vechĭ de toată vadra, nesupărîndu-să cu luarea a doĭ leĭ de pogon". Vinul importat „va plăti tot cîte doăsprezece banĭ vechĭ pe vadră, după urmarea de maĭ nainte; care vin, fiindcă vine rîndurĭ, întărzăindu-să și după strîngerea vădrărituluĭ, aŭ voe vădrariĭ până la șasă a luniĭ luĭ Dechemvrie a vădrări pe acel vin, iară vinul ce să va aduce de la Niculițăl, i Nicopoli, i Șăștov, va plăti vădrărit numaĭ căte patru banĭ vechĭ de vadră, după vechiul obiceiŭ, care običnuesc a treace pe la Galațĭ. — cuvinindu-să vadrarilor de Covurluiŭ acel vădrărit și urmînd a-l strînge până la sfîrșitul lui Fevruarie, după cum s'aŭ običnuit, afară numaĭ de sudețiĭ rusăștĭ și austrieceștĭ, cariĭ, și de vor aduce acest feliŭ de vinață, n'aŭ să să supere cu plata vădrărituluĭ. Gălățăniĭ însă ce aduc cîte un poloboc de vin de piste Dunărea, pentru casile lor, pe acel vin vor plăti iarășĭ căte patru banĭ vechĭ de vadră, iară, aducînd maĭ mult, pentru neguțătoriia lor, vor plăti căte doĭsprezece banĭ vechĭ de vadră.

9. Vădrariĭ aŭ să măsoare vinul fieștecăruia cu cotul ce s'aŭ dat din Vistierie, înfierat cu bourul țăriĭ, ferindu-să de tot felul de asuprire ce să običnuisă a să urmà de către vădrarĭ în măsurătoarea vasilor, precum și în priimirea banilor; în răvașele de drum ce vor slobozi vădrariĭ la ceĭ ce plătesc vădrărit, datorĭ să fie a treace, pe lîngă suma vedrilor, și suma banilor ce vor lua de la fieștecare, și pe aceale răvașe de drum vor lua căte zăce parale, iară pe țidulile ce urmează a să lipi la fundul vasilor, cîte cincĭ parale de fieștecare țidulă, și maĭ mult nicĭun ban, — ačasta hotărîndu-să numaĭ ca să lipsască cu totul jafurile ce aŭ urmat din vreme în vreme, supt nume de plata răvașilor de drum și a țidulilor, precum și luarea vinuluĭ ce să običnuisă a să trage cu tidva din casă, — știind hotărît slujbașiĭ că, după hotărîrea dată, tot acel vădrariŭ, orĭ de ce stare va fi, care va îndrăzni a trece piste cuprinderea

ponturilor, întru cît de puțin, și să va pleca a urmà catahrisis de maĭ nainte, va cădea în urgie, fără a să putea îndrepta. Asăminea și pe poama ce-ș vor aduce aceĭ cu viile în Iașĭ prin cofe pentru casile lor, să nu să ià nicĭo plată, nicĭ să să oprească de către vădrariĭ de Iașĭ.

10. Din ceĭ ce nu plătesc vădrărit, nimine să nu cuteză a numi vinul celor ce plătesc pe numele săŭ, spre păgubirea Vistieriеĭ, căcĭ, nu numaĭ pe drept vinul luĭ să va lua vădrărit, ca și de la aceĭ ce sînt supușĭ vădrăritului, dar și vinul acela iconomisit pe numele săŭ să va lua pe socoteala fisculuĭ. Asămine să nu fie volnic nimine dintru aceĭ ce plătesc vădrărit a-șĭ rădica vinul de pe loc, până nu va plăti baniĭ vădrărituluĭ.

11. Afară de suma cumpărăturiĭ, să aibă a da vădrariĭ de la sine, pentru Casa răsurilor, analoghion la zăce unul, și cîte un ban noŭ de toată vadra, banul miliĭ, ce iaste pomenit în cuprinderea pontuluĭ al șasile, după vechea obĭčnuință și hotărîrea hrisovuluĭ ce iaste.

12. Asăminea aŭ să maĭ dea vădrariĭ de la sine, afară de suma cumpărăturiĭ, și la cutia mililor căte doaozăcĭ banĭ noĭ de suta de vedre, întru urmarea de maĭ înnainte, precum și la pontul al șasilea să cuprinde.

13. Avaeturile din vechĭ sînt leğuite prin ponturile slujbeĭ vădrărituluĭ, adecă avaetul dumisale Vel Logofăt de Țara-de-jos, cîte zăce leĭ la cincĭ sute leĭ, și a Casiĭ doftorilor, cîte cincĭ leĭ la cincĭ sute leĭ, cum și toate celealte obĭčnuite avaeturĭ, a să da din slujba ačasta, la locurile însămnate maĭ jos, sînt îndatorițĭ cumpărătoriĭ a le da de la sine, afară de suma cumpărăturiĭ.

Adecă:

Leĭ dum. Vel Vist.
„ dum. Logofătul de Vistierie.
„ dum. Samișul de Vistierie.
„ dum. Samișul Casiĭ răsurilor.
„ dum. Ecstractieriul Vistieriеĭ.
„ 2 Vist.
„ 3 Vist.

Lei Cutiia mililor.
„ Diecilor de Vistierie.
Diacul strîngătoriŭ.
Casa cișmelilor.
Adecă zeci mii patru sute lei.

Asăminea și avaetul posturilor care acum nu să află în lucrare, vor da vădrarii de la sine, afară de suma cumpărăturii, ca să să alătureze către suma banilor Vistieriei.

Adecă:

Dum. Vel Post[elnic].
„ Vel Camaraș.
„ Vel Gramatic.
„ Lucrătoriul de condică turcesc.
„ 2 Camaraș.
„ 2 Gramatic.
Adecă cinci mii șasă sute lei.

14. Banii Vistieriei, înpreună cu analogon la zăci unul, i banul milii, ce iaste a Casii răsurilor, și bănuțul cutiei mililor să îndatoresc cumpărătorii slujbei anului următoriŭ a-i răspunde întru acest chip; adecă: o a treia parte din toată suma, ce va alcătui banii Vistieriei, cu celeaalte analoghii, să-i răspundă înpreună cu toate avaeturile înnainte, la vînzarea slujbei, cind vor lua ponturile, fără nici-o pricinuire. Iară celeaalte doao părți de bani, în doao vadeale, adecă o parte la 30 zile de la vînzarea slujbei, și ceiaaltă parte, tot istovul banilor, după cinzăci zile de la vînzarea slujbei la cochii vechi, istovind toți bani, atît a Vistieriei, cum și celealte analoghii, în vadele, și rînduiala mai sus arătată. Pentru care datori sînt dumnealor cumpărătorii a siguripsi Vistieriia cu chezeș sigur platnic, pentru toți banii, la vadelile însemnate, și negreșit, la strigarea al treilea, să înfățoșăzi pe chezeș, ca să fie știut cind să va face harečul, căci în alt chip nu să poate sfîrși mezatul.

15. Orice rămășițuri vor arăta vădrarii, să nu li să țic în samă, ce toți banii să-i plătească la Vistierie, pe suma cumpărăturii. Iară ajutoriŭ și zapcii trebuinčoși să li să

dea spre înplinirea rămășițurilor ce vor avea, precum și, orice pricină de scădere saŭ altă înpotrivire să va întîmpla, urmează pe sama cumpărătorilor, nefiind slobozi a cere vre o scădere pentru acasta, fără a să putea îndrepta, la plata căștiurilor, că aŭ rămășițuri la cumpărătorii de Ținuturi saŭ de podgorii."

Tipărit.

22. *Grigore Ghica-Vodă către sora sa, d-na Elena Șubin.*

Répondre ce 28 juin (10 juil.), 57.

Chat. du Mé, 20 juin 1857.

Ma bien-aimée sœur,

Il y a peu de jours que je suis de retour de Vichy. A peine arrivé, j'ai écrit à Constantin[1] de faire un emprunt à la Banque Nationale et de te payer intégralement la somme que je te dois. Je commence enfin à m'apercevoir que tu me bernes et que tu n'as jamais eu l'intention sérieuse de venir me voir au Mée. C'est cruel de ta part d'agir ainsi envers moi, qui t'aime tant. Quitte donc ton Vassloui pour quelques mois, viens un peu te retremper en France, voir Paris et ses beaux environs. Si tu attends que tes affaires finissent, tu te trompes fort: jamais elles ne finissent en Moldavie, où l'esprit de chicane est à l'ordre du jour; elles y augmentent, au contraire, et se perpétuent à l'infini. Qui terre a, guerre a en Moldavie. C'est connu.

Nous nous portons tous bien, et t'aimons d'âme et de cœur. Écris-nous souvent, puisque tu fais la méchante et ne veux pas venir nous voir.

Nous t'embrassons, ainsi que tes enfants chéris.

Je suis
ton dévoué frère
Gr. Ghyka.

[1] Fiul fostuluĭ Domn, ce se afla în Iașĭ.

23. *Profesorul și scriitorul J. A. Vaillant către doamna Elena Șubin.*

Madame,

C'est dans le plus profond désespoir que je vous apprends la mort de votre excellent frère et de mon excellent ami, le prince Grégoire A. Ghyka; malgré toutes les consolations et tous les encouragements que lui ont prodigués son épouse et moi, il s'est brûlé la cervelle à 8 h. du jour, il y a un instant. Nous pleurons tous.

Adieu, et qu'il vous soutienne dans votre affliction.

Je vous salue:

[Mardi, 24 août 1857[1].]

Vaillant.

Din hîrtiile luĭ Mihaĭ Kogălniceanu.

I.

Grigore Alexandru Ghica, viitorul Domn, către Mihaĭ Kogălniceanu.

Marginéni, 26 juillet [1848].

Mon cher ami. Par votre lettre du 22 juillet vous m'annoncez que l'opinion de quelques-uns serait que les boyards n'ont rien fait que soutenir les 35 articles qui sont conformes aux principes règlementaires et par conséquent éminament *(sic)* aristocratiques, tandis que les Valaques ont abordés *(sic)* franchement la question des réformes radicales dont ils voulaient doter leur pays; plus que dans toutes nos pétitions, mémoires, etc., nous nous sommes bornés à attaquer rien que les abus de Michel Stourdza, sans faire aucune mention des institutions libérales qui sont indispensables au pays. Je commencerai d'abord par vous rappeler que, lorsque les boyards firent la demande des 35 articles au prince, personne en Valachie ne songeait

[1] Vezĭ D. A. și D. C. Sturdza, *Acte și documente relative la istoria renașterii României,* V, p. 499 și urm.

à une constitution, qui fût basée sur des principes radicaux, et que ce sont encore les Moldaves, qui, par cette manifestation, donnèrent l'éveil aux Valaques. Si les Moldaves avaient réussi alors en adaptant des mesures mieux combinées et plus énergiques, évidemment que ce serait nous qui aurions proclamés *(sic)* plus tard ces principes libéraux, sans nous laisser devancer par les Valaques. Après avoir échoué dans leur combinaison, les Moldaves, ignorant ce qui se passait en Valachie, ne pouvaient, ni ne devaient suivre d'autre voie que celle que nous appellons *(sic)* légale, en attaquant l'administration vicieuse de M. Stourdza, qui seule pouvait après coup justifier la manifestation du 29 mars. Lorsque plus tard les événements de la Valachie éclatèrent, nous étions déjà lancés dans cette ornière, les commissaires impériaux étaient sur les lieux, et la nouvelle nous était parvenue le jour même de la présentation chez Talat-Effendi. Vous conviendriez donc qu'il était déjà trop tard pour agir en sens inverse. Ensuite le choléra vint fondre sur nous, tout le monde se dispersa, et, bien peu de jours après, les troupes russes envahirent le territoire. Voyons si depuis lors nous étions à même d'agir. La ville étant déserte, la majeure partie des boyards étant confinés sur leurs terres, le petit nombre de ceux qui étaient libres ne pouvaient pas agir comme vous l'entendez, faute d'éléments nécessaires, faute de l'unité d'idées et d'action. Ils se sont hâtés de faire ce qu'ils ont pu faire dans cette circonstance en se référant à Soliman-Pacha. Mais, pour mieux juger de la situation de notre cause, qui, toute juste et légale qu'elle est, n'en est pas moins compromise, l'oyez *(sic)* comment M. Stourdza vient de traiter Bogdan pour avoir osé être le porteur de notre supplique à Soliman-Pacha. Il le fit déporter à Matzin, à la barbe des Turcs. Évidemment que nous jouons de malheur; tous les pouvoirs sont entendus pour nous persécuter; rien ne nous réussit, tout nous est refusé. Ajoutez à tout cela que les Turcs ont déclarés *(sic)* vouloir rétablir le Règlement en Valachie et en supprimer le chap. I.

Par conséquent, on veut même attaquer le principe électif, ce qui amènera, n'en doutez pas, aussi l'abolition de la Chambre des députés. Adieu donc au suffrage universel, voir même le suffrage indirect à deux degrés; adieu à toutes les illusions des Valaques, qui tombent dans le royaume des chimères. En présence de pareils faits, qui sont en cours d'exécution, vous me dites d'user de notre droit d'*indépendance* pour faire une déclaration solennelle, afin de montrer le bien que nous avons voulu faire au pays, etc. Mais permettez-moi de vous observer que, vu l'état actuel de choses, vous ne trouverez pas cinq signatures pour apposer à cet acte, qui, selon moi, est fort inutile et préjudiciable même à la cause; car une déclaration pareille ne débarasserait pas le pays des troupes russo-turques, mais contribuerait, au contraire, à y prolonger leur séjour.

J'approuve votre profession de foi en matière politique; je désire comme vous que les progrès du siècle s'introduisent dans notre pays, mais, pour qu'ils arrivent un jour, il faudrait que nous ne fussions pas sous tutelle, il faudrait que nous ayons la liberté d'action, qui malheureusement nous est refusée. Ces quelques personnes qui blaguent aujourd'hui contre nous, sont des gens qui ont tourné toute leur vie dans un cercle vicieux et qui, écrasés par les difficultés qui se présentent, et n'ayant pas la force normale pour les combattre, s'en prennent aux soit *(sic)* disant aristocrates du pays pour leur imputer à tort les malheurs qui nous menacent. Ne faites pas d'attention à leurs clameurs et persuadez-vous bien que, si aujourd'hui ils censurent nos actes, c'est qu'ils projettent déjà une défection, qu'ils voudraient colorer des quelques motifs spéciaux. J'accepte ces barbotteurs de la masse (comme vous l'appelez), car, la masse étant guidée par son bon sens, qui est tout instinct, et, pas du tout passionné, juge les difficultés qui nos entourent, et nous sera toujours attachée.

Personne ne s'est réuni à Krivesty, à cause de ces dernières nouvelles; il ne nous reste plus rien à faire que d'attendre que les évènements se dessinent mieux. Je vous avoue

que j'ai perdu mon latin et que je ne puis rien comprendre à tout ce qui se passe chez vous. Donnez-m'en la solution si vous pouvez.

Tout à vous: *Ghyka.*

Dans peu de jours, j'irai vous voir.

II.

Mihaï Kogălniceanu către Grigore Alexandru Ghica.

Ce 1 août [1848].

A peine étiez-vous parti, mon cher Monsieur Ghyka, que le courrier de Jassi est arrivé. On écrit à Giers que la note-manifeste adressée aux Puissances de la part de la Russie est dans ce sens. L'empereur ne désire nullement un agrandissement de territoire, mais il désire à ce que l'ordre et la tranquillité soient rétablies dans les Principautés; il explique les raisons et les droits de l'occupation armée, qui, du reste, ne durera que trois mois. Le prince est très content, comptant sur la réconciliation des biais (?). Votre père a été voir Duhamel au moment où il écrivait le courrier. Duhamel a adressé au prince une note très-forte au sujet des terres de Neamtzo, affermées par le beyzadé Grégoire [Stourdza], menaçant qu'en cas de refus, il s'adresserait à l'empereur, qui ne voit pas déjà de bon œil le beyzadé, et d'autres pareiles compliments. Copie de la note a été adressée à l'abbé. Quant aux nouvelles que j'ai reçues directement, je vous les envoie toutes en original, avec prière de me les renvoyer. Remarquez, je vous prie, les bons conseils de mon père. Demain ou après-demain je passerai la frontière. S'il m'est permis de vous donner un conseil, permettez-moi de vous engager à aller à Jassi. Tout le monde s'y débande. Il faut ranimer l'esprit public. Je vous envoie aussi quelques extraits du „Constitutionnel", que je vous prie de me renvoyer quand vous les aurez lus.

2 août matin.

J'avais fini hier soir de vous écrire et je me proposais de vous envoyer ce matin le paquet, lorsque cette nuit je fus réveillé par deux moines de Neamtzo qui venaient m'apporter la lettre adressée à l'abbé par l'a *(sic)*. Elle est faite deux jours après la note du général Duhamel, et appuyée par Cosmitza et le directeur de la Cour, Skeletti. Je vous envoie une copie. L'abbé est décidé à brûler les voiles. Il répond tout le contraire de ce qu'on lui demande, et le remercie pour son nouveau *vekil*. Giers va aujourd'hui à Neamtzo pour donner une bonne lavade aux envoyés de S. A. Ce sera très drôle la scène qui aura lieu entre Mr Cosmitza, chargé d'une mission du Prince, et Mr Giers, chargé d'une mission du délégué de l'empereur. Vous pouvez garder copie de la lettre de l'empereur, pour la montrer aux amis et connaissances. Voilà tout ce que je sais. En attendant, je suis comme toujours

Votre tout-dévoué
Kogalniceano.

Rosetti n'a pas envoyé des lettres en question; tâchez de mettre la main dessus.

Giers est chargé d'annoncer officiellement au couvent de Neamtzo que *quand même* la protection russe ne manquera pas à cette communauté. Pour le moment, la scène de Neamtzo fera une assez bonne impression dans le pays, et Stourdza en crèvera de dépit.

III.

Grigore Alexandru Ghica către Mihaĭ Kogălniceanu.

Yassi, le 13 octobre 1848.

Mon cher ami. Je ne vous ai pas ècrit depuis quelque temps, n'ayant rien de saillant à vous communiquer. Silence complet de Constantinople, rien de nouveau de Bucarest. Avant quinze jours on annonçait l'arrivée de Fouate *(sic)*-Effendi, actuellement on n'en parle plus; il

paraît qu'on vous traite en vrais parias. Les Valaques, qui ont fait une révolution et ont combattu contre les Turcs, sont cent fois mieux traités que vous autres. Ils ont été amnistiés pour la plupart; les plus coupables, envoyés de leur pays; quant à nous, qui avons demandé le maintien du Règlement, on nous abandonne à la vindicte du prince, qui nous confine à nos terres et nous traque comme des bettes *(sic)* infâmes. Que penser de tout ceci? Je vous le demande à vous.

Donnez-moi des détails sur les évènements de Vienne, qui nous intéressent beaucoup et ne soyez pas laconique en fait de détails qui se rapportent à cette question vitale pour l'Allemagne, et peut-être même pour les pays limitrophes.

Tout à vous: *Ghyka.*

Négri m'a oublié entièrement: faites-lui mes amitiés. La feuille de la Bucovine va bien jusqu'à présent, et nous intéresse beaucoup.

À monsieur Michel Kogalnitziano, Czernovitz.

IV.

Vodă-Cuza către Mihaï Kogălniceanu.

Staţia Jassy.

Depeşă telegrafică. Presentată la Bucarest în 11 Iuli 1860, oara 1 m. 5 amiazăzi, sosită la Jassy în 1860, oare 4 m. 50, amiazăzi.

Mr Cogalnitchano, ministre-président, Jassy.

Déchiffré.

Je connais par d'autres personnes encore la conduite déplorable de Yepoureano, et l'explication en est très facile; vous lui portez ombrage, il jalouse vos succès; c'est triste qu'un homme de son mérite et de son intégrité donne dans ces misères, mais telle est l'humanité. Ceci posé, je ne vois pas en quoi cela peut vous décourager et vous faire voir votre retraite. Car moi, ne pouvant plus jalouser personne,

vouz m'avez élevé tous trop haut qu'à mon tour je ne sache pas vous distinguer et vous mettre en position de rendre des services au pays et vous tenir compte de tout le concours que vous me donnez pour le grand bien de notre cause.

Du courage, Cogalnitchano, continuez; personne, je vous le répète encore, ne saurait mieux faire que vous. Je suis là pour vous rendre justice, confondre la malveillance et la calomnie; ils seront bien obligés de vous rendre un jour tous justice, et ce jour-là ils seront tous revenus au point de nous entourer pour servir nos efforts communs et finir bien plus facilement encore en ce que nous construisons avec peine, surtout à cause des obstacles que nos propres amis nous créent.

Je vous réitère mon entière satisfaction pour votre conduite, tant comme ministre, que comme mon représentant dans la Chambre, où vous sauvegardez tout le monde et tous les intérêts publics.

Prince Régnant.

V.

Cancelariul Andrássy către Mihaï Kogălniceanu.

Privée. Bude, le 8 septembre 1869.

Monsieur le Ministre. La note que vous avez bien voulu m'adresser le 7 août, m'a été remise par Mr Steege. Je vous remercie de vous être adressé directement à moi, laissant de côté la voie officielle, qui souvent rallenti *(sic)* la marche des affaires et rend plus difficile leur sollution *(sic)*.

Je n'ai pas besoin de vous affirmer, Monsieur le Ministre, que, connaissant les difficultés du Gouvernement Princier, placé vis-à-vis d'une population susceptible et ombrageuse, je voudrais bien que, de notre côté du moins, tout fût évité qui pourrait rendre cette position plus difficile encore.

La réponse donnée par le baron Orczy à la délégation, pendant mon absence, m'était parfaitement inconnue, et je vous avoue franchement qu'elle n'entrait aucunement dans mes vues.

Depuis, le Gouvernement Royal a pri *(sic)* des mesures que, j'espère, vous saurez apprécier. Mr de Kalnoky vient d'être avisé de se mettre en rapport avec M^r le Préfet de Buseo pour faire, en commun avec lui, des enquerres *(sic)* sur lieu. En même temps, j'ai donné l'instruction à Mr de Béldy, chef de la commission internationale, de pousser activement les travaux préparatoires de délimitation; l'esprit conciliant lui étant fortement recommendé *(sic)*, pour qu'enfin ces malheureux conflits de frontière arrivassent à leur terme.

Mr Steege, du reste, a bien voulu se charger de vous transmettre les détails de notre conversation relativement à ces questions.

Permettez-moi, Monsieur le Ministre, de profiter de cette occasion pour réitérer l'expression de la considération la plus distinguée, et des meilleurs sentiments, avec lesquelles *(sic)* j'ai l'honneur d'être

De Votre Excellence le très-humble et très-obéissant serviteur

Andrássy.

Son Excellence Monsieur de Kogolniceano *(sic)*, président du Conseil des Ministres de la Principauté de Roumanie, etc., etc.

XIII.

DOCUMENTE ALE FAMILIEĬ PALADI.

1. 19 April 7054 (1546). Petru-Vodă. Pentru „Lazarŭ sin Iuga și nepotu-săŭ Mogăldea, fečorulŭ luĭ Iștocŭ, și Grozavŭ, fičorulŭ Sofiicăĭ“, cari vînd moșia de la strămoșĭ, dată de Alexandru-Vodă, „ğum[ă]tate de satŭ de Rumănĭ“, luĭ Efremŭ Hura Vornicul, drept 400 de zloțĭ tătăreștĭ Apoĭ „Andrieșanŭ și fratele săŭ Dragosinŭ și nepoțiĭ lorŭ, Iurașco, și surorile luĭ, Anna și Ileana și Mărina, fečori luĭ Arpașŭ, și nepoțiĭ lorŭ, Vărvara și Mărica și Ilisafta, fečoriĭ luĭ Vreamiașŭ“, vînd altă jumătate, cu 350 de zloțĭ tătăreștĭ. „Ilinca preaotiasa“ vinde „a patra parte de satŭ de Zmeianĭ“, cu 200 de zloțĭ tătăreștĭ, cu cari a plătit pe „Iane Griacul de la Bărladŭ“. Satul Rumăniĭ era „prea Smila“. „U Iasŭ, l[eat] 7217 [1708], Dech[emvrie] 15, amŭ scrisŭ eŭ, Axintie Uricarŭ, pe cătŭ amŭ pututŭ dezlega, să să știe.“

2. Suceava, 10 Septembre 7107 (1598). Eremiia Moghila-Vodă, către Haragrijŭ *(sic)* bivŭ Velŭ Vătahŭ, pentru cercetare la „hălăștăŭ“ la Zmiianĭ. „Dvornicŭ ucilŭ.—Vasilie.“

Format mic în lat. Pecete de ceară, ruptă.

3. Iașĭ, 2 Iunie 7109 (1601). Eremia Moghila, către „Isacŭ Vist[ieriŭ] otŭ Hlăpceștĭ“, că s'aŭ jăluit „sluga noastră Drăganŭ Cĭolpanŭ i Ionașco vat[ahŭ] za Vist[ierie]“ împotriva uneĭ „Ileaina“ *(sic)*, ruda lor, din Negoeștĭ; a întărit **к. вѣтре за селов**[=două vetre de sat] din Măteștĭ și Negoeștĭ. Fără boierĭ.

Pecete mică, rotundă. — „Stroič Velŭ Log[o]f[ăt] ucilŭ. Drăgușanŭ.“ Slavon. — Și traducere de „Gheorghie Euloghi, dascalŭ.“

4. 30 Mart 7114 (1606). Eremia Moghila, pentru „Anisie fata luĭ Isaiŭ, nepoata luĭ Ghermanŭ Post[elnicŭ]“, care vinde moșie de la „bătrănul Ștefan-Vodă“, a patra parte din „Mastaticĭ și dinŭ Pițiganĭ, în gura Banciĭ, cu loc de moară

în apa Bărladuluï", luï „Toaderŭ Chiriiacŭ Căm[i]narŭ", pentru 400 „talerĭ argintŭ". „Costănŭ şi sora luï, Sofiica", vînd moşie, de la „bătrănul Alexandru-Vodă", a patra parte din „Borăştĭ, unde aŭ fostŭ Bora ğud[e]", cu preţ de 60 de talerĭ de argint. „Tetiulŭ, fečorulŭ Ştefuluï, şi Anghelina, fata Mălanieĭ, şi Dragoşŭ, fičorŭ luï Echimŭ, nepoţĭ luï Fărămă, strănepoţĭ luï Oana Julicĭ", vînd moşia lui Oana Julicĭ, „de la Ilie-Vodă, a patra parte dintr'o sălişte ce să chiamă Iapa, pre di-asupra făntăniĭ, şi cu locŭ de moară în Bărladŭ", în Ţinutul Tutoveĭ, cu 60 de talerĭ de argint. Marturĭ, fiiĭ: Constantin, Alixandru, Bogdan şi boieriĭ. Stroicĭ Logofăt.

„La şcoala sloveniască în Sf. Sava s'aŭ tălmăcitŭ."

Şi original pe pergament, slavon; şnur roşu, pecete căzută.

5. 30 Maiŭ 7114 (1606). Eremie Moghila, pentru „Magda şi surorile, Tudora şi Tudosca şi Dumitra", urmaşĭ aĭ luĭ Coste Clopătŭ, cari vînd moşia luĭ Clopot, de la vechiul Petru Voevod, din „Clopoteştĭ, unde se zice Tuleştiĭ", luĭ „Toaderu Chiriiacu VelŭCamănariŭ". Ionaşco nepotul кȣлȣгєрȣ vinde şi el partea sa. Maĭ vînd părţĭ „Anisiia fata luĭ Isaiŭ, nepoata luĭ Ghermanŭ Postelnicŭ", cu acte de la „Ştefan-Vodă cel bătrîn"; Costnŭ şi sora luĭ Sofiica, fiiĭ luĭ Borce Ceaşnic, nepoţiĭ luĭ „Oană Julicĭ celŭ bătrînŭ", „Teatiulŭ fiulŭ luĭ Ştefulŭ" şi Anghelina, fata Melanieĭ şi Dragoş fiul luĭ Iachimŭ, nepoţiĭ luĭ Fărămă, strănepoţiĭ luĭ Oana Julicĭ. Mărturia boierilor. Iscălitura luĭ Stroicĭ.

Pergament fără pecete, dar cu şnurul roşu păstrat. Şi traducere nouă.

6. C. 1620. „Eŭ, Stanca, ğupăniasa luĭ Murgoč č-aŭ fostŭ Dvornicŭ", arată că „amŭ datŭ şi amŭ dăruitŭ pre nepotumeŭ pre Ifrimŭ şi pre fiiulŭ săŭ Neculaiŭ" cu partea luĭ de moşie „dinŭ Bălăceanĭ, dinŭ Zmiianĭ. . ., pentru sufletulŭ meŭ şi a părinţilorŭ meĭ, pentru căcĭ eŭ n'amŭ alţĭ fečorĭ, să hie luĭ . . . şi moşie cu totŭ venitulŭ". Marturĭ: „dinaintea surori-sa Aniţa şi popa Ionŭ de Zmeanĭ şi popa Gavrilŭ de Tărziĭ şi Drăganŭ de Zmeanĭ şi Rugină diaculŭ şi Lazarŭ Gătinŭ şi Gligorie nepotu-săŭ

şi Ionaşco Lazea şi Dumitraşco Teleagă şi Tiştibanŭ şi nepoată-sa Angheniia".

Peceţĭ: a luĭ Murgocĭ şi alte patru, ciudate, cu fum.

7. „Ilisafta fata luĭ Preabicĭ Logofătŭ şi cu fiiĭ mieĭ Ioniţĭ şi Dabi[ja], şi cu featele meale, anume Ervaşiia şi Altemia, nepoţiĭ luĭ Preabicĭ Logofăt", vînd „o selişte de satŭ, anume Negoeştĭ, ce săntŭ în Ţinutulŭ Bràladuluĭ, de spre răsăritŭ, ce să 'npreună cu hotarulŭ Bojoranilorŭ", luĭ Scherletŭ şi frăţine-săŭ, Jopuluĭ, de Zorileanĭ", pe leĭ bătuţĭ. „Şi derease domneştĭ ce avemŭ pre ceale moşiĭ săntu pre măna semenţieĭ noastre, ğupăneaseĭ Foceĭ Uricaruluĭ." Marturĭ: Păparea . . . de Ţinutulŭ Orheiuluĭ, Ureache de Iveştĭ, Nuorŭ de Telineştĭ, popa Vasilie de Telineştĭ, Ionaşco fratele luĭ Nuorŭ, Simionŭ diiacŭ de Stoineştĭ, Todorinŭ otŭ Măcineştĭ. Şi eŭ Ştefanŭ Rang › m'amŭ prilejit acolea, şi s'aŭ rugatŭ de amŭ scrisŭ".

Iscălitur̆ şi peceţĭ cu fum. „Pop[a] Vasile Nuorĭ" *(sic)*.

8. [C. 1623.] F. d. „Tule Tutulŭ i să 12 prăgarĭ, Ionaşculŭ i Toaderŭ Beldimanŭ, nemesnichiĭ bărladschiĭ, Ionaşculŭ Dinga cupeţŭ i Plust *(sic)* Goianŭ i Häre tijŭ, Grigori Căpăţînă de Sirbĭ и многїи люди добрих, orăşenĭ dănŭ Bărladŭ", pentru „Irina, fimiia Ghineĭ ce aŭ fostŭ părcălabŭ", care vinde moşie la „Ţiganĭ, în gura Băncieĭ", la Mastaticĭ, luĭ „Scrătloe [=Scărlet] şi luĭ Tudurache—, cumŭ i-aŭ arătatŭ şi zapisŭ de cumpărătură dinŭ zilile luĭ Ureche Vornicŭ[1]". — Vinde şi „ Anăsie fata luĭ Isaiŭ, nepoata luĭ Ghermanŭ Post[elnic]". Se daŭ galbenĭ „şi unŭ calŭ bunŭ şi o iapă cu mănzulŭ".

Copie din 5 Iunie 1784.

9. 1-iŭ Ianuar 7131 (1623). „Ionŭ Carapoto[n]ŭ şoltuz şi 12 prăgarĭ şi preoţiĭ domneştĭ [попи господскїи] şi toţĭ oamenii bătrînĭ locuitorĭ [мѣщани] din tîrgul [тръг] Bărladŭ [până aicĭ slavoneşte]. Scriemŭ şi dămŭ ştire cu [ač]astă scrisoare a noastră cumŭ aŭ venitŭ înnaintea noastră ğu-

[1] Nistor. Actul e decĭ după 1610, cînd Nistor Ureche nu maĭ era Vornic (*Uricariul*, XVIII, p. 476). Cf. şi nº 7: Ghinea era, încă în viaţă la 1623.

păneasa Sanfira, cneaghinea Dumitraşco Chiriiac [de aicĭ, slavoneşte] şi fiiĭ eĭ, Toaderŭ şi Mariia“: vînd moşia lor de la Anasiia fata luĭ Isaiŭ „панѹ Гинѣки părcălabŭ“, pentru 100 de talerĭ de argint; plătesc Ghinea şi soţia, Irina. A patra parte din siliştea Iapa e vîndută aceluiaşĭ pentru 60 de talerĭ de argintŭ. Întărire. Se pune şi печат ѡраш печат търг бръладъ.

Slavoneşte; şi traducere din 4 Novembre 1820, de Ionŭ Stamate bivŭ Velŭ Pitariŭ, in Iaşĭ.

10. 17 Decembre 7133 (1624). Radul Voevod, pentru Simionŭ Vel Spătar, care aduce zapisul de vînzare al luĭ „Ignatŭ şi soţia luĭ Draga, nepoata luĭ Stanculŭ din Băcanĭ“, pentru loc „cu moară pe Tutova, cu камин de vatră„.

Pecete ruptă. — „Dumitraşco Ştefan Velŭ Logofătŭ uč[il]. Marmure.“ — Slavon.

11. 3 Ianuar 7136 (1628). Miron Barnoschie Moghilă-Vodă, pentru „Drăganŭ şi Efrimŭ şi Albulŭ“, cari aŭ zapisul lor de la „Simionŭ Gheuca Velŭ Medelničarŭ şi de la Petriulŭ părcălabŭ şi de la Lupulŭ hotnogŭ şi [P]aşco chihaia, şi de la jupăneasa Murčoae, şi popa Dragoşŭ otŭ Grecĭ, şi Toma, etc., din Hulpăşeanĭ“, pentru cumpărare de moşie, de la „Grigorie, Sofroniia, fiiĭ Grozaveĭ, nepoţiĭ luĭ Ghermanŭ din Zmianĭ“, în satul acesta şi în Bălăceanĭ din Ţinutul Tutoveĭ. Acelaşĭ Logofăt. — Slavon.

12. 30 April 7136 (1628). Acelaşĭ Domn, pentru Efrimŭ şi fiul, Neculaiŭ, cu zapisul de la „Ionŭ de Zmianĭ şi popa Gavrilŭ otŭ Trădziĭ şi Drăganŭ din Zmianĭ, Rugina diiac şi Lazărŭ Gătinŭ şi Gligorie, Ionaşco Lazia şi Dumitraşco Teleagă şi Tiştibanŭ şi Aniţa şi Angheniia“, cari mărturisesc cum că „Stanca, jupăneasa răposatuluĭ Murgocĭ bivŭ Dvornicŭ“, dă averea, la Zmiianĭ, de pomană. — Acelaşĭ Logofăt. — Scrie Sava. — Slavon.

13. Iaşĭ, 28 April 7136 (1628). Acelaşĭ Domn, pentru „Efremŭ Stolnicelŭ din satul Zmiianĭ şi cu Ghianghea bivŭ Velŭ Vornicŭ şi fiul săŭ Niculaiŭ“ (v. nl 12), pentru moşiile cunoscute. — Scrie Sava.

14. Iaşĭ, 10 Decembre 7137 (1629). Acelaşĭ Domn, pentru

„Vărvara fata luĭ Telea Stolnicŭ şi gineriĭ eĭ, Buciumaşŭ Pitărelŭ şi Zahariia diiacŭ“, în proces cu „Ionaşco Marmure şi cu fratele luĭ, Mierea Uricarŭ, şi cu cumnatul lor, Toaderŭ, şi aşijderea cu Albulŭ şi cu Efrimŭ şi cu uniĭ răzaşĭ aĭ lor“, pentru o moară pe Smila. Se aduce şi act de la „sfânt răposatul unchiul [ѹнка] Domnieĭ Mele, Eremiia Moghila Voevodŭ“. Proces cu Toflea Murgocĭ şi cu Nechita aprodŭ şi cu Molodeţŭ şetrărelŭ şi cu popa Gavrilŭ ginerele luĭ Ghermanŭ“, şi alţĭ răzeşĭ, pentru satul Rumânĭ. Telea Stolnic luase o parte din Rumânĭ de la „Efrimŭ Huru bivŭ Velŭ Dvornicŭ“. — Acelaşĭ Logofăt. — Bor[i]leanulŭ. — Slavon.

15. Hârlăŭ, 30 August 7138 (1630). „Dumitraşco Ştefanŭ Velŭ Log[o]f[ătŭ] şi Lupulŭ V[e]lŭ Vornicŭ de Ţ[a]ra-de-ğosŭ şi Lupulŭ Velŭ Vornicŭ denŭ Ţara-de-susŭ şi Gavrilaşŭ bivŭ Velŭ Vornicŭ şi Petraşco Boulŭ Velŭ Spătarŭ şi Grama bivŭ Stolnicŭ şi Furtuna bivŭ Comisŭ şi Pavălŭ ftori Logofătŭ şi Istratie treti Logofătŭ şi Crăciunŭ Aga şi Gavrilŭ Mirca Vornicŭ şi Dumitraşco Gheuca Vornicŭ şi Neniulŭ Vornicŭ şi Gorganŭ bivŭ Vornicŭ şi alţĭ boerĭ dinŭ Curte g[o]s[po]d“, pentru „Stanca, ğupăneas[a] luĭ Murgocĭ Toflea bivŭ Vornicŭ“, care vinde moşie la Păuleştĭ. Şi partea luĭ Goianŭ Ganguŭ.

16. Iaşĭ, 15 Ianuar 7139 (1631). Moiseĭ Moghila-Vodă, pentru Albulŭ şi Frimulŭ, în ceartă cu Arsenie şi Erina, pentru Zmiianĭ, parte, luată drept un кραк съ тєлцѹ şi 4 talerĭ. Acelaşĭ Logofăt. Scrie Focea. — Slavon.

17. Iaşĭ, 17 Mart 7139 (1631). Moise Moghila, pentru „Dumitru bivŭ prăcălabŭ“, în proces cu Frimulŭ. Dumitru se da drept „fiŭ de suflet (сно дшєвнїи) al „Murgočoaeĭ“. Cellalt arată că i s'a dat prin botez. Iscăleşte Domnul. Uricar: Dumitru.

18. Iaşĭ, 12 Maiŭ 7139 (1631). Moisi Moghila-Vodă, pentru „Stanca Murgočoae şi fiul eĭ, Dumitru bivŭ prăcălabŭ, cu nepoţiĭ eĭ, Drăganŭ şi Efrimŭ şi Albul“. Pomenit „Costantinŭ Cimbala, Ionaşco Patereale, Silăvestru, Frimulŭ (în loc de Efrim)... Ghianghea Velŭ Logof[ă]t uč[i]lŭ] iscaal.“ Fără scriitor. — Slavon.

19. Iașĭ, 30 Maiŭ 7140 (1632). Alexandru Iliiaș-Vodă, pentru „Ionașco de Zmiianĭ și cu Ursulŭ și Dumitrașco, fečorulŭ luĭ Buciumaș", și „alte semenții lor". „Căndu să va văna peaștile, să fie cu știrea tuturorŭ, și să-lŭ înparță frățeaște, să ià eĭ treĭ peștĭ și ceialalțĭ unulŭ; iară cine va văna într'ascunsu, să fie datorŭ porțeĭ 12 boĭ... [Crăs]tea Damiian" scrie.

20. Iașĭ, 5 Iulie 7140 (1632). „Simionŭ Gheuca Medelnicearĭulŭ-celŭ-Mare" arată că s'a pîrît cu Ionașco, Ursulŭ și alțĭ „frațĭ aĭ lor", pentru o poiană „desupra Rumănilorŭ". Gorgan Vornicul merge ca hotarnic, cu Mafteiŭ Roșca de Bîrladŭ[1]. „Cine de întru noĭ va maĭ scorni pără prentru ačaste, să fie de gloabă porțeĭ 12 boĭ." Marturĭ: „Gheanghea Logofătulŭ-celŭ-Mare, Lupul Vornicul de Țara-de-ğosŭ, Iurașco Bașotă Hatmanulŭ, Ursu Varticŭ Vornicŭlŭ, Gavrilŭ Mirca". Iscălĭturĭ. — Scrie „eŭ Dumitru uricariŭ". Pe V°, notiță slavonă a luĭ „Crăstea Damiianŭ uricariŭ".

21. Iașĭ, 11 Ianuar 7143 (1635). Vasile-Vodă, pentru Simion Gheuca Mare-Medelničarŭ, care a cumpărat „o parte din Băcanĭ..., din toată partea luĭ Stanculŭ a patra parte" și parte din Polițanĭ. „Pătrașco Bașotă Velŭ Log[o]f[ă]t iscalŭ." — Pecete mare, ruptă. — Slavon.

22. Iașĭ, 6 Iulie 7143 (1635). „Simion Gheuca Medelnicearĭulŭ-celŭ-Mare" arată că a lăsat „giupăineasiĭ meale Măricăĭ, cu partea mea dinŭ bucate și dinŭ totŭ ce vomŭ avea, giumătate, ca să mă comănde cumŭ să cade, ca pre unŭ omŭ". Dar se vor plăti întăiŭ datoriile. „Și de datoriĭ după pamențĭ, ca să aibă a da pre la mănăstirĭ, să-mĭ facă slujbe și sărăcuste cu bucatele meale, iară giumătate dinŭ bucatele noastre și dinŭ totŭ ce vomŭ avea, să fie partea giupăineasiĭ meale Măricăĭ, ca să să hrănească până unde va vrea Dumnedzăŭ, de va fi vie, iară după moartea eĭ să-ĭ fie și eĭ de comăndare și de pamențĭ. Așijdere de unŭ satŭ anume Băcaniĭ, cu morĭ și cu totŭ vecinulŭ, ce ne iaste cumpărătură înpreună cu giupăneasa mea, iarășĭ

[1] V. I. Antonovicĭ, *Frații Gheorghie și Neculaĭ Roșca-Codrianu*, Bîrlad, 1908, pp. V-VI.

l-amŭ lăsatŭ să fie a eĭ, cu totŭ venitulŭ... M'amŭ lăsatŭ să mă grijască şi să mă comănde. Dintre mulţĭ boiarĭ ce aŭ fostŭ dumnealorŭ de faţă căndŭ amŭ făcutŭ acestŭ zapisŭ, dumnealuĭ Chicoşŭ Şetrariulŭ-celŭ-Mare şi dumnealuĭ Răcoviţă Cehanŭ Logofătulŭ şi dumnealuĭ Toderaşco Logofătulŭ alu treile şi Caracaşŭ Uşeariulŭ-celŭ Mare şi Apostolŭ ce aŭ fostŭ Pitarŭ şi Ionaşco Prăvălie şi alţĭ boiarĭ aŭ fostŭ. Decĭ cine să va smenti dinŭ fraţiĭ noştri saŭ dinŭ sororĭ saŭ dinŭ nepoţiĭ noştri, şi va vrea să părească pre giupăineasa mea după moartea mea, pentru bucate saŭ pentru acelŭ satŭ, acela să fie trăcleatŭ şi procleatŭ, şi să fie ucisŭ de Domnulŭ Dumnedzăŭ şi de preacista maica luĭ H[risto]s şi de toţĭ svenţiĭ, şi să aibă parte cu Iuda şi cu Ariia, şi să n'aibă locŭ înŭ pămăntŭ a veni după mene. De ačasta mărturisescu cu sufletulŭ mieŭ. Şi eŭ, Borăleanulŭ Uricariulŭ, amŭ scrisŭ ca să să ştie“. Iscăliturĭ şi peceţĭ. Între ele, şi „eŭ egumenulŭ Gligorie de Răčca şi noĭ mărturisimŭ“ (pecete cu Sf. Neculaĭ) şi † сиа печат монастир Рѫчка. Foarte frumos iscăleşte: „azŭ Borăeanulŭ Uricarŭ“.

23. Iaşĭ, 3 Iunie 7146 (1638). Vasilie-Vodă, pentru „Erina, fata Păraschi, nepoata Dochii“, în proces cu „Efrimŭ fratele luĭ Albulŭ“, pentru parte din Zmeianĭ, şi cu case gata. Pomenit Mierea Uricarĭ. — Gavrilaş (?) Velŭ Logof[ătŭ].— Şaidirŭ. — Slavon.

24. 20 Decembre — (c. 1640). „Gligorie şi sora mea Sofroniia, fečoriĭ Grozaveĭ, nepoţiĭ luĭ Ghermanŭ di Zmiianĭ şi Bălăceanĭ“ vînd moşie în aceste sate „luĭ Drăganŭ şi luĭ Efrimŭ şi Alboluĭ, dereptŭ dzeace vacĭ cu viţiĭ şi 2 boĭ, şi pre banĭ doazecĭ de talerĭ bătute“.

Marturĭ: „Simionŭ Gheuca ce aŭ fostŭ Comisŭ şi Petrulŭ prăcălabolŭ şi Lupulŭ ce aŭ fostŭ hotnogŭ şi Paşco chihaia şi popa Dragoşŭ di Grecĭ, Toma de acolo şi Ionaşco şi Radol şi Toaderŭ di Holpăşeanĭ şi alţĭ oamenĭ bunĭ.“ — Peceţĭ.

25. Iaşĭ, 28 Octombre 7149 (1640). Vasilie-Vodă, pentru „Dumitru Gheuca ce aŭ fostŭ Vornicŭ de Poartă, şi cu

soru-sa, cu Anghelina“, cari se judecă cu „cumnata lorŭ, Mărica, ğupăneaasa luï Simionŭ Gheuca ce aŭ fostu Medelniceari-Mare, pentru rămăşiţe ce aŭ rămasŭ de Gheuca Medelniceari, şi pentru ocine“. Arată zapise că a dat luï Dumitru Băcaniï, iar suroriï un sat cu numele lăsat în alb, „încă în dzilele luï Mironŭ Barnovschi-Vodă, căndu aŭ fostŭ vrăndu Simionŭ Gheuca să să înparţe de ğupăneasaa luï, de Mărica, pentru scrăbă ce aŭ fostŭ avăndu înpreună, iară după aceaia eï s'aŭ înpăcatŭ şi aŭ lăcuitŭ depreună de atuncï pănă acmu, ce s'aŭ săvărşitŭ“. Ea arată zapis cu mărturiï, şi de la „egumeniï de la Svăntaa m[ă]n[ă]stire de la Uspeniia Preacisteï şi de la Sveataa Venerï“. Domnul hotărăşte că zapisele fraţilor sînt făcute la năcaz. Li se ieaŭ. Învinşiï daŭ „erăia în Vistiiariulŭ Domnieï Meale“. Iscălitura Domnuluï.

Pecete mare, ruptă. — Cf. vol. VI, pp. 20-1, nº 34.

26. 17 Iulie 7151 (1643). „Tinasie şi Hu... şi Necula, nameasniciï de Brăladŭ, şi Iani şoltuzulŭ cu 12 părgarï, şi popa Ştefanŭ, domnescu, şi Ionaşco dinŭ G..., tij, i Ursulŭ, Văntulŭ tijŭ, i Micro tijŭ, i Ilie Cotïstarŭ *(sic)*, i Necula Bărbo..., tijŭ, i Neagoe č-aŭ fostŭ şoltuzŭ, i Simionŭ Păticatulŭ, şi mulţï orăşeanï bunï şi...şi tinerï, de oraşŭ de Bărladŭ“ mărturisesc că „fratele luï Scrăletŭ şi cu fečorulŭ Ilisafteiŭ, fata luï Breabiču Logofătŭ“, aŭ venit pentru vînzarea siliştei Negoeştiï.

Pecetea oraşuluï, ştearsă, şi multe altele; una grecească, alta:... Vornicŭ“.

27. 1-iŭ Februar 7152 (1644). „Simionŭ Cernea (?) şoltuzulŭ, cu 12 părgarï, şi popa Ştefanŭ celŭ domnescu şi Ionaşco Dinga neguţătorulŭ şi Naculŭ tijŭ şi Văntulŭ tijŭ şi Cïudinŭ tijŭ şi Neagoe č-aŭ fostŭ şoltuzŭ şi mulţï oamenï bunï, tinerï şi bătrănï, de tărgu de Br[ă]ladŭ, aşijdere şi Drăganŭ de Zmiianï, slugă domnescă, şi Bălanŭ Hulpe de Hulpăşeanï şi Bălea tijŭ, şi Petria de Banca, şi Necoară de Suseanï, şi alţï oamenï bunŭ de ţ[a]ră, ce ne-amŭ prilejitŭ“, mărturisesc pentru Anghelina şi fiul eï Vasilie, fata luï Simionŭ Miera, fiul Nasteï, fata luï Ionŭ Fărămă de Fără-

meştĭ, cari vînd „doĭ bătrânĭ din siliştea“ de acolo, „ğupânuluĭ Scrălătŭ de Zorileanĭ“, pe 100 de leĭ bătuţĭ.

Pecete oraşuluĭ; pecete cu „ermonahŭ Theodo [?]“.

28. 1-iŭ Decembre 7153 (1644). Vasilie-Vodă, pentru Neculaiŭ şi Irimiica, fiiĭ Marfeĭ, cu rude, Irimiia fiul Aneĭ, Ionaşco fiul Popeĭ, Corniţĭ fiul Agafieĭ, Gavril fiul Nasteĭ, cu Drăgan, Ifrim, Albul: se învoiesc pentru Bîliceanĭ şi Zmiianĭ. — Toderaşco Vel Log[o]f[ătŭ] iscalŭ. — Vasilie Corlatŭ. — Slavon.

29. Suceava, 16 Iunie 7153 (1645). Vasilie-Vodă. Întărire pentru un Toderŭ. Scrie Larionŭ.

Pecete cu chinovar.

30. Iaşĭ, 8 Februar 7159 (1651). „Ursulŭ dinŭ satŭ dinŭ Zmiianĭ, fičorulŭ Irineĭ, nepotulŭ Vărvareĭ, strenepotulŭ Teleĭ ce aŭ fostŭ Stolnicŭ“, dă moşie în acest sat, din „Românĭ“, din Strâmba, „dumilor sale Enachi [ši] luĭ Gavrilŭ Păl[a]di, şi dumisale Toaderŭ Păladi, pentru sufletulŭ celora ce li-aŭ agonisitŭ aciaste moşiĭ, şi pentru sufletulŭ nostru“. Marturĭ: „Scrăletŭ dinŭ Zorilianĭ şi Apostolachie de Zmiianĭ şi Bejanŭ Gheuca şi Ionaşco snă Drăganŭ otŭ Zmiianĭ şi popa Gavrilŭ celŭ domnescu otŭ Bărladu şi popa Chiriiacŭ duhovnicu mieŭ de aco[lo] şi Dumitraşco Bučumaşŭ de Zmiianĭ şi Căzaculŭ, frate-mieŭ, de Zmiianĭ şi Antohie Costachie Armaşŭ şi Costantinŭ Bujoranulŭ şi Necula Bujoranulŭ şi Costantinŭ Ţopa părcălabŭ şi Ionaşco Ţopa şi Pavălŭ Surtă otŭ Gherghestĭ“. Iscăliturĭ şi peceţĭ.— Scrie Constantinŭ.

31. Iaşĭ, 5 Iulie 7159 (1651). Vasilie-Vodă. Aŭ venit la el „Paladieştĭ“, cu zapis al luĭ Ursulŭ (v. n-l precedent). Întărire. „Az Gorghi Ştefanŭ Velŭ Log[o]f[ă]tŭ iscal[ŭ]“.

— Dumitraşco.

32. 8 Iulie 7159 (1651). Măricuţa Gheuca dă Băcanii „şi curţile nostre, şi cu besiarică în satŭ, şi cu hălăşteŭ, şi cu moară ce iaste în mijloculŭ satuluĭ..., luĭ Toader Păladie s[ă]n Paladi Vistiarnicŭ, Dumnădzău-lŭ pomeniască, ca să fie direptu sufletulŭ meŭ şi a ğupănu-meŭ, Dumnădzău-lŭ iarte. Iarŭ dumnialuĭ Toderaşco să aibă a mă griji şi a mă socoti pănă ce voiŭ fi vie şi a şădea cu mine înŭ curţĭ. Iarŭ, după săvărşăniia mea, dumnialuĭ să aibă a mă comănda şi a-mĭ pune ţar *(sic)*, ca uniĭ ğupăniase, cum să pune şi altorŭ ğupăniase. Însă dinŭ bucatele meale ce voiŭ avia eŭ, să mă grijască şi să aibă a da pentru sufletulŭĭ meŭ cuĭ voiŭ lăsa eŭ cu limbă de moarte, acelora să dea.“ Nimenĭ nu va strica „ačasta danie şi darovanie ce am dăruitŭ... Dinaintia a mulţĭ oaminĭ bunĭ, bătrănĭ şi tinerĭ, şi dana *(sic)* a neguţitorĭ de tărgu de Bărladŭ, şi dinainte a multe slugĭ domneştĭ de la ţară, şi denaintia Grasulu-şoltuzulŭ, cu doĭspriace părgarĭ, şi denaintia Dabijeĭ Vornicului de tărgu de Bărladŭ, şi dinaintea popeĭ luĭ Gavril de la besiarica ča domnească otamŭ, şi dinaintia popeĭ luĭ Chiriiacŭ otamŭ, şi dinaintia popeĭ luĭ Ionaşco dinŭ Cočuba, şi dinaintia dumisale luĭ Scărletŭ, şi dinaintia Jopuluĭ bratŭ Scărletŭ, şi dinaintia Dingăĭ bătrănulŭ tărguluĭ, şi dinaintia luĭ Simionŭ Cernaa č-aŭ fostu şoltuzŭ, şi dinaintia luĭ Toaderŭ Davidesculŭ ča aŭ fostŭ şoltuzŭ, şi dinaintia Ursuluĭ Văntulŭ, şi dinaintia luĭ Hilofie fečorulŭ Văntuluĭ, şi dinaintia luĭ Micro, şi dinaintia Cărsteĭ ča aŭ fostu şoltuzŭ, şi dinaintia Neculeĭ Cučucŭ, şi naintia luĭ Ifrimŭ ča aŭ fostu vamăşŭ la Bărladŭ, şi naintia luĭ Ionaşco Precupŭ, şi dinaintia Cărsteĭ ziatŭ Văntulŭ, şi dinaintia luĭ Costantinŭ Goianŭ şi a fečorilorŭ Neculuĭ, Gavriilŭ şi Iane, şi dinaintia luĭ Hilipŭ Cĭudinŭ, şi dinaintia a mulţĭ oamenĭ bunĭ şi bătrănĭ, tărgoveţĭ de tărgu de Bărladŭ, şi dinaintia a slugĭ domneştĭ dinŭ satŭ dinŭ Zmiianĭ..., şi dinaintia fečorilorŭ aĭ Arsănoae, anume Năstaculŭ şi Vasilie bratŭ ego..., şi dinaintia luĭ Bučocŭ fečorulŭ Creţuluĭ de Susianĭ, şi dinaintia luĭ Ionaşco şălarulŭ otamŭ, şi dinaintia a oamenĭ dinŭ satŭ de la mine, anume Năstaculŭ

şi Irimiia şi Ionaşco Gĭurcanulŭ, şi dinaintia a mulţĭ oamenĭ bunĭ, slugĭ domneştĭ di prin preğurŭ, ce s'aŭ prilejitŭ de aŭ fostu la ačasta danie a mia... Dăruire în viacĭ... Aşijderia şi eŭ, pără voiŭ hi vie, de voiŭ vrea să întorcu, să fiŭ trecliată şi procliată şi afurisită de 318 oteţĭ, şi să fiŭ cu Ariia, şi să n'aibu locŭ în pământŭ." Pecetea Bîrladuluĭ. „Şi eŭ Ionaşco Zupco, marturŭ. Şi eŭ, popa Istratie, duhovniculŭ dumisele, scriŭ şi mărturisescu cumŭ mi aŭ mărturisitŭ dumneaeĭ la ispoveadanie. Eŭ Măricuţa ğupăniaasa Medelniciaruluĭ Gheucăĭ (pecete cu două stele ş. a.); Dabijea Vorniculŭ; az pop Gavrilŭ gn [=domnesc], daiscalŭ; Scărletŭ; eŭ, Drăghicĭ aprod, martorŭ."

Punere de degete.

33. 8 Iulie 7159 (1651). Vasilie-Vodă, pentru urmaşiĭ luĭ Marmure, cu privire la Bălăceanĭ. — Gavrilaşŭ Velŭ Logof[ă]tŭ. — Dumitraşco. — Slavon.

34. Iaşĭ, 7160 (1651-2; fără lună şi zi). Vasilie-Vodă, pentru „Ursu neguţătoriulŭ", care a pîrît pe „Păladie Pitariulŭ, pentru neştĭ rămăşiţĭ a iĭ Gheucoae". Cîştigă Păladie. — Pecete cu chinovar. — Scrie Poianî.

35. Iaşĭ, 12 Februar 7160 (1652). Gheorghie Ştefan Vel Log[ofăt], Ghica Vel Vornic de Ţara-de-jos, Gheorghie Hatman şi pîrcălab de Suceava, Toma Vel Vor[nic] de Ţara-de-sus, Costantinŭ Cĭogolia Vel Spăt., Alixandru Vel Ceaşnic, Iordachie Vel Vist., Grigorie Vel Comis, Matiiaş Sturdzea Vel Med., Solomonŭ Vel Clučar, Dumitraşco Vel Pitarŭ, Racoviţă Cehanŭ 2 Log., Statie 2 Vist., Prăjăsculŭ Clučar, Neculaĭ şi Ilie Arapu, Vasilie Stroesculŭ, vornicĭ de gloată, şi alţĭ boierĭ de Curte, pentru „Pălădieştiĭ, fičoriĭ lu Păladie č-aŭ fostŭ Vistiarnicŭ", cari aŭ căpătat locurĭ la Zmiianĭ, Românĭ, „din gura Geriuluĭ", Strămba, „ce iaste pre apa Tutuveĭ", prisacă la Mănd zanĭ. — Iscăliturĭ.

36. Iaşĭ, 6 Ianuar 7161 (1653). Vasilie-Vodă, pentru pîra dintre „sluga noastră Păladie Pitarŭ" şi „Gligoraşco Gheuca, cumnatu luĭ Ursulŭ aprodŭ, pentru unŭ hălăşteŭ de la Zmiianĭ, dzicăndŭ Gligoraşco, cumnatulŭ Ursuluĭ, că ţine în hălăşteŭ totŭ Păladie şi cu sluga noastră, cu Iuraşco

Fulgerŭ Șetrarŭ . . . Să ție Păladie în hălășteŭ cătŭ aŭ ținutŭ Ursulŭ Aprodulŭ în viiața luĭ, atăta să ție și Păladie, iarŭ maĭ multŭ să nu să ameasteci nicĭ unulŭ, nicĭ altulŭ, și să nu să maĭ părască de ačasta pără nicĭodăniăoară în viacĭ". — Pecete cu chinovar.

37. Iașĭ, 8 Iulie 7161 (1653). Vasilie-Vodă, pentru „Toaderŭ Păladie Pitariul", cu privire la Băcanĭ, „ce-sŭ la Ținutulŭ Tutoveĭ, dzăcăndu Bejanu Gheuca că acelŭ satŭ aŭ fostŭ a unchiulŭ lorŭ, a luĭ Simionu Gheuca". Cellalt spune că-ĭ dăruit de Măricuța. „Iarŭ, pentru scrisorile carile aŭ fostŭ avăndu Măricuța de la ğupănu-săŭ și ača mărturie de pără, aŭ datŭ samă Păladie Pitariulŭ precumŭ aŭ fostŭ într'unŭ secriiŭ a eĭ, și l-aŭ fostŭ daatŭ la unŭ neguțătorŭ la trăgŭ la Bărladŭ, la Costantinŭ Goianŭ; și acelŭ secriŭ l-aŭ fostŭ pecetluitŭ Scrăletŭ și cu Bejanŭ Gheucaĭ *(sic)*, ca să stea pănă va mearge Păladie Pitariulŭ să caute ce va fi într'acelŭ sicreiŭ, iarŭ Bejanŭ Gheuca fiindŭ diregătorŭ acolo la Bărlaadŭ, elŭ n'aŭ așteptatŭ pre Păladie, č-aŭ mărsu de aŭ luatŭ sicreiulŭ, în táriia luĭ, și aŭ scosŭ aceale scrisorĭ de le-aŭ luatŭ... I-amŭ ğudicatŭ după leagea țărăĭ ca să margă Bejanŭ Gheuca să-șĭ dea credința pre s[făn]taa Evanghilie la s[făn]ta besearică precumŭ n'aŭ luatŭ elŭ aceale scrisorĭ dentr'acelŭ secriŭ, și, deaca va ğura precumŭ i s'aŭ socotitŭ ğudețulŭ, elŭ să ție ğumătate de saatŭ... Iarŭ, deaca nu va ğuraa Bejanŭ Gheuca pre după giudețŭ, precumŭ i s'aŭ alesŭ ğudețulŭ, să ție totŭ satulŭ boiarenulŭ nostru carile maĭ susŭ iaste scrisŭ. Toaderŭ Păladie Pitariulŭ". — „Azŭ Gorghi Ștefanŭ Velŭ L[o]g[o]f[ă]t[ŭ] iscalŭ. — Tironŭ."

38 Iașĭ, 7163 (1654-5). Ghiorghi Stefanŭ-Vodă, pentru [P]ănteleĭ Căpitanulŭ, cu privire la o pîră relativ la satul Romănĭ, etc. Să facă semne. — Pecete cu chinovar.

39. Iașĭ, 1-iŭ Iunie 7166 (1658). „Bejanŭ Gheuca č-aŭ fostu Pitaru și nepotulŭ meŭ Enachii ftori Čiașnicŭ" arată cu privire la pîra cu Păladie Stolniculŭ, căruia-ĭ cerea jumătate de Băcanĭ. N'aŭ vrut eĭ doĭ să jure: „n'amŭ vrutŭ să ğurămŭ, și amŭ lăsatu să fie satulŭ totŭ a dumisale".

Face şi zapis, cu marturĭ: „Vasilaşco Velŭ Vornicŭ, Neculaiŭ Răcoviţă Hatmanŭ, Stamatii Velŭ Postialnicŭ, Toderaşco Velŭ Spătarŭ, Lupaşco Velŭ Şătrarŭ, Alexandru Ramandi Velŭ Uşiarĭ, Gavriliţă bivŭ Sărdarŭ, Nianiulŭ bivŭ ftori Logofătŭ, Costantinŭ bivŭ părcălabŭ hotinschi, Costantinŭ Cărăcaşŭ bivŭ Postialnicŭ, Ştefanŭ Stolniculŭ, snă Darii Spătar[iŭ], Ionaşco Bogdanŭ bivŭ Stolnicŭ". Blestem. „Să hie lăcaşŭ sufletuluĭ luĭ cu Ariia într'unŭ locŭ." Iscăliturile. Pecetea luĭ Bejanŭ are: Roxanda. „Gavrilŭ Costachi bivŭ Sărdar."

40. C. 1660. Iaşĭ, 9 Maiŭ. „Solomonŭ Bărlădean[u] Velŭ Log[o]f[ă]t i Vasilie Velŭ Dvornicŭ vişneai zemlii" scriŭ „la priiatiniĭ noştri, la Vorniciĭ de Bărladu", pentru jalba luĭ „Ghiorghiţă Bogdanŭ ce aŭ fostu Comisŭ, pre Pascalŭ şi pre Gavrilŭ fĭčorulŭ luĭ Gligoraşco din Rusĭ", pentru „hăleşteul la Zmiianĭ". „Cheltuiala nu vorŭ să-ĭ întoarcĭ aceĭ răziaşĭ şi să le hie iazulŭ depreunĭ. Pentru acesta lucru să chemaţĭ pre aceĭ răziaşĭ înnaintea noastră şi foarte pre dreptaate să le luaţĭ sama depreunĭ cu oaminĭ bunĭ de acolo, cătă cheltuială să va afla că aŭ cheltuitŭ cu acelŭ iazŭ Bogdanŭ Comisulŭ, să puneţĭ o dzi, să-ĭ întoarcă aceĭ răziaşĭ pre giumătaate de cheltuială, şi să le hie hăleşteul, depreună să-lŭ ţie; iarŭ, de nu-ĭ vorŭ întoarce bani la dzi ce aŭ cheltuitŭ, să tocmască şi să să învoiască eĭ în de eĭ, să-şĭ ţie Bogdanŭ Comisulŭ hăleşteulŭ. Foarte pre dreptaate şi pre amănuntulŭ să luaţĭ sama şi să-ĭ tocmiţĭ acolò, şi, precumŭ veţĭ afla cu oamenĭ bunĭ, să faceţĭ şi o mărturie, să ne daţĭ ştiri." Iscălesc, fără peceţĭ.

41. Iaşĭ, 30 August 7169 (1661). „Mironŭ Bučocŭ bivŭ Sulgiarŭ" mărturiseşte că a vîndut „moşie cumpărată", „satulŭ Pobrăteştiĭ, cu vecini, cu locŭ de hăleştiaŭ, cu locŭ de prisăcĭ",etc.Pomeniţĭ: Ghiorghiţă Prăjăsculŭ, Neculaĭ Strămbiaiŭ. Marturĭ: „Iorgachie Marele-Vistiarnicŭ, şi denaintia frăţine-mieŭ Neculaĭ Buhuşŭ Velŭ Medelnicearŭ, şi dennaintia cumnatu-mieŭ Păladie vtori Jicniciarŭ, şi dennaintia luĭ Gorovei Cămăraşulŭ". — Pecete cu monogramă a luĭ Bucioc.

42. Iaşĭ, 11 Iulie 7176 (1668). „Toaderŭ Păladie č-amŭ fostŭ Stolnicŭ“ arată că s'a tocmit cu „Bejanŭ Gheuca č-aŭ fostŭ Pitariŭ şi cu Enachi Păharniculŭ alŭ doile“, pentru Băcanĭ, „cum să daŭ eŭ dumisale luĭ Bejanŭ Gheuca Pitariulŭ o sutî de stupĭ bunĭ într'alesŭ, acmu în toamnî, iară dumisale luĭ Enachi Păharniculŭ i-amŭ datŭ toate părţile de ocină č-a avutŭ Gheuca Spătariulŭ şi ğupăniiaasa dumisaale Mărica la satŭ la Măndzaţĭ şi la satŭ la Hălăreştĭ, la Ţinutulŭ Tutoveĭ“. În schimb, va avea în pace Băcaniĭ. „Aşădzătura“ se face cu aceştĭ marturĭ: „Vasilaşco Velŭ Dvornicŭ vişneai zemli, Stamatie Velŭ Post., Tuderaşco Iordachi Velŭ Spăt., Alexandru Ramandi Velŭ Uş[eriŭ], Gavrilaşŭ Nianiulŭ bivŭ vtori Log[o]f[ă]t, Costantinŭ bivŭ părcălabŭ la Hotinŭ şi Viatreşŭ, Silionŭ, Ghiarghilŭ, vornicĭ glotni“. Scrie „Strîtulatŭ“.— Păladie are pecete cu: т д п д şi arme nelămurite.

43. „Suretŭ de pe condică pe satulŭ Băcaniĭ. Satŭ întregŭ Băcaniĭ, daniie dum. Velŭ Vist[ieriŭ] de la unchiulŭ săŭ, Costandinŭ Palade, iarŭ luĭ Costandinŭ Palade i-aŭ fostŭ de la tată-saŭ, Toaderŭ Palade č-aŭ fostŭ Stolnicŭ; iarŭ Toaderŭ Palade arată unŭ zapisŭ dinŭ leatŭ 7176 [1667-8], Iuli 11, cumŭ că s'aŭ tocmitŭ şi s'aŭ aşezatŭ cu Bejanŭ Gheuca Pit[ariŭ] şi cu Enachi bivŭ vtori Pah[arnic], şi aŭ datŭ luĭ Băjanŭ 100 de stupĭ bunĭ şi luĭ Enachi Păh[arnicŭ] i-aŭ datŭ toate părţile č-aŭ avutŭ Gheuca Spătariulŭ şi ğupăneasa luĭ Marica la satŭ la Mănzaţĭ şi la Hălăreştĭ...

Unŭ vadŭ de moară în apa Bărladuluĭ, dinŭ ğosŭ de Mamină şi dinŭ ğosŭ de gura Horăeţăĭ, ce este pe loculŭ Fărămeştilorŭ, moşiia fečorilorŭ Dabijăĭ, cumpărătură dum. Toaderŭ Paladi Velŭ Vist[ieriŭ] de la Mihălachi şi Bejanŭ şi Taculŭ, cu zapisŭ dinŭ letŭ 7239 [1731], Maĭ 15.“

44. 12 April 7177 (1669). „Dumitraşco Bučumaşŭ dinŭ Zmiianĭ şi Postolachi Drăganŭ de acolo şi Ursulŭ Babeşŭ de acolo şi Ionaşcuţă Drăganŭ şi Neculaĭ Fulgerŭ de acolo şi Stratulŭ Vornicelulŭ de Băcanĭ“ arată că, „tămplăndusă Panaite Grecul mărgăndu la Iaşĭ cu neşte vinŭ, cu

câteva buţĭ, l-aŭ întunchinatŭ la gura Iapeĭ, pe Bărladŭ, oste luĭ Costantinŭ-Vodă, căndu l-aŭ gonitŭ Tătarăĭ, şi i-aŭ spartu eĭ buţile, şi le'ŭ băutŭ; apoĭ Panaite Greculŭ s'aŭ apucatŭ de satele de pre înpreğurŭ, de Banca, şi de Bujorenĭ, şi de Epureanĭ, şi, dzicăndu că i-aŭ spartu eĭ buţile şi le'ŭ băutŭ, şi dzicăndu Panaite Greculŭ că aŭ găsitŭ la buţile luĭ şi pe Năstaculŭ fičorulŭ i Arsănoe dinŭ Zmiianĭ, şi apoĭ, prădăndu Panaite satele, şi Năstaculuĭ neavăndu ce-ĭ lua, că murise, şi luîndu bucatele noastre păntru dănsulŭ, noĭ amŭ luatŭ de grumadzĭ pe Chindie, femeaia Năstaculuĭ. È, neavăndu ce dà să să plătească 12 leĭ ce aŭ datŭ, aŭ cădzutŭ cu rugăminte la Ionăşcuţă Ifrimŭ, de-aŭ datŭ păntru dănsa, de o aŭ plătitŭ; şi aŭ înblatŭ Ionăşcu[ţă] cheltuindŭ păntru dănsa până o'ŭ mănduitŭ de acolo. Apoĭ eŭ, Chindie, femeae Năstăculuĭ, neavăndu să daŭ baniĭ lu Ionăşcuţă, ce aŭ datŭ păntru mine, i-amŭ datŭ moşie bărbatuluĭ meŭ de la satŭ de la Bălăcen[ĭ]". Degete cu fum.

Constantin Şerban se afla în Scaunul Domnilor Moldoveĭ la 26 Ianuar st. v. 1661. În Februar, Tatarĭ, Turcĭ şi Muntenĭ îl scoaseră din ţară, după o ciocnire între Cazaciĭ Domnuluĭ şi între Iali-Agaşi tătăresc (v. vol. VI pp. CCCIX-X). Vedem din acest act drumul pe care l-a urmat Constantin în fuga sa.

45. Iaşĭ, 1-iŭ Iunie 7178 (1670). Duca-Vodă, pentru „Gavrilŭ, fičorulŭ lui Gligoraşco Gheucăĭ", în pîră cu „Păladie č-aŭ fostu Stolnicŭ-Mare", pentru „hălăşteul" de la Zmiianĭ. Vasile-Vodă a îngăduit. Întărire. — Pecete cu chinovar (din 7174 [1665-6], se pare).

46. Iaşĭ, 1-iŭ Iunie 7178 (1670). „Alecsandra ğupăniasa răpoosatuluĭ Gavrilŭ Păladie Sulgiariulŭ şi cu fičorulŭ meŭ Toaderŭ" se tocmeşte „cu cumnatu-meŭ Toaderŭ Păladie č-aŭ fostu Stolnicŭ", pentru partea din hălăşteul de la Zmiianĭ, drept care iea în schimb „părţile miale dinŭ ocine", de la Ursul. Apoĭ dă partea de hălăşteŭ „cumnatu-meŭ luĭ Ghiorghie Bogdanŭ Şetrariuluĭ, pentru să n'aibă triabă dumnealuĭ la hălăşteulŭ dinŭ Portîreştĭ". Marturĭ: „dumnealuĭ cumnatulŭ Hăbăşesculŭ Marele-Vornicŭ de Ţara-de-susŭ şi dumnealuĭ frate-meŭ Toaderŭ bivŭ Velŭ Spătarŭ şi dumnealuĭ frate-meŭ Ilie Velŭ Stolnicŭ şi dumnealuĭ

Chiriiacŭ bivŭ Velŭ Jicniciarŭ, şi denaintia luĭ Enachii vtori Păharnic, şi denainte luĭ Vasilie treti Logofătŭ, şi denainte luĭ Scarletŭ Postelniculŭ, şi dinainte luĭ Postolachie", etc. Pecete cu лл. жг.

47. Aceiaşĭ dată. De la aceiaşĭ, pentru schimbul cu Ghiorghie Bogdan. Marturĭ: Gligoraşco Hăbăşesculŭ Velŭ Vornicŭ, Gavriliţa Costachi Velŭ Spătarŭ, Ionŭ Răcoviţă Velŭ Comisŭ, Enachie ftori Cĭaşnicŭ, Vasiliia tretii Logofătŭ". — Pecetea ştiută.

48. Iaşĭ, 3 Iunie 7178 (1670). „Gavrilŭ, fičorulŭ luĭ Gligoraşco de Rusĭ, şi Pascalŭ, cumnatu-mieŭ", vînd jumătate din heleşteul de la Zmiianĭ luĭ „Ghiorghi Bogdanŭ alŭ doile Şetrariŭ" pe 100 de leĭ bătuţĭ. Marturĭ; Ion Racoviţă Marele-Comisŭ, Enachi vtori Păharnicŭ, Vasilie Gheuca Logofătŭ al treilia, Scărletŭ Şerbu Postelniculŭ, Zahariia č-aŭ fostŭ Cămăraşŭ şi Tănasie č-aŭ fostu Sulgiariŭ."

49. [Iaşĭ], 15 Maiŭ 7179 (1671). „Ghiorghi Bogdanŭ alŭ doilia Şetrarŭ", pentru heleşteul din Zmiianĭ. Marturĭ: Ionŭ Racoviţă Vel Comis, Enachi alŭ doilea Păharnicŭ, Vasili Gheuca Logofătulŭ alŭ treile[a] şi Scărlatŭ Şerbu Postelniculŭ şi Zahariia bivŭ Cămăraşŭ şi Tănasie bivŭ Sulgearŭ". Iscăliturĭ.

50. Iaşĭ, 4 Mart 7191 (1683). „Aspra ğupăniasa luĭ Păladie Marele-Spătarŭ", „hiindu eŭ totŭ bolnavă, şi temăndu-mĭ de moarte grabnică", face scrisoare „soţuluĭ meŭ Păladie Spătariuluĭ... ca să-l grijească după obiciaiulŭ ţ[ă]răĭ, şi moşĭ şi ce amŭ date la unchiulŭ meŭ Statie Cluciariulŭ, să fie a cuconuluĭ meŭ luĭ Costantinŭ —", iar, după moarte, „dumisale ğupănuluĭ meŭ şi cuconilorŭ dumisali cariĭ vorŭ trăi." Blestem. Martur, „duhovniculŭ meŭ, popa Gavrilŭ otŭ Cetăţue, şi denaintia Svinţii Sale luĭ Dosofteĭ Mitropolitulŭ". Iscăleşte „Dosofteĭ Mitropolitŭ Sučavschi" (pecete cu sf. Gheorghe: печать стаго георгіе митрополита. Ἐγὼ ποπ. Γαβριὴλ Πόλας μαρτυρῶ τὰ ἄνωθεν [= Eŭ popa Gavril Polas mărturisesc cele de maĭ sus].

51. Iaşĭ, 30 Decembre 7193 (1685). „Alixandru fičorulŭ Stratuluĭ de Băcanĭ" vinde moşie „dumisale giupănuluĭ

Enachi Păladie Postelniculŭ“ pe o sută de „leĭ bătuţĭ“, la Păuleştĭ, Zmeianĭ şi Grecĭ, „partia i Belişoae“. „Şi aşè amŭ apucatŭ eŭ căndu m'a poftitŭ dumn[ea]luĭ ca să măргŭ eŭ singurŭ să-mĭ alegŭ moşiile de spre alţiĭ răzeşĭ, să ştie ce va ţinè dumn[ea]luĭ . . ., pre apa Smiliĭ ş'a Bogdăniĭ.“ Marturĭ: „dumn[ea]luĭ Mitre Căpitanulŭ şi dumnealuĭ Ghiorghii Aga şi dumn[ea]luĭ Ionŭ Miliasculŭ Spătarŭ şi dumn[ea]luĭ Stefanŭ Miliasculŭ Postel[nicŭ] şi dumn[ea]luĭ Preada Sulgerŭ şi dumn[ea]luĭ Vas[i]lachie Postial[nicŭ] şi dumn[ia]luĭ Pavălŭ Bujoranŭ şi Toaderŭ Bujoranŭ şi Ionŭ Bujoranŭ şi cumnatu-meŭ Marinŭ şi văru-meŭ Toderaşŭ şi Vas[i]lachi şi Negruţŭ de Zmiianĭ şi Gligoraşŭ Bučocŭ de Susianĭ.“ — Scrie „Dumitraşco Ghiarghilŭ“. — Şi „Vas[i]lii Rojniţ[ă]“ între marturĭ.

52. Băcanĭ, 12 Iunie 7198 (1690). „Velicĭcu Costinŭ Velŭ Vornicŭ“ a „luatŭ sama între dumn[ea]lorŭ Scărlăteştiĭ şi între dumnialorŭ Bujărăneştiĭ pentru neşte săliştĭ“ la Mastaticĭ. Pomeniţĭ: Tudor Chiriiachi Velŭ Căminarŭ, Ghermanŭ Postelniculŭ, Ghene Părcălabulŭ. Bujărăneştiĭ se coboară din „Vas[i]lie ginerile Cărstiĭ Vorniculŭ“. „Aŭ ţinutŭ Scărletŭ odae acolo în viiaţa Buj[o]renilorŭ celorŭ bătrănĭ.“ „Buj[o]reniĭ aŭ datŭ saam[ă] că n'aŭ avutŭ Prebicĭ acolo moşie, numaĭ i-aŭ fostŭ închinatŭ răzeşiĭ . . . Fiind eĭ acolo moşenĭ şi aŭ cumpăratŭ fără ştire lorŭ. Decĭ Buj[o]reniĭ vorŭ întoarce, însă a trie banŭ, de cumŭ scrie zapisulŭ, s'aŭ rădicatŭ, căcĭ punŭ a triia banŭ maĭ multŭ, şi Scărlăteştiĭ să n'aibî triabî“. Şi pentru Grij[u]livĭ. „Şi încă şi bătae mare aŭ avutŭ cu Horleştenii . . . Şi s'aŭ pusŭ dză înŭ treĭ săptămănĭ să dè baniĭ, iarŭ, nedăndŭ, să nu maĭ aibî a întorce.“

53. [Iaşĭ], 10 Novembre 7199 (1690). „Tănasie nepotŭ luĭ Bučumaşŭ de Zmienĭ şi femeaia mea, Nastasie“, daŭ „dumisale luĭ Ionŭ Pălad[ie] vtori Postelnicŭ“ jumătate de hăleşteŭ pe Smila, „în hotarulŭ Romănilorŭ“. Nicĭo rudă, nicĭ „unchĭ“, să nu strice. Marturĭ: „dumnelu[ĭ] Preda Pălade Velŭ Armaşu şi Toaderŭ Buj[o]ranulŭ Vornicŭ glodni şi Ionŭ Buj[o]ranulŭ şi Gavrilŭ preutulŭ de Bă-

canĭ şi Iane Grosŭ snă Neculaĭ Căpitanŭ ot Zmienĭ şi Ionŭ diecŭ zetŭ Pavalŭ... şi Manguţulŭ zetŭ Boloe şi Gligoraşŭ Năstaculŭ." Iscăleşte şi „egumenŭ Zaharii otŭ Floreştĭ."

54. Bărladŭ, 29 Mart 7199 (1691). „Alexandro fičorulŭ luĭ Costantinŭ Şoitulŭ dinŭ Băcanĭ" dă „dumisali luĭ Ionŭ Bujoranulŭ ğumătate de bătrânŭ de moşie dinŭ satŭ dinŭ Vlădeştĭ de pre Bogdana." Avuse şi la Corneştĭ, la Ivăşcanĭ. Marturĭ „Alexandro Chirieicelŭ Vameşulŭ din Bărladŭ şi Dumitraşco Cărstia dinŭ Bărlatŭ şi Dumitraşco Covăsătŭ dinŭ Bărladŭ". Scrie „Ionŭ diiaculŭ de Cămară".

55. Iaşĭ, 13 April 7199 (1691). „Ionŭ Talăbăsculŭ thori Logofătŭ" dă moşie la Zmeianĭ, „din parte Mărmureştilor", „nepoatiĭ miale Saftiĭ, fiica dumisaale luĭ Velicĭco Costinŭ Velŭ Dvornicŭ". Marturĭ: „dumnealuĭ Lupulŭ Bogdanŭ Hatmanulŭ şi dumn[ea]luĭ Preda Păladi Velŭ Armaşĭ şi dumnealuĭ Ionŭ Păladie thori Postialnicŭ şi Merăuţŭ dinŭ Zmiianĭ şi alţĭ boiarĭ şi răziaşĭ de prinŭ preğurŭ".

56. Iaşĭ, 19 April 7199 (1691). „Tudose Dubăŭ Velŭ Log[o]f[ă]t[ŭ], i Vas[i]lie Costache Velŭ Vornicŭ i Andronie Velŭ Spătarŭ" daŭ zapis „frateluĭ nostru Ionŭ Tălăbăsculŭ vtori Log[o]f[ă]t" ca să ţie ocină la Bălăcianĭ, Păuleştĭ, pe apa Smileĭ şi a Boldaneĭ, foaste „a i Murgočoae, carele le 'ŭ fostu datŭ Murgočoae luĭ Dumitru Post[elnicŭ], tatălŭ luĭ Ionŭ Tălăbăsculŭ, luîndu-lŭ fečorŭ de sufletŭ Murgočoae". Alţiĭ, rude, arată că ea „le'ŭ fostu botezatŭ unŭ copilŭ". Amîndoĭ aŭ *drese*. Împărţire. Să-şĭ iea dijma din toate („de a dzăcia").

57. 28 Ianuar 7200 (1692). Costantinŭ-Vodă, pentru pîra între „Ştefanŭ Scărletŭ ci-aŭ fostu Armaşŭ-Mare şi fratesăŭ Dabija ci-aŭ fostŭ Logofătu alŭ doile, fičorŭ luĭ Scărletŭ, cu Bujoreaniĭ, pentru . . . săleştia Mastaticiĭ", etc. Trimeterea luĭ Velicĭco Costin pentru a se alege. — „Tudos[e] Dubăŭ Velŭ Log[o]f[ă]t[ŭ]. Vasili Niagulŭ ur[icarŭ]."

58. Bacăŭ, 1-iŭ Iunie 7200 (1692). „Ştefana, fata Dumitriĭ, nepoata Angheneieĭ Gheorghiţoaeĭ", vinde „partia mia ce ce să va aliage dinŭ iazŭ, dinŭ ğumătate de satŭ de Zmiianĭ, dinŭ partia de susŭ ce iaste pre Smila", şi parte din

Păuleştĭ şi Bălăcianĭ luĭ „Ionŭ Păladie Postelniculuĭ", cu 5 leĭ. Marturĭ: „Preda Armaşulŭ-celŭ-Mare şi Toaderŭ Bujoranulŭ Vorniculŭ şi Ionŭ Bujoranulŭ şi Negruţĭ dinŭ Zmiianĭ şi Tănasi Bučumaşŭ dinŭ Zmiianĭ". Iscăleşte: Ştefana Manguţoae.

59. Iaşĭ, 3 Iulie 7201 (1693). Costandinŭ Duca-Vodă, „luĭ Ştefanŭ Scărletŭ č-aŭ fostu Armaşŭ-Mari şi Dabijeĭ Logofătulŭ", ca să iea „de a dzeace dinŭ păini şi dinŭ fănaţĭ şi dinŭ grădinĭ şi dinŭ totŭ loculŭ cu totŭ venitulŭ", la Mastaticĭ şi la Iapa şi la Negoeştĭ (Tutova). Pecete mare cu chinovar. „Velŭ Logofătŭ uč."

60. Iaşĭ, 4 Septembre 7205 (1696-7). „Io Antiohŭ Costantinŭ Voevoda b[o]ji m[i]l[o]stiiŭ g[o]sp[o]darŭ zemli moldavscoi. Scriemŭ Domniia Mia la slugile noastre, la curtianiĭ de ţară şi la ceĭ de cămară şi la aprodziĭ de tărgu şi ceĭ de Divanŭ şi la stolniceĭ şi hănsarĭ şi călăraşĭ şi ruptele şi toţĭ mişei noştri ţ[ă]raniĭ de Ţinutulŭ Tutuviĭ. Vă facemŭ ştire pentru rândulŭ Sulgerii, care ştiţĭ bine că fără cheltuială nu pote hi nicĭ o dzi, viindu oaspeţĭ Turcĭ şi Tătarĭ ş'alţiĭ în toate dzile, şi, hiindu şi slujitoriĭ a Curţiĭ, fără oboroace nu potŭ hi, şi sulğu de cătăva vreme nu s'aŭ scosŭ, nicĭ la Avgustŭ, şi s'aŭ trimisŭ de s'aŭ luatŭ căte o samă de ialoviţe de pe la oamenĭ de la Ţinuturĭ, a cuĭ s'aŭ găsitŭ, de s'aŭ cheltuitŭ la Sulgerie, şi să li să dea căndu a eşi sulğu; şi, hiendu datoriĭ şi la Sulgerŭ, č-aŭ cheltuitu manainte la Sulgerie, într'altu chipŭ n'amŭ avutŭ cumŭ face, č-amŭ socotitŭ Domniia Mia de s'aŭ scosŭ sulğu, să dea cu toţiĭ, nime scutialnicŭ să nu hii, pentru ca s[ă] nu să scoţă iarăşĭ curundu sulğu, şi s'aŭ pusŭ some pe la toate Ţinuturile; [da]ră.. [pus]u-s'aŭ ş'acolo la acelŭ Ţinutŭ, — ialoviţĭ să daţĭ pe izvodŭ ce vorŭ socoti boiariĭ noştri [ce] sintu acolo socotitorĭ, şi-ţĭ dă banĭ de ialoviţe căte — leĭ, şi răsurĭ de ughĭ căte 2 banĭ; 1 pot[ronicŭ] va fi a străngătorilorŭ, şi 1 banŭ în sama Sulgerii; şi a cuĭ ialoviţe s'aŭ luatŭ maĭ dăunădzĭ, acmu li s'orŭ ţinia în samă căte 5 leĭ, pecumŭ s'orŭ socoti sateli. Ačasta scriem. U Iasŭ, 7206 [1696], Săp[temvrie] 4."

Pecete mică cu chinovar.

Acest act, de o esceptională însemnătate, arată tot rostul sulgiuluĭ. E darea de carne „pe picioare“ către Curte. Se culege după nevoie. Există şi un sulgiu provisoriŭ, în graba unor sosirĭ de oaspeţĭ. Se scriŭ „some“ pe Ţinuturĭ, dîndu-se banĭ, în loc de vite (bine înţeles, de la introducerea gospodărieĭ de Stat în banĭ). pentru fixarea sulgiuluĭ pe lîngă *sferturĭ*, v. vol. XI, p. 71.

61. 7204 [1695-6] (fără lună şi zi). „Nastasiia femeaia luĭ Tănase Buč[u]maş“, cu fiiĭ eĭ Oprişanŭ, Ioniţă, Dumitraşco, vînd la Romănĭ (şi „Rumănĭ“). „Împărţarea fraţilorŭ.“ Vinde luĭ Iuĭ Ionŭ Păladie bivŭ 2 Logofetŭ „ğumătate de apă den Zmiianĭ, ce să înpreună în apa Smiliĭ cu hotarulŭ Romînilor“. Marturĭ: „azŭ Gavrilŭ iscalŭ, otŭ Rusŭ; ereĭ Gavrilŭ martur, erodiiaconŭ Toaderŭ pisŭ zapisŭ; ereĭ Ştefanŭ marturii, Gheorghe Ap[o]stulŭ bivŭ Sardarŭ, Vasilie Velŭ Stol[nicŭ] marturŭ, azŭ Toaderŭ Bujuranŭ Vornicŭ Părtă [= de Poartă] iscalŭ, ereĭ Ştefanŭ marturŭ, Anesiia Ap[o]st[o]loe Căp[i]t[ăneasa], Gavril Pascalŭ Armaşŭ, Ionŭ diiacolŭ“ (foarte frumos).

62. Iaşĭ, 10 Septembre 7205 (1696). Antioh Costandin-Vodă dă luĭ Ilie Enache Velŭ Stolnicŭ, unŭ vadŭ de morĭ ce iaste într' apa Bărladuluĭ, dinŭ susŭ de tărgulŭ Bărladuluĭ, unde aŭ fostŭ vadulŭ celŭ bătrănŭ a tărguluĭ Bărladulŭ, care acestŭ vadŭ de morĭ aŭ fostŭ dreptŭ domnescŭ, şi aŭ datŭ răpousatulŭ Domnu Ghica-Vodă cu acestŭ vadŭ de morĭ pre răpousatulŭ Ilie Şeptelicĭ č-aŭ fostŭ Vornicŭ-Mare; şi dumneaeĭ Anna ğupăneasă luĭ Ilie Şeptelicĭ Vornicŭ, înpreună cu fečoriĭ eĭ Gligoraşco Comisulŭ şi Dumitraşco şi cu alţĭ fečorĭ a eĭ, vînd „luĭ Enache č-aŭ fostŭ Clucerŭ-Mare“, pe leĭ bătuţĭ. Are şi act de la „Ştefanŭ Pătru-Vodă.“

Pecete mică octogonală, cu chinovar.

Iscălitura. Scrie „Mihaĭ 3 Logofăt“.

63. 6 Novembre 7205 (1696). „Ştefanu, fečorulŭ Iliuţiĭ, fata Albuluĭ“, vinde jumătate din Păuleştĭ „ce avemŭ cu Drăganŭ şi cu Ifrimŭ şi Albulŭ, moşu-mieŭ“, etc.; aiurea are„ unŭ bătrănŭ“ cu aceiaşĭ; vinde luĭ „Ionŭ Păladi bivŭ 2 Log[o]f[ă]t[ŭ] şi ğupăneaseĭ dumisale Nastasii şi cuconilorŭ

dumisale... Pentru căcĭ amŭ cădzutŭ la o nevoe mare, omorăndu unŭ copilŭ alŭ mieŭ unŭ calŭ a Uşeriuluĭ Ivaşco, şi, luîndu-mĭ copilulŭ de grumadzĭ, şi nime denŭ răzeşiĭ mieĭ neapucăndu-se să mă scoaţă dentr'ačastă nevoe č-amŭ cădzutŭ, neavăndu putinţe, amŭ ağunsu la dumnealuĭ Logofătulŭ, cu voia tuturorŭ răzeaşilorŭ, şi dumnealuĭ aŭ datŭ unŭ calŭ de m'aŭ scosŭ dentr'ačastă nevoe, nevrăndu nime denŭ niamulŭ mieŭ să dea, şi pozvolindu-mă eĭ cu toţiĭ, unde oĭ găsi, să o văndzu; decĭ de acmu nime denŭ niamulŭ mieŭ, saŭ denŭ fraţĭ saŭ nepoţĭ, să n'aibă a să amesteca, pentru căcĭ la greulŭ mie[ŭ] nime n'aŭ stătutŭ". Iscălesc: „Sandulŭ Bolatŭ, ereĭ Gavrilŭ, azŭ Ioan (?) Bujor[ă]sculŭ". Scrie „diiaconŭ Taderŭ".

64. Iaşĭ, 22 Decembre 7206 [1697]. „Ancuţa Scăntioae, fata luĭ Ionaşco Bătlăgŭ", şi cu fiiĭ vinde „luĭ Vasilie Pleşca tretii Logofătŭ... unŭ locŭ de prisacă pre Bogdana, la sălişte la Horţeştĭ, la Ţinutulŭ Tutoviĭ, cu locŭ de fănăţĭ păr în matcă . . . şi cu voia nepotu-mieŭ, luĭ Ghiorghiţă Hermeziu". Marturĭ: „mulţĭ boiarĭ de Curte". Scrie „popa Gheorghe de Vasluiŭ", iscălind „iereŭ Ghiorghi".

65. Iaşĭ, 30 Maiŭ 7205 (1697). Antiohŭ Costantinŭ-Vodă, pentru „Negruţ şi fraţiĭ luĭ, fičori luĭ Neculaĭ de Zmiianĭ, nepoţiĭ luĭ Ifrimŭ", în pîră cu „popa Ştefanŭ fičorŭ luĭ Ionăşcuţă, nepoţiĭ luĭ Drăganŭ, frateli luĭ Ifrimŭ, pentru iazŭ din Bălocianĭ", cumpărat de la „nepoţiĭ iĭ Murgočoae". — Pecete mare.

66. 12 Decembre 7207 (1698). „Ancuţa femeaia luĭ Dumitraşco Scăntiae", cu fiiĭ, vînd partea din Păuleştĭ, Zmienĭ, Bălacianĭ „şi denŭ iazurĭ cu vadurĭ de moară, ce să fa *(sic)* afla partia muşuluĭ nostru luĭ Scăntiae, precumŭ vorŭ arăta uricele şi isprisoacele ce avemŭ", „luĭ Ionŭ Pălade Velŭ Sulgerŭ"; „fiindu-ne greŭ şi nevoe, mers-amŭ pre la toţĭ răziaşiĭ şi niamulŭ nostru, şi i-amŭ întrebatŭ, fiindu-ne nevoe ca să cumpere, şi nime n'aŭ vrutŭ; decĭ noĭ, vădzăndu că nime denŭ răziaşĭ şi niamulŭ nostru nu cumpără, amŭ mersu de amŭ cădzutŭ cu rugăminte la dumnealuĭ

Sulgeriulŭ, fiindu-ne megiiaşŭ . . . I s'aŭ făcutŭ milă şi ni-aŭ făcutŭ plată deplinŭ". Marturĭ, „mulţĭ megieşĭ şi alţĭ oamenĭ bunĭ". Iscăleşte şi „preotulŭ Gheorghii, domnescu; Pičoraga părcălabŭ". Scrie„ Toaderŭ preutŭ". „Vasilie Rugină, Antohi Căpitianŭ Hîrtopŭ (?), Enachi bivŭ Velŭ Stol[nicŭ], Mirăuţŭ răzeşu, Ionŭ Bojorianulŭ (?)". „Vărulŭ Rugină Velŭ Şătrarŭ, martorŭ; şi amŭ întrebatŭ, întrebatu-ş'aŭ răzeşiĭ, şi aŭ dzăsŭ că e'ŭ întrebatŭ pe tăţĭ, şi aŭ dzăsŭ că n'orŭ cumpăra, nice a iscăli n'aŭ vrutŭ."

Pe o copie din veacul al XVIII-lea, Ion (?) Păladi Spăt. spune că „răposatulŭ moşulŭ Ioanŭ Păladi", le-a dat „în parte răposatuluĭ nenii luĭ Toaderŭ Păladi".

67. 1-iŭ Mart 7209 (1701). „Vasilie Nărocia, şi cu fămiae mia Floaria, şi Gligorie nepotŭ luĭ Ştefanŭ şlicariulŭ otŭ Podianĭ, cu fămeaia mia Vidra, ginerii luĭ Ionăşcuţe", vînd moşie luĭ Ionŭ Păladie bivŭ Velŭ Sulgerŭ, „a patra parte denŭ bătrănulŭ luĭ Ifrimŭ, dinŭ hotarulŭ Bălăcianilorŭ", etc. „Întrebat-amŭ pre toţĭ nepoţiĭ, veriĭ şi alte seminţiĭ a socru nostru ca să cumpere..., ce'ŭ dzisŭ să vindemŭ unde omŭ găsi." Să nu-ĭ facă decĭ nimenĭ „dodeială"; altfel, va fi „ruşinatŭ de la toate ğudiaţele, pentru că, fiindu-ne nevoe, pre toţĭ i-amŭ întrebatŭ, şi tuturorŭ li-amŭ datŭ viaste că omŭ să vindemŭ". Marturĭ: „dumneluĭ Preda Pălade bivŭ Velŭ Armaşŭ şi dumnialuĭ Costantinŭ Pălade 2 Spătarŭ şi dumneluĭ Ionŭ Abăza bivŭ Post[elnicŭ] şi preutulŭ Ştefanŭ snă Ionăşcuţŭ Drăganŭ otŭ tam, şi fečoriĭ luĭ Neculaĭ căpitanŭ otŭ Zmienĭ, nepoţĭ luĭ Ioonăşcuţŭ Ifrimŭ, şi Mierăuţŭ s[i]n Ifrimŭ, i Nastasie Bučmăşoe otŭ tamŭ, şi Păscăloaie". Scrie „preutulŭ Toaderŭ otŭ Băcanĭ".

68. 1-iŭ Novembre 7212 (1703). „Alecsandra, fata Dumitriĭ, nepota iĭ Gheorghiţoia", dă moşia „maică-mea Dumitriĭ Alboloiaĭ", luĭ Ionŭ Bojoreanu, „ca să mă grijască şi să mă scrii pe la sv[i]ntele bisearicĭ, cătu i-o dărui Dumnădzăŭ dzăli, că eŭ fičorĭ n'amŭ avutŭ". Martur: „dohovneculŭ miŭ, preutulŭ Gavrilŭ otŭ Băcanĭ". Scrie „Vas[i]lie

cumnatuluĭ preutuluĭ Ursuluĭ". Iscăleşte şi Apostulŭ Grămadă.

69. Iaşĭ, 15 Maiŭ 7212 (1704). „Ştefanŭ Măgurianulŭ, şi înpreaună cu fămeia mea Safta", dă moşie „la silişte la Zmeianĭ şi la Bălăcianĭ şi la Păuleştĭ, parte Măriiĭ Uricăriţiĭ, cia aria moşiia draptă, fără parte de locŭ č-aŭ cumpăratŭ Strătulatŭ Uricariulŭ", luĭ Ionŭ Păladiia Marile-Visternicŭ. Martur: Preda Pălad[i].

70. Iaşĭ, 5 Iunie 7212 (1704). „Facemŭ ştire preacumŭ ni-aŭ poroncitŭ Mării Sa Vodă să mergemŭ cu Gavrilŭ de Rusŭ să-l ğurămŭ pentru a patra parte de hăl[e]şteaŭ de Zmiianĭ, č-aŭ fostŭ văndutŭ elŭ luĭ Gheorghiţă Jicniciariulŭ, părinteluĭ dumisale Vorniculuĭ Bogdanŭ, până aŭ fostŭ viŭ, preacumŭ n'aŭ luatŭ elŭ nimicŭ prea acea parte de hăl[e]ştăŭ, nicĭ banĭ, nicĭ altŭ fialŭ de bucate, nicĭ i-aŭ făcutŭ vr'unŭ bini Gheorghiţă Bogdanŭ Jitniciariuluĭ, pentru acia a patra parte de hăl[e]şteŭ. Decĭ noĭ l-amŭ dusŭ la bes[ea]rică la S[te]tiĭ Neculaĭ şi aŭ ğuratŭ elŭ la sf[ă]nta Evanghelie, denainte preuţilorŭ de S[fe]tiĭ Neculaĭ, înnainte snă potropopuluĭ Ursulŭ; la carea ğurămăntŭ s'aŭ tămplatŭ şi unŭ omŭ a dumisale Vorniculuĭ Bogdanŭ, anumia Dumitraşco Muraitŭ, şi aşia, ğurăndu Gavrilŭ de Rusŭ cu sufletulŭ luĭ cumŭ n'aŭ luatŭ nicĭ într'unŭ fialŭ plat[ă] de la părintele dumisale Ghiorghiţă Bogdanŭ Jitniciariulŭ, pe acea parte a patra dinŭ totŭ hăl[e]şteaulŭ, cari era să-ĭ dea cu tocmală şi cu zapisŭ, 8 leĭ, parte luĭ, osebitŭ de cumnatu-săŭ Pascalŭ; decĭ noĭ, Vorniciĭ de Poartă, dacă văzumŭ c'aŭ ğuratŭ într'acesta chipŭ, i-amŭ făcutŭ ačastă marturie de la noĭ, şi pentru încredinţare amŭ pusŭ şi pecete Porţiĭ, ca să să ştie. U Iasŭ, leat 7212 [1704], Iu[nie] 5.

Ghiorghiiaşŭ Bejanŭ, Vasili[ie] Buhuiasculŭ Vornicĭ glotniĭ."

Pecete cu fum.

п	ч
п	р

71. Iașĭ, 25 Maiŭ 7212 (1704). „Adecă eŭ, Anița ğupăniasa răpusatuluĭ Veličco Costănŭ ce aŭ fostu Vornicŭ-Mare, scriŭ și mărturisescu cu acestu adevăratŭ zapisŭ alŭ miiaŭ, pecumŭ, luîndu dumnialuĭ Vorneculŭ neşte banĭ de la dumnialuĭ frate-mieŭ Ionŭ Pălad[ie], și după nunta dumisali și-aŭ luat d[u]mnialorŭ sama, care m'amŭ tănplatŭ și eŭ față, și s'aŭ aflatŭ datorŭ să-ĭ dè dumisali frăține-mieŭ 250 leĭ. Osăbĭ de aceștĭ banĭ, aŭ datŭ dumnialuĭ la mini neşte brățărĭ de aurŭ să i le ținŭ, și li-amŭ pusŭ zălogŭ pentru traba mè, și s'aŭ istovitŭ. Decĭ, după morte dumisali Vorneculuĭ, alțĭ datornicĭ ce aŭ fostŭ, aŭ luatŭ ce aŭ găsitŭ, iarŭ dumnialuĭ m'aŭ așteptatŭ, rugăndu-mă: căndŭ oĭ avè, i-oĭ da. Ce, neavăndu banĭ să-ĭ daŭ, ne amŭ socotitŭ în de noĭ frățește pentru satŭ, pentru Băcanĭ, dăndu părintele nostru satulŭ Băcanĭ cu cas[a] gata frateluĭ nostru celuĭ maĭ mare, luĭ Enachi, iarŭ la alte moșiĭ să nu să amestici, cea sîntu de spre maică nostră, ce să fiia a noastre amăndurora, precumŭ scriia diiata părinteluĭ nostru; iarŭ Băcani, cu casă cu totŭ, să fiia a frateluĭ nostru. cumŭ scriia maĭ susŭ. Decĭ, tănplăndu-să morte frateluĭ nostru, luĭ Enachi, aŭ datŭ giudecata să înpărțimŭ satulŭ Băcanĭ, cățĭ frațĭ aŭ rămasŭ, pe frate, parte; o parte să ià dumnialuĭ, și o parte să eaŭ eŭ, și o parte să ià Costandinŭ. Decĭ, fiindu Costandinŭ frate mai micŭ, aŭ socotitŭ, casăle încă să fiie a luĭ, iarŭ casile dinŭ Iașĭ să fiia a dumisali, a frăține-mieŭ, a luĭ Ionŭ Pălad[ie], ce maĭ susŭ scriŭ, rămăindŭ frate maĭ mari; că și aceste în diiata părinteluĭ nostru scriia: să fiia a frateluĭ nostru, a luĭ Enachi. Ce acmù, murindu fratele nostru Enachi, așè aŭ socotitŭ judecata, casăle de la Băcanĭ să fiia a luĭ Costandinŭ, fiindŭ frate maĭ micŭ; iarŭ casăli dinŭ Iașĭ să fiia a dumisali, cumŭ maĭ susŭ amŭ scrisŭ, căcĭ că aceste să tragŭ de pe maică noastră; nu încapi Costandinŭ. Iarŭ loculŭ satuluĭ, a Băcanilorŭ să-lŭ înpărțimŭ înŭ treĭ părțĭ; decĭ parte mè, a treia parte dinŭ totŭ satulŭ, dinŭ vatra satuluĭ și dinŭ hăleșteŭ și dinŭ totŭ loculŭ, amŭ dat-o dumisali pentru aceĭ banĭ, ca să fiia a dumisali, iarŭ frate-mieŭ Costandinŭ să

nu aibă nice o trabă cu parte mè, ce să fiia a frăţinemieŭ luĭ Ionŭ Pălad[ie]. Şi, pentru parte dinŭ satŭ dinŭ Orăşenĭ, ce-ĭ la Ţinutulŭ Cernăuţuluĭ, aşijderi ce-ĭ parte mè, cumŭ scriia diiata părinteluĭ nostru, încă amŭ dat-o dumisali, pentru aceĭ banĭ ce maĭ susŭ scrie. Şi, căndŭ amŭ făcutŭ acestu zapisŭ, s'aŭ tănplatŭ mulţĭ boerĭ cari maĭ ĝosŭ aŭ iscălitŭ, şi eŭ singurŭ mi-amŭ pusŭ pecete şi iscălitura ca să fiia de credinţă.

U Iasŭ, l[ea]t 7212 [1704], Maĭ 25.

Anniţa (pecete turcească), Lupulŭ Bogdanŭ Velŭ Vornicŭ, Preda Pălad[ie] iscalŭ, Ivanŭ Abăza Post[elnicŭ]. Şi amŭ scrisŭ şi zapisulŭ."

72. 31 August 7212 (1704). „Lozenschi Duracŭ, fičorulŭ luĭ Apostolŭ Duracŭ č-aŭ fostu Sărdarŭ, fičorulŭ Nastasii, fetiĭ Mirăĭ Uricaruluĭ", dă ocină „ce amŭ de pe părintele miŭ, Apostulŭ Duracŭ, dinŭ Zmienĭ şi dinŭ Păuleştiĭ şi di[n] Bălăceniĭ, dinŭ parte Mirăĭ, fičorulŭ luĭ Marmure Uricaruluĭ, moşilorŭ meĭ, dinŭ parte Mirăĭ, moşuluĭ meŭ, dintri a patra parte a cince parte", „Mareluĭ Visternicŭ Ionŭ Păladi". Iscălit: „Azŭ Lozenschi Duracŭ iscalŭ".

73. Iaşĭ, 27 Septembre 7213 (1704). „Tudosiia, fata luĭ Ionŭ Bolia şi Anghinieĭ, fata luĭ Marmuri, caria iaste vărŭ primari cu Mierea fičorulŭ luĭ Marmure", dă moşie, parte dinŭ Păuleştĭ, Zmiianĭ şi Bălacianĭ, luĭ „Ionŭ Palad[ie] Velŭ Vistiiarnicŭ". Iscălesc şi: „Gheorgi Apostulŭ Vist[iarnicŭ], Ionŭ . . . bivŭ Agă".

74. Iaşĭ, 26 Septembre 7213 (1704). „Loghinŭ părcălabulŭ, ginerile Nastasieĭ, featiĭ Mierăĭ luĭ Marmuri", dă partea eĭ din aceleaşĭ moşiĭ aceluiaşĭ.

75. Bărladŭ, 29 Novembre 7213 (1704). Raport către Domn pentru alegerea aceleĭ „bucăţĭ de locŭ de a tărguluĭ Bărladuluĭ care tii-aĭ milostivitŭ Măriia Ta de aĭ datŭ dumisale luĭ Ionŭ Păladi Marele-Vistiarnicŭ". Merg, „cu oamenĭ bunĭ şi bătrănĭ, şi cu preuţĭ şi cu orăşianĭ dinŭ Bărladŭ, şoltuzulŭ şi alţĭ tărgoveţĭ", începînd a *stîlpi* „dinŭ malŭ apiĭ Bărladuluĭ, dinŭ ĝosŭ de gura Smiliĭ şi dinŭ ĝosŭ de unŭ iazŭ ce să chiamă a luĭ Gavrilŭ Covrigŭ, č-aŭ

fostŭ Vornicŭ în Bărladŭ, şi amŭ pusŭ stălpu de piatră, şi de acolo pe şesŭ într'o movilă, lăngă drumulŭ celŭ mare, dinŭ ğosŭ de pod[ulŭ] ce iaste peste Smila, lăngă o cărşmă, s'aŭ pusŭ iarăşĭ stălpu de piatrî, şi de acolo spre apusŭ dereptŭ la dialŭ şi în costişe, de spre Sohoduiaşĭ s'aŭ pusŭ stălpu de piatră, şi de acolo direptŭ la vale peste Sohoduiaşĭ şi la dialŭ spre Saca s'aŭ pusŭ stălpu de piatră, şi de acolo direptŭ la vale peste Sohoduiaşŭ şi la dialŭ spre Saca, şi în muchia dealuluĭ... Dereptŭ la vale şi în matca Săciĭ, dinŭ dialŭ de drumŭ... Lăngă drumulŭ ce vine dinŭ Tutova la tărgu s'aŭ pusŭ iarăşĭ stălpu de piatră, şi di-acolo direptŭ la vale, şi peste valea ţariniĭ, în marginia crănguluĭ s'aŭ pusŭ stălpu de piiatră, şi di-acolo dreptŭ la dialŭ pinŭ crăngu şi pinŭ prisaca ce să dzice a Gheucăĭ s'aŭ pusŭ buorŭ domnescu într'unŭ nucŭ, şi di-acolo dreptŭ la dialŭ în muchia dialuluĭ, lăngă drumulŭ ce miarge pe mijloculŭ crănguluĭ într'unŭ părŭ s'aŭ pusŭ iarăşŭ buorŭ domnescŭ, şi di-acolo la vale, în fundulŭ văi Înpuţiteĭ în matcă s'aŭ pusŭ iarăşĭ stălpu de de piatră şi dereptŭ la dialŭ penŭ crăngu şi penŭ groapa luĭ Epure..., şi di-acolo peste crăngu şi în marginia crănguluĭ de spre Tutova... şi di-acolo dereptŭ la vale şi la dialŭ, în vărvulŭ coasteĭ ceĭ marĭ, unde să tălniaşte cu hotarulŭ Bilţiganilorŭ..., şi di-acolo în susŭ pe dialŭ într'unŭ stejarŭ..., şi di-acolo la vale în matca vălciali şi în gura Văiĭ Călugăriţiĭ..., şi dreptŭ la dialŭ pe piscŭ, într'unŭ stejarŭ..., şi di-acolo totŭ la dialŭ şi la drumŭ unde să tălniaşte hotarulŭ cu a Năvărniţilorŭ..., şi de-acolo dreptŭ în piscŭlŭ Corbuluĭ..., şi de acolo la vale pe piscŭ şi peste părăulŭ Crănganilorŭ, în gura uniĭ vălciale..., şi di-acolo pe vălcia la dealŭ, penŭ tufe şi'nŭ capulŭ tufelorŭ..., şi di-acolo dereptŭ la dealŭ pe drumŭ în susŭ, penŭ capulŭ hotaruluĭ Năvărniţilorŭ şi lăngă hotarulŭ Creţianilorŭ..., şi di-acolo pe drumulŭ ce vine de la besiarica Năvărniţilorŭ şi treace la Periianĭ, peste drumulŭ celŭ mare ce vine de la Tutova de triace la Perienĭ în marginia dumbrăviĭ..., şi di-acolo totŭ la vale şi în susŭ pe drumŭ spre Periianĭ şi în matca văi luĭ Antonichi...,

și di-acolo totŭ pe drumŭ la dialŭ penŭ dumbravă . . . Și di-acolo totŭ penŭ drumbravă *(sic)* la dialŭ pe drumŭ și'nŭ marginia poeniĭ Periianilorŭ . . , și di-acolo pe marginia poeniĭ însușŭ pănă unde să tălnescŭ hotarăle cu a Roșcanilorŭ... și de acolo pe marginia poeniĭ spre răsăritŭ dinŭ vale . . . și di-acolo la vale și în capulŭ uniĭ săcăturĭ dreptŭ odaia Bouluĭ . . ., și de acolo la vale înŭ matca văiĭ Periianilorŭ, dinŭ susŭ de odaia Năstaculuĭ. . ., și di-acolo dreptŭ la dialŭ, în vărvulŭ dialuluĭ, de spre Saca . . ., și di-acolo la vale spre răsăritŭ și peste Saca și în piscu ce iaste între Săcĭ . . ., și di-acolo la vale în matca Săciĭ ceiĭ micĭ și în capulŭ hotaruluĭ Băcanilorŭ s'aŭ aflatŭ o groapă hotarŭ, și di-acolo la dialŭ și înŭ costișŭ, într'unŭ piscŭ. . ., și di-acolo dreptŭ și în vărvulŭ dialuluĭ și penŭ capulŭ hotaruluĭ Drujeștilorŭ, și înŭ marginia hotaruluĭ dinŭ ğosŭ. . . Și de-acolo dreptŭ la vale și peste Sohoduiașŭ și la dialŭ în vărvulŭ dialuluĭ de spre Smila s'aŭ aflatŭ stălpu vechiŭ a Drujeștilorŭ, și di-acolo dreptŭ la vale și peste apa Smiliĭ de spre răsăritŭ, denŭ dialŭ de drumŭ. . ., și di-acolo dreptu la dialŭ spre răsăritŭ și în vărvulŭ dialuluĭ între doaî movilițe. . ., și di-acolo dreptŭ la vale spre apa Bărladuluĭ, lăngă drumulŭ celŭ mare ce vine de la Iașŭ la Bărladŭ. . ., și di-acolo dreptŭ la țermurele Bărladuluĭ s'aŭ aflatŭ stălpu de piatră vechiŭ a Drujeștilor, și de acolo pe malulŭ apeĭ Bărladuluĭ în ğosŭ, pănă în gura Smiliĭ, și dinŭ ğosŭ de gura Smiliĭ, în piatra carea s'aŭ pusŭ stălpu în capulŭ hotaruluĭ d'intăiŭ". Pecetea Bîrladuluĭ; iscăliturĭ: „popa Ignatŭ, popa Ionŭ sinŭ Antonii, Toaderŭ preutŭ otŭ Susianĭ". — Iscălesc hotarniciĭ: „Ionŭ Bătr. bivŭ Post[elnicŭ], Bejanŭ Hudicĭ Vornicŭ glotni".

76. Iașĭ, 29 Novembre 7213 (1704). „Ștefanŭ și cu sorumè Mărie, fičorĭ Tudoschiĭ, nepoțĭ Merăĭ Uricariuluĭ denŭ Todireștĭ", vînd moșie „denŭ treĭ hotară" cunoscute. „Nehiindu-ne parte hotărătă dispre alțĭ frațĭ, amŭ socotitŭ să luîmŭ banĭ numaĭ pe treidzăcĭ de pămănturĭ." Se vinde luĭ „Ionŭ Păladi Velŭ Visternicŭ", cu 20 de leĭ, „pe tocmală căte unŭ zlotŭ de pămăntu, pănă cumŭ să va maĭ

alege la hotărătŭ, şi atunce, după hotărătŭ, de să vorŭ maĭ afla pămănturĭ maĭ multe piste treĭdzăcĭ, iarăşĭ să ne maĭ dè dumn[ea]luĭ banĭ, totŭ căte unŭ zlotŭ de pămăntŭ, pe căte orŭ eşi maĭ multŭ în toată parte noastră." Înnaintea „Tomiĭ neguţîtoriulŭ de Iaşĭ şi a Raduluĭ Păharniculuĭ şi a luĭ Toaderŭ abăgeriulŭ de Iaşĭ şi altorŭ fičorĭ de boerĭ". „Costatinŭ Pălad[i] vt[ori] Sul[ğariŭ], Toaderŭ Mar., Θομὰς παρόν..., Cocorăsculŭ bivŭ ftori Păh[arnicŭ], eŭ Ilie Abăza Vor[nicŭ] de Botoşanĭ amŭ scrisŭ zapisulŭ."

77. Iaşĭ, 11 Decembre 7213 (1704). „Costantinŭ Părvulŭ č-amŭ fostu Şătrarŭ-Mare, cu soţulŭ mieŭ Sanda, fata răpăusatuluĭ Ionŭ Tălăbăsculŭ č-aŭ fostu Logofătŭ alŭ doile", daŭ pămîntŭ în cele treĭ sate luĭ „Ionŭ Păladi Marele-Visternicŭ". Iscălesc: „Pătraşcu bivŭ Stol[nicŭ], Costantinŭ Roşca bivŭ ftoriĭ Clucerŭ".

78. Iaşĭ, 21 Decembre 7213 (1704). „Gligoraşŭ Nuîr, fečorulŭ Măricuţiĭ fata Nastasiiĭ, a fiateĭ Mării, nepoţiĭ luĭ Marmure uricariuluĭ", dă moşia sa, din cele treĭ sate, aceluiaşĭ. Marturĭ ca la n-l precedent, şi „Toaderŭ Costachi(?) bivŭ vtori Med[e]l[niceriŭ]."

79. Iaşĭ, 26 Decembre 7213 (1704). „Neculaĭ Lupanŭ, fečorulŭ Duchiţiĭ, a fiatiĭ Merăĭ, fečorŭ luĭ Marmure č-aŭ fostu uricarŭ", dă moşie tot acolo aceluiaşĭ. Marturĭ: Antiohie Jora Log[o]f[ă]t[ŭ], Lupulŭ Costache Hatmanŭ.

80. Iaşĭ, 25 August 7214 (1706). Antiohŭ Costantinŭ-Vodă către „Talpeşŭ č-aŭ fostŭ Vornicŭ de Poartă": s'a plîns „Alexandra, fata luĭ Postolachi Drăganŭ de Zmeianĭ, fămeaia luĭ Manolachi", pentru unŭ iaz cu moară la Bălăcianĭ. Să strîngă „megiiaşĭ dinŭ preğurŭ şi răziaşĭ de acolo". — Pecete mică, octogonală.

81. 7215 [1706-7]. Acelaşĭ către acelaşĭ, pentru altă plîngere cu privire la iaz. Să cerceteze cu „oamenĭ bunĭ, răzăşĭ bătrănĭ şi înpreğuraşĭ de acolo". Înnaintaşiĭ lor „aŭ ţinutŭ frăţăşte acialŭ iazŭ, şi unulŭ ş'aŭ fostŭ făcutŭ o moară într'unŭ malŭ şi altulŭ într'altŭ malŭ, Postolache de spre Răsăritŭ şi Neculaĭ de spre Apusŭ, şi umbla morile pe răndŭ: o moară într'o săptămănă şi alta într'altă, fră-

ţeaşte“. Pecete mare, cu chinovar. Ionŭ Buhuşŭ Velŭ Log[o]f[ă]tŭ vă Divanŭ. Axintie Uricarŭ.“

82. 11 Iunie 7216 (1706), фторагw гспдтка. Mihaĭ Racoviţă Voevod întăreşte luĭ Ionŭ Păladie bivŭ Velŭ Vist[ieriŭ] moşia de la Bîrladŭ, după hotărnicia cunoscută. Iscăleşte Domnul. Antiohie Jora Velŭ Log[o]f[ă]t[ŭ], Ştefan Luca 3 Log[o]f[ă]t[ŭ]. Nu se scrie uricarul. Pergament. Miniatură. Nume domnesc cu aur, cuvinte cu chinovar; stele albastre-roşiĭ şi puncte numaĭ roşiĭ. Admirabilă pecete, atîrnată cu şnur roşu. Pe ea, coroană, bour, soare şi lună, sabie şi topuz; data: 1703. Иw Михаил Раковиць Воевод божїю матїю земле молдавки.

83. 9 Septembre 7218 (1709). „Alicsandra şi cu sorumia Mierî, fiatele luĭ Postolache fičorulŭ luĭ Drăganŭ de Zmiianĭ“, etc., spune că, „ağungăndu-ne mare greŭ şi nevoe, şi cădzindu la datorie la Turcĭ, şi neavăndu cu ce plăti“, s'a îndreptat în zădar la „răziaşĭ“. Vinde luĭ Ionŭ Păladi Vistiarnic. „Însă pămăntulŭ de ţarină amŭ tocmitŭ căte unŭ zlotŭ bătutŭ.“ Marturĭ: „dumnealuĭ Costantinŭ Pălade bivŭ Sulgiarŭ şi dumnealuĭ Ionŭ Abăza 2 Păharnicŭ şi Toaderŭ Bujoranulŭ č-aŭ fostŭ Vornicŭ la Poartă şi Ionŭ Bujoranulŭ şi Gligorie fičorulŭ luĭ Neculaĭ Căpitane Zmienĭ *(sic)* de Susianĭ.“ Iscăliturĭ. Scrie „preutulŭ Toaderŭ dinŭ Susianĭ“. Pe V°: „patru leĭ s'aŭ datŭ dinŭ tocma[la] acestuĭ zapisŭ pănă să va aleage către pămănturĭ să vorŭ veni la înpărţală, parte lorŭ, şi atuncĭ, pe căte pămănturĭ li s'orŭ veni parte lorŭ, li s'a face plată deplină.“

84. Iaşĭ, 12 Iulie 7218 (1710). Niculae Alicsandru Voevod, luĭ „Ionŭ Armaşulŭ ginerili Golăias[i] şi luĭ Păladie fičorulŭ iĭ Golăias[i]“, ca să iea dijma la Lieştĭ (Vasluiŭ). Pecete mare cu chinovar.

85. 23 April 7224 (1716). „Chifanie, nepotulŭ Alecsandriĭ, featiĭ Dumitriĭ, nepoat[ă] iĭ Gheorghiţoe de Zmienĭ“, vinde „Mareluĭ-Spătarŭ Ionŭ Păladi“, „slujindŭ dinŭ copilăriia mea pănă la moarte“. Pomenit „Simionŭ Finţulŭ dinŭ satŭ dinŭ Miceştĭ“. Marturĭ: „Costandinŭ Păladi bivŭ vtori Logofătŭ şi Stamate părcălabŭ şi Gligorie Negruţŭ snă Neculaĭ Că-

pitanŭ de Zmienĭ şi Ionŭ diiaconŭ nepotŭ luĭ Bučumaşŭ de Zmieni şi Enachi snă Negruţŭ", etc. Scrie „Toaderŭ preutulŭ de Susenĭ.

86. 26 Octombre 7229 (1720). „Stamate părcălabulŭ, fičorulŭ luĭ Gavrilŭ Vor[nic] glodni", vinde ocină de la Romînĭ, „care înblă ačastŭ p[o]lŭ satŭ prea cincĭ bătrănĭ; diacĭ 3 bătrănĭ sint anumea Acsinieĭ, moaşe noastră, şi Sohiica, sora moaşiĭ şi Măricuţa Fulgeroae, tijŭ sora". Parte rămîne „a luĭ Ionŭ Cĭorneĭ diaculŭ, č-aŭ ţinutŭ pe vară-mea Ancuţa, fata unchiiŭ-mieŭ luĭ Pascalŭ căp[i]t[anŭ]". „Unŭ bătrănŭ alŭ Căzaculuĭ, tijŭ frate moaşi-mea." Nume: Chiealsia. Parte dinŭ heleşteŭ e a Hatmanuluĭ Bogdan. Marturĭ: „Gligore Negru[ţ], Toderŭ B[ŭ]j[o]ranulŭ bivŭ Vor[nicŭ]... Iaŭ Ştefanŭ Dămiianŭ amŭ scrisŭ."

87. Iaşĭ, 3 Decembre 7231 (1722). Mihaĭ Racoviţă, pentru moşia din hotarul Bîrladuluĭ a luĭ Ion Paladi. Iscălitură domnească. Pecete octogonală cu coroană, bour, soare, lună şi inscripţia: **Іѡ Михаи Раковиць Воевод земле мол.**

88. 20 Mart 7233 (1725). „Antiohie Scărletŭ" dă zapis Spătariuluĭ Pălade pentru că „m'amŭ rugatŭ dumisale de m'aŭ luatŭ 100 de leĭ banĭ vechĭ de la unŭ Turcu, înŭ treĭ lunĭ, cu unŭ başŭ, şi eŭ i-amŭ pusŭ dumisale zălogŭ moşiia denŭ Zorlenĭ ce amŭ, a opta parte, şi a patra parte dinŭ Bălăcenĭ, ce amŭ totŭ denpreună cu frate-mieŭ Ştefanŭ, şi parte mè dinŭ vecini ce mi s'orŭ veni."

89. Iaşĭ, 10 April 7247 (1739). „Bejanŭ, fičorulŭ luĭ Ştefăniţă Scărletu bivu Velŭ Armaşu", dă zapis „nepotuluĭ meŭ Toaderŭ Pălade Velŭ Spătariŭ, ca să să ştie că, întănplăndu-mi-să patimî di spre femeia mèa, di m'amŭ dispărţitŭ, şi, dăndu-mì ğudeçata ca să daŭ femeiĭ 20 leĭ şi doĭ boĭ şi o vacî şi o iapî, aflăndu-mî eŭ la lipsă şi la neputinţă, sprijinindŭ în casa dumisale nepotuluĭ Pălade, despre carile avăndu toatî hrana şi înbrăcăminte mea de căţivă anĭ, rugatu-m'amu dumisale de m'aŭ plătitu şi de aceste maĭ susŭ arătate ce m'aŭ orănduitu ğudecata să daŭ femeiĭ mele, şi, cu toate aceste, fiindŭ acumŭ şi în vărstă de bătrăneţă, şi socotindŭ că după viiaţă[-ĭ] a plini şi

opştasca datorie, şi, dinŭ vreme č-amŭ avutu multu bine şi folosŭ di spre dumn[ea]luĭ, şi cunoscăndu-lŭ cu mila asupra mea, neavăndu eŭ altu locu de sprijinială şi odihna bătrăneţeloru mele, fiindŭ fraţiĭ şi nepoţiĭ meĭ neputinčoşĭ ca şi mine, amŭ socotitŭ singurŭ pre mine..., şi, cu nişte părţĭ de moşie ce mi-aŭ rămasŭ de la părinţĭ, m'amŭ lăsatŭ pre măna dumisale ca şi în viiaţa mea toatî hrana şi înbrăcămintea mea să fie de la dumn[ea]luĭ, aşijdire şi la moarte mea să mă grijască precumŭ a socoti dumn[ea]luĭ că mi să cade." Pomeniţĭ: „veriĭ meĭ, fičoriĭ Dabijiĭ". Hotare: „din mamină în ğosŭ". „Măcarŭ că noĭ amŭ fostu cincĭ fraţĭ şi triĭ surorĭ, şi, pe fratele celŭ maĭ mare, pe Ioniţă, căsătorindu-lŭ părinţiĭ, i-aŭ datu parte dinŭ moşiĭ la Ghermăneştĭ la Fălciiŭ; aşijdire şi, pe o soră, Tudosca, măritănd-o părinţiĭ noştri, i-aŭ datu dzestre eĭ ce s'aŭ cădzutu, iarŭ pe 2 surorĭ, anume Marie şi Catrina, li-amu măritatu noĭ, fraţiĭ, şi Mariiĭ i-amŭ datu moşie Văleniĭ, ce este la Ţinutulŭ Fălciiuluĭ, iarŭ Catrineĭ i-amŭ datu parte în Săhăneştĭ, la Ţinutulŭ Tutoveĭ, iarŭ 2 fraţĭ č-amu maĭ rămasŭ, unulŭ, Ianache, care este la Moscu, pănă aŭ fostŭ aice în ţară, aŭ văndutu o parte de moşie dinŭ Zorilenĭ, parte Isăroae, şi aŭ maĭ luatŭ o moşie, Răzina, şi o pivniţă cu locu de casă dinŭ tărgu dinŭ Bărladŭ, iarŭ frate-meŭ Antiohie şi cu Ştefanŭ aŭ luatŭ ğumătate dinŭ parte de moşie dinŭ Zorilenĭ şi ğumătate de parte de Bălăcenĭ, ce sintu la Ţinutulŭ Tutoveĭ."

90. 10 Maiŭ 7249 (1741). Grigorie Ghica-Vodă, pentru întăritură de moşie la Bălăcenĭ şi Păuleştĭ. Pecete octogonală cu chinovar: armele amînduror ţerilor.

91. 25 Decembre 7265 (1756). Costandinŭ Mihailŭ Gihan Racoviţă-Vodă dă Scoposianiĭ luĭ Mihălachi Cheşcu vt[ori] Med[elnicerŭ], care a schimbat cu Băra, şi 60 de leĭ în banĭ, aĭ luĭ Ioniţă Manole. Locurĭ: „Scoposanca... Bate hotarulŭ dreptŭ suptŭ unŭ readiŭ... Unŭ răduiaşŭ ce să numeşte readiulŭ Făntănianilorŭ, pe unŭ drumŭ părăsitŭ... Hotarulŭ Răduleţelorŭ şi a Bărboşilorŭ şi totŭ drumulŭ pănă într'o scursură". Marturĭ: Ionŭ Bogdanŭ Vel Logofăt,

Manolache Costache Vel Vornic de Ţara-de-jos, Iordache Balşe Vel Vornic de Ţara-de-sus, Dumitraşco Pălade Vel Vistier, Vasilie Razulŭ Hatman şi pîrcălab Suceviĭ, Antohie Geni Vel Postelnic, Vasilie Rusăt Vel Spătar, Ioniţă Cantacuzino Vel Ban, Costantinŭ Sturze Vel Păharnic, Iordache Costache Vel Stolnec, Iordache Bălăsache Vel Cămănar, Iordache Hrisosculeo Vel Comis. Admirabilă pecete, cu stema ambelor ţerĭ (vulturul la dreapta), încoronată. Sus: topuz şi sabie; legenda: „Io Costandin Mih. Gĭh: Rc. V[oe]vod, b[o]jiŭ m[i]l[o]stiiŭ g[os]p[o]dar zemli moldavscoĭ; 1756“.

92. 20 Iulie 7267 (1759). Hotărnicie la Mastaticĭ şi Iapa. „Pentru care pricinĭ şi maĭ înnainte, la venire Mării Sale luĭ Vodă, dinŭ poronca dumilorsale Căimăcamilorŭ, amŭ mersu la acele săliştĭ să le hotărămŭ“, în funiĭ de 25 stînjenĭ, şi aceştia de opt palme.

93. [7273=1764-5]. Cost[antinŭ] Sturzea Stol[nicŭ] către Vodă, pentru porunca, trimeasă prin omul „dum[isali] Vorniculuĭ Ioanŭ Păladi“, în judecată cu Vist[ierul] Iorga. „Locŭ de făcutŭ satŭ iaste orĭunde arŭ vrea ca să facă, totŭ iaste bunŭ, că nu iaste picŭ de bahnă saŭ apă. Că, întăĭ, la capulŭ iazuluĭ aceluia ce se numeşte a Bistricenilorŭ, de a vrea să facă satŭ, bine iaste, că vine pe capulŭ pisculuĭ ce vine pentre Smila şi pentre Bărladu, şi iaste podişŭ frumosŭ de satŭ. De a vrea să facă satŭ la malulŭ Bărladuluĭ, undi dă Smila inŭ Bărladŭ, bine iaste, fiindŭ-că acolo maĭ iaste şi altŭ iazŭ asemene cumŭ iaste celalaltŭ iazŭ, aproape de Bărladŭ ca vr'o 40, 50 stănjănĭ, totŭ pe apa Smiliĭ, şi să cunoaşte că acolo a maĭ fostŭ satŭ vechĭ şi moară în iazŭ, că iaste şi acmŭ sălişte şi gropĭ de pivniţă, zămnice, şi acolo încă iaste şi maĭ bunŭ; încă şi tărgu dacă o vrea să facă, are unde; şi, maĭ în scurtŭ, Măria Ta, orĭunde a vrea să facă satŭ pe acelŭ locŭ, totŭ bine iaste.“ — Pecete neagră ruptă.

94. 1766, Martie. „Înpărţala între dumnelor fiiĭ răpăosatuluĭ Toaderŭ Pălade Vist[ieriulŭ].

Parte Zoiţiĭ: 16.500 leĭ, odoarele, hainele şi baniĭ şi

altile ce aŭ maĭ luoatŭ; 900 leĭ tijŭ aŭ maĭ luoatŭ pe 3 moşiĭ, însă 300 leĭ Holboca, otŭ Lăpuşna, 300 leĭ Glăvăneştiĭ otŭ Soroca, 300 leĭ Răcovăţŭ otŭ tamŭ; 1.100 leĭ tijŭ aŭ rămasŭ să maĭ ià, însă 600 leĭ de la Marie, sora dum[neae]ĭ, 500 leĭ de la Costandinŭ, fratele d[u]m[neaeĭ]; ce li-aŭ trecutŭ maĭ multŭ la parte dum[neae[ĭ de moşiia, ce aŭ luoatŭ; i polŭ vasŭ de vinŭ să ià.

Parte Zmărandiĭ: odoară, haine şi altele: 16.500 leĭ. 2.000 leĭ Hoisăştiĭ, Cilireniĭ i Varticiĭ i alte părţĭ ce săntŭ prin preğurŭ, otŭ Cărlegătură...

Parte Marii: odoară, haine i alte mănunţuşurĭ, 6.934; 1.500 leĭ Bărleştiĭ otŭ Hărlăŭ pe Bahluiŭ, 100 leĭ unŭ [locŭ] de pivniţă otŭ Galaţĭ, 1.000 leĭ Băcaniĭ cu părţile de penŭ preğurŭ i cu moara otŭ Bărladŭ; 1.000 leĭ Urlaţiĭ, tijŭ cu părţile de pinŭ preğurŭ; 700 leĭ o pivniţă în Iaşĭ; 600 leĭ 15 pogoane de viia otŭ Nicoreştĭ; 1.750 leĭ 1000 stupĭ; 750 leĭ, 500 oĭ; 1.726 leĭ, 40 epĭ, 4 vacĭ, 30 boĭ; 300 leĭ Ţiganiĭ; 1.240 leĭ ce s'aŭ încărcatŭ în datoriia.

Parte luĭ Costandinŭ: 1.500 leĭ odoarăle; 20 leĭ Putrideniĭ otŭ Ţinutulŭ Tutoviĭ, 200 leĭ Dănceniĭ otŭ Tecucĭ, 200 leĭ Şărbăneştiĭ otŭ tamŭ, 100 leĭ parte de moşia otŭ Naculŭ otŭ Tutova, 500 leĭ pivniţa otŭ Bărladu, 500 leĭ Cĭorăştiĭ, 300 leĭ mile otŭ Grecĭ, 1.120 leĭ 28 pogoane viĭ otŭ Triponeştĭ i otŭ Cuciŭ, 1.500 leĭ moşiia Brăeştiĭ otŭ Cărligătură, 1.500 leĭ Spinoasa cu părţile otŭ Suroca, 2.000 leĭ orăşaniĭ otŭ Cernăuţĭ, 4.000 de leĭ casăle dinŭ Iaşĭ, 1.400 leĭ, 2 pivniţĭ otŭ tamŭ, 700 leĭ 7 sălaşe de Ţiganĭ, 1.726 leĭ 40 epĭ, 40 vacĭ, 30 boĭ, 7 vase de vinŭ.

Ce è Măriia Sa Domniţa[1] dentr'a răposatuluĭ soţulŭ Mării Sale, pentru chivirnisala vieţiĭ şi a grijelor Mării Sale.

1 moşiie, anume Ştefăneştiĭ otŭ Dorohoiŭ, 11 pogoani de viia de la Cucoşŭ, 15 epĭ marĭ cu mănzŭ, 11 caĭ telegarĭ, 60 sălaşe de Ţiganĭ, 150 stupĭ; vite, boĭ ce săntŭ la Cĭorăştĭ, 6 vase de vinŭ. [Dintre Ţiganĭ,] 7 sălaşe a luĭ Costandinŭ şi 7 sălaşe zestre dum[isal]i Hat[manul] Razŭ

[1] A luĭ Antioh Cantemir. V. şi *Gen. Cant.*, pp. 119, 419.

şi 3 sălaşe a luĭ Ghiorghii Sturzea, tijŭ dinŭ zestre ce aŭ rămasŭ să maĭ ià". Să se împartă, după declaraţie, — „cu bunŭ, cu răŭ". „Iarŭ pentru nişte Ţiganĭ ungurenĭ, ce maĭ susŭ, iarăşĭ să-ĭ înpartă frăţeşte; iarŭ pentru epĭ, vacĭ, boĭ, bivolĭ, porcĭ, scoţindu-să 15 epĭ ce iaste să ià Domniţa, maica dumilor sale, 12 caĭ telegarĭ, 150 stupĭ şi 40 epĭ a luĭ Costandinŭ şi 40 vacĭ şi 30 boĭ, celelalte căte orŭ rămănè, şi boĭ, şi vacĭ, epĭ, stupĭ, bivolĭ, porcĭ, toate să le înpartă frăţeşte, cu bunŭ, cu răŭ, după ce s'orŭ închiè sama bucatelorŭ. Şi, pentru moşiile ce orŭ fi întunecate şi moşiile ce aŭ eşitŭ de la măna dumisale cu ğudecată, iarăşu căndŭ s'a tănpla ca să să poată scoate niscaiva moşiĭ de acele, iarăşĭ frăţeşte să le înpartă. Cumŭ şi pentru datoriile ce săntŭ, după izvodŭ ce aŭ datŭ iscălitŭ, iarăşŭ după cumŭ s'a socotitŭ, frăţeşte să să înpartă; care să vine parte Zoiţ[eĭ] 4.000 leĭ, şi parte Zmărandeĭ 4.000 leĭ şi parte Marii 4.944 leĭ, şi parte luĭ Costandinŭ 4.944 leĭ. Şi aşa s'aŭ încheiatŭ aĉastă înpărţală.

Zoiţa Pălade, Zmar[anda] Pălade Vist[ierniceasa], C. Pălade Stol[nic] 'Αρ... Μπάνος, Marie Pălade. Întăreşte Ionŭ Pălade Velŭ Vor[nicŭ].

95. 26 April 1771. „Ioniţă Scărletŭ şi cu vărulŭ meŭ, Toaderŭ Dabija", daŭ zapis nepotuluĭ „Ianculŭ Grecianu bivŭ Velŭ Armaşŭ", căruia-ĭ vînd „treĭ săliştĭ, anume Mastaticiĭ şi Piţiganiĭ dinŭ gura Bălciĭ, cu vadŭ de moară, şi Iapa şi Negoeştiĭ, di spre Răsăritŭ". Marturĭ: „boerĭ şi neguţitorĭ oamenĭ de cinste"; scrie Sandulŭ Hermeziu Logofăt.

96. 1-iŭ Iulie 1779. „Gheorghii Scurtulŭ, chetrarŭ, dinpreună cu soţulŭ mieŭ, Paraschiva", dă zapis „jupănuluĭ Andriiŭ Haritonŭ, copilŭ din casă", pentru că, „în aniĭ trecuţĭ, în vreme Muscalilorŭ, vănzăndŭ unŭ frate a ğupănuluĭ Andriiŭ o casă unuĭ Grecŭ, Dumitru, vierŭ, şi Mičuluĭ Filŭ, fiindŭ tovarăşŭ, şi, şăzăndŭ iaĭ în casă cătăva vreme, şi neputăndŭ stăpăni casa eĭ, şi scoţindŭ duoa casa de vănzare, m'amŭ sculatŭ eŭ, Gheorghii..., amŭ cumpăratŭ casa de la numiţiĭ Grecĭ cu tocmală şi cu preţŭ dreptŭ 45 leĭ, şi, fiindŭ casa ce aŭ văndutŭ fratele dum[neae]ĭ, fără de

ştire jupânuluĭ Andriiŭ Haritonŭ, fiindŭ casa driaptă a dum., şi nefiindŭ nicĭ dum. aicea, şi acmu, viindŭ iarăşĭ la moşiia dum[isale], şi vrăndŭ dum[nealuĭ] ... ca să mă tragă la ğudecată, aŭ stătutŭ oamenĭ bunĭ, m'amŭ învoitŭ cu dum., şi i-amŭ văndutŭ casa iarăşĭ dumisale cu preţŭ dreptŭ, 115 leĭ". Marturĭ: „oamenĭ bunĭ şi mahalagiĭ". Iscăleşte greŭ „chetrarulŭ". Şi Neculaĭ Covrigŭ, Simionŭ Chetrarŭ, marturĭ.

97. 26 August 1779. „Costandinŭ Suceveanu bivŭ Velŭ Med[elnič[eriŭ]" către Domn, pentru casa ce a cumpărat în „Eşiĭ, la mahalaoa Muntenimeĭ de mijlocŭ", cerînd „îndreptare înpresurăriĭ".

98. Aceiaşĭ dată. Hotarnica Vornicilor de Poartă. Megiaşĭ: Vasile Urşolianulŭ, Gheorghii Puşcaşulŭ, Ştefanŭ Izmană bivŭ copilŭ dinŭ casă, Antonŭ sinŭ Doboşŭ, Toaderŭ Pantazi petrariŭ, Andriiŭ sinŭ Pavălŭ Haritonŭ, Neculaiŭ Brătulianulŭ, Marinŭ Muntianulŭ, Ştefanŭ a Tofaniĭ, Gafiţa Găguliasă femeĭ bătrăne: Andriiŭ Caţiche. Scrie „Tănas[e] Carpu, diiacŭ za Divanŭ".

99. 1-iŭ Septembre 1779. Judecata „dumnaeĭ Marie Pălădoae Postelničasa cu Ştefanŭ Feştilă Med[elniceriŭ]", pentru jumătate de Negoeştĭ.

100. 28 August 1785. Judecata luĭ „Ioniţe Bantăşŭ, fiindŭ vechilŭ şi răspunzătorŭ dinŭ parte dum[neae]ĭ Mariia Păladi Postelničasa cu Iorestu Scărlatŭ monahulŭ, fečorulŭ luĭ Bejanŭ Scărlatŭ".

101. 22 Septembre 1785. Judecată a Postelniceseĭ Marie Pălade cu Ioniţă Negruţŭ, pentru Bălăcenĭ.

102. „Izvodŭ de moşiĭ şi alte lucrurĭ, viĭ şi Ţăganĭ şi banĭ č-aŭ rămasŭ a boierilorŭ Pălădeştĭ, care s'aŭ săvărşitŭ stărpĭ, adică Costantinŭ Păladi, i Niculaĭ Păladi, i Logofetiasa Marie, şi aŭ luatŭ numaĭ o samă dinŭ fraţĭ toate cele č-aŭ rămasŭ, mişcătoare şi nemişcătoare; iarŭ unu nimicŭ, şi — cerimŭ dreptate. 1787, Iunie 14.

Grămeştiĭ şi alte doĭ moşiĭ la Ţănutulŭ Suceviĭ, a luĭ Costantinŭ Păladi.

Negreştiĭ, la Vasluĭ, tijŭ a d[u]m[nealuĭ], care i-aŭ răscumpăratŭ Hristoverghi cu banĭ.

Viĭ şi Ţăganĭ şi banĭ, să scoată diiata Vor[niculuĭ] Păladi ce este la Păh[arniculŭ] Costandinŭ Păladi, c'aŭ văndutŭ 2 cirezĭ di boĭ la moarte, şi alţĭ banĭ care să ştiŭ.

Susăniĭ şi alte moşiĭ la Tutova, a luĭ Nicolaĭ Păladi.

Mărzăştiĭ, tijŭ a dum., şi viĭ şi Ţăganĭ.

Umbrăreştiĭ, i viĭ i Ţăganĭ, a Logft. Marii.

Care săntŭ arăt[ate] toate pi carte di blăstămŭ, ce este, şi este să [facă] parte driaptă tuturorŭ fraţilorŭ, înŭ frica luĭ Dumnezăŭ."

103. 1-iŭ Maiŭ —. Către „Costantinŭ Velŭ Spăt[ariŭ]", pentru moşia Cărstinicii (Fălciiŭ), „cari o ţine Bădrosŭ Iordachi şi cu alţĭ răzăşĭ a luĭ". Pomenit Andreiŭ Hangheriulŭ. „I-aŭ schimbatŭ numile dinŭ Cărsteneştĭ, Popeştĭ."

104. 12 April 1791. Diata Marieĭ Pălade = [Bostangioglu]. La Cîrligătură are Voroneştiĭ şi Hărpăşeştiĭ, luaţĭ de la „mănăstire Sfăntu Sava". „Un locŭ de dughenĭ, ce amŭ în tărgulŭ Galaţĭ, de baştină cu scrisorĭ." Această parte o lasă „nepotuluĭ meŭ Spat[ariul] Ianculŭ Razulŭ, fiiulŭ suroreĭ Catriniĭ". „Moşia de la Gura Strămbeĭ, cu iazărŭ", un zapis, un loc în Bîrlad, „lăngă dughenile frăţine-meŭ şi lăngă loculŭ Bouluĭ", 2 Ţiganĭ,—„nepoati Mariuţi, fiiciĭ surore-mè Zoiţiĭ[1]". Un sălaş de Ţiganĭ, „suroreĭ Zmărandeĭ"; viile de la Nicoreştĭ, Dealulŭ Sărbilorŭ, un sălaş,— „mănăstirii Sf. Saviĭ". „Dughenile din Bărladŭ le lasŭ fiiuluĭ mieŭ Costache Sturza." Urlaţiĭ şi Guşăţăĭ din Fălciiŭ, Băcaniĭ, viile de la Nicoreştĭ, „de la costa Lupeĭ..., viile de la Leiaştĭ", moşia Bărleştĭ, casele din Iaşĭ „cu toată pojăjiia", viile de pe „Delulŭ Nebuneĭ", Ţiganĭ, — „fiiuluĭ meŭ Costache Sturza, că, nevrăndu Dumnezăŭ ca să-mĭ dè copiĭ, din păcatele mele, amŭ luotŭ pe Costachi dreptu fečorŭ şi clironomŭ, că înŭ toată viiaţa, cătŭ oĭ trăi, să-mĭ porte de grijă, cumŭ şi după morte mè, după obştasca datorii, toate grij[i]le să aibă a mi le purta". Restul, la slugĭ şi „oamenĭ săracĭ", „Preotu Vasile, duh[ov]neculŭ dumisale cucoaniĭ Marie, amŭ

[1] Ruset.

iscălitŭ, fiindŭ dumnaeĭ în totă minte şi întru trezire minţiĭ. Eriĭ Vasile, duh[ov]nicŭ dm., otŭ Sfete Ilii."

105. 28 Februar 1793. „Costandinŭ Păladi Spatarŭ încredinţăzŭ prinŭ scrisoare ačasta a mè că, fiindŭ hotărătŭ ca să mergu dinŭ Moldova în Rosăia, şi, scoţindŭ toati moşiile şi acareturili dinŭ Moldova la vănzare cu sultanŭmezatŭ, aŭ rămasŭ di la mezatŭ moşiia mè Periianiĭ, cu parte dinŭ Crăngulŭ-de-susŭ şi cu toată parte mè dinŭ loculŭ tărguluĭ Bărladuluĭ, şi cu satulŭ întregŭ Portăreştiĭ, Drujăştiĭ, şi cu părţile dinŭ Păuleştĭ, pe carili moşiĭ săntŭ şi în dooa locurĭ sati şi o moară cu dooa roati înŭ apa Sămiliĭ şi cu iazŭ mari; carili moşiĭ săntŭ toati la Ţănutulŭ Tutoviĭ; ci li avemŭ şi eŭ de baştină, di la răposatulŭ tatălŭ meŭ č-aŭ fostŭ Logofătŭ-Mari, după cumŭ pre larg să arată dinŭ scrisorili acestorŭ moşiĭ, ci s'aŭ datŭ cinst. dumisali Gavrilŭ Conachi bivŭ Velŭ Banŭ, dreptŭ 22.000 leĭ". Se adjudecă acestuia. Cu „10.000 leĭ amŭ cumpăratŭ o moşii di la dum[nealu]ĭ, dinŭ Cordonŭ, anumi Rogoşăştiĭ, la Ţinutulŭ Suceviĭ". Pecetea luĭ şi a luĭ Ivanŭ Severinŭ (consulul rusesc din Iaşĭ).

106. 18 Mart 1793. Costandinŭ Mărzaculŭ Pitarŭ se învoieşte cu Păladi pentru moşie la Vulpeştĭ.

107. 22 Mart 1793. Schimb de moşie între Costandinŭ Păladi Spat[ariŭ] şi Gavrilŭ Conachi bivŭ Velŭ Banŭ. O moşie e Botoşinţa, în Cordon. — Pecetea luĭ Paladi are data de 1792 şi coroană pe un scut susţinut de doĭ cerbĭ. Martur, Ivanŭ Severinŭ, al căruĭ scut cu iniţiale e ţinut de un cavaler cu pene la coif.

108. 19 Decembre 1799. Diata Marieĭ Păladi. Lasă moşiĭ şi dughenĭ în Bîrlad „fiiuluĭ mieŭ Costache Sturza, ca să să vănză, şi să gătiască casele din Eşĭ, fiindŭ-că eŭ nu li-amŭ putută găti: măcarŭ că în diiată scrie că i-amŭ datŭ casă, darŭ n'aŭ fostŭ gata." — Luĭ iĭ lasă şi „pojijiia casiĭ mele toată, lucrurĭ ce arŭ fi maĭ statornice". Restul, celor ce o aŭ slujit. „Zăci epĭ cu mănzĭ, cu unŭ armăsariŭ, cincĭzăcĭ de oĭ, şasă boĭ, aceste le daŭ luĭ Todirică, fiindŭ-că l-amŭ luatŭ de copilŭ micŭ ca să-lŭ crescu, să-mĭ

facŭ pomană cu dănsulŭ; cumŭ şi hrana şi înbrăcăminte şi plata dascaluluĭ de doĭ anĭ să să dè dinŭ rămăşiţurile mele. Şi, cu toate aceste de susŭ arătate, îlŭ lasu suptŭ epitropie şi purtare de grijă a luĭ Ioniţă Bantăşŭ, întru care i-amŭ lăsatŭ şi blestemŭ, ca să-ĭ fie milă de dănsulŭ.

Viile de la Nărteştĭ, din Ţinutulŭ Tutoviĭ, ci sintŭ în doaî ogrăzĭ, şi doaî epĭ le lasŭ luĭ Gheorghieşŭ Gafenco, fiindcă l-amŭ crescutŭ.

Cincĭsprăzăci epĭ cu mănzĭ, cu unŭ armăsariŭ, i doĭ caĭ tretinĭ, optŭ boĭ, una sută oĭ, aceste le lasŭ luĭ Ioniţă Bantăşŭ fiindŭ-că m'aŭ slujitŭ dinŭ copilărie luĭ şi pănă acumŭ. la vrăstă de bătrăneţă, şi dinŭ pojijiia casiĭ să i să dea ceia ce să va socoti, ca unŭ omŭ vechiŭ a casiĭ.

[Darurĭ la slugĭ.]

Iară pentru toate bucatele vorŭ sta la loculŭ lorŭ, unde sintŭ aşezate, ca să să ernează, şi, la vreme linişţită, pe toate slugile mele cari maĭ susŭ sintŭ pominite, i-aĭ chema Costachi, şi li-ĭ da tuturorŭ după izvodŭ, ca să nu mă blastime, ci încă să pominiască numile mieŭ,— că ştiĭ bine că n'amŭ avutŭ cu ce-ĭ chivernisi, în viiaţă trăindŭ.

Iară pentru o sută de oĭ ce maĭ rămănŭ afară de izvodŭ, şi epi, acèle să vorŭ înpărţi pe la casă săraci şi scăpătate. Iarŭ, pentru vacile căte vorŭ maĭ rămănè, să să dè Ţiganilorŭ ce aŭ Ţigance şi copiĭ, cari m'aŭ slujitŭ în ogradă.

Iarŭ, căndŭ dum. veĭ pricinui şi nu veĭ urmà în tocma, îţĭ lasŭ blestemŭ, iarŭ, urmăndŭ la toate ponturile după cumŭ maĭ susŭ scrie, de mine veĭ fi ertatŭ şi de Dumnezăŭ blagoslovitŭ."

Iscăleşte „Στέφανος ἱερεὺς τοῦ Προφήτου Ἡλίου, ἐφημέριος; ereĭ Iordache duhovnicŭ cuc[oan]iĭ Marii, otŭ Sfete Ionŭ". Scrie Ionŭ Trunchiŭ.

109. 1803. Μαριόρα Μπανιάσσα Στουρζόγια către Domn, împotriva luĭ Constantin Paladi Vornic, pentru Băcanĭ.

110. 9 Novembre 1836. „Mardarii arhimandritŭ i stareţŭ s. m. Niamţa i Secula", către Iacovache Paladi, „pentru prea-iubitŭ fiiulŭ dumitale Costachi . . .: toată purtarea de

grijă amŭ avutŭ, şi, de s'ar fi purtatŭ maĭ cu smerenie şi cu bună rînduială, precumŭ să ceare postrigului monahicescŭ, până acumŭ îlŭ făcem şi călugărŭ: cu toate acestea nu-ĭ vremea trecută; numaĭ să pue începutŭ bunŭ, şi să fie ascultătoriŭ, după cumŭ să va povăţui, — că noĭ nu-ĭ voimŭ răulŭ, să nu fie; maĭ vârtosŭ ştiindŭ fameliia dumv. şi pentru dragostea ce aveţĭ cătră acestŭ sfîntŭ soborŭ, oare să nu avemŭ atîta filotimie? Decîtŭ l-amŭ lăsatŭ ca să să maĭ ispitească, ca nu pe urmă să să căiască. Amŭ priimitŭ şi mila deplinu ce ne-aĭ trimisŭ, 6 irmilicĭ", pentru rugăciunĭ, ca să scape „de toată supărarea".

111. 19 Decembre 1837. Mardarii stareţŭ către Iacovache Paladi, „pentru fiiulŭ dumitale Costachi..., că să află petrecând în Săculŭ, supt privighierea unuĭ duhovnicŭ, de unde nu poate a eşi nicăiurea." Se fac rugăciunĭ după pomelnic.

112. Iaşĭ, 14/26 Maiu 1851. Pallady. „Pour le moment rien de nouveau ne se passe pas chez nous, excepté que les deux Nicolas Maurocordato je crois qu'ils iront à Czernovitz comme envoyés de la part du prince pour assister à l'arrivée de l'Empereur d'Autriche. Monsieur Balanesko a été hier prié par le prince de quitter la ville, ce que j'aime à croire qu'il le méritait."

XIV.

UN CATASTIF DE DAJDE AL ORAŞULUĬ GALAŢĬ (c. 1683).

I.

În hîrtiile familieĭ Paladi am găsit, pe o foaie îndoită în două, cu o frumoasă scrisoare, acest catastif de dajde:

. . . oş căl[ăraş].
. . . vastriia căl.
Pavălŭ bratŭ Toma căl.

. . . .

. . . .

Păcurarŭ căp.
Ziatŭ chihaia căl.
[Is]tratii căl.
Coad[ă] căl.
[T]ănasie căl.
. . . ne căl.
Tofan căl.
. . . uluc căl.
[O]nofriia căl.
[N]eculaĭ căl.
3 ug. . . . cu.
3 ug. . . . ca căl.
2 ug. [Ap]ostulŭ căl.
2 ug. . . pul chihaia.
3 ug. [Ni]culiţa, cia s'aŭ răspunsu păscarŭ Vorniculuĭ Balşŭ.
1 ug. Mihăilaşcu diiacŭ.
12 pot. . . . ţulŭ ţăranŭ.
12 pot. [po]pa Ştefanŭ.
16 pot. . . . licŭ slug[a].

12 pot. [Ian]culŭ ţăranŭ.
8 pot. [Ni]ca grădinarŭ.

Tărgŭ Gălaţiĭ:

12 pot. Zmăulŭ.
16 pot. Toadiarŭ.
16 pot. Liauştianŭ.
12 pot. Torpia.
12 ug. Zota.
16 pot. Piatre b. . .
1 ug. Balintu.
1 ug. Istratie.
2 ug. Mărcuţă.
12 pot. Costantinŭ.
1 ug. Narta.
12 pot. Gligorie.
. . . . *[un rînd rupt]*.
10 pot. Nistorŭ.
1 ug., 4 pot. Dima h[era]riulŭ.
1 ug. Necula băr[bi]iarŭ.

Slugile părcălabi[lorŭ].

8 pot. Stihi.
1 ug. pl. Vas[i]lie cla.
6 pot. Necula lug.
6 pot. Mihăilă lug.
8 pot. Andonie lug.
6 pot. măturĭ curte.
1 ug. cal. . .
[numaĭ jumătatea de jos] [Slo]boziia ot Gălaţĭ.
. . . . . Ghiorghiia.
. . . . . Stratie.

[Mahala]giĭ ot Gălaţĭ.

Ghiorghii păzarliulŭ, miazilgiulŭ.
Simonŭ cezmarŭ.

Călăraşiĭ de Gălaţĭ.

4 ug. Vasilache vătavŭ.
6 . . . Itanŭ stegarŭ.
2 . . . [Lu]pulŭ chi[haia].

[idem]. [V°.

. . . .

. . . .

1 ug. pl. Chira.
3 ug. Arionŭ.
1 ug. Ghiprina.

[loc liber, jos.]

II.

Galațul oraș se ridică din satul de pescarĭ al Galațuluĭ, al strămoșuluĭ, întemeietoruluĭ de neam și de sat Galaț, la sfîrșitul veacului al XV-lea chiar, de bună seamă, pentru a înlocui, la Dunărea-de-jos, Chilia, care căzuse la 1484 în mînile Turcilor. El ar fi decĭ o ctitorie a luĭ Ștefan-cel-Mare însușĭ.

Îl găsim îndată după încheierea Domnieĭ luĭ.

La 1552 încă Brașovenii trimeteaŭ spionĭ, în zile de primejdie turcească, până la Galațĭ *(Galacinum)* și Chilia [1]. Și, chiar înnainte de aceasta, supt Petru Rareș, harta luĭ Reicherstorf are Galații *(Galacz)*. Nu era numaĭ un vad [2], ci un tîrg, un *oppidum*.

Despot-Vodă văzu Galații [3]; Turcii, în expediția lor din 1595, porniră și eĭ spre această trecătoare. În 1596 îl arseră Tatarii [4].

La începutul veacului al XVI-lea, Galații sînt pomenițĭ într'un act dela Simion-Vodă Movilă, care dă mănăstirii Bistrițeĭ un loc „începînd de la stîlpul Galaților (галатѣнъм) până la Dunăre“ [5].

Din călătoria Patriarhuluĭ Macarie de Antiochia, povestită de diaconul său Pavel de Alep, știm că în Galațĭ se aflaŭ la 1653 călărașĭ gata a pleca spre Țarigrad orĭ a duce de la acest hotar veste Domnuluĭ din Iașĭ; că maĭ mulțĭ

[1] Hurmuzaki, XI, p. 784.
[2] În Papiu, III.
[3] Hurmuzaki, II, pp. 424, 512.
[4] *Ibid., Supl.* II[1], 347, 401.
[5] *Archiva istorică,* III, p. 69.

dregătorĭ, cu pîrcălabul în frunte, şi maĭ mulţĭ preoţĭ locuiaŭ acolo, că Vasile Lupu zidise o „măreaţă“ biserică a Sf. Dumitru, că biserica Sf. Nicolae de lîngă oraş găzduise pe Atanasie Patelaros[1], că biserica Precisteĭ, de piatră, avea treĭ turnurĭ şi o mare clopotniţă şi că era încunjurată de zidurĭ puternice, că se maĭ vedeaŭ o biserică a Maiciĭ Domnuluĭ, încă una a Sf. Nicolae şi a Sf. Dumitru, care găzduia şi aceia clericĭ străinĭ, apoĭ bisericĭ ale Sf. Mihail, Sf. Paraschiva şi Sf. Gheorghe, de lemn. Alt călător socoate două bisericĭ de piatră şi cinsprezece de lemn[2].

Precista păstrează şi astăzĭ o înfăţişare de vechime: zidită de negustorul Teodor şi prefăcută de Dia şi Şerbul, din Brăila, feciorii luĭ Coman, ea păstrează o inscripţie grecească de pe la 1650 şi o carte a egumenuluĭ Gherasim din 1687, precum şi o icoană a fiuluĭ ctitoruluĭ celuĭ maĭ vechiŭ, a luĭ Constantin Teodor[3]. Sf. Gheorghe a fost făcută de piatră, de către un anume Mihalachi, care o închină Ierusalimuluĭ, la 1664; Sf. Paraschiva saŭ Sf. Vinerĭ e cu totul înnoită; Sf. Voevozĭ-Mitoc şi a doua biserică a Maiciĭ Domnuluĭ, Vovidenia, nu maĭ păstrează niciun semn din vechime[4].

Drumul spre Dunăre se zicea atuncĭ: al Galaţilor[5], şi aicĭ treceaŭ caravanele polone[6].

Gheorghe Ştefan, care făcuse o mănăstire în apropiere, cercetă Galaţiĭ[7]. Supt Dabija-Vodă, peste cîţiva anĭ numaĭ, cum văzurăm, la 1664, biserica Sf. Gheorghe fu făcută din noŭ, închinîndu-se Bisericiĭ patriarhale din Ierusalim[8]. Corăbiĭ din

[1] Cf. rectificarea d-reĭ Cioran, în ediţia luĭ Pavel de Alep, p. 2, nota 1.

[2] Bandini, în *An. Ac. Rom.*, X, p. 203.

[3] Cf. Melchisedec, *Notiţe*, pp. 311-6; Iorga, *Inscripţiĭ*, II, p. 339 şi urm.

[4] *Inscripţiĭ, l. c.*

[5] *Căl. luĭ Macarie*, pp. 57, 73-4.

[6] *Acte şi Fragmente*, I, pp. 50, 87.

[7] *Căl. l. Macarie*, p. 132; cf. *Doc. Bistr*, I, p. 73, nº. XCVII, dar şi II, p. 45, nº CCXLII.

[8] *Inscripţiĭ*, II, p. 342.

Crimêa, Constantinopol, Trapezunt şi Sinope, ba chiar din Egipt, din Barbaria africană, veniaŭ aicĭ de două-treĭ orĭ pe an pentru a încărca grînedin ţerile noastre[1],— negoţ la care se adăugia acela cu lemne de construcţie, cu miere, ceară şi unt, cu sare şi salitră. Pe lîngă acest negoţ maĭ noŭ, înfloria cel vechiŭ, cu peştĭ, din cari se trimeteaŭ în Polonia „peste o mie de care“ pe an[2]. Pe lîngă drumul de negoţ al Moldoveĭ, Galaţiĭ maĭ eraŭ la capătul unuia, care, prin Slobozia ialomiţeană, Slobozia luĭ Ienachi, ducea la Bucureştĭ[3].

În Galaţĭ, „portul de toate mărfurile“[4], eraŭ „peste 15.000 de locuitorĭ, între cari destuĭ Armenĭ avîndu-şĭ episcopul[5]. Iscăliturĭ greceştĭ se în tîlnesc pe un act din 1683, şi „Petre Mrto“, adecă Mirto, *bacalul* din 1690, nu era nicĭ el un Romîn[6]. Găsim şi o bisericuţă, de cărămizĭ necoapte, a catolicilor. Ragusaniĭ se abăteaŭ une orĭ pentru afacerile lor pe aicĭ[7]. Oraşul nu era frumos, — o spune Dimitrie Cantemir, — dar bogăţia luĭ îl punea între cele d'întăiŭ aşezărĭ orăşeneştĭ ale ţeriĭ[8].

Acte gălăţene avem de tot puţine. Dintre acelea pe care le cunosc, unul vine de la un particular din Brăila şi de la „pîrcălabiĭ de Galaţĭ“[9], ceia ce arată că prin veacul al XVI-lea oraşul avuse întăriturĭ de apărare, împotriva Turcilor din faţă, de la Renĭ-Tomarova, Alt act, din 1683, porneşte de la „tîrgoveţiĭ de Galaţĭ“, cari, treĭsprezece la număr, — între eĭ un bărbier, care, cu atîţia oaspeţĭ răsăritenĭ, va fi avut de lucru[10] —, mărturisesc pentru un

[1] *Căl. l. Macarie,* pp. 250, 256, 261.

[2] Bandini, p. 204.

[3] *Căl. l. Macarie,* pp. 255-6.

[4] Bandini, p. 203.

[5] *Studiĭ şi doc.,* I-II, p. 430.

[6] *Studiĭ şi doc.,* I-II, p. 83, nº VIII.

[7] *Acte şi fragmente,* I, p. 79.

[8] Cantemir, *Descriptio Moldaviae,* p. 13.

[9] *Studiĭ şi doc.,* VII, p. 371, b, nº 1. Un pîrcălab Toader Ungureanul, în 1656, *ibid.,* IV, p. 50.

[10] Zidarĭ, olarĭ romînĭ în 1736 (*Studiĭ şi doc.*, I-II, p 98, nota 1).

fugar care li-a lăsat „în spinare“ datoria luĭ: „dajde biruluĭ şi baniĭ săuluĭ şi baniĭ mezelgiuluĭ şi baniĭ năpăştilor“ [1].

Un cîntec poporal cîntă prăpădenia Galaţilor în Novembre 1769 şiel ni-l înfăţişează încă bine locuit şi bogat [2].

III.

În socoteala ce tipărim aice, suma foarte ridicată a fiecăruĭ contribuabil arată că nu poate fi vorba de baniĭ ce se dădeau de orăşenĭ, ca dare specială a lor, pentru săul saŭ carnea cerute de Turcĭ; la o „năpaste“ n'avem de ce să ne gîndim. Rămîne decĭ că aceştĭ banĭ sînt aĭ „dăjdiĭ biruluĭ [3]“.

În ea găsim întăiŭ pe călăraşiĭ de Galaţĭ — deosebiţĭ de ceĭ de Ţarigrad, cari maĭ tărziŭ n'aveaŭ un căpitan şi „chehăĭ“, ca Păcurar, Lupul şi Ziat (?) din această însemnare, ci numaĭ un vătav. Eraŭ pe atuncĭ cinzecĭ la număr — lista, fragmentară, dă numele a 22 dintre ceĭ de pe la 1680 —, şi primiaŭ pentru dusul lor la Ţarigrad, orĭ prin ţară, maĭ ales, pe lîngă scutirea de bir — catastiful pomeneşte pentru vre-o dare extraordinară orĭ pentru o „dajde de bresle“, — zece leĭ pe an, pe cînd călăraşiĭ de Ţarigrad aveaŭ două zecĭ, iar *îmblătoriĭ* din Soroca şi Hotin, aşezaţĭ pentru legăturile cu Polonia, vor fi avut aceiaşĭ leafă ca Gălăţeniĭ [4]. Nu ştim plata călăraşilor de Tîrgu-Frumos, cari fiinţaŭ supt Gheorghe Ştefan şi plătiaŭ dajdea lor osebit [5]. Călăraşiĭ de Galaţĭ eraŭ între-

[1] *Ibid.*, p. 83, nº 6.

[2] *Conv. lit.* IX, pp. 326-9.

[3] Maĭ sus, pp. 100-2, nu e o socoteală de lefĭ a ostaşilor muntenĭ şi, ca şi aicĭ, una a biruluĭ lor. Socotelile luĭ Gheorghe Ştefan prevăd, în adevăr, dajdea hotnogilor, a sineţarilor, a puşcaşilor de Neamţ, a vătaşilor de hînsarĭ, a păharniceilor şi călăraşilor (v. vol. IV, pp. 263-4).

[4] *Descriptio Moldaviae,* p. 90.

[5] *Studiĭ şi doc.,* IV, p. 264.

buinţaţĭ şi eĭ, ca şi celelalte categoriĭ de curierĭ, la alaiurile domneştĭ în vremile fără oaste[1].

Dajdea călăraşilor, cari, cînd se „rădeaŭ", cînd eraŭ raşĭ din funcţie decĭ, treceaŭ în categoria de bresle a „curtenilor", e însemnată, pentru aruncul de bir din Iunie 1654, cu suma de 11.060 de ughĭ[2]. Aceasta înseamnă că pe atuncĭ numărul lor nu era de o sută, ca supt Cantemir cel tînăr, ci maĭ mult decît întreit, între 300 şi 400, fiecare dintre eĭ avînd a răspunde măcar treĭ ughĭ — ţeraniĭ aveaŭ cisla, „numele" de 2 ughĭ[3]. La Tîrgu-Frumos, după această socoteală, eraŭ vre-o 30.

Pescarul Vorniculuĭ Balş e un pescar al Vorniculuĭ Ţeriĭ-de-jos, care avea însă reşedinţa — în teorie, căcĭ era tot la Curte — în Bîrlad, unde se strămutase rostul luĭ de veniturĭ de la Chilia[4].

Vin apoĭ, fără rubrică deosebită, diacĭ — cu un „ug" —, ţeranĭ şi popĭ, — cu cîte 17 potronicĭ (fiecare potronic avînd 9 banĭ), slugĭ — cu 16 —, un grădinar — numaĭ cu 8.

Tîrgoveţiĭ, „tîrgul" propriu zis, 16 familiĭ — cu un *herariŭ* şi un bărbier —, aŭ a răspunde sume deosebite, care merg de la 2 ughĭ, cît călăraşiĭ cu dajde maĭ mică, până la ceĭ 12 potronicĭ aĭ ţeranilor; ba unul plăteşte chiar maĭ puţin. Dintre eĭ găsim în actul de la 1683 al tîrgoveţilor pe Nicola bărbierul, pe Zmăul, pe Zota, pe Costin Mărcuţă, pe Istratie, pe Gligorie.

„Slugile pîrcălabilor" vin în al treilea rînd, cu cea maĭ slabă dajde: dacă doĭ plătesc maĭ mult decît un galben, ceĭlalţĭ sînt însemnaţĭ cu 6-8 potronicĭ. Între eĭ sînt treĭ logofeţĭ; „măturĭ curte" pare să însemne: „măturătoriĭ curţiĭ".

[1] *Descr. Mold.*, p. 91.
[2] *Studiĭ şi doc.*, IV, p. 263, no XCIX.
[3] *Ibid.*
[4] *Ibid.*, p. 78.

Lîngă tîrg era o slobozie, și din această „slobozie ot Galațĭ“ se trec la izvod numaĭ două gospodăriĭ.

În al cincilea rînd se cuprind doĭ „mahalagiĭ“, un „miazilgiŭ“, care ținea caiĭ de *menzil*, de poștă, și un cizmar.

Cum se vede, Galațul era împărțit în aceste cercurĭ fiscale, care corespund unor strate deosebite ale locuitorilor: cetatea, cu pîrcălabiĭ și slugile; oastea de hotar a slujitorilor, cu căpitanul, vătavul, treĭ chihăĭ și stegarul; tîrgul, cu negustoriĭ și uniĭ meșteșugarĭ; mahalaua de meșterĭ, deosebĭ de: popĭ, țeranĭ și felurite slugĭ și, în sfîrșit, *slobozia* adausă.

Știrile din acest catastif ni pot sluji astfel și pentru a înțelege felul de formație și la alte orașe.

XV.

POMELNICUL ROMĂNESC AL MĂNĂSTIRIÏ BISERICANÏ.

I.

În județul Neamț, nu departe de Bistrița lui Alexandru-cel-Bun, se află mănăstirea, astăzi mult prefăcută[1] și aproape părăsită, a Bisericanilor.

Inscripția din 1786 spune că întemeietorul acestui lăcaș a fost „Ștefan-Vodă sin Bogdan-Vodă“ la 7020[2]: are cineva deci alegerea între zidirea de Ștefan-cel-Mare *înnainte* de 1512, ori la această dată, de Ștefan-cel-Tînăr, fiul lui Bogdan Orbul și nepotul de fiu al vechiului Ștefan: cead'intăiu părere e mai probabilă, Ștefaniță nefiind un ctitor de mănăstiri.

În *Istoria Bisericii românești*, ca și în *Istoria literaturii bisericești a Romînilor*, am arătat însemnatul rost literar pe care Bisericanii l-aŭ avut în veacul al XVIII-lea, în a doua jumătate a lui, atunci cînd toate celelalte mănăstiri moldovenești decăzuseră supt acest raport. În aceste lucrări s'a mai arătat și legătura mănăstirii lui Ștefan-cel-Mare cu ierarhia rusească din vremea Țarului Petru.

Am găsit încă, într'un dulap din biserică, o parte din cărțile care eraŭ mîndria călugărilor copiști și chiar traducători; dispăruseră însă acelea pe care le pomenia încă în 1885 episcopul Melchisedec[3]. Manuscriptele păstrate aŭ fost analisate, cu toate lămuririle trebuitoare, de d. Al. Lăpĕdatu, în *Biserica ortodoxă* pe 1906[4].

[1] V. *Sate și mănăstiri*, p. 137.

[2] *Inscripții*, I, pp. 42-3.

[3] *Notițe istorice și arheologice*, p. 77 și urm.

[4] Și aparte: „Manuscrisele de la Bisericani și Rîșca“, București, 1906.

Să adăogim că încă din 1863 s'a încercat a se scrie o istorie a mănăstiriĭ în broşura „Ochire istorică asupra fundăriĭ (originiĭ) mănăstiriĭ Bisericaniĭ şi cîteva cuvinte despre mănăstirile zise închinate, cu un tabloŭ al bisericiĭ, bine litografisit de arhimandritul Partenie", Bucureştĭ, 1863. Autorul, nepot al economuluĭ de Bisericanĭ, Serafim, a învăţat la 1821 supt acesta, ca „duhovnic copiilor", în seminariul Socola.

Pomelnicul slavon al Bisericanilor, redactat pe vremurile de harnică muncă literară, în vechea limbă de cultură, la 1661, s'a publicat de d. Gh. Ghibănescu, în *Uricariul*, XXIII, p. 309 şi urm. E unul din cele maĭ interesante printre vechile pomelnice.

Am găsit la schitul Durăuluĭ, legat odată supt aceiaşĭ cîrmuire cu Bisericaniĭ, un pomelnic romănesc. El se deosebeşte de cellalt prin aceia că nu dă numaĭ înşirarea ctitorilor şi a binefăcătorilor, ci şi o cronică, destul de bine alcătuită, a mănăstiriĭ. Părţile cele maĭ folositoare se publică în paginile ce urmează:

Arătare pentru mănăstiria Bisericaniĭ, de cine aŭ început a se zidi şi pe ce vreame şi de cine s'aŭ isprăvit de zidit şi pe ce vreame.

Ačastă bisearică ce se numeaşte în neşte scrisorĭ vechĭ sărbeşt[ĭ]: schitul luĭ Iosif, iară acum să zice mănăstirea Bisericaniĭ, un stareţ cu numele Iosif ieromonah, acesta aŭ început a zidi bisearica, la anul 7060 [1551-2] *(sic)*, în zile[le] luĭ Ştefan Voevod cel Bun, carele aŭ domnit patruzeč şi şapte de anĭ. Însă n'aŭ putut stareţul Iosif să zidească biserica, ci numaĭ temeliia aŭ pus. Iară Ştefan Voevod cel Bun, apropiindu-se de sfîrşitul vieţiĭ, s'aŭ dus din viaţă ačasta, şi aŭ rămas în Domnie Bogdan Voevod, fečorul luĭ Ştefan Voevod cel Bun. Şi aŭ domnit Bogdan Voevod doisprăzece anĭ, şi s'aŭ dus şi el din viiaţa ačasta, şi aŭ luat Domnia Ştefan Voevod cel Tînăr, fečorul luĭ Bogdan Voevod. Acesta s'aŭ înştiinţat pentru stareţul

Iosif, şi pentru bisearică, cum că iaste de atîta vreame urzită, şi nu poate stareţul Iosif să o zidească; şi, îndemnîndu-se din răvnă d[u]mnezeiască, aŭ zidit biserica şi aŭ isprăvit-o de zidit, şi aŭ dat multă bogăţie stareţuluĭ Iosif, ca să o împodobească cu cărţĭ şi cu veşminte, şi cu de toate ceale trebuinčoase, dupre cum sîngur zice într'un ispisoc ce l-aŭ dat stareţuluĭ Iosif, de stăpînire pe branişte împrejurul mănăstiriĭ, la anul 7028 [1519-20]. Iară fericitul ctitor Ştefan Voevod cel Tînăr, care aŭ zidit biserica, numaĭ 9 anĭ aŭ domnit, şi, tînăr fiind, s'aŭ dus din lumea ačastă deşartă la lăcaşurile ceale veačnice, pentru că l-aŭ otrăvit pe el pizmaşiĭ luĭ. Iară după Ştefan Voevod cel Tînăr aŭ luat Domniia Petru Voevod Raleş, fratele luĭ Ştefan Voevod celuĭ Tînăr, însă nu frate bun, ci cu altă femee îl făcuse Bogdan Voevod. Iar Raleş i se zice luĭ dipe o fămeae, Răleşoae, ce o luasă el mai nainte, pînă a nu fi Domn.

Deč Petru Voevod Raleş, fugind el odată pe la tîrgul Pietriĭ, ca să scape de vrăjmaşiĭ luĭ, cariĭ îl goniia din urmă, şi viind pe la mănăstirea Bistriţiĭ, aŭ apucat pe un pičor de deal care să zice Pičorul luĭ Petru-Vodă pînă în zioa de astăz, şi aŭ eşit la mănăstirea Bisericaniĭ, şi aŭ găsit pe stareţul Iosif şi cu alţĭ călugărĭ, şi s'aŭ făgăduit acolò luĭ D[u]mnezeŭ şi Maici D[o]mnuluĭ cătră stareţul Iosif, zicînd că, de-ĭ va ajuta luĭ, D[u]mnezeŭ, ca să maĭ vie el D[o]mn în Moldova, va maĭ zidi şi va maĭ întări biserica. Decĭ Petru Voevod aŭ apucat de la mănăstirea Bisericaniĭ pe apa Bistriţiĭ în sus, şi aŭ găsit neşte păscarĭ, şi s'aŭ schimbat în haine proaste, şi s'aŭ amestecat cu pescariĭ aciia, şi aŭ trecut în Ţara Ungurească. Deč aŭ prins de veaste străjile Craiuluĭ Unguresc că Petru Voevod aŭ trecut în Ţara Ungurească, şi l-aŭ gonit pe dînsul, dară nu l-aŭ ajuns; pentru că Petru Voevod aŭ mers la un un boiariŭ priiatin al săŭ, şi pe boiariŭ nu l-aŭ găsit acasă, dară i-aŭ dat cocoana butca şi caĭ, şi aŭ scăpat în cetatea Ciceŭ, iară Doamna luĭ era acolò în cetate. Pentru că avea Domni din Moldova în vremea aceia doao cetăţ în Ţara

Ungurească, de-ş ţinea acolò bogăţiia şi odoarăle lor, pentru răutăţile şi războiţile ce se întîmpla adeseorĭ aiča în Moldova. Deč Petru Voevod şidea în cetatea Ciceŭ şi nu putea să iasă să-ş caute de trebĭ, pentru că era învrăjbit cu Craiul unguresc şi să temea de dînsul. Iară de la o vreame s'aŭ împăcat el cu Craiul unguresc, şi aŭ început a-şĭ căuta de trebĭ ca să vie iar[ă]ş Domn în Moldova, şi aŭ mers la Ţarigrad, pentru că ţara era închinată la Ţarigrad de tată-săŭ Bogdan Voevod. Şi, întru al treisprăzecelea an de la eşirea luĭ din Domnie, iarăş aŭ venit Domn Petru Voevod în ţara Moldoviĭ, şi ş'aŭ adus aminte de făgăduinţa luĭ care să făgăduise luĭ D[u]mnezeŭ cătră stareţul Iosif cînd aŭ trecut pe la Bisericanĭ. Acesta aŭ maĭ zidit şi aŭ maĭ înfrumuseţat sf[ă]nta biserică, după cum singur zîce într'un ispisoc vechĭ sîrbesc ce l-aŭ dat călugărilor de la schitul luĭ Iosif, de stăpînire pe braneşte împrejurul schituluĭ, la aniĭ 7043 [1534-5], pentru că stareţul Iosif să dusăse cătră D[o]mnul. Iară ce fealiŭ de zidire aŭ făcut Petru Voevod aič la Bisericanĭ, nu arată.

Deč aŭ fost biserica acea zidită de Ştefan Voevod neîngrădită cu zid împrejur, o sută şi şapte anĭ, adecă din zilele luĭ Ştefan Voevod cel Tînăr, de la aniĭ 7028 [1519-20], pînă în zilele luĭ Miron Barnoţchi Voevod, la aniĭ 7135 [1626-7]. Iară în zilele luĭ Miron Barnoţchi Voevod era egumen în Bisericanĭ Parthenie iermonah. Decĭ acest egumen Parthenie cunoaşte că aŭ fost om cuvios, avînd şi călugărĭ pe lîngă dînsul oamenĭ cuvioş şi vreadnicĭ. Pentru că dovedesc daniile cîte s'aŭ dat şi lucrurile cîte s'aŭ lucrat aič la Bisericanĭ, în zilele aceluĭ rînd de călugărĭ care aŭ fost în zilele egumenuluĭ Parthenie.

[Din vremea pănă atuncĭ sînt numaĭ patru ispisoace domneşt[ĭ] date de stăpînire pe braneşte împrejurul schituluĭ: cel d'intîĭ ispisoc iaste de la Ştefan Voevod..., la aniĭ 7028 [1519-20], al doilea... de la Petru Voevod Raleş, întru care scrie că l-aŭ dat călugărilor de la schitul luĭ Iosif, pentru că stareţul Iosif murise, şi iaste din aniĭ 7303 [1792-3] *(sic)*, al treilea... de la Eremiia Moghila Voevod, din ani 7104

[1595-6], al patrălea... de la Simeon Moghila Voevod, din ani 7115 [1606-7]... Deč mănăstirea Bisericani pînă în zilele egumenuluĭ Parthenie aŭ fost un schit sărac, [care avea braniştea] şi neşte poenĭ supt Cĭahlăŭ, care le didese arhiepiscopul Nicolae[1], puţintel maĭ nainte de egumenul Parthenie. Iară, în zilele egumenuluĭ Parthenie, din schit s'aŭ făcut mănăstire..., pentru că s'aŭ îmbogăţit cu moşiĭ şi cu Ţiganĭ, şi s'aŭ îngrădit biserica cu zid împrejur, şi s'aŭ făcut pridvorul biserici, şi s'aŭ făcut pivniţa şi trapezarea, şi cliserniţa, şi toate una după alta. [Eraŭ şi călugărĭ mulţĭ], pentru că vedem că la biserica pustie şi lipsită de oamenĭ nu dă nimenĭ nimică.

Şi, pentru ca se cunoască fieştecine cum s'aŭ făcut ctitorĭ Domni şi boiari Moldovi din vremea aceia aicea la mănăstirea Bisericanĭ, unul după altul, în puţină vreame, iată că-ĭ punem aicea de faţă:

Costantin Moghila Voevod aŭ dat moşia Bicazul în locul poenilor celor de supt Cĭahlăŭ, la ani 7119 [1610-1].

Ştefan Voevod Tomşa aŭ dat moşia Troiţa la anul 7120 [1611-2].

Gĭupîneasa Dumitra şi cu Crîstîna aŭ dat o a patra parte din moşiia Orbicul, la anul 7120 [1611-2].

Radul Voevod aŭ dat moşiia Popceştĭ, la anul 7127 [1618-9].

Cocoana Mariia Postelničasa aŭ dat moşiia Vînătoriĭ la anul 7128 [1619-20].

Miron Barnoţchi Voevod aŭ dat Vadurile, 7134 [1625-6].

Parthenie egumenul din Bisericanĭ aŭ cumpărat moşiia Tortoreştĭ şi o bucată de loc de la Vîlceştĭ pe Putna, la aniĭ 7140 [1631-2]... Şi nu numaĭ atîta, ci şi zidiul împrejurul biserici tot pe vremea aceia s'aŭ făcut, şi odoarăle în bisearică ceale maĭ multe tot din vremea aceia sînt: veşminte şi crucĭ şi potirile şi mulţime de cărţĭ sîrbeştĭ, scrise de părinţĭ cariĭ lăcuia aiča pe vremea aceia, şi unile din odoară sînt date de boiarĭ, iară unile de călugărĭ cariĭ lăcuia aiča, sînt făcute, pe care sînt numele lor scrise,

[1] Nicanor.

precum iaste petrahirul cel cu chipurĭ, pre unde iaste scris: Iosif ieromonah şi veleatul 7146 [1637-8], şi pe tochiţa cea de fier iară iaste scris: Iosif ieromonah şi Petronie, şi veleatul 7139 [1630-1], şi pe v'o cîteva crucĭ de ceale ferecate cu argint iară sînt scrise numele părinţilor ieromonaş, şi altele multe sînt pe carele sînt numele lor scrise, şi tot pe o vreame, nu departe una de alta...

Iară pentru facerea zidiluĭ împrejurul biserici, aşa se cunoaşte: [Partenie] aŭ pus silinţă să îngrădească biserica cu zid împrejur ... S'aŭ îndemnat mulţ din boiarĭ ca să se facă ctitorĭ aič..., să dea ajutoriŭ ca să se îngrădească biserica cu zid împrejur. Decĭ cel d'întiiŭ îndemnătoriŭ aŭ fost Pătraşco Başotă Marele-Logofăt şi cu cocoana luĭ, Grozava. Acesta aŭ zidit turnul cel de spre miiazinoapte, în zilele luĭ Miron Barnoţchi Voevod, la aniĭ 7135 [1626-7], după cum adeverează tituluşul care iaste scris de-asupra uşi, întru care sînt scrise numele lor cu slove în piiatră. Al doilea ctitor iaste Toma Postelnicul şi cu cocoana luĭ, Eftimiia. Acesta aŭ zidit turnul cel de spre Răsărit, tot în zilele luĭ Miron Barnoţchi Voevod, şi întru acelaş an 7135 [1626-7], după cum adevereaze tituluşul care iaste scris deasupra uşi, cu slove de piiatră, întru care sînt scrise numele lor. Iară de pe vremea aceia cînd să zidea zidul să afla în pomealnic mulţĭ ctitorĭ scriş că aŭ dat cîte o sută de galbenĭ şi maĭ bine uni... Iar zidul cît iaste de la un turn pănă la altul, şi cît iaste pe din dosul biserici de spre pîrăŭ, şi turnişorul cel mic de spre Apus, şi zidiul pe di la vale, pănă în turnul cel de spre Amiiazăzi, şi zidiul pe din faţa mănăstiri pînă iarăş în turnul cel de spre Răsărit, acestea toate le-aŭ zîdit egumenul Parthenie..., cu sutele aceale de galbinĭ, care să dă de la alţĭ ctitorĭ, care sînt scrise în pomealnic, -- iară maĭ ales doĭ boiarĭ: Dumitraşco Buhuş şi cocoana luĭ, Ileana, şi Dumitraşco Şoldan şi cocoana luĭ, Safta; aceşta au făcut zidiul împrejur, afară de turnurĭ, după cum adeverează scrisoarea ce iaste pe o piiatră, întru care sînt scriş amîndoĭ boiari aceşta. Aşişderea şi în pomelnicul cel sîrbesc i-am găsit

scriş pe amîndoĭ la un loc, şi arată că eĭ au făcut ograda împrejur şi pivniţa cea de desupt cliserniţă şi cliserniţa. Iară turnul cel mare care iaste de spre Amiazăzi l-aŭ zidit iarăş un boiariŭ, cu numele Dumitraşco Ştefan Marele-Logofăt şi cocoana luĭ, Mariia, la anul 7139 [1630-1], şi tot acesta aŭ zidit şi biserica la Bučuleştĭ, şi aŭ şi murit întru acelaş an amîndoĭ, şi i-aŭ pus egumenul Parthenie la pomealnic, după cum singur scrie într'o Evanghelie sîrbească ce aŭ dăruit-o el mănăstiri, la anul 7139 [1630-1]. Iară egumenul Parthenie şase anĭ aŭ lucrat la zidiŭ, adecă l-aŭ început în zilele luĭ Miron Barnoţchi Voevod, la anul 7135 [1626-7], în luna luĭ Aprilie 30 de zile, şi l-aŭ săvîrşit la anul 7141 [1632-3], în luna luĭ Iulie 27 de zile, în zioa de Sf[ă]ntul Panteleimon, după cum singur cu mîna sa scrie într'o evanghelie sîrbească, la sfîrşit, ce aŭ dăruit-o el mănăstiri, şi arată acolo că aŭ avut multă osteneală pînă aŭ isprăvit zidiul, şi să roagă să li pomenească părinţi cariĭ vor fi pe urma luĭ întru ačastă mănăstire petrecătorĭ.

... Apoĭ, cînd au fost în zilele luĭ Vasilie Voevod, la anul 7145 [1636-7], alţ doĭ boiarĭ s'aŭ îndemnat a să face ctitorĭ ...: Toma Sulgeriul şi cocoana luĭ, Eftimiia, şi Iordache Vistearnicul şi cocoana luĭ, Ecaterina. Aceşta aŭ zidit pridvorul biserici şi pivniţa şi trapezarea, după cum adevereaze tituluşul care iaste scris de-asupra uşi trapezeriĭ, întru care sînt scrise numele lor cu slove în piiatră. Şi iarăş, tot întru aceiaş vreme, un Toderaş Ba.otă s'aŭ îndemnat şi el să se facă ctitor ..., şi aŭ făcut cinč chiliĭ de lemn durate, ceale de spre Apus, iară, cînd s'aŭ lucrat aceastea toate ..., aŭ fost ostenitorĭ şi cheltuitoriŭ şi chivirnisitoriŭ un călugăr cu numele Andonie ieromonah, după cum adevereaze scrisoarea ce iaste pe o piiatră scăjască (*sic;* sîrbească), ce s'aŭ găsit pe mormîntul luĭ Andonie, şi mormîntul era zidit cu cărămidă, şi de-asupra era puse o leaspide mare, şi peste leaspide era piiatra cea scrise; iară, cînd s'aŭ prefăcut biserica, s'aŭ mutat piiatra de pre mormînt, pentru că aŭ venit temeliia biserici pe acolo.

Şi zece anĭ aŭ ţinut lucrul zidiri, pînă s'aŭ isprăvit toate; adecă s'aŭ început zidirea în zilele luĭ Miron Barnoţchi Voevod, la anul 7135 [1626-7], care iaste de-asupra uşi turnuluĭ celuĭ de spre Miazănoapte, şi s'aŭ sfîrşit în zilele luĭ Vasilie Voevod, la anul 7145 [1646-7], care iaste de-asupra uşi trapezeri. Iară egumenul Parthenie aŭ maĭ trăit vr'o cîţva anĭ după săvîrşirea lucrurilor acestora, şi s'aŭ dus cătră D[o]mnul. Iară după Parthenie aŭ fost egumen Mitrofan ieromonah, şi după Mitrofan aŭ fost egumen Iorest; şi aşa, cu curgerea vremi, s'aŭ trecut toţ călugări dîn vremea aceia, şi s'aŭ săvîrşit acel rînd de oamenĭ, şi s'aŭ împuţînat călugări foarte, dară tot n'aŭ fost mănăstirea pustie de tot. Şi tot pe vremea acestuĭ egumen Iorest de maĭ sus pomenit un boiariŭ anume Statie Vistearnicul şi cu cocoana luĭ, Crîstîna, aŭ răvnit şi eĭ ca să se facă ctitorĭ..., şi aŭ dat moşiia Dăianĭ şi Urseştĭ, la anul 7187 [1678-9]. Şi iarăş o cocoană, cu numele Mariia Hăbăşasca, care din călugărie s'aŭ numit Magdalina, şi ačasta au răvnit ca să se facă ctitoră..., şi aŭ dat partea eĭ de moşie din moşiia Poiana, la anul 7225 [1716-7], în vremea egumenuluĭ Sarafim ieromonah.

Iară, cînd aŭ fost în zilele luĭ Ioan Nicolae Voevod, la anul 7250 [1741-2], aŭ luat egumeniia în Bisericanĭ un Misail ieromonah, călugăr din Bisericanĭ fiind şi acesta; pre acest Misail l-aŭ trimis într'o vreame Mitropolitul Gavriil Calimah, cu trebuinţa Mitropolieĭ, la Rosiia, şi, după ce aŭ venit de acolô, pentru slujba luĭ l-aŭ făcut arhimandrit. Acesta aŭ egumenit aicĭ în Bisericanĭ patruzeč de anĭ neschimbat, şi în vremile acelea era veniturile moşiilor foarte micĭ, pentru că nu să căuta moşiile şi nu le cumpăra nimenea, şi bani era foarte puţinĭ, dară, arhimandritul Misail, fiindcă nu era om cheltuitoriŭ, aŭ strîns în vremea egumenieĭ luĭ, din veniturile moşiilor mănăstiri, treĭ miĭ şi cinč sute de leĭ, cu gînd ca să prefacă biserica, fiindcă biserica cea zidită de Ştefan Voevod era foarte mică. Deč arhimandritul Misail nu-ĭ da mîna ca să se apuce de zidirea biserici, şi bani încă să temea

să-ĭ ţie la el, şi aŭ dat bani la doĭ boiarĭ, ca să şază la păstrare, adecă o mie şapte sute cinzeč de leĭ aŭ dat la Spătariul Ioniţă Canta de la Şărbeşt[ĭ], şi o mie şapte sute cinzeč de leĭ aŭ dat la Marele-Logofet Nicolae Roset, şi după aceia, peste puţină vreame, s'aŭ dus arhimandritul Misail din viiaţa ačasta, şi n'aŭ apucat să zidească biserica.

Decĭ după arhimandritul Misail aŭ luat egumeniia în Bisericanĭ un Ioil ieromonah, călugăr din Bisericanĭ fiind şi acesta, şi ucenic arhimandrituluĭ Misail. [Mitropolitul Gavriil îĭ porunceşte] să zidească biserica... Şi, apucîndu-se, au răsipit bisearica cea mică, care era zidită de Ştefan Voevod, pînă în temelie; dar pridvorul nu l-aŭ răsipit, ci numaĭ biserica. Iară biserica cea mică era zugrăvită pe dinlăuntru, şi era zugrăvit şi chipul luĭ Ştefan Voevod cel Tînăr, şi era în tinda biserici neşte pietri marĭ şi scrise, supt care pietri era îngropate trupurĭ de ale ctitorilor; deč s'aŭ mutat pietrile de la locurile lor, şi unile le-aŭ pus în zidul biserici, iară altele s'aŭ pus în pridvorul beserici, şi acum nu sînt trupurile acelora acolo supt pietri, unde sînt pietrile aşezate acum. Decĭ egumenul Ioil aŭ început a zidi biserica, şi în patru anĭ aŭ zidit biserica, şi aŭ maĭ înnălţat şi pridvorul. Iară întru aceĭ patru anĭ cît aŭ ţinut zidirea biserici, le era părinţilor nevoe pentru biserică, că nu avea unde să slujască liturghie, măcar la praznice, şi, luînd blagoslovenie de la Mitropolitul, aŭ sf[i]nţit biserică o chilie ce iaste în turnul cel de spre Amiiazăzĭ, şi aŭ pus hramul sf[ă]ntul mucenic Gheorghie, şi slujiia acolò sf[ă]nta liturghie, până s'aŭ isprăvit de zidit biserica. În zilele luĭ Costantin Dimitrie Moruz Voevod, la anul 7290 [1781-2], s'aŭ dus la Iaş, şi aŭ arătat Mitropolituluĭ Gavriil Calimah cum că s'aŭ isprăvit de zidit biserica şi trebuiaşte să se sf[i]nţască. Iară Mitropolitul Gavriil aŭ făcut pe ieromonahul Ioil egumenul de Bisericanĭ arhimandrit şi i-aŭ poruncit luĭ ca să cumpere ceale pentru trebuinţa sf[i]nţiri, şi să s[fi]nţască el biserica. Şi aşa arhimandritul Ioil, cum-

părând ceale pentru trebuinţa sf[i]nţiri, aŭ sf[i]nţi biserica. Şi după aceia, peste puţintică vreame, aŭ scos pe arhimandritul Ioil din egumenie, şi n'aŭ apucat să zugrăvească catapeteazma, şi aŭ pus egumen în Bisericanĭ un Paisie arhimandrit, şi acesta aŭ zugrăvit catapiteazma, la anul 7298 [1789-90], cu bani ce rămăsease strînş de arhimandritul Ioil de pe veniturile mosiilor mănăstiri. Iară după moartea arhimandrituluĭ Paisie iarăş aŭ luat arhimandritul Ioil egumeniia în Bisericanĭ, şi aiča s'aŭ săvîrşit şi s'aŭ îngropat şi arhimandritul Paisie şi arhimandritul Ioil... Am scris eŭ, Mitrofan iermonah, la anul 7320 [1812], Fevroarie 15.

Iară la biserica cea veache pusease stareţul Iosif cu părinţiĭ aceĭ de de mult o pravilă grea, pentru că făcea de doao orĭ priveghiiare în septămînă, adecă Sîmbătă noaptea spre Duminecă şi Miercurĭ noapte spre Joĭ, iară în care săptămînă să întîmpla vre o sărbătoare, atunča mută priveghiiarea cea de Miercurĭ noaptea, spre zioa serbători aceia. Iară priveghierea o făcea cu cetire multă, pentru că ceriia zăce cathizme şi punea şi cuvinte pintre cathizme; adecă cetiia treĭ cathizme şi apoĭ canonul luĭ Is[us], şi iară treĭ cathizme, şi şi canonul Precestiĭ şi un cuvînt din cărţile sf[i]nţilor părinţĭ. Apoĭ, deaca era spre Duminecă, cînta troicicicul, şi zicea preotul ecteniile ceale običnuite ale polonoşniţi, apoi psalmi de utriane şi ecteniia cea mare după obiceaiŭ, apoĭ cînta „D[u]mnezeŭ iaste D[o]mnul" şi troparele, după rînduiala lor. Apoi cetiia cathizma 17: „ferici[ţ] ceĭ fără prihană", iară alte cathizme nu maĭ cetiia aiča, fiindcă cetise destule maĭ nainte; apoĭ: „bine eştĭ cuvîntat, D[oa]mne", soborul îngeresc şi celealalte ale utriani; de-aciia înnainte ca şi la alte biserič.

Aşijdirea şi Miercurĭ noaptea spre Joĭ tot ačastă rînduială era: numaĭ cathizmele începea a le ceti de la cathizma 11 innainte, şi iarăş pitre cathizme cetiia cuvinte şi canoane, după cum am arătat maĭ sus, afară de celea care sînt ale Învieri; şi s'aŭ ţinut ačastă rînduială pînă

s'aŭ prefăcut biserica de arhimandritul Ioil la anul 7290 [1781-2], iară, după ce s'aŭ prefăcut biserica și aŭ sf[i]nțit-o, apoĭ aŭ pus pravila la biserică, ca și la alte bisericĭ. Iară părinți cariĭ aŭ pus pravila la biserica cea veache aŭ fost venit de la locurĭ depărtate aič pe locurile acestie, adecă de la Iordan, pentru că scrie într'o carte sărbească: „noĭ", zice, „am fost la un schit pe lîngă apa Iordanuluĭ, și noao acolò așa ne-aŭ fost pravila la biserică, de făceam de doao orĭ priveghiiare în săptămînă și cu zăce cathizme și cu cetire multă, și, după ce am venit aič, pe locurile acestea, așa am ținut și aiča, și cariĭ vor fi petrecătorĭ pre urma noastră aič la acest loc, și vor voi să ție așa, să le ajute D[u]mnezeŭ.

Am auzit și ačasta povestindu-se de părinți ceĭ vechĭ cariĭ i-am apucat noi aiča, cum că starețul Iosif maĭ nainte, pînă a nu se apuca el de zidirea biserìci, aŭ vrut odată să se ducă de aič, de la locul acesta, și aŭ mers pînă acolea, la stejari ceĭ marĭ, unde iaste lavița lîngă drum, și acolea i s'aŭ arătat Maica D[o]mnuluĭ, și i-aŭ zis să nu să ducă de la locul acesta, că și aicĭ iaste grădina Sf[i]nții Sale, și așa starețul Iosif aŭ rămas la locul acesta, și acolo unde i s'au arătat Maica D[o]mnuluĭ, aŭ pus o iconiță a Maici D[o]mnuluĭ într'un stejar mare, de la deal de drum, în dreptul laviți, și aŭ așăzat acolò iconița multă vreme, iară, trecînd mulțĭ anĭ la mijloc, s'aŭ învechit stejarul și aŭ căzut jos, iară iconița aŭ luat-o un părinte de aič din mănăstire.

Pomelnic al ferictiților ctitorĭ și făcătorilor de bine și miluitorilor al sf[i]nteĭ mănăstirĭ Bisericaniĭ, unde iaste hramul Buna Vestire al Preasf[i]nteĭ stăpîneĭ noastre, Născătoareĭ de D[u]mnezeŭ și pururea-Fečoareĭ Marieĭ.

Care pomealnic maĭ nainte s'aŭ fost scris de pre limba cea veche sîrbească prin sîlința arhimandrituluĭ Misail, la anul 7270 [1761-2], iară acum a doo oară s'aŭ înnoit și s'aŭ prescris în zilele bine-credinčosuluĭ mareluĭ Împărat de Rosiia Alexandru Pavlovicĭ, fiind Mitropolit și exarh

Moldavieĭ, Vlahieĭ şi Basarabieĭ chirio chirio Gavril, şi s'aŭ scris prin sîlinţa egumenuluĭ de Bisericanĭ chir Dosofteĭ ieromonah, la anul de la Zidirea Lumiĭ 7320 [1821-2]. Şi s'au scris de mine, Mitrofan ieromonah, în sf[ănta] mănăst[ire] Bisericanĭ.

Stihurĭ făcute în viersurĭ pocticeştĭ pentru viiaţa ticălosuluĭ om, întru ačastă lume plină de deşărtăciunĭ.

Omul în lume născînd
Să naşte gol şi plăngînd,
Şi cîţ anĭ vieţuiaşte
Tot deşărtăciunĭ pofteşte,
În cinste, în slavă, în bogăţie
Pururea dorit să fie;
Care sînt amăgitoare,
Schimbate şi trecătoare, etc.

Cuvînt către cuvioşiĭ părinţ de la sf[ă]nta mănăstirea Bisericaniĭ.

[A găsit „cartea“ de maĭ sus] învechită foarte şi stricată..., şi, fiind sîrbească şi fără înţălegere, am răvnit cu inima mea cu mare dorinţă, şi am pus în gîndul mieŭ ca să prefac ačastă carte pomel̃nic şi, înnoindu-o, să o tălmăcesc pre limba noastră, moldovenească, spre înţălegerea şi îndămîna fieştecăruia frate, fiindcă acum, în zilele noastre, aŭ început sîrbia cea veache şi înţălegerea eĭ a să părăsi şi a nu să băga în samă de mulţĭ, pentru neînţălegerea eĭ. Decĭ iată că cu îndemnarea şi ajutoriul luĭ D[u]mnezeŭ o am prefăcut, şi o am tălmăcit din sîrbiia veache pre limba moldovenească cu maĭ bună orînduială, precum să vede. [Îndemn spre pomenire. Iscăleşte: Misail arhimandrit.]

Învăţătură în ce chip să face pomenirea acestor fericiţ şi vreadnicĭ de pomenire ctitorilor şi făcătorilor de bine şi miluitorilor acestuĭ sf[ă]nt şi d[u]mnezeesc lăcaş, cariĭ s'au lăsat numele sale scrise aiča întru acest pomealnic, spre veačnica lor pomenire.

[Pomelnicul e împărţit după serbătorĭ şi începe cu Septembre. În linia întâiu se află serbătoarea şi numele, în a doua titlurile la pomenire. Se însemnă astfel — titlurile

se pot vedea din introducere: Iosif stareţul, Ştefan-Vodă, Petru-Vodă şi Maria, Dumitraşco Buhuş şi Ileana, Dumitraşco Şoldan şi Safta, Toma, Eftimia, Iordache şi Ecaterina, Miron şi Marica, Zmaragda, Miron, Dumitraşco, Andronic, Grigorie, Maria, Ana, ieromonahiĭ Parthenie şi Andonie, Pătraşco şi Grozava.] Ioan Voevod[1], Theofana, Doamna luĭ: acesta au dat 100 de galbenĭ de aur şi un felon. [Toma şi Eftimia.] Petru, Pătraşco, Anuşca, Nicoară, Tueodosie ieromonah, Dometian, Daniil; aceşte u dat aceştiĭ sfinte mănăstirĭ 200 zloţĭ şi aŭ făcut hăleşteu la Troiţa, la anul 7123 [1614-5]. Dometian, Daniil, Irina, Mariia, Cornilie, Gavriil, Cozma, Tiron, Iosif ieromonah Canănăŭ, egumen de Bisericanĭ; acesta aŭ dat opt sute de leĭ de aŭ făcut hăleşteŭ la Troiţa; 7294 [1785-6]. Enache, Maria: acesta aŭ dat 4 iape şi 4 vacĭ, o căldare mare şi banĭ 50, leĭ. Evstratie, Pascalina, Penteliĭ, Bogdan. Aceşta aŭ dat acestuĭ sf[ă]nt lăcaş 100 de matce, Crîstîna, Anghelina, Ioan, Mariia, Parthenie ieromonah; aceşta aŭ dat acestuĭ sf[ă]nt lăcaş o presacă cu 100 de matce; Ioan, Floarea, Stana, Dumitraşco Logofet Ştefan, Mariia: acesta aŭ zidit turnul cel gros de către Apus, la anul 7140 [1631-2], aŭ dat şi o prisacă de stupĭ; iereĭ Vasile ş. a.: aceşta aŭ dat... 54 boĭ şi 2 vacĭ şi 2 bivolĭ şi banĭ 20 leĭ; Varlam ieromonah ş. a.: aceşta aŭ dat... 50 matce şi 20 oĭ. Radul Voevod: aceşta aŭ dat moşiia Popceştiĭ, la anul 7127 [1618-9]. Dorofteĭ monah ş. a.: aceşta aŭ dat un felon de ştofiţă şi 2 boĭ şi o vacă şi 100 de leĭ la acoperemîntul chitiilor, la anul 7303 [1794-5]... Stefan Voevod Tomşa, Axanina, Doamna sa: aceşta aŭ dat acestuĭ sf[ă]ntŭ lăcaş moşiia Troiţa şi un rînd de veşminte, 7123 [1614-5]; Pătraşco, Antimiia, Costantin: de la aceşta aŭ luat Stefan Voevod moşiia Troiţa şi aŭ dat-o mănăstiriĭ, fiind domnească; Lazar ieromonah ş. a.: aceşta aŭ dat o cruce ferecată şi cu scaun de argint şi o păreache pothale de argint; Dumitraşco Ştefan, Ziniica: aceşta aŭ dat potiriul cel mijlociŭ, cu discu şi cu zvezda luĭ şi o cruce

[1] Cel Cumplit. Doamna lui, Marica, s'a călugărit după moartea luĭ.

ferecată şi poleită cu aur, la anul 7119 [1610-1]. Alexandru, Mariia, Ramandì Postealnic. Aceşta aŭ dat potiriul cel mic, cu discu şi cu zvezda luĭ, şi o cruce ferecată, 7118 (1609-10); Coman, Tudura: aceşta aŭ dat moara Muşatul pe Cuiajdiŭ. Ioan, Ecaterina; Adam, neguţătoriŭ de la Şorgorod. Aceşta aŭ dat 100 galbinĭ de aur şi 12 lingurĭ de argint şi un covor mare, frumos, la anul 7158 [1649-50]... Gheorghie, Mariia, Vasilie, Ileana, Irimice, Magdalina, Ioan, Parascheva, Tofan, Gavriil, Caterina, Safta, Parascheva, Gavriil, Cĭolpan. Aceşta aŭ dat... satul Luţcaniĭ la Siretŭ, şi un sălaş de Ţiganĭ, iară maĭ pre urmă s'aŭ schimbat cu o bucată de loc la Jideştĭ. Grigorie, Safta, Ionaşco, Mariia, Dumitru Prăjescul. Aceşta aŭ dat... 14 iape..., Alexiia, Petrina..., Hariton monah ş. a.: aceşta aŭ dat... a patra parte de satu Orbiĭ şi 10 iape şi 40 matce; 7120 [1611-2]... Vasilie ş. a.: aceşta aŭ dat o bucată de loc între vadurĭ, la anul 7210 [1701-2). Dumitru, ş. a.: aceşta aŭ dat poiana peste vad... Vartholomeĭ arhimandrit Măzărean: aceşta aŭ dat un epitrahir şi un cal; 7270 [1761-2], Theodosie, ş. a.... Covrig... Ionichie episcop, iereĭ Tudur, Ioana: acesta au dat 72 de leĭ la acoperimîntul chiliilor.... Evstratie Voevod, Ecaterina Doamna: Dabija: acesta au dat o prisacă stupĭ şi un sălaş de Ţiganĭ, anume Grigore Pădure, la anul 7160 [1651-2]. Miron Voevod Barnoţchi, Dimitrie, Safta; acesta aŭ dat poiana între vadurĭ şi 10 boĭ şi 40 stupĭ, 7137 [1628-9]... Iereĭ Zaharia ş. a.: acesta aŭ dat 60 leĭ de aŭ zugrăvit tretapodul; 7298 [1789-90]. Anastasie arhiepiscop, Nil, Athanasie, Mitrofan, Pahomie, Gavriil, Leon, Iacov, Nicolae episcop, Ioan, Eulogie, Dosofteĭ, Daniil, Iorest, Ghedeon. Aceşt[ĭ] arhiereĭ, uniĭ au dat cîte ceva la mănăstire, iară ceĭ maĭ mulţ n'aŭ dat nimică, numaĭ pentru că i-am găsit scris în pomealnicul cel vechĭ, i-am scris şi eŭ aicea, ca să li se facă pomenire... Isaia ierodiiacon, ş. a.: acesta aŭ dat o crîştealniţă de argint; 7287 [1778-9]... Methodie monah ş. a.: acesta aŭ dat... un triod rumînescŭ..., Petru, Sofroniia, Nicolae, Gheorghie Cĭolpan. Aceşta aŭ dat un stog de

grîŭ, ș. a. Vasilie, Irina, Gavril: Hatman: aceşta aŭ dat 100 galbenĭ de aur. Ionaşco ş. a.: aceşta aŭ dat banĭ 100 galbenĭ de aur şi 70 zloţ... Varlam ieromonah ș. a.: acesta aŭ dat... o cetelnă; 7270 [1751-2]. Acesta au dat 250 leĭ, şi s'aŭ rădicat catapiteazma; 7270 [1761-2]. Misail arhimandrit ş. a. Acésta aŭ fost egumen la ačastă mănăstire 40 de anĭ, şi aŭ dat 60 de stupĭ; 7280 [1771-2] . . . Lazar ş. a.: aceşta aŭ dat 2 vadurĭ de moară la Obrejeştĭ, cu pămănturĭ în frunte, din apa Putni pănă în hotarul Milcovuluĭ... Evstratie Logofet: acesta aŭ dat a treia parte de sat în Fiţingheştĭ... Eremiia, Dumitraşco Vornic. Acesta aŭ dat jumătate de hotar în Vîlceştĭ. Eremiia, Todosiia, Nădăbaicu. Acesta aŭ dat un vad de moară în Vîlceştĭ... Ioil arhimandrit, egumen de Bisericanĭ; . . . aŭ dat şi el şase sute de leĭ la prefăcutul bisericiĭ, 7290 [1711-2]. . . Pahomie arhiepiscop, Lazar ieromonah, Marco monah: de la Bisericanĭ. Acesta aŭ dat... 300 talerĭ şi o Evanghelie şi o cruce [ferecată] şi un petrahir şi un cal şi 3 iape şi pănza measiĭ şi 3 ştergare şi o prisacă preoţilor bisericiĭ. Alexandru Voevod bătrăn, Stefan Voevod bătrăn, Petru Voevod, Bogdan Voevod, Stefan Voevod tînăr, Petru Voevod, Mariia Doamna, Stefan Voevod tînăr, Alexandru Voevod, Ruxanda Doamna, Bogdan Voevod, Radul Voevod, Ioan Voevod, Theodosiia Doamna, Eremiia Moghilă Voevod, Mariia, maica luĭ, Elisaveta Doamna, Costantin Voevod, Simeon Voevod, Melaniia Doamna, Miron Voevod Barnoţchi, Costantin Voevod, Antioh Voevod, Dimitrie Voevod, Duca Voevod, Nastasiia Doamna, Nicolae Voevod, Pulheriia Doamna, Costantin Voevod, Ecaterina Doamna..., Safta ş. a.: aceaştă aŭ dat 100 de galbenĭ de aur şi aŭ făcut catapiteazma; 7125 [1616-7]. . ., Gheorghie Chiriţa Paliolog, Mariia, Costantin, Soltana: Postealnic. Aceşta aŭ dat moşiia Vănătoriĭ..., la aniĭ 7128 [1619-20]... Mitrofan ieromonah..., un poias de argint... Mitrofan episcop: din Bisericanĭ. Acesta aŭ dat 200 leĭ şi un cal. Gheorghie, Evdochiia: părinţi maĭ sus numituluĭ episcop... Mihalča, Despina, Neagoe, Despa, Neagul, Stanca: biv Ban,

Muntean... Ionichie ieromonah ş. a. Acesta aŭ dat o moară în Pîngărăčor... Sarafim ieromonah ş. a. Acesta aŭ dat... 12 Menie rumîneştĭ şi o sută de leĭ la pardositul bisericiĭ... Nicolae arhiepiscop: acesta aŭ dat poenile supt Cĭahlăŭ şi 200 de talerĭ, iară la anul 7119 [1610-1] s'aŭ schimbat ču moşiia Bicazul. Eremiia Voevod, Mariia, Elisafta... Vasilie Spătariŭ Cantacozinò, Costantin, Safta, Mihail, Marga, Şărban, Mariia, Ilie, Safta: acesta aŭ dat potiriul cel mare şi 4 candile şi 2 crucĭ ferecate şi un sălaş de Ţiganĭ, anume Grigore Gunoiŭ: 7260 [1751-2]... Ioan, Mariia, Ilie, Safta, Toader, Ileana: Cantacozineştĭ: aceşta aŭ dat... 100 stupĭ. [Meletie Istrati, Gavriil, Agaftia monahia, Veniamina monahia „Istratie, sora numituluĭ episcop."] Costantin, Ilinca, Costantin, Cantacuzineşt[i]: aceşta aŭ dat 30 de oĭ şi 30 de leĭ şi 8 nerţă de grăŭ; 7217 [1708-9]... Magdalina monahiia Hăbăşasca, Grigorie Hatman, Safta. Ačastă maică aŭ dat... moşiia Poiana, pe Tazlăŭ; 7225 [1716-7]... Ştefan Voevodŭ [Tomşa], Magdalina Doamna, Rucsanda, Nastasia, Gĭanavra, Liviian Voevod: acesta aŭ dat... 100 galbinĭ de aur... Vasilie, Mariia: Spătariul. Acesta aŭ dat... 1.300 de leĭ; 7317 [1808-9]... [Pomelnicul monahilor. Al boierilor fără nume, dar între eĭ:] Pătraşco Boldescul, Petru Başotă, Iordache Vistear, Dimitrie Postealnic, Ioan Crimca, Pătraşco Logofet, Dumitru Şoldan, Gheorghie Catargiu, Nicolae Catargiu, Vasilie Neagoe, Crîstea Buhuş, Toader Pitariŭ, Costantin Postelnic, Gheorghie Başotă, Ionaşco Başotă, Eftimie Spatariŭ, Toader Şoldan, Costantin Stîrča, Toader Şoldan, Grigorča Pisoţchi, Racoviţă Cehan, Gavriil Logofet, Petrea Bun, Nastasiia Nădăbaico, Nicoară Prăjăscul, Ionaşco Botăş, Nicolae Cĭolpan, Simon Mălaiŭ, Miron Buhuş, Mihail Furtun[ă], Pătraşco Başot[ă] Logofet, Toma Postealnic, Grigorie Hatman.

Stareţiĭ: Ierotheĭ, Efrem, Mihail, Ierotheĭ, Varnava, Pomelnic al egumenilov Partenie 7117 [1608-9], Parthenie 7140 [1631-2], Mitrofan 7158 [1649-50]. Iorest 7170 [1661-2], Ghedeoan 7213 [1704-5], Nicolae 7215 [1806-7], Tofan 7219 [1720-1], Sarafim Baronŭ 7235 [1727-8], Iorest 7238 [1729-30],

Anthim Crețul 7230 [1721-2], Theodosie 7243 [1734-5], Misail 7250 [1741-2], Ioil 7290 [1781-2], Paisie 7299 [1791-2], Chiril, Theodosie 7354 [1845-6], Veniamin Veličcu 7366 [1857-8], Nicon 7372 [1863-4], Partenie Pupăscu 1865, 25 Septembre.

Pe legătură: Pomelnicul fericiților ctitorĭ a sfînteĭ monastirĭ Bisericanĭ.

PARTEA A II-a.

INSCRIPȚII ȘI ÎNSEMNĂRI.

I. BUCUREŞTĬ.

Pe o piatră, acum în Palatul Artelor de la foasta Exposiţie, comunicaţie a d-luĭ Al. Lăpĕdatu:

Aceaste case den temeliia lor sănt înălţate de luminatul Domnŭ Io Costandin Basarabŭ Voevod fiuluĭ săŭ Costandin Brăncoveanul, începăndu-le şi şì sfărşindu-le la leat 7206 [1697-8] şi la al zeacelea an al Domnieĭ sale, ispravnic fiind Mihaĭ vt[ori] Post. Corbeanul.

Mihaĭ Corbeanu e pomenit ca al doilea Postelnic la 1690 (Radu Greceanu, ed. Şt. Greceanu, p. 29), apoĭ la 1699 *(ibid.*, p. 101), în legătură cu complotul urzit de familia sa. Era Postelnic la 1713 *(ibid.*, p. 274). Pentru familia luĭ, v. *ibid.*, tabla. Mormîntul luĭ Constantin Corbeanu, fiul luĭ Vintilă, Banul, şi al uneĭ Cantacuzine, în *Inscripţiĭ*, I, pp. 120-1, nº 10. Neamul cel adevărat s'a stîns cu alt Constantin, numaĭ Sluger, la 1748 (*Genealogia Cantacuzinilor*, pp. 79-80). Cred că Mihaĭ era fiul luĭ Vintilă şi botezat de Mihaĭ Cantacuzino Spătarul, fratele mameĭ luĭ. E pomenit încă la 1719 de Mateĭ Creţulescu, care-ĭ zice „neanea“ *(Documentele Cantacuzinilor*, p. 205).

II. BISERICA DE SAT DIN —.

Ačastă s[făn]tă şi dumnezeiască biserică s'au rădicat întru cinstea şi slava sfinţilor ierarhĭ, zidită cu toată cheltuiala dum[nea]luĭ boeruluĭ b[i]v Vel Clucer Ioan H[agi] Moscu, Saponichiu (?), epistat cniov *(sic)*, în zilele Domnuluĭ Ioan Alexandru Moruz V[oe]v[o]d, cu bl[a]gosl[o]veniia Mi[t]r[o]p[o]lit[uluĭ] Dositeŭ i episc[o]p chir Costandie, şi s'aŭ săvărşit cu toată podoba eĭ de numitul boer la liat 1803, Oct[omvrie] 1.

III. HUȘĬ.

1. Biserica episcopală.

1. În dosul ușiĭ de intrare:

S'aŭ înnoit acĕastă sfântă bisearică de Sfinție Sa chirŭ Veniaminŭ Costachi episcop Hușuluĭ, la anulŭ 1793.

2. De-asupra ușiĭ spre pronaos:

Благочестивыи и хстолюбивыи Іѡ Стефанъ Воевода бжїею мастїю гспрь земли молдавскои, снъ Богдана Воеводи, начѧ и създа сьи храм въ имѣ стыхъ славныхъ и въсехвалныхъ аптлъ Петра и Павла иже въ Гѹсо що на Дръсливци, и съвръшис вато ҂зг, а гсва его лѣто ли текъщее, мсца ное. д.

Adecă:

Bine-cinstitorul și de Hristos iubitorul Io Ștefan Voevod, cu mila luĭ Dumnezeŭ Domn al țeriĭ Moldoveĭ, fiul luĭ Bogdan Voevod, a început și a zidit acest hram în numele sfinților slăviților și a tot lăudaților corifeĭ Apostoliĭ Petru și Pavel, care e la Hușĭ ce este pe Drăslivța, și s'a isprăvit în anul 7003 [1494-5], iar al Domnieĭ luĭ anul curgător 38, în luna Noiemvrie 4.

3. Pe un mormînt afară, pomenirea polcovniculuĭ Ioan Vasilie Ivanovicĭ Mașlichenŭ, mort la 11 Decembre 1790.

4. Pe altul:

Acĕastă piatră aŭ înpodobit-o chir Necolachi pentru Zanfirachi, și a Zmarandiĭ, soțiia luĭ Necolachi, cu îndemnare maiciĭ sale, Zanfira, ca să fie spre vecnica pomenire, aminŭ; 1808, Mar[tie] 15.

5. Pe un al treilea:

Supt acĕastă piatră odihnește roaba luĭ Dumnezeŭ Anastasia, soția luĭ Anastasie Panu, născută Hurmuzachi, răpos[ată] la 1820 (?).

E poate mama cunoscutuluĭ om politic din vremea Uniriĭ.

6. Pe un al patrulea:

Supt acĕastă piatră odihnesc robiĭ luĭ D[u]mnezeŭ Dimitrie și soția sa Ecaterina și fiul acestora, Spăt[ariul] Elefterie, cu soție sa Casandra, cariĭ aŭ fost după trup ceĭ întâiŭ, părințĭ și cel al doile, frate Preosfințituluĭ episcop a Romanuluĭ chirio Meletie, și cariĭ aŭ răpăosat în aniĭ 1825 și pănă la 1830; vecnica lor pomenire!

Tot supt ačastă piatră și a d. Spat. Enachi, fiul d[umi]-s[ale] V. V. Dima și a Elinii; 1834.

Meletie Brandaburul, Bucovineanul, fost episcop la Hușĭ, de la 1803, a trecut la Roman în 1826; ajunse la Mitropolia Moldoveĭ în 1844. Mort în 1848.

Cf. „Cronicile“ luĭ Melchisedec.

7. Pe un al cincilea:

Ačastă piatră aŭ înfrumusuțat-o chir Iacov episcopul Hușuluĭ răposatuluĭ chir Inochentie ep[is]c[o]p Hușulu[ĭ]; 1782, Oc[tomvrie] 30.

Melchisedec, *Cron. Hușilor*, I, p. 332, cetește а în loc de л; decĭ la el data morțiĭ luĭ Inochentie e: 1-iŭ Octombre. Chipul luĭ împodobește această Cronică a eparhieĭ.

2. Biserica Sf. Dumitru.

1. Crucĭ din 1850 și 1854.

2. Pe o *Evanghelie* din Bucureștĭ:

Să să știe că ačastă sfântă Ivanghelie este a preutuluĭ Simionŭ otŭ Tăurele, cumpărată pe banĭ drepțĭ a' luĭ [Blestem]; 1793.

3. Alta, de la „Dimitrie dascalŭ“.

4. Antimis de la Mitropolitul Veniamin.

5. Pe ușĭ:

Dobre, Hristina, Stoian, Vasilie.

3. Biserica Sf. Nicolae.

La intrare:

Robiĭ luĭ D[u]mnezăŭ titori bisărici Sfântuluĭ Necolaĭ: Zaharie, cu soție dumisali Rucsanda, la anul 1837.

4. Biserica Sf. Voevozĭ.

1. Pomelnic:

Răposațiĭ Ghiorgii Cĭole, Davina, Zoița, Eleana, Parascheva, Smaranda, Teodor, Vasile, Daniil, Dimitrie, Sofie, Vasile, Teodosie, Smaranda și tot niamu lor; 1831, Iulii 10.

2. Icoane din 1842 și 1855.

3. Frumoasă catapeteazmă veche.

4. Cruce din 1836.

5. Pe alta:

Мастеръ ф. Ченцовъ сей к., лѣтъ къ 1821 [= meșterul F. Cengĭovŭ a făcut această cruce, la 1821].

6. Pe un mormînt:

Ereĭ Adam, prezv[iterea] Marie, ereĭ Grigorie, ș. a.; 1853; anu 1855, Maiŭ 31.

5. Biserica Sf. Gheorghe.

1. Mormînt al luĭ Dimitrie Zahariia: 1838.
2. Cruce din 1850.
3. Antimis:

Antimis, adecă sf[i]nțita masă spre aducerea jertveĭ ceĭ fără de sînge la sf[ă]nta și d[u]mnezeiasca liturghie, s'aŭ sf[i]nțit cu darul și puterea preasf[ă]ntuluĭ D[u]h de Preosfințiia Sa chirio chir Veniamin Roset, episcop Romanuluĭ; pentru aceia s'aŭ dat voe și putearea a să săvîrși ceale sf[i]nte pe dînsa, în biserica cu hramul — din —; 1840, —.

4. Pe o *Evanghelie* din 1723:

Acĕastă sfăntă Evanghelii esti a bisericiĭ cu hram[ulŭ] sfăntul marilea mucenicŭ Gheorghii, și s'aŭ merimitisitŭ acumŭ la letŭ '830, cu cheltuiala tărguluĭ și cu osteneala preuțălorŭ, și amŭ umblatŭ și eŭ, și amŭ iscălitŭ și eŭ; Aprilie 23. Ereĭ . . ., . . . Log.

6. Biserica Sf. Ioan.

1. Crucĭ din 1839 și 1856.
2. *Anthologhion* de Iașĭ, 1806.
3. Pe un *Ceaslov* de Iașĭ, 1817:

Acest Cĭasoslovŭ s'aŭ cumpăratŭ de mine, și s'aŭ afierositŭ la monastirea Pîngărațuluĭ; cine să va ispiti a-lŭ înstreina de la acĕastă monastire, să fie blestemat . . .; 1830, Ian[ua]r[ie] 28.

Athanasie arhimandritŭ i egumenŭ s. mon. Pîngărațuluĭ și eclisiarhŭ s. Mitropoliĭ.

4. Pe un *Octoih* de Buda, 1811:

Cu ağutoriulŭ luĭ Dumnezăŭ și cu cheltuiala și sărguinta mè s'aŭ făcutŭ acĕastă sfăntă biserică și acĕastă

sfăntă carte Ohtoicŭ, ce să prăznueşte şi să păzeşti în sfănta biserică cu hramulŭ Sfăntuluĭ Ionŭ Botezătoriulŭ din acestu satŭ, moşie bi[sericiĭ] Broştenii, satul Părău-Bouluĭ, Ţănutulŭ Vasluiuluĭ... Ioniţă...; 1830 velet.

IV. TÎRGU-NEAMŢULUĬ.

1. Biserica Adormiriĭ.

1. Pe o *Evanghelie* din 1682:

Să să ştii de căndŭ s'aŭ cutremuratŭ pămăntulŭ, Marţĭ sara, în săptămăna cè luminată, la doo cesurĭ şi ğumătate din noopte, Martii in 26, letŭ 7298, iarŭ de la H[risto]s 1790, di la Adorme[re] Precistiĭ.

Ačastă sv[ă]ntă Iev[an]ghelie amŭ răscu[m]păratŭ noĭ, preutulŭ Vasilie şi cu soţu-mieŭ Marie, Matheiŭ, cu soţu-seŭ, Măriuţa, i Ilii cu soţo-seŭ, Eftimie, şi Ion cu soţu-seŭ, Anna. Amŭ datŭ 3 leĭ ca să ne fie pomană sufletelorŭ noastre şi coconilorŭ noştri şi părinţilorŭ noştri şi a tot niamulŭ nostru; noĭ cătŭ ni-aŭ agiusŭ putinţă; decĭ ne rugămŭ luĭ Is[us] H[risto]s să ne primască sufletele noastre Înpăriţie Ceriuluĭ, unde s'orŭ veseli sufletele dreptilorŭ. Alta, noĭ lu Ilii cu Ionŭ şi Mafteiŭ învoimŭ şi o dămŭ aciasta svîntă Iiva[n]ghelie în măna preutuluĭ Vasile, ca să fie unde va fi şi elŭ. Iară cine să va scula ca să o ià de la dănsulŭ, să fie blăstămatŭ de Dumnezăŭ şi de Maica Precesta şi de toţĭ svinţiĭ. Această carte spunŭ Tătareĭ că aŭ luatu din Ţara-Rumîniască, că, d'arŭ fi fostŭ dinŭ ţara noastra, nu ar fi adusŭ la noĭ, pentru că să aude de scosŭ. Şi este robită dinŭ robie d'a trie oară, şi aŭ vinitŭ un Tatarŭ şi amu răscu[m]părat-o.

Mes[e]ţa — 30 de dzile, vleatŭ създанїе мира [= de la Facerea Lumiĭ] 7225 [1716-7].

2. Pe legătură:

Mafteĭ argintar o făcutŭ aceasta sfîn[t]ă [E]vanghelie, făcută la Adormire Prece[s]ti, de Stefanŭ vel ctitor; 1810. Andrunache, Ionică, Todorică, — Greci.

3. Pe o cruce:

Ačastă s. cruce și icona Maici Domnuluĭ și Testamentu s'aŭ dăruit de m[onahul] Gorgonie la biserica S. Adormireĭ Maiciĭ Domnuluĭ din Tărgu-Neamț; Sep[temvrie] în 14 [adaus: 1874].

2. **Biserica Sf. Gheorghe.**

1. La intrare:

Ačastă sfîntă bisărică s'aŭ făcut din timilii, cu toate ale eĭ, de reposatulŭ Chiriiac Brașovanu, iară pridvorul esti făcut denŭ timilie cu toată [cheltuiala] psaltuluĭ Ioan numaĭ, cum și aciastă închipuire înfricoșată și anvonul din lăuntru biserici și, de-asupra biserici, acope[remîntul], sint făcute asemine cu cheltuiala psaltuluĭ Ioan, înpreună și... [ctitori], lor celor vechĭ și a unora dinŭ poporănĭ, prin îndemnare numitu[luĭ] . . . Smaranda Brașovanca, Costache, fiul săŭ, ctitoriĭ vechĭ; Dumitrachi Sfetcu și altora, spre a lorŭ vecnică pomeniri; la anul 1832, Avgust 31. [Iscălitură neînțeleasă.]

2. Pe piatra care duce la amvon: 1868.

3. Pe o candelă:

Ačastă ca[n]dilă s'a făcutŭ numaĭ să stă la mormîntulŭ luĭ chir Enache Brașovanu. Cine va lua-o, va să fie neertat. Aŭ făcut-o spre pomana sa Zmăranda, fiica Brașovanuluĭ. Mateiŭ argintaru, meșter..., Iordaca, Ion: 1819.

4. Cruce din Ianuar 1834.

5. *Ceasoslov* din Iașĭ, 1817.

6. Pe o *Evanghelie* strălucit îmbrăcată cu argint:

Aŭ cheltuitŭ Mihail ieroshimonah; 1806.

7. *Octoih* de supt Alexandru-Vodă Ipsilanti.

V. MĂNĂSTIREA VORONA.

Mănăstirea Vorona, căreia i se atribuie o obîrșie de pe la 1600, e pomenită încă din 1795, cînd Gavriĭ Conachi, tatăl poetuluĭ, obișnuia a petrece une orĭ aice, în chiliile mănăstiriĭ, — căcĭ i se zice „mănăstire“, și nu schit[1]. Ba

[1] *Doc. Callimachi*, I, p. 468, nº 139.

chiar în 1793 ea adăpostia, ca proigumen, pe un Eftimie Cananò, fratele luĭ Șerban și al luĭ Ioniță, și decĭ al treilea fiŭ, până acum necunoscut, al luĭ Gheorghe Cananăŭ cu Maria, sora luĭ Ioan-Vodă Callimachi[1]: el dăruia atuncĭ mănăstiriĭ două sălașe de Țiganĭ. Eraŭ de față acolo un călugăr tocmaĭ de la Atos. din Vatoped, Antonie, și Păharnicul Vasile Crupenschi. Antonie pare să fi fost statornic la Vorona, căcĭ îl întîlnim și în 1794, cu doĭ călugărĭ rușĭ, dintre cari unul poartă neobișnuitul nume de Elpidifor[2]. În 1795, apar ceĭ doĭ Rușĭ, Antonie, un Conon și un Teofilact Danovicĭ, dintre cari cel din urmă nu pare a fi Romîn nicĭ el; în fruntea soboruluĭ stă Agafton: la această dată mănăstirea dădu luĭ Șerban Canano Țiganiĭ luațĭ de la Eftimie și căpătă în schimb vie la Nicoreștĭ[3].

Vorona ținea hramul „Naștetiĭ Maiciĭ Precisteĭ“[4], și, avînd ca „stareț“ un „ieroshimonah“, făcea parte din acele lăcașurĭ de viață călugărească în care se primiseră normele de „viață-împreună“, de *obștejitie* ale luĭ Paisie. Crescuse prin venirea de călugărĭ bucovinenĭ pe carĭ-ĭ gonise din țara lor măsurile de prigonire ale Guvernuluĭ austriac. „Moldoveniĭ“ însă și Bucoveniĭ eraŭ biruițĭ până tărziŭ de Rușĭ, precum se vede și din această pagină, pe care întîmplarea a păstrat-o, dintr'un registru nimicit:

No. 27. Soma urmiĭ.

1. Lavrentie monahŭ, Slovian, dinŭ Malorosiia, aŭ venitŭ la ačasta monastire de 17 anĭ. Aice s'aŭ călugăritŭ de 15 anĭ, cu vîrsta de 52 de anĭ. [1844, Mart 25, aŭ muritŭ].

1 Iachinft, monahŭ, slovianŭ dinŭ Malorosiia, s'aŭ călugăritŭ la schitulŭ Oniaga de 21 de anĭ, și la ačasta monastire aŭ venitŭ de 13 anĭ, cu vîrsta de 60 de anĭ. [S'aŭ dus la '838, Sept[emvrie] 26.]

Gavriil monah, Muntian, aŭ venit la ačasta monastire de 13 anĭ;

[1] Cf. *ibid.*, II, p. IX și urm.

[2] *Studiĭ și doc.*, XVI, p. 87, nº 6.

[3] *Ibid.*, pp. 87-8, nº 7.

[4] *Ibid.*

aice s'aŭ călugărit de 11 anĭ, cu vîrsta de 65 de anĭ. [Aŭ muritŭ la 1841, Mart 18.]

1. Theodosie monah, Moldovanŭ, aŭ venitŭ la ačasta monastire de 9 anĭ, și aice s'aŭ călugărit de 7 anĭ, cu vîrsta de 80 de anĭ [Aŭ muritŭ ... din Tudura.]

1. Nechita monah, Moldovanŭ, aŭ venitŭ la ačastă monastire de 10 anĭ, aicĭ s'aŭ călugăritŭ de 5 anĭ, cu vîrsta de 67 de anĭ.

1. Calinic monah, Moldovanŭ, aŭ venitŭ la ačasta monastire de 9 anĭ, și aice s'aŭ călugăritŭ de 7 anĭ, cu vîrsta de 46 de anĭ.

1. Macarie monahŭ, Bulgarĭ, de treĭ anĭ pitrecătorŭ, și la ačasta monastire s'aŭ călugăritŭ, cu vîrsta de 70 de anĭ [murit].

1. Visarionŭ monahŭ, Moldovanŭ, s'aŭ călugăritŭ la schitulŭ Tarcăuluĭ de 3 anĭ, și întru acestŭ anŭ aŭ venitŭ la ačasta monastire, cu vîrstă de 62 de anĭ.

1. Neofetŭ monahŭ, Moldovanŭ, dinŭ Țara Banatuluĭ, s'aŭ călugăritŭ la monastiria Zagaviia de 27 de anĭ, și la ačasta monastire aŭ venitŭ de 5 anĭ, cu vîrsta de 86 de anĭ: aŭ muritŭ la 840, Avgustŭ 25.

1. Isaiia monah, Moldovanŭ, aŭ venitŭ la ačasta monastire de 8 anĭ; aice s'aŭ călugăritŭ de 4 anĭ, cu vîrsta de 48 de anĭ [s'aŭ dusŭ la 1841, Avgustŭ 20].

1. Nazarie monahŭ, Moldovanŭ, aŭ venitŭ la ačasta monastire de 2 anĭ, și aice s'aŭ călugăritŭ, cu vîrsta de 30 de anĭ [aŭ muritŭ la 1838, Noem[vrie] 10].

1. Ilarionŭ monahŭ, Slovianŭ, dinŭ Malorosiia, s'aŭ călugăritŭ la schitulŭ Tabora, de 11 anĭ, și la ačastă monastire aŭ venitŭ de 7 anĭ, cu vîrsta di 60 de anĭ [aŭ muritŭ la 839, Dech[emvrie 22].

1. Isaiia monahŭ, Slovianŭ, dinŭ Bucovina, aŭ venitŭ la ačasta monastire de 8 anĭ, și aice s'aŭ călugăritŭ de 4 anĭ, cu vîrsta de 29 de anĭ.

1. Veniaminŭ monahŭ, Slovianŭ, dinŭ Bucovina, la ačastă monastire aŭ venitŭ de 8 anĭ, și aice s'aŭ călugăritŭ, cu vărsta de 28 de anĭ [dusŭ; zugravŭ].

1. Amvrosie monahŭ, Slovianŭ dinŭ Bucovina, aŭ venitŭ la ačasta monastire de 8 anĭ, și aice s'aŭ călugăritŭ, cu vîrsta de 71 de anĭ.

1. Dimitrie monahŭ, Slovianŭ dinŭ Malorosiia, s'aŭ călugăritŭ la schitulŭ Deleniĭ de 45 de anĭ, și la ačastă monastire a venit întru acestŭ anŭ, cu vîrsta de 72 de anĭ [1841, Dech[emvrie] 18, aŭ muritŭ].

1. Ghenadie monahŭ, Slovianŭ, dinŭ Bucovina, aŭ venitŭ la ačasta monastire de 4 anĭ, și aice s'aŭ călugăritŭ, cu vîrsta de 25 de anĭ.

Din această listă se vede că, dacă „Slovenii" eraŭ din Malorosia ca și din Bucovina, Romînii veniaŭ și din Principatul muntean, ba chiar din așa de depărtatul Banat. Circulația între mănăstirile paisiene se deslușește și de aicĭ; Vorona avea firește legăturĭ maĭ strînse cu schiturile botușănene maĭ apropiate: Coșula[1], Oneaga, Deleniĭ — Sf. Nicolae dintre Lacurĭ, cu biserică de la Iordachi Cantacuzino, din 1724, și cu chiliĭ în care a trăit Iordachi Spătarul, fiul ctitoruluĭ, care Iordachi al doilea era în 1793 călugărul Gherasim, iar în 1795 muria și se îngropa aicĭ ca schivnicul Ghenadie[2]; Zagavia — schitul luĭ Zagavie —, Agaftonul — schitul luĭ Agafton sihastrul[3] —, iar, în județul Iașuluĭ, schitul Tabăra, în plasa Turia de astăzĭ.

Însemnarea ce am tipărit, e de pe vremea cînd era numaĭ, pe locul vechiĭ bisericĭ de lemn a „Rușilor" din „1600", cea de piatră a Hatmanuluĭ Ilie Jora și a soțieĭ luĭ, Teofana, din veacul al XVII-lea. O nouă biserică, a Uspenieĭ, se înnălță de Păharnicul Iordachi Panaite, la 1803. Peste treĭzecĭ de anĭ, arhimandritul Rafail adăugia, la 1835, o a doua biserică. În noua lor formă, chiliile sînt din 1850-3, iar la 1869 Iorgu Vîrnav Liteanu, fiul luĭ Ioan Postelnicul, înnoia biserica luĭ Rafail. Nu știŭ data cînd s'a făcut bolnița de îngropare, cu o icoană din 1808, și n'am văzut schivnicia din pădure, care nu lipsește niciodată la „obștejitiile" paisiene —, cum nu lipsește nicĭ biblioteca. Toate vechile neamurĭ botușănene se află în rîndul ctitorilor la pomelnic.

1. Biserica cea Mare.

1. Pe zid:

Cu ajutoriul preasf[i]nteĭ Născătoareĭ de D[u]mnezeŭ

[1] Pomenită la 1820, cu egumenul Irinarh; *Studiĭ și doc.*, V, p. 262, nº 157. V. maĭ departe, inscripțiile de acolo.

[2] *Inscripțiĭ*, I, pp. 8-11.

[3] *Studiĭ și doc.*, V, pp. 233-4, nº 107; p. 243, nº 107; p. 252, nº 134; p. 259, nº 153: schitul apare în 1736. La 1822 eraŭ acum maice; *ibid.*, p. 262, nº 159. V. și p. 270, nº 169; pp. 285-6, nº 188.

ačastă sf[ă]ntă monastire Vorona s'aŭ început la anii 1600, de către părinții ruși veniți din Rosiia, fiind o biserică de lemn, dănd și odoară și cumpărănd parte de moșie Icușenii, apoĭ a' doilea ctitorĭ [la] schit, Hetmanu' Ilie Jora cu soția sa Fteofana, care încă aŭ dăruit o parte de moșiia Icușănii, iară ačastă sf[ă]ntă biserică de piatră cu hramul sf[i]nteĭ de D[u]mnezeŭ Născătoareĭ s'aŭ zidit la 1835 prin osirdiia Precuvioșieĭ Sale arhimandrituluĭ Rafail și cu ajutoriul maĭ multor făcătorĭ de bine. Iară la anul 1869 dumnealor Vornicul Iorgu Vărnav Litianu, cu sora dumisaleĭ, shimonahiia Eupracsiia Vărnav, și soțiia sa, Anastasiia, aŭ acoperit ačastă biserică cu tinichè, și tot cu a dum[i]saleĭ cheltuială o aŭ zugrăvit și înlăuntru, precum și aŭ îmbrăcat icoana Sf[ă]ntuluĭ Nicolaĭ cu argint, din catapitiazmă, de cele marĭ, înpărătească; anul 1870, Ghinari 14, fiind stariț aceștiĭ monastirĭ Preacuvioșiia Sa arhimandritul Iosif Vasiliu.

2. Pe o cruce:

Petru, Anastasie Vărnav.

3. Pe o icoană:

Ruga robuluĭ lu D[um]n[e]dzăŭ Felaret [șters alt nume], eromonah.

4. Pe o icoană aurită:

Gheorghie fon Vărnav, fiiul Mareluĭ-Post[elnic] Ioan Vărnav.

5. Pe potir din 1841:

Ierom[onah] Nathanail, mo'nah Mercurie.

6. Chivot de la Maria Beldeman, născută Mavrocordat.

7. Pe o icoană din altar:

Ačasta sf[ă]nta icona s'aŭ înbracat cu toată cheltuiala c. c. Elenco Suțu, născută Manu, pentru pomenirea dumisale și a tot neamul d[u]m[nea]luĭ (?); 1851 (?).

8. *Aghiazmatariŭ* din 1853.

2. Chiliile.

Pe chiliĭ:

Monastirea Vorona. Aceste chiliĭ în No[iemvrie] 16 s'aŭ

începutŭ, la anulŭ 1850, Maĭ 16 *(sic)*, și s'aŭ sfărșitŭ la 1853, Iunie 20, cu toată cheltuiala aceștiĭ monastirĭ.

3. Biserica cea veche.

1. La intrare:

Hramŭ Uspenie preasfîn[teĭ] Născătoare de Dum[n]ez[e]ŭ cu ağutoriu Domnuluĭ nostr[u] Is[us] H[risto]s și a Maică[i] Precesti acăstă sfăntă mănăstire s'aŭ făcutŭ de ctitori: dum[n]ealuĭ Iordache Panaite Păharnicu i sora dumisale Safta, și cucoa[na dumisale Maria Costachii Păhărnicasă aŭ săvărș[i]t-o cu toată cheltuiala dumesale: а почало сѧ [însă s'a început] Septemvrie 1. а сконьчала сѧ [și s'a sfîrșit] 1803, Avgusta 28 числа.

2. Icoană îmbrăcată cu argint, din 1859, de la „monah Gherasim Costea".

3. Chivot din 1845.

4. Sfeșnic cu inscripție rusească din 1852.

5. Artofor din 1845, cu inscripție rusească.

6. Litieriŭ din 1851, de la „monah Pafnutie".

7. Pe o cruce cu filigrană:

Іеромона[х]ъ Никаноръ кѹпилъ сїи крстъ за 10 червончовъ [= ieromonahul Nicanor a cumpărat această cruce cu 10 lei roșiĭ].

3. Alt litieriŭ din 1850.

9. Cățuie din 1857.

10. Pomelnic:

Neamul luĭ Ilie și a Tofaniĭ Jora, Pitarĭ. Neamul luĭ Iordache și Mariia Panaite, Paharnic. Neamul dumisale Iordache fonŭ Vărnav. Neamul dumisale Agăĭ Constantin Botez. Neamul dumisale Elencu Donicĭ Ban. Ananiia Vornic din Botoșanĭ. Neamul dumisale Vasilie Crupenschi Spatariŭ. Neamul dumisale Theod[o]r Mustață baron. Neamul dumisale boeriuluĭ Dracachi Roset Marele-Vornic. Neamul dumisale cc. Iorgu Ghica. Neamul dumisale cc. Niculaĭ Canta. Neamul shimonahieĭ Marthiĭ, stareții de la schitul Oroșanĭ. Neamul dumisale Dimitrachi Ursachi Clucerĭ. Neamul ierodiaconuluĭ Andreĭ Cĭolac. Neamul ierodiaconuluĭ Chesarie de la mon[a]s[tirea] Frumoasa. Sta-

rețul Neonil, monastiri Neamțuluï. Neamul protosinghelului Ignatŭ de la Coșula. Neamul dumisale cc. Dimitrache Sturza Marele-Logofăt. Neamul d[umi]s[ale] Ecaterina Negrea Ban. Neamul luï Ioanŭ Dobrovolschi. Ioan Varlaam. Scarlat Miclescu Mare-Vornic. Costache Roset Mare-Vornic. Elenco Ciorneï. Anica Pandelea. Medelnicereasa Elenco Adam. D. Cantacuzino. Costachi Canano Postelnic. Grigorie Costin. Ianachi Musteață. Gheorghie fonŭ Vîrnav. Arhimandritul Grigorie Crupenschi. Safta shim[onahia] Brancovenița. Maria Cananò Vel Vornic [dă un „aier de Rosia", o candelă, moșia Vicoleniï]. Maica Eupraxia Vîrnav. Marghioala Beldiman, născută Mavrocordat. Maica Minodora Mavromati. Zoi Pogor. Ruxanda, soția luï Chiriiac Ghica. D. Mîrza Căminar. Ruxanda Soltuz.

11. Pe un antimis:

Antimis adecă sf[i]nțita masă, spre aducerea jărtviï ceiï fără de sînge la sf[ă]nta și d[u]mnezeiasca Liturghie, s'aŭ sf[i]nțit cu darul și ... a preosf[i]nțitului D[u]h de Preasf[i]nție Sa chirio chirio Sofronie episcop Hușuluï; pentru aceaia s'aŭ dat voe și puteare a să săvîrși și ceale sf[i]nte pe dînsa, în bes[e]rica din satul —, unde iaste hramul —; 185—.

12. Pe un antimis:

Antimisŭ sfințitŭ de înnalt preaosfințitulŭ nostru Mitropolitŭ dd. Veniaminŭ, și s'aŭ datŭ la biserica cu hramul Adormiriï M[aiceï] Domnuluï dinŭ satŭ Chiscovata. Ți-n[utul] Botoșanï, cari acumŭ de noŭ s'aŭ făcutŭ și s'aŭ sfințitŭ astăzï de ĝos-iscălitŭ Veniaminŭ arhimandritŭ; 1841, Augustŭ 24, în zi de Duminică.

13. Piatră de mormînt din 1838.

14. Pe *Cazania* luï Gherontie și Grigorie:

Aĉastă sfântă carte Chiriacodromŭ iaste cumpărată de mine smeritulŭ, încă aflându-mă în miräniie, precumŭ să arată la sfârșitulŭ aceștiï cărțiï scrisŭ, la ani 1808, Martie 25; apoï, voindŭ milostivulŭ D[u]mnezeŭ și priimindu cinulŭ monahicescŭ în sfânta mănăstire Vorona la anu '826, Avg[us]t, amŭ afierositŭ aĉastă sfântă carte sfintiï

mănăstirĭ Vorona, să fie spre măngăere celorŭ ce vorŭ citi cu toată smereniia, spre a înțelege cele scrise și să urmeze, nevoindu-să a păzi cele poruncite, spre a-șĭ căștiga ertarea păcatelorŭ și să pomenească întru rugăciunile smeritŭ numele mieŭ, shimonah Misailŭ; 1832, Ghen[a]r[ie] 5.

Ačastă sfăntă și dumnezeiască carte amŭ cumpăratŭ de la preoți bisericiĭ satuluĭ Sinihăŭ cu optsprezece leĭ, cu care banĭ, și cu altŭ Triodŭ alŭ biserici ce era, s'aŭ datŭ și unŭ Triodŭ bunŭ și bogatŭ, dreptŭ patruzecĭ și patru de leĭ; aŭ socotitŭ la ani 1808, Martie 25, în Sinihăŭ. Ma[. . .] Logof[ă]t.

15. *Evanghelie* din 1821.

16. *Octoih* din 1816.

17. Pe un *Rasofor* din 1815:

Ačasta iaste întru care să cuprinde rănduiala tundiriĭ chipuluĭ monahicescu: am afierosăt-o sfinteĭ mănăstirĭ în vecĭ, șă toț aceĭ ci să vor noroci [cu] acestu sfăntu cinu, să să roagă șă pentru mine păcătosul; 1832, Fevruarii 7. Grigorie Cananò Agă.

18. *Tipicon* din 1816.

4. Biserica bolnițeĭ.

Pe o icoană:

Схимонахъ Іωаннъ сиıа иконе црковнаїа; 1808, **мсца септем.** [= shimonahul Ioan a făcut această icoană de biserică; 1808, luna luĭ Septemvrie].

5. Biblioteca mănăstiriĭ, acum în parte la Casa Bisericiĭ.

A. TIPĂRITURĬ.

1. *Psaltire* slavo-romînă. Pe p. 2: „Să adunară depreunĭ spre Domnulŭ".

2. Pe o *Evanghelie* de Lemberg, 1636:

Ačasta sfăntă Evanghelie amŭ dat-o preutuluĭ Ionŭ

până căndŭ îĭ trebui, la beaserica Mării Sale Domniĭ, la Hărlăŭ, iarŭ nu de totŭ; numaĭ să să ție cu dănsa păn' ș'a însăma alta, și i-amŭ datŭ eŭ, ermonahŭ Vasilie ot Gălata, ca să să știe, căndŭ aŭ înblatŭ veletŭ 7228 [1720], Fev[ruarie] 23 dni.

Ačasta svăntă Vanghelie aŭ adusŭ dinŭ susŭ, căndu aŭ fost Tătarăĭ în pradă, și amŭ răscup[ă]rat-o eŭ, Chirița Simanŭ [1], și cu soțulŭ mieŭ, Safta, și amŭ datŭ la Sveati Neculaĭ otŭ Izirenĭ; letŭ 7225 [1727], M[a]r[tie 1, ca să fie pomană părinților noștri și cuconilorŭ, înŭ vecĭ. Eŭ, Lupulŭ, amŭ scrisŭ [c. 1650].

Ačastă sfăntă Evanghelie aŭ dat-o Chiriță Lăcătușŭ dinŭ Eșŭ pentru sufletulŭ luĭ la biserica noastră ce este [în] codru la Stavnicŭ, ce este săhăstria, și este hramulŭ Vovideanie; iarŭ cine arŭ lua-o, să hie blăstămatŭ de Domnulŭ Dumnedzăŭ; leatŭ 7236 [1728], Martie 5.

3. Pe o *Evanghelie* din Lemberg, 7178, însemnare rusească din 169—, apoĭ:

Ačastă svăntă Evanghelie amŭ cumpăratŭ eŭ, Gavril Arhipŭ căpitanulŭ, dea la unŭ preautŭ anumea Alicuxiĭ, č-aŭ fostu la bisearica Banuluĭ în Eșŭ, dreaptu șese leĭ bătuțĭ, și amŭ dat-o pomană dreaptu sufletele părinților și ale nostre la bisearica noastră la Buzenĭ, la veletŭ 7233 [1725], Martie 1.

Și amŭ afierosit-o iaŭ la schitu ce este la moșie Băloșanĭ otŭ Ținutulŭ Hărlăuluĭ în spre večnica pomenire noastră; l[ea]t 1784, Aprilie 26. [Iscălitură neînțeleasă.]

Inscripțiĭ și însemnărĭ de la biserica Banuluĭ, în *Inscripții*, II, pp. 189-92. Azĭ nu se maĭ află, în zidirea Mitropolituluĭ Iacov Stamate, nimic din vechea ctitorie a Banuluĭ — Savel credem —, ctitorie care, precum se vede din notița de maĭ sus, ființă, cu preotul Alexie, la 1725.

4. *Biblie* din 1688.

5. Pe o *Evanghelie* rusească din 1695, însemnare de la Ilievicĭ Logofăt, 7240 [1731-2].

5. *Mineiŭ* de Buzăŭ, Novembre.

[1] Seimenul.

7. Carte de cîntări slavonă. tipărită în veacul al XVIII-lea. Cu adausuri munuscripte.

8. *Faptele Apostolilor*, în grecește. Ediție venețiană din veacul al XVIII-lea.

9. Girolamo Pagliano. *La medicina per i padri di famiglia.*

10. *Liturghie* de Iași, 1715.

11. Pe un *Molitvenic* rusesc:

Ačastă svăntă carte, anume Molităvnicŭ, este a svinte mănăstiri otŭ Onofreĭ de la Bradzĭ [Sînt' Onufrie], otŭ Tărgu-Siretuluĭ, cumpărată de egumănulŭ Andreianŭ, în zile[le] luĭ Mihaĭ Racovița Voevodŭ, Domnŭ țăriĭ Moldoviĭ; iară cine s'arŭ ispiti să o è, saŭ să o fure, saŭ să č cu săla, de la svănta mănăstire, fără voe a luĭ Dumnedzăŭ, unulŭ ca acela să fie afurisătŭ și anaftema, procletŭ și trecletŭ și maranafta; lemnele și herulŭ și petrele și tote căte săntŭ. să putredzască, darŭ trupulŭ unuia ca aceluia să nu maĭ putredzască în veci veculuĭ, și să aibă părășĭ la vreme giudețulu pe Svetii Onofreĭ, a căruia este hramulŭ aice; aminŭ. Vletŭ 7225 [1717], Fev[rarŭ].

12. Pe un *Triod* tipărit:

.... Și l-amŭ datŭ sfinteĭ bisericĭ la Hă[rlăŭ] dinŭ dialŭ unde este hramulŭ Tuturorŭ Sfinți[lorŭ]; decĭ nime din preuțĭ să n'aibă trabă, căcĭ noĭ amŭ dat-o sfinteĭ bisericĭ, ca să-ĭ hie stătătore. neclăti[tă] în vecĭ; și amŭ și iscălitŭ. 'Ανανίας Βόρ[νικος] Μ[πο]το[σανίου]; l[ea]t 726, εἰς τοὺς ἁγίους πάντας ποῦ εἶναι [= la Toțĭ Sfințiĭ, care e] εἰς τὸ Χινκ. (Χιρλ ?).

13. Pe un *Triod* din 1727:

Aesta Triodŭ posnicŭ amŭ cumpăratŭ eŭ, Lupulŭ Arhipŭ, și l-amŭ datŭ la biserica nostră la Budzenĭ, să fie pomană pentru sufletile părinților și a nostri; 7244 [1736], Martie 22. [Iscălitură neînțeleasă.] Cu ostenala preutuluĭ Olimbie săhastru. [Apoĭ se dă la Bălosenĭ, la schit, în 26 April 1784.]

14. Pe un *Triod* rusesc:

Ačastă carte ce să chiamă Triodŭ țveatnii, o amŭ cumpăratŭ аз смѣреній много грѣшній ѥромонах [= eŭ smeritul, mult-greșitul ieromonah] Lazarŭ, cu aĭ săĭ dereptĭ

banĭ, pentru ertatŭ păcatelorŭ mele și ale părinților mieĭ, și mă rogŭ celorŭ ce vorŭ căuta slujba beserici pre dănsă, să nu uită nicĭ pre noĭ păcătoșiĭ la svănta rug[ăciune], ca să nu vă uite și pe Frățiile Voastre H[risto]s întru 'părăție sa; aminŭ. Numele părinților mieĭ: Chir[i]ța и подрѫжїе его [= și soția luĭ] Antimiia и вес род иѵ [= și tot rodul săŭ], în zilele luĭ Grigorie Ghica-Vodă; letŭ 7240 [1732]. Ermonahŭ Lazar.

15. *Proschinitariŭ* grecesc al Sf. Munte, de Ioan Comnenul: 1745

16. *Evanghelie* rusească din 1748.

17. Pe o *Liturghie* grecească din Veneția:

Neofit Mitropolitulŭ Ugrovvlahieĭ.

Apoĭ iscălitura călugăruluĭ Nicon.

18. *Apostolŭ* de Iașĭ, 1756.

19. *Evanghelie* slavonă din 1759 (Rusia).

20. *Liturghieriŭ* rusesc, cumpărat cu 4 leĭ de la diaconul Andrunic de la Curnŭ. Pomenit și Sărafimŭ Botăianulŭ; 7271 [1763], 13 Mart

21. *Simion Tesalonicul,* Bucureștĭ, 7273.

22. Pe un *Chiril de Ierusalim,* Moscova, 1772:

Ačastă sfăntă carte esti Învățeturile aceluĭ dintru sfințĭ părinteluĭ nostru Chirilŭ arhiepiscopulŭ Erusalimuluĭ, și ești cumpărată de mine, načalnicu iermonahŭ s. f. r., cu prețŭ 4 leĭ, di la părintele načalniculŭ Mihailŭ arhimandritulŭ di la Schitulŭ, la anulŭ 1701, Ghenari, și aŭ fostŭ la cumpărătura cărțiĭ și părintele Mamanŭ, care esti acumŭ načalnicŭ la schitulŭ Orguești ciĭ vechĭ, și acŭ se numești Macarii, și s'aŭ întămplatŭ la tocmală nostră, și încredințăndu-mă cu iscălitura ce s'aŭ scrisŭ în carte ačastă.

23. *Deniĭ* ruseștĭ, cumpărate de „Veniamin ermonah" cu „tri ruble", la 4 Decembre 1777. Scrie ieromonahul Sila, martur fiind „monah Eusăvii".

24. Scrisoarea rusească a luĭ Ieronim, episcop de Vladimir, 1778:

Книгъ ієромонаха Амкросіа монастира гамалтекского.

25. Pe un *Triod* grecesc din Veneția, 1778:

Καὶ τοῦτο τὸ βηβλήον εἶναι τοῦ Διονισίου ἱερομονάχου ἐκ Τυρνάβου τῆς Ἑλάδος [= și această carte este a luĭ Dionisie ieromonahul din Tyrnabon al Greçieĭ].

26. Pe coperta uneĭ *Liturghiĭ* ruseștĭ, sfîrșitul poruncíĭ de plată

tipărite a „vectigaluluĭ de vamă“, din partea comiteluĭ de Auersperg (Lemberg, Ianuar 1778); în românește.

Această ultimă pagină e 67; pe cealaltă parte, o anexă: „numirea ofițiilorŭ saŭ caselorŭ de vamă celorŭ negușătoreștĭ“, etc.

27. Πέτρα Σκανδάλου de Ilie Miniat; Viena, 1783.

28. *Cuvintele luĭ Teodor Studitul;* Rîmnic, 1784. Cumpărate de la „preutu Ghiorghi, proinŭ protopopu dinŭ Herța, cu 5 leĭ“, pentru cetire. Și adauge: „cuĭ i-ĭ dragu ca să aibă cărțĭ să-șĭ cumperi, precumŭ eŭ păcătosulŭ, maĭ ğosŭ numitulŭ Savinŭ Volcinschi bivŭ Velŭ Șetrarĭ dinŭ satulŭ Noosălița, Țin[u]t[ul] Herțiĭ, mi-amŭ cumpăratŭ cărțĭ, să citescu câtŭ oĭ trăi în viiața ačastă trecătoari, iarŭ după moarte mè va rămânè la fii meĭ care Dumnezăŭ îĭ va rândui și care dintr'ânși va avè evlavie la citire sfintelorŭ cărțĭ, acelue să rămăi; și oricine aceste să zică: Dumnezăŭ să-lŭ erti, — că eŭ voĭ muri, iar carte va rămânè; 1802, Săpt[emvrie] 12. Și acumŭ amŭ socotitŭ și amŭ dat-o la mănăstire Vorona, spre zăbava și cetire preoțilorŭ de acolo, prin părintele Macarie de 'colo, spre pomenire numelorŭ acestora cari s'aŭ însămnatŭ înnainte: răpăusați monahŭ Sarafimŭ, Marie Costachi, Ilinca, Ștefanŭ, Dumitrachi, Paraschiva, Tarsița, Stavrachi, Ștefănachi, Anastasachi și totŭ niamulŭ lorŭ; 1827, Iuli 19.

29. *Sf. Efrem Sirul.* Ms. rusesc din 1786.

30. *Atîrnare în loc de scrisoare asupra tarafulŭ ochelliștilor pentru firea a toată lumea* [de Cluceru] Ioan Geanetul].

Originalul a ieșit la 1787, în Viena. V. titlul în *Ist. lit. rom. în secolul al XVIII-lea,* II, p. 28, nota 5.

„S'aŭ tălmăcit și s'aŭ adunat de înțeleptul dascal Petru Stamatiadi“; pp. 447-8. Pentru traducere, *ibid.*

31. *Liturghie* de Iașĭ, 1794.

32. Ἀσφαλὴς ὁδηγία εἰς τὴν γνῶσιν τῶν ἀνθρώπων, ἤτοι Θεοφράστου ἠθικοὶ χαρακτῆρες; Viena, 1795.

Însemnare:

Αὕτη ἐστὶ τοῦ ὑπογραφθέντος: Σάνδουλος Μικλέσκος [Aceasta e a celuĭ maĭ jos iscălit: Sandul Miclescu].

33. Χρησμὸς ἤτοι προφητεία τοῦ Ἱερονύμου Ἀγαθαγγέλου. Ms. Isprăvit la 25 Mart 1799.

Însemnare de la Teodor Peloponesianul, ἐν Ῥομάνο [= în Roman].

La urmă, după tipar, manifestul Împărătesei Ecaterina a II-a din 19 Ianuar 1769.

Notiță a unuia din proprietarii cărții: Căsătorie, în 1796, cu „Mărioara, fiica căpit[anu]luĭ Vasile Marcu din Bucovina, iarŭ celŭ adevăratŭ nume dinŭ botezŭ iĭ iasti Anastasiia“. Naşterea, la 1798, a feteĭ Casuța, botezată de „dum[nea]luĭ bade Ioniți Thomà“: 1800, fiica Raluța; fiŭ n. 1804, botezat de „dumnaeĭ Stol[ni]č[asa] Mărioara Codriasca“; alt fiŭ, botezat de „vărulŭ Ionŭ Bărsănescu“.

La urmă, adresa luĭ Gavriil de Vatoped, ce se află la Sf. Dumitru (σπῆτι), în mănăstirea Sf. Gheorghe (Noŭ, din Bucureştĭ).

34. *Evanghelie* grecească din 1795. La începutul *Psalmilor* tipăriți, cari urmează:

Καὶ τόδε σὺν τοῖς ἄλλοις καὶ τῶν φίλων: Στηρμπέη.

Pare a fi a boieruluĭ Barbu Ştirbeĭ, asupra căruia v. vol. VIII, tabla; *Un boier oltean la Karlsbad*, în „An. Ac. Rom.“, XXIX şi *Viața şi Domnia luĭ Barbu Ştirbeĭ, ibid.*, XXVII.

La urmă: μερτικά, ἤγουν κλίματα. Despre zodiĭ, apoĭ descendența scriitoruluĭ, din maĭ mulțĭ arhiereĭ; el era: ἐκ χώρας Μανδρῖα τούρκικοι, παῖς Κυλσέ (*sic!*).

35. Γνωμικά μονόστιχα ale luĭ Chrysoloras; Veneția, 1801.

36. *Alfavita sufletească;* Sibiiŭ, 1803. Prefață de „Ioanu Popovicĭ, vicariş cleruluĭ neuniților“.

37. *Înfruntarea Jidovilor*, Iaşĭ, 1803.

38. *Terpsitea,* de Neofit Duca, arhimandrit din Ianina; Viena, Vendoti, 1804.

39. *Penticostarion* din Sibiiŭ, 1805. Luat pentru Vorona în 1833.

40. Ioan Damaschin, *Descoperire cu amăruntulŭ a pravoslavnicii credințe;* Iaşĭ, 1806.

41. *Polunoştința* de Neamț.

42. *Chiriacodromionŭ* de Neamț, 1811.

43. Λογικὴ τοῦ εὐγ. ἄρχ. Καμηνάρη κυρίου Ἀθανασίου Χριστοπούλου; 1811.

44. Pe un *Orologhiu* de Veneția, 1812:

Aciastă carte este cupărată cu 24 le[ĭ] di la preutu Ion din Herța. Vasile Manoilŭ; 1843. Maĭ 8.

45. *Scara* luĭ Ioan de Sinaĭ; Neamț, 1814.

46. Pe un *Checragarion* de Neamț, 1814:

21 leĭ micatonu[1].
7 „ 20 astariulŭ.
6 „ cosutul.
30 par. găitanulŭ.
30,10.

47. *Adoleshia filotheos,* Iașĭ, 1815.

48. Pe o *Acolutie* grecească a Sf. Manuil, Pavel și Ismail; Lipsca, 1815:

Νῦν δὲ ὑπάρχει Μανουὴλ Ἀντωνίου Καλογράκη τοῦ Κρητὸς, ὃ μοι δεδώρηται παρὰ Μηχαλάκη Κότζου Σερδάρη, ἀνεψιοῦ τοῦ ἀνωτέρου. Καὶ τόδε Μανουὴλ Κρητός [= Iar acum e al luĭ Manuil Antoniu Calograchi Cretanul, care mi s'a dăruit de Mihalachi Coțu, saŭ Cociu, Serdarul, nepotul celuĭ de maĭ sus. Și aceasta e a luĭ Manuil Cretanul.]

49. *Octoih* de Neamț, 1816.

50. *Chiriacodromion* grec de Iașĭ, 1816; vol. I.

51. *Rînduiala sfințiriĭ apeĭ ceiĭ micĭ;* Buda, 1816. Prefață de Ioann Theodorovicĭ. Text grec, sîrb și romănesc.

52. La sfîrșitul *Nouluĭ Testament* de Neamț din 1818, ms.: Regule pentru cetirea Evangheliilor.

53. Pe *Biblia* din Petersburg:

Ačastă sf[î]ntă carte a Testamentuluĭ Vechiŭ și Noŭ fiindŭ a mè, a Vor[niculuĭ] Dracachi Rosătŭ, amŭ afierosit-o sfinteĭ mănăstirĭ Vorona, spre a mè veșnică pomenire...; 1833, Martie 15, Iașĭ.

Pentru Drăcachi Roset, din neamul Răducanu, Vornic încă din 1821, fiŭ al Catrineĭ Costachi, v. Hurmuzaki, X, p. 575, nota 3.

54. *Efrem Sirul;* Neamț, 1818. Însemnare că e dat de un călugăr tuns la Vorona și așezat la Măhașăștĭ; 1837, August

Și ediție din 1823.

55. *Liturghiĭ* de Iașĭ, 1818.

56. *Carte folositoare de suflet*; Iașĭ, 1819. Luată de la „dascalulŭ Vasile", cu 5 leĭ; 1835.

1839, April 8, Sămbătă, a dooa săptămănă după Paștĭ, aŭ venit Vlădica Athanasie egumen la monastire Mogoșăștilor. Ieronomahulŭ Silvăstru amŭ scris.

Mănăstirea e lîngă Mihăilenĭ; azĭ nu maĭ are chiliĭ.—Pentru moșie, v. și *Doc. Callimachi,* I, p. 56, nota 1, 66.

[1] *Demi-coton.*

La anulŭ 1834 (2?), Ghenari 13 zile, noaptea, la 6 časurĭ, aŭ fostŭ o furtună mare cu huet, care n'aŭ maĭ apucat niciodată.

...Iaste a mea, a preutuluĭ Ioanŭ Vasilovicĭ din Crăteștĭ, pre care o amŭ luatŭ de la Eșĭ, dinŭ tipografia Sfinteĭ Mitropoliĭ în Moldaviia, cu prețĭ 4 leĭ; 1825, Fevru[ar] 1.

...Iaste dreaptă a mea, luată dinŭ sf[ă]nta Mitropol ie când m'amŭ herotonit preut de mir, numindu-mă atuncea, Ioniță preot și iconomŭ, iarŭ acumŭ dinŭ călugărie Ioilŭ păcătosulŭ ieromonah, načalnicŭ schitulŭ Oniaga; 1848.

Schitul e în comuna botușăneană Slobozia-Secătura.

57. *Isaac Sirul;* Neamț, 1819.

58. *Molitvenicŭ,* Chișinăŭ, 1820.

59. *Penticostarion* din Bucureștĭ, 1820.

60. *Anastasimatariul* luĭ Petru Efesiul, tipărit de Grigore Băleanu, Bucureștĭ, 1820.

61. Pe un *Ermologhiu* al luĭ Petru protosaltul (din Efes) pe legătură:

Stefan Ilčhi, psalt; '837.

Pentru familia bucovineană Ilschi, v. tabla la *Doc. Callimachi.*

62. *Geografie* rusească din Petersburg, 1820.

63. Βησσαρίωνος, etc. Prefață de Polizois Lampanitziotes din Ianina. Frumoasă legătură.

64. *Iermologhionŭ și Anastasimatariŭ* ale luĭ Macarie.

Un exemplar din cea d'întăiŭ carte are numele luĭ Alexandru Tăutulŭ și data de 30 August 1837.

65. *Doao cuvinte ale Sf[ă]ntuluĭ Cassian Rîmleanul;* Bucureștĭ, 1825. Frontispiciu iscălit: ieromonah Costantie.

66. *Irmologhiu* grecesc, Constantinopol, 1825. Din ale luĭ Mavrogheni.

67. *Nevăzutul războiŭ,* Neamț, 1826.

68. *Pateric* de Bucureștĭ, 1828.

69. *Noă cuvinte rusești și romînești,* Bucureștĭ, 1829. Titlu romîno-rusesc.

70. *Psaltire* din Veneția, 1830. Iscălitura călugăruluĭ Nicon.

71. Pe un *Octoih* grec, Veneția, 1830:

Αὐτοῦ Νίκωνος ἱερομονάχου [= ą aceluiașĭ Nicon ieromonahul].

72. *Arithmetică saŭ învățătura socotelilor, acum întîia oară întocmită în cest chip pentru folosul tinerilor din Seminariul Socoleĭ*

Iași, Tipografia Mitropoliei, 1830. Autorul e A. Theodorescul. „Supt inspecția d. Ghermano V[ida] arhimandrit.“

Vida e acela care a scris o gramatică francesă și a editat pe Șincai.

73. 'Ἀναστασιματάριον νέον, Constantinopol, 1832.

Dat de „Sard[a]r[iul] Costachi Mavroiani, din ale răp. fiŭ Comisul Dimitrie“.

74. *Triod* de Neamț, 1833.

75. *Împărțirea de grîŭ*, Buzăŭ, 1833. Dăruită de Mitropolitul Veniamin prin Ioan economul, protopop al Ținutului Botoșani.

76. *Psaltichie* din 1834. Se însemnă la 13 Novembre moartea unui Brăescul.

77. *Capul VIII din Regulamentul Organic;* Iași, 1835.

78. *Psalmi* de Neamț, 1836.

Și o cărticică fragmentară despre *Rînduiala cîntării Psalmilor*.

79. Προσκυνητάριον de Καμαράσης τοῦ... Ἁγίου Τάφου, Hrisant ἐκ Προύσης [din Brusa]; Moscova, 1837.

80. *Slujba Sf. Manuil, Savel și Ismail,* tipărită cu cheltuiala lui Manuil Manu Vizantiul; 1836. Prefață a acestuia și a călugărului Iustin.

81. Dialoguri grecești. Dăruite la 1837 de „cc. Costachi Velisarie“.

82. *Didahii,* Iași, 1837. Cumpărat de la ieromonahul Epifanie pentru mănăstirea Vorona, în 1868.

83. *Hronograf*, de Neamț, 1837 și 1847.

84. *Theodoret*, 1840, Buzăŭ.

85. *Chiriacodromion* de Iași, 1840.

86. *Viețile Sfinților* de Neamț, volumul pe Maiŭ. Dat de monahul Cliopa „di la tipografie, bisericii dinŭ satulŭ Chiscovațŭ, di pi moșiea Voronii“; 2 Maiŭ 1841.

87. *Istoria bisericească* de Meletie din Arta, tradusă de Mitropolitul Veniamin.

88. *Epistolii* de Filaret Scriban; Iași, 1843. — Și *Învățături,* de același.

89. Copia unei „Poeme la prăznuitoarea puneri temeliei cathedralei din Cernăuț, la 3/15 Iulie 1844, alcătuită de ieromonahul Theoctist Blajevici, epitropul eparhialnicii Seminăriei, interimal catehet gimnaziei Cernăuții, tipărită la Ioanŭ Echard tipograful Ținut Bocovinii“. Sînt versuri ca acestea:

Sus, preste a lui Salim ziduri
să înnălța cu mândra frunte
Mărețulŭ templu cătră nourulŭ
di-asupra lui, din munte.

90. *Povățuitoriŭ la Împărăția ceriurilor,* tradus după Enochentie episcop de Camciatca de Alexandru Pangal, „la 1843, în Odesa"; tipărit de Marele-Logofăt Dimitrie Sturza, la Iașĭ, în 1846.

91. Pe o *Liturghie* din Iașĭ, 1845, pomenirea ieromonahuluĭ Iezechiel, 1853.

92. *Evanghelie* de Neamț, 1845.

93. Alta din 1858.

94. *Molitvenic* bogat din Neamț, 1848.

95. *Slujba Sf. Modest,* 1848.

96. *Tălcuirea Psaltireĭ,* I, Iașĭ, 1850.

97. *Apostol* de Neamț, 1851.

98. Legea rurală moldovenească; Iașĭ, 1851.

99. *Slujba Sf. Horalambie,* Neamț, 1853.

100. *Legiuirĭ în ramurile administrativ și judecătoresc votate de generalnica obicĭnuită Adunare în sesiile de la 1834-1849, întărite de Domnŭ;* Iașĭ, 1853.

101. *Prologurĭ* de Neamț, 1854-5.

102. *Darul cerescŭ* de Filaret al Moscoveĭ, tradus de Aga Nicolaĭ Bibiri, Iașĭ, 1855. Bibiri fusese în Rusia la 1854.

103. *Slujba Sf. Sofronie,* Neamț, 1858.

104. *Liturghiĭ* de Neamț, 1860.

105. *Tedeum* de Neamț, 1862.

106 *Slujba Sf. Pantelimon,* de Logofătul Gheorghe Beldiman; Iașĭ, 1865.

107. *Prohodul Maiceĭ Domnuluĭ,* luat din *Ceaslov,* de Costachi Mikléscu; 1866.

108. *Liturghiĭ* de Iașĭ, 1868.

B. MANUSCRIPTE.

1. *Lestvіță* rusească. Ms. Începutul sec. al XVIII-lea.

2. *Pateric, Molitfe, Petru Damaschin, Grigorie Sinaitul, Dimitrie de Rostov, Simion Metafrastul, Tîlcul Evangheliilor, Despre moarte, Sf. Simion cel noŭ, Teognost, Rînduiala Diaconieĭ, Cuvinte ale Sf. Vasilie, Ioan Zlataust, Atanasie de Alexandria, Viața Sf. Teodosie de la Schit, Teodoret, Viața Sf. Vasile celuĭ Noŭ, Sf. Doroteiŭ, Ioan Pustnicul, Nil de la Zorscą.*

3. Calist de Constantinopol. Ms. rusesc.

4. *Floarea Darurilor.* Ms. sec. al XVIII-lea.

5. *Mărturiĭ doveditoare de la dreptul Sith, de la prorocĭ, de la Iisus Navi și de la înțeleptul Solomon asupra celor ce cred și filosoficesc că pămîntul să învîrtează, iar soarili și luna staŭ pe loc.* Ms. sec. al XIX-lea.

6. „Către duhovnic învățătură." Ms. Veacul al XVIII-lea.
7. Molitve din veacul al XVIII-lea. Ms.
8. *Psaltichie* rusească din 1709. Dată de Gheorghe Caraiani la 1832.
9. *Pravilă* rusească din 1720.
10. *Vieți de pustnici*. Ms. rusesc, copiat în 1721.
11. Pe un *Molitvenic:*

Aicĭ s'aŭ născutŭ fiĭ Nicolaĭ; leat 1750. Popa Ioanŭ otŭ Benderŭ.

Să să știe căndu s'aŭ născutŭ fiica nostră Ștefana; letŭ 7251 [1742], Oct[omvrie] 28, Gĭoĭ.

Să să știi căndŭ s'aŭ născutŭ fiica nostră Irina; leat 7252 [1744], Ghen[arie] 28, asămine.

Să să știe căndŭ s'aŭ născutŭ fiulŭ nostru Irimie, letŭ 7256 [1747], Ghen[arie] 13, Duminică.

Să să știe căndŭ s'aŭ născutŭ fiica nostră Irina; letŭ 7255 [1747], Ap[rilie] 21, Marțĭ.

Să să știi căndu s'aŭ născutŭ fiica nostră anume Zănoviica; în luna . . . zile.

(Din alt rînd, șters:)

În 9 leĭ di la po[pa]....

12. Miscelaneŭ din Sf. Vasile, Maxim, etc., 7250 (1741-2).
13. *Psaltire* cu însemnărĭ greceștĭ din 1759.
14. Istoria Ierusalimuluĭ. Ms. rusesc din 1777.
15. Pe un *Acaftist* rusesc:

Acest acafthist esti a meŭ, rămas di la părinte erămonah Misail..., la biserica Mițăleștĭ...; velet 1780.

16. *Petru Damaschin,* ms. nemțean din 1781.
17. *Viața Sf. Ignatie;* 1784. Iscălește proegumenul de Hilandariŭ, aflător în Iașĭ, la 1806.
18. Ἁμαρτωλῶν σωτηρία. Ms. sec. al XIX-lea.
19. Secretariŭ rusesc; partea a 4-a. Ms. sec. al XIX-lea.
20. *Cuvintele* luĭ Teodor Studitul. Ms. sec. al XIX-lea.
21. *Canoane* acefale. Scrisoare rusească nouă.
22. Cărticică de închinăciunĭ, latinește și grecește. Ms. sec. al XIX-lea.
23. Pe o *Învățătură către duhovnic,* etc.:

Din cărțile mele, Nicon ieromonahŭ.

24. *Acaftistul Sf. Paraschive;* sec. al XIX-lea.
25. *Catavasieriŭ* românesc ms.; c. 1800.
26. Ms. in 12°, de musică în notație apuseană. Sec. al XIX-lea.

27. Pe alt *Anastasimatariŭ* grec, ms.:

Acestŭ Anastasimatariŭ este dreptŭ alŭ mieŭ, celŭ iscălitŭ, și este scrisŭ din singură păcătoasă mănă a mè: Theofilŭ, ieromonahŭ Socola; 1821, Fev[ruarie] 3.

28. *Irmologhion* manuscript din 15 Mart 1827. La 15 Iunie 1830 era al Voroneĭ. Blestem pentru cine l-ar lua. „Să fie suptŭ canonile sfinților părinți pănă ci o va aduč-o înnapoĭ."

29. Pe un exemplar din Vendoti, Ἱστορία τῆς Ἀμερικῆς:

Νίκονος ἱερομονάχου [= a luĭ Nicon ieromonahul].

30. Pe un *Anastasimatariŭ* grec ms., 1832:

Din cărțile fiuluĭ Dimitrie, de Comisul Costachi Mavroiani.

31. *Psaltirea* proroc-înpăratuluĭ David, prefăcută în poezii în zilele prea-înnălțatuluĭ Domn Mihail Grigoriu Sturza Voevod..., prin osîrdie și rîvna maĭ miculuĭ între cîntăreți Nicolae Liciu, dîndu-mĭ toată liniștirea și curajul cinstitul și de bunŭ neamŭ dum[nea]luĭ boeriul Costache de Miclescu, la moșiia dum[nealu]ĭ Băloșaniĭ.

[Versurile sînt bune, cum se poate vedea din această probă:

Doamne Dumnezeul mîntuiriĭ mele,
Te-am rugat eŭ ziua și nopțile mele,
Să între 'nnainte-țĭ rugăciunea mea:
Pleacă urechea ta spre ruga mea.]

32. Viață rusească a starețuluĭ Paisie, cu chipul săŭ. Ms. Și alta din Neamț, 1836.

33. „Rînduiala chipuluĭ celuĭ mare alŭ îngerilorŭ, adecă alŭ schimniciеĭ."

E o carte ascetică foarte răspindită.

Iscălește: „ieroshimonahŭ Grigorie dohovnic". Pecete cu „Ghenadie ieromonah" și un vultur (1836).

34. Pe o *Psaltichie* grecească din veacul al XIX-lea, ms.:

1838, Ghenarie 11, la 4 časurĭ noapte, s'aŭ cutremuratŭ pămăntulŭ.

Acest Ermologhionŭ este dreptŭ alŭ mieŭ, celŭ iscălitŭ; 1819, Sept[emvrie] 20. Theofil ieromonahŭ, Socola.

E acel care în 1821 se afla tot acolo, iar cu cîtva timp înnainte la schitul din Zagavie.

Și:

Καὶ τόδε σὺν τοῖς ἄλλοις: Κοστάκης Μικλέσκος [= și aceasta cu altele: Costachi Miclescu].

E pomenit la 1816 în Botoșanĭ; *Doc. Callimachi*, II. p. 150.

În anexă, un *Trepetnic*.

35. Pe *Tesaurul* luĭ Damaschin, greceşte, ms.:

Şi ačastă carte este a iscălituluĭ pre margine Theofilŭ ieromonahu Zagaveiĭ; 1842, Mart[ie] 25.

36. Pe o *Psaltichie* grecească din veacul al XIX-lea, ms.:

Καὶ τόδε πρὸς τῆς ἄλλης, Θεόφιλος ἱερομόναχος Ζαγαβίας [= Şi aceasta pe lîngă celelalte: Teofil ieromonah de la Zagavia].

37. Mănăstire lîngă Hîrlăŭ, numită după intemeietor, Zagavie. Acolo a stat la sfîrşitul veaculuĭ al XVIII-lea Amfilohie, episcop titular al Hotinuluĭ.

38. *Litia mică.* Ms. al mănăstiriĭ Coşula, luat supt egumenul Visarion, la 1842.

39. *Minunile Sf. Modest.* Ms. sec. al XIX-lea. Dăruit pentru iertarea păcatelor „Marieĭ Rosset, fiiceĭ dum[nealuĭ] Marele-Vornic Costandin Rosăt dinŭ Botoşanĭ; 1846, Dechemvrie 22, Botoşaniĭ. Κωνσταντῖνος Ῥωσσέτος Βόρνικος.

Costachi Roset, ca Spătar (1826), şi soţia luĭ, Maria Gheuca, aŭ zidit biserica „Roset" din Botoşanĭ, unde e îngropată şi această fiică, Maria, moartă la 12 anĭ, în ziua de 15 Iunie 1846. V. *Inscripţiĭ*, I.

40. Concept de scrisorĭ. Ms. 1848.

Miscelaneŭ. Cuprinde: un inventariŭ al bisericiĭ celeĭ vechĭ din Vorona; rugăciunĭ cu titlul rusesc; reţete; desemnurĭ; versurĭ religioase; un vocabulariŭ de neologisme (ex: „ministri l. dregătorĭ a unuĭ Stat, secritariŭ de Stat; misionarĭ l. trimis cu vre o însărcinare religioasă în ţărĭ streine, păgîni"); caligrafie; „titlurile pe adrese la tot soiulŭ de familiĭ; 1853, Maĭ"; „doftoriile maĭ bune de făcut"; explicărĭ de cuvinte greceştĭ şi slavone; note de cheltuielĭ din Vorona, 1860.

41. Condica de cheltuielĭ pentru otelul mănăstiriĭ Vorona în Botoşanĭ; 1856.

VI. **BOTOŞANĬ.**

1. **Biserica Păpăuţilor.**

(Adaus la *Inscripţiĭ*, I.)

1. Pe o icoană:

Ioanŭ iereĭ otŭ Dan[cu]; Marie Vărnavŭ.

2. Pe altă icoană:

Χεὶρ Ἱεροθέου ἱερομονάχου πελοποννησίου· αψνβ'ῳ. [= Mîna luĭ Ieroteiŭ ieromonahul, din Pelopones; 1752.]

3. Pe alta:

ἔτος ᾳψξζ΄ [anul 1767].

4. Grafit în altar:

Să să știe de căndŭ a' venitŭ Mo[scalii] în Moldova, vlto 7 —.

5. Altul:

1691.

6. Altele:

Gabryel Krosnopolski; 1693... rulŭ, Andreĭ, fečorul luĭ M[a]th[e]ĭ.

7. La strana dreaptă:

Ocsana. Crilosŭ. Odochia.

8. Tot acolo:

ѡт ботошан.

Apoĭ:

Ștefan Pop.

9. *Ibid.*:

єг гп. втори. [Domnia luĭ a doua.]

прѣстав... Петра [Воєвод]... *[ras]* ѧı [= a răposat Petru Voevod, *și i-a urmat Ilie Voevod, care a părăsit Scaunul la Iunie 19.]*

Ca și la Tîrgu-Frumos s'a suprimat aicĭ ceia ce privește pe Ilie-Vodă turcitul.

в лто ҂зно, мсца юніє аї 8 четвок (?) на гспдв. Стефан, и в лто ҂зѯ Алеѯа... [= La anul 7059 = 1551, luna luĭ Iunie 11, Joĭ, a început a stăpîni Ștefan și la anul 7060 [1551-2] Alexandru Voevod.]

в лто зно, юн. . . . воєвод8 (v. maĭ sus).

10. Pe strana din față:

в лто ҂знд, сеп. г, втор[ник?] прѣставис Іѡ Петрь Воєвод и ста . . . вато. [= La anul 7054 [1546], Septemvrie în 3, Marțĭ (?), a răposat Io Petru Voevod și a stat Ilie Voevod, la anul —.]

11. Pe o carte:

Μὲ ἀφιέροσε αὐτὸ τὸ βιβλήο διδάσκαλος μου νὰ ἐυθημήσω, ὁ παπᾶ Λεόντιος, διὰ τὰ ἐνθημοῦμαι, καὶ ὅπιος τὰ πάρῃ ἄνευ τοῦ ἐμοῦ θελήματος[1] νὰ εἶναι ἀφορησμένος· αψμ΄. Μὲ τὸ ἐχάρησε ἐμένα

[1] A căzut Vinerĭ. Poate fi însă și: „la ceasul al doilea". Data e a cronicii.

τὸν Κονσταντῖνο· [= M'a dăruit, pe această carte, dascălul mieŭ, ca să-mĭ aduc aminte de el, popa Leonti, ca să-mĭ aduc aminte; și care o va lua fără voia mea, să fie afurisit; 1740. Mi-a dăruit-o mie, Constantin.]

Ačastă svăntă carte mi-aŭ dăruit-o dascalulŭ Leontie întru pomenirea luĭ; ce, cine ar fura-o, să fie suptŭ blăstămulŭ luĭ.

A fost și a Ruxandeĭ Bașotă, născută Ventura.

Aiurea:

Τῶν τοῦ ὅλου ἐνιαυτοῦ ἐκδοθέντων Κυριακοδρομίων τὸ παρὸν δέδοται τῇ εὐγενεστάτῃ ἀρχοντίσσῃ κυρίᾳ Ἀλεξάνδρᾳ Σούτζῃ... κἀμοῦ τοῦ ταπεινοῦ καὶ θερμοῦ αὐτῆς εὐχέτου Δωροθέου ἱερομονάχου. [= Dintre Cazaniile scoase pe tot anul, cea de față s'a dat prea-nobileĭ jupănese doamneĭ Alexandra Suțu..., și e a mea, a celuĭ smerit și călduros rugător al eĭ; Doroteiŭ ieromonahul.]

2. **Mănăstirea Coșula.**

1. La intrare:

† изволенїем wтца и съ поспѣшенїем сна и съвръшенїем стго дха произволи пань Матиїашь великїи вистѣрникь създа храмь стмь Николае вь монастирї своеи на Милѣтинѣ; начѣ сѧ април кг и съврши сѧ тогожде лѣта, к лто ҂змг, сеп. и днь. [Cu vrerea Tatăluĭ și cu ajutorul Fiuluĭ și cu săvîrșirea Sfîntuluĭ Duh, a binevoit dumnealuĭ Matiaș Marele-Vistiernic și a zidit hramul Sf. Nicolae la mănăstirea sa, pe Miletin; s'a început la 23 April și s'a săvîrșit în acelașĭ an, anul 7043 [1535], Septemvrie 8 zile.]

2. Pe potir:

Помѧни господи раба свою Варвару. ис. хс. ника. [Pomenește, Doamne, pe roaba ta Varvara; Isus Hristos biruiește.]

3. Pe o icoană:

Въ лто ҂зскг, ген. к, дравам *(sic)* **Савин и Илеана.** [Savin și Ileana în anul 7223 (1714-5), Ianuar 2...?.]

E o icoană rusească, dăruită de tovarășul de fugă peste Nistru al luĭ Dimitrie-Vodă Cantemir, Savin Banul Zmucilă.

4. Pe o cruce:

Gheorghe, Drăghicĭ; 1817.

5. Pe alta:

Să afirosăști s. er[ar]h N[icolae], Coșula, de robiĭ luĭ D[u]m[ne]zăŭ Necolae Stroja, Gheori, Dumitriu; 1840.

6. Pe altă cruce, inscripție rusească din 1776, pomenind pe episcopul Dosofteiŭ de Rădăuțĭ și pe egumenul Dosofteiŭ ieromonahul.

7. Potir de argint rusesc.

8. Pe o tavă:

Τὸ παρὸν ἀφιεροθὲν παρὰ τοῦ κὺρ Δήμου Τζοκὰν ἐκ Μέγα Τουρνόβου εἰς μοναστήριον Κοσούλας, εἰς μνημόσυνον τῆς ψυχικῆς αὐτοῦ καὶ τῶν γονέων σοτηρίας, Θεοδώρου καὶ Σοφίας; 1767, Ἰουνίου. [= Aceasta s'a dăruit de dumnealuĭ Dimu Ciocan, din Tîrnova cea Mare, la mănăstirea Coșuleĭ, spre amintirea sufleteștiĭ luĭ mîntuirĭ și a părinților, Teodor și Sofia; 1767, Iunie.]

9. Pe o mușamà, copia (din 1876) alteia cu chipurile ctitorilor, soțul, soția și patru copiĭ.

10. Icoane din 1835.

11. Pomelnic de pe vremea egumenuluĭ Marchian, 8 August 1859, scris de monahul Iustin din Vorona. Morțĭ: Ioana, Mariia, Mafteĭ, Anghelina, Ieremia, Elena și tot neamul lor.

12. *Evanghelie* din Iașĭ, 7270.

13. *Octoih* din Neamț, 1836.

14 *Anthologhiu,* partea a 2-a, Bucureștĭ, 1827.

15. *Efrem Sirul*, ms.

16. Pe alt ms. se spune cum s'a scris în anul cînd (и изгнал; șters) вишел и тоуркоу кыизгнал Костантина Воевод8, било къ лто ͤзрд. [= Cu vrerea Tatăluĭ și cu ajutorul Fiuluĭ și cu săvîrșirea Sf. Duh... a ... și a soțieĭ luĭ Nastasica din Dobroteștĭ, pentru iertarea păcatelor luĭ și ale părinților luĭ și ale tatăluĭ luĭ Ostafie și ale mameĭ luĭ Vasca... în zilele bine-credinciosuluĭ și de Hristos iubitoruluĭ Domn, Ștefan Voevod, cînd la anul 7104 *(sic)* a fost gonit Constantin-Vodă [Movilă] de Turcĭ și a eșit din țară.]

17. Pe alt ms.:

Бато ͤзни мwнах Іwаннь изколенієм wца и сь носпѣшенієм и съ дѣистко стго дха повелѣнїєм и с дѣанїєм прѣосщенааг митрополита Григорїа се аз желателно въжделѣх wт срдца и дадох wт правааг моег иманїа и сътворих сїа книга наречна стыи Єфрем и дадох ѧ въ монастир воронецском, идеж

єст храм стго велкомчнка Хва Геѡргїа и идеж ѿ младих нѡктеи и зд҃ѣстка ѿтѣкщах сѧ бви съ оумоленїем стго ѡца нашег Данїила новаг и зде въспрїат сты и спинїи аггльскыи ѡбраз и идеж мнѡг потрꙋдїем дшевнѣи оутвръди сты монастир при въсем своем живот҃ѣ съ своим бгоданным и правым стѣжанием, да ест емоу блвенїи вѣчнїи помѣн, вѣчнаа емꙋ памѧт, и дадѡх еи вь молбѫ себѣ и родїтелеи моих; аще ктос покꙋсит порꙋшитимое даанїе или възѧти или продати ѿ стго монастирѣ и ѿ стѣи цркви, да бѫди проклѧт и ѿмещѫт от стго закона и ѿ догмаати сты отцїи иже въ Никеи и ѿ стго мчника Хва Геѡргїа амин. [= În anul 7058 [1549-50], monahul Ioan cu vrerea Tatăluĭ și cu ajutorul Fiuluĭ și cu ajutorul Sf. Duh, cu învățătura și cu fapta preaosfințituluĭ Mitropolit Grigorie. Iată eŭ am dorit din inimă și am dat din dreapta mea agonisită, și am făcut această carte, anume a Sf. Efrem, și am dat-o la mănăstirea Voronețuluĭ, unde este hram sf. marele mucenic al luĭ Hristos Gheorghe, unde din frageda tinereță și din copilărie m'am făgăduit luĭ Dumnezeŭ, cu rugăciunile Sf. părinteluĭ nostru Daniil cel Noŭ, și unde am primit mântuitorul și îngerescul cin, și unde mult s'a trudit cu toată osîrdia luĭ sufletească să întărească această mănăstire în toată viața luĭ, cu a luĭ de Dumnezeŭ dăruită și adevărată avere, ca să-ĭ fie binecuvîntată și veșnică pomană, veșnica luĭ pomenire; și am dat-o ca să se facă molitve pentru mine și pentru părinții meĭ; și cine ar îndrăzni să strice dania mea saŭ să o ie saŭ să o vînză din sfînta mănăstire și din sfînta biserică, să fie proclet și lepădat din sfînta lege și din dogmele sfinților părinți, celor de la Nicheia, și de sf. mucenicul luĭ Hristos Gheorghie; amin.]

I.

CÎTEVA ACTE DIN CATEGORIĬ RARE.

O poruncă a luĭ Vasile Lupu.

Părintele paroh din Molniţa (Dorohoiŭ) îmĭ trimete o poruncă a luĭ Vasile Lupu către unul din pîrcălabiĭ de Neamţ pentru o judecată de pămînt. E destul de interesantă prin persoana proprietaruluĭ, diacul Luchian, prin numele celor ce avuseră stăpînire în acel sat Muntenĭ — David, Rodna —, pentru a i se face loc aicĭ în întregime:

Io Vasilie Voevoda..., scriemŭ la sluga noastră părc[ălabulŭ] otŭ Niamţu. Dămu-ţĭ ştire că s'aŭ jeluitŭ înnaintea Domnii Meale sluga noastră Luchianŭ diiaculŭ şi cu oamenii săĭ pre toţĭ seteanii dinŭ Munteanĭ, dzicăndŭ că are o parte de ocină înŭ satŭ înŭ Munteanĭ, cumpărătură de mătuşe-sa Sofica č-aŭ fostŭ după Davidŭ Armaşulŭ, de la Rodna celŭ bîtrănŭ, iarŭ zapisŭ de cumpărătură de la Rodna č-aŭ avutŭ Davidŭ Armaşulŭ, acela aŭ arsu înŭ focŭ, căndŭ aŭ arsu casele luĭ Mîteiaşŭ dinŭ Bătrîneştĭ, č-aŭ ţănutŭ pre Iona, sora ğupăneaseĭ luĭ Davidŭ č-aŭ fostŭ Armaşŭ; decĭ acmu eĭ tăgăduescu acea parte şi nu vorŭ să li o arate. Pentru acèa, deaca veĭ vedea cartea Domnii Meal[e], iarŭ tu să străngĭ oamenĭ bunĭ, şi dinŭ susŭ şi dinŭ ğosŭ, dinŭ preğurŭ megeiaşĭ, şi depreunî cu toţĭ săteanii dinŭ Munteanĭ, şi să aveţĭ [a] alege cu toţiĭ partea Rodniĭ dinŭ ocin[ă] dinŭ Munteanĭ, de către fraţiĭ luĭ şi de spre alţĭ răzeaşĭ; iarŭ, de nu vorŭ vrea să o aleagă, saŭ de le va părea cu strămbulŭ, să le daţĭ dzi să stea de faţă înnaintea Domnii Meale, şi să aibî a face mărturie cumŭ verĭ afla acolo, şi să o daĭ la Luchianŭ.

Ačasta scriemŭ. Într'altŭ chipŭ să nu facĭ înnaintea cărţiĭ Domnii Meale.

U Iasŭ, leat 7155 [1647], Iulie 9.

Гсдїнъ рече.

Velŭ Logofetŭ ucilŭ. Ionŭ.

[Pecete cu chinovar.]

Tot odată părintele paroh Dubăŭ mi-a dăruit un act slavon de la acelaşĭ Domn, act al căruĭ resumat e acesta:

Iaşĭ, 2 Februar 7145 (1637). Vasilie-Vodă către „Larionŭ otŭ Porceştĭ, Larionŭ otŭ Stolniceanĭ din Ţinutul Neamţuluĭ şi Toma din Piticeanĭ din Ţinutul Romanuluĭ“, în ceartă cu Apostolŭ Velŭ Pitarŭ pentru „părţĭ de ocină din satul Băloşeştĭ“ (Roman). Nume: Mierea din Băloşenĭ, Ionaşco Soră̆[e].

Gavrilaş Velŭ Logofătŭ. — Şaidirŭ. — Slavon.

Catastihul de plată a unuĭ ostaş romîn în oastea polonă.

Adese orĭ în a doua jumătate a veaculuĭ al XVII-lea găsim ostaşĭ romînĭ, maĭ ales Muntenĭ, în rîndurile Polonilor carĭ veniaŭ în ţerile noastre saŭ se luptaŭ la hotarele eĭ. Ni s'aŭ păstrat de la eĭ scrisorĭ particulare, zapise de învoială, dar ni lipsia până acum un *catastif*, din care să se vadă cum şi cît eraŭ plătiţĭ aceştĭ mercenarĭ aĭ unuĭ Craiŭ străin.

De aceia actul ce urmează are un interes puţin obişnuit.

Şferturĭ ce amŭ zlaslujitu în Ţara Leşască înŭ 5 aĭ fără unŭ şfertŭ, facŭ 19 şferturĭ; 15 şferturĭ căte 3 caĭ, 4 şferturĭ căte 4 caĭ. Căndu amŭ fostu stegaru, ce amŭ lutŭ dintr' aceste şferturĭ: 1 şfertu după ce ne aŭ scosŭ dinŭ Cănpulungu şi amŭ mărsu înŭ Ţara Leşască, 1 şfertu amŭ luatu căndu amŭ mărso cu ştiagulŭ la Agapic, 2 şferturĭ amŭ luatu căndu amŭ fostu la mănăstire la Putna, de aŭ adusŭ Vasilie Isăcesculu şi cu Toderŭ Budaculu; 2 şferturĭ amŭ lu[a]tu că[n]du i-amŭ dusŭ eŭ în Ţara Leşască

în zile luî Costandinŭ Duca-Vodă, în Domnie întăiŭ, şi amŭ mărsu cu rotmistrulu la Lioŭ; 4 şferturî aŭ adusŭ Toderŭ Budaculu, şi le'ŭ lutu rotmistrulu, şi, căndu aŭ vinitu rotmistrulu, în zile luî Antiohi-Vodă la Eşĭ, m'amŭ socotitu cu dănsulu înnainte Logofătuluî Pleşcăî, în casă la Butculeas[a], şi e'mŭ fostu eŭ cu 40 leĭ de pe nişte martariĭ ce le adusesemŭ eŭ cu vărulŭ Mironŭ dinŭ susu, şi mi-aŭ ţinutu în samă aceĭ 40 leĭ, şi mi aŭ maĭ datu şi unŭ contăşu de canevaţă; 1 şfertu amŭ dăruitŭ eŭ rogmistruluî pentru ce aŭ fostu la robie. Facŭ luate 11 şferturĭ, şi aŭ rămasŭ neluate 8. Dintr' aceste aŭ maĭ adusŭ 4 şferturî Vasilie Chemetu, şi mi-aŭ făcutu rogmistrilu răvaşu la Vasilie să-mĭ dè bani; Vasilie aŭ datu samă cumŭ i-aŭ lu[a]tu rogmistulu şi că aŭ şi ğuratu denainte văruluĭ Duracu, pecumŭ i-aŭ luto bani rogmistrolu, şi aŭ maĭ adusŭ Pisarulŭ nu ştiŭ căte, şi Pătraşcu căpitanulŭ încă aŭ maĭ adusŭ, şi bani totu rogmistrulu i-aŭ luatu, şi, căce aŭ maĭ rămasŭ ciferturĭ neluate, s'aŭ dusŭ rogmistulŭ sănguru la deputatulu dumnuluĭ Hatmanuluĭ Coron[i], la Marioschc, şi le'ŭ scosŭ tăte şferturile pănă la unulu. Gĭure Pătraşcu păpatanulu *(sic)* că nu aŭ scosŭ rogmistrulu tote şferturile: eŭ să fiŭ păgubaşu.

20 leĭ mi-aŭ maĭ datu căndu aŭ-purcesu dinŭ Eşĭ, să-mĭ fie de cheltuială la nu[n]tă, şi, mărgăndu frate-meŭ păună cu rogmistrulŭ în Ţara Leşască, căndu s'aŭ întosŭ înnapoĭ, mi aŭ adusŭ 4 ug. de auru. Atăta ştiŭ cu su[f]letulŭ meŭ, şi oĭ şi ğura pecumu că nemică nu s'aŭ pusŭ cu năpa[s]te.

Pentru unŭ zapisu ce amŭ eŭ la dănşiĭ, pentru şeptedzăcĭ de leĭ, i-amŭ datu unŭ calu suru înŭ buestru şi 2 boĭ, şi m'amŭ soco[ti]tu totu în casă la Butculasă, înnain[te] Logofătuluĭ Pleşcăĭ, şi aŭ datu samă că zapisulu nu-ĭ la dănsulu. Şi de ačasta încă oĭ ğura.

Ţigani ce aŭ vădutu, să să ştie: Timuşu Ţiganulu l-amŭ văndu[tŭ] eŭ luĭ Neculaiŭ Post[elniculŭ], fičoru luĭ Iordachie Vorniculuĭ, în Ţara-Muntenască.

Sandulu Ţiganulu l-amŭ văndutu Bănaruluĭ, şi l-aŭ adusŭ

Banarulŭ de la Orhăiŭ. Stanŭ și cu Mărie, ficorii luĭ Toderŭ Țiganuluĭ, i-amŭ văndutu Vorneculuĭ Iordachie, însă aceștĭ Țiganĭ săntu dinŭ parte mè.

Marie, fata Sanduluĭ Țiganuluĭ, amŭ văndut-o luĭ Ilie otŭ Vist[ierie].

Iona, tijŭ fată Sanduluĭ Țiganuluĭ, aŭ văndut-o Ursachie luĭ 3 Log[o]fătŭ.

Marie, fata luĭ Toderŭ Țiganulu, aŭ văndut-o tijŭ Ursachie și cu Mățacu luĭ Toderașcu Bașotă, și bani i-amŭ înpărțitu cu toțiĭ.

Atăța Țiganĭ s'aŭ văndutu.

II.

DOCUMENTE AMESTECATE.

I. *Acte privitoare la moșia Dolnicenĭ (Dorohoiŭ).*

1. 7—. Petru-Vodă, pentru Dolniceanĭ. Foarte mică formă și literă. Frumoasă pecete ruptă. Nicĭun loc de dată. Cu creionul, noŭ: 1575.

2. Iașĭ, 7083 (1574-5). Petru-Vodă, pentru Drăghicĭ fiul luĭ Romașco, Vasilca fata Măriicăĭ, sora luĭ Romașco, nepoțiĭ luĭ Birtalanu, strănepoțiĭ luĭ Ghedeonŭ Papa, și pentru Ionașco Dinga diiacŭ și fratele Petria și sora Măriica, fiiĭ luĭ Dinga diiac, nepoțiĭ luĭ Isaico, strănepoțiĭ luĭ Miroslavŭ, pentru Dolniceanĭ. Actele li s'aŭ distrus de Tatariĭ veniți asupra luĭ Ion-Vodă. кл лог. ѕч. — Crăstea.

3. 15 Maiŭ 7112 (1604). Eremiia Moghila-Vodă, pentru „Gligorie Bobenŭ și Gorcea și Nicoară și popa Ionŭ și Eremiia și Șiptelicĭ și Măriica și Ionŭ și alt Ionŭ și Toma și Todosiia și Sorica cu sora eĭ Elinca, de o parte, și Chirila“, cu zapisul „luĭ Văscanŭ Vătagŭ și a oamenĭ bunĭ“, cu privire la moșia vîndută de Drăghicĭ Birtălanŭ, fiul luĭ Romașco, la Dolniceanĭ. — Stroicĭ. — Pecete de inel.

4. Iașĭ, 12 Julie 7118 (1610). Costantinŭ Moghila-Vodă, luĭ „Drăghicĭ snă Romașco și rudenieĭ luĭ, Vasilcăĭ, feteĭ Mariichi, suroriĭ luĭ Romașco, nepoateĭ luĭ Birtîlanu, strănepoateĭ luĭ Ghidionŭ Papa, și niamuluĭ lor, Ionașco Dinga diiacŭ și fratele luĭ, Petria și sora lor, Măriica, fiica Dinghi diiacŭ, nepoțiĭ luĭ Isaico, strănepoțiĭ luĭ Miroslavŭ“, pentru Dolniceanĭ. — „Iară altu vechĭ ce aŭ fostŭ avăndŭ moșulŭ lorŭ, ce s'aŭ scrisŭ maĭ susŭ, Ghedeaonŭ Papa, și Miroslavŭ de la bătrănulŭ Stefanŭ-Vodă, li-aŭ pierdutŭ căndŭ aŭ venitŭ Tătarăĭ asupra lu Ionŭ-Vodă și căndŭ și singurŭ

aŭ peritŭ“. „Бєлици болѣри ѹчил“ [boierii ceĭ marĭ aŭ spus]. Pecete mică.

5. Iaşĭ, 12 April 7128 (1620). Gaşpar-Vodă, pentru Frăsina, Ileana, fetele luĭ Vasco şi mătuşile lor, Minta, Năstasia, fetele Gafeĭ, care vînd la Dolniceanĭ luĭ Grigorea (?) Păh[arniculŭ]. — Borăleanulŭ. V°: въ нєбитност єг маст. пнь гѣнгѣ логофєт ѹ двора [în lipsa dumisale jupîn Gheanghea Logofătul la Curte].

6. „În diiata fičorilorŭ ş'a ginerilorŭ luĭ Dumitraşco Şoldanŭ ş'a fraţilorŭ luĭ cari scrie pe ğum[ă]taate de satŭ de Dolnicianĭ, căndŭ s'aŭ înpărţitŭ dinŭ văletiulŭ 7145 [1637], Iunie 8, — care iaste a luĭ Başotă Vist[ieriul].

Cumpărăturile Safteĭ Şoldănias[i] č-aŭ cumpăratŭ maĭ pe urmă, şi sintŭ scrisia şi într'un ispisocŭ de la Vasilie-Vodă, din văletiulŭ 7154 [1646], Iulie 19.

[Nume: Hilcia, Gaftina, Bălmujelŭ.]

7. ѹ рѣд ѡт Щєфънєщи, 25 Maiŭ [c. 1640]. „Gaftona, fata luĭ Andronicŭ Harlă de satŭ de Dolniceanĭ, nepoata luĭ Bălmojelŭ otŭ tamŭ“, vinde moşie acolo „Vorniceasi Şoldăneasi“, cu 15 leĭ, „denaintea Tomiţeĭ căpitanuluĭ şi luĭ Pătraşco Brăteaiŭ şi denaintea luĭ Dumitraşco de Buneanĭ şi denaintea luĭ Ionaşco Liavuluĭ şi denaintea luĭ Ionaşco otŭ Budeştĭ şi denaintea Gligorceĭ de Pleşăştĭ şi denaintea luĭ Tofanŭ de Găleşeanĭ“.

8. F. d. C. 1650. „Medelianŭ şi Irina şi Toderŭ, fičoriĭ luĭ Bobeiŭ“, vîndŭ la Dolnicenĭ, Şoldăneseĭ. Marturĭ: „popa Vasilie de Albeştĭ şi popa Partenie otŭ Mihăilăşianĭ şi Vasilie snă pop Nechiforŭ otŭ Dobărcenĭ şi Pavălŭ fečorulŭ Vasilceĭ de Unguraşĭ.“ Scrie „Neculaiŭ snă Tofilŭ“.

9. C. 1650. „Gorghie, fečorulŭ luĭ Şepteličˇ“, vinde ocină la Dolniceanĭ „ğupăneaseĭ iĭ Şoldănease, înŭ 20 de leĭ“. Marturĭ: „Cucoranulŭ Ghiorghie şi Ionaşco Rodna şi Istratie de Dolniceanĭ şi preutulŭ Mihăilă de Mihăilăşeanĭ şi Nistorŭ denŭ Dolniceanĭ“.

10. C. 1650. Vînzare de ocină a Chilsieĭ. Marturĭ: „Pătraşco Prătenulŭ, şi Gheorghie Cucoranulŭ, şi Chirila denŭ Botăşenĭ, şe Gogulŭ tijŭ denŭ Prătenĭ, şi Gărligŭ denŭ

Prizcanĭ, şi Ionaşco Sasulŭ denŭ Buhuşeştĭ, şi Simionŭ denŭ Dolnicenĭ, şi Gligorie de acolo, şe alţĭ *(sic)* omenĭ bunĭ denŭ susu şe denŭ giosŭ".

11. C. 1650. Bobaŭ pune zălog moşie la Dolniceanĭ luĭ Ştefanŭ Şoldanŭ Postelnicŭ, „ca să-ĭ daŭ dumisale baniĭ la lasatulŭ Săculuĭ de postulŭ Crăčunuluĭ, iarŭ, de nu vorŭ hi baniĭ la dzi, să aibă dumnealuĭ a o plăti cu banĭ, cum ne vom putea tocmi." Marturĭ: „Irimiia Murguleţŭ şi Moţocŭ Jicniciariul şi Vălculŭ Armaşulŭ şi Ghiorghiţă Cămăraşulŭ de Visterie". Scrie „Vas[i]lie Corlatŭ Uricariulŭ".

12. C. 1650. „Ştefanŭ fečorulŭ Grebence" vinde ocină luĭ „Istratie de Dolniceanĭ, dereptu unŭ boŭ şi 2 sacĭ de săcară". Marturĭ: „Nistorŭ de Dolniceanĭ şi Grigoriţă şi Focşea de Şătrăreanĭ".

13. C. 1680. „Zapisulŭ Chelsii, fetŭ Gorciĭ, cuprinde 51 de stănjănĭ şi ğumătate... stălpulŭ luĭ Beleĭ... Medelianu."

14. Iaşĭ, 20 Mart 7239 (1731). Grigorie-Vodă Ghica. „Pentru multî pără č-aŭ fostu avutŭ la Domniia Sa Mihaĭ-Vodă şi denainte a toatî boiarime, marĭ şi micĭ, Neculaĭ Başotă č-aŭ fostu Visternecŭ-Mare, cu Marie, fata luĭ Nistorŭ Holbanŭ, şi cu fečoriĭ eĭ, anume Andronache Călimanŭ şi cu soru-sa Paraschiva, fămeia luĭ Ştefanŭ Homoranulŭ, pentru nişte părţĭ de ocină dinŭ satŭ dinŭ Dolnicenĭ, de la Ţinutulŭ Dorohoiuluĭ. . . Stămoaşa lor Mărica, fata Dingăĭ diiaculŭ. . . Findŭ dresele lorŭ perite de cîndŭ aŭ iarnatŭ Tîtarăĭ în ţară... S'aŭ părătŭ de faţă Ştefanŭ Şoldanŭ cu Nistorŭ Holbe şi cu Toaderŭ Bobenŭ şi cu Mîrgeluşŭ fičorulŭ luĭ Grumadzu şi cu alţĭ răzeşĭ de Dolnicenĭ... Stîlpulŭ luĭ Beleĭ. . . Apoĭ şi de al triile rîndu stîndŭ faţă la Divanŭ, şi maĭ luîndu-li-să sama, avîndŭ Domniia Sa prepusŭ pe acelŭ zapisŭ cumŭ să nu fie vr'unŭ meşteşugŭ, iarŭ Neculaĭ Başotă şia-aŭ luatŭ asupra sufletuluĭ săŭ şi asupra cinuluĭ săŭ, fiindŭ călugîrŭ, pecumŭ elŭ altu meşteşugŭ nu ştie, fără cîtŭ cu adevăratŭ acestu zapisŭ l-aŭ apucatŭ şi dumnaluĭ de la moaşa dumisale Şoldănias[a], cu altu zapisŭ č-aŭ maĭ avutŭ... Numaĭ la acè vreame, fiindŭ Logofătŭ Catargiulŭ, cu greşală aŭ pusŭ

înŭ ispisoacele de ğudecatî ce s'aŭ datu şi la o parte şi la alta, ca să ţie Călimîneştiĭ unŭ stîlpu întregŭ, care face dinŭ totŭ satulŭ a patra parte; care lucru s'aŭ cunoscutŭ că pinŭ greşală aŭ pusŭ şi Logofătulŭ Catargiulŭ ca să ţiia Călimăneştiĭ un stîlpu întregŭ, cumŭ în ispisoculŭ acela a luĭ Mihaĭ-Vodă maĭ susŭ alege, — că dintr'acelŭ zapisŭ s'aŭ adeveritŭ pecumŭ Călimăneştiĭ atâta moşiia li s'aŭ alesŭ cu schinbătura č-aŭ luatŭ şi cu parte lorŭ de moşiia č-aŭ avutŭ, să ţiie eĭ ğumătate dinŭ stîlpulŭ luĭ Beleĭ.. Şi, luîndu sama, nu numaĭ Velŭ Log[o]f[ă]t, ce şi alţĭ boiarĭ, aŭ cunoscutŭ greşala, şi, arătându-ne dumn[ea]luĭ Velŭ Logof[ă]tŭ, şi noĭ amŭ adeveritŭ c'aŭ fostu greşală, ş'amŭ ruptu ispisoculŭ Domnii Sale luĭ Mihaĭ-Vodă, ş'amŭ datŭ şi amŭ întăritŭ şi amŭ înnoitŭ de la Domniia Mea cu acestŭ ispisocŭ după cumŭ amŭ aflatŭ dreptate, ca să ţiia Başotă Vist[ieriul] triĭ stîlpĭ şi ğumătate şi cu hăleşteiale cute patru dintr'acelŭ satŭ... Aşijdere şi alţĭ răzeşĭ de s'orŭ maĭ afla să ceia moşiia înŭ satŭ înŭ Dolnicenĭ, toţĭ să aibă a merge la acè ğumătate de stîlpu care s'aŭ alesŭ de s'aŭ datŭ Marii... Darie Donicĭ V[e]l Log[o]f[ă]t. Tănasie diacŭ."

15. Iaşĭ, 20 Mart 7239 (1731). „Antonie arhiepiscopŭ i Mitropolitŭ sučavschii, Daniilŭ episcopŭ romanschii, Misailŭ episcopŭ radovschii, Ghidioanŭ episcopŭ huşschii, Darie Donicĭ Velŭ Logofătŭ, Ionŭ Pălade Velŭ Vornecŭ de Ţara-de-ğosŭ, Costantinŭ Rusătŭ V[e]lŭ Vor[nicŭ] de Ţara-de-susŭ, Costantinŭ Costache Hatmanŭ, Iamandi Velŭ Post[elnicŭ], Iordache Catacuzino Velŭ Spăt[arŭ], Toaderŭ Pălade Velŭ Banŭ, Iordache Catacuzino Velŭ Pah[arnicŭ], Sandulŭ Sturdzea Velŭ Vist[ierŭ], Toaderŭ Costache Velŭ Stol[nicŭ], Aristarho Velŭ Comisŭ, Mihălache Sturdzea Velŭ Clucerŭ, Vasilie Sturdzea bivŭ Velŭ Med[elnicerŭ], Mironŭ Donicĭ Velŭ Jit[nicierŭ], Lupulŭ Gheuca Sărdariŭ, Lupulŭ Năstase Velŭ Armaşŭ, Neculaĭ Hrisoverghie Velŭ Şet[rarŭ], Costantinŭ Cucoranulŭ Velŭ Pit[arŭ], Ionŭ Sturdzea trete Logofătŭ, Cucoranulŭ Vor[nicŭ] i Stărce i Anghe-

lache i Pilatŭ Vornecii de Poartă“, daŭ mărturie în același proces.

16. 2 April 7267 (1759). Ioan Theodor Voevod, pentru „Paraschiva pre care aŭ ținut-o Vasile ficiorŭ luĭ Ilii ce aŭ fostŭ Pitariŭ-Mare“ cu privire la hotarele Dolnicenilor. Marturĭ: Domnul, fiiĭ, Ștefanŭ Rusătŭ Vel Log., Iordache Balșe Vel Vornic de Țara-de-jos, Mihălache Sturdza Vel Vornic de Țara-de-sus, Vasile Razul Hatman, Enache Vidali Vel Post., Ioniță Cantacuzino Vel Vist., Ion Cantacuzino Vel Spat., Andronache Vel Ban, — Vel Cămănar, Ienacache Guliiano Vel Comis, Lupul Costache Vel Pah., Ștefan Rusăt Vel Stol. [Și numele boierilor cu chinovar.]

II. *Acte privitoare la Țiganĭ.*

1. Iașĭ, 20 Maiŭ 7094 (1586). Petru-Vodă, pentru cneaghina Drăgăneasa, văduva luĭ Drăgan Vel Logofăt, cu fiiĭ Teodorŭ și Iurașco și Anna, cari aŭ ca Țiganĭ pe One, Gliga, dațĭ soțuluĭ eĭ de Alexandru și Bogdan-Vodă; сам Дрѣган логофет покоиннии из ладиганскои земли [= care Drăgan Logofăt a murit în Silesia]. Iscălesc Andreĭ Hatman, Stroicĭ. Damiianŭ.

2. Iașĭ, 20 Decembre 712—. Ștefan Tomșia Voevod, pentru Pătrașco Bașotă, cu privire la Țiganiĭ Cocoș, Horușco, Melintie, Cașuchea, Țonța, Măguța, Negreaiŭ Frănculŭ, Luca, Șimonŭ, Vărvara. Ghianghea Velŭ Logofăt, Dumitru.

3. C. [1630.] Eŭ Gavrilŭ Tăutulŭ mărturisimŭ cu ačastă scrisore a nostră cumŭ eŭ de bună voia nostră amŭ tocmitŭ cu dumnealuĭ cu Gheorghie Roșca Vistiiarniculŭ, și i-amŭ văndutŭ aĭ noștri de moșie Țiganĭ, anume Tecla cu fečoriĭ săĭ Costantinŭ și Lupulŭ și cu fetele eĭ Catrina și Vasilca și cu fečoriĭ lorŭ, dereptu doĭdzecĭ de leĭ banĭ gata, ca să fie dumisale direaptă cumpărătură de la noĭ, ca să-șĭ facă și deresŭ domnescu pre dinșiĭ. Eŭ însumĭ cu măna mè amŭ scrisŭ, ș'amŭ pecetluitŭ, ș'amŭ iscălitŭ, să să știe. Pisŭ u Iasŭ, F[e]v[ruarie] 20 dni.

[Iscălitura. Pecete cu o stea.]

4. Iașĭ, 5 August 7139 (1631). Moisi Moghila, pentru Pătrașco Bașotă, Vistearnicŭ-Mare, cu zapis al luĭ „Iurașco Bașotă ce aŭ fostu Vornic, și de la Roșca Vistearnicŭ, și de la oamenĭ bunĭ și bătrânĭ“, pentru o vînzare, de la „fičoriĭ Tudoriĭ“; se vinde Țiganul Platon, pentru „doaodzăcĭ de galbenĭ, banĭ bunĭ“ și o iapă. — Pecete peste hîrtie ruptă.

5. Ispisocŭ sîrbescu de la Vasile-Vodă, dinŭ vleatŭ 7144 [1635], Noe[m]v[rie] 18.

† Adecă aŭ venitŭ denainte noastră și denainte a tuturorŭ alorŭ noștri moldoveneștĭ boiarĭ, a marĭ și a micĭ, Dumitru Hromŭ, fečorulŭ luĭ Năstase, nepotulŭ Doamneĭ Măricăĭ[1], de a luĭ bună voie, cu nime nevoitŭ, nicĭ silitŭ, și aŭ văndutŭ aĭ siaĭ dreptĭ șerbĭ țiganĭ, anume Pepelea fečorulŭ luĭ Gavrilŭ și cu fičori luĭ. Aciaștĭ aŭ văndutŭ aluĭ nostru credinčosŭ și cinstitŭ boiariŭ Pătrașco Bașotă Marele-Logofătu, dreptu zăci ughĭ roșiĭ. Și întru aceaiașĭ iară aŭ venitŭ denainte noastră și denainte boiarilor noștri Nastasiia și soru-sa Greaca, fiati ali Anghelinii Bărboae, tijŭ nepoti ali Doamneĭ Măricăĭ, de a lorŭ bună voie, de nime nevoite, nicĭ asuprite, și aŭ văndutŭ iarășĭ aĭ seĭ dreptĭ șerbĭ Țiganĭ, anume Nastasiia, tijŭ fata luĭ Gavrilŭ, soara Pepealeĭ, ce scriemŭ maĭ susŭ, și cu fečori eĭ; care aceștĭ Țiganĭ aŭ fostu dreptĭ de moșiia Doamneĭ Măricăĭ. Decĭ iale aŭ văndutŭ tijŭ credinčosuluĭ și cinstitŭ boiarinuluĭ nostru luĭ Pătrașco Bașotă Velŭ Logof[ă]tu dreptu 8 ughiĭ roșiĭ. Și, sculăndu-să alŭ nostru credinčosŭ și cinstitŭ boiarinŭ Pătrașco Bașotă Velŭ Log[o]f[ă]tu, și aŭ plătitŭ deplinŭ cu aceĭ banĭ ce scriemŭ maĭ susŭ, 18 ughĭ roșiĭ, în mănuli luĭ Dumitru Hromŭ, fečorŭ Nastasii Cĭolpănias[eĭ], și înŭ mănuli Nastasii și Greaciĭ, fetiali Anghelinii Bărboae, toțĭ nepoțiĭ Domniĭ Măricăĭ, denainte noastră și denainte boiarilor noștri. Dreptu aceaia, dacă amŭ văzutŭ de a lorŭ bună voie, tocmală și deplină plată, iarŭ noĭ însășŭ amŭ datŭ ș'amŭ întăritŭ aluĭ nostru credinčosŭ și

[1] A luĭ Ion-Vodă, fata luĭ Lupea Huru.

cinstitŭ boiarinŭ, luĭ Pătraşco Başotă Velŭ Logof[ă]tu, prea aceĭ de maĭ susŭ numiţĭ Ţiganĭ, pecumŭ ca să-ĭ fie şi de la noĭ drepţĭ şerbĭ ţiganĭ şi cumpărătură şi uricŭ şi întăritură cu totŭ venitulŭ, neclătitŭ înŭ viacĭ.

Amŭ tălmăcitŭ eŭ, Axinte Uricariulŭ, să să ştie. — U Ias, l[e]t 7216 [1708], Iun[ie] 9.

Pe dos:

Pepele Ţiganŭ.

Fečorĭ Pepeli ce să află la mănăstria (*sic*) Bărboĭ:
Ghiorghi, fečorŭ luĭ Dumitraşco Pepeli.
Ioniţă bratŭ Ghiorghi.
2 surorĭ, tijŭ a lorŭ.

Păstrat în originalul, datat: Iaşĭ, 18 Novembre 7144 (1635). Vasilie-Vodă, pentru Dumitru Hromŭ, fiul Nastasieĭ кнѕк гспжда марика, care vinde pe Ţiganul Pepelea, fiul luĭ Gavril, — luĭ Pătraşco Başotă Marele-Logofăt, pentru ѕг жwлти. „Nastasiia şi sora eĭ Greaca, fetele Anghelineĭ Bărboae, тиж кнѕкwке гспжда марики“, vînd aceluiaşĭ pe Ţiganca Nastasiia, fata luĭ Gavril, sora luĭ Pepelea, „carĭ Ţiganĭ aŭ fost drepţĭ de danie (дѣдâнѕ) Doamneĭ Maricăĭ (марикѣї). Maĭ jos: „Dumi ru Hromŭ fiul Nastasieĭ Cĭolpăneasa“.

Iscălitura Domnuluĭ. — Dumitru.

6. Iaşĭ, 9 Februar 7144 (1636). „Savinŭ Prăjesculŭ Velichi Dvornicŭ“ vinde un Ţigan luĭ „Petraşco Başotă Velichii Logofetu“.

7. Iaşĭ, 28 Mart 7144 (1636). Vasilie-Vodă, luĭ Toaderŭ Moţocŭ, pentru un Ţigan. Slavon.

8. 28 Mart 7144 (1636). Vasilie-Vodă. Pentru vînzarea, de Toderŭ Moţocŭ, a Ţiganceĭ Mărica, soţia „Pepealiĭ Ţiganuluĭ“, de la „părintele luĭ Moţocŭ č-aŭ fostŭ Vornicŭ“. Se vinde luĭ Pătraşco Başotă Mare-Logofăt, cu 15 ughĭ, „banĭ bunĭ“.

Tradus de Axinte Uricarŭ la Iaşĭ, 9 Iunie 7216 (1708).

9. Iaşĭ, 7148 (1639-40). Vasile-Vodă, pentru Ghiorghie Corosteanulŭ în proces cu „Bălşoae“, pentru Ţiganĭ. Ea nu se presintă, şi pierde. Era Ţiganul luĭ „de moşie“. „Iarŭ

de unŭ calŭ ce dzice Bălşoae c'aŭ datŭ pentru acestŭ Ţiganŭ orecuĭ, să-şĭ čară calulŭ de la cine l-aŭ datŭ.“

10. Iaşĭ, c.1640. Vasilie-Vodă. Pentru Ţiganĭ, luĭ Gheorghie Corosteanulŭ: Bălaia, Ştefulŭ, Petrea, Maghiţa, Tiionŭ, Radulŭ, Calina, Făntăna, Urco, Drăghina, Simziiana, Cĭorrăia, Toaderŭ Dudulea, Vasiica, Sora, Buzuca (bărbat), Măriica, Ihnatŭ, Dolca, Căţa, Nistorŭ, Petrimanŭ. — Gavrilaşŭ Velŭ Log. Dumitraşco.

11. Iaşĭ, 31 Mart 7153 (1645). Vasilie-Vodă, pentru „Ghiorghie Roşca bivŭ Vistiarnicŭ“, dîndu-ĭ Ţiganĭ: Stan, Mărica, Andonie, Griul, Măriia, Odochiia, Furnica, — cumpăraţĭ supt Radul-Vodă de la „Necoară Moţocŭ Dvornicŭ“, pe 8г жолтн. Toderaşco Vel Logofăt.

12. C. 1650. Vasilie-Vodă. Luĭ Ghiorghie Corosteanuluĭ, pentru Ţiganĭ „č-aŭ avutŭ părintele săŭ Drăganŭ Logofătulŭ de la Pătru-Vodă“. Nume: Bălaia, Piatrea, Maghiţa, Ivanŭ, Calina, Slavŭ, Făntăna, Dumanŭ, Urco, Drăghina, Agafiia, Simdziiana, Cĭorrăia, Toaderŭ Dudulea, Văsiica, Uzuca (bărbat), Toaderŭ Vişină, Dolca, Tomşea, Colţea, Căţa, Nistora, Piatrimanŭ, „doĭ copile“. Traduce, („scrie“) Vasilii Uricarŭ.

[Pe dos, listă:] „Bătogŭ, Ianoşŭ, Raţŭ, Lupaşco, ača fie ce o ţine Nego[i]ţă Carăiman Ţiganulŭ, ce-ĭ bucătarŭ la Vas[ile] Logof[ă]t, Brodana.“

13. Iaşĭ, 16 Maiŭ 7166 (1658). Ghiorghi Ghica-Vodă cătră „părcălabĭ şi la slugile Domnieĭ Meale cariĭ veţĭ înbla pentru Ţiganĭ şi la gĭudzĭ şi la vătaşĭ de Ţăganĭ“, pentru aĭ luĭ „Toaderŭ şi luĭ Zosimŭ, fičoriĭ răpousatuluĭ Pătraşco Başotă ce-a fostŭ Lugofătŭ-Mare.“

14. C. 1680. Izvodŭ de Ţiganiĭ cariĭ pe unde săntu... Dinŭ susŭ de Rămnicu în satu..., Vasilie Pane..., Pavălŭ fratele Sanduluĭ alăutarŭ..., Anča fata Iftincăĭ, nepota luĭ Marcu, la Căpitanulŭ; Aniţa fata Ilinciĭ, nepota luĭ Onŭ, la Faraoanĭ, în Ţara Munteniască...; ficĭorulŭ luĭ Gligoraşŭ Săvati la Zlătariulŭ, şi Vasilie în Focşenĭ la Maca Ţiganŭ, Simionŭ sinŭ Costandinŭ Negrulŭ alăutariulŭ..., Cărstăna, la Buhuşu.

Izvodŭ de Țiganĭ cariĭ sintu pe la boerĭ, să să știe... Geferŭ sin Anghelinii, Albicŭ fičoru luĭ..., Romășcanŭ fratele luĭ Albicu, Grue..., Macsin, snă Baduluĭ, 4 fičorĭ, tijŭ la Visterniculŭ Toderașcu, Iona ce o ține Bonculŭ, fata Crețuluĭ..., Necșe fata Stoicăĭ..., Lazor fičorulŭ Ioniĭ ce aŭ ținut-o Șoșŭ..., fičori Ioani, Beiulŭ..., Ionŭ nepotŭ luĭ Lazorŭ de soră..., Nene sin Eșenciĭ..., Trătadie fičori Slavniĭ, nepoțĭ Drăgăliniĭ; Istratie, fata luĭ Dumitru, după purcariŭ.

Izvodŭ de vecinĭ dinŭ Vorăntăreștĭ. Solomonŭ, Ilie sinŭ tăbăcariuluĭ; Dumitrașcu fičorulŭ Mironese și Neculaiŭ fičoriĭ Tangăĭ, Năculaiŭ și Gavrilŭ și Ștefanŭ, fičoriĭ Nacăĭ, fičoriĭ luĭ Bărna Ionașcu.

15. C. 1680. [Fragment de scrisore :] Întru totŭ cinstitŭ dumn[ea]ta nene, părintele mieŭ, să fiĭ dumn[ea]ta sănătosŭ, depreună cu iubitŭ soțulŭ dumitale, și poftimŭ de la milostivolŭ Dumn[e]dzăŭ ačastă puțină scrisoare a noastră să afle pre dumn[ea]ta cu bună sănătate. De veĭ osteni dumn[ea]ta a întreba de sănătatea nostre, să știĭ dumn[ea]ta că ne aflămŭ cu sănătate, denŭ mila milostivuluĭ Domn[e]dzăŭ. Alta, tămplăndu-să dumisale frateluĭ Toderașco a merge în țară, înțelegăndŭ că i-aĭ poruncitŭ dumneata, prilejendu dumn[ea]luĭ aice la nuĭ, amŭ scrisŭ la dumn[ea]ta părintelŭĭ mieŭ pentru dumnealuĭ fratele Toaderŭ, ca să-lŭ erțĭ dumn[ea]ta după greșala č-aŭ greșitŭ, ca unŭ părinte milostivu; să nu te înduri dumneata de dănsu. Fie-țĭ dumitale milă, părintele mieŭ, că blagoslovenie părinteluĭ îĭ de mare folosŭ fičoruluĭ, ca și . . . La dzestre, de aŭ luatŭ maĭ multu, așè va lăcomi si è și din moșie... cu noĭ, de care lucru ne rugămŭ dumitale, părintele nostru, de înpărțială driaptă ca să ni facĭ dumn[ea]ta, să mulțemimŭ dumitale ca părinteluĭ nostru milostivŭ. Că dumnealorŭ frațiĭ încă să pomenescu c'amŭ luatu și eŭ dzestre ca și soru-mè Marie, iarŭ dumneeĭ sora Marie adevăratŭ c'aŭ luatŭ acee ce i-aŭ fostu voe și ce i-aŭ plăcutŭ, iarŭ mie mi-aŭ datŭ ce și s'aŭ . . . Ș'aŭ luatŭ triĭ părțĭ, iar mie mi-aŭ datŭ a patra parte, și dintr'aceste mi-aŭ datŭ mie

ce nu i-aŭ trebuitŭ dumisale; păn mărgăritarŭ ce s'aŭ fostŭ înduratŭ de mi s'aŭ fostŭ datŭ, încă, pre urmă, cu rugăminte plăngăndu să e-l înprumutŭ, şi l-aŭ luatŭ ş'acela, ş'o păreche de sarje, care pănă astădzĭ nu le potŭ scoate. De care lucru să ştiĭ dumn[ea]ta, neno, c'amŭ făcutŭ dumisale frateluĭ Toderŭ... mi-aŭ opritŭ... cătŭ amŭ datŭ eŭ, şi să fie tocmală frăţască întru noĭ şi dumnealorŭ... [Ştiĭ] dumneata, părintele nostru, că este viiaţă, dar este şi moarte: decătŭ pre urma dumitale să ne tragemŭ pre la ğudeţe şi la Devanurĭ, maĭ bini dumn[ea]ta, precum-ĭ maĭ bini şi maĭ cu dreptate, că toţĭ dentr'un părinte şi dintr'o maică săntemŭ născuţĭ, cariĭ, vădzindu că este cu strănbulŭ între fraţe, n'oĭ putè să tacŭ nice eŭ pentru şepte caĭ, č-amŭ avutŭ daţĭ de la muşe-mè, ce în... [du]mitale. Şi, cu atăta obărşindu, să fiĭ dumneata sănătosŭ.

A dumitale maĭ mică şi plecată fiică, Angheluşe Armăşoe, mă 'nchinŭ dumitali şi dumisali maicăĭ nostră, şi nepoata dumilorŭ voastre Rucsanda încă să închină dumilorŭ vostre de sănătate.

Întru cinstită măna dumisali neniĭ părinteluĭ nostru cu cinste şi cu sănătate să să dea."

16. C. 1680. Venit-aŭ nepotulŭ Toaderŭ de n'aŭ întrebatŭ păntru oamini otŭ Tomeştĭ; decĭ noĭ ştimŭ pe Andronicŭ fičorŭ Pinti, cu frate-seŭ, precumŭ săntu vecinĭ din Doroşcanĭ.

Fičori Iosipoeĭ, Samsonŭ şi Gavrilŭ şi Gheorghie.

Fičorulŭ Petresi, Mihăila.

Alecsandru aŭ fostu prisăcarŭ la Bălăneştĭ.

Tudorŭ.

Iuteşŭ, vecinŭ de Verceştĭ.

Bologŭ, tijŭ vecinŭ, otŭ Verceştĭ.

Pe aceştĭ oaminĭ amŭ apucatŭ la părinţi noştri vecinŭ, şi eĭ nu să tăgăduia că nu-sŭ vecinĭ.

Mărturisăscu cu frica luĭ Dumnedzeŭ la mana Maraeĭ (?).

[V°:] Mărturie pentru vecinĭ, de la Răcovaţoia.

17. Nîneştĭ, 17 Iunie 7200 (1692). „Gor[o]veiŭ, zetŭ Lupaşcu de Năneştĭ", vinde pe Ţiganca Mărie, cu „unŭ co-

pilŭ", fata „Păscălinii Gherghiciniţii", „de la socru-meŭ Lupaşcu Bočomŭ", — cu 20 „leĭ bătuţĭ". Marturĭ: Ionŭ Sturdzea C: iscalŭ (în act: „Postenicolŭ"), ereĭ Gorghii Focenco („popa Gherghi"), Costantinŭ bivŭ Cĭauşŭ, Necola Antohie Velŭ Şetrarŭ, şi eŭ Pavălŭ sinŭ Ştefanŭ otŭ Tutova m'amŭ întămplatŭ: azŭ Pavălŭ iscalŭ (foarte frumoasă caligrafie), azŭ Costantinŭ iscalŭ, azĭ Mihăilachiia, Chiriţa, Apostulŭ, Naculŭ, Dosofteĭ egumenŭ iscalŭ, Dragomirŭ (şi „popa Bosie" în text)".

18. Iaşĭ, 4 Novembre 7201 (1692). Mihaĭ Răcoviţă, pentru Gavril Leaca Postelnicul şi Iordachi Cantacuzino cu privire la Ţiganĭ. Leaca-ĭ are „de pe maică-sa Cărstana, fata luĭ Bučumŭ č-aŭ fostu Stolnicŭ-Mare". Iordachi arată că are *drese*, dar nu le aduce. „Gĭudecă cu dreptulŭ după leagia ţărăĭ." „Iarŭ până atuncia să aibă Medelniciarulŭ a-ĭ da Ţiganiĭ pe ispisocŭ ce ni-aŭ arătatŭ". Pecete mare.

19. „Cinstite al mieŭ frate maĭ mari, dumn[ea]luĭ cumnatulŭ Teodorŭ Pălad[e] Velŭ Vist[ieriŭ], cu fericita sănătate mă 'nchinŭ dumitale. Nu supărŭ maĭ multŭ pe dumneata, fără cătŭ facŭ ştire dum[itale] pentru o Ţigancă de pe Cĭaureştĭ, cari aŭ fostu după un Ţiganŭ a dum. Pitariuluĭ Iliia, care aŭ făcutu depreună 4 copiĭ, şi eŭ amŭ înpărţitŭ copii cu Pitariulŭ: 2 amŭ luatŭ iaŭ şi 2 dum. Pit[ar]u Ilie. Şi aşeşŭ atuncia i-amŭ schimbatŭ cu văru-mieŭ Neculaĭ Şoldanŭ, avăndu doĭ Ţigance după 2 Ţiganĭ aĭ mieĭ, şi văru-mieŭ Şoldanŭ iarăşŭ i-aŭ văndutu Pit[ariulŭ] Ilie, fiindu-ĭ şi cumnatu de pre Başotă Vist., precumŭ arată scrisorile la măna Pit[ariuluĭ] Ilie acmu. Nişte ğudzĭ aĭ dum. cari îmblă de străngŭ Ţiganiĭ de pe Cĭaureştĭ, îĭ facŭ gălčavă, şi vorŭ să-ĭ ià Ţiganiĭ, cu poronca dumitale. La care acmu n'amŭ pututŭ să staŭ să vorovăscŭ cu dumn[ea]ta pentru ačasta. Darŭ poftescu pe dumn[ea]ta să n'aibă supărare dum. Pit. Ilie să i să ià vr'unŭ Ţiganŭ pănă oĭ veni eŭ de la Ţinutu, şi atuncĭ, dacă va fi să iaŭ dum., eŭ m'oĭ aşeadza cu dumn[ea]ta. Ačasta poftescŭ, şi mă rogŭ dum. şi fiĭ dum. sănătos. L[ea]t 7208 [1699], Oct[omvrie] 13.

A dum[itale] maĭ micŭ şi plecatŭ frate şi slugă
Nicol[ae] Cost[inŭ]."

20. C. 1700. „Cu părintescă [d]ragosti mă închinŭ dumitali, iubită fiica mè Marii. Iată ca amŭ trimesŭ pi Luca şi pi fičorulŭ bucătarulu[ĭ]; doră-ĭ avè o Ţigancă, orĭ dumnata orĭ nepotulŭ Iordachi, să însuraţĭ pi fičorulŭ bucătarulu[ĭ]; că niînsuratŭ nu-ĭ nădejdi a-l ţinè. Iară pentru Luca aŭ vinitŭ aice o Ţigancă; să răspundi că-ĭ a unuĭ Buzni; dumnata, dacă-ĭ socoti, să vorbe[ş]tĭ cu Buzne: poti-ĭ putè să o eĭ di la dănsulŭ c'un felŭ di tocmală, şi l-omŭ însura şi pi dănsulŭ şi pi urmă după morte mè şi pi dănsulŭ ţi l-oĭ da. Şi poftescu, Mario, să mă în[ş]tiinţiz cu adivăratŭ pentru bucătarŭ, cununatu-ĭ cu bună samă, orĭ nu-ĭ cununatŭ. Şi, orĭce-ĭ faci, săleşti di-ĭ însoră, di ţi voe să nu ti păgubeştĭ di dinşăĭ; că eŭ, di-i avè nişti copiĭ, ţi i-aşĭ da, şi acù, după morte mè, ţi-ĭ oĭ da şi pi acie. Săntu a dumitali mamă: Ghenar 8.

Catrina Donicĭ Stolničasa.

Iubitiĭ mele fiică Marie Stolničasa Hroničasa Irae *(sic!)* [Prunculeasa?], cu păritescă dragosti să dè.

21. După 1700. †Neculaĭ Costănŭ viitori Logofătŭ facemŭ ştire cu ačastă scrisoari a mia la măna văru-meŭ luĭ Neculaĭ Şoldanŭ Postelniculŭ, precumŭ ni-amŭ învoitŭ amăndoĭ şi amŭ făcutŭ schimbu cu nişte Ţăgance ce are văru-meŭ di pe Şoldanŭ după nisti Ţiganĭ alŭ meĭ, anume —, sora luĭ Caşuchi, ce o ţine Ionosŭ Ţiganulŭ şi pe fata eĭ Iliana, care o ţine Costantinŭ Ţiganulŭ, şi cu copii č-arŭ veni înŭ parte lor, şi unŭ copilŭ a luĭ Vas[i]lie Ţiganulŭ, fečorulŭ ğudeluĭ. Aceştĭ Ţiganĭ mi-aŭ datŭ văru-meŭ Şoldanŭ, şi eŭ amŭ datŭ văru-meŭ unŭ Ţiganŭ holteiŭ, anume Toaderŭ, şi pe Ştefăniia, fată mare, sor[ă] luĭ Toaderŭ, fečoriĭ luĭ Ştefanŭ Grosuluĭ Ţiganulŭ, — Ţiganca č-aŭ ţinut-o Grosulŭ, care Grosulŭ Ţiganulŭ aŭ fostu a luĭ Ilie de Visterie, iarŭ Ţiganca Grosuluĭ aŭ fostŭ a noastră de pe Cĭaureştĭ, şi, făcănd patru copiĭ cu Grosulŭ, ni-amŭ înpărţitŭ cu Ilie de Visterie, şi înŭ parte dumisali s'aŭ venitŭ Apostolŭ Mavrichi şi cu Nechita, iarŭ înŭ parte

noastră Toaderŭ și Ștefăniia, pe carii i-amŭ datŭ văru-meŭ luĭ Șoldanŭ, făcăndu schimbu. Decĭ, de s'ar scula cineva den Cĭaureștĭ ca să gălcevască pentru aceștĭ doĭ Țiganĭ, eŭ să aibu a da samă, iarŭ văru-meŭ Neculaĭ Șoldanŭ să-ĭ stăpăniască cu pace, iarŭ, sculăndu-să cineva dinŭ Cĭaureștĭ, și, de arŭ lipsi aceĭ doĭ Țiganĭ de la măna văru-meŭ luĭ Șoldanŭ, să aibu a-ĭ da", etc.

22. C.1700. Alŭ nostru de bine voitorŭ, dumneata cumnate Ilie, sănătate și totŭ fericitulŭ bini îțĭ poftescŭ dumitale de la milostivulŭ Dumnedzăŭ. Cinstitŭ răvașulŭ dumisali uncheșuluĭ Bașotă și unŭ omŭ cu o luminată carte Mării Sale luĭ Vodă mi-aŭ venitŭ, în care scriŭ pentru Bălăčanu Țiganulŭ, să-lŭ daŭ. De cari lucru eŭ Țiganulŭ nu-lŭ poprescŭ dumitale; numaĭ iată că și eŭ, nezăbăvindŭ, voĭ să vinŭ la Eșŭ, și oĭ aduce și Țiganulŭ cu mini la Eșŭ, și, dacă ne vomŭ putè așăza amăndoĭ, eŭ oĭ dà dumitali bănișorĭ gata. Ce poftescŭ pe dumneata să nu-mĭ facĭ maĭ multu zulumŭ, că, precumŭ îțĭ scriŭ dumitali, întru adevărŭ așă a fi, oĭ aduce Țiganulŭ la Eșŭ, de ne omŭ putè tocmi bini: de nu amŭ datŭ tal., a rămăni *(sic)*. Iarŭ pentru unŭ copilŭ a luĭ Ionŭ Țiganulŭ, aceia nu-ĭ nimicŭ: eŭ amŭ izvodŭ iscălitŭ de dumnelorŭ, și la dumnelorŭ este izvodŭ iscălitŭ de mini, și nu-ĭ nimicŭ aceia. Ionŭ Țiganulŭ aŭ avutŭ nișt[e] copiĭ cu ača Țigancă ce zicŭ dumnelorŭ, darŭ aŭ muritŭ și Țiganca și copii aceia cu totulŭ. Iarŭ Ionŭ Țiganulŭ aŭ luatŭ acmu de curundŭ o Țigancă a noastră, și cu aceia are vr'o 2 copilașĭ mititeĭ. Iarŭ, pentru Bălăčanu, i-amŭ spusŭ și frate-meŭ Scarlatache că i l-aŭ datŭ unchešulŭ Zbiere luĭ, dzicăndŭ c'a da elŭ altu Țiganŭ dumitale, aŭ ce poveste a hi avăndŭ, nu știŭ eli *(sic)*. Eŭ aceia nu puĭ la socotială. Dumneata veĭ întreba și pe frate-meŭ Scărlătachi, iarŭ eŭ, cumŭ zicŭ, oĭ aduce Țiganulŭ la Eșĭ, și'n ce chipŭ a hi, a hi. Ačasta poftescŭ pe dumneata, și să fiĭ dumneta sănătosŭ.

Alŭ dumitale cumnatŭ și gata spre slujbă:

Costandachi Velŭ Cluč[erŭ].

† Dumisale cumnatulŭ Ilie de Visterie cu bună sănătate să să dè.

23. C. 1700. Scrisoare către „Ilie Catar[giu] Hatman.“ Pomenit „părintele Ierimie ce era dechiŭ la Mitropolie“. „Ţiganca Bărdăniasa.“

24. C. 1700. Cinst[iteĭ] a noastră ca o soră, dumi[sale] cumnată Marioară Prunculieseeĭ, cu frăţască dragoste şi cu fericită sănătate mă închinŭ dumi[sal]i. Maĭ multŭ n'amŭ către dum[neata], făr' de cătŭ, fiindcă din vrere şi pronie luĭ Dumnezeŭ amŭ căsătoritŭ pe fiica noastră Marie după dumn[ea]luĭ Toaderŭ Jora Pit., n'amŭ lipsitŭ a înştiinţa, pentru doĭ copiĭ de Ţig[an], parte dinŭ Ioana Ţiganca, după înpărţială ci amŭ avutŭ cu dum[nealuĭ] înnainte dumisali Velŭ Logof[ă]tŭ, — iată aceĭ doĭ copiĭ ce sintu la dum[nealuĭ], i-amŭ datŭ de zestre fiiciĭ noastre Marii. Viindu dumn[ea]luĭ ginerele la dum[neata], poftescu să-ĭ daĭ copii aciĭ de Ţiganŭ fără de niciо smintială. Şi sintŭ alŭ dumi[tal]i ca u[nŭ] frate Iuni 6.

Ilie Sandul Stol[ni]c.

[Pe V°:] Ţig. de la Spat. Costinŭ Catargiu, u[n] copilŭ ce are să dè dinŭ Paraschiva fata Chimingeriţiĭ, soră cu Costantinŭ şi cu Ionŭ, pre care o ţine Preda Ţig[anulŭ] Spat[aruluĭ] Costinŭ Catargiulŭ.

Răvaşŭ pentru Ţiganĭ, de la mătuşa Marie Pruncules[a].

25. Înnainte de 1700. Adecă eŭ, Apostolŭ Catargiulŭ, scriŭ cu častă scrisoare a mè păntru o tocmală ce amu cu dumnialuĭ Mironŭ Stărce păntru nişte direse a Corăstanuluĭ ce-sŭ la mine; decĭ dumnaluĭ mi-aŭ datŭ doo sălaşi de Ţiganĭ, care mi-or plăcè, dintr' aceştĭ Ţiganĭ a Corăstanuluĭ, iară eŭ să-ĭ daŭ dumisale toate zapisăle şi urice[le] căte vorŭ hi a Corăstianuluĭ la mine. Şi ačastă tocmală o amŭ făcutu dinnainte a mulţĭ fičorĭ de boerĭ, anume Gligoraşŭ Rusulŭ Velŭ Spătarŭ şi Alecsanu *(sic)* Buhuşŭ Velŭ Pitarŭ şi Toderŭ ftori Spătarŭ şi Vasili Urechi şi alţĭ fičorĭ de boerĭ. Şi pentru credinţa amŭ iscălitu. — Apostolŭ Catargiulŭ bivŭ Postelnicŭ iscalŭ, azŭ Gheorghie bivŭ Postŭ.,

azŭ Alexandru Buhuşŭ Velŭ Pit[ariŭ], azŭ Toaderŭ Rusulŭ ftori Spăt[arŭ].

26. C. 1700. Ţiganiĭ de pe Pătraşco Başotă Logof[ă]tŭ. . . . Dumitru Pepele..., Ličulŭ..., Cheşco şi Horuşco şi Vasilie şi Melinte şi Caşuchi şi Ghiorghii Frăncul..., Ţunţa..., Leca, Măguţa, Platonŭ fečorulŭ Todoeĭ..., Bădica ğudele dum. Păladi Velŭ Vist., Mălaĭ Chingiulŭ, fečorŭ Saftiĭ otŭ Eşŭ;... aŭ făcutŭ 2 fete şi unŭ copilŭ..., fečorulŭ Lacătuşuluĭ, tijŭ Ţig. a Is[ă]cesculuĭ; Varticŭ fečoriulŭ luĭ Larionŭ aŭ făcutŭ pe Urăta cu o Ţigancă a Domniĭ Saftiĭ..., Tofanŭ, Damaschinŭ, Horuşco Ţig. aŭ muritŭ înŭ Băcanĭ, şi fečoriĭ luĭ înŭ Băcanĭ aŭ rămasŭ. Fečoriĭ luĭ Negriĭ Frănculŭ să află la Lăţăştĭ. Titia, soră luĭ Mălaĭ, Gavrilŭ coruerиŭ, tijŭ fečorŭ Saftiĭ, ce-ĭ cărşmariŭ înŭ Bor *(sic)*. Costantinŭ fečorŭ luĭ Vas[i]lie Mişco, a Păşcan[uluĭ], cu toată săminţie luĭ... Pentru aceştĭ s'aŭ făcutŭ carte de blestemŭ, cine i-a tăgădui. Toderŭ fečorulŭ Măriuţiĭ, fata luĭ Vas[i]lie Narteĭ, ce iaste la Gălata, şi maĭ săntu 2 Ţi[ganĭ] la Gălata, fetele luĭ Gligorii Nartiĭ sfetitorŭ, şi o Ţigancă, Marie magopaţa.

27. C. 1700. Listă de Ţiganĭ: „Sava, Ilena, Sofronie, Halunga (Halungăĭ), Floar[e], Ţica, fata Floriĭ, Flore fečorŭ Savăĭ, la Sărdăroae Cărstiĭ, Dochiţa, Cărstăna fata Raduluĭ, č-aŭ ţinut-o Bărnă Ţiganulŭ, a luĭ Buhuşŭ, Calie, fata Raduluĭ...

28. La alŭ nostru de bine voitorĭ dumneluĭ Gavrilaşco Post[elnic], sănătaate şi totŭ fericitulŭ bine poftimŭ dumitale de la milostivulŭ Dumnezeŭ să-ţĭ dăruiască: întămplarea aceştiĭ scrisorĭ către dumneta nu iaste de altă fără de cătŭ facŭ ştire dumitale pentru unŭ Ţiganŭ alŭ dumitale, Temuşŭ; veĭ şti dumneta că iaste la noĭ căsătoritŭ, după o Ţiganca a nostre, şi, înţelegăndŭ că veĭ să-lŭ vezĭ domneta, ce pohtescu prea domneta, maĭ bine să fie la noĭ decătŭ la alţiĭ, că iaste păcatŭ să să desparţă de Ţigancă. Numaĭ domneta mie-ĭ scrie pre cătŭ i va fi preţulŭ, şi eŭ voiŭ tremite dumitale baniĭ. Pe cine veĭ tremete domnata cu scrisoarea, şi, făcăndu-mĭ dumneta

acestŭ bine ca să fie la noĭ, şi noĭ de ce ne veĭ pohti, gata vomŭ fi a sluji dumitale, orĭ de ce. De ačast[a] să avem, domneta, răspunsulŭ dumitale. Ačasta mă rogŭ dumitale. Şi mila luĭ Dumnezeŭ să fie dumitale de ajutorŭ.

Iunie 18 dni, leat 7212 [1704].

De bine voitorŭ dumitale

'Ιωάννης . . αρ., Κλωτζάρης τῆς ῎Αριας."

29. 6 Iunie 7217 (1709). Mihaĭ Răcoviţă, pentru pîra luĭ Ştefan Hăbăşescul pîrcălabul cu „Ionŭ Buhuşŭ č-aŭ fostŭ Logofătŭ-Mare", pentru Ţiganca „Măriia, fata luĭ Gavrilŭ Nevriga", vîndută luĭ „Rugină Jitniceriulŭ". Ar fi *plătit* tatăl Hăbăşesculuĭ pe Gavril Nevriga „de la perdzare, pentru neşte furtuşagurĭ". O iea şi o vinde din noŭ fiul. Se hotăreşte a da luĭ Buhuş „o Ţigancă cu copiĭ de potriva aceĭ Ţigance". Decĭ „s'aŭ aşedzatŭ". Iscălitura Domnuluĭ. Pecete mică.

30. Iaşĭ, 17 Iunie 7217 (1709). „Antohie Jora Velŭ Log[o]f[ă]t" dă zapis „luĭ Ştefanŭ Habăşesculŭ părcălabulŭ" pentru datoria „nepotu-mieŭ Costantinŭ Scărlatŭ". Frumoasă iscălitură: „Antiohie Jor[a] Velŭ Log[o]f[ă]tŭ".

31. Zapis al luĭ „Ştefanŭ Hăbăşesculŭ č-aŭ fostu părcălabŭ" pentru „Marga Buligiasa Ţigancă, cu fiul Budza"; îĭ avea de la Antiohie Jora şi nepotul Costantinŭ Scărletŭ. Şi o Ţigancă, „fată a Gherghecianiţiĭ". „Goroveiŭ, ginerile luĭ Lupaşco Bučumŭ". Iscălesc: „DimitraşcoVelŭ Hat[manŭ], Vasilie Popa ur[i]carŭ".

32. Iaşĭ, 7 Iulie 7217 (1709). Mihaĭ Răcoviţă, pentru judecata luĭ „Gavrilŭ Leaca Postelniculŭ" cu „Simionŭ fečorulŭ luĭ Neofitŭ". Pomenit „Pavălŭ Ţiganulŭ, tatălŭ luĭ Vasilie Ţiganulŭ". „Vădzindŭ Domnie Mea că s'aŭ scăpatŭ şi n'aŭ venitŭ la dzi precumŭ i s'aŭ poroncitŭ, l-amŭ datŭ Domnie Mea rămasŭ pe Simion dinŭ toată leage ţărăĭ, ca să nu maĭ aibă triabă, nicĭ să maĭ scornească pără, saŭ să-ĭ maĭ stăpânească." — „Dumitraşco Velŭ Hat-[manŭ] кь днван."

33. Iaşĭ, 21 Septembre 7218 (1709). „Gavrilŭ, fičorulŭ luĭ Mironŭ Stărcea", „fiindŭ eŭ datorŭ luĭ Suleimanŭ Tur-

culŭ cu patrudzăcĭ de vedre miiare, şi neavîndu să-ĭ daŭ mierea, şi avîndu nevoia marea de sprea Turcu, amŭ scosŭ unŭ Ţiganŭ alŭ mieŭ dreptu de moşiia, la vîndzarea.“ Alţiĭ „înŭ parte fămeiĭ luĭ, fiindu Ţigancĭ a dumisali Log[o]fătiasăĭ, de Valea-Sacî... Şi amŭ întrebatŭ de fraţiĭ mieĭ, şi nime n'aŭ vrutŭ să cumperea. Decĭ, fiindu-mĭ dumnealuĭ Ilie de Visteriia nepotŭ, amŭ cădzutŭ la dumnealuĭ cu rugăminte ca să priimască dumn[ea]luĭ prea acelŭ Ţiganŭ... şi să mă mîntuiascî de sprea Turcu. Decĭ, neavîndu nicia dumnealuĭ mierea, aŭ plătitŭ Turculuĭ cu banĭ, căte cincĭ orţĭ de vadră, pecumŭ îmblă mierea acmu... Neîncăpîndu alţiĭ să cumperea, aŭ cumpăratŭ dumnealuĭ, fiindu-mĭ nepotŭ.“ Să-şĭ facă şi „ispisocŭ domnescu“. Marturĭ şi „slujitorĭ“. „Şi Ţiganulŭ să i-lŭ aducŭ cu fečorŭ cu totŭ, de astădzĭ, Săp. 21 de dzile, pănă în 2 săptămănĭ; iarŭ, de n'arŭ hi la dzi, cătă cheltuială s'arŭ faci, toată să fie de spre mine. Şi eŭ, Axintie Uricariulŭ, amŭ scrisŭ cu dzisa luĭ Gavrilŭ Stărcia, să să ştie.“ Pune pecete şi iscăleşte. „Cĭogoloaia, Ionŭ Balşŭ bivŭ Velŭ Stol[nicŭ], Sandulŭ Crupenschi Vor[nicŭ] (?), Ştefanŭ Hăbăşesculŭ părcălabŭ, Bejanŭ Hudecĭ Vornicŭ de glot[ă], Costantinŭ Roşca Clucerŭ, Andreĭ otŭ Vist[ierie], Gligorie diiacŭ.“

34. C. 1709. „Izvodŭ de oam[enĭ], de Ţiganĭ, cu slova unchesuluĭ luĭ Mironŭ Stărcia Cluč., de Ţiganiĭ luĭ Gheorghii Corostianulŭ, cari-ĭ aŭ apucatŭ şi unchesulŭ Mironŭ Stărce, ş'aŭ şi stăpănitŭ păr' a nu pribegi înŭ Ţara Leşască cu Petriceico-Vodă, şi acestu Ghiorghii Corostanulŭ aŭ fostŭ vărŭ primare şi cu moşulŭ meŭ, Andronicŭ Părvulŭ, şi, la aceştĭ Ţiganĭ de s'arŭ afla undeva, are triabă şi moşulŭ meŭ Părvulŭ.“ „Climintie, Olecsa Boboričŭ, Ştefanŭ Horbatii Grosulŭ, Vas[i]lii Cutuluĭ, Larionŭ, Ionaşco bucătarŭ, Nechita viz[i]tiŭ.“

Altă mînă: „Pentru aceştĭ şmirĭ (?) de Ţiganĭ amŭ datŭ izvodŭ anume la Toderŭ Niagulŭ, văt[afulŭ] de Ţiganĭ dum. Pălad[i] Velŭ Vist[ieriŭ], caril[e] este vătavŭ de Ţiganiĭ otŭ Focşenĭ... 7250 [1742], Iuli 22.“ Alta: „Va-

s[i]lie Coca, ğudele Hat[manuluĭ] Costache, să să întrebe pentru aceste niamurĭ de Ţiganĭ.“

35. C. 1710. Listă de Ţiganĭ. „Ţiganulŭ Macsănŭ Chimigerĭ, a mănăstiriĭ Dobrovăţuluĭ, ţine o Ţigancă a noastră a Săculuĭ, anume Ştefăniia, fată luĭ Totoiŭ.

Unŭ Ţiganŭ Ionŭ, cari să află la noĭ, îl facŭ că iaste dintr'unŭ Tărcanŭ, darŭ noĭ cu ačastă pricină îlŭ ţinemŭ, că iaste dintr'unŭ neamŭ de Ţiganĭ Ţungheleştiĭ, şi elŭ iaste fečorŭ unuĭ Ţunghelŭ, dintr' aceĭ Ţungheleştĭ; iarŭ, arătăndu dovadnicĭ cum că este fičorŭ luĭ Tărcanŭ, noĭ nu l-omŭ popri.

Ghedeonŭ episcopŭ Romanschii.“

Nume: Ţuţuĭ, Măteĭ Jitariulŭ.

36. 29 Iunie 7218 (1710). „Ştefanŭ Hăbăşesculŭ bivŭ părcălabŭ“ dă zapis „nepotuluĭ Ilie otŭ Visterie“, pentru vînzare de Ţiganĭ (şi Budza), de la Antiohie Jora Hatmanulŭ (pomenit „nepotulŭ dumisale Scărlatŭ“). „Decĭ eŭ încă i-amŭ văndutŭ dumisali dreptŭ cindzăcĭ de vedre de mieria ca să dè dumneluĭ pentru meni unuĭ Turcu ce-ĭ săntu datorŭ, şi ača miere ca să o dè dumneluĭ la toa[m]nă, la vreme miereĭ, şi să mă scoată pe mine dentr' ača datorie... La acesta zapisu s'aŭ tănplatŭ dumneluĭ cumnatulŭ mieŭ Duracŭ şi dumneluĭ Bĭjanŭ Vorniculŭ.“ Iscălesc „az Losenschi (?) Duracŭ, Bejanŭ Hudecĭ Vornicŭ glotnii, marturŭ; Ursulŭ otŭ Vist[ierie], marturŭ; Vasili Popa, uricarŭ, mart[urŭ]“.

37. Iaşĭ, 15 Maiŭ 7219 (1711). „Alexandra ce amŭ fostŭ soţŭ a luĭ Dumitraşco Drăguşesculŭ bivŭ ftori Comisŭ, fata luĭ Toaderŭ Prăjăsculŭ denŭ satŭ denŭ Onceştĭ denŭ Ţănutulŭ Niamţuluĭ, denpreună cu fičoriĭ mieĭ, anume Ionŭ şi Iliie şi cu fiica mea Aniţa“, dă zapis luĭ „Sandulŭ cupeţulŭ snă Maniĭ, ginerile a răpăusatŭ Mihăĭ ce aŭ fostŭ cupeţŭ, precumŭ să să ştie, căndŭ aŭ fostŭ în dzilele Domnuluĭ nostru şi oblăduitoriŭ ţărăĭ Moldoveĭ Dimitrie Cantimirŭ Voevodŭ, de nime siliţĭ, etc., cu toţĭ fii mieĭ şi cu fata mea, amŭ văndutŭ dumisale unŭ Ţiganŭ dreptŭ 40 de leĭ..., căci i s'aŭ cădzutŭ dumisale să-lŭ cumpere, fiindu-mĭ

nepotŭ de vară primare". „Antiohie Jora Hatmanŭ, Casandra Prodănesă, Ionŭ sinŭ Prodanŭ, eroddiaconŭ Ghedeonŭ Arapulŭ; marturĭ; Ilii Prodanŭ, Toderŭ Arapulŭ bivŭ Armaşŭ; şi cŭ Statie, diacŭ Hatmanŭ Antiohie Jora, amŭ scrisŭ."

38. Iaşĭ, 26 Mart 7220 (1712). „Costantinŭ snă Scărlatŭ" dă „a mè draptă şarbă, o copilă de Ţiganŭ, anume —, fata luĭ Arsăniia Ţiganulŭ, nepoată Macarii..., ginere-meŭ luĭ Iliia şi nepoata-mè Irinii, fata luĭ Duracŭ, ca să-ĭ hiia dumilorŭ sale draptă şarbă şi Ţigancă, şi cuconilorŭ dumilorŭ sali şi nepoţilorŭ şi strenepoţilorŭ dumilorŭ sali, careli iĭ vorŭ alege Dumnădzăŭ... Denainte Sfinţii Sali Mitropolitului, a boerĭ marĭ şi a micĭ."

39. 23 Iulie 7221 (1713). „Vasili Medelniciarulŭ" vinde „şerbĭ Ţigani", luaţĭ de la Goroveĭ, luĭ Ilie de Visterie, cu 22 de leĭ. Marturĭ: „Leca, Bejanŭ Hudecĭ Vornicŭ glotnii, Andreĭ Log[o]f[ă]tŭ otŭ Vist[ierie], Ghiorghie Dzărulŭ".

Cf. şi „suretŭ ce s'aŭ scosŭ pentru neşte Ţiganĭ de pe unŭ ispisocŭ ce s'aŭ scosŭ de la Ştefanŭ-Vodă, dinŭ veliatŭ 7122 [1613], Dech[emvrie] 22, iscălitŭ de Beldimanŭ č-aŭ fostŭ Logofătŭ-Mare, pentru unŭ Ţiganŭ anume Gănba... Iarŭ într'unŭ izvodŭ carele-ĭ cu slova luĭ Andreĭ Răcoviţă, fečoruluĭ luĭ Neculaĭ Răcoviţă Logofătŭ... Şi într'altŭ izvodŭ, cu slova luĭ Ionŭ Răcoviţă, fratele luĭ Andreĭ Răcoviţă, iarŭ fečorŭ luĭ Neculaĭ Răcoviţă Logofătulŭ."

40. 1714. Adecă eŭ Ilie otŭ Visterie, care amŭ ţinutŭ pe fiica dumisale socră-mi Aniţiĭ Durăscesăĭ, şi, tămplăndu-să de s'aŭ săvărşitŭ soţu-meŭ, fiica dumnisale, avăndu noĭ viiaţă bună, amŭ făcutŭ şi multă cheltuială la plininţile soţuluĭ meŭ Irinii, fiiciĭ dumnisale, de la pogrebanie până la patrudzăcĭ de dzile, cum s'aŭ luatŭ sama înnainte Sfinţii Sale părinteluĭ chirŭ Ghedeonŭ Mitropolitulŭ, cu izvodŭ încredinţatŭ, care izvodu cusutŭ l-aŭ iscălitŭ Sfinţiia Sa părintele Mitropolitulŭ şi boeri marĭ; pentru care avăndŭ pricină cu dumneeĭ, cu socră-mè Durăciasa, pentru multu puţinŭ ce ni-aŭ fostu dzăstre, ca să întorcemŭ după obiceiulŭ lumiĭ, decĭ noĭ altele toate li-amŭ întorsu, fără nu-

maĭ doĭ boĭ şi doă vacĭ şi doăzăcĭ de stupĭ dumneeĭ ni li-aŭ lăsatŭ, cuprindzindu puţuntelŭ dinŭ cheltuială. Şi, vădzăndu dumneeĭ socră-mè Durăcias[a] silinţa mè č-amŭ nevoitŭ cu toată inima mè, socotindu c'amŭ făcutŭ mare cheltuială, precumŭ arată şi izvodulŭ dumneeĭ socră-mi Durăcias[eĭ], încă s'aŭ înduratŭ de mi i-aŭ datŭ danie unŭ Ţiganŭ anume Iorga, cu copiiĭ luĭ, şi o fată de Ţiganŭ, anume Oprina, care s'aŭ măritatŭ după unŭ Ţiganŭ alŭ nostru, care acè Ţigancă este fata Langăĭ Ţiganuluĭ. Aceşte ni i-aŭ datŭ danie pentru acee, şi eŭ i-amŭ maĭ dăruitu dumisale socră-mè o cămeş[ă] cu sirmă, de preţŭ. Pentru acee şi eŭ, dinŭ toate socotelile ce amŭ cheltuitŭ, amŭ lăsatu şi m'amŭ învoitu într'cesta chipŭ, să nu maĭ avemŭ gălčavă, nicĭ să-mĭ čară dumneeĭ de la mine, nice eŭ de la dumneeĭ. Iarŭ cine arŭ maĭ scorni vr'o gălčavă, şi nu s'arŭ ţinè de ačasta socotială, să fie blăstămatŭ de Domnulŭ Dumnedzăŭ şi de luminata Maica Precista şi de treĭ sute şi optsprădzăce oteţĭ ce aŭ fostŭ la Nechie şi să hie afurisitu: herulŭ, oţelulŭ să putrediască, iarŭ trupulŭ acelue să stè întregŭ. Şi ačasta aşădzare s'aŭ făcutŭ denainte Sfinţii Sale Mitropolitului ş'a boerĭ marĭ, care s'aŭ iscălitu maĭ ğosŭ, şi pentru maĭ mare credinţă amŭ iscălitŭ. Leat 7223 [1714], Oct[omvrie] 21.

Ilie otŭ Vist. iscalŭ. Vas[i]lie Hăbăşesculŭ Velŭ Med. iscalŭ. Cs. Părvulŭ Şătr. Azŭ Ştefanŭ... ş... iscalŭ.

41. 21 Octombre 7223 (1714). Contra-zapis de la „Aniţa giupăneasa luĭ Lozenschie Duracŭ, fata răpăosatuluĭ Toderaşco Rusulŭ č-aŭ fostu Jicnicerŭ-Mare“, pentru „Ilie otŭ Visterie“. Iscăleşte ea, „Aniţa Durăčas[a]“, puind pecete cu [д]ц. дs., „Ghedeon Mitropolitŭ, Vas[i]lie Hăbăşesculŭ Velŭ Med., Costandinŭ Roşca.“

42. Iaşĭ, 20 Iulie 7224 (1716). „Costantinŭ Scărletŭ“ dă zapis „cumnatuluĭ Ştefanŭ Hăbăşesculŭ“ pentru Ţiganul Ursulŭ Bătogŭ, „care Ţiganŭ îmĭ este mie şerbu de pe maică-mè Safta Scărletoai, fata luĭ Mironŭ Bučocŭ, şi acelŭ Ţiganŭ l-amŭ văndutŭ dumisali badeĭ luĭ Ionŭ Buhuşŭ Hatmanuluĭ, dreptu 50 leĭ. Apoĭ s'aŭ fostu tănplatŭ de aŭ

fostu îma Ursuluĭ Bătogŭ a dumisali cumnatuluĭ Ştefanŭ Hăbăşesculŭ, ača Ţigancă. Decĭ, vrăndu dumnialuĭ să înparţă fičoriĭ Ursuluĭ, eŭ m'amŭ rugatŭ dumisali să nu-ĭ înparţă, ce să-ĭ daŭ altă Ţigancă cu copiĭ de potriva Ţiganceĭ Ursuluĭ. Şi eŭ m'amŭ rugatŭ dumisali badeĭ luĭ Antiohie Logofătŭ, şi mi i-aŭ datŭ o Ţigancă cu toţĭ copii eĭ, anume pe Marga Buliğas[a], şi amŭ dat-o dumisale, decĭ, ca să-ĭ fie dumisali dereaptă şarbă şi Ţiganca, şi toţĭ fičoriĭ eĭ."

43. 1717. † Bejanŭ Hudicĭ Vorniculŭ de Poartă mărturisăscu la dare sufletuluĭ meŭ, cătră diiată ce amŭ făcutŭ înŭ viiaţă, soţu-meŭ, Paraschiviĭ, să i să dia patru boĭ şi 2 vacĭ şi 20 stupĭ. Acmu încă îĭ maĭ daŭ doĭ copili de Ţiganŭ, fetele luĭ Strătulŭ, anume Nedealia şi Safta, să fie a Paraschiviĭ; iarŭ čalţĭ *(sic)* Ţiganĭ să fie toţĭ a fiiŭ-meŭ luĭ Antiohie. Şi ačastă scrisoare amŭ făcutŭ denaintea protopopa Toaderŭ şi Ghiorghie Hermeziu şi altorŭ oamenĭ bunĭ; şi pentru maĭ mare credinţa înpreună cu mine s'aŭ iscălitŭ. U Iasŭ, leat 7225 [1717], Ghen[arie] 4.

Bejanŭ Hudicĭ Vornicŭ.

Toaderŭ protopopŭ marturŭ.

Gheorghie Hermeziu iscalŭ, marturŭ.

44. Iaşĭ, 14 Iulie 7225 (1717). Ghedeonŭ arhiepiscopŭ i Mitropolitŭ Sučavschii i Dumitru Macrii Velŭ Banŭ facemŭ ştire cu ačastă scrisoare a noastră pentru multă pără č-aŭ avutŭ Antohie fičorulŭ luĭ Bejanŭ Hudicĭ Vorniculuĭ şi cu maştihă-sa Paraschiva, trăindu Paraschiva optusprădzeaci aĭ cu Bejanŭ Vorniculŭ, şi aŭ făcutŭ Bejanŭ Vorniculŭ pără la treĭ diiaţĭ fiiu-săŭ luĭ Antiohie. Însă a treia diiată aŭ fostu făcutŭ Vorniculŭ diiată fămeai sale Paraschiveĭ, rămăindu lucrulŭ aproapi să-şĭ dia sufletulŭ săŭ de pe iastă lume. Decĭ acmu, jeluindŭ Antohie Mării Sali luĭ Vodă că avea strămbătate despre maştihă-sa, i-aŭ orănduitŭ Mărie Sa Vodă iarăşĭ să-ĭ ğudecămŭ şi, pecumŭ omŭ afla dreptu, să-ĭ aşedzăm. Şi aşia li-amŭ luatŭ sama, şi i-amŭ ğudecatŭ, şi amŭ socotitŭ şi noĭ pe diiata care aŭ fostu făcutŭ Bejanŭ Vorniculŭ rămăindŭ lucrulŭ

să-şĭ dia sufletulŭ de pe iastă lume: să aibă a-ĭ da Antiohie patru boĭ şi doao vacĭ şi doaodzăcĭ de matcia cu roi lorŭ şi doao copile de Ţiganŭ, anume Nedialea şi Safta, feateli Stratuluĭ Ţiganŭ. Şi, macarŭ că înŭ diiata luĭ Antiohie ča d'intăĭ nu scrii de copilelea ciali de Ţiganŭ să i să dia, iară acmu noĭ amŭ socotitŭ să le dia Antohie: una, că-sŭ scrise şi în diiata Paraschiveĭ, a doaoa amŭ socotitŭ că i să cade, că-sŭ cumpăraţĭ Ţigani depreună cu fămeaia luĭ, Paraschiva. Aşia amŭ ğudecatŭ şi li-amŭ alesŭ, şi pentru creadinţa ni-amŭ iscălitŭ, să să ştie. Ghedeonŭ Mitropolitŭ Moldovlahiiĭ. Dumitru Macri Velŭ Banŭ. U Iasŭ, l[ea]tŭ 7255 [1717], Iul. 14.

45. Iaşĭ, 1-iŭ Decembre 7226 (1717), въ дни тръктаго гспдства. Mihaĭ Răcoviţă, pentru „dumnealuĭ Ilie de Visterie", cu privire la Ţiganĭ de la „Gavrilŭ fičorulŭ luĭ Mironŭ Stărciĭ", care fusese „datorŭ luĭ Silimanŭ Turculŭ cu 40 de veadre de mieria, şi, neavăndu de unde dà mierea, s'aŭ rugatŭ luĭ Ilie de Visterie, şi aŭ datŭ pentru dănsulŭ 50 de leĭ, căte 5 orţĭ pe vadră, şi l-aŭ plătitŭ de Turcu; iară elŭ i-aŭ datŭ pentru aceĭ 50 de leĭ pe Ştefanŭ Grosulŭ Ţiganulŭ, fičorulŭ Anghelinii, nepotŭ luĭ Vasilie Năbreagăĭ, şi cu treĭ copiĭ aĭ luĭ —, fără alţĭ treĭ copiĭ ce aŭ maĭ avutŭ, cariĭ s'aŭ vinitŭ în parte Ţiganciĭ. Acestŭ Ţiganu i l-aŭ văndutŭ dreptŭ aceĭ 50 de leĭ: fiindu-ĭ nepotŭ Ilie n'aŭ pututŭ încăpè alţiĭ să-lŭ cumpere."

46. 27 Iulie 7227 (1719). Mihaĭ Răcoviţă. Carte pentru ca un boier să poată „a să apăra" de spre altul care-ĭ cerea nişte Ţiganĭ. „Iarŭ, pentru cibotele oamenilorŭ celorŭ domneştĭ, să aibă a le da Gheorghiţă Perjulŭ, pentru că aŭ triimisŭ fără de ispravă."

47. Iaşĭ, 30 Iulie 7227 (1719). „Gavrilŭ Leaca, Post[elnic]", pentru Ţiganĭ. „Decĭ ačastă faţă de Ţiganŭ, mărgăndu după unŭ Ţiganŭ a nepotuluĭ Ilie, n'amŭ pututŭ să o ţinŭ la casa mia, cia amŭ văndut-o dumisali, dreptŭ şiasăsprădzeci leĭ, banĭ bunĭ." Marturĭ: „Ursachi..., Toaderŭ Başotă bivŭ Velŭ Şet[rariŭ], Stroicĭ Spăt[ariŭ], Ursulŭ otŭ Vist[ierie] Vasile Stărce".

48. C. 1720. Listă de Ţiganĭ: Porhira.

„Acestu Ţiganŭ îmĭ este de cumpărătură de la unchiulŭ meŭ Gavrilŭ Leca Post[elnic], şi amŭ înţelesŭ că să află acolo, în Ţara Munteniască, la mănăstire la Ungureŭ pe Buzăŭ, şi, mergăndŭ Sandulŭ Buhuşŭ pentru Ţiganiĭ săĭ inŭ Ţara Munteniască, aşè amŭ înţelesŭ ca să-lŭ fie văndutŭ Sandulŭ Buhuşŭ pe acestu Ţiganŭ, pe Vas[i]lii, cu Ţiganca şi cu toţĭ copi[i] lorŭ egumănuluĭ de la Ungureŭ. Ce să cauţĭ, Vas[i]lii, fătulŭ meŭ, să afli, şi, dacă a fi aşè, să-ĭ tragĭ la ğudecată, şi să eĭ pe Ţiganĭ, că-sŭ drepţĭ alŭ *(sic)* noştriĭ.

Alţĭ Ţiganĭ, tijŭ de pe unchiŭ-meŭ Gavrilŭ Leca, ce e-mŭ oblicitŭ iarŭ inŭ Ţara-Românească, în Gherghiţ[a], la Preda Căpitanulŭ..., să-ĭ eĭ de grumadzĭ, că-sŭ drepţĭ alŭ *(sic)* noştriĭ.

Os[e]bitŭ să grăeştĭ cu Ilie Conţăsculŭ Căp[i]t[anŭ] pentru 2 pogoane de vie, locŭ stărpŭ, care lăngă viile noastre în Părieţĭ, carele să ştie că nicĭ să cunoscŭ ca să fie fostu vie saŭ vr'o viţă saŭ butucŭ: nu-ĭ nemicŭ, fără de cătŭ numaĭ pămăntulŭ este stărpu, şi pe aicia aşè să vinde pogonulŭ de loculŭ stărpu, căte 3 leĭ. Darŭ să-ĭ dzăcĭ dum. să-şĭ aducă aminte, la Domnia luĭ Mihaĭ-Vodă, căndu ilŭ închisiase la temniţă, şi apoĭ mulţĭ boerenaşĭ l-amŭ luatŭ în chizeşie, şi cu o somă de banĭ: de a fugi, să dămŭ noĭ baniĭ; şi dum[neata] ştie bine cumŭ aŭ făcutŭ, şi noĭ amŭ datŭ baniĭ; şi pe mine încă m'aŭ ağunsu 25 leĭ, şi e'mŭ datŭ. Acmu nu maĭ dzicŭ altŭ nimicŭ: să-mĭ dè aceste 2 pogoani de locŭ stărpu, fiindŭ lă[n]gă a noastră viĭ, şi oĭ lăsa şi eŭ aceĭ banĭ; darŭ, de n'a vrè, să-mĭ facĭ ştiri. Şi, pentru acestu copilŭ, să-lŭ cauţĭ şi să-lŭ milueştĭ, că-ĭ copilŭ bunŭ; după cumŭ me'ĭ scrisŭ, să-ţĭ trimitŭ şi nişte iconiţe, le-mŭ triimisŭ: ţi le'ĭ grij[i] cumŭ ţ'a plăcè."

49. Iaşĭ, 12 Novembre 7229 (1720). Mihaĭ Răcoviţă Voevod dă voie luĭ Ilie Catargiulŭ Velŭ Logofătŭ a-şĭ căuta *(cerca)* oriunde pe Ţiganul Costantin şi alţiĭ, „care aceştĭ Ţiganĭ s'aŭ fostŭ luatŭ de la Perjulŭ cu ğudecată, şi săntŭ

înpărţitori cu Gavrilŭ Leca“, „ori în Ţigani gospod, ori boereşti, ori călugăreşti“. Pecete mică cu chinovar.

50. Iaşi, 27 Ianuar 7230 (1722). Mihai Racoviţă-Vodă către Ionŭ Sturdzea Velŭ Vornicŭ şi Sandulŭ Sturdzea Velŭ Banŭ, pentru jalba lui Gavrilŭ Leca bivŭ Postelnicŭ, în pîră cu „gineri-săŭ Gligori Moţocŭ şi Ursachi sinŭ Davidelŭ“, cu privire la nişte Ţigani, dintre cari unii „sintŭ înprăştieţi pinŭ ţară“. „Aşijderile s'arŭ jelui Leca cumŭ, slujindu elŭ înŭ Ţara Leşască cu Davidelŭ, aŭ fostŭ luatŭ de la Davidelŭ nişte borfe, şi i-aŭ fostŭ făcutŭ zapisŭ de 70 lei. Şi dedea Leca samă cumŭ c'aŭ plătitŭ acei bani, aŭ datŭ doi boi şi unŭ calŭ în vremili nepăcii, căndu era Davidelŭ în Ţara Leşască, şi, viindu Davidelŭ cu solie la Domniia lui Antiohŭ aicia înŭ ţară, s'aŭ socotitŭ pentru ača datorie denainte Logofătului Pleşcăi, şi-aŭ făcutŭ şi răvaşŭ Davidelŭ, cu iscălitura lui şi cu slova Pleşcăi, cumŭ s'aŭ plătitŭ Leca, nefiindu zapisulŭ faţă să i să dea. Şi mai scrie într' acelŭ răvaşŭ şi pentru patru čferturi č-aŭ slujitŭ Leca, scrie la Vas[i]le Chemitŭ, să-i dè acei bani, carii facŭ căţîva bani. Şi, apucăndu Leca aicia pe Vasili Chemitŭ cu răvaşulŭ lui Davidelŭ, aŭ datŭ sam[ă] acelŭ Vas[i]le cumŭ aŭ luatŭ Davidelŭ acei bani de la dănsulŭ, şi 'ncă şi dintr' alte čferturi dzis[e] cumŭ i-aŭ măncatŭ Davidelŭ banii. Aşijderia mai jelui Leca şi pentru o moşie ce aŭ de pe maică-sa acolia la Siretŭ şi alte moşii ce aŭ de pe măsa şi de pe tată-săŭ pe aiure, neînpărţite, cumŭ îi facŭ aceşte mare supărare Lecăi, şi gălčavă, şi cuvinte proaste.“ Să-i *aşeze*, „să-şi margă cine la moşie“. Pecete mare. „Велицй болари ӱчил.“

Pentru pretendentul Davidel, v. *Doc. Bistriţei*, tabla.

51. 15 April 7230 (1722). Împărţire de Ţigani între „Gavrilŭ Leca Postelnic, Gligori Moţoc, Ursache sin Davidel... Sintŭ de pe maică nostră, Cărstana, fata Stolnicului Bučumŭ: în viiaţa dumisale ni-aŭ datŭ căte doi sălaşe pe frate, anume Toderŭ şi Vasile snuvè lui Pavălŭ Ţiganului mi i-aŭ datŭ mie, lui Gavrilŭ Postelnicŭ sinŭ Lecăi, iarŭ surori-mè Saftei i-aŭ datŭ pe Vasile Parne şi pe Neculai,

fratele luĭ Vasile, fiiulŭ Raduluĭ Ţiganuluĭ, iarŭ frăţenemiaŭ luĭ Păunŭ i-aŭ datŭ pe Gligori Ţiganulŭ şi pe o soră a luĭ Gligori, anume Calie, iarŭ fečorĭ Raduluĭ Ţiganuluĭ... Nepoţilorŭ meĭ, fečoriĭ surori-mia Saftiĭ." „Acestu Ţiganŭ este al miaŭ, Gavrilŭ Lecăĭ, cari l-amŭ scosŭ dinŭ temniţă; i-amŭ datŭ pentru dăns[ulŭ] 16 leĭ luĭ Toderŭ Stolniculuĭ, pentru unŭ calŭ ce i-aŭ prăpăditŭ Ţiganulŭ acesta." S'a făcut deci „aşedzătură" înnaintea „dumisale Sanduluĭ Sturdziĭ V[el]ŭ Banŭ". Iscălesc „Sturdzea Velŭ Banŭ, Alixandru Sturdzea".

52. Iaşĭ, 15 Maiŭ 7230 (1722). „Neculaĭ Başotă bivŭ Velŭ Vistier[iŭ]", dă zapis „nep[ot]u-mieŭ, luĭ Vasiliia, fiiulŭ ginere-mieŭ luĭ Ilie de Vist[ierie] şi fiică-mè Tefani *(sic)*", pentru „doĭ fičorĭ de Ţiganŭ, care mi-sŭ depe muşo-mieŭ Pătraşcu Başotă Velŭ Logofătŭ". Un alt Ţigan: Solce. „Care săntŭ fičorĭ luĭ Toaderŭ Băi, cari aŭ fustŭ tatulŭ lorŭ dreptŭ vecinŭ dinŭ Şuldăneştĭ... Aceştĭ eŭ de a mè voe i-amŭ dăroitŭ nep[ot]u-mieŭ luĭ Vas[i]liia care maĭ susŭ să pomeneştea, să-ĭ fie dreptŭ vecin[ĭ] înŭ vecĭ, şi să nu aibă a dzăci nim[e] nimenĭ *(sic)* dinŭ fii mieĭ, saŭ orĭcine: că lasŭ blăstămŭ aceluĭ ce arŭ amesteca ceva, să fie neiartatŭ de Dumnulŭ Dumn[e]dzăŭ şi de Maica Precista şi de tusŭ *(sic)* sfinţiĭ, şi să aibă parte cu Iuda şi cu Are; ce să aibă a-ĭ stăpăni cătŭ i-a lungi Dumn[e]dzăŭ viiaţa, şi pe urmă odrasla č-arŭ eşi dinŭ nep[o]tu-mieŭ Vas[i]lie." „Vasilie Uricarŭ mart., az Pătraşco Başotă, Costantinŭ Zbier[ea] bivŭ Velŭ Şet[rariŭ] iscalŭ, azŭ Toderŭ Başotă Post[elnicŭ] (?) iscalŭ, Gligor[e] Purece bivŭ Cluč[eriŭ] iscalŭ, m'amŭ tămplatŭ; azŭ Toderŭ Stărča iscalŭ, m'amŭ tămplatŭ; Ursulŭ otŭ Vist[ierie], m'amŭ tămplatŭ; monahŭ Ghenadie, az ereĭ popa Toaderŭ, m'amŭ tîmplatŭ ѡт рождеството вцѥ, să să ştie."

53. 15 Maiŭ 7230 (1722). „Safta, fata luĭ Ghiorghie Hăjdăŭ č-aŭ fostu Armaşŭ-Marĭ ş'[a] Anghiluşiĭ č-aŭ fostu fata luĭ Mironŭ Stărciĭ Cluceriuluĭ", dă zapis „badi luĭ Ilie Log[o]fătuluĭ de Visterie", pentru vĭnzare de „şărbu Ţiganŭ, Gligorii Cobzarŭ", şi „o copilă a luĭ", de la „maică

noastră Angheluşe, fata luĭ Mironŭ Stărciĭ ş'a Rocsandiĭ, dinpărţală cu unchiĭ noştri, şi cu mătuşă noastră, fičoriĭ luĭ Mironŭ Stărciĭ ş'a Rocsandiĭ, anume Gavrilaşŭ, Toderaşco şi Marie Cĭog[o]loae". Vinde, „fiindu-mĭ mie nevoe". Preţul: 25 „leĭ bit" (bătuţĭ). „Pentru căcĭ, fiindŭ dumn[ea]luĭ noaă niamŭ, n'aŭ pututŭ să încapă alţiĭ să cumpere, fără numaĭ dumn[ea]luĭ." Marturĭ: „dumn[ea]luĭ Visterniculŭ Başotă şi dumn[ea]luĭ Postelniculŭ Gavrilaşŭ Leca şi dumn[ea]luĭ Sandulŭ Manele *(sic)* şi alţĭ fečorĭ de boerĭ şi oamenĭ bunĭ". Ea pune degetul, ca şi „Angheluşi, fata Marii Cĭog[o]loae". Iscăleşte şi Toderŭ Stărce, „ş'amŭ scrisŭ şi zapisulŭ, cu dzisa nepotă-mè".

54. 21 Septembre 7231 (1722). Mihaĭ Racoviţă Voevod îngăduie luĭ Gavril Leca Postelnic a-şĭ căuta Ţiganiĭ ce are „de pe maică-sa, Cărstăna, fata luĭ Buciumŭ Stolniculŭ".

55. Iaşĭ, 20 Maiŭ 7231 (1723). „Marie, ğupăniasa Sanduluĭ Mani neguţitoriuluĭ, înpreună cu fiiceli meli Safta şi Ilinca", vînd luĭ „Ilii de Visterii" un Ţigan, „anume Andriĭ Tărcanŭ, fičorulŭ Lozaniĭ Ţiganciĭ, care acestu Ţiganŭ l-aŭ cumpăratŭ soţu-mieŭ Sandulŭ Mane de la Alexandra fata luĭ Toderŭ Prăjăsculŭ, ğupăniasa luĭ Dumitraşco Drăguşăsculŭ č-aŭ fostu Comisŭ, şi dinpreună cu fičoriĭ săĭ Ionŭ şi Ilie", cu 40 „de leĭ, banĭ vechĭ... Iarŭ femeia luĭ esti Moldovancă... Însă Ţiganulŭ nu l-amŭ datŭ faţă, ce aşè mi-aŭ fostu tocmala cu dumn[ea]luĭ, să şi-l caute, şi, ce arŭ cheltui pără l-arŭ găsi, dă spre dumn[ea]luĭ să fie cheltuiala. Iarŭ, de s'arŭ scula ciniva cu vr'o gălčavă asupra acestuĭ Ţiganŭ, ca să avemŭ noĭ a da samă, căcĭ noă ne este driaptă cumpărătură". Să-l caute cumpărătoriĭ.

Pecetea Marieĭ, copiată după a Domnilor muntenĭ, cu ст. мн. şi 1716.

Iscălesc: „Ştefanŭ Miha, Monahŭ Necodimŭ Başotă, Gligori Pureci Clugerŭ, Costandinŭ Zbier[e] bivŭ Velŭ Şet[rarŭ] . . ., Leca . . ., Stărce, şi amŭ scrisŭ şi zapisulŭ cu dzisa dumisali Marii". Pe altă formă iscălesc: „Ghior-

ghiţă Mani bivŭ Post[elnicŭ], Gligorii egumenŭ otŭ Răşca, Ursulŭ ot Vist[ierie]".

56. Iaşĭ, 15 Mart 7232 (1724). „Alexandra, fata luĭ Ilie Pleşcăĭ, ğupăniasa răposatuluĭ Ionaşco č-aŭ fostu Stolnicŭ, dinpreună cu fii meĭ Ilie şi fiică-mè Iliana", daŭ zapis „luĭ Ilii de Visterie", pentru vînzare de Ţigancă. „Dinpărţală cu Toderaşco Stărce, fičorulŭ luĭ Mironŭ Stărce... Decĭ eŭ amŭ văndutŭ numaĭ ğumătate de Ţigancă, cu parte eĭ č-arŭ fi avăndŭ dinŭ copiiĭ, dreptu cinsprădzeci leĭ, banĭ vechĭ. Decĭ eŭ, de spre parte nostră, pre cine amŭ avutŭ rudă maĭ aprope amŭ întrebatŭ, şi pe Toderaşco Stărce iarăşĭ amŭ întrebatu, ca să cumperi parte mè, şi dumn[ea]luĭ n'aŭ vrutŭ; mie, fiind[u]-mĭ nevoe, amŭ mărsu la dumn[ea]luĭ Ilie de Visterie, fiindŭ niamŭ luĭ Toderaşco Stărce, de l-amŭ întrebatŭ. Dumn[ea]luĭ mi-aŭ dzisŭ că, decătŭ alţiĭ streinĭ, maĭ bini dumn[ea]luĭ o cumpăra, şi mi-aŭ făcutŭ deplină plată." Iscălesc: Leca şi Zahariia Lepădatŭ.

57. Iaşĭ, 15 Iunie 7232 (1724). „Costantin Zbierea Şetrariulŭ şi Necudimŭ Başotă ce amŭ fostŭ Vist[ieriŭ] şi Andriĭ Balşe Spăt[ariŭ] şi Gavrilaşŭ Leca Postelniculŭ" daŭ zapis luĭ Ilie de Vist[ierie], „precumŭ să-ĭ daŭ unŭ copilŭ de Ţiganŭ saŭ Ţigancă, ca de doĭsprădzăci aĭ, pentro socotiala ce amŭ avutŭ la înpărţală de pe Balşe Vorniculŭ, pentru Ţigani luĭ ce-ĭ săntŭ de pe Murgeştĭ. Cari, nefiendŭ Ţigani faţă, fiendŭ la casa Lupuluĭ Vorniculuĭ, şi vorovindu-ne noĭ cu toţi să trimitemŭ omŭ g[ospo]dŭ, să-ĭ aducă aice şi să-ĭ înpărţimŭ, şi, mergăndu omulŭ celŭ dumnescu să-ĭ adocă, no aŭ vrutŭ fičori luĭ să-ĭ . . . să-ĭ dè. Şi, venindŭ copilulŭ celŭ dinŭ casă fără Ţiganĭ, aŭ rămasŭ să dămŭ nuĭ cibotele cupiluluĭ celuĭ dinŭ casă, şi, n'avăndŭ nuĭ de undea da cibutele, ni-amŭ socotitŭ să dămŭ unŭ copilŭ orĭ cupilă de Ţiganŭ pentru pricina cibotelurŭ, iarŭ, nefiindŭ acelŭ cupilŭ dinŭ Ţigani Bălşeştilorŭ, să fie de la nuĭ ca să-lŭ dămŭ, căcĭ dumn[ea]luĭ aŭ luatŭ banĭ cu camătă de aŭ datŭ la nevoe nostră." Iscăliturĭ.

58. „Izvodŭ de Ţigani luĭ Ionaşcu Balşe č-aŭ fostu Vor-

nicŭ-Mare, căţĭ înĭ săntŭ de pe Murgeştĭ, şi săntŭ înpărţitorĭ cu fratele luĭ Balşe, cu Costantinŭ Zbiere, iarŭ Ţiganca aŭ fostŭ a luĭ Balşe. Decĭ s'aŭ socotitŭ să să înpartă pe fečorĭ şi pe ginerĭ, luĭ Balşe, ce li s'aŭ venitŭ parte luĭ Balşe; iarŭ parte Zbieriĭ s'aŭ scosŭ deosăbĭ, care s'aŭ pusŭ maĭ ğusŭ. U Iasŭ, leat 7232 [1724], Iul[ie] 19.

Ionŭ fičorulŭ luĭ Ghiorgiţosŭ săbieriulŭ, cu o cupilă..., Bălăčanŭ şi unŭ cupilŭ de a luĭ..., Şchiupa Lopolŭ snă Drăguţesculuĭ... A Spătăroe Dediuluĭ Spăt[ariŭ]...

Necudimŭ Başotă. Costandinŭ Zbiere bivŭ Velŭ Şet[rariŭ], Andreĭ Başotă."

59. 20 Octombre 7233 (1724). „Zahariia Lep[ă]datŭ, înpreună cu soţulŭ meŭ, cu Rucsanda, fata luĭ Gheorghii Hăjdăŭ č-aŭ fostu Armaşŭ-Mare şi Angheluşiĭ č-aŭ fostu fat[ă] luĭ Mironŭ Stărciĭ", dă zapis luĭ Ilii de Visterii, pentru o vînzare de Ţigancă, „de înpărţală cu dumneeĭ Alicsandra fata luĭ Ilii Pleşcăĭ, jupănes[i] luĭ Ionaşcu Stolnicŭ, şi cu fii dumisale, Ilii şi Ilena... Parte dumisale, acè ğumătate de Ţigancă." Vinde „parte nostră dintr' acè Ţigancă, ğumătate, şi cu parte eĭ dinŭ copiĭ", cu „doĭspreci leĭ, banĭ bunĭ". Amîndoĭ iscălesc. Pecete neînţeleasă, cu negru. „Necodimŭ Başotă."

60. 3 Novembre 7233 (1724). Mihaĭ Răcoviţă-Vodă. Pentru luarea unor Ţiganĭ (şi un „Agerŭ"). „Care şi giudzăĭ gospod i-aŭ mărturisitŭ."

61. 15 Novembre 7233 (1724). Mihaĭ Răcoviţă-Vodă, către „Nicodimŭ Başotă č-aŭ fostŭ Vist[ieriŭ]", pentru „a căuta şi a cerca, şi, orĭci-a arĭ afla de a Marii, fetiĭ Sandiĭ, č-aŭ ţinut-o Mirulŭ sănŭ luĭ Andronicŭ Vorniculŭ, orĭ bucate, orĭ Ţiganĭ, orĭ mo ii, să aibă a-şĭ plini, pentru unŭ Ţiganŭ, Penteleiŭ, şi pentru doĭ copiĭ, ce să viine înŭ parte luĭ. Pentru căcĭ pe acestŭ Ţiganŭ l-aŭ fostŭ văndutŭ Mirulŭ sănŭ luĭ Andronicŭ, cu soţu-săŭ, Marie, fata Sauleĭ, părinteluĭ Necodimŭ Başotă." Scrie „Neculaĭ Axinte".

62. „Ţigancele dumisale, č-amŭ făcutŭ schimbu înnapoĭ, şi pentru credinţa amŭ şi iscălitŭ, şi 'n tocmala

noastră s'aŭ tămplatŭ şi alţĭ boiarĭ, cariĭ maĭ ğosŭ s'aŭ iscălitŭ, ca să fie de credinţă.

U Iasŭ, leat 7233 [1725], Maĭ 5 dne.

Nicol[ae] Cost[inŭ] vt[ori] Log[o]fătŭ, Nicolae Şoldanŭ Ştefanŭ..., marturĭ."

63. Iaşĭ, 15 Maiŭ 7233 (1725). „Neculaĭ Şoldanŭ Post[elnicŭ]" arată „cumnatuluĭ Ilie de Visterie" că i-a vîndut Ţiganĭ. „Iarŭ Ţiganca Grosuluĭ, anume —, aŭ fostu a dumisali văruluĭ Neculaĭ Costăn vtori Logofătŭ, de pe Cĭaureştĭ... Sora luĭ Caşuchi, ce o ţine Ionosŭ Ţiganulŭ... Vas[i]lie Ţiganulŭ, fečorulŭ ğudeluĭ... Zapisulŭ de schimbari... Decĭ şi eŭ încăşĭ, scoţindu-ĭ la văndzari, iarăşĭ i-amŭ văndutu..., dreptŭ 27 leĭ polŭ banĭ vechĭ, căcĭ, fiindu şi fraţiĭ acestorŭ Ţiganĭ totŭ la dumn[ea]luĭ ... Nicolae Costăn Velŭ [= vtori] Log[o]f[ă]tŭ m'amŭ tămplatŭ..., Vasile Stărce, Ursulŭ otŭ Vist[ierie]."

64. Mihaĭ Racoviţa Voevodŭ ... Scriemŭ Domnie Mė la credinčosŭ boeriulŭ nostru dumnealuĭ Iordachi Costachi Velŭ Cluccrĭ. Facemŭ ştire dumitali pentru Bălăcianŭ Ţiganulŭ şi pentru unŭ copilŭ a luĭ Ionŭ Ţiganulŭ, nepoţi luĭ Gheorghiţă săbieriulŭ, care, la înpărţala ce aţĭ avutŭ între dumneavostră, acestŭ Ţiganŭ şi cu acestŭ copilŭ s'aŭ venitŭ în parte dumisali luĭ Başotă Visterniculŭ, care vădzumŭ şi izvodŭ de înpărţală cu iscăliturile dumilorvostre, care eştĭ şi dumneata iscălitŭ. Şi aceştĭ Ţiganĭ care s'aŭ venitŭ în parte luĭ Başotă, săntŭ la casa dumitali. Decĭ, viindu-ţĭ carte Domnii Meli, să cauţĭ să daĭ pe Bălăciianŭ Ţiganulŭ cu femee luĭ, şi pe acelŭ copilŭ a luĭ Ionŭ, măcarŭ că Ionŭ cu o copilă a luĭ s'aŭ vinitŭ în parte dumitali, iarŭ copilulŭ s'aŭ vinitŭ în parte luĭ Başotă. Decĭ, pecumŭ îţĭ scriemŭ, să daĭ Ţăganiĭ la măna cuĭ arŭ veni de la Başotă Visterniculŭ, cu carte nostră, fără de nemicŭ pricină. Căcĭ aşė v'aţĭ aşedzatŭ, că, puindŭ dumneata vr'o pricină, apoĭ ţ'a vini omŭ domneascu, şi carte de la măna omuluĭ dumisali să nu es[ă]. Ačasta scriemŭ.

U Iasŭ, letŭ 7233 [1725], Maĭ 25.

Dumitraşco Velŭ Hat[manŭ].

[Pecete mare.]

[Pe dos:] 3 leĭ amŭ văndutŭ pe Tudora Ţiganca, cu parte eĭ dinŭ fečorĭ; leat 7253 [1745], Iuni 3, luĭ Toderŭ Log[o]f[ă]tŭ.

65. 6 Septembre 7234 (1725). „Iordachi Costachi Velŭ Cluciarŭ, dă zapis „cumnatuluĭ Ilie de Visterie“, pentru o Ţigancă.

66. 1-iŭ Mart 7234 (1726). „Toderŭ Stărce şi Ilie snă Ionaşco Mustiaţă Stolniculŭ“ vînd luĭ Ilie de Visterie Ţiganĭ (nume: Găli, Floca, Dumitraşcu Lăutariulŭ), „de înpărţală cu Stolničasa luĭ Ionaşco, îma luĭ Ilie snă Mustiaţă“. Un Ţigan costă 20 de leĭ bătuţĭ.

67. 5 August 7235 (1727). „Monahŭ Necudimŭ Başotă, č-amŭ fostŭ Visternicŭ-Mare“, dă zapis „gineruluĭ mieŭ luĭ Ilie Logofătŭ de Vist[ierie]“, pentru Ţiganiĭ Ţiculŭ, Andreĭ, Oaşca, Vasilie, fiiĭ Lupiĭ. Îĭ dă luĭ Ilie „şi fiiciĭ mele, Tufani“. Iscălesc şi: „Ursulŭ otŭ Vist[ierie], Ştefanŭ Hermeziu, Toderŭ Vist[ieriŭ]“.

68. „Ţiganĭ de pe Pătraşco Başotă Velŭ Log[o]f[ă]tŭ. L[ea]t 7237 [1729], Oct[omvrie] 17. Dumitru Pepele..., Vicolŭ Gĭosia..., Liciulŭ..., totĭ fečoriĭ luĭ Negriĭ Frănculŭ..., Luca Şimonŭ..., Vărvara şi Tita şi Vania..., Vişe Ţiganca, Piruda Ţiganca..., Bandorŭ Ţiganŭ.“

69. „Izvodŭ de Ţiganiĭ meĭ, carili săntŭ toţĭ scrişĭ anume. L[ea]tŭ 7238 [1730], Ghen[arie] 7. Iacobu . . ., Chiriiacŭ. . . Fămeia luĭ, Moldovancă; 2. copilŭ Iftimie . . . Nene Başotă Vist[ieriulŭ]. . . Maică-mè, de vitregu meŭ Bejanŭ Hudicĭ Vornicu.“

70. Iaşĭ, 19 April 7238 (1730). „Ilie bivŭ Log[o]f[ă]tŭ otŭ Vist[ierie]“ dă zapis „Sfinţii Sale părinteluĭ Varlamŭ egumenulŭ de Răşca şi a totŭ săborulŭ de la sf[ă]nta mănăstire“, pentru Ţiganul săŭ „Gligori Cobzarŭ, fičorulŭ Saftiĭ Ţiganciĭ, nepotŭ de fata Anghelniĭ“, care *a luat* pe o Ţigancă a mănăstiriĭ, „nevrîndŭ să să desparţă“. Rî ca are „unŭ Ţiganŭ holteĭ“, născut dintr'unul al „Liacăĭ Post.“ şi alta a mănăstiriĭ („fata s'aŭ vinitŭ în partea Leacăĭ, iarŭ fătulŭ în partea m[ă]n[ă]stiriĭ“). Ilie dă Rîşceĭ pe Gligori, „de

uricŭ în veciŭ“, iarŭ Rîşca pe Constantin, „fiindŭ şi răzleţŭ, şi fiindŭ şi soru-sa la mine“. „Şi, căndŭ s'au făcutŭ acestŭ zapisŭ, s'aŭ tămplatŭ boiarĭ şi alţĭ oamenĭ de Curte.“

71. Iaşĭ, 19 April 7238 (1730). „Ermonahŭ Varlamŭ, egumănulŭ de la sv[ă]nta m[ă]n[ă]stire Rîşcăĭ, înpreună cu totŭ săborulŭ nostru“, „dumisali Logofătuluĭ Ilie otŭ Vist[ierie], pentru un „Ţiganŭ holteĭ“. Iscălesc încă doĭ călugărĭ şi „Toaderŭ Başotă bivŭ Şet[rariŭ]“.

72. „Otŭ Răşca“, 25 Maiŭ 7238 (1730). „Monahŭ Nicodimŭ Başotă č-amŭ fostŭ Visternicŭ-Mare“, „pentro socotială č-amŭ făcotŭ pentru vecinĭ de Şuldăneştĭ, pe car[i] i-amŭ făcutŭ parte ginere-meŭ, luĭ Ghiorghiţ[ă] Mana Postelniculuĭ, şi fiică-mè, Catrini“ (şi un Simionŭ Bucătariulŭ, Costantinŭ Corălariulŭ, Ursulŭ Văcariulŭ, Ştefanŭ Olariulŭ)... Pentru că-sŭ omenĭ vecinĭ, aŭ rămasŭ la Şuldăneştĭ, să nu să maĭ ameestici nime, să rămăe fiiŭmieŭ, luĭ Toderaşcu, afară dintr' aceştĭ omenĭ şi de alţi cari amŭ făcutŭ parte ginere-mieŭ, luĭ Ilie de Visterie, şi fiică-mè, Tofani.“

73. Io Grigorie Ghica-Voevod... dat-amŭ carte Domnii Meale boiariuluĭ..., şi pe cine arŭ trimite, să fie volnicŭ cu cartea Domnii Meale a căuta şi a cerca pre aĭ săĭ dreptĭ robĭ Ţiganĭ, ce dzisă că are de moşiè şi de cumpărătură pe drese, unde i-arŭ afla, orĭ în Ţigani domneştĭ, orĭ boiareştĭ, orĭ călugăreştĭ, să aibă a-ĭ lua, cu totŭ č-arŭ avè eĭ, să-ĭ ducă la casa sa, şi nime să nu ştia în potriva cărţiĭ gospodŭ. Iară cine arŭ avè maĭ multu a răspunde, să vie faţă. L[ea]t 7239 [1731], Martie 14.

74. Adecă eŭ, Marfta, călugăriţa, care amŭ fostŭ giupănias[a] luĭ Dumitraşco Ursachi ce aŭ fostŭ Stolnicŭ-Mare, înpreună cu ginere-meŭ, Toaderŭ Carpu Sulgeriulŭ, carele aŭ ţinutŭ pe nepoată-mè, fata luĭ Ghiorghiţă ce aŭ fostŭ Spătarŭ-Mare, facemŭ ştire cu ačastă scrisoare a noastră, să să ştie că, tămplăndu-să de aŭ botedzat sorumè Catrina Spătăroe, giupăniasa luĭ Gheorghiţă Spăt[ariŭ], soacra luĭ Carpu Sulg[eriŭ], pe o cucoană a răpăusatuluĭ Sandulŭ Crupenschii Med[elniceriŭ], anume Catrina, aŭ datŭ soru-

mè danie aceiĭ cucoane unŭ Ţiganŭ, anume Vasili Prună, şi i-aŭ făcutŭ şi zapisŭ, şi acmu îmĭ spusă dumnealuĭ Lupulŭ Crupenschii Comisulŭ, fratele aceiĭ cucoane, cumŭ că acelŭ zapisŭ, de la soru-mè, s'aŭ răsăritŭ. Decĭ eŭ, ştiindŭ poveste pentru acelŭ Ţiganŭ, căcĭ Ţiganulŭ acela iaste de pe părinţiĭ noştri, eŭ mărturisescu cu sufletulŭ meŭ cumŭ că iaste datŭ danie de soru-mè Spătaroe aceiĭ cucoane ce-aŭ botedzat-o, şi pentru credinţa amŭ şi iscălitŭ eŭ cu măna mè. Şi cu ačastă scrisoare a noastră să aibă a-lŭ stăpăni pecumŭ l-aŭ datŭ, căcĭ că şi cu voe noastră iaste ačastă danie.

U Iasŭ, vletŭ 7240 [1732], Iuli 22.

Marfa Ursăchioe. Carpŭ Sulgerŭ.

75. Iaşĭ, 27 Iulie 7241 (1733). Carte de judecată a luĭ Constantin Nicolae-Vodă, „pentru Ilie bivŭ Logofătŭ de Visterie“ care s'a pîrît cu „Costache Purice Velŭ Căp[itanŭ]“, pentru Ţiganul Vasilie, „fečoru Cobuzariuluĭ“. Tatăl luĭ Costache era Gligoraşŭ Clucerul. „Şi, fiindŭ unŭ Ţiganŭ fugarŭ peste doĭ, triĭ săptămănĭ, l-arŭ fi plătitu Ilie şi de ţigănăritu, şi apoĭ aŭ fugitu Ţiganulŭ, iară, maĭ pe urmă, peste căţĭva anĭ, viindŭ Ionŭ Purice Post[elnicŭ] dinŭ Ţara-Romăniască, unchiulŭ luĭ Costachii Velŭ Căp[itanŭ], fratele tatăne-săŭ, şi aflăndu pe acelŭ Ţiganŭ, l-aŭ văndutu răpoosatuluĭ Ilie Catargiu č-aŭ fostu Logofătŭ-Mare, şi Ilie nimicŭ n'arŭ fi ştiutŭ. Acmu, aflăndu Ilie pe Ţiganŭ la Logofătiasa Catargioae, şi trăgăndŭ să-lŭ ia, fiindŭ a luĭ de cumpărătură . . ., şi Ilie apucăndu pe Costachi . . ., şi cerăndu ca să-ĭ dè Ţiganulŭ şi aceĭ dzăce leĭ, datorie tatăne-săŭ cu zapisŭ . . ., i-amŭ orănduitŭ cu ğudecata la . . . dumn[ea]luĭ Costandinŭ Rusătŭ Hatm[an]u. . . Şi, dzicăndu Costachi Purece Velŭ Căp[itanŭ] cumŭ că elŭ aŭ fostu de copilŭ micu dusŭ în Ţara-Romăniască, de aŭ slujitŭ răpoosatuluĭ părinteluĭ nostru, Mării Sale luĭ Neculaĭ-Vodă, şi acolo aŭ crescutŭ, şi de ačastă poveste elŭ nu ştie nimică, a tatăne-săŭ aŭ fostu dreptŭ acelŭ Ţiganŭ, aŭ a unchiu-săŭ, aŭ de înpărţală; murindu tată-săŭ şi unchiu-săŭ, nu ştie a răspunde nimicŭ; numaĭ, trăindu mătuşi-sa,

pe care aŭ ţinut-o unchiŭ-săŭ Ionŭ Purice, ş'aŭ pus dzile astădzĭ, Iuli 27, pănă la Săntă-Mărie Mică, să cheme Costachi pe mătuşi-sa faţă, să o întrebe... şi să-şĭ caute şi în scrisorĭ.

76. Io Costandinŭ Necolae Vo[evo]da... Dat-amŭ carte Domnii Miali boiarilor ..., şi, pri cine voiŭ trimete, să fie volnicĭ cu carte Domnii Miali a căuta în ţara Domnii Meali pre alĭ săĭ drepţĭ şerbĭ Ţiganĭ, ce dziseră că aŭ de pe Pătraşco Başotă ..., pre zapisŭ şi pre ispisoci ce aŭ pre aceĭ Ţiganĭ: anume pre izvodŭ ce vorŭ arăta; decĭ, orĭunde arŭ găsi de aceĭ Ţiganĭ, şi dinŭ sămînţie lorŭ, orĭ în ţiganiĭ domneştĭ, orĭ boireştĭ, saŭ călugăreştĭ, saŭ prinŭ tărgurĭ, saŭ slobodziĭ, să aibă a-ĭ lua, cu totŭ č-arŭ avè, şi să-ĭ ducă la cas[ă]le lorŭ. Iarŭ, de arŭ avè cineva a răspunde, să vie să stè de faţă la Divanŭ. Aşijderili şi pentru 2 fete de Ţiganŭ..., iarăşĭ undi le'rŭ găsi, să aibă a le lua, şi nime să nu cutedză a sta înpotriva cărţiĭ Domnii Miale. Iarŭ, de i-arŭ avè ceva a rĕspunde, să vie faţă. U Iasŭ, 7242 [1734], Iuni 1.

Proč. 3t. Log[o]f[ă]tŭ.

77. 17 Octombre 7243 (1734). „Nico Greač călugărulŭ şi cu fičoriĭ meĭ, Proca şi Vasile şi Marta", daŭ zapis luĭ Toaderŭ Jora, pentru vînzare de vie, „şi o hirtă de locŭ stărpu dinŭ dialŭ de vie să fie dumisale de căsoe şi de ogradă". Marturĭ: „ğupănulŭ Costachi bivŭ Velŭ Spat[ariŭ] şi dumnealuĭ Costantinŭ Păladi Cuparŭ şi dum[nealuĭ] Ghiorghiţă Logofătŭ otŭ Visterii".

78. 1736. Izvodŭ de Ţigani de pe Pătraşcu Başotă Velŭ Log[o]f[ă]t cariĭ să află prinŭ Ţiganiĭ boereştĭ şi pe la mănăstirĭ şi pe aiurile, să să ştie; leat 7244 [1736], Ap[rilie], precumŭ arată şi dresili de aceştĭ Ţiganĭ. Gligori fečorŭ Petriĭ şi Părascăĭ... S'aŭ aflatŭ la Gheorghii Hănculŭ, văndutŭ de Velişcu Panaitachi... Tudosca..., care este după un Ţiganŭ anume Colibarŭ, a Visternicesiĭ luĭ Ilie Cantacozonŭ, la Şerbeştĭ... Aŭ ţinut-o unŭ Ţiganŭ muntenescu, Sava lautarŭ... Acestŭ Savă ţine o Ţigancă a Botianuluĭ ... Costantinŭ Cucoranulŭ Pit[ariŭ], Titiiana..., nepoată de soră

luĭ Gavrilŭ Cucoşŭ, care este la Cetăţue... Griaca Calie..., Costachi este chimingerŭ..., zlotarŭ... Postolachi fičorŭ luĭ Dodăŭ, ce iaste la Mărgineanĭ, iarŭ Safta eşte la Băcanĭ, văduî, în curte slujeşte, şi are unŭ fičorŭ cizmarŭ în Eşĭ. Păşcălina, sora luĭ Cucoşŭ, aŭ văndut-o Pătraşco Stolneculŭ Bănariuluĭ, cu doĭ feţĭ şi o fată, şi, fiindŭ bărbatulŭ Ţiganciĭ a luĭ Iordachie Vorneculŭ, aŭ întorsŭ baniĭ bănar[iu]luĭ Iordachie Vo[r]n[i]culŭ, şi sintu fičori faţă la Roznovŭ, însuraţĭ, anume Coca şi Pulenŭ şi Marie ce o ţine fičorulŭ luĭ Calotonŭ, cu fičorĭ. Fičoriĭ luĭ Vasilie Balig[ă] če-amŭ scrisŭ la trătajŭ. Apostolŭ şi Ilinca, fečoriĭ luĭ Ştefanŭ Ursariulŭ, fratele luĭ Gavrilŭ Cucoşŭ. Vas[i]lii şi Tănas[e], fečori luĭ Andreĭ Cibotarŭ, tijŭ frate luĭ Gavrilŭ Cucoşŭ.

Ilie Velŭ Pitarŭ.

Toaderŭ Başotă Post[elnic].

Ionŭ Naculŭ Ţig[anŭ], č-aŭ ţinutŭ pe Durca Ţiganca..., şi Ionŭ Naculŭ iaste frate luĭ Mătiĭ Jitariulŭ.

Dodanŭ şi Agapie... Ioana, fata luĭ Măteĭ Jitariulŭ: iaste la mănăstire luĭ Cărligŭ.

Vasilica, fata luĭ Măteĭ Jitariulŭ, iaste după unŭ Ţiganŭ anume Orheianulŭ, a Hatmanuluĭ Rusătŭ.

... Dančulŭ Ţig[anulŭ] g[o]s[po]d, înŭ Orheiŭ, şi c'unŭ fečorŭ a luĭ, anume Ştefanŭ Ţig[anulŭ] de ferŭ.

Eşanca, fata luĭ Măteĭ Jitariuluĭ, č-aŭ ţinut-o Mărza Ţig[anul], cibotarŭ a Vor[niculuĭ] Lupulŭ, şi cu fečoriĭ lorŭ, Ştefanŭ i Romanŭ, la Orheĭ tărgu, ce i-aŭ scosŭ Coca Ţig[anulŭ], Masinŭ Brumarŭ cel mar[e], moşŭ Cocăĭ, şi Coca fečorŭ luĭ Costinŭ Liahulŭ, şi Costinŭ aŭ ţinutŭ pe Păscălina, sor[a] luĭ Gavrilŭ Cucoşŭ.

Pulanŭ, frate Cocăĭ.

Vas[i]lie fečorŭ luĭ Andreĭ ğude, frate luĭ Cucoşŭ, şi frate şi luĭ Ştefanŭ Ursariulŭ.

79. Catastivŭ de Ţigani meĭ, cariĭ santu faţă, precumŭ arată anume maĭ ğosŭ şi precumŭ arată şi zapis[e]le; leat 7244 [1736], Iuli 25.

Apostolŭ Mavrichi . . . Oprina, fata Langăĭ şi cu copii luĭ, anume Sofrine . . . Ionŭ Bărsanŭ, fečorŭ luĭ Bascalŭ..., Toderŭ Chirtifŭ . . ., Ursulŭ Bărcă . . . Dămiianŭ . . ., Axinia Ţiganca, fata luĭ Botocdanŭ Ţiganulŭ..., Ionŭ Cĭocărlanŭ..., Andreĭ Tărcanŭ . . ., Ştefanŭ celŭ şchiopu, fečorulŭ luĭ Bandurŭ şi înma (ҁнмл) lor Acsana . . ., Dumitraşco Ţacul...

Vecinii moldovenĭ ce avemŭ, precumŭ arată anume.

Vecinii otŭ Călineştĭ, ce mi-aŭ venitŭ la înpărţală cu veriĭ meĭ Păuneştiĭ, Onofrii sin Bianco, cu fečoriĭ luĭ, anume —, Ionŭ bratŭ Onofreĭ Bianco . . ., Dumitru sinŭ Ionŭ Gumu, aŭ fostŭ duvalmu la mine vecinŭ, dinŭ Costăna..

Vecinii dinŭ Dolnicianĭ, cariĭ sintu faţă, şi dinŭ Şoldăneştĭ, ce n[e] săntu daţĭ de dum[nealuĭ] socrulŭ meŭ Başotă bivŭ Velŭ Vist[ieriŭ] . . . Ştefanŭ Dolničanulŭ, cu 3 fečoriĭ luĭ, anume Toderŭ şi —. [se înseamnă printre rînduri ceĭ morţĭ] [la toţĭ, se adauge: Dolničanulŭ], Lupulŭ fečorŭ Corniĭ . . ., Gligorie fečorŭ luĭ Costănŭ. . . Acesta iaste frate de pe tată cu Gligorii şi cu Chiriiacŭ, făcutŭ cu altă fămeia. . . Costantinŭ fečorŭ luĭ Andrieşŭ Maga, vecinŭ dinŭ Şoldăneştĭ, cu copì luĭ, Leontii . . ., Niculaĭ fečorŭ luĭ Toderŭ a luĭ Vas[i]lii Abăĭ, care-ĭ făcutŭ cu Ilinca fata Magăĭ, cu copii luĭ, otŭ Şoldăneştĭ; Iacobu, frate luĭ Lupaşco, fečorŭ luĭ Simionŭ Căzaculŭ, cu fečoriĭ luĭ, anume —, otŭ Şoldăneştĭ; Donicĭ, de niamulŭ luĭ Răvoeşŭ, cu fečorii luĭ, tijŭ otŭ Şoldăneştĭ; Ghiorghiţă Tohilŭ . . ., Vasilii Andonii [de altă mînă: daţĭ Maniĭ].

80. 2 Iulie 7245 (1737). Scrisoare particulară pentru Ţiganĭ. „Că Ţiganca luĭ Ursache este călugărască... Ţiganca domnască. . . Să fie tinerĭ şi omenĭ făcutŭ... Ursache debè merge de bătrănŭ."

81. Antonie arhiepiscopŭ şi Mitropolitŭ Sučavschii, precumŭ să să ştie pentru nişte Ţiganĭ ce amŭ avutŭ d'inpărţală cu dumnaluĭ Ilie bivŭ Velŭ Pit[ariŭ], anume Iorga Ţiganulŭ sănŭ luĭ Dănăilă, care Iorga este a Pit[ariuluĭ] Ilie, iarŭ Ţiganca luĭ, Floare, este a noastră, a mănăstiriĭ Putniĭ; decĭ ni-amŭ învoitŭ cu dumnaluĭ Pitariulŭ Ilie, şi ni-amŭ înpărţitŭ fičoriĭ acestorŭ Ţiganĭ precumŭ arată anume maĭ

ğosŭ, şi pre înpărţala ce amŭ făcutŭ, să aibă dumn[ea]luĭ a-şĭ face şi ispisocŭ domnescu, niciodată să nu să maĭ schimbe, ce în vecĭ să stăpăniască. Însă şi ačasta să să ştie că aceştĭ Ţiganĭ s'aŭ tămplatŭ de aŭ [a]prinsu o arie cu păne şi aŭ făcutŭ multă pagubă Pitariuluĭ Ilie, şi dumnaluĭ, pentru voia noastră, aŭ iartatŭ acè pagubă, şi noĭ încă, maĭ vinindu-să giumătate de Ţagancă dinŭ Parascava, şi giumătate de copilŭ, care să fač[e] unŭ sufletŭ, l-amŭ lăsatŭ şi noĭ în parte dum[i]sale Pitariuluĭ Ilie.

Leat 7245 [1737], Iul[ie] 3.

Parte dum[i]sale Pitariuluĭ Ilie.

Chiriiacŭ, cu copii luĭ.

Paraschiva, sora luĭ Chiriiacŭ, cu parte iaĭ denŭ copiĭ.

Parte Sviţii Sale părinteluĭ Ursulŭ, cu doĭ copiĭ, Vas[i]lie şi Ionŭ, car[i] aceştĭ doĭ copiĭ săntŭ făcuţĭ cu o Ţigancă a Pitariuluĭ Ilie.

[Iscăleşte:] Antonie Mitropolitŭ Sučavschii.

Sturdzea V[e]l Log[o]f[ă]tu.

Iordachi Cantac[u]z[ino] Vor[nicŭ].

82. 28 Iulie 7245 (1737). Grigorie Ghica-Vodă către Ilie bivŭ Velŭ Pitaru pentru Ţiganca Văzdoaga, „fiindŭ măritată [mama eĭ] după unŭ Ţiganŭ domnescu, de moşiia, care s'aŭ trasŭ Domnii Sale luĭ Mihaĭ-Vodă di pe moşulŭ Domnii Sale, Toma Vorneculŭ... S'aŭ aflatŭ vănduţĭ de Iordăchiuţă Păh[arniculŭ], fičorulŭ Tomiĭ Vornecul... Amŭ poroncitŭ şi vechililorŭ Domnii Sale luĭ Mihaĭ-Vodă ca să-ĭ dè alţĭ Ţiganĭ de niamulŭ acelora, în loculŭ cestorŭ č-aŭ iaşitŭ răĭ.“

83. După 7246 (1737-8). Izvodŭ de Ţiganĭ cariĭ aŭ fostu înpărţitorĭ cu Mărie Sa Mihaiŭ-Vodă, de pe Toma Vor[niculŭ Cantacuzino]: Melinte, Dafina, fată mare, ce iaste la Ţarigradŭ, la Mihaiŭ-Vodă[1]. Aniţa, ce i-aŭ zisŭ iarŭ Dafina, pe nume ceĭlalte; iarŭ este măritată după unŭ Ţiganŭ, anume otŭ Fereştĭ... Vasilie Ciurcă Ţig[anulŭ]..., Isacŭ..., Ursulŭ Ţig[anulŭ] holt. [holteiŭ?], dinŭ čata luĭ Gorganŭ ğudile..., Gavrilŭ Ţig[anulŭ] herariŭ.

84. Gălata, 28 Iunie 7247 (1739). Grigorie Ghica-Vodă

luĭ Ilie bivŭ Velŭ Pitar, pentru ocină în „Galbinĭ, de la Ţinutulŭ Niamţuluĭ", foastă „a luĭ Gligorie Purice Clučer]u, şi Gligorie Purice căndu aŭ fostu aice în ţară i-aŭ fostu văndutu luĭ Ilie Pit[ar]u pe unŭ Ţiganŭ . . . la văletu 7230 [1721-2]... Ducăndu-să şi Purice în Ţara-Românĭască, aŭ rămasŭ Ilie Pit[ariulŭ] păgubaşŭ, şi, negăsăndu altă nemică pe urma luĭ Purice, fără ačastî moşie, s'aŭ fostŭ datŭ şi altî carte a Domnii Mele, încă înŭ Domnie noastră d'intăiŭ, ca să popriascî Ilie Pit[ar]u ačastî moşie şi să o stăpăniascî. Iarŭ cariĭ dinŭ niamulŭ luĭ Purice, saŭ din fraţĭ, i-arŭ da Ţiganulŭ saŭ baniĭ č-aŭ datu Ilie Pit[ar]ĭ pe acelŭ Ţiganŭ, să-şĭ ià moşie înnapoĭ la stăpănire lorŭ, şi pănă acumŭ nicĭ Ţiganulŭ, nicĭ baniĭ nu i-a maĭ datu nime. Pentru aceia iată acumŭ s'aŭ pusŭ dzi, pănă la şase lunĭ de vorŭ da fraţiĭ saŭ niamulŭ luĭ Purice baniĭ, saŭ Ţiganŭ luĭ Ilie Pit[ar]u, să-şĭ ià moşie, iarŭ, nedăndu pănă la dzi, să rămăe moşie de istovu la stăpănire luĭ Ilie Pitaru."

Adaus autograf al luĭ „Velŭ Log[o]f[ă]tu".

85. Crucerŭ Mărdare, sănătate îţĭ poftimŭ. Alta, pentru nişte Ţiganĭ cari s'aŭ datŭ, aĭ dumisali Pitariuluĭ Ilii, dinŭ Ţiganiĭ Mării Sale Mihaĭ-Vodă, cari ştiĭ poveste, şi, mărgandu acolò, i-aŭ luatŭ pe Ţiganĭ şi-aŭ dusŭ la casa dumisali; dar eĭ acumŭ s'aŭ sculatŭ şi aŭ fugitŭ iarŭ acolo înnapoĭ. Pentru care, viindu omulŭ dumisali acolò, să-ĭ daĭ pe măna omuluĭ, ca sî-ĭ aducă iarăşĭ la dumnaluĭ; căcĭ ştiĭ poveste cumŭ i-aĭ datŭ, că şi carte gospodu şi răvaş[ulŭ] nostru este la dumnata. Ci dă Ţiganiĭ după cumŭ s'aŭ hotărătŭ atuncĭ! Ačasta, şi fiĭ dum[neata] sănătos.

Iunie 18 [c. 1740].

De bine voitorĭ

Iordachi Cantac[uzino] Vor[nicŭ].

86. Milostive şi luminate Doamne, să fiĭ Măriia Ta sănătosŭ. Jeluescu Mării Tale pentru răndulŭ unorŭ Ţiganĭ ce aŭ fostŭ avutŭ amestecaţĭ socru-mieŭ Başotă Vist[ieriulŭ] cu răpăosatulŭ Iordachi Toma [Cantacuzino] Păh[arniculŭ], că,

[1] Atuncĭ mazil.

după ce aŭ murităŭ Păh[arniculŭ] Iordachi Toma, neavăndu fečorĭ, şi fiindu-ĭ Măriia Sa Mihaĭ-Vodă niamŭ maĭ aproape[1], aŭ rămasŭ Măriia Sa moştenitoriŭ, şi acumŭ, la a treia Domnie a Mării Sale, cerşindu socrulŭ meŭ parte denŭ Ţiganĭ, aŭ stătutŭ Măriia Sa la înpărţală, şi neşte Ţiganĭ ce era de faţă la Olăneştĭ, i-aŭ luatŭ în parte Mării Sale, iarŭ socru mieŭ i-aŭ datŭ niste Ţiganĭ carii nu era de faţă, anume unŭ Ştefan Ţiganulŭ şi o Ţigancă Văzduaga, precumŭ amŭ şi carte Mării Sale; pre cari Ţiganiĭ, dacă i-amŭ aflatŭ acumŭ, să află vănduţĭ de răpăosatulŭ Toma, şi eŭ amŭ rămasŭ fără Ţiganĭ; şi mie mi să pare că aşŭ avea cali să iaŭ parte dinŭ Ţiganiĭ ceştĭ ce sintu faţă, — că aceştie să tragŭ dinŭ Ţiganiĭ socru-meŭ. Ce mă rogŭ Mării Tale să mă orănduieştĭ la dumn[ea]luĭ Iordachi Velŭ Vor[nic] şi la altŭ boeriŭ, la cine ó fi mila Mării Tale, să le ia sama şi să-mĭ facă dreptate pecum a fi mila Mării Tale. Robulŭ Mării Tale: *Ilie bivŭ Velŭ Pit[ariŭ]*.

Dum[nata] Velŭ Logofătŭ şi dum[nata] Vor[nicŭ] Iordachi, să luaţĭ sama şi să faceţĭ dreptate, de vreme că aceĭ Ţiganĭ ce i s'aŭ datŭ în parte sa, de Domniia Sa Mihaĭ-Vodă, cu înpărţală, s'aŭ eşitŭ răĭ, să è dinŭ alţĭ Ţiganĭ din niamulŭ acelora, în loculŭ acelorŭ răĭ.

[La 18 Iulie 7247 (1739), poruncă a i se da „Lupulŭ Buraga, Ţiganulŭ Mării Sale Mihaĭ-Vodă".

O scrisoare particulară vorbeşte de Ţiganĭ „cu meşteşugŭ: unulŭ de herŭ, unulŭ cibotarŭ".]

87. Iaşĭ, 24 Octombre 7250 (1741). Mărturie pentru judecata luĭ „Ilie bivŭ Ve[lŭ] Pitaru cu Neculaĭ Buciumŭ bivŭ Post[elnicŭ]", pentru un Ţigan. S'aŭ arătat acte. „S'aŭ ğudecatu să aştepte Buciumŭ Post[elnicŭ] pănă va veni dumn[ea]luĭ Neculaĭ Jora Med[elniceriŭ], fiindŭ la slujbă domniască.... Aşè s'aŭ ğudecatŭ, şi s'aŭ pusŭ şi protocolŭ... Ionŭ Neculcea bivŭ Vor[nicŭ], Aristarhŭ Banŭ, Io[anŭ] vt[ori] Log[o]f[ă]tŭ. [V° :] Aŭ trecutŭ la protocolŭ."

88. Precumŭ s'aŭ înpărţitu fičoriĭ luĭ Ştefanŭ Grosulŭ

[1] Mihaĭ Racoviţă era fiul uneĭ fete a luĭ Toma Cantacuzino (*Genealogia Cantacuzinilor*, p. 42 şi urm.).

Ţiganuluĭ, care i-aŭ făcutŭ dinpreună cu Cărstăna Ţigancă, ce i-amŭ înpărţitu cu dumn[ea]luĭ Toaderŭ Păladi Velŭ Vist[ierŭ], fiindŭ Ştefanŭ Grosulŭ Ţiganulŭ alŭ meŭ, iarŭ Cărstăna Ţigancă fiindu a dumisale Velŭ Vist[ieriŭ], de pe Cĭaureştĭ; leatŭ 7250 [1741], Oct[omvrie] 25.

89. Iaşĭ, 2 Februar 7250 [1742]. Învoială pentru Ţiganĭ, cu carte de blestem de la Mitropolit. „S'aŭ ruptŭ, şi de acmù înnainte să nu maĭ fie nicĭodată.“

90. Iaşĭ, 3 Octombre 7251 (1742). Carte de luat Ţiganĭ de la Costandinŭ Nicolae-Vodă. „Iarŭ care Ţiganĭ s'orŭ afla cu pricinĭ, avăndŭ cineva a răspunde, să aibă a merge la ğudecătoriulŭ de Ţinutŭ, la care Ţinutŭ să vorŭ tămpla, să le ià sam[a], şi, cumŭ s'o cădê cu dreptate, să le hotărască pricina.“

Proč[i]t Velŭ Pit[ariŭ].

[Pecete cu chinovar, avînd armele amînduror ţerilor.]

91. Izvodŭ de înpărţală..., carele s'aŭ triimisŭ cu carte Mării Sale luĭ Vodă, pe unde s'arŭ afla, să-ĭià...; 7251 [1742], Oc[tomvrie] 3. Ţiganĭ ce să află la Ţara-Romăniască, cariĭ pe unde s'aŭ răspunsu că sintu, s'aŭ scrisŭ carte Mării Sale luĭ Vodă la dum[nealuĭ] Dumitraşco Sucĭ Velŭ Agă, ispravniculŭ Ţănutuluĭ Putniĭ, să să ağungă cu dum[nealuĭ] ispravniculŭ marginiĭ Ţ[ă]răĭ-Rom[ă]neştĭ, de la Focşenĭ, de ceia parte, pe unde s'arŭ găsi de aceştĭ Ţiganĭ, să dè carte dum[isale], să aibă a-ĭ lua. Apostolŭ Mavrichi, ğudele... Safta Ţiganca aŭ fostu a dumisali Şărbanŭ Botianulŭ Păh[arnicŭ], de pe ğupăniasa dum[isale], şi, mergăndu după Ţiganulŭ nostru, m'eŭ văndu[tŭ] şi Ţiganca mie, avăndu şi 4 fete şi unŭ fičorŭ, carele s'aŭ răspunsu la mănăstire la Ungureŭ, pe Budzeŭ... De pe unchiu-mieŭ Gavrilŭ Leca Post[elnicŭ] ... Marco, Opre ... Cariĭ aceştĭ Ţiganĭ săntu la Gherghiţa, la casa Prediĭ Cap[itanulŭ], şi, aflăndu-să dentr'aceştĭ Ţiganĭ vru-unŭ, orŭ spune şi pe alţiĭ, că-sŭ multe sălaşe de Ţiganĭ duşĭ în Ţara-Romăniască. Dinŭ Ţiganiĭ de pe răpăusatulŭ dumneluĭ socrulŭ meŭ Neculaĭ Başotă č-aŭ fostu Visternicŭ-Mare..., Ştefanŭ Cĭuntu..., Aniţa, torcătore la dum[nealuĭ] Andreş

Rusătŭ Velŭ Banu, văndută de Toderŭ Zosimŭ Post[elnicŭ], Timuşŭ, Grădina, Eladii Ţig[anulŭ]..., la dum[nealuĭ] Vas[i]lii Sturdzea Stolnicŭ, Gligore Măţe, Climŭ bratŭ Măţe, Pinţa soră luĭ Climŭ, Cozma, Dudana, Grunzulŭ, Toaderŭ Ursulenco, Mărdarie, Clemente; fečorulŭ Bajuluĭ, Olecsa Boborii, Luca, Ştefanŭ Horbaceĭ (şi: Horbateĭ), Vas[i]le Cutulŭ, Costănŭ.— Iscăleşte Ilie bivŭ Velŭ Pit[ariŭ].

92. Acestu izvodzăl de aceştĭ Ţiganĭ..., cari Ţiganĭ imĭ săntŭ de pe unchiulŭ meŭ Gavrilŭ Leaca Post[elnicŭ], unde i-arŭ găsi, să aibă a lua şi să ni aducă la casa mè, iarŭ, de arŭ avè cineva a răspunde, să ne facă ştire; l[ea]t 7252 [1744], Ghen[arie] 25... Radulŭ fičorŭ luĭ Ionŭ lucreadză la firŭ la Pătraşco Catargiulŭ..., Ioana Ţiganca, muma fečorilorŭ, sora Aniţiĭ torcătoriĭ, fetele luĭ Horuşco... Dumn[eata], nepoate Gligoriţă Hăjdăŭ, poftescŭ pe dumn[ea]ta să-ţĭ fie aminte pentru aceştĭ Ţiganĭ, şi, orĭ la cine 'ĭ afla, şi neputăndu-ĭ lua, poftescŭ să-mĭ facĭ ştire, şi cu ce pricină i-arŭ opri.

A dumitale ca unŭ părinte

Ilie bivŭ Velŭ Pit[ariŭ].

93. C. 1750. Listă de Ţiganĭ „ce sintŭ la d[u]m[nealuĭ] Vor[nicul] Ionŭ Sturza". Vasile Bandorŭ, „şi acumŭ îĭ zicŭ Bărdanŭ... Fata luĭ Vasile, care este cărşmăriţă înŭ Tărgulŭ Frumosŭ."

94. C. 1750. Listă de Ţiganĭ. Maĭ mulţĭ „Ursariulŭ". Un „cibotarŭ". Unul se chiamă Roman.

95. C. 1750. Listă de Ţiganĭ. „Lazorŭ Minčună..., Nastasie Băta..., cine sintu dintr'aceştĭ Ţiganĭ, să să ştie. Toderŭ care ţini Ţiganca a Catargiuluĭ, Vorniculuĭ Ilie, cari dzici că ţini Ţiganca Perjeştilorŭ, care este la Perjulŭ; Sandulŭ cari ţini Ţiganca mănăstiriĭ Răşcăĭ. Iftimii č-aŭ ţinutŭ Ţiganca luĭ Şoldanŭ, şi este la Bărlicĭ . . . Costantinŭ, ce ţini o Ţigancă a luĭ Ghiorghiţă Moţocŭ, şi aŭ triĭ fiĭ: s'aŭ vinitŭ Catargiuluĭ. Ionŭ bratŭ Costantinŭ; ţine o Ţigancă a luĭ Iordachi Vor[niculuĭ], fată luĭ Beliboŭ, şi n'aŭ copiĭ. . .

Cine sintu dinŭ Ilie i bratŭ Toderŭ, dzicŭ că nu știŭ, că sintu la Tutosie *(sic)*, fata Berjeștilorŭ, la Muntenĭ.

. . . Andrieșŭ Miculŭ."

96. C. 1750. „Iordachi Rusătŭ Log[ofătŭ]." „Izvodŭ de Țiganĭ care me-aŭ datŭ nenea de zeastre, și Țiganĭ de cu[m]-părătură": Agapie, Coca, Fonie.

[V°:] „Izvodŭ de vecinĭ de Verceștĭ, care pe unde săntŭ, să să știe: Sandulŭ nepotŭ luĭ Todoșŭ otŭ Răcațunii, Andreĭ otŭ Faraonii, snă luĭ Măncașŭ, Nica snă luĭ Gligore Bolog[a], Gavrilŭ snă luĭ Gheorghiță Bolog[a].

Vecinĭ ce me-aŭ datŭ nenea de la Doroșcanĭ. [Patru la număr.]

97. C. 1750. Împărțeală de Țiganĭ. „Părce Țiganulŭ, Dănilă, Dodulŭ, Antimie . . ., și o copilă, și o fată este măritată la Olăneștĭ, și 2 fete la Dobrovățŭ . . . Neculaĭ celŭ de la Vintilă, fečorŭ Saftiĭ ce aŭ ținut-o Bădica, și o fată tijŭ a Saftiĭ, înŭ Bărladŭ măritată. Ionŭ lăutarŭ, Radulŭ sinŭ Ionŭ, lucriază la herŭ; Sandulŭ cobzarŭ, Trifa ce o ține Cĭople, Ioana Țiganca, muma fečorilorŭ, soara Aniții torcătoare . . . Ilie Pit[ariŭ]."

98. 6 Maiŭ 7262 (1754). Carte de judecată a luĭ „M., bivŭ Velŭ Cluč[erŭ], is[pravnicŭ] Pu[niĭ]", arată că înnaintea luĭ a venit Ioniță Pruncul Șăt[rarŭ] cu carte de la Domn, pentru Țigance ce are „la dumnealorŭ Toma și Ionŭ, fečoriĭ dumnealuĭ Pătrașco Catargiuluĭ". Se aduce un act de 42 de anĭ, „de la muma dumnealuĭ Șăt[rariuluĭ] Ioniță la măna dumneeĭ Saftiĭ Costinoae, socra dumnealuĭ Pătrașco Catargiuluĭ". „După acè vănzare aŭ maĭ trăitŭ Safta Costineas[a] 32 de anĭ, și muma dumnealuĭ Șăt[rariuluĭ] Ioniță Prunculŭ aŭ trăitŭ 25 de anĭ. . . Fără de cale să acolisescu dumnealorŭ Catargieștiĭ de dumnealuĭ Șăt[rariul] Ioniță . . . Șapte suflete de Țiganĭ ce s'aŭ prăsitŭ denŭ Țiganca dumnealorŭ Catargieștilorŭ, și s'aŭ venitŭ dumnealorŭ Catargieștilorŭ după Țiganulŭ dumnealorŭ 3 suflete, și dumnealuĭ Șăt[rariuluĭ] Ioniță 4 suflete, fiindcă Țiganca dumnealuĭ aŭ slujitŭ Catargieștilorŭ până č-aŭ

muritŭ, și dumnealuĭ Șăt[rariul] Ioniță aŭ fostŭ păgubașŭ de slujba eĭ."

99. 2 Iunie 7262 (1754). Înpărțala Țiganilorŭ, ce amŭ avutŭ cu dumnaluĭ Costandinŭ Cant[a]cuzonò bivŭ Velŭ Pah[arnicŭ], cumŭ arată anume." Nume: „Moisăĭ și Sandulŭ ce are poreclă Galaiță . . ., răzlețițĭ de de multŭ, trăitorĭ în parte Nistruluĭ: nicĭo slujbă n'aŭ făcutŭ nicĭunul denŭ stăpânĭ . . . Moisăĭ, fečorulŭ celŭ maĭ mare, însuratŭ, ține Țigancă omenească ... Sandulŭ Galaiță, însuratŭ, ține Țiganca dumisale Med[elniceriuluĭ] Vasile Buhăescŭlŭ. Sanda, sora lorŭ, măritată după unŭ Țiganu, și aŭ 3 copiĭ, și cu muma lorŭ să facu patru suflete. De care, pe Sanda Țiganca, cu unŭ copilŭ a eĭ, s'aŭ datŭ în parte stăpânuluĭ Țiganuluĭ, iarŭ doĭ copiĭ ce rămânŭ inŭ parte Țiganciĭ, unulŭ să fie a dum[nisale] Păh[arnicŭluĭ], și unŭ copilŭ a fečorilorŭ luĭ Ilie Pit[ariuluĭ] . . . Din nainte dum[i]sale Dumitrașco Păladie Hat[manulŭ].

100. C. 1760. Listă de Țiganiĭ luĭ „Cost[an]d[i]nŭ Log[o]-fătŭ. . . Ștefanŭ Gabărŭ, datŭ mamiĭ de la moșulŭ Ionŭ Sturza Vorneculŭ; Ursa, fata luĭ Ștefanŭ Pelinŭ, pe care aŭ ținut-o Alexandru, fečorulŭ luĭ Vicolŭ... Acè Țigancă să răspunde că este dinŭ Țara Muntenescă."

101. Cinstite al miŭ maĭ mare, ca unŭ părinte, dum[neata] bădiță Sandule, cu multă plecăciune sărutŭ cinstită măna dum[itale]. Iată, bădiță, c'amŭ triimesŭ ačastu pănțărŭ la dum[neata] să-mĭ daĭ Țăganulŭ să mi-l aducă; numaĭ mă rogu dum[itale] să puĭ să-Ĭ puĭ la mare pază, căndŭ mi l-a aduș[e]. Ačasta. Să fiĭ dum[neata] sănătosŭ.

Alŭ dumitale micŭ și plečatu

Vas[ile] Velu Pah[arnic]ŭ Velŭ Căp[i]t[anŭ].

Mă rogu, badi, să nu-mĭ umbli panțărulŭ jaba, — să mi-lŭ daĭ, că mi-ĭ trebuitorŭ; să miluiască milostivulŭ Dumnădzăŭ să vă vedemŭ cu sănătate.

[V°:] Viindu Vasili Bilețchi, panțirŭ otŭ Ropce, cu acestu răvașŭ de la Vasili căpitanulŭ de Ropce pintru unŭ copilŭ de Țiganŭ ce aŭ avutŭ la dum[nealuĭ] Jitneceriulŭ

Sandulŭ, ca să i-l trimită cu panţirulŭ acesta, şi, întâmplându-ni şi noĭ la gazda dum[isale] în Botăşenĭ, amŭ fostu faţă cându l-aŭ datŭ dum[nealuĭ] pe măna panţiruluĭ să i-lŭ ducă. Şi amŭ datŭ ačastă mărturii ca să-ĭ fii de credinţă pecumŭ ni-amŭ tămplatŭ şi noĭ faţă.

Leatŭ 7270 [1762], Ghen[arie] 22.

Grigori Balşŭ Log[o]f[ă]t m'amŭ tămplatŭ.
Calistru egumenŭ Cuşuliĭ m'amŭ întănplatŭ.

Εὐθύμιος ἱερομόναχος ἡγ. Δόμνης μαρτυρῶ.

. . . — Al dum[itale]: Jic[niceriŭ] Sandulŭ Ilii, care eştĭ dum. Vist. Catargiulŭ. Dumitraşcu Branŭ Com[isŭ]... Co... Blebe m'amŭ tămplatŭ.

102. August 7273 (1764-5). „Înpărţală de Ţiganĭ." Andreĭ Bandurŭ are „treĭ feţĭ şi o fată". „Ionŭ Buliţă, Lupa, Costandinŭ copilŭ." „Maĭ rămănŭ treĭ să să înpartă în dooĭ." „Sava holt[eiŭ], stricatŭ de fulgerătură... Gĭumătate să vine în parte Post[elniculuĭ] Mih[a]lach[e] Jora..., Ionŭ Bulicĭ, Catrina Ţigancă, fata Guziĭ . . . Iarŭ, pentru ğum[ă]tate de sufletŭ ce s'arŭ maĭ veni în parte dumisale, ačastă parte s'aŭ datŭ pentru meşterşugŭ Catriniĭ Ţiganciĭ, fiindu învăţată a toarce [la roată; şters] bunbacŭ cu roata, şi, luînd-o Post[elniculŭ] Jora, rămăne Jic[niceriulŭ] Sandulŭ păgubaşŭ de la meşterşugŭ Ţiganciĭ. Şi pentru aceia să rămăe ača ğum[ă]tate de copilŭ în parte Jic[niceriuluĭ] Sanduluĭ." Ţiganul Şova. O Ţigancă „fără meştesşugŭ".

103. 4 Mart 1765. „Costandinŭ Post[elnicŭ], fičorulŭ răpuusatuluĭ Ioniţă Prunculŭ, bivŭ Velŭ Şat[rariŭ]", dă zapis „cumnatuluĭ Sandulŭ Ilii bivŭ Velŭ Jic[niceriŭ]", că, „după moartea tatăni-meŭ, tămplăndu-să de aŭ muritŭ soru-mea Safta maĭ înnainti, i-aŭ rămasŭ doĭ copiĭ şi o fată, şi, trăgăndu-mă dumnaluĭ cumnatulŭ ca să puĭ zăstrilea ce aŭ luatŭ cu sorî-mea la mijlocŭ, şi să înpărţimŭ toate rămăşiţurile în doîo, fiindu numaĭ doĭ fraţĭ la părinţĭ, amŭ stătutŭ la învoială cu dumn[ea]luĭ, şi amŭ făcutŭ aşezarea, di i-amŭ maĭ datŭ şi dinŭ viĭ şi dinŭ Ţiganĭ şi dinŭ moşiĭ."

Apoĭ Costandinŭ cere judecată la „veliţiĭ boerĭ". „Ni-aŭ luatŭ sama, şi ni-aŭ hotărătŭ că aşezarea şi învoiala ce amŭ făcutŭ noĭ maĭ înnainti, nu poate nime ca să o străce, ce să fie stătătoare şi niclătită, şi, dăndu-m[ă] ğudicata ca să mă ţiĭ de aşezarea ce amŭ făcutŭ, di iznoavă amŭ stătutŭ cu dumn[ea]luĭ cumnatulŭ la aşezare şi la învoială, şi, dintr' acele ce i-amŭ maĭ datŭ la aşezarea d'intăĭ, dinŭ bună voe dum[i]sale aŭ priimitŭ di aŭ datu doîo sutea leĭ ağutorĭ la biserica ce estea rănduită de tată-meŭ să să facă în Focşanĭ, di piiatră, şi aŭ maĭ datŭ şi o crăşmă la uliţa tărguluĭ dinŭ Focşanĭ, iarŭ bisericiĭ, ca să-ĭ fli vinitŭ pentru sufletulŭ răpăusatŭ suroru-mea, fiindŭ-că la moartea surori-mea aŭ lăsatŭ cu limbă de moarte ca să i să vănză mărgăritariulŭ ci i s'aŭ datŭ di tată-meŭ zestri şi să i să facă o biserică cu aceĭ banĭ, pentru sufletulŭ eĭ, şi, socotindu-să că estea maĭ bini să să dea ağutorĭ la biserica părinţască, aŭ datŭ şi dumn[ea]luĭ cumnatulŭ acestea doî sute leĭ di maĭ susŭ arătatea, dinŭ patru sute leĭ ce săntŭ să-ĭ daŭ pentru cheltuiala unorŭ morĭ ce aŭ făcutŭ dumn[ea]luĭ înŭ gărle, şi aŭ datŭ şi crăşma, ca să fii şi soru-mè, dinpreună cu copii săĭ, cti-toră la svănta biserică. Decĭ, di aice înnainte, să aibŭ a-ĭ da dumisale acele doîo sute leĭ pe carí i-amŭ datŭ zapisŭ, să-ĭ daŭ bani cu vadè, după hotărărea dumilorsale boe-rilorŭ şi după aşezarea noastră ce amŭ făcutŭ. . . Să nu maĭ fiŭ eŭ volnicŭ a maĭ găsi chipurĭ de pricinĭ."

104. August 7273 (1765). Împărţala luĭ „Mihălachi Jora Post[elnicŭ]" pentru Ţiganĭ: „Ionŭ Buliţă . . . Fata Guziĭ Ţig[anŭ]."

105. 11 Septembre 1766. Grigorie Alexandru Ghica-Vodă, pentru Ţiganiĭ luĭ Sandul Ilie către Ionŭ Catargiu bivŭ Velŭ Stol[nicŭ]. Se judecase „la Domnie MăriiSale luĭ Mateĭ Ghica-Voda, înnainte starosteluĭ. Şi, triimeţăndu în iastă primă-vară omŭ domnescŭ ca să è Ţigan[iĭ] dam[itale], aĭ eşitŭ în timpinare omuluĭ g[o]spod şi aĭ luatŭ Ţigan[iĭ] înŭ tărie dinŭ măna armăşăluluĭ, zicăndu că aĭ giudecată pentru acelŭ Ţiganŭ, şi la giudecată n'aĭ venitŭ; care nu ţi să

cădè să facĭ unŭ lucru ca acela. Ce, iată, scriemŭ, luîndu carte Domnii Mele, să cauţĭ să daĭ Ţigan[iĭ], saŭ, de aĭ ceva a răspunde, iată te sorocimŭ la 20 zăle a lunii luĭ Oct[omvrie], să te afle aice să răspunzĭ la giudecată ce aĭ pentru Ţiganŭ, că, neaflăndu-te la sorocŭ, să ştiĭ că-ţĭ va veni omŭ g[o]spodŭ de va lua Ţiganu, cu cele ce are şi va înplini, şi čobotile omuluĭ g[o]spodŭ de la dum[nata]. Şi, citindu carte, să o laşĭ iarăşĭ la măna omuluĭ Jic. Sandu luĭ."

106. 16 Iulie 1767. Judecata luĭ Grigorii Ioanŭ Calimah-Vodă pentru Ţiganĭ. Pomeniţĭ: Tăbărţăştiĭ (boierĭ), „Berbece Ţiganŭ". Se reclamă unul de la Ioan Sturză biv Vel Vornic. A arătat Ioan „condica părinteluĭ dum[isale], înŭ care să află scrişĭ şi alţĭ Ţiganĭ. . . Iată scriemŭ dum[itale], şi îţĭ punemŭ sorocŭ pănă înŭ 2 săptămănĭ, negreşitŭ să scoţĭ d[u]m[neata] scrisorĭ incredinţati asupra Ţiganuluĭ acestue ce l-aŭ aflatŭ la dum[neata], orĭ că l-aĭ cumpăratŭ, orĭ că l-aĭ luatŭ cu înpărţală, orĭ cu vre-o danie că l-aĭ luatŭ de undeva... Cetindŭ dum[neata] carte ačasta, pe urmă să o daĭ la măna Jic. Sanduluĭ." Poate trimete şi *vechil*.

107. C. 1770. Cu bună dimineţă mă închinŭ dum[itale] iubitŭ fiiulŭ meŭ Antohe. Ačastă dată maĭ multŭ n'amŭ făiă de cătŭ pentru zapisăle celi de Ţiganĭ de la Ursachi şi de la Ursăchioia şi pentru izvozălulŭ tatăne-meŭ de Ţiganiĭ de la Răchitoasa, că, mergăndŭ Toderŭ acmu, Mihălachie aŭ datŭ samă că le-aŭ datŭ toate la dum[neata]. Şi te poftescŭ să mi le trimeţĭ, orĭ de-ţĭ putè vini dumnastră *(sic)*, orĭ a veni Toderŭ. Şi rogŭ pre milostivulŭ Dumnedzăŭ să vă vădzŭ sănătoşĭ. Maiŭ 20.

A dum[itale] maică Safta Stol[niceasa].

Şi eŭ, maĭ micŭ fratele dum[itale], cu plecăciune sărutŭ măna dum[itale], şi mă rogŭ să nu bănueştĭ că n'amŭ pututŭ să viŭ, darŭ maĭ de apoĭ doară oĭ putè să viŭ,— că dorescŭ să vădzŭ pe dum[neavoastră] sănătoşĭ. Fiindŭ dum[itale] maĭ micŭ fratele dum[itale]. Toderŭ.

† Cu plecăciuni sărutŭ cinstita măna dum[itale], mamă.

Pentru scrisorili de Ţiganĭ ce-mi scriĭ dum[neata] că li-amŭ luatŭ de la frate-meŭ Mihălachi şi să li trimetŭ le dum[neata], veĭ şti dum[neata] că eŭ numaĭ unŭ suretŭ de pe unŭ uricŭ sărbescu, pentru Ţigani joräştĭ ce scrie, acela l-amŭ luatŭ, şi unŭ ispisocŭ domnescŭ ce s'aŭ ğudecatŭ unchiŭ-meu Neculaiŭ Jora cu Ţinteştiĭ, iarŭ, pentru nişte Ţiganĭ jorăştĭ, şi unŭ izvodŭ de parte unchiuluĭ Costantinu Jora,— aceste li-amŭ luatŭ. [I]arŭ acele ce-mĭ scriĭ dum[neata] n'aŭ vrutŭ să mi li dè, şi nicĭ eŭ nu l-amŭ silitŭ să le dè, dzicăndŭ că a căuta dum[nea]luĭ, şi, de aŭ dzisŭ că-sŭ la mini, răŭ aŭ dzisŭ, că în credinţe nu mi li-aŭ datŭ, că nu li-aşŭ tăgădui, că ce amŭ luatŭ nu tăgăduescŭ. Şi săntŭ plecatŭ Maiŭ 20.

Fiiulŭ dumitale:

Antohie Jora Sulgerŭ.

Luĭ Toderŭ şi cumnat[i] mă închinŭ cu frăţască dragoste. Şi pohtescŭ să vie.

108. 28 April — [c. 1770]. Ilie Cat[argiu], Hat[man], către —. Pentru o fată de Ţigan. „Decĭ, fiindcă fata camŭ şchiopătiază puţinŭ, măcarŭ că niciо pricină nu-ĭ dă nicĭ la slujbă, nicĭ la măritatŭ, nicĭ la făcutŭ copiĭ, nicĭ la nimicŭ, dar cu toate aceste eŭ amŭ scrisŭ văruluĭ Costandinŭ Canano, căruia vrea să o daĭ ca să o priimască, cumŭ şi părinteluĭ Iftemie.“

109. 18 Iunie 1770. Împărţire de Ţiganĭ între Sandulŭ Ilie Stol[nic] şi Maria Prunculiasa, „ce aŭ ţinutŭ Costandinŭ fečoru Prunculuĭ. Bădiţa Ţiganulŭ şi cu Aniţa Stoinias[a].“

110. Pentru o Ţigancă ce m'aŭ rănduitŭ dum[nealuĭ] Pah[arniculŭ] Grigorie Crupenschii să eŭ de la dum[nealuĭ] Jic[niceriul] Sandulŭ Ilie, amŭ luatŭ pe Marie Ţiganca, fata Nechitiĭ Ţiganŭ, şi amŭ iscălitŭ.

Ionŭ Ghindă Log[o]f[ă]t. — 1772, Iuni 5.

111. 25 August 1772. Schimbare de Ţiganĭ. „Nefiindŭ copilulŭ de slujbă, aŭ dat şi pre mumă-sa.“

112. Maiŭ 1775. Listă de Ţiganĭ aĭ luĭ Ioan Cantacozinò Vistier. „Ghiculeţu Ţig[anulŭ], ce să numeşte a Păş-

canuluĭ . . . Toaderŭ Opări Milaĭ *(sic)*.“ Altul „ce umblă răzleţŭ“.

113. Izvodŭ de Ţig[aniĭ] ce avemŭ de înpărţală cu mănăstire Răchitoasa; letŭ 1777, Fev[ruarie] 27. Dandorò, Vasile Vlaico zlătarŭ, fičorŭ luĭ Mihăilă ce aŭ ţinutŭ pe fata Şoicăĭ, Costinŭ . . ., Sandulŭ fečorŭ luĭ Vasile Vlaico, ţine pe fata luĭ Păladi Ţiganŭ a Răchitosiĭ, iarŭ frate-răŭ *(sic)* Costinŭ ţine Ţigancă catargiască . . ., Bănte zlătarŭ, Mărgărinta . . ., Ilieşŭ Ţig[anŭ], fičorŭ Sauli otŭ Răchitosa, Costinŭ fičorŭ luĭ Vasile Vlaico, sintŭ la Cruce-de-susŭ, în gura Răpediĭ; ţine o fată a Vaniĭ (Variĭ?), anume Catrina . . . Sandulŭ este în Ţiganiĭ domneştĭ . . . Mărgăritŭ este la Cruce . . . Dochiţa este la Ceucanĭ, înŭ Ţiganiĭ dum[isale] Spăt[ariŭ] Bogdanŭ.

114. 22 Iunie 1778. „Monahie Casăndra [aşa şi iscăleşte], fiica luĭ Crupenschi“, arată „nepoateĭ meale Catriniĭ Stolnicesăĭ . . . că, crescăndu-o, amŭ şi măritat-o şi i-amŭ datŭ zestre patru suflete de Ţiganĭ, pe fečoriĭ lui Prună... Şi, întămplăndu-să dc aŭ muritŭ unŭ fečorŭ holt[eiŭ] dintr'acele patru suflete, maĭ rămăindu-mĭ unŭ copilŭ de Ţiganŭ, totŭ fečorŭ luĭ Prună, anumi Luca, decĭ eŭ, pentru multa căutare şi ağutoriŭ ce amŭ avutŭ eŭ la neputinţa mea de la nepoata-mea, cu altă nu amŭ avutŭ cu ce să o mulţă-[me]scŭ, i-amŭ maĭ datŭ zestre şi pe Luca holt[eiulŭ], fečo-r[ulŭ] luĭ Prună, în loculŭ celuĭ ce aŭ muritŭ . . . De spre alte rude a mele n'amŭ avutŭ nicĭo căutare, şi tuturorŭ le-amŭ făcutŭ parte dinŭ Ţiganiĭ ce amŭ avutŭ. Iarŭ pentru acesta aşa amŭ socotitŭ, fiindcă nepoată-mea Catrina mi-aŭ răsplătitu cu asupră de măsură zestrea ce i-amŭ datŭ, cu mila şi ağutoriulŭ ce amŭ avutŭ într'atăta vreame; care şi după moarte mea iarăşŭ nădăjduescŭ să-mĭ grijască sufletulŭ mieŭ . . .“

115. Precumŭ să să ştiia că, luîndŭ unŭ Ţiganu alŭ mieŭ, anumi Lupulŭ, fečorŭ luĭ Iliia Ţăganu, pi Paraschiva, fată mari, fată luĭ Ionŭ Daidă, Ţăg[anŭ] a dumisale badiĭ Sandu-luĭ Iliia bivŭ Velŭ Stol[ni]cŭ, şi pentru Ţiganca ačasta ni-amŭ învoitŭ cu dumn[ea]luĭ, şi amŭ făcutŭ schi[m]bă-

tură, di i-amŭ datŭ Ţăgancă pentru Ţigancă, pi Iftica văduvă, fata luĭ Simionŭ Toronilă, care aŭ luat-o unŭ bucătarŭ a dum[i]sale, anume Gheorghiţă bucătarŭ Ţăg[anu]; decĭ, după învoiala şi aşăzare, ce amŭ făcutŭ cu domnaluĭ, să aibă dom[na]luĭ a stăpâni pe Iftinca Ţiganca ca pe o driaptă roabă a dumisale. Şi spre încredinţare ni-amŭ datŭ scrisoare unulŭ la măna altuia.

. . . . 1778, Dech[e]m[vrie] 2.

116. 27 Iulie — (c. 1780). „Ilie Cat[argiu] Hat[manul].“ Pentru o Ţigancă. „Ţăganca nu esti nicĭ oarbă, nici schioapă, nicĭ cu o patimă.“

117. C. 1780. „Izvodŭ de Ţiganiĭ sfintiĭ mănăstirĭ Floreştiĭ, ce să află acumŭ, anume.“ Unul ţine o „Ţigancă fără de pricină“. Nume: Mălina, Căţălŭ. „Copiĭ n'are, darŭ are nădejde.“ „Antohi fičorŭ Olăriţiĭ.“ „Toader Ponegre.“ Iscăleşte: ὁ ἡγούμενος Φλορεστίου Ἰγνάτιος.

118. 10 Iunie 1781. Schimb de Ţiganĭ. „Ştefanŭ bratŭ luĭ Mih[a]lachi čobotariulŭ . . . Solomiia fata luĭ Toaderŭ Ţig[anulŭ] . . ., driaptă roaba dumisali . . . Iarŭ pe urmă, de arŭ eşi Ţiganca cu vre o pricină, orĭ să o tragă cineva cu niscaĭva scrisorĭ şi dovezĭ la stăpânire sa, orĭ să aibă vre o patimă de boală, atunča să aibă dumn[ea]luĭ Hat[manul] a triimitea pe Ţigancă înnapoĭ şi să ià pe Toaderŭ fratele luĭ Gheorghi, fečoriĭ luĭ Ştefanŭ Ţiganŭ, dum[nealu]ĭ, cu totŭ rodulŭ ce va avè eşitŭ dintr'ânsulŭ, şi să-lŭ stăpâniască ca pe unŭ dreptŭ robŭ al dum[nealu]ĭ.“ Iscăleşte şi „Balasŭ Pit[ariŭ]“.

119. 19 Mart 1782. Ţăganĭ ce săntŭ drepţĭ alŭ mieĭ . . . Ionŭ văcarŭ, Ţig[anŭ] stărpu . . ., Ioana Morsăias[a], cu unŭ copilŭ, bezŭ parte Ţăganuluĭ, Pricopi sănŭ Ionŭ Prună pentru parti măne-sa, Nastasăia Crăčunias[a] cu 1 p[l] copilŭ, Toaderŭ chiot[o]riulŭ, ğumătati de sufletŭ dinŭ Bărdănias[a] Ţăg[anca] de la Hat[manul] Catargiu, Ştefanŭ Mutulŭ, Toaderŭ Chiorulŭ.

[Împarte Sandul Iliia între fiice, Nastasăica şi Maria, şi fiŭ, Filip.]

120. 6 Iulie 1784. Schimb de Ţiganĭ. „Zamfira, fata luĭ

Ignatŭ Dorulŭ. ce esti fată mare . . ., driaptă roabă a noastră. . . De s'a întămpla să măritŭ eŭ pe Marie Ţiganca după vre unŭ Ţiganŭ, şi a face copiĭ, să rămăie schimbulŭ dreptŭ, adecă Ţigancă pentru Ţigancă, iarŭ, căndŭ Marie Ţiganca după măritare iaĭ a eşi stiarpă, atunce să rămăie în loculŭ Zamfiriĭ, pentru slujba iaĭ. Saŭ, neputăndŭ ca să o măritŭ, şi a face copiĭ în sărăcie, la aceia să nu aibă dum[nealuĭ] Pit[ariul] a trage parte. Iarŭ, pentru căţĭ copiĭ va face Zamfira Ţiganca, aceia să-ĭ înpărţimŭ dreptŭ, şi pentru slujba Zamfiriĭ să nu aibu eŭ a maĭ cere parte, fiindcă mi-aŭ datŭ pe Mărie Ţiganca, care, de s'a întămpla să aibă vre o patimă de boală, să aibă dum[nealuĭ] Pit[ariul] a răspunde cu altă Ţigancă înŭ locŭ. Aşijdere şi de s'a întămpla să fugă de la mine la dum[nealuĭ] Pit[ariul], să aibă a nu o tăinui, ci să o dia pe mănă triimisuluĭ meŭ. Cumŭ şi pentru Zamfira Ţiganca, de s'a întămpla cu vre o patimă de boală, să avemŭ a răspunde, aşijdere şi de a fugi la mine, să aibu a nu o tăinui, ci să o daŭ pe măna triimisuluĭ dumisale Pit[ariulŭ]."

121. 15 Iunie 1787. Proces de Ţiganĭ. „După obiceiŭ şi rănduiala ce iaste, Ţiganca trebue să margă după bărbatulŭ săŭ."

122. 20 Iuniĕ 1788. Petiţie către Domn a luĭ Toderŭ Jora Pit[ariŭ]. „Dinŭ luminată poronca Mării Tale aŭ mersu armăşelŭ ca să rădice pe Ţiganŭ dinpreună cu Ţiganca luĭ şi cu toţĭ copii luĭ şi cu toate ale Ţiganuluĭ ce va avè, şi să-lŭ aducă la casa mè. . . Dumneeĭ Marie Prunculesă aŭ datŭ numaĭ pe Ţiganŭ pe măna armăşeluluĭ, iară pe Ţigancă şi pe toţĭ copii şi toate ale Ţiganuluĭ le aŭ popritŭ, zicăndŭ că are a răspunde... Acelŭ Ţiganŭ, holteiŭ fiindŭ, aŭ fugitŭ la Ţara Muntenească, şi, furăndŭ o Ţigancă dinŭ Ţara Muntenească, a cuĭ o fi nu să ştie, aŭ trecutŭ iarăşŭ la Moldova, şi aŭ făcutŭ unŭ copilŭ, care Ţigancă muntencă maĭ pe urmă, la vreme răzmiriţiĭ, bejenărindu-să toţĭ omeniĭ dinŭ Ţara-de-ĝosŭ, s'aŭ rădicatŭ şi Ţiganiĭ Prunculuĭ toţĭ şi aŭ mersu la Bălăneştĭ, înŭ Ţiganiĭ dum[isale] Log[o]f[ă]tŭ Costantinŭ Ru-

sătŭ, și acè Țigancă străină, muntencă, aŭ lăsatŭ pe Ionŭ Țiganulŭ și copilulŭ, și aŭ fugitŭ cu altŭ Țig[anŭ] a dum. Log[o]f[ă]t. Maĭ pe urmă, Ionŭ Țig[anulŭ] aŭ furatŭ o Țigancă dinŭ Țiganiĭ dum[isale] Logof[ă]t[uluĭ], de la Bălăneștĭ, și, înpăceluindu-să vreme, aŭ mersu iarășŭ la Putna, în Țig[aniĭ] Prunculuĭ, și are cățĭva copiĭ, precumŭ și însușŭ dum. Log[o]f[ă]t aŭ spusŭ la Divanŭ ačastă pricină. Milostive Doamne! Țiganulŭ acesta este dreptŭ alŭ meŭ; copilulŭ celŭ d'intăĭ este făcutŭ cu Țigancă streină, muntiancă; ceelalțĭ copiĭ săntŭ făcuțĭ cu Țiganca dum[nealu]ĭ Log[o]-f[ă]t Costandinŭ Rusetŭ; apoĭ Marie Prunculias[a], ce dreptate găsăște de poprește Țiganca și toțĭ copii și toate căte le are Țiganulŭ, puindu-s[ă] și înpotriva poronciĭ Mării Tale... Mă rogŭ... să margă de alŭ doile omŭ g[o]sp[o]dŭ ca să-mĭ è Țiganca și copii și cu toate ce va avè Țiganulŭ. Iarŭ, pentru cibotele oamenilorŭ domneștĭ și chel-t[uiala] mè de 2 lunĭ, rămăne la driaptă giudecata Mării Tale....

[Resoluție:] Merge la dum[nealuĭ] Hat[manulŭ].

123. 26 Iulie 1792. — Jora către Toaderŭ Jora Pitariŭ, fratele săŭ. E bolnav. „Acmu săntu treĭ rändurĭ de oamenĭ de căndŭ nu ni-aŭ datŭ măna să ni căutămŭ de Țigani ce avemŭ de pe niamulŭ nostru, și vădŭ că aŭ rămasŭ să să prăpădiască cu totulŭ. Amŭ socotitŭ, așă bolnavŭ cumŭ mă aflu, să mergu la Eșĭ să mă giudecŭ, și, după datoriia frățască, nu lipsăscŭ a înștiința și pe dum[nea]v[oastră] ca de acmu într'o lună să vă aflațĭ și dum[nea]v[oastră] la Eșĭ, să stămŭ să căutămŭ de Țiganĭ să nu rămăi să să prăpădiască. Iarŭ, de nu va da măna dum-n[eavoastră], și îțĭ socoti că poate nu s'orŭ putè scoate cu tărfăloagele ce avemŭ, dacă îțĭ priimi du[mnea]v[oastră] să mă giudecŭ eŭ cu cheltuiala și osteniala mè, și, din cățĭ oĭ scoate, să daŭ dum[itale] zăci doĭ, orĭ, dacă nu-țĭ priimi, să venițĭ la Eșĭ, să-ĭ împărțimŭ după scrisorile ce avemŭ, și fiișticini să caute și să giudeci pentru parte sa, cari o găsi ceva a luoa. Căci după datorii înștiințezĭ pe dum-[nea]v[oastră], că apoĭ, pe urmă, cățĭ oĭ putè scoate, să nu cerețĭ, că nu v'oĭ da."

[Eraŭ şi Ţiganĭ de-aĭ luĭ Ştefan Luca. La 1793, învoială pentru a cheltui „pe giumătate".]

124. Cu frăţască dragosti mă închinŭ dumitali, cucoană Mariio.

Fiindŭcă pe acestŭ Dumitru Ţăganŭ l-aŭ cunoscutŭ copilulŭ dumi[sal]i Banuluĭ Iamandiiŭ că esti Ţăganŭ alŭ dumi[sal]i, cari arŭ fi fugitŭ de multă vremi, şi, prinzăndu-lŭ, iată că-lŭ triimisăiŭ la dum[neata] cu acestŭ armăşălu anumi Vasăli Zmău, de cari poftescŭ pe dum[neata], luîndu-lŭ, să aibu şi răspunsu. Şi, deosăbitŭ, poftescŭ şi dum[itale] ca să mulţămeştĭ pe armăşălu cu cibotile luĭ, după obiceiŭ ce aŭ. Şi săntŭ alŭ dumi[tal]i ca unŭ frate.

Vasili Raz[u] Velŭ Armaşu. Ghen[arie] 7, '95.

Cibotile armăşăluluĭ păr la Dorohoiŭ săntŭ şasă leĭ; poftescŭ pe dum[neata] să le daĭ armăşăluluĭ, căcĭ eŭ amŭ făcutŭ o faceri de bini dum[itale], şi de acumŭ voiŭ sluji dum[ital]i.

125. 5 Octombre 1797. Schimb de Ţigancă „ce-mĭ este baştină".

126. 29 August 1798 — Pit[ariul] către —. Să i se aducă o Ţigancă de schimb, dacă e „sănătoasă şi fără vre o patimă... Iaru pentru copilulŭ ce aĭ zisŭ d[u]m[neata] că are, trăindŭ, ne vomu învoi". E vorba şi de hotărnicia maĭ „eftiorŭ", cu prilejul alteia, a uneĭ moşiĭ. „Darŭ, căndŭ a vini înadinsŭ numaĭ pentru moşiia mea, atunce mi-aŭ hotărătŭ că maĭ ĝosŭ decătŭ cu o sută galbinĭ nu poate vini. Apoĭ lasŭ să gidici buna înţelepcine dum[itale], perzăndŭ ačastă vremi de îndămăna (?), altă dată a da o aşa somă?... Că mi-ĭ îndatori să-ţĭ slujescŭ în toată viaţa mea; încă ţ'a fi şi pomană." Cere şi „o state de sacĭ".

127. C. 1800. „Cu părintiască dragosti mă închinu dum[itale], iubită fiica mè, Mario. Mă rogu, pitru senătati luĭ Costachi, si nu baţĭ pi Ştifanu, că pi viiaţa mè aŭ fostŭ bolnavu, iară Ţiga[n]ca pi josŭ nu poate să vii, că-ĭ bolnavă tari. Pitru Pricopi Ţiganu, si nu maĭ daĭ nimică luĭ Ioniţi, că ţi-lŭ dăruesc dum[itale]; şă pi cielaţĭ Ţiganĭ totu aĭ maĭ iarŭtă, că-şĭ forti spărăeţĭ. Mă rogŭ pri milostivu

Dumnăzu si ti ţii senătoasi, aminŭ. Maică: *Catrina Stolničasa.* [Autografă.]

128. 1-iŭ August 1800. Schimb de Ţiganĭ. Şi „o fată de Ţăga[nu] mare, de măritatŭ, să fi de trisprăzăce, pasprăzăce anĭ".

129. 4 Februar 1802. Se dă „o Ţăgancă cu schimbŭ", pentru alta „luată cu schimbŭ". „Să-mĭ dei o fată orĭ unŭ băetŭ, să fii de unsprezăci anĭ." Scrie un Chieşco, cu „voia moşuluĭ Andreiŭ Cazacliŭ".

130. Cu părintească dragoste mă închinŭ dumitale, iubită fiica mè Mariio.

Cu părintească scrisoari mè întăĭ cercetezŭ pentru bună şi fericită sănătate dum[nea]lorŭ: înţelegăndu că să află diplină, să mă bucurŭ. Iată că amŭ trimesŭ pi Armaşulŭ să videmŭ, n'aĭ maĭ găsitŭ niscaiva Ţiganci să însurămŭ pi ficorii bucătariuluĭ, că nu-ĭ cu putinţi a-ĭ maĭ ţinè niînsuraţĭ. Ţ'amŭ maĭ scrisŭ în v'o căteva răndurĭ, şi nicĭ răspunsŭ n'amŭ luatŭ, şi amŭ zisŭ şi nepotuluĭ Iordachi, di ari vr'o Ţigancă, să însoari pi vr'unulŭ, şi să i-lŭ daŭ după sfărşitulŭ mieŭ, cu totŭ, şi di la dum[nea]luĭ iarŭ vădŭ tăceri... Îţĭ scriŭ cu hotărăre, de ţi-ĭ voe să ţi-ĭ dăruescu dumi[ta]le, după sfărşitulŭ meŭ, caută de-ĭ însoară, să nu-ĭ prăpădescŭ; dacă nu-ţĭ trebuescŭ, eŭ îţĭ scriŭ adivăru: că e-oĭ dărui unde oĭ găsi Ţigancă; maĭ multŭ n'oĭ aştepta, că aşteptŭ acù di [că]ţva anĭ, şi acù nu maĭ pocĭ, că mi-ĭ şi păcatu. Poftescŭ să amŭ răspunsŭ disăvărşitŭ.

Şi rogŭ pi milostivulŭ D[u]mnezeŭ să te ţii sănătoasi.

A dumitale maică:

802, Iuliu 10. Catrina Donicĭ Stolnicesa.

131. 5 Februar 1804. S'a dovedit la o judecată „că are să tragă jumătate dintr'unŭ sufletu de Ţăganŭ de la casa răposatuluĭ Stolnicŭ Sandulŭ Ilie . . . Şi, după hotărărea săbornicesculuĭ hrisovŭ, la asăminea pricinĭ neîncăpăndu a să face altă înpărţală, s'aŭ hotărătŭ să plătească dumnieĭ Păh[ă]r[ni]č[eseĭ] preţulŭ aceĭ ğumătate de sufletŭ, adică 35 de leĭ, şi, deosăbitŭ, fiindcă acestaşŭ hrisovŭ hotărăşte ca

Ţiganulŭ ce va fi cu meşteşugŭ, să să socotiască diosăbitŭ preţulŭ luĭ, şi Ţiganulŭ acesta la înpărţală aŭ arătatŭ că are meşteşugulŭ vezătii, însuşŭ jăluitoriulŭ s'aŭ priimitŭ să-ĭ maĭ dè dumnei Păhrč. 5 leĭ înprotiva meşteşuguluĭ, care, nefiindŭ vre unŭ preţŭ cu asuprială, aŭ rămasŭ să-ĭ dè dumnei Păhărčs. aceştĭ 40 de leĭ, şi, să fie nesupărată maĭ multŭ."

În petiţie: Avea dreptul din 1783. „Care acelŭ Ţiganŭ ce avemŭ a înpărţi în doaî, însurăndu-lŭ dum[n]iaĭ, are şi copiĭ, dinŭ care cerăndu-mĭ parte ce mi să cuvini, pricinoeşti şi nu vra ca să-mĭ dè."

132. 16 Mart 1806. Împărţire de Ţiganĭ (Vasăle Şoricŭ, Rădoiŭ, etc.) „Şi, fiindŭ-că acestŭ Toaderŭ Rădoiŭ şi cu Ţiganca luĭ Safta, fiindŭ bătrănĭ, ceremŭ ca să-mĭ dei unŭ sufletŭ maĭ multŭ; darŭ pentru ačastă pricină amŭ stătutŭ la învoială, şi m'amŭ priimitŭ ca să-mĭ dei dum[nealuĭ] Spat[ariulŭ] una sută leĭ". Într'un adaus se vorbeşte de „cheltuiala... cu idiclii".

133. 7 April 1806. „Logofăţia cè Mare" către Pah[ărniceasa] Maria Joroae. De ce nu dă actele unor Ţiganĭ, supt cuvînt că nu-ĭ plac ceĭ daţĭ din porunca Domnuluĭ? „După care jalubă a dum[i]s[ale] era acum să să triimată omŭ domnescŭ, să te ducă la Divanŭ ca, de maĭ aĭ ceva a răspunde, să staĭ la ğudecata cu d[u]m[nea]l[uĭ] Spat[ariul], darŭ amŭ iconomisătŭ eŭ de nu s'aŭ triimisŭ orĭ hîrtiile orĭ vechil.... Însă sminteală să nu facĭ, căcĭ apoĭ negreşitŭ veĭ fi supărată cu omŭ domnescŭ."

134. Prè-iubită fiica mè Mario, cu părintească dragoste mă închinŭ dumitale.

Fiiască scrisoare dumitale amŭ luatŭ, şi că te afle sănătoasă foarte m'amŭ bucuratŭ, dăndŭ laudă milostivuluĭ Dumnezăŭ, pentru a cărue milă veĭ şti dumnata, şi cŭ mă aflŭ sănătoasă. Pentru armaşŭ, mie nu-mĭ trebui, şi triimite de-lŭ ià, numaĭ mă rogu, pentru sănătate copiiloru, să nu-lu baţĭ. Iarŭ, pentru Ioanu Ţiganulŭ, triimete unŭ armăşălŭ de-lŭ ia şi-lŭ ţini, nu-lŭ cunună pănă me-a veni răspunsŭ, de la Miclesculŭ, şi pe urmă mi-ĭ vedè dumneta răspunsu, şi apoĭ veĭ şti ce veĭ face. Iarŭ pentru Arapulŭ

A. NOTITE.

I.

O scrisoare botuşăneană.

Cu greŭ am putut desface de pe un act din colecţia d-luĭ Fotea din Iaşĭ un vechiŭ răvaş, cu totul şters, care nu s'a putut desluşi nicĭ într'un chip.

Se vede doar, din ce se poate ceti, că acel ce scrie e „jupînul Gheorghie pîrcălab de Hotin". El e pomenit la 1599, ca Gheorghe Izlozeanul (de Izlaz), soţul cneghineĭ Crestina, dăruitorĭ amîndoĭ aĭ bisericiĭ Maiciĭ Domnuluĭ din Hotin (Melchisedec, în *Rev. p. ist., arch. şi fil.*, I, p. 266).

„Fiul săŭ prea-iubit, pan Pătraşco", căruia-ĭ scrie, e „urednic de Botoşanĭ", — urednic al Doamneĭ, căreia-ĭ era dat oraşul. El nu e cunoscut de aiurea. Stătea la Dolnicenĭ. Scrisoarea vorbeşte de „pecetea luĭ", de un zapis, apoĭ de banĭ „gata" şi încheile cu o salutare. Data e Suceava, 8 Maiŭ, şi cred că trebuie să se adauge 1600, înnainte de intrarea în cetate a luĭ Mihaĭ Viteazul.

II.

O prefaţă a luĭ Daponte.

Se ştie că vestitul scriitor grec Constantin, în călugărie Chesarie, Daponte, a dedicat episcopuluĭ de Rîmnic Chesarie, cu gîndul la care-şĭ va fi luat şi numele monacal,

prefacerea în greceasca modernă a Dialogurilor Papeĭ Grigorie I-iŭ, zis şi Dialogul.

Nicĭo bibliotecă românească nu posedă această carte. Găsind-o la un anticvar din Iaşĭ — astăzĭ e în stăpînirea mea —, cred de folos a-ĭ da titlul şi prefaţa (aceasta numaĭ în traducere românească).

Lucrarea e astfel intitulată:

Πατερικὸν τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Γρηγορίου τοῦ Διαλόγου πάπα Ῥώμης, ἐν ᾧ περιέχονται Βίοι τῶν ἐν Ἰταλίᾳ ὁσίων πατέρων ὑπ' αὐτοῦ μὲν λατινιστὶ συγγραφέντες, παρὰ δὲ τοῦ μακαρίου Ζαχαρίου πάπα Ῥώμης εἰς τὸ ἑλληνικὸν μεταφρασθέντες, νῦν δὲ εἰς τὸ κοινὸν παρὰ Κωνσταντίνου Δυπόντε, τοῦ μετονομασθέντος Καισαρίου, τοῦ ἐκ τῆς νήσου Σκοπέλου, πρὸς χρῆσιν κοινόν, καὶ ὠφέλειαν τῶν ἀναγινωσκόντων. Ἀφιερωθὲν δὲ τῷ θεωφιλεστάτῳ καὶ λογιωτάτῳ ἐπισκόπῳ Ῥημνίκου τῆς ἐν Κραγιόβᾳ, κυρίῳ κυρίῳ Καισαρίῳ, οὗτινος δαπάνῃ νῦν πρῶτον καὶ ἐτυπώθη. αψπ', Ἐνετίῃσιν, 1780. Παρὰ Νικολάῳ Γλυκεῖ τῷ ἐξ Ἰωανίνων. Con licenza de'l superiori. 31 + 608 pp. în 8o.

Prefaţa:

„Prea venerate al mieŭ părinte şi Domn.

Cred că e un lucru propriu luĭ Dumnezeŭ să lucreze şi să săvîrşească cele ce vrea, el singur, ca unul ce este singur atotputernic, după cum zice Scriptura: toate ce le-a vrut Domnul, le-a făcut în cer şi pe pămînt. Iar lucru propriu al omuluĭ este să pornească cele ce trebuie şi să facă cele plăcute luĭ Dumnezeŭ, ci toate să le îndeplinească el cu ajutorul luĭ Dumnezeŭ, şi preţuieşte şi ajutorul aproapeluĭ, cu binecuvîntarea luĭ Dumnezeŭ. Decĭ şi eŭ, smeritul, am dorit şi am făcut (precum cred) lucru dintre cele trebuincioase şi plăcute luĭ Dumnezeŭ, începînd cartea *Pateric,* a celuĭ întru sfinţĭ părinteluĭ nostru Grigorie Dialogul; dar, singur neputînd s'o isprăvesc, chem ca ajutător şi rog ca împreună-săvîrşitor al celor bune pe cel de Dumnezeŭ (de la care e tot binele şi toată frumuseţa) dăruit în chip bun şi pentru cele bune, pe unul şi prea-bunul păstor al oilor cuvîntătoare şi arhiereŭ, pe Preasfinţia Voastră. Tiparul e sfîrşitul care îndeplineşte cartea acesteĭ nouă tălmăcirĭ, căcĭ prin tipar se face răs-

pîndirea; altfel sînt ca o grădină închisă și ca un izvor pecetluit: și, grădina fiind închisă și izvorul pecetluit, care e folosul? Prin tipar se face deci răspîndirea, prin răspîndire folosul, prin folos prețul și pomenirea sfinților, iar prin pomenire slava lui Dumnezeŭ, care se slăvește în pomenirile sfinților lui. Iar din slava lui Dumnezeŭ ca din izvor izvorăște și se revarsă bogat și slăvita răsplată pentru acel care dă tiparul, și trecătoare și veșnică. Ci tiparul nu e lucrul mieŭ, e lucru de oameni bogați și de suflete iubitoare de Dumnezeŭ, lucru de boieri, lucru de arhierei. Și care dintre arhiereii de acum e acum mai iubitor de Dumnezeŭ decît Mărirea Ta arhierească? Și cine mai ajutător și îndeplinitor-împreună al faptelor bune și plăcute lui Dumnezeŭ decît Preasfinția Ta? Și marturi, pe lîngă altele, sînt Rîmnicul și Craiova, Scaunul tăŭ, în care aŭ curs îmbielșugat și necontenit curg rîurile bunătății tale, ce imită pe a lui Hristos. Înnoirile bisericilor, întemeierile tipografiilor, așezările școlilor, îngrijirile orfanilor, cîrmuirile celor lipsiți, căutările celor bolnavi, și, ca să nu înșir una cîte una toate, voiŭ spune că toate sînt după voia lui Dumnezeŭ cele ale sufletului tăŭ iubitor și gînditor de Dumnezeŭ. Pentru acestea, prea-iubitorule de Dumnezeŭ, și eŭ cel smerit închin această sfîntă carte cu încredere Ție, ca să se învrednicească de tipar, scopul pentru care a fost făcută. Și, învrednicindu-se de el, va avea după vrednicie și Sfinția Ta această carte ca un crainic al binefacerii Tale, ca o trîmbiță a celei spre obștescul folos aplecări a Tale, pentru cele din ea cuvinte, în care se unește folosul cu plăcerea. Căci Dumnezeŭ n'a dat în de obște nimic mai cinstit decît omul, în om decît mintea, în minte decît cugetarea, în cugetare decît înțelepciunea, în înțelepciune decît literele, în litere decît adevărul, în adevăr decît folosul și plăcerea. Acestea două de o potrivă de scumpe, o tu cap scump și sfînt, de o potrivă se coprind în această carte Patericul, în această carte, ca într'un cinstit loc casnic, cu cinste se închid. Și vei avea în de obște pe sfinții ce se adăpostesc în acest

volum, ca într'un cort sfînt, solitorĭ de mulţămire, ca să zic aşa, pentru darul ce li-aĭ făcut, tipărirea acesteĭ cărţĭ, şi Sfinţia Ta arhierească te veĭ învrednici a sta în cortul lor, şi cu eĭ şi cu toţĭ sfinţiĭ veĭ slăvi pe Domnul slaveĭ, căcĭ luĭ i se cuvine toată slava, cinstea şi închinăciunea în veciĭ vecilor, amin. În anul Mîntuiriĭ 1777, Iulie 1.

Al Preasfinţieĭ Tale de Dumnezeŭ iubite

Rob supus:

Chesarie Daponte.

III.

Un act municipal al oraşuluĭ Piatra.

De curînd ni s'a dăruit actul care urmează, privitor la vînzarea unuĭ loc la Piatra. El are un interes deosebit prin raritatea luĭ şi prin anume lămurirĭ istorice precise ce se pot scoate din el.

Pecetea cu Sf. Ioan — hramul bisericiĭ domneştĭ —, bine săpată, e cunoscută: Dacă nu e o greşală, „Ştefan-Vodă“ cel pomenit într'însa nu este cel Mare, ci Tomşa, care domneşte în adevăr de la 1611 la 1615.

Iarăşĭ se ştie că privilegiĭ domneştĭ se dăduseră oraşelor Bîrladul şi Botuşaniĭ (acestuia supt Mihaĭ Suţu, cel din preajma Eterieĭ). Acum însă întâiŭ iese la iveală că Piatra a fost şi ea organisată cu drepturĭ orăşăneştĭ în 1797 (nu 1779, cum se zice, greşit, în mărturia noastră), de Alexandru-Vodă Callimachi, al căruĭ privilegiu pentru Pietrenĭ a fost apoĭ întărit de fiul acestuia, Scarlat, între 1812 şi 1818.

Epitropul bisericiĭ Sf. Ioan stătea în fruntea oraşuluĭ; la 1816 el era un Mare-Căpitan în funcţiune; o parte din fruntaşiĭ negustorimiĭ sînt Grecĭ.

Şchele pentru plute[1] la 1813, Piatra avea în fruntea eĭ, decĭ, după hrisov, pe epitropul de la Sf. Ioan, care e iscălit şi supt un act din 5 Septembre 1816[2]. La întărire se

[1] *Doc. Callimachi,* I, p. 504.
[2] *Ibid.,* p. 527, nº 236.

făcuse „plata stîlpilor“ cari slujiaŭ pentru hotărnicie. Orĭce schimbare de proprietate era lăsată încuviințăriĭ „neguțitorilor târgovețĭ i a mahalagiilor“. Între locuitorĭ eraŭ și boierinașĭ, precum Dimitrachi Feștilă Medelnicer, Slugerul Ianachi Adam, Stolnicul Dumitru Săcară[1]. La 1819 găsim și pe preotul Ioan Blaga, și în document se spune că „pecete bisăriciĭ, a Sfântuluĭ Ioan g[o]spodu“, e „a târguluĭ“[2].

„Stănjinĭ 18, adică optusprizăci stănjinĭ gospod, locul luĭ Ioniță a Nazarii, ci-l are di la baba Româniasă, însă doĭsprezeci stănjinĭ și jumătate lungul, și latul cincĭ stănjin[iĭ] și jumătate, pi care, după analoghie ce aŭ făcut, aŭ plătit unsprizeci leĭ și zeci părali, stare întăĭ, căte doozecĭ și cincĭ de părale pe stănjăn, pentru cheltuiala ci s'aŭ făcut la înnoire hrisovuluĭ gospod ci-l avemu noĭ, târgovețăĭ, de miluire di la Măriia Sa Alixandru Ioanu Călimah Voivot din 1777, cari hrisovu înnoindu-să acomu la fiiĭ luĭ [=fiiul] Măriĭ Sale Domnul nostru Scărlatu Alixandru Calimah Voivot, ci ni l-aŭ făcutu, la 1814, iarăș miluire, la toțĭ târgovețiĭ și lăcuitoriĭ ci ni aflăm șăzătorĭ pi ačastă moșii a nostră de aiča, din târgu Petriĭ, pentru disbatire și înprăsurările ci și urmă în parte de sus, la hotarul acestiĭ moșiĭ, din care megiesăĭ înprăjuras[e], — pentru că aŭ plătit numitul baniĭ de sus arătațĭ, i s'aŭ datu ačasta adiverință la măna sa, cu pecete târguluĭ și cu iscăliturile nostră a târgoveților fruntașĭ, după hotărire luminatuluĭ hrisov. Cari locu s'aŭ stâlpitu cu petriĭ hotare, și de acum înainte să stăpăniască cu bună pace, ca o moșii și ocină de vecĭ, dinpreună cu urmasiĭ săĭ. Și spre credință punindu-să și pecete târguluĭ, și aŭ iscălitu și dumnaluĭ Hagì Dima ipitropul bisăriciĭ gospot, din preună cu noĭ.

1818, Maĭ 23.“

Pecete cu fum, cu Sf. Ioan și: Ačasta pecete târguluĭ Pietri de la Ștefan Voevod. 7127.

[1] *Ibid.*
[2] *Ibid.*, p. 556, n° 284; cf. și *ibid.*, II, p. 130.

H. Dima Vel Căp[itan] și epatrop *(sic)*: Grigoraș. (Iscălitură romănească nedescifrabilă.) Ἀναστάσις Ἀποστολ., μαρτ.; Νω...που μαρτηρῶ; Διμίτριος Νικολάου μαρηρῶ. Σταβρί Ζανε...

Pe margine: 222. S'aŭ trecut la condică.

IV.

Probe de graiŭ prahovean.

Din arhivele foasteĭ administrațiĭ a Teleajinuluĭ scot aceste două acte care aŭ însemnătate și pentru limbă ca și pentru moravurile prin aniĭ 1830-40, cînd se maĭ păstra toată rînduiala „vechiuluĭ regim" romănesc:

1. Cĭ. supt.-ocărmuirĭ de Teleaj[ă]nu, plecată jalbă.

Facu cunoscut cin. supt-cărmuirĭ de Teliajnu pentru unu Costache dascălŭ ce este logofătŭ în satŭ nostru. Noĭ, fiindu cărăușĭ, amu plecatŭ cu carile la ocna Slănicu ca să încărcămu sare la Oltelnăță[1], și noĭ amŭ deshămatŭ înŭ țarna nostră ca să pășčunămŭ vitele, amu lăsatŭ treĭ fečorĭ aĭ noștri în paza a cailorŭ, și așa s'aŭ pomenitŭ cu fečori și cu mumă-sa maĭ susŭ pomenituluĭ, și ne-aŭ bătut fečori de morte cu paru, și noĭ aamu mersu cu sfatu satuluĭ ca să vaza strică[ciune], și noĭ, sfatu satuluĭ, n'amu dovetitu stricăčune nimică. Deaceĭ plecatŭ supuș rogăm... la cinstiti suptcărmuirĭ să facă punere la cale asupra dre[p]tăți.

2. C. 1840. Jalbă a luĭ M. Pandelescu. „D[umnea]luĭ Costandinŭ Stavărŭ, răzorîndu-să cu mine la o fîniață dinŭ Rizăneștĭ, în lipsă m[é] de acasă, la băile de la Balta Albă, dumnialuĭ, puindu-șĭ oamenĭ la coasa fînuluĭ, nu și-aŭ păzit numaĭ driapta stăpînire, ci aŭ pus de aŭ cositŭ și dinŭ trupu fîneții mele giumătate." Plîngere.

---

[1] Oltenița.

B. INSCRIPȚIĬ.

I. MĂNASTIREA SINAIA.

1. La poarta de intrare prin zidul mănăstiriĭ:

Aciastă poartă şi cu toate înnoiturile căte să vădu aciĭ aŭ făcutŭ părintele Dionisie proin Tiruloĭ [= Tiruluĭ] înŭ zălele luĭ Ionŭ Nicolae Voevoda, înŭ anulŭ de la Adamŭ 7228, Maiŭ 26. 1720.

2. La intrarea în biserică:

Zugrăvitu-s'aŭ ačastă sf[ă]ntă biserică în zilele prealuminatuluĭ Domnŭ Io Alecsandru Costandinŭ Muruzŭ Voevodŭ, fiindŭ Mitropolitŭ preaosf[i]nţitul Dositheĭ, şi s'aŭ săvîrşitŭ prinŭ toată ostăneala şi cheltuiala părinteluĭ egumenŭ Damaschinŭ; ano 1795, Sept[emvrie] 16.

3. Chipurile ctitorilor:

Neagoe Basarabŭ Voevod (ca tînăr fără mustăţĭ). Şerban Basarabŭ Voevodŭ (coroană, haină de brocard, fond de aur). Costandinŭ Basarabŭ Voevodŭ (coroană; aceleaşĭ haine de brocard). Марнꙗ н Теωдора жена (= soţiile luĭ Mihaĭ Cantacuzino; Maria poartă calpac, cu postav roşu la o parte; are haină verde pe roz, blană la mînecĭ. Teodora poartă scufie albă; dolman roşu pe haină de desupt verde; la gît o legătură albă. Lîngă cea de-a doua, şese fete în roz, vînăt şi alb (treĭ din ele aŭ pe cap calpace). Mihaĭ Cantacuzino н снъ его (= şi fiiĭ luĭ); nouă băieţĭ cu haine: albastru pe roş, roz pe albastru, roşu şi alb pe verde; toţĭ aŭ gulere de altă coloare. Mihaĭ poartă mustaţa lungă, barbă rotundă, părul destul de mare. Poartă dolman albastru, blănit cu cacom şi avînd brandenburgurĭ; dedesupt, haină roză cu nasturĭ, mînecar cu roşu şi nasturĭ; brîŭ verde. El ţine mănăstirea, cu înfăţişarea de acum; două turnurĭ, dintre care cel din mijloc are două coperişurĭ. Costandinŭ Cantacuzino (Stolnicul; haină roşă cu cacom pe albastru); Maria (soţia sa; scufie albă; haină verde cu blană albă). Urmează — pe partea în care zugrăveala a fost schimbată — încă un boier, cu treĭ băieţĭ: la urmă, pare să fie un *d* — decĭ: „Ştefan Voevod“; femeie cu scufie albă şi haină roşie (Doamna Păuna?). Vine la rînd un bătrîn, cu haină albastră, dolman vînăt, brîŭ violet; lîngă el patru fete (Constantin Cantacuzino Postelnicul?). Urmează doĭ la cari se scrie „Toma“, „Mateĭ“: Toma e fără barbă, poartă dolman verde

şi haină roşie; Mateĭ, un dolman roz pe haină albastră. În capăt, „Şerban Cantacuzinò Voevod“ (coroană. haine de brocard, guler de samur, brîŭ roşu).

4. Pe două icoane de la catapeteazmă:

҂АѰГ, писал Тихань зограф Ивановъ [= 1703; a scris Tihan zugravul Ivanov].

Paraclisul.

1. La intrare: „1792, Maĭ 7“.
2. „Damaschin mon[ah] Sinait“, zugrăvit ca întemeietor.
3. Icoanele de pe catapeteazmă sînt din 1806, făcute de „Mincul zug[ravŭ]“.

Museul.

1. Pe un *Molitvenic* rusesc din 1698, de maĭ multe orĭ iscălitura „Mihaĭ Cantacuzinò Vel Spăt[ariŭ]“ şi pecetea cu patru iniţiale şi vulturul bicefal — cunoscută — a luĭ Mihaĭ. — Pe altă foaie:

Acestu Molitvenicŭ iaste alŭ sfinteĭ mănăstirĭ Sinaiĭ de suptŭ muntele Buceaciuluĭ; Iul[ie] 22 d[ni], l[ea]t 7213 [1705].

2. *Evanghelie* rusească mare, din 1689.
3. *Mineie* din Buzăŭ.
4. Pe un patrafir:

Ἐκεντήθη παρὰ τοῦ ἱεροδιακόνου Ζεφαρ [= s'a înnoit de ierodiaconul Zefar]; 1748.

5. Pe fundul uneĭ cutiuţe de metal cu florĭ în relief, lucru apusean:

† Artofor dat sfinteĭ măn[ă]stirĭ Sinaeĭ otŭ Bucečŭ de Mihaĭ Cant. Com[i]s, leat 7235 [= 1726], Dich[emvrie] 3 dni.

Mihaĭ al II-lea se găsia la Braşov, de unde trimese şi această cutiuţă, între 1716 şi 1720; v. *Braşovul şi Romînii*, p. 239 şi notele.

Antimise din exposiţia Museuluĭ.

(V. maĭ sus, pp. 123-5.)

1. Antimis slavon al Mitropolituluĭ moldovenesc Antonie (1730-9), apoĭ:

Acestŭ tabtŭ *(sic)* de antimisŭ s'aŭ făcutŭ precumŭ să veade, cu toată cheltuiala Sfinţii Sale chirŭ Antonie Mitropolitŭ sočavschii и всеа Moldoviiĭ, сотворенїа мира [=

de la Facerea Lumii] 720—, ѡт рѫства же хсва [= iar de la Naşterea luĭ Hristos] 17—.

E pe o pînză de coloare albăstrie.

2. Cel d'intăiŭ antimis al Mitropolituluĭ Neofit (v. p. 126, nº IV):

Acestŭ d[u]mnezeescu jertvenic pre carele se săvîrşaşte d[u]mnezeiasca cea făr de sînge şi sf[i]nţita slujbă, s'aŭ blagoslovitŭ şi s'aŭ sfinţitŭ cu măna preaosf[i]nţituluĭ Mitropolitŭ alŭ Ungrovlahieĭ chir Neofit; leat 7248 [1739-40].

Este şi un exemplar din antimisul, publicat în vol. XII, *l. c.*, de la anul 7253 (1744-5).

3. Antimis, fără dată, al luĭ Filaret de Rîmnic (acela pomenit maĭ sus, p. 127, nº VIII; aicĭ am cetit însă: Preaosfinţii Sale). Şi un exemplar din cel de la 1781; v. *Istoricul eparhieĭ Rîmniculuĭ*, p. 216.

4. Antimis al Mitropolituluĭ muntean Dosofteiŭ Filitis:

Cu mîna prasfinţituluĭ Mitropolitŭ alŭ Ungrovlahieĭ chirŭ Dositheĭ, leatŭ 1793.

5. Antimis al luĭ Veniamin Costachi, ca episcop de Roman:

.... Care s'aŭ sf[i]nţitŭ de iubitorulŭ de D[u]mnezeŭ chiriu chirŭ Veniaminŭ, episcopŭ Romanuluĭ, la anulŭ 1796, luna —.

6. Antimis al Mitropolituluĭ muntean Nectarie:

.... S'aŭ blagoslovitŭ şi s'aŭ sf[i]nţitŭ de smeritulŭ Mitropolitŭ alŭ Ungrovlahieĭ chiriu chirŭ Nectarie, luna luĭ —, 1800.

.... S'aŭ tipărit de Dimitrie Mihaĭ mon[ah] Pop[o]vicĭ, tip[ograf], Răm[nic].

7. Alt antimis, al luĭ Dosofteiŭ al Ungrovlahieĭ, din 1809, cu pomenirea Ţaruluĭ ca stăpînitor al Principatuluĭ. Cf. *Inscripţiĭ*, I, p. 288, nº 6.

8. Cel d'intăiŭ antimis al episcopieĭ de Argeş:

.... S'aŭ blagoslovit şi s'aŭ sfinţit la smeritul episcop al Argeşuluĭ chir Iosif, şi s'aŭ dat la bisearica din —, hramul —, sud —, 18—.

II. RÎMNICU-SĂRAT.

Mănăstirea.

1. La intrare, de-asupra uşiĭ:

Io C[ostandin] B[răncoveanu] V[oevod].
Mihaĭ Cantacuzino V[e]l Spat[arŭ].
Ačastă sf[ă]ntă şi dumnezeiască mănăstire, al căruia hram să prăznuiaşte Adormire de Dumnezeŭ Născătoariĭ şi stăpâniĭ noastre Fečoarii Marii prè-înnălţatul şi blagocestivul Domnu Io Costandin B[asarab] B[răncovanu] Voevod, mişcându-se den răvna şi multa evlavie carea către sf[ă]ntul de dumnezeeştĭ minunĭ arătătoriŭ Muntele Sinaiĭ, den temelie, în loculŭ acesta, unde maĭ nainte o mică biscarică de lemnu era, şi închinată aceluĭ sf[ă]ntŭ munte Sinaia, o aŭ rădicat şi o aŭ înfrumuseţatŭ şi o aŭ înzestratŭ cu ceale ce s'aŭ căzutŭ, noŭ ctitor făcându-se; începându-se a să lucra la anulŭ Domnuluĭ H[risto]s 1691, şi s'aŭ isprăvit la leat 1697; la cheltuiala faceriĭ aceştiĭ sfinte mănăstirĭ aŭ dat şi Mihaĭ Cantacuzino Spăt[ariŭ], ca şi el să s[ă] chiame. Aceste dar s'aŭ făcut în slava şi lauda numeluĭ Domnuluĭ şi veačniculuĭ D[u]mnezeŭ şi în buna pomenire şi ertarea păcatelor lor şi a' părinţilor lor; leat 7205 [1697].

2. Chipurile ctitorilor:

'Αβέρκιος ἡγούμενος, μόναχος Σιναΐτης [= Averchie egumenul, monah sinait]. Io Mateiŭ B[asarab] Voevod [haină de brocard de aur]. Jupan Preda Vornicul Brăncoveanul, jupaniţa Păuna [haine de brocard roşu la amîndoĭ]; jupan Papa snă Preda Vornicul, tatul luĭ Costandin Voevod [capul gol, ras; haină verde cu două brandeburgurĭ de aur; haină de desupt, roşie]; jupaniţa Stanca Cantacuzino [cu scufie albă, prelungită printr'un văl alb încreţit în jurul gîtuluĭ]; Io Costandin B[asarab] Voevod, Doamna Maria; [fiicele lor:] Doamna Ilinca, Doamna Safta, Doamna Ancuţa, Doamna Safta, Doamna Mariia, Doamna Bălaşa; [fiiĭ:] Io Costandin Voevod, Io Ştefan Voevod, Io Radul Voevod. [Bălaşa vine după dînşiĭ.]

3. Pe păretele din stînga şi pe cel stîng:

Io Şerban Bas[arab] Voevod [coroană, veşmînt de brocard roşu]; Costantin biv Vel Post. Cantacuzinò, Elina, jupaniţa ego; Mihaĭ Cantacuzino Spăt., jupaniţa Marga; [fiŭ mic:] Mihaĭ snă [e viitorul

Mihaĭ Comișul]; [fete:] Maria, Ancuța, Păuna, Ilinca [rochiĭ roșiĭ și vinete].

4. Pe o icoană:

Ačastă s[fân]tă icoană S[fân]ta prap[a]d[o]mna Parascheva s'aŭ înbrăcat [cu] cheltuiala dum[nea]lor Panait Se . . . [prins într'o floare de argint nouă], Hristodor Nicolescul, Eleni, soțiia [luĭ]; spre večnica pomenire; 1813, Iule.

5. Pe alta:

S'aŭ plătitu ačastă icoană de zugrăvitu și de av. (?) cu argintu de Tocalogaru *(sic)* i Ma[ria], soția sa, i Neculae fiu-săŭ, spre a lor pomenire; 1835, Iunie.

6. Pe catepeteazma de zid:

Costandie, cu mila luĭ Dumnezeŭ arhiepiscopŭ sfântuluĭ și de D[u]mnezeŭ îmblatŭ Munte Sinai. Ἰσαΐας Σιναΐτις; 1806, Septemvrie 7.

7. Pe un artofor:

Διονίσιος ἱερομ. μ. κτῆμα τοῦ ἐξάρχει [e darul mieŭ, Dionisie ieromonahul].

8. Pomelnic noŭ, începînd cu Brîncoveanu.

9. Grafite, ca: Jakob Wlodarski, 1792 și altele.

Cu privire la întemeiarea mănăstiriĭ din „tîrgul Rîmniculuĭ", cronica luĭ Radu Greceanu cuprinde la data de 1696 aceste însemnărĭ: „însă mănăstire mare și cuvioasă, cu chiliĭ de piatră și cetate împrejur, pentru că, fiind și în loc ca acela de este în calea oștilor, și maĭ mult a Tătarilor, drept aceia Măria Sa aŭ pus nevoință împreună cu unchiul Mării Sale ce s'aŭ zis maĭ sus, de o aŭ făcut cu tărie, ce multora scăpare și apărare să fie."

În toamna anuluĭ 1706 se spune în acelașĭ izvor că Brîncoveanu a venit la Rîmnic. La 14 Septembre stă acolo, „veselindu-se cu toțĭ boiariĭ Mării Sale"; a doua zi merge la Sărata.

III. BISERICA DIN PAȘCANĬ (Suceava).

1. De-asupra ușiĭ de intrare:

Ačast[ă] svîntă biserică, unde să prăznuește hramu sfi[n]ților arha[n]ghelĭ Mihail și Gavriil, ani de la zidire Lumi 7172 [1664], Mart 31, s'aŭ ziditŭ dinŭ timelie de fericiți întru pomenire Iordachi Catacuzino Marele-Spatarĭ și soție sa, Alexandra, apoĭ, după întă[m]plărĭ, ağungînd a să afla și întru stricăčiune și în lipsă de podoabile cuviinčoasă,

de iznoavă prifăcăndu-să, s'aŭ înnoit cu adăogire şi s'aŭ înpodobitŭ înlăuntru cu toate cele după cuviinţă de Iordachi Balş Marele-Visternic, fiiul fericiţilor întru pomenire Lupu Balş Marele-Logofăt şi soţie sa, Safta Catacozini, spre pomenire acelor care după aceia o aŭ păzitŭ şi aŭ privighietŭ pentru bună stare eĭ şi spre pomenire a tot niamul ctitorilorŭ eĭ, la aniĭ de la Mîntuitoriulŭ Hristosŭ 1807, Maĭ 1.

2. Pe clopotniţă, sus:

Изволенїем ѡтца и поспѣшенїем сна и съвршенїем стго дꙋха нача сѧ и създа сѧ, сътвори и ꙋкра[си] сїѧ црkви идеж ест храм стго съ в... архистратига и архаггла Михаил и Гаврїил Їѡрдакїе вел вистѧрник и кнѣгина его Алеѯандра въ благочестивомꙋ и хслюбивомꙋ гпр. нашмꙋ Їѡ Еꙋстратїа Воевод гпар земли молдавской, влат ,зрѯк, мсца юл. і днь [= Cu vrerea Tatăluĭ şi ajutorul Fiuluĭ şi cu săvîrşirea Sfîntuluĭ Duh s'a început şi s'a zidit şi s'a făcut şi s'a împodobit această biserică, la care este hramul Sfîntuluĭ... arhanghel Mihail şi Gavriil Iordachie Vel Vistiernic şi jupăneasa luĭ Alexandra, supt blagocestivul şi de Hristos iubitorul Domnul nostru Io Eustratie Voevod, Domn al ţeriĭ Moldoveĭ, în anul 7162 [1664], luna luĭ Iulie în 10 zile.]

3. Pomelnic slavon:

Помен га дꙋша раб свои бажїи ктитори стои ѡбители сено [= pomeneşte, Doamne, sufletele robilor săĭ, cucerniciĭ (?) ctitorĭ aĭ sfîntuluĭ lăcaşuluĭ acestuia]: **Їлена, Їѡн, Паладїи, Настасїе и чад их, Їѡрдакїе Кантакꙋзино, Катерина и чад их, Костантин, Їѡрдакїе, Їѡн, Илинка, Сафта, Настасїе, Михаи, Кт.** [Cantacuziniĭ], **Змаранда и чад их, Їѡрдакїе Кт.** [Cantacuziniĭ], **Алеѯандра и чад их, Гаврил, Сїрка и чад их, Геѡргїе, Антимїе и чад их, Петрашко, Анна и чад ихи, Апостол, Катрина и чад их, Григорїе Кт.** [Cantacuziniĭ], **Илена и чад их, Марїе, Їлена, Тоадер, Марїе и чад их, Елисафта, Їѡн.**

4. Pe potir:

Μνησθήτι, Κύριε, τὸν δοῦλον σου, Γεωργίου καὶ τῶν τεκνῶν. 1802,

Ἰουλίου [= Adă-ți aminte, Doamne, de robiĭ tăĭ, Gheorghie și fiiĭ; 1802, Iulie].

5. *Octoih* de Lemberg, 1644.

6. *Rănduiala diaconiei* (acefală).

7. Pe o *Cazanie* din veacul al XVII-lea:

Ačastă carte mi-aŭ dăruit-o Ioniță Beldimanŭ în cursulŭ anilorŭ 7253 [1745], Mart. 20.

Vasile Cantacuzino bivŭ Velŭ Stol[nicŭ].

Denŭ mila luĭ Dumn[e]dzeŭ și dinŭ silința dascăluluĭ meŭ.

8. Pe o *Evanghelie* din 1697:

....Marichi Vist[ernicesei]; dat-o la s[făn]ta biserică ot Băneasa. [Pecetea Cantacuzinilor.]

9. Pe un *Triod* grecesc:

Ačast numit Triodŭ este al dunisale Visterniculuĭ Gheordache Balș, și l-aŭ închinat sfinti biserici Pășcanĭ, ci este hramul Sfinți maĭ marĭ. . . Și amŭ scrisŭ eŭ cu măna dascălu Ștefanŭ Muntianulŭ.

10. Pe un *Triodion* de Bucureștĭ, 7208:

Carte de la Pășcanĭ: ačastă sf[ăn]tă carte ce să numește Triodŭ, să să știe că iaste a părinteluĭ popeĭ Opriĭ snă popeĭ Raduluĭ otŭ Herăstrăŭ, ginerile popeĭ Nanŭ otŭ mahalao popeĭ Crăčunŭ; 7245 [1736-7].

A fost și la „săhăstrie den Cĭahlăŭ" (Durăul), la 4 Ianuar 7149 (1741).

11. *Chiriacodromion* de Bucureștĭ, 1732.

12. *Triod* de Bucureștĭ, 7244 (1736).

13. *Liturghie* de Petersburg, 1752.

14. *Mineie* greceștĭ din veacul al XVIII-lea.

15. *Mineie* de Rîmnic.

16. *Ectenii* pentru Țarul Nicolae Pavlovicĭ.

17. *Tipicon* de Iașĭ, 1816.

IV. BISERICA DIN OLTENĬ (lîngă Rîmnicu-Vîlciĭ).

1. Veche însemnare de-asupra ușiĭ (astăzĭ dispărută):

În numele Tatăluĭ și al Fiiuluĭ și al Sfîntuluĭ Duh, amin. Ziditu-s'aŭ această sfîntă biserică, unde să prăznuește hramul sfîntuluĭ arhiereŭ Nicolae, de ctitoriĭ părinți arhiereĭ Eftimie Vlădica și Mihail episcopul, iar această

tindă, cu clopotniţa, zidită, înfrumuseţată cu zugrăveală, după cum se vede, cu toată cheltuiala robilor luĭ Dumnezeŭ preotu popa Marin, cu soţia sa, Vasilca preoteasa, şi Constandin cu soţia sa Păuna, şi aŭ maĭ ajutat şi alţiĭ, care cu ce aŭ putut: Preda, Ioana, Nicolae, Sora, Dobrea, Floarea, Dima, Catrina, spre večnica pomenire; 7389 [1830], Septemvrie 15.

După Ghenadie Enăceanu, *Visite canonice*, p. 5.

2. Zugrăvit în altar (astăzĭ nu se maĭ vede):

S'aŭ zugrăvit acest altar cu cheltuiala robilor luĭ Dumnezeŭ popa Ioan, diaconu Gheorghe, ca în vecĭ să aibă pomenire; 7303 [1794-5].

Ibid.

3. Afară, de-asupra uşiĭ (iarăşĭ şters):

Nicolae preasfinte,
Caută spre noĭ cu milă fierbinte!
1835, Sept[emvrie] 15.

Ibid.

4. Chipurile ctitorilor (azĭ îngrozitor prefăcute):

Eftimie Vlădica; Mihail episcop.

Ibid. Reproduse în *Istoricul eparhieĭ Rîmniculuĭ*, p. 8. Ţin pe mînă biserica *fără turn*. Pentru vremea cînd aŭ păstorit aceştĭ arhiereĭ, v. *Floarea Darurilor*, II, despre cartea citată maĭ sus.

5. Zgîrietură în cărămida aparentă a păreţilor lateralĭ:

Прѣставн се Дꙋмитра ереница, лѣт ҂зсвı; Михаиль снь его, ҂зске [= a răposat Dumitra preoteasa, la anul 7212=1713-4; Mihail, fiul eĭ. 7225=1716-7].

6. Alta:

Пом[ени] гдн Іоникї, влет ҂зсѯ [= pomeneşte, Doamne, pe Ioanichie; anul 7260=1751-2].

7. A treia:

Помени гн ереи Статꙋ, ҂зсѳ, мсца Н[оемкріа] д [= pomeneşte, Doamne, pe preotul Statu; 7209 = 1700, luna Noiemvrie 4].

8. A patra:

Лѣт ҂зтз, Даніел м. [7307=1828-9; Daniil monah].

9. A cincea:

Căndu aŭ luatŭ Nemţi Ţara, la 7225 [1716-7].

10. Pe o cruce (c. 1650-700):

Stanca, Iona, cu fii lor, cu neam[ul] lor.

11. Pe un potir de cositor:

Помни гсди Pop[a] Ghiorghie i Stanca, Rista, Rusa, Marga, Tănas[e], Conda, Chira, Mariia, Aspra; 7227 [1718-9].

12. Pe un *Mărgărit*, întăia ediție:

Leat 7270 [1761-2] de la Facerea Lumiĭ, m'aŭ făcut Măriia Sa Costandin Nicolae Voivod Log[o]f[ăt] za Visterie. D[u]mitru.

13. *Cazaniĭ* din 7246.

14. Pe un *Penticostariŭ* din 1743:

Acest sfănt Penticostarŭ, acestŭ sfăntŭ Penticostariŭ *(sic)* l-amŭ dăruitŭ la schitulŭ sfinteĭ episcopiĭ ce să numeaşte Olteniĭ, unde să cinsteşte şi să prăznuiaşte hramulŭ sfîntuluĭ ierarhŭ Nicolae, ca să fie pentru treaba sfinteĭ bisericĭ stătătorŭ, ca în veacĭ să amŭ pomenire; Fev[ruar] 26 dni, 7254 [1746].

În două locurĭ, pecetea cu negru a episcopuluĭ Climent.

Şi în *Istoricul eparhieĭ Rîmniculuĭ*, p. 328, nota 2.

V. CRUCE DIN ŢIGĂNIA RÎMNICULUĬ-VÎLCIĬ.

Cu vrearea Tatăluĭ şi cu ajutoriul Fiiuluĭ şi cu săvrăşirea Sf[ă]ntuluĭ Duh rădicatu-s'aŭ acastă sf[ă]ntă şi de viiaţă făcătoare cruce întru lauda sf[ă]ntuluĭ şi de ciude făcător[iŭ] Nicolae în zilele bunuluĭ creştin Io Duca Voevod, cu toată userdia şi cu nevoinţa preasfinţituluĭ părinte chir Stefan arhiepiscop Răimniculuĭ, Noul-Severin, meseţa... 20, leat 7183, 1673 [fals, de fapt, 1675].

Pe altă lature:

Această sfăntă cruce s'aŭ mutat de Andreĭ, Ecaterina, Vasile, Mihaĭ, Ioan, Maria, Măria.

MISCELLANEA

I. **Scrisorĭ ale lui Ienachi Kogălniceanu cronicarul și ale altora.**

I.

Vornice dinŭ satulŭ Ponceștiĭ i voĭ, lăcuitorĭ sătenĭ de acolò, dintr' acestŭ satŭ dinŭ Ţin[u]tu Eșuluĭ, sănătate vă poftescŭ. Maĭ multŭ n'avuiŭ cătră voĭ, fără de cătŭ aice m'amŭ înștiințatŭ că ațĭ fi cumpăratŭ venitulŭ moșii dumisale Stol[niculuĭ] Tomiĭ Iamandì, a Punceștilorŭ, care moșie este de iasta parte de Prutŭ, și șidețĭ pe dănsa. Are moșie în ceià parte de Prutŭ, numaĭ cu unŭ medianŭ de boĭ treci la malulŭ Prutuluĭ, iarŭ nu maĭ multŭ, iarŭ de acolo încolò, de ceia parte, este moșie mè, Vale-luĭ-Rangu, cu altele, după cum știțĭ ceĭ bătrănĭ aĭ voștri. De care iată vă scriŭ, în hotarulŭ mieŭ, în ceia parte să nu vă întindețĭ. Iarŭ, de are stăpănu care v'aŭ văndutŭ, în aceia parte maĭ multŭ de cătŭ v'arătŭ, să-șĭ ià dumneluĭ scrisorile și să vii, la Eșĭ, și-șĭ va căuta cu mine cu Divanul, ș'atunce,— după hotărăre Divanuluĭ, căcĭ eŭ săntŭ de a purure la Divanŭ fată. Iarŭ voĭ să nu vă întindețĭ; că pentru una ca ačasta vă daŭ de știre ca să știțĭ, căcĭ, pe urmă, cătŭ de puțină pagubă mi s'a pricinui, din capitile și casăle voastre să vorŭ plini. Și să nu zicițĭ că nu v'amŭ datŭ de știre pentru toate. Că maĭ multŭ decătŭ v'arătŭ, Iamandieștiĭ [n'aŭ] în ceia parte. De care datoria îmĭ facŭ; în alta parte cumpărațĭ: niminĭ nu vă oprești, că-i a dumisale; iarŭ în ceia parte, curgi după cumŭ vă arătu. Facițĭ-ĭ știre, și, dacă va avè moșie, va veni și-șĭ va căta-o cu ğudecata. Căcĭ eŭ amŭ datŭ poruncă la o[mul] mieŭ, și pe Toader Iamandì să nu-lŭ îngăduiască a stăpăni în Coloneștĭ, căcĭ săntŭ baștină

ale meii, și Coloneștiĭ ci i-aŭ datŭ frati-mieŭ zestre, aŭ eșătŭ să-șĭ caute cu soacră-sa, pănă este vie. Iarŭ la aceștie treabă n'aŭ. Și, după cumŭ vă arătŭ, căutațĭ ca să nu cumpărațĭ cu baniĭ voștri gălčavă, că pe urmă v'a cădè cu greŭ. Și eŭ datorie îmĭ facŭ de vă arătŭ pre amăruntulŭ]. Ačasta, și fițĭ sănătoșĭ. 1791, Iulie 12.

Enachi Cog[ă]l[niceanu], Stol[nicŭ].

[V°:] Cătră Vor[niculŭ] i săteniĭ di satulŭ Ponceștiĭ, di pe Prutŭ, de la Țăn[u]tulŭ Iașulŭ, să să dè lăngă Zberoai.

II.

Vornice Ioniță Lupașcu, sănătate. Iată că aicĭ m'amŭ înștiințatŭ că aĭ fi vichilu a Sto[lni]c[uluĭ] Tomeĭ Iamandì acolo, la Ponceștĭ; de care aĭ fi învităndu pe oameniĭ dinŭ satu Ponceștĭ ca să triacă Prut[ulŭ] în cee parti, ca să-mĭ stropșască moșie mè Vale luĭ Rangu, ce amŭ acolo cu alțĭ răzășĭ di acolo. Di care mi-aŭ fostu di merari, că eștĭ omu sluj[i]tu, și de ce nu veĭ să socoteștĭ ce va să zăcă urma, aciastă îndemnare țăranilor ca să triacă în tărie, să è dejmă luĭ Iamandì? Care nu poțĭ să socoteștĭ că poate să să bată cu răzășiĭ? Și nu-ĭ o nimică dacă s'a face și moarte! Că Vornic[ulŭ] a da samă, saŭ Iamandì îĭ va apăra, ca unŭ mare puternicŭ ce esti în Moldova, — socotindu că atunce s'a tragi, și a da pe Vornicŭ de grumaz, apărăndu-să că nu știe nimică. Iar, di săntu scrisorile luĭ Iamandì în măna ta, ca la unŭ vechilu ce eștĭ, și scriie într'ănsăle că moșie Ponceștiĭ trece Prut[ulŭ] înŭ Vale-luĭ-Rangu, chiamă pe răzășĭ, și le arată ce scrie, macarŭ și mie, și atuncĭ trece sănătosŭ, iară nu cu sopile *(sic)*, că nu ț'orŭ da! Și ț'arătŭ că nu te porțĭ bine. Și, pentru ca să lipsască aceste, iată că amŭ trimesŭ carte domniască că să è răzășiĭ di pe Vale-luĭ-Rangu di a zăce din toate, după cumŭ arată carte g[os]p[o]d. Iarŭ, căndu nu v'ețĭ mulțumi, să va opri toată dejma, și veĭ da știre Stolnic[uluĭ], și a veni, și vomŭ sta, și nè vomŭ judeca, fiindu Domnie, și a cuĭ scrisorĭ vorŭ fi maĭ buni, acela va lua

şi pâne. Că aşè să cadi, fiindu că-ĭ stăpâniri aicĭ; şi nu cu bătae şi cu bâţulŭ, că nu şedi bine. Că te numerĭ omu sluj[i]tu, şi cu sămţări, şi să cade, pricinĭ ca aceste, cătŭ viĭ putè, să le potolĭ, iarŭ nu să le aţăţĭ. Şi, ca unŭ vechilŭ, poţĭ să daĭ di ştire şi Stol[niculuĭ] Iamandì. Şi eŭ iată că datorie îmĭ facu; şi apoĭ te socoteşte să nu-ţĭ cadă maĭ cu greŭ. Aciasta. [1790], Avgust 11.

Bunŭ voitoriŭ:

Enache Kog[ă]l[niceanu], Stol[nicŭ].

Cătră Ioniţă Lupaşcu Vornicelu de la satu Ponceştiĭ, de iastă parte, să să dè la Prut.

Pecete mică, roşie, cu scut şi arme; ruptă.

III.

Vornice şi voĭ, săteni, sănătate. Aducându-mĭ Andreĭ Ruzmecĭ, săteanu de acolò, o scrisoare a voastră, ce-mĭ scrieţĭ ca să vă văndŭ venitulŭ aceĭ moşiĭ, decĭ, fiindŭcă înŭ estu anu nu esti vândută nimăruĭ, nicĭ voî nu o văndŭ. Ci să căutaţĭ voĭ să o stăpâniţĭ, totŭ hotarulŭ aceştiĭ moşiĭ, după cumŭ aŭ înblatŭ din vacŭ amândoî părţile: peste Prutŭ pân în părău Ranguluĭ, după cum ştiţĭ voĭ moşii pă unde merge cu hotaru. Ce nimi pe alţĭ răzăşĭ, de să vor scula, să nu-ĭ îngăduiţĭ. Iarŭ cine va avè ceva, să cauti la Divanu. Şi voĭ, ce-ţĭ fi cu lăcuinţa pe aciastă moşii, veţĭ da običnuitu adetu la acestu anu, atâtŭ leĭ de casă, şi dejma pâneĭ şi a fânuluĭ, şi a stupiĭoru,— veţĭ da după obiceĭ. Şi poroncă şi tu, Vornice, să aibĭ, a-mĭ purtari de griji moşiia, a nu să păgubi ceva dinŭ veniturile sali. Şi voĭ, de veţĭ fi supăraţĭ de cătră cineva, să veniţĭ la mini, şi eŭ, la celi ce voĭ putè, mă voĭ săli în spre odihna voastră. Pentru oameniĭ ce-mĭ scriĭ că aŭ fugitu dinŭ satŭ la alte sati dinŭ pân preğuru, să mergĭ, Vornice, la dum[nea]lor boeriĭ ispravnicĭ, şi veĭ arăta fugiţiĭ, pe unde săntŭ, şi d[u]m[nealo]r, după poronca domniască, îĭ vorŭ aduce la locŭ. Aciasta. 1793, Iuni 8.

Enachi Cog[ă]l[niceanu], Stol[ni]c.

IV.

Cu plecăčuni sărutŭ cinst[ită] măna dum[itale], arhonŭ Log[o]f[ă]t.

Cu voe luĭ Dumnezăŭ şi blagoslovenie dum[itale] amŭ venitŭ şi eŭ astăzĭ acasă, arhonŭ Log[o]f[e]te. În vreme căndŭ amŭ fostu la Eşĭ, cătŭ ti-aĭ pusŭ pentru mine, eŭ ştiŭ. Milostivulŭ Dumnezăŭ să lungească viiaţa dum[itale] cu fericire! Darŭ amŭ luatŭ făgăduinţă dela dum[neata] că te veĭ sili şi pentru isprăvnicie Suceveĭ, că amŭ avutŭ şi făgăduinţă, după cumŭ şi însuşĭ dum[neata] ştiĭ. Acumŭ văzuiŭ într'altŭ chipŭ, şi, căt pentru vărulŭ Mateiŭ, cu numele luĭ Dumnezăŭ de nu-mĭ pare bini, şi dorèmŭ să fiŭ tovarăşŭ cu dum[nealu]ĭ. Dar ce să facŭ? Ačasta este din neînnorocire, iarŭ, cătŭ pentru voinţa dum[itale], după bunătate care o porţĭ şi dragoste č-amŭ cunoscutŭ dela dum[neata], săntŭ încredinţatŭ că veĭ fi fostŭ bucurosŭ ca să fiŭ. Cu toate acestea mă rogŭ, arhonŭ Log[o]f[e]te, din partea dum[itale], ca să scriĭ dum[neata] unŭ răvaşŭ cătră vărulŭ Mateiŭ, ca să mă ağute la puţinteĭ oamenĭ ce amŭ aicea. Şi mă rogŭ să scriĭ şi Banuluĭ Vărnavŭ, că destulŭ amŭ pătimitŭ de isprav[ni]ciĭ č-aŭ fostŭ maĭ înnainte, că, căte rănduelĭ aŭ fostŭ, nicĭuna nu m'aŭ trecut: aŭ adaosŭ la čvertu şi cu 4 leĭ; aŭ maĭ venitŭ nişte Ţiganĭ aicea, de aŭ furatŭ şi aŭ jăcuitŭ oameniĭ, că furas[ă] şi caĭ, şi, dacă aŭ săritŭ după dănşiĭ, şi i-aŭ prinsu, isprav[ni]č[iĭ] aŭ găsitŭ eftirale *(sic)*, şi aŭ venitŭ aicea şi li-aŭ maĭ luatŭ 36 leĭ. În credinţa luĭ Dumnezăŭ îţĭ zicu, arhonde, că, puţinĭ oamenĭ ce amŭ, aŭ rămas să să spargă. Căcĭ nu-ĭ satŭ vechiŭ, îĭ numaĭ de vr'o patru anĭ; amŭ [s]trănsu nişte bejenarĭ calicĭ, şi, puţinŭ să li să dè pricină, s'orŭ sparge. Şi Dolhasca este ştiută şi de dum[neata], că maĭ înnainte, pănă a nu veni eŭ într'ănsa, nu trecè anŭ să nu se facă ucigerĭ; de căndŭ amŭ venitŭ aicea, s'aŭ tăet aceae. Acumŭ, dacă s'orŭ duce aceĭ doĭ-treĭ oamenĭ ce amŭ, întăĭ eŭ voĭ fi jărtvă tălharilorŭ. Pentru ačasta mă rogŭ, arhonŭ Log[o]f[e]te, după

bunătate care o porţi, chiverniseşte-mă să nu vinŭ la o stare ca aceaia. Eŭ la vărulŭ Mateiŭ amŭ toată nădejde, şi maĭ vărtosŭ de-ĭ scriĭ şi dum[neata], că dinŭ copilărie dumisale bini amŭ trăitŭ. Osăbitŭ, arhonda, nu ştiŭ de mi-or da ceva dinŭ venitulŭ boerii, iarŭ, prinŭ bunătatea dum[nealu]ĭ de a fi ceva, mă rog, arhonŭ Log[o]f[e]te, să nu mă uiţĭ, măcarŭ că amŭ toată nedejde, ştiindŭ cătŭ eştĭ de bunişorŭ. Osăbitŭ ieată şi unŭ zapisŭ a luĭ Costandin Cernovodianulŭ, ce l-aŭ datŭ la desătină pentru rupta Păşcanilorŭ; care l-amŭ datŭ rămăşiţă 20 leĭ. Osăbitŭ, căndŭ eramŭ astă vară la Eşĭ, mi-aĭ fostŭ poruncitŭ d[u]m[neata] pentru nişte dohotŭ curatŭ: iată acumŭ trimisăiŭ dum[itale] cincĭ vedre de dohotŭ foarte curatŭ. Şi săntŭ a dum[itale] plecată slugă,

Iord[achi] Cananò Pah[arnicŭ.

Dumisale cucoaneĭ Catrineĭ Log[o]f[e]t[eseĭ], prè-iubitŭ soţuluĭ dumitale, mă închinŭ cu multă plecăčiune, şi mă rogŭ, celebì, să-ĭ zicĭ să-ţĭ fie havalè dum[itale] cu aducere aminte, ca să nu mă uiţĭ.

Cinst[ituluĭ] şi al mieŭ maĭ mare, dum[nealu]ĭ Ghiorghii Sturdza Vel Log[o]f[ă]t, cu multă plecăčune.

Pecete neagră cu: „Iorŭdachi Cananò; 1779".

V.

Cinstiti dum[ital]i Iordachi Vărnav, vt[ori] Post[elnicŭ], fericită sănătate îţĭ poftescŭ dela Dumnezăŭ ca să-ţĭ dăruiască. Răvaş[ul] ce aĭ triimis cu Vornicu dinŭ Livenĭ, amŭ luatŭ. Pentru cercetare ce avè să è Vornicu în loculŭ cărăuşuluĭ, fiindŭ-că nu s'aŭ adusŭ, după pofta dum[itale] s'aŭ trecutŭ cu videre, şi i s'aŭ plătitŭ şi banĭ pe acelŭ carŭ, la 9 cetferti, 14 leĭ, 69 banĭ. Bezŭ 5 leĭ ce aŭ luatŭ cărăuşuluĭ di la Divanŭ. Pentru supărările oştenilor, ce-mĭ scriĭ că tragŭ bieţăĭ lăcuitorĭ, la ačasta piste totŭ loculŭ tragŭ supărărĭ, iarŭ pentru că le-aarŭ fi cerăndŭ frănghiĭ saŭ orzŭ, nice de cumŭ să nu li să dè, fiindŭ-că i-amŭ triimisŭ şi la maiorulŭ, ca să arăti supărările lorŭ. Pentru

doĭ caĭ ci aĭ triimisŭ, cari caĭ săntŭ la dum[nealu]ĭ de astă toamnă prinşĭ, i-aŭ adusŭ Vornic[ulŭ] aice.

91, Ghen[a]r 26.

A dum[ital]i frate.

. . . . .

Răvaşŭ că s'aŭ priimitŭ cai la Botoşanĭ de dum[nea]luĭ Spat[ariulŭ].

Lichini, Ivanŭ, Ostafi . . . .

II. Catastiful şi diatele Mareluĭ-Vistier Nicolae Başotă.

La 1701, se întăriaŭ moşiile Şoldăneştĭ — viitorul tîrg şi oraş al Folticenilor —, Broştenĭ şi Pădurenĭ luĭ Nicolae Başotă Vel Vistier (*Doc. Callimachi*, I, p. 559, nº 293). Avea moşiĭ multe şi aiurea, şi dădea banĭ cu împrumut (*Doc. Cantacuzinilor*, p. 123, nº LVIII). Această avere-ĭ venia de la înnaintaşiĭ săĭ, căcĭ, de şi familia Başotă nu era din cele marĭ (numele e însă foarte vechiŭ; cf. Balotă, Hociotă, Cocotă, Dobrotă, etc.), Gheorghe Başotă jucase un rol politic în veacul al XVII-lea (v. vol. IV, tabla), începînd de la Cămăraşia domnească aducătoare de cîştigurĭ bune (vol. XI, p. 91, nº 193; p. 276, nº 22), iar Hatmanul Zosin un rol militar ridicul către sfîrşitul veacului (*ibid.*, p. 157. Fiul luĭ, Petraşcu, Neculce, p. 269).

Başotă fu, după Paladi (Neculce, p. 289), Vistiernicul luĭ Mihaĭ Racoviţă, în a doua Domnie, vestită pentru lăcuste, foamete, desetină ţărănească, şi pe Mitropolit, episcopĭ, mănăstirĭ şi toţĭ boieriĭ, pe lîngă breslele scutite, apoĭ pentru pogonăritul crescut — un galbăn de pogon, de „oftaŭ şi se văitaŭ" ceĭ cu viile, — pentru „vedritul" adaus la cules, după ce „uitase pogonăritul", pentru fumărit, 2 ughĭ de horn, care a făcut „de şi-aŭ stricat căscioarele, de le aŭ răsipit din temelie", saŭ măcar hornurile (N. Costin, pp. 56-7).

Cînd urmă în Domnie Nicolae Mavrocordat, mulţĭ fură loviţĭ de urgia luĭ, ca Rugină şi Ştefan Luca Vistiernicul, „pentru baniĭ nepăştilor"; ceĭ ce înnaintaseră banĭ Vistieriei rămaseră păgubiţĭ (N. Costin, pp. 74-5; Neculce, p. 295). Zlotaşiĭ aveaŭ poruncă să dea, înnapoĭ „mojicilor" baniĭ de pe năpăştĭ şi „pecetluinţele" de un, leŭ (Neculce, *l. c.*). Ilie Cantacuzino, noul Vistiernic-Mare, se arătă neînduplecat.

Başotă căzu la închisoare, şi rămase un an acolo (cf. N. Costin p. 80), şi averea i se mistui în descurcarea Vistierieĭ luĭ Mihaĭ-Vodă.

Başotă avea, din căsătoria cu jupăneasa Axinia, un fiŭ, Toader

care ajunsese abia Spătar-Mare până pe la 1720. O fată a luĭ luase pe Spătarul Stroicĭ, alta, Catrina, pe Gheorghiță al Maniĭ, boierinaș, o a treia, Alexandra, pe un „fecior de boier mare", Dumitrachi, care o lăsă muritoare de foame și fără adăpost; alta, Maria, merse după fratele vestituluĭ viteaz moldovean din oastea luĭ Sobieski, Costașco Turculeț, după Medelnicerul Andrieș; iar cea din urmă, Tofana, se mărită cu Ilie de Vistierie.

Față de aceștĭ urmașĭ aĭ săĭ Bașotă îșĭ arăta starea averiĭ la 10 Iulie 1721, precum urmează[1]:

Socotiala č-amŭ făcutŭ eŭ, Neculaĭ Bașotă bivŭ Vist[ieriŭ], dinŭ moșii č-amŭ datŭ fiilorŭ și ginerilorŭ mieĭ, dinŭ căte mi-aŭ rămasŭ, fără căte amŭ văndutŭ, di-amŭ datŭ datornicilorŭ, cari m'amŭ îndatoritŭ în dzilele Mării Sali luĭ Mihaĭ-Vodă, pentru poruncili Mării Sali, căndŭ amŭ fostu Visternicŭ, și nu mi-aŭ maĭ orănduitŭ; fără alte datoriĭ ce staŭ neplătite; iarŭ, căte mi-aŭ maĭ rămasŭ, l'amŭ datŭ, precum scrii maĭ ğosŭ; lt. 7229 [1721], Iul[ie] 10.

† Fiiuluĭ mieŭ, luĭ Toderŭ Bașotă bivŭ Velŭ Șătrarĭ, amŭ socotitŭ și i-amŭ datŭ satulŭ Șoldăneștiĭ, cu vecinĭ, și altă săliști ce să hotăriaști cu Șoldănești, anume Broștenii, iarŭ dintr'alte zestre saŭ bucate nemică nu i-amŭ datŭ, socotindŭ că maĭ pe urmă i-oĭ da. Încă elŭ, vădzîndu-mă c'amŭ cădzutŭ la mari greŭ, aŭ datŭ pentru mini la datornici cari-s însămnațĭ anume: 250 leĭ la Maĭmutŭ Dervișolu otŭ Romanŭ, ș'aŭ maĭ datŭ luĭ Husainŭ-Sărdarĭ 40 leĭ, și 34 stupĭ luĭ Toderașco snă Ursăchioae Stolnicesiĭ, iarŭ pentru mini. Ș'aŭ maĭ datŭ 20 leĭ la moarte maică-sa. Aceste căte l'aŭ datŭ pentru mini, li-aŭ datŭ din dzestre

[1] Încă la 18 Maiŭ 1720, Bașotă se îngrijia de moșiile luĭ, și i se făcea, la această dată, hotarnica satuluĭ dorohoian Brătenĭ:

18 Maiŭ 7228. Hotărnicie pentru „Neculaĭ Bașotă, ce aŭ fostu Visternicŭ-Mare", la Brătenĭ (Dorohoiŭ). Se întreabă „Andreĭ Balșŭ vtori Spăt., Ursulŭ părcălabulŭ, Pascalŭ Hoștenŭ părcălabŭ, Ionŭ Călimanŭ, Ștefanŭ Iorga otŭ Dorneștĭ". Se hotărește „denŭ semne înŭ semne": „O muchișoră de delŭ . . . Peste o ședzetură păntr'un dănbu . . . Pentr'o răpșoră . . . Vale ce să chemă Hodoroe . . . Hotariulŭ Bordelorŭ."

Și la 29 Octombre 7231 (1722).

ce-aŭ avutŭ de pe ğupăniasă; măcarŭ că i-amŭ datŭ această moşie ce maĭ sus scrii, ce, cătŭ aŭ datŭ elŭ pentru mini la acea datorii, tottuşŭ o arŭ hi cumpăratŭ cu aceştĭ banĭ, fără alte cheltuelĭ č-aŭ făcutŭ cu mini la neağunsulŭ mieŭ,— măcarŭ că elŭ aŭ fostŭ scosŭ dinŭ casă maĭ înnainte di ce amŭ încăputŭ eŭ la datoriĭ.

Iarŭ ginereluĭ mieŭ Stroicĭ Spătarulŭ, fiindŭ de multă vreme căsătoritŭ, pănă amŭ maĭ avutŭ prilejŭ di-amŭ maĭ putut griji căte orici, amŭ socotitŭ şi dumisali Căbiceniĭ la Hărlăŭ, fără vecinĭ. Căcĭ că doĭ-triĭ vecinĭ č-amŭ avutŭ la Şoldăneştĭ, amŭ ruptu cătŭ s'a alege dintr'aciĭ vecinĭ, care amŭ fostu datŭ fiiuluĭ mieŭ Toderŭ, ş'amŭ făcutŭ parte ş'acestorŭ doaă fiice maĭ micĭ, anume Catrineĭ şi Tofaniĭ,— cari mărturisescu anume maĭ ğosŭ, niavăndŭ cu altă, cu ce le ağutori, rămăindŭ la ča cumplită datorii. Dicĭ aşa să ţie.

Iarŭ gineri-meŭ Gheorghiţă Maniĭ şi fiică-mè Catriniĭ amŭ socotitŭ şi i-amŭ datŭ a patra parte de Bereştĭ, la Ţinutulŭ Niamţuluĭ, şi dinŭ Popşăştĭ ce să va alege, şi i-amŭ datŭ şi patru vecinĭ dinŭ Şoldăneştĭ, anume Tudosii, căsaşŭ, şi Ionŭ a vătămanuluĭ, tijŭ, Ştefanŭ Olariulŭ, tijŭ, Andoniasa cu treĭ copiĭ şi Vasilii snă Simionŭ, bucătarĭ holt[eiŭ], şi aşa să ţii.

Iarŭ pentru gineri-mieŭ Ilie de Visterii, cari aŭ luatŭ pe fiică-mè, pe Tofana, maĭ pe urmă, la neputinţa mè, şi neavăndŭ cu altă cu ce o griji, amŭ socotitŭ şi i-amŭ datŭ ğumătate de satŭ de Dolnicenĭ, cari aŭ fostu şi cu vecinĭ, de a putè afla pe cineva; şi, dinŭ vecini de Şoldăneştĭ, amŭ făcutŭ parte de treĭ oamenĭ căsaşĭ, anume Toderŭ snă Bălanŭ, Ştefanŭ snă Istratii şi pe Andrieşŭ snă Magăĭ, ş'aşè să ţie. Şi a patra parte s'aŭ maĭ dezbătutŭ, — care s'aŭ făcutŭ 3 părţĭ de satŭ.

Pentru ginere-meŭ Dumitrachie, cari aŭ ţinutŭ pe fiică-mè Alecsandra, care, căsătorind-o maĭ înnainte, ş'avăndŭ prilejĭ, i-amŭ îndzăstratŭ bini cu de toate, din destulŭ, cu bucate şi cu odoră, fiindŭ fičorŭ de boerĭ mare, amŭ nedăjduitŭ c'oĭ avè pomană pe urmă, iarŭ dumnealuĭ, nu ştimŭ în ce

chipŭ, că nice ș[i]-o ţinè cumŭ să cade, ca pre o femee, ce era izgonită și șădè maĭ multŭ la casa mè decâtŭ la casa luĭ, și 'ndată aŭ începutŭ a-ĭ prăpădi č-aŭ avutŭ dela mini, și bucate, și odoară. Că numaĭ unŭ lanţuhŭ ce l-amŭ fostu cumpăratŭ eŭ înŭ patru sute și doaădzăcĭ de leĭ, și l-aŭ văndutŭ dumnealuĭ Tomiĭ neguţitoriuluĭ înŭ triĭ sute leĭ. Iarŭ dintr'altele nu știmŭ cuĭ li-aŭ maĭ văndutŭ, că li-aŭ prăpăditŭ toate, și fiică-mè totŭ aŭ fostu izgonită, până i s'aŭ tămplatŭ și morte eĭ la casa mè. Iarŭ pentru doă cupe de argintu, careli aŭ fostu dela mini, li-aŭ pusŭ dumnealuĭ singurŭ zălogŭ dreptu patrudzăcĭ de leĭ, di-aŭ plătitŭ patru sărindare. Iarŭ alte pamenţĭ, până la anulŭ, toate li-amŭ grijitŭ eŭ, precumŭ știŭ megieș[iĭ] și preuţi cari s'aŭ tămplatŭ atunce, pecumŭ amŭ grijit-o. Și, tămplăndu-să cincĭ șăragurĭ de mărgăritari, iarŭ ce-aŭ fostu dela mini, de l-amŭ fostŭ pusŭ eŭ zălog la unŭ Turcu, — carĭ s'aŭ preţăluitŭ dreptu o sută și treĭdzăcĭ leĭ, cari mi-au făcutŭ fiică-mè diiată la moarte eĭ, — să rămăe acelŭ mărgăritarĭ pentru grijăli ce s'aŭ grijitŭ până la anulŭ. Iarŭ unŭ raftu ce l-amŭ fostu scosŭ eŭ de demultu, ș'acmu maĭ pe urmă i l-amŭ datŭ, ș'acela și unŭ inelŭ č-aŭ fostu datŭ fiică-mè Alicsandra fiiciĭ meli Catriniĭ, l-amŭ luatŭ dela Catrina și l-amŭ datŭ iarăși, ca să li dè nepotă-mè Saftiĭ, fiiciĭ dumisali. Și, deosăbĭ de ačasta, mi-aŭ fostu mii datorĭ Dumitrachii cu șes[ă]dzăcĭ și triĭ de leĭ, cu zapisŭ, și cu triĭdzăcĭ și optŭ de galbenĭ dinŭ dăjdile dumisali, ce l-amŭ plătitŭ căndŭ amŭ fostu Visternicŭ, fără cătŭ i-amŭ rădicatŭ de la Măriia Sa Vodă cu pecitluiturĭ, și patrudzăcĭ și patru de galbenĭ č-aŭ luatŭ dumnealuĭ asupra dumisali, oamenĭ dinŭ Dinsăleștĭ *(sic)*, din orănduele și dinŭ păpușoeritŭ, dzicăndŭ că mi-a da pe urmă, și nu mi i-aŭ maĭ datŭ; și cincĭdzăcĭ și treĭ de galbenĭ desetina dumisali de pe stupĭ și de pe mascurĭ, căndŭ aŭ eșitŭ desetinili întăĭ, carĭ mi-aŭ fostu tocmala cu desetniciĭ, cătŭ arŭ cuprinde desetina dumisale, să fie în dobănda mè. Cari aceste toate mi s'aŭ rugatŭ dumnealuĭ la tărgu, la Romanŭ, să i li ertu dumisali toate, și să nu maĭ ames-

tece dumnealuĭ nicĭ la moşiĭ, nicĭ la nemicŭ. Şi eŭ încă i-amŭ făcutŭ de la măna mè răvaşŭ, să nu maĭ aibă nicĭ-o nevoe de aceste de toate, şi i-amŭ datŭ şi zapisulŭ cu ce mi-aŭ fostu datorĭ, şi diiata de la fiică-mè; ş'aşè rădicŭ cu sufletulŭ mieŭ, că ni-aŭ fostu tocmala, iarŭ, pentru năcazul č-aŭ făcutŭ fiică-mè, în doaădzăcĭ şi unulŭ de aĭ, ce, di-aŭ fostu pricina de spre fiică-mè, Dumn[e]dzăŭ să-lŭ erte, iarŭ, di-aŭ fostu pricina di spre dumn[ea]luĭ, să dè samă la înfricoşetulŭ ğudeţŭ, pentru (că) năcazulŭ č-aŭ avutŭ fiică-mè într'atăţe anĭ, şi pentru crămăluiala *(sic)*, č-amŭ avutŭ noĭ, părinţiĭ eĭ.

Iarŭ pentru fiică-mè Marie, č-aŭ fostu după Andriĭ Turculeţĭ, cari după moarte luĭ trăindŭ fiică-mè acolo, şi tămplăndu-să de s'aŭ pogorătŭ maĭ încoci, maĭ în ğosŭ, şi năs[ă]lindu-i-să să să călugăriască, şi mii tămplăndu-să în dzilele Mării Sale luĭ Neculaĭ-Vodă, în Domnie d'intăĭ, di amŭ fostu totŭ închisŭ într'acelŭ anŭ, de datoriĭ, numaĭ č-amŭ audzitŭ că s'aŭ călugăritŭ la mănăstiri la Topoliţi, şi, dinŭ vite ce i-aŭ fost rămasŭ după moarte soţu-săŭ, aŭ datŭ moarte vitelor ča mare, căndŭ Moscaliĭ, căndŭ aŭ peritŭ în toată ţara. Cari puţăni vite i-aŭ rămasŭ, cumŭ şi pe la alţiĭ, şi, oile iarăşŭ fiindŭ acolo, pe lăngă dănsa, la Topoliţi, cari eŭ nicĭ cu ochiĭ nu li-am vădzutŭ. Cari eŭ la aceli vremĭ amŭ fostu închisŭ, de nu-mĭ eramŭ bucurosŭ sufletuluĭ, fără cătŭ încă li-aŭ prăpăditŭ toate; cari eŭ nu le puteamŭ să cercu de aceli, că stamŭ de capulŭ mieŭ.

Şi, deosăbĭ de aceia ce eramŭ închisŭ, înbla zapcii de la Domnie, cu datorniciĭ înpreună, pe unde ce găsă e[ĭ], im[ĭ] lua totŭ, cătŭ eŭ nicĭ de casa mè nu putè[m] sta să-mĭ cautŭ. Iarŭ, dinŭ epe şi caĭ, č-aŭ fostu frănte, li-aŭ luatŭ Turculeţĭ Medelnicеriulŭ, dzicăndŭ că-ĭ datorĭ, şi, dintr'alte č-aŭ rămasŭ acasă-ĭ, č-aŭ fostu maĭ buni, aŭ datŭ samă c'aŭ luatŭ totŭ dumnealorŭ: rafturĭ, sabiĭ, săhăidaci, č-au fostu,— aşè aŭ datŭ samă c'aŭ luatŭ totŭ dumnealuĭ. Iarŭ, dinŭ epe č-aŭ fostu maĭ rămasu bracŭ *(sic)*, unsprădzeci vite marĭ şi unŭ străjnicŭ şi doaă străjnici, care arată

într'unŭ izvodŭ scrisŭ de atunce, cu slovă, de acolo, de căte vite au fostu rămasŭ,— iarŭ, pănă a sosi aice, aŭ rămasŭ 6 epe marĭ şi un armăsaru cu zgaibă la pičorŭ, cari de ača zgaibă aŭ muritŭ, şi doĭ tretinaşĭ, cari pe unul l-aŭ văndutŭ luĭ Vasilii Hăbăşăsculŭ[1]. Iarŭ căte vite aŭ maĭ rămasŭ, fiindŭ în epile luĭ Gheorghiţă Mani, dăndu prada Tătarălorŭ, la vreme cătanelor, aŭ luatŭ Tătariĭ şi epile lui Gheorghiţi, şi aceli ş'altora, a tuturora, căndŭ aŭ fostŭ într'acelŭ Ţinutŭ a Niamţuluĭ. Iarŭ, dintr'altă č-aŭ avutŭ è dinŭ casă, nu ştiŭ č'aŭ făcutŭ, că nicĭ cu ochiĭ n'amŭ vădzutŭ,— că è de la Topoliţi s'aŭ mutatŭ la mănăstiri la Orbicŭ, şi acolo aŭ şădzutŭ pănă la o vreme, şi de acolo s'aŭ rădicatŭ de s'au dusŭ în susŭ, fără ştire mè. Că eŭ eramŭ pe aceia vreme trimisŭ de Mărie Sa Neculaĭ-Vodă la Cămpulŭ Lungu; care amŭ fostu bolnavŭ acolo unŭ anŭ, precumŭ mă ştiŭ toţĭ. Fără o blană de patcè de jderŭ, ce o purta è suptu unŭ habaciŭ de postavŭ: dăndu è tămbarulŭ unuĭ preutŭ, pe unŭ sărăndarĭ, amŭ luatŭ eŭ blana dă la acelŭ preutŭ, veche cumŭ era, cari este ş'acmu faţă. Iarŭ alte č-aŭ avutŭ, haine, li-aŭ luatŭ cu sini căndŭ s'aŭ dusŭ în susŭ, nu ştimŭ ce li-aŭ făcutŭ. Iarŭ eŭ, avăndu o ciriadă de boĭ acolo, în susŭ, şi neputănd-o vinde eŭ, şi rămăindŭ în sama dumisali luĭ Andriĭ Turculeţĭ, i-aŭ văndutŭ dumneluĭ, şi mi-aŭ rămasŭ la dumn[e]luĭ o sută şi cincĭdzăcĭ de talerĭ, cu şepte boĭ č-aŭ văndutŭ maĭ pe urmă, bracŭ. Şi dintr'aceştĭ banĭ aŭ fostŭ să dè dumneluĭ frateluĭ dumisali, luĭ Costaşco Turculŭ, cindzăcĭ de leĭ, care iĭ luasă dumn[e]luĭ Andreĭ înprumut de la fratele dumisali Costaşco cu zălogŭ, c'unŭ raftu al mieŭ, şi mi-aŭ scosŭ dum-

[1] Cu privire la Vasile Hăbăşescul, aceiaşĭ colecţie dă actul ce urmează:

26 Maiŭ 7233 (1725). Mihaĭ Racoviţă-Vodă, pentru hotărnicia Lescanilor, „Vasăle Hăbăşăsculŭ s'aŭ sculatŭ şi aŭ datŭ ğumătate dintru aceste săleşte sfintiĭ mănăstiriĭ Trisfetitelorŭ, pentru sufletulŭ luĭ, iară ğumătate aŭ văndutŭ mănăstiriĭ, şi i-aŭ datŭ egumenulŭ de Trisfetitele 200 leĭ bătuţŭ". Egumen e acum „Ezăchiil... Pe vreme răsboalelorŭ pustiindu-să moşiia mănăstiriĭ."

n[e]luĭ zalogulŭ, şi mi l-aŭ datŭ. Nu ştiŭ, datu-i-aŭ baniĭ aŭ ba, iar mii aŭ rămasŭ ača sută şi cindzăcĭ de talerĭ la dumnealuĭ, ca să dè dintr'aceĭ banĭ. Şi, deosăbĭ de ačasta, amŭ datŭ pentru stupĭ č-aŭ avutŭ eĭ la Cernăuţĭ la desetnicĭ patrudzăcĭ de galbenĭ, şi treĭdzăcĭ de leĭ goştina, de vreme č-aŭ muritŭ Andriĭ Turculeţĭ, şi treĭspădzeci galbenĭ pentru stupĭ, č-aŭ avutŭ eĭ la Dancăuţĭ la Hotinŭ. Fără cătŭ, dinŭ toate bucatele č-aŭ avutŭ è, ştiŭ că s'aŭ văndutŭ o iapă pagă dreptŭ dzeci leĭ şi patru boĭ tinerĭ dreptu doaădzăcĭ de leĭ. Şi dintr'aceste s'aŭ făcutŭ è o rochii şi unŭ habaciŭ cu blanĭ negre, şi slujniciĭ haine, s'aŭ datŭ şi simbrie unuĭ argatŭ, s'aŭ plătitŭ şi desetină pe puţăneĭ stupĭ č-aŭ avutŭ acolo la Orbicŭ. S'aceştĭ banĭ totŭ la trebili eĭ aŭ mărsŭ, iarŭ eŭ de nemică nu o amŭ păgubitŭ; numaĭ è, fiindŭ o femee fără minte, s'aŭ prăpăditŭ totŭ. Iarŭ pentru o nepotă č-aŭ fost făcută cu Andrieşŭ, ştiindŭ că o ţăni dumn[e]iĭ cuscra Medelniceroai luĭ Turculeţŭ, spuindu-mĭ Istratiĭ, sluga dumisali, aice, la Eşŭ, precumŭ s'aŭ adeveritŭ dumneiĭ că s'a faci pomană cu dănsa de a o căsători, fiindu-ĭ şi moşiili de pe tatăsăŭ acolo la Cernăuţĭ, şi adeverindu-mĭ sluga dumisali Istratie, cu adevărat amŭ datŭ şi eŭ dresăli şi zapisăli unuĭ satŭ de la Hotinŭ, anume Dăncăuţĭ, ce să hotărăşte cu tărgulŭ Hotinulŭ,— cari ğumătate de sat este alŭ mieŭ, iarŭ altă ğumătate de satŭ este a nepoţilorŭ miĭ, a Manoleştiloru. Cari li-amŭ datŭ la măna luĭ Istrate, de li-aŭ dusŭ la măna dumisali Medelniceroai Turculesiĭ să li dè, făcăndu-şĭ dumneiĭ pomană cu ača copilă, ca să ţie ača ğumătate de satŭ; iarŭ cialaltă ğumătate să o ţie nepoţiĭ mieĭ, precumŭ ni-ĭ socotiala, di-a milui Dumnedzăŭ să maĭ iasă aceli locurĭ din măna Turcilorŭ.

† Izvodŭ de bani č-amŭ datŭ luĭ Tălpizŭ Neculiĭ, de pe negoţŭ č-amŭ luatŭ di-amŭ cheltuitu-le la Visterie. şi i-amŭ datŭ baniĭ, cari pecumŭ sintu însămnaţĭ maĭ ğosŭ, şi pecitluiturili aŭ rămasŭ totŭ la dănsulŭ. S'aŭ totŭ pusŭ preţulŭ negoţuluĭ înŭ dosulŭ pecitluiturilorŭ: bogasiile li-aŭ pusŭ prinŭ Dima Musali, şi alte negoaţă li-aŭ pusŭ

prețulŭ totŭ susŭ; și i-amŭ datŭ banĭ di-a mănă, și de pe la fečorĭ încă aŭ apucatŭ banĭ fără știre mė, și pecetluiturile totŭ li-aŭ ținutŭ. Și, după moarte luĭ, rămăindŭ pecetluiturile mele la ginere-săŭ, la Chiriiacŭ Găndulŭ, l-amŭ poftitŭ de căteva orĭ, să margă la Mitropolitulŭ, să facemŭ socotiala acelorŭ pecetluiturĭ, ca să rădicŭ eŭ cu sufletulŭ mieŭ cum c'aceștĭ banĭ i-amŭ datŭ toțĭ pănă la unŭ banŭ, și pecetluiturile nu mi i-aŭ datŭ, ca să să ție.

180, 40 p[l] i-amŭ datŭ pănă la Ghenăarĭ în 5.

40 leĭ i-amŭ datŭ, Ghen[ăarĭ] 7.

48 leĭ i-amŭ datŭ, Ghen[ăarĭ] 24.

40 leĭ maĭ dalŭ, Fev[ruarie] 13.

46 leĭ p[l] maĭ dalŭ, Fev[ruarie] 24.

50 leĭ maĭ dalŭ, Mart[ie] 10.

55 leĭ maĭ dalŭ, Mart[ie] 17.

46 leĭ p[l] maĭ dalŭ, Ap[rilie] 15.

141 leĭ amŭ datŭ luĭ Hagi-Ală pentru dănsulŭ.

100 leĭ amŭ maĭ datŭ luĭ Umerŭ Turculŭ, fără alțĭ banĭ č-aŭ maĭ fostŭ elŭ datorŭ luĭ Umerŭ, cari aŭ avutŭ elŭ zălogŭ; neștĭ mărgăritarĭ la Umerŭ, deosebĭ de bani ce i-amŭ datŭ eŭ.

5 leĭ č-aŭ trecutŭ la dănsulŭ dinŭ socotala cė d'întăĭ, și pecetluiturili aŭ rămasŭ la dănsulŭ.

68 leĭ, č-aŭ luatŭ elŭ de la Rotă și de la Iordachii, dinŭ niște orănduelĭ č-aŭ strănsu la Eșŭ.

91 leĭ, 4 pot., č-aŭ maĭ luatŭ de la Ștefanŭ Ploșnițĭ și de la soțiile luĭ, tijŭ dinŭ niștĭ orănduelĭ de la Eșŭ.

80 leĭ, 2 pot., ce i-amŭ maĭ datŭ pe răndŭ, cu bani č-aŭ luatŭ de la Vas[ă]lie fičorulŭ, dinŭ fumăritŭ, cu niștĭ mascurĭ și cu niște brăndză.

13 leĭ tijŭ i-amŭ maĭ datŭ într'unŭ răndŭ.

30 leĭ tijŭ i-amŭ maĭ datŭ.

25 leĭ tijŭ maĭ daŭ.

60 leĭ tijŭ i-amŭ maĭ datŭ cu 30 leĭ, la o chizășie cu Tăbărță.

72 leĭ tijŭ maĭ dalŭ.

40 leĭ č-aŭ luatŭ Necula de la Ionŭ Săp[punariulŭ] Armanulŭ, de pe nişte boĭ alŭ mieĭ.

2 leĭ, ce i-aŭ datŭ Acsinie, să-ĭ cumpere nişti mătasă, şi nu i-aŭ maĭ cumpăratŭ.

1 talerŭ tijŭ.

2 bucăţĭ p[l] firŭ, č-aŭ luatŭ de la Acsinie.

3 ug., ug. de'urŭ ungureştĭ, tijŭ i-amŭ maĭ datŭ.

19 ug. amŭ datŭ pentru Necula, şi pentru fičorulŭ luĭ, şi pentru argaţiĭ luĭ, la pecitluiturile cele negre, ce li-aŭ înpărţitŭ Lupulŭ Vorniculŭ[1] la ferţĭ *(sic)* şi la năpăştĭ.

1 leŭ i-amŭ datŭ tijŭ în Lune Paştilorŭ.

6 leĭ i-amŭ datŭ la Eşĭ, în doaă rândurĭ.

5 leĭ aŭ maĭ luat dinŭ. nişti banĭ ce trimis[es]ă luĭ Crupenschii.

2 boĭ i-amŭ datŭ căndŭ aŭ venitŭ la nunta luĭ Gheorghiţi Mani, de ş'aŭ adusŭ nişte mieri de la fiică-mè Marie, şi nu i-aŭ maĭ adusŭ.

30 leĭ i-amŭ datŭ unŭ calŭ şargu, la Eşŭ, cari l-aŭ văndutŭ unuĭ Grecŭ înŭ 40 leĭ.

3 zloţĭ tijŭ dalŭ atuncĭ.

1 vacă cu viţăl, ce i-amŭ fostu datŭ maĭ înnainte vreme.

14 merţĭ grăŭ şi 2 sacĭ făninâ de grău, tijŭ, i-amŭ datŭ atuncĭ.

Postavŭ ce mi-aŭ datŭ dumn[e]luĭ Vorniculŭ Iordachi, carili mi l-aŭ adusŭ Sandulŭ Goe, cari i-aŭ fostu preţulŭ căte 2 leĭ, 5 pot.; cari facŭ 201 leĭ p[lŭ].

17 coţĭ postavŭ la giverdu.

13 coţĭ p[l] postavŭ roşu.

13 coţĭ postavŭ negru verde, 4 coţĭ, 2 rupĭ postavŭ fistichiŭ.

20 coţĭ postavŭ naramgiŭ.

15 coţĭ, 5 rupĭ postavŭ verde, — cari facŭ peste totŭ:

83 coţĭ, 3 rupĭ.

Ce s'aŭ datŭ de pe acestu postavŭ.

[1] Pe timpul Căimăcămieĭ luĭ, după fuga luĭ Dimitrie Cantemir.

50 leĭ aŭ luatŭ Goe otŭ Iordachii Celibiulŭ, dinŭ niști orănduele č-aŭ strănsu la Eșŭ.

53 leĭ plŭ facŭ 22 coţĭ postavŭ, č-aŭ luatŭ dumn[ea]luĭ Vorniculŭ Iordachi cu 4 pecĭ, unulŭ de 13 coţĭ și unulŭ de 9 coţĭ: celŭ de 13 coţĭ esti faţi, iarŭ celŭ de 9 coţĭ nu-lŭ pocĭ afla; iarŭ puĭ pe Dumn[e]dzăŭ marturŭ că l-amŭ pierdutŭ.

40 leĭ č-amŭ datŭ Sanduĭuĭ Goe, careĭ i-amŭ fostŭ cumpăratŭ de la Vasilie Hăbășăsculŭ.

4 leĭ, 1 carŭ, cari aŭ poftitŭ Sandulŭ Goe de i l-amŭ datŭ, cari mi-lŭ făcusă unŭ datornicŭ, și să-mĭ ţie Goe în samă.

50 ug. mi-aŭ popritŭ dumn[e]luĭ Vorniculŭ Iordachi dinŭ doaă čferturĭ č-aŭ strănsu dumn[e]luĭ de la Cămpulŭ Lungu, cari trecŭ la dumn[e]luĭ maĭ multu 29 leĭ p[o]lŭ.

Cuĭ č-amŭ maĭ rămasŭ datorŭ de căndŭ amŭ fostu Visternicŭ în dzilele Mării Sale luĭ Mihaĭ-Vodă.

470 leĭ luĭ Hagi-Smailŭ.

200 leĭ luĭ Mehmetŭ Murtaza-Olu.

100 leĭ luĭ Hasanŭ otŭ Vasluĭ: i-amŭ plătitŭ 50 leĭ luĭ Hagi Halălŭ-Olu otŭ Romanŭ.

70 leĭ la doĭ Jidovĭ, la unulŭ 50 leĭ, și la altulŭ 20 leĭ, pentru cositorĭ ce s'aŭ luatŭ de s'aŭ făcutŭ č-aŭ trebuitŭ Craiuluĭ Șfedzăscŭ[1], căndŭ aŭ fostu la Tighine.

100 leĭ Tomiĭ neguţitoriuluĭ.

Iarŭ altorŭ bresle, čubotarilorŭ și cizmarilorŭ și blănarilorŭ și cojocarilorŭ și băibărăcarilorŭ, căţĭ banĭ li-amŭ fostu eŭ rămasŭ, decĭ s'aŭ luatŭ de la dănșiĭ pentru trebili Curţiĭ domneștĭ,— li s'aŭ orănduitŭ la dumn[e]luĭ Lupulŭ Vorniculŭ și la Costantinŭ Zbere, de li-aŭ ţinutŭ în samă, dinŭ pecitluiturili celi negre, carili li-aŭ înpărţitŭ dumn[e]lorŭ aicĭ, la Eșŭ, precumŭ arată și izvodulŭ dumilorsali, anume cuĭ č-aŭ ţinutŭ înŭ samă,— cari este izvodulŭ faţi, iscălitŭ de dumnelorŭ, și izvodulŭ cari ce s'aŭ

[1] Carol al XII-lea.

luatŭ de la dănşiĭ este faţi, şi pecitluiturili meli de la dănşiĭ nu li-aŭ fostŭ luatu.

Nec[u]laĭ Başotă bivŭ Velŭ Vist[ieriŭ].

Başotă avea o soră, Safta, care se mărită cu Manul Hasan Păharnicul —, cum îl arată numele, un Grec curat. Cu dînsul are Safta maĭ mulţĭ fiĭ, dintre cari unul Toderaşcu Manul.

Aceasta se vede din actul ce urmează în resumat:

23 Octombre 7228 (1719). „Safta Păhărničasa a răpăusatŭ Manuluĭ Hasani Păharniculŭ“ împarte „moşiile şi vecini fiilurŭ mieĭ“: celuĭ maĭ mic, Toderaşcu, îĭ dă Hulpăşeştiĭ (Roman), parte din Şofrăneştĭ (Neamţ); între veciniĭ şi fiul luĭ „Bălăcelŭ. . . Şi dinŭ vecini ce-sŭ înprăştieţĭ, car[e] s'ur afla, iarŭ să le fie înpărţitură pe 4 fraţĭ, şi dinŭ Ţigan[i] car[i] s'urŭ afla, iarŭ să le fie frăţeşte înpărţitură pe 4 fraţĭ, şi ğumătate de satŭ de Dancuuţĭ, ce săntŭ înŭ Ţănutulŭ Hotinuluĭ. car[e] ne este înpărţitură cu frate-mieŭ, cu Neculaĭ Başotă bivŭ Velŭ Vist., iată i-amŭ datŭ fie-mieŭ, luĭ Toderaşcu, pentru căcĭ elŭ aŭ avutŭ maĭ puţintè parte dinŭ agonisăta nostră, fiindŭ maĭ micŭ, pentru căcĭ ceĭ maĭ marĭ aŭ apocatŭ de aŭ luatŭ; care elŭ nu aŭ luatŭ . . . Cumpărăturĭ de viĭ şi de lucurĭ de presăcĭ, care le-'ŭ cumpăratŭ dumn[ea]luĭ Suţulŭ Banulŭ, Păharniculŭ, înpreună cu mine.“ El s'o şi comînde.

Iscăleşte ea şi fratele eĭ.

Peste cîţĭva anĭ, la 3 Mart 1728, stînd în Iaşĭ, dar purtînd numele călugăresc de Nicodim, Başotă face o diată, prin care întregeşte partea de zestre, maĭ mică, a feteĭ luĭ, Tofana, măritată cu Ilie de Vistierie:

Iaşĭ, 3 Mart 7336 (1728). „Necudemŭ monah Başotă č-amŭ fostŭ Visternicŭ-Marea“ arată că, după ce amŭ rămasŭ la multă lipsă, dinŭ tămplarea Visterie, în dzilelea Mării Sale luĭ Mihaĭ-Vodă, şi loîndo-mĭ datornici toată agoniseta ce amŭ fostŭ avăndŭ încă din tenerea[ţe]le mele, pentru bani ce amŭ fostŭ loatŭ, şi negoţŭ de'mŭ datŭ la trebilea Visterie, şi nerămăindŭ cu nimicŭ, dumneluĭ ginerea-meŭ Ilie otŭ Visterie m'aŭ grijitŭ de toate căte mi-eŭ trebuitŭ, şi pănă amŭ fostŭ mirianŭ, şi dopă ce m'amŭ călugăritŭ. Şi, ağungăndŭ la adăncă bătrăneţe, iată îmĭ aşteptŭ sfărşitulŭ viaţ[iĭ]. Şi, rămăindŭ o moşie, treĭ părţĭ de satŭ de Gĭorgeştĭ, ce săntŭ în Ţinotolŭ Hărlăuluĭ, cu

hăleştie, fără a patra parte ce aŭ fostŭ a răpăusatŭ Iordachi celŭ bătrănŭ, ce aŭ fostŭ Visternicŭ-Mare, şi maĭ este o parte dinŭ Căbicenĭ, iar ce să hotărăscŭ cu Gĭorgeşti, cătŭ s'a alege..., amŭ socotitŭ dintr' a mea socotială, şi le 'mŭ datŭ dumısale ginere-mieŭ, loĭ Ilie Logof[ătŭ] de Visterie, şi fiicăĭ mele, Tofana, şi fiilorŭ domelorŭ sale, deosăbĭ de moşie ce i-amŭ maĭ datŭ dzestre, precumŭ amŭ datŭ şi celuralalţĭ fečorĭ. Şi ceste părţĭ le 'mŭ datŭ, pentro că la slăbăčoni şi nepotinţa mea de spre dumn[ea]luĭ amŭ [a]votŭ căutare la cele ce mie 'ŭ treboitŭ, a dooa iarăşĭ, aşteptăndu-mĭ firşitulŭ vieţăĭ dopă morte mè, cu ce le a fi putinţi şi prilejulŭ să mă grijască. Macarŭ că şi alţĭ fičorĭ arŭ avè dreptate să ağutorescă la grija mè, căcĭ că sătu doĭ. Căndŭ eramŭ maĭ în statulŭ meŭ, cu ce mi-eŭ fostŭ prilejulŭ, i-amŭ îndzăstratŭ, iarŭ pe fiecă-mè Tofana, rămăindŭ căsătorie dupà ce amŭ rămasŭ la nepu[ti]nţa, poţină dzestre a avotŭ de la mine; ce încăşĭ, cumŭ aŭ fostŭ, la neputinţa mè de la dumnelorŭ amŭ avutŭ maĭ multŭ folosŭ. Decĭ aceste moşieĭ ce maĭ susŭ săntŭ pomenite, le amŭ datŭ domilurŭ sale, în vecĭ neclătite, macarŭ că de pe soţo-mieŭ Acsenie săntŭ, darŭ eŭ, cătc moşiĭ mi-eŭ rămasŭ de pe părinţiĭ mieĭ, şi căte amŭ cumpăratŭ, toate dzestre le amŭ datŭ fičurilurŭ; şi aceste părţĭ de spre fimei le amŭ popritŭ de grija morţiĭ mele. Decĭ nime dinŭ fičori meĭ să nu să amestece, că care s'arŭ mesteca, să fie neertatŭ de Domnulŭ H[ri]s[tos] şi Maica Precesta, şi de mene, de omŭ păcătosŭ. Şi, pentru ca să fie de credinţă, amŭ iscă[li]tŭ şi alţi, cine s'aŭ maĭ tămplat."

O nouă orînduială în folosul feteĭ Maria, soţie a luĭ Turculeţ, o face el în August 1733:

Necodimŭ Başotă, č-amŭ fostŭ Visternicŭ-Mare, facŭ ştire cu ačastă scrisoare a mè pentru răndulŭ fiică-mè Marii, care amŭ fostŭ căsătorit-o după Andreeşŭ Turculeţŭ Med[elniceriŭ], careĭ săntŭ de atunce 27 de anĭ, şi, atunce căndŭ me 'ŭ fostŭ prilejulŭ, cu de toate am grijit-o ca pe o fiică a mè, şi dinŭ moşiĭ încă i-amŭ fostŭ datŭ unŭ satŭ Dancăuţiĭ, la Ţinutulŭ Hotinuluĭ, şi o samă de vreme l-aŭ

și stăpănitŭ pănă aŭ dăscălecatŭ Turcii Hotinulŭ[1], și, după ačasta, tămplăndu-mi-se și mie dinŭ tămplare Visterii, fiindŭ Visternicŭ-Mare la a doa Domnie a Mării Sale luĭ Mihaĭ-Vodă, de 'mŭ cheltuitŭ maĭ multŭ 7.000 galbenĭ, banĭ vechĭ, în trebile țărăĭ ș'a Visterii, precumŭ arată socotiala și cu iscălitura Mării Sale luĭ Mihaĭ-Vodă, și nicĭ-unŭ banŭ nu mi s'aŭ orănduitŭ, și, dinŭ furtuna č-aŭ datŭ piste mine, mi s'aŭ stănsu casa, că, după mazilie Mării Sale luĭ Mihaĭ-Vodă, aŭ venitŭ Mărie Sa Neculaĭ-Vodă Domnŭ, și m'aŭ datŭ în măna datornicilorŭ, și m'aŭ pusŭ la închisoare, de amŭ șezutŭ unŭ anŭ închisŭ, și aŭ mersu datornicii cu omenĭ domneștĭ, și, č-aŭ găsitŭ la casa mè, aŭ luatŭ totŭ, și fără de prețu; cătŭ amŭ fostŭ rămasŭ de n'avèmŭ putere să-mĭ chivernisescu viiața dinŭ zi înŭ zi, și 'ncă și datorie aŭ maĭ rămasŭ neplătită pe la uneĭ și pe la alțăĭ. Și că, maĭ rămăindŭ și cu doo fiate marĭ în casă, și neavăndŭ cu ce le maĭ griji, și dentr'altă nemicŭ n'amŭ avutŭ să le maĭ daŭ saŭ să le grijescu, pecumŭ amŭ grijitŭ pe fetele č-amŭ căsătoritŭ întăĭ, fără de cătŭ, maĭ rămăindu-mĭ vr'o doao petece de moșăi, și căte doĭ, treĭ vecinĭ, li-amŭ datu-le, și rămăindŭ și eŭ numaĭ cu trupulŭ și cu sufletulŭ, și ne maĭ avăndŭ aiuri popreliște, amŭ rămasŭ iarŭ asupra loru de m'aŭ grijitŭ de cele ce me 'ŭ trebuitŭ, și, măcarŭ că de la u vreme m'amŭ și călugăritŭ, iarŭ hrana mè și altă ce me 'ŭ trebuitŭ, totŭ de la dănsăle me'ŭ vinitŭ, dăntr'alte părțĭ n'amŭ avutŭ nicĭ-o căutare. Și acmu, la fărșitulŭ viețiĭ mele, la dănsăle aŭ rămasŭ să mă grijască dinŭ ce li-a hi putere, iarŭ, încășĭ maĭ rămăi[n]du-mĭ o parte de locŭ la Ținutulŭ Romanuluĭ, la Cĭutureștĭ, care arată zapisile și înpărțala care aŭ fostŭ între părințăĭ noștri, ș'aceia amŭ dat-o nepoată-mè Dochițăĭ, care aŭ rămasŭ denŭ fiică-mè Mărie. Măcarŭ că pe măsa amŭ înzăstrat-o, ce, denŭ cătu mi s'aŭ tămplatŭ, i-amŭ făcutŭ șă eŭ pǎrticè, căte să va alege, că altă pu-

[1] V., pentru ocuparea de Turčĭ a Hotinuluĭ, în 1713, *Chilia și Cetatea-Albă*, p. 246.

tere n'amŭ maĭ avutŭ. Iarŭ altă să n'aibă a zice nemicŭ.

Pentr' ačasta amŭ făcutŭ ačastă scrisoare a mè de la mene, ca să să știe. *Monahŭ Nicudimŭ Bașotă.*

Ilie de Vistierie, ajuns la sfîrșitul carierei sale Ilie Pitarul, un cunoscut boierinaș, nu maĭ era în viață la 1749, și atuncĭ soția luĭ, Tofana, fata luĭ Nicodim Bașotă, care și el se odihnia acum după lunga luĭ rușine și sărăcie, făcea la rîndul eĭ socoteala de avere, care e în legătură cu aceia a răposatuluĭ fost Vistier:

Izvodŭ de datorii ce s'aŭ aflatŭ rămasă a soțu-mieŭ Ilie Pit[ariulŭ] la uniĭ și la alțiĭ după moartea dumisale. precumŭ arată anume în ğosŭ, leatŭ 7257 [1749], Martie 29.

430 leĭ la Hasan-Agà de la Romanŭ, fără doao sute de leĭ ce s'aŭ făcutŭ dobânda acestorŭ banĭ, neputându-ĭ da baniĭ înŭ grabă, cari acele 200 leĭ s'aŭ datŭ pără a nu muri soțulŭ mieŭ Ilie Pit[ariulŭ].

200 leĭ, la Dumitrachi Hudici Med[elniceriŭ] i 86 leĭ la Mihălachi Cheșco Med[elniceriŭ], cu cindzăcĭ și patru de leĭ ce-aŭ luatu asupră de la Iordachi L[o]g[o]f[ă]tŭ.

50 leĭ la Alì, fečorulŭ luĭ Mahmutŭ dinŭ Iașĭ.

25 leĭ la Gavrilŭ diiaculŭ de Visterie.

14 leĭ la Fote neguțitoriulŭ.

18 leĭ, 6 pot. la Andriĭ Hermeziu.

8 leĭ la Toaderŭ Naculŭ.

13 leĭ la unŭ Turcu dinŭ Iașĭ, ce-aŭ fostŭ chizeșŭ Coste Sărbulŭ.

12 leĭ, 6 pot. la Cărăcașŭ Armanulŭ.

5 leĭ, 6 pot. la Sandulŭ Hăjdăŭ.

5 leĭ, 6 pot. la Ioniță Movila, bivŭ ispravnicŭ de copiĭ.

6 leĭ la Costandinŭ Cogălniceanulŭ otŭ Vist[ierie].

2 leĭ, 6 pot. la Ioniță Blănariulŭ.

3 leĭ la Gavrilŭ neguțitoriulŭ.

120 leĭ la dum. Filipŭ Catargiu, ce s'aŭ luatŭ la moarte dumisale, cu dzăce leĭ ce-aŭ luatŭ soțulŭ mieŭ maĭ înnainte nește vinu.

---

899 leĭ, 5 pot. facŭ toate datoriile.

Tofana Pităroae.

Ce s'aŭ plătitŭ dintr' ačastă datorie, cu ale casăĭ.

330 leĭ la Hasanŭ-Aga de la Romanŭ, care amŭ văndutu o moşie a mia, de la părinţiĭ mieĭ, Lupuluĭ Balşe, anume Gĭurgeştiĭ, de la Dorohoiŭ, însă treĭdzăcĭ de leĭ s'aŭ datŭ la ačastă datorie, dinŭ 120 leĭ ce s'aŭ luatŭ de la Filipŭ Catargiu; care ačastă datorie să să ştie că aŭ fostu a fiiuluĭ nostru, luĭ Vasile, că, după moarte luĭ Vasile, găsăndŭ noru-mè Paraschiva nişte terfeloage de a luĭ Vasile, cu cincĭ şesà anĭ înnainte pără a nu să însura, în care scrie c'aŭ cheltuitŭ cu casa noastră, şi, eşindu noru-mè la ğudecată, aşè ne-aŭ ğudecatŭ dumnealorŭ boieriĭ ceĭ marĭ, Iordachi Canta[cuzi]nò Hat[manŭ] i Andriĭ Rusătŭ Log[o]f[ă]tŭ i Manolachi Costachi Vor[nicŭ], de ne-aŭ datŭ platnicĭ, ca să plătimŭ detorie fečoruluĭ nostru.

150 leĭ la Dumitrachi Hudicĭ Med[elniceriŭ], ce s'aŭ văndutŭ casăle dinŭ Iaşĭ, iară Lupulu Balşe, care s'aŭ fostŭ datŭ Sanduluĭ.

70 leĭ s'aŭ văndutŭ triĭ caĭ, şi baniĭ s'aŭ datŭ la Mihălachi Cheşco Med[elniceriŭ].

12 leĭ, 7 pot. s'aŭ datŭ la Cărăcaşŭ Armanulŭ, iarăşĭ denŭ baniĭ ce s'aŭ luatŭ dela dum. Filipŭ Catargiu.

120 leĭ dumisale Filipŭ Catargiu Velŭ Comisŭ, i s'aŭ datŭ neşte părţĭ de moşie dinŭ la *(sic)* Dumeştĭ otŭ Cărligătură, zălogŭ.

685 leĭ facŭ plătitŭ cu aceste ce arată maĭ susŭ, şi maĭ rămănŭ asupra fiilorŭ mieĭ, Sandulŭ şi Necolaĭ, să plătească la datornicĭ.

214 leĭ, 6 pot. noĭ. *Tofana Pităroae.*

Ci-amŭ socotitŭ de amŭ lăsatŭ pentru ačastă datorie, şi pentru grije soţu-mieŭ, şi pentru grije mè:

Bălăşeniĭ otŭ Cărligături *(şters)*.

Corneştiĭ, satŭ întregŭ, la Ţinutulŭ Lăpuşneĭ.

Gĭumătate de satŭ de Chilişoai, de la Ţinutulŭ Cărligături, să poianiţa otŭ Berescŭlŭ i parte dinŭ Todereştĭ.

Patru sălaşe de Ţiganĭ anumi:

Ionŭ Bărsanŭ Ţig[anulŭ], fičorulŭ luĭ Pascalŭ, care ţine o Ţigancă a fečorilorŭ Tomiţeĭ: copii săntŭ de înpărţare.

Costantinŭ Ţig[anulŭ], cu Ţiganca luĭ şi cu copii lorŭ.
Lupulŭ Buraga Ţiganulŭ, cu Ţiganca luĭ şi cu copii lorŭ.
Ursulŭ Burcă, cu o fată şi cu unŭ fičoru.
Vite ce-aŭ rămasŭ la casă după moarte soţu-mieŭ:
6 boĭ.
2 vacĭ.
3 caĭ, bezŭ 3 caĭ ce s'aŭ văndutŭ, baniĭ s'aŭ datŭ la datorie, precumŭ arată anume unde s'aŭ datŭ.
3 epi.
30 de stupĭ a copeilorŭ, care le-amŭ datŭ noĭ căndŭ era micĭ, căte 2 stupĭ, şi le-aŭ datŭ şi Vasil[e] 3 stupĭ pentru schimbulŭ unuĭ calŭ a fiiŭ-mieŭ, luĭ Necolaĭ, ce i l-aŭ datŭ nănaşu-săŭ.
40 mascurĭ aŭ rămasŭ, şi aŭ muritŭ toţĭ de iarnă.

Tofana Pităroae.

Părţĭ ce-amŭ socotitŭ di-amŭ făcutŭ fiilorŭ mieĭ, luĭ Vasil[e] şi Sanduluĭ şi luĭ Necolaĭ, dinŭ cele ci-aŭ rămasŭ dinŭ moşiĭ şi dinŭ Ţiganĭ, precumŭ arată în ğosŭ anumi; leatŭ 7257 [1749], Mart 29.

Parte fiiŭ-mieŭ, luĭ Vasili, Dolniceniĭ, satu întregŭ, la Ţinutulŭ Dorohoiuluĭ, treĭ părţĭ, iarŭ a patra parte aŭ cumpăratŭ Vasile.

Dumitru Langa Ţig[anulŭ], fečorulŭ luĭ Pascalŭ şi a Oprineĭ, cu Ţiganca luĭ şi cu copii lorŭ; carele Ţiganca aŭ fostŭ a Vorniculuĭ Ionŭ, şi amŭ făcutŭ schimbătură cu dum[nealuĭ], de i-amŭ datŭ altă Ţigancă, anume Eftinca, de or trăi copii.

Toaderŭ Chertifŭ Ţig[anulŭ], frate luĭ Dumitru Ţig[anulŭ]; Ţiganca iaste omenească.

Neculaĭ Cărceĭ Ţig[anulŭ], fečorulŭ Stoicăĭ; Ţiganca omenească.

Ionŭ, fečorulŭ luĭ Vasil[e] Panco, vecinŭ.

115 dramurĭ argintŭ, ce amŭ datŭ şi noĭ la făcutulŭ unuĭ raftŭ a luĭ Vasil[e].

1026 de grăunţă mărgăritarŭ, de preţulŭ 1. . . leĭ, şi i-aŭ pusŭ la 12 nasturĭ a tămbariuluĭ, cu cuvăntŭ că acesta,

ca să aibă socoteală în înpărţal[a] între fraţĭ: acesta aŭ lăsatŭ la parte luĭ Vasile, de orŭ trăi copii.

Patru pogoane vie la Cruce otŭ Putna.

Tijŭ s'aŭ maĭ socotitŭ de i s'aŭ maĭ datŭ un Ţiganŭ, anumi Toaderŭ, fečorŭ Grosuluĭ, cu o fată.

Tofana Pităroae.

Însă pentru aceste doao sate, anumi Dolniceniĭ şi Brăteniĭ, care s'aŭ pusŭ la înpărţală: Dolniceniĭ luĭ Vasile şi Brăteniĭ Sanduluĭ, fiindu-că acele doao moşiĭ săntŭ dela părinţiĭ mieĭ, şi săntŭ într'unŭ hotarŭ, fiindu moşiile la cămpu, şi avăndu şi pădure întru hotarŭ, amŭ datŭ ca să aibă parte amăndoao moşiile căte în ğumătate la pădure. Căcĭ aşè amŭ socotitŭ că iaste dreptu, de vreme că acele moşiĭ s'aŭ hotărătŭ de spre alte moşiĭ megieşeştĭ, darŭ pentre dănsăle nu s'aŭ hotărătŭ, fiindu-că aŭ fostu amăndoaa a tătăne-mieŭ, şi, după cumŭ amŭ socotitŭ, să le fie pădure înpărţitoare şi hotarŭ, cu locŭ, cu totŭ.

Tofana Pităroae.

Parte Sanduluĭ fičoruluĭ alŭ doile.

Satulŭ Brăteniĭ, la Dorohoiŭ, pe Başăŭ.

Guze Ţiganŭ, cu Ţiganca luĭ şi cu copii lorŭ.

Ionŭ Cĭocărlanŭ, cu Ţiganca luĭ şi cu copii lorŭ.

Nechita Ţigan; Ţiganca iaste omenească, cu doĭ copiĭ cu altă Ţigancă.

Andriĭ Bandurŭ; Ţiganca iaste a luĭ Toaderŭ Jorăĭ Stol[ni]c.

Doĭ vecinĭ ruşĭ, Pănculeştiĭ, anumi Ionŭ, cu fičoriĭ luĭ, şi Onofreĭ, cu fičoriĭ luĭ.

O sabie ferecată cu argintŭ.

Tofana Pităroae.

Parte luĭ Necolaĭ, fičoruluĭ celuĭ maĭ micŭ.

Satulŭ Scobinţeniĭ, gata, cu pivniţă de piatră şi cu biserică gata, otŭ Ţinutulŭ Cărligătureĭ.

Chiriiacŭ Ţiganŭ, fečorŭ Iorgăĭ, cu copii luĭ; femeia iaste Moldovancă.

Apostolŭ Mavriche, cu Ţiganca luĭ şi cu copii lorŭ.

Nistorŭ Ţig[anŭ], fičorulŭ Stoicăĭ Ţig[anŭ], cu Ţiganca luĭ şi cu copii lorŭ.

Vasile Ţig[anŭ], fečorŭ luĭ Apostolŭ Mavrichi; Ţiganca iaste a dumisale Sandulŭ Jorăĭ.

Andronache bratŭ Pănculeştilorŭ, cu fičoriĭ luĭ.

Unŭ cobomŭ (?) de argintŭ şi cu patru lingurĭ marĭ de argintŭ.

Tofana Pităroae.

Însă pentru Ţigani carele n'aŭ fostu de faţă acmu la ačastă înpărţare, ce săntŭ răsipiţĭ, care nu să ştiŭ unde săntŭ, căndu să vorŭ afla, să-ĭ înpartă pe treĭ părţĭ, pe fraţiĭ Vasile, Sandulŭ, Neculaĭ şi după dreptate, cumŭ amŭ socotitŭ, ačastă aşedzare şi înpărţală a mè să să păzască întru fii mieĭ şi întru altŭ niamu: nime întru altŭ chipŭ să nu o strămute; iarŭ cine va străca-o, să fie neertatŭ de Domnulŭ Dumnedzăŭ şi de precurata Fečoară maica Sfinţii Sale şi de toţĭ sfinţiĭ, şi de noĭ încă . . . ertaţĭ să fie.

Tofana Pităroae.

† Pentru neşte mărgăritarĭ alŭ mieŭ de la părinţĭ, ce amŭ avutŭ pricină cu noru-mè Paraschiva, pentru acelŭ mărgăritarŭ după moarte fiiŭ-mieŭ, luĭ Vasile, mărturisescŭ că mărgăritariulŭ l-amŭ văndutŭ şi amŭ făcutŭ unŭ schitişoru la o moşie a noastră, Iocuşeniĭ, la Ţinutulŭ Suceviĭ, ca să fie pentru pomenire sufletelorŭ noastre, şi parte acea dinŭ moşie unde amŭ făcutŭ mănăstioară, iarăşu amŭ datŭ mănăstiriĭ, să n'aibă treaabă fečoriĭ mieĭ a o trage la parte acea moşie.

Tofana Pităroae.

Eŭ preutŭ Ionŭ m'amŭ alăt[ụratŭ].

Enachi Vam[eşŭ] m'amŭ tămplatŭ căndŭ aŭ făcutŭ ačastă înpărţală, cu zisa dumisale Pităroae Tofaneĭ, la boala dumisale.

Letŭ 7257 [1749], Mart[ie] 30.

Eşind la giudecata noastră cu poronca g[ospo]d fečoriĭ luĭ Ilie Pitarŭ cu cumnata lorŭ, Paraschiva, s'aŭ aflatŭ driapt[ă]

înpărţare ačasta cu moşiile, numaĭ o a patra parte de satŭ au luatŭ maĭ multŭ unŭ fečorŭ denŭ ceĭ necăsătoriţĭ şi o a patra parte alŭ đoile frate celŭ maĭ micŭ; darŭ aŭ rămasŭ şi grijile morţilorŭ asupra lorŭ, şi 200 leĭ detorie s'o plătască fraţi ceĭ maĭ micĭ. Iarŭ, dinŭ Ţiganĭ, să-ĭ maĭ dè doĭ copiĭ, fiindŭ sterpŭ unŭ Ţiganŭ, ce-ĭ datŭ cumnatu-sa, şi aşè vinŭ tocma. Ş'aşè s'aŭ priimitŭ şi o parte şi alta. Iordachi Cant[acuzino] Velŭ Log[ofătŭ].

L[ea]tŭ 7257 [1749], Iun[ie] 20.

Din neamul luĭ Başotă întîlnim în veacul al XVIII-lea pe Ioan, pe Vasile, pe Constantin *(Doc. Callimachi,* tabla). Un Grigore Spătarul, mort pe la 1800, lăsă o parte din averea neamuluĭ unuĭ ginere rus, polcovnicul Bulhaţcov (vol. XI, p. 6, nº 91).

Genealogia familieĭ până la stîngere ni-o dă, chiar în această carte, ultimul eĭ represintant (v. maĭ sus).

III. Împărţirea averiĭ luĭ Neculaĭ Donicĭ[1].

Socoteala ce amŭ avutŭ noĭ fraţiĭ între noĭ pentru moşiĭ ce ni-aŭ rămasŭ di la părinţiĭ noştri dum[nea]luĭ Neculaĭ Donicĭ č-aŭ fostŭ Log[o]f[ă]tŭ-Mare şi di la maica noastră Lupa, č-aŭ fostŭ fată luĭ Gligoraşcu Jora, şi ni-am învoitŭ cu toţĭ fraţiĭ noştri, şi ni-amŭ înpărţitŭ ca să să ştii cine unde va ţinè, precumŭ însămnează acestŭ izvodŭ maĭ ğosŭ, şi de câtă moşiĭ ni-aŭ rămasŭ, şi care frate unde va ţinè; iarŭ care frate dintru noĭ arŭ eşi dintr'ačastă socotială ce amŭ făcutŭ, să fii de ruşine, orĭ la ce ğudecată vor merge; letŭ 7227 [1719], Fev[ruar] 25.

Ocinĭ ce ne-aŭ rămasŭ di la părinţĭ anumi, să să ştii.

Satŭ întregŭ Slobozie luĭ Duşco, la Orheiŭ, cu vecini.

Satŭ întregŭ Işnovăţulŭ, tijŭ la Orheiŭ, cu vecini.

Satŭ întregŭ Zăhăicaniĭ, pe Cĭuhurŭ, la Ţăn[u]t[ulŭ] Iaşiĭ, cu vecini, însă ğumătate de vecinu s'aŭ venitŭ luĭ Macri Velŭ Banŭ, iarŭ ğumătate de vecinĭ s'aŭ vinitŭ suroriĭ noastre Tasăiĭ.

[1] Colecţia d-luĭ advocat Fote, din Iaşĭ.

Satŭ întregŭ Pivniţa, pe apa Ivanceĭ, ce este la Ţăn[u]-t[ulŭ] Orheiuluĭ.
Gĭumătate de satŭ dinŭ Hruşova, pe Ichilŭ.
Gĭumătate de satŭ dinŭ Făureştĭ.
Părţile dinŭ Teţcanĭ ce orŭ coprinde zapisăle tijŭ.
A trie parte dinŭ Çăbeştĭ, tijŭ la Orheiŭ, pe Băcŭ.
Părţile dinŭ Scurteştĭ, tijŭ ce orŭ cuprinde zapisăle.
Părţile dinŭ Hărtopŭ, tijŭ ce orŭ cuprindi zapisăle.
Gĭumătate de bătrănŭ otŭ Băloşăştĭ, pe Răutŭ, tijŭ la Orheiŭ.
Părţile dinŭ Crivulenĭ pe Nistru, tijŭ la Orheiŭ.
A patra parte dinŭ Clişova, pe Răutŭ, la Orheiŭ tijŭ.
Părţile dinŭ Şătrărenĭ, la Ţăn[u]t[ulŭ] Hărlăuluĭ.
O parte de locŭ, parte Danuluĭ otŭ Onişcanĭ, otŭ Orheiŭ, ce să va alege.
Părţile dinŭ Pittuşca ce să vorŭ alege, tijŭ.

Darie Donicĭ Velŭ Vor[nicŭ]; Dimitrii Macrii Velŭ Banŭ; Ştefanŭ Căpoticĭ vt. Post[elnicŭ].

Părţile de ocinĭ ce s'aŭ vinitŭ dumisale luĭ Darii Donicĭ Velŭ Vor[nicŭ] de Ţara-di-ĝosŭ.
Gĭumătate de satŭ dinŭ Slobozie luĭ Duşcă, cu vecini ce s'or veni pe ačĕ ĝumătate de satŭ ce esti pe Nistru, la Ţăn[u]t[ulŭ] Orheiuluĭ.
Gĭumătate de satŭ Hruşova, pe Ichilŭ, cu ĝumătate de iazŭ dinŭ parte de susŭ; şi părţile dinŭ Steţcanĭ şi dinŭ Curteştĭ s'aŭ vinitŭ dum. luĭ Darie Donicĭ Velŭ Vornicŭ.

[Aceleaşĭ iscăliturĭ.]

Părţile ce s'aŭ vinitŭ luĭ Mironŭ Donicĭ văt[avŭ] de stolniceĭ şi fraţilorŭ săĭ, luĭ Postolachi şi luĭ Neculaĭ, fičoriĭ luĭ Gavrilŭ Donicĭ părcălabŭ.
Gĭumătate de satŭ Slobozie luĭ Duşcă, pe Nistru, cu vecini ce i s'orŭ vini pe ačastă ĝumătate de satŭ.
Gĭumătate de satŭ dinŭ Hărtopŭ; la ispisocŭ să numescŭ Cotelniciĭ.

Gĭumătate de bătrănŭ otŭ Băloşăştĭ şi a trie parte dinŭ Căbeştĭ pe Băcŭ şi cu o parte dinŭ Oniţcanĭ, de danii di la Danulŭ; acesti s'aŭ vinitŭ luĭ Mironŭ Donicĭ văt[avŭ] şi fraţilorŭ luĭ, nepoţilorŭ luĭ Darii Donicĭ Vor[nicŭ].

[Iscăliturile.]

Părţăle ce s'aŭ vinitŭ suroriĭ noastre Marii, ğupănesiĭ dumisale luĭ Dumitru Macriĭ Velŭ Banŭ.

Zăhăicaniĭ, satŭ întregŭ, cu vecini ce s'arŭ afla, cu iazŭ, şi cu vadŭ de moară în Cĭuhurŭ, şi părţile dinŭ Crăulenĭ, pe Nistru, la Ţăn[u]t[ulŭ] Orheiuluĭ, s'aŭ vinitŭ dumisale Marii, ğupăneseĭ dumisale luĭ Macriĭ Velŭ Banŭ.

[Iscăliturile.]

Părţăle ce s'aŭ vinitŭ surorii noastre Nastasăi, ğupănesăĭ luĭ Ştefanŭ Căpotič bivŭ vt[ori] Post[elnicŭ].

Pivniţa pe apa Ivanciĭ, la Ţăn[u]t[ulŭ] Orheiuluĭ, cu iazŭ şi cu vadŭ de moară, ce este dreptŭ satŭ, şi a pa ra parte dinŭ Clişova ce este pe Răutŭ, şi cu parte ce să va alege dinŭ Pituşca pe apa Băculuĭ, şi cu părţile dinŭ Şătrărenĭ ce-sŭ la Ţăn[u]t[ulŭ] Orheiuluĭ, tijŭ ce s'orŭ alege,—acesti s'aŭ vinitŭ surorii noastre Nastasăi, ğupănesăĭ luĭ Ştefanŭ Căpoticĭ vt[ori] Post[elnicŭ].

[Iscăliturile.]

Iarŭ pentru satulŭ Işnovăţulŭ, cu vecinŭ, satŭ întregŭ, şi cu iazŭ, ci este în apa Ivanciĭ, dinŭ susŭ dinŭ drumulŭ celŭ mare, şi pentru ğumătate de satŭ dinŭ Făureştĭ, şi cu vadŭ de moară înŭ Ichilŭ, înŭ parte di ğosŭ, încă n'amŭ pututŭ lăsa să nu însămnămŭ, ca să să ştie pentru ce pricină nu s'aŭ pusŭ la înpărţala fraţălorŭ.

Satŭ întregŭ Işnovăţulŭ, cu vecinĭ, cu moară, dinŭ şliahulŭ celŭ mare, l-aŭ datŭ părintele nostru, dum[nea]luĭ Neculaĭ Donicĭ bivŭ Velŭ Log[o]f[ă]tŭ, fiulŭ dumisale luĭ Darie Donicĭ Velŭ Vor[nicŭ], osăbitŭ de alţĭ fraţĭ, pentru căcĭ că, tămplăndu-să căsătoritulŭ dum[isale] pe urma altorŭ fraţĭ, nimică zăstre di la părinţĭ n'aŭ luatŭ, nicĭ la căsă-

toritulŭ dumisale nimică n'aŭ cheltuitŭ părinţiĭ, ci săngur dum[nea]luĭ, cum s'aŭ pututŭ, ş'aŭ rădicatŭ cheltuiala la căsătoritulŭ dumisale, adeverindu-ĭ părinţiĭ pentru acestŭ satŭ precumŭ însămniază maĭ susŭ.

Iarŭ pentru ğumătate de satŭ de Făureştĭ, cu vadŭ de moară în Ichilŭ, ačasta s'aŭ socotitŭ să fii pentru comăndulŭ dumisale maicăĭ noastre, Lupi Log[o]f[e]t[e]s[eĭ]; decĭ, după datorie cè de obştii, la care frate i s'arŭ tămpla şi săvărşănie vieţiĭ dumisale, acela să o îngrijască, precumŭ să cadi, şi acelue să rămăe ačastă ğumătate de satŭ dinŭ Făureştĭ.

Pentru înpărţala Ţiganilorŭ č-aŭ rămasŭ di la părinţiĭ noştri, încă să să ştii că la aceştĭ Ţiganĭ fratele nostru Gavrilŭ Donicĭ n'aŭ avutŭ treabă, căcĭ aŭ fostŭ făcutŭ cu altă ğupăneasă, cu fata Apostuluĭ bivŭ Velŭ Jăc[niceriŭ].

Pentru Ţiganĭ s'aŭ socotitŭ, cu voe fraţilorŭ, s'aŭ datŭ dumisale luĭ Darii Donicĭ Velŭ Vor[nicŭ] 2 fičorĭ a Surduluĭ, anume Ştefanŭ şi Trifanŭ, şi cu surorile lorŭ ce s'orŭ afla, şi Leontei, fičorulŭ luĭ Istrate, cu surorile luĭ, şi Lupanŭ, fičorulŭ lu Potorache; iarŭ 4 Ţăganĭ: treĭ fečorĭ a luĭ Dumitraşcu fratele luĭ Potorache, anume Ionŭ Brănză şi Vasăle şi altŭ frate a lorŭ maĭ micŭ, cumŭ l-arŭ fi chemăndŭ, şi cu surorile lorŭ s'aŭ datŭ înŭ parte surorilorŭ noastre, Marei, ğupănesăĭ dumisale luĭ Macriĭ Velŭ Banŭ, şi Nastasăi luĭ Ştefanŭ Căpoticĭ vt[ori] Post[elnicŭ]; şi Ştefanŭ fičorulŭ luĭ Potorache.

Darii Donicĭ Velŭ Vor[ni]cŭ; Dimitrii Macriĭ Velŭ Banŭ; Ştefanŭ Căpoticĭ vt[ori] Post[elnicŭ].

Donicĭ înseamnă fiul luĭ Done (alte familiĭ cu acest nume, vol. XI, p. 280, no 37). Familia era băsărăbeană, precum dovedeşte aşezarea moşiilor eĭ, aşa cum se vede din chiar actul ce se publică maĭ sus.

Darie Donicĭ e începătorul familieĭ boiereştĭ cu acest nume. El trăia în jumătatea d'intăiŭ a veaculuĭ al XVII-lea.

Darie porni din rîndurile slujitorilor de la cetăţile de hotar, se

pare. Cea d'intăiŭ soţie a luĭ a fost fata luĭ Apostol, care ajunse Mare-Jicnicer [1].

Ea pare să-ĭ fi adus averea, şi putem urmări alcătuirea acesteĭ averĭ după aceiaşĭ condică a d-luĭ Iuniu Lecca, din care am scos şi împărţeala moşiilor.

Lăsăm să urmeze actele în resumat:

7145 (1636-7). „Anghelina, fata luĭ Sămionŭ Codăŭ otŭ Bezănŭ", dă „un locŭ de casă frateluĭ nostru, luĭ Apostulŭ Aprodulŭ, cu locŭ de ocolŭ şi de arie şi cu locŭ de grădină, ce este triaba casăĭ omuluĭ". Cine va călca, „să fii trecletŭ şi procletŭ şi anaftima şi în locŭ cu draciĭ". Marturĭ: „popa Bălanŭ dinŭ Bizinŭ şi Ionaşco ginere otŭ tamŭ şi Ionaşcu Băţŭ otŭ tamŭ şi Costinŭ şi Ivanco otŭ tamŭ. Petre otŭ Turbureştĭ, Ionaşco Popăsculŭ otŭ tamŭ şi Albulŭ otŭ tamŭ şi Moga otŭ tamŭ şi Bosăi otŭ Gărbleştĭ şi Iosăpŭ otŭ tamŭ" „şi Vasăle fečorulŭ luĭ Grozavŭ de Tulbureştĭ".

14 Maiŭ 7146 (1638). „Toaderŭ şi Bălanŭ şi Costinŭ, fičorulŭ luĭ Crăčunŭ Gălbenianuluĭ, nepoţăĭ Petriĭ luĭ Codăŭ", vînd partea lor din Bezin, „undi să chiamă parte luĭ Nicoriţă", luĭ „Apostulŭ Aprodulŭ, fečorulŭ luĭ Măteiiaşŭ de Tulbureştĭ", pe 14 talerĭ.

1-iŭ Iulie 7156 (1648). Vasile-Vodă luĭ „Ionaşcu Meleşanulŭ dinŭ Ţăgăneştĭ". Să măsoare la Bizin „helăşteul luĭ Băţŭ." „Şi cătŭ va hi dela de lungu să li măsorĭ toate, să fii aşa de lungĭ, şi să puĭ şi sămne, precumŭ le va fi fostŭ tocmala . . ., a slugiĭ noastre, a luĭ Apostul părcălabulŭ de Orheiŭ şi altorŭ răzeşĭ, şi să le măsorĭ aceli patru hălăştei, să fii toate ca cela din ğosŭ."

„U Orheiŭ", Iunie 7159 (1651). „Grăjdiianŭ săn Gavrilŭ di Bizinŭ, nepotulŭ Fătuluĭ di acolo", vinde din Bizin a opta parte, „care ocină mi-aŭ rămasŭ di la părinţiĭ meĭ", luĭ „Apostolŭ bivŭ Velŭ Pit[ariŭ], părcălabŭ orheiscoĭ", pentru 70 de leĭ. „Şi un hălăşteŭ ce este înpreună cu dumnealuĭ şi cumnatulŭ dumisale, şi eŭ amŭ ğumătate într'acelŭ hălăşteŭ." Marturĭ: „Ionaşcu Rusulŭ bivŭ Velŭ Medelnicerŭ şi Gheorghii Catargiu bivŭ Pah[arnicŭ], părcălabŭ orheiscoĭ, popa Istrate celŭ domnescŭ, de tărgu de Orheiŭ, Vasăle celŭ Mare, Băţu de Bezinŭ, Costinŭ şi Andrunachi de acolo."

Bizin, 28 Septembre 7163 (1655). „Lupulŭ de Bezinŭ, fečorulŭ Angheliniĭ, nepotŭ luĭ Codăŭ de Bezinŭ", vinde luĭ „Apostulŭ č-aŭ fostŭ Jăc[niceriŭ]-Mare" parte din sat, şi „hălăşteulŭ carele aŭ fostŭ a moşu-meŭ, luĭ Codăŭ, şi a tătăne-meŭ, şi alŭ meŭ, pe 150 de talerĭ." „Că săntŭ cuconiĭ noştri verĭ primarĭ cu a dumisale . . . Cum iaste hăleşteulŭ luĭ Băţŭ di la vătaştină."

[1] Se pomeneşte (p. 30 în Condică) o vînzare făcută „luĭ Mătieşŭ dinŭ Tulbureştĭ, tatălŭ luĭ Apostulŭ Vor[nicŭ] de Poartă, dinŭ bătrănul Căzanŭ", şi luĭ Ştefan fiul luĭ Mătieş.

Marturĭ: „dum[nea]luĭ Apostulŭ părcălabulŭ de Orheiŭ, fičorulŭ luĭ Ionaşcu Rusulŭ Log[o]f[ă]tŭ-celŭ-Mare, şi dum[nea]luĭ Gheorghi Catargiu č-aŭ fostŭ Paharnicŭ, dum[nea]luĭ Todosăi părcălabulŭ de Orheiŭ şi dum[nealuĭ] Vas[i]le Vor[nicŭ] de gloată din Popşăştĭ şi Ionaşcu Băţŭ de Bezinŭ şi frate-săŭ Costantinŭ de-acolè şi Andrunachii de Bezinŭ şi Coţulŭ, fečorulŭ popiĭ luĭ Bălanŭ, şi Badiulŭ şi Merăuţă, fičoriĭ luĭ Băţŭ, şi Andriĭ Săpotianulŭ de Tulbureştĭ şi Ionaşcu Popăsculŭ de-acolè şi Dumitru, fečorulŭ Andreichiĭ de-acolè şi alţĭ oamenĭ bunĭ megieşĭ".

La 7165 (1657) pomenit el şi „Mătieşŭ Sturză părcălabulŭ".

La 24 Ianuar 7171 (1663) se judecă la Domnie „Luchiiana, ğupăneasa luĭ Apostul č-aŭ fostŭ Jăcnicerŭ, şi cu fečorulŭ eĭ, Toaderŭ, cu Apostolachii părcălabulŭ, fečorulŭ luĭ Ionăşcuţă č-aŭ fostŭ Log[o]f[ă]tŭ-Mare", pentru vadul de pe Răut, „maĭ ğosŭ de tărgu de Orheiŭ şi di unŭ satŭ ce să chiamă Piatra-din-ğosŭ, ce să ţăne de ocol[ulŭ] tărguluĭ", cumpărate „di la popa Gligorie č-aŭ fostŭ popă domnescŭ în tărgu în Orheiŭ, şi di la fičoriĭ săĭ, di la Ghiorghii şi di la Vasăle şi di la Chiriiacŭ", cari o aveaŭ de la Iliana Lelicoaia, „ğumătate luĭ Buzescu Armaşulŭ, şi di la fraţăĭ eĭ", „hăleşteulŭ totŭ, în hotarulŭ Furcenilorŭ şi maĭ susŭ de toate hăleşteile, pănă unde să înpreună cu hotarulŭ tărguluĭ, cumŭ ne-aŭ arătatŭ şi zapisă". „Iarŭ Apostolachi părcălabulŭ aşă aŭ datŭ samă. . . Căndŭ s'aŭ văndutŭ acelŭ heleşteŭ, n'aŭ ştiutŭ nimică răzăşiĭ, şi aŭ dusŭ să întoarcă Postolachiĭ cu aceĭ răzăşĭ baniĭ înnapoĭ Apostoloae." Se decide: „Nu potŭ să întoarcă, de atăta somă de vremi".

La 15 Septembre 7197 (1688). „Dumitraşcu Hanghelŭ şi Ursulŭ şi Mirăuţă şi Gheorghii şi Gavrilă şi Mateiŭ Năvodarĭ" mărturisesc, pentru acelaşĭ vad cumpărat de la „Gligoriĭ Rospopŭ", că l-a ţinut Apostol şi acum fiiĭ luĭ, nu răzăşiĭ de Furcenĭ. Marturĭ: „Sava părcălabulŭ şi popa Costantinŭ potropopulŭ şi Andriiŭ Buze şi Arionŭ coteţiĭ (= cupeţiĭ) şi alţĭ oamenĭ".

Din această căsătorie Darie Donicĭ are un fiŭ, Gavril, care ajunge pîrcălab la Orheiŭ şi el, în locul pe care mult timp îl avuse bunicul săŭ după mamă[1].

Întăia oară-l înfăţişează un act din 1689, al cărui resumat urmează:

„Tăste *(sic)*, fata Tudoriĭ, şi Aritonŭ, fičorulŭ luĭ Gheorghii", daŭ parte din Bezin „luĭ Nistoru dinŭ Bezinŭ". Marturĭ: Apost[olŭ] părcălabulŭ de Orheiŭ, Lupulŭ de Bezinŭ, Ionaşcu Băţu, tijŭ otŭ tamŭ, Sămionŭ Mihuleţu de Orheiŭ, şi alţĭ oamenĭ bunĭ megieşĭ. El încă i-aŭ dăruitu-ĭ cu cincĭ leĭ bătuţĭ şi tocmiţĭ ca nişte fraţĭ."

[1] Acesta maĭ e pomenit cu alţĭ Orheienĭ într'un act fără dată.

Alt zapis fără dată se referă la încă o cumpărătură a luĭ. „Bălanŭ şi popa Costinŭ şi Andrieşŭ, fičoriĭ Gălbineanuluĭ", vînd „dumisale Apostuluĭ părcălabuluĭ de Orheiŭ triĭ părţĭ ale Costioai, dinŭ heleşteŭ, înŭ parte dinŭ ğosŭ, dreptŭ 60 leĭ". Vinde partea sa din sat „Toaderŭ, fečorulŭ Gălbinianuluĭ, frate celoralalţĭ fraţĭ", pentru 20 de leĭ. Marturĭ: „dum[nea]luĭ Jăcniceriulŭ Sturză şi Vasilie celŭ Mare dinŭ Popşăştĭ şi Băţŭ dinŭ Bezănŭ şi Lupul diiacul, Bălanŭ şi Costinŭ şi Andrunachii."

Şi în Lopatna vinde „Lupul fičorul Anghelinii nepotulŭ luĭ. . ., luĭ Codăŭ, dumisale Apostuluĭ părcălabulŭ de Orheiŭ", pentru 13 ughĭ (p. 32). Marturĭ: „Ionaşcu Rusulŭ bivŭ Velŭ Medelnicerŭ, Gheorghii Catargiu, părcălabulŭ de Orheiŭ, Vasăle celŭ Mare dinŭ Popşăştĭ, Pavălŭ Stancă dinŭ Tulbureştĭ, Ionaşcu Băţu dinŭ Bezinŭ", etc., pe lîngă un „Sturză" (f. dată).

Hotarnica heleşteielor luĭ, pe p. 33 (nume: Negre Zatiču, vătaştina, heleşteulŭ luĭ Băţŭ).

Apostol, Postolachi, era nume obişnuit între aceştĭ răzeşĭ de margine.

Bizin, 29 Decembre —. „Toaderŭ sănŭ Lupuluĭ otŭ Bizinĭ" dă „luĭ Vasăle, văru-meŭ, dintr'unŭ pământŭ a măne-mè a trie parte dinŭ totŭ pământulŭ . . ., denainte luĭ Bărdarie şi dinainte Badiuluĭ şi dinainte luĭ Postolachi Băţŭ şi dinainte luĭ Postolachi sănŭ Ivancu". Iscălesc: Gligorča, Andriĭ.

Iaşĭ, 24 Octombre 7198 (1689). Costandin-Vodă către „Gavrilŭ Donicĭ părcălabulŭ, nepotulŭ luĭ Apostulŭ č-aŭ fostŭ Jăcnicerŭ", ca să-şĭ caute „în ţara Domnii Meli, unde arŭ afla, aĭ săĭ drepţĭ vecinĭ cariĭ îĭ săntŭ di la moşă-săŭ, di la Apostolŭ Jăcnicerŭ, dinŭ satŭ dinŭ Bizănŭ, anume Vasăle Gribince şi Bălăbanŭ, cu frate-săŭ Sărghei, şi fečorii Coluneţiĭ şi Gavrilă cibotariulŭ şi Gheorghei Bezmănariulŭ, fečorulŭ Petriĭ, şi alţăĭ, careĭ orŭ maĭ hi, hie unde i-arŭ afla, orĭ în satŭ domnescŭ, saŭ boerescŭ, saŭ călugărescŭ, saŭ în tărgu, saŭ în sloboziĭ, saŭ hieunde i-ar afla, să aibă a-ĭ lua de grumazŭ, cu totŭ ce vorŭ avè, şi să-ĭ ducă la urmă, de unde s'aŭ dusŭ; şi nime să nu stè înpotriva cărţiĭ Domnii Meii".

La 7 Novembre următor, acelaşĭ Domn scrie luĭ „Ionŭ Costinŭ Sărdarŭ, că Gavril Donicĭ a pîrit pe „Toderaşcu bivŭ Postelnicŭ fičorulŭ luĭ Apostulŭ", pentru vadul de la Răut şi bălţile ce vînează cel din urmă. „Domnie Mè nicĭ pre unulŭ nu l-amŭ crezutŭ, ce i-amŭ triimesŭ acolò la dum., să le eĭ sama", cu „oamenĭ bunĭ, megieşĭ di din preğurŭ. . . Să ià brazde în capŭ."

Răspunsul vine la 30 Novembre, de la „Ionŭ Costinŭ Sardarŭ", care „sărută poala Mării dumisale".

„Gavrilŭ Donicĭ, pîrcălab de Orheiŭ", a adus scrisoarea domnească. E vorba, cum s'a spus, de iazul de la „Grigorie Răspopulŭ, č-aŭ fostŭ

preotŭ domnescŭ în tărgu în Orheiŭ" și „loveşte pără în hotarulŭ tărguluĭ". Iocanoschi *(sic)*, „unŭ bătrănŭ" „care aŭ fostŭ răzășŭ de acelŭ locŭ, de Furcenĭ", spune că „acelŭ ispisocŭ făcutŭ di la Duca-Vodă nu-ĭ dreptŭ, ce-ĭ făcutŭ pre mită; decĭ şi elŭ săngurŭ acelŭ Iablanoschii, aŭ mărturisitŭ cumŭ elŭ săngurŭ aŭ fostŭ, pără̆șulŭ heleşteuluĭ înnainte Ducăĭ-Vodă". Se află dreptatea luĭ Donicĭ. Toderașcu dă hîrtiile. Marturĭ: „Dumitrașcu, Gavrilă, Sava Țurcanulŭ, Gheorghii Năvodarŭ, Merăuță, Miculŭ otŭ Săleşte, Iablanoschii".

La 12 Maiŭ 7232 (1724), Gavril era mort. Fiul săŭ, Miron, pîrcălab de Soroca, lua, de la „Carpu Armaşulŭ, ficorulŭ —, nepotŭ Chirițoae dinŭ satŭ dinŭ Bezinŭ", o parte din acest sat „și dinŭ Lopatna", pentru 15 leĭ, înnaintea luĭ „Toma părcălabulŭ şi Andreieşŭ sănŭ Bartholomeĭ şi Andrunachi vameşŭ, bratŭ Andrieşŭ, şi alțĭ oamenĭ bunĭ, bătrănĭ, şi dinŭ răzășĭ", cari pun degetele (iscălesc şi „Mărdarii bivŭ vt[ori] Sulger, Neculaĭ sănŭ Toaderŭ Orheianulŭ, diiaculŭ de Cămară, Andriĭ vătavŭ, Ionŭ bilŭ sotnicŭ, Iordachi sănŭ Misiriĭ otŭ Romanŭ", fruntașiĭ de atuncĭ aĭ Soroceĭ".

Peste cîțĭva anĭ, Miron Donicĭ face apoĭ următoarea însemnare a pămînturilor ce are de la vechiul Apostol:

Moşiile căti avemŭ dinpreună cu uncheş[ulŭ] Ștefanŭ, di pe moşulŭ nostru Apostulŭ Velŭ Jăc[nicerŭ], letŭ 7238 [1730], Iulie 15.

Părțĭ dinŭ Bezinŭ, cu 4 iazurĭ, 2 iazurĭ întregĭ, cumpărătură otŭ Lupulŭ otŭ Bezănŭ, otŭ sănoveĭ popa Bălanŭ, şi unŭ iazŭ de înpărțală cu Andronicŭ, ğumătate a nostru, otŭ Grăjdianulŭ fătulŭ, iarŭ ğumătate d'inpărțală și altŭ iazŭ de înpărțală, cu totŭ satulŭ.

Părțile otŭ Lopatna, cu ğumătate de bătrănŭ di la unŭ moşŭ a nostru, Ștefanŭ Mătieşăsculŭ, danie otŭ Lupulŭ.

Părțile otŭ Tulbureştĭ, otŭ Telişăŭ, otŭ Poenĭ, cu părțile ce avemŭ tijŭ de pe moşulŭ nostru, Ștefanŭ Mătieşăsculŭ, cu locŭ de vii şi părțĭ pin heleştei.

Parte de moşii cătă s'o alege otŭ Prisăcina *(sic)*, dinpreună cu Andrunachi şi cu preutiasa, fečoriĭ luĭ Enachi otŭ Bezinŭ, dinŭ preuteasa.

Părțile dinŭ Micleştĭ, tijŭ cu Andrunachi şi cu preuteasa.

Băloşăştiĭ, pe Răutŭ, numaĭ cu uncheş[ulŭ] Ștefanŭ.

Părțile otŭ Cĭofenĭ, tijŭ cu uncheş[ulŭ] Ștefanŭ.

Părţile otŭ Răspopenĭ pe Dobruşa, tijŭ cu uncheş[ulŭ] Ştefanŭ.

Iazulŭ di la Furcenĭ, tijŭ cu uncheş[ulŭ] Ştefanŭ.

Satulŭ Popeştiĭ, pe Işnovăţu, la Lăpuşna, cu Andrunachi şi cu preuteasa.

Mironŭ Donicĭ Velŭ Jăc[niceriŭ].

Părţile otŭ Brătcenĭ, pe Răutŭ, cu uncheş[ulŭ] Ştefanŭ.

Părţile otŭ Hăjdenĭ, pe Răutŭ, cu uncheş[ulŭ] Ştefanŭ.

Părţăle otŭ Sărătenĭ, cu uncheş[ulŭ] Ştefanŭ.

Mironŭ Donicĭ bivŭ Velŭ Jăc[nicierŭ].

Ţiganiĭ ce avemŭ, tijŭ înpreună cu uncheş[ulŭ] Ştefanŭ.

Mazăre Ionŭ i Iordachi, fečorulŭ luĭ Făţică, tijŭ fečorŭ luĭ.

Titiiana, fată care este după unŭ Ţiganŭ a neniĭ Vornicululuĭ Donicĭ, şi amŭ luatŭ altă fată de Ţiganŭ, şi aŭ muritŭ.

Ileana, tijŭ fată luĭ Mazăre, care este măritată după unŭ Ţiganŭ turcitŭ.

Chilie Hurueniasă, fata luĭ Gavrilŭ Ţiganulŭ, care o ţini Horuianŭ.

Mărie, tijŭ fata luĭ Gavrilŭ, care o ţine Bursa Ţiganulŭ g[ospo]d.

Unŭ pogonŭ şi ğumătate de vii la Bezinŭ, tijŭ înpreună cu uncheş[ulŭ] Ştefanŭ.

Miron Donicĭ bivŭ Velŭ Jăc[niceriu]; Apostulŭ Donicĭ părcălabŭ; Neculaĭ Donicĭ.

Decĭ la 1730 Miron era acum, urmînd cariera buniculuĭ, Jicnicer-Mare. Un frate al luĭ Apostol e intitulat pîrcălab: la Soroca, în locul Orheiuluĭ, iar un al treilea, Nicolae, poartă numele bunuluĭ de spre tată.

La 20 Ianuar 7239 (1731). „Ioniţă Gĭosanulŭ şi cu frate-meŭ, Postică şi cu mătuşă-mè, Aniţa", vînd „ğupănuluĭ Mironŭ Donicĭ Velŭ Jăc[niceriŭ] i părcălabŭ Săroččăĭ *(sic)*", parte din Făureştĭ, care era în bătrînul Mărzoae şi al Mironeştilor. Marturĭ: „Andrunachi Post[elnicŭ], Gheorghii, şoltuzŭ otŭ tărgulŭ Soroca, Neculaĭ, Ştefanŭ, Loghinŭ Sfeclă, Gheorghiţi, Macsănŭ sănŭ Mitula otŭ Micleştĭ, Onofreĭ sănŭ popa Timuşŭ, Neculaĭ Cočorvă, Costandinŭ Mafteiŭ, Iordachi Cĭohian". Scrie „Neculaĭ diiacon".

Tot în Soroca, la 1-iŭ Maiŭ, se vinde luĭ Miron, de „Toaderŭ

fečorulŭ Agafițăĭ, nepotulŭ Săvienesăĭ, suroriĭ luĭ Aftonii“, parte din Făureştĭ. Pomenit Chipriianŭ. Marturĭ: Neculaĭ, Vasăle Aftoni. Postică, Gligoraşŭ, nepotŭ Cozmiĭ otŭ Cotijănĭ, Gheorghiță popa, Ilie sănu Ioniță“; scrie acelaşĭ.

La 23 Iunie, în Chişinăŭ, „Sandulŭ Bățŭ, fečorulŭ luĭ Andriiŭ Bățŭ, nepotulŭ Mironescului“, din acelaşĭ sat, vinde altă parte din acest sat de pe Ichil, pe 10 leĭ. Marturĭ: „Vas[i]le vam[e]şŭ, Agapii şoltuzŭ, Vărlanŭ Popescu, Ştefanŭ sănŭ Aftini, Toaderŭ Onaşcu, Dumitraşcu Budulŭ, Vas[i]lachi bivŭ Vor[nicŭ] otŭ Turbureştĭ, Adamŭ Vor[nicŭ] otŭ Turbureştĭ“; scrie „Vicolŭ Varticŭ hotnogulŭ“.

La 7250 (1742), 5 Iulie, Miron nu maĭ trăia. Domnul porunceşte luĭ Pavel Vel Sărdar şi luĭ Carpu biv Vel Medelnicer, precum şi Postelnicului Velicco Cuza, să cerceteze împresurarea de care se plînge „dum[neaeĭ] Catrina Cluceroae, ğupăniasa răpousatuluĭ Mironŭ Donicĭ Velŭ Cluč[eriŭ]“, din partea luĭ „Mihne, nepotulŭ luĭ Ionăşcuță“ la Bezin.

Peste un an, la 18 Iunie 1743, „săteniĭ otŭ Bezinŭ“, cu „Ioniță sotnicŭ de Căzacĭ de Soroca“, „Andriiŭ Tătarulŭ, Stăvilă Mercă, răzăşĭ otŭ Bezinŭ“, „Mafteiŭ sănŭ Savinŭ“, „Toaderŭ Condra“, alțĭ răzeşĭ, ca marturĭ şi cu „Pavălŭ Cireşŭ otŭ Soroca“, scriitor, arată cu privire la partea care „înblă în Bezinŭ şi în Vale Lopătneĭ“ şi pe care „Vărlanŭ, unchiulŭ Budeseştilorŭ“, a dat-o luĭ Miron, Apostol şi Neculaĭ Donicĭ, cari „l-aŭ grijătŭ la moarte luĭ“. Acum Neculaĭ ceruse mărturia lor pentru că „acmu, în vreme Moscalilorŭ, tămplăndu-să de aŭ datŭ dumneeĭ ğupăniasa luĭ Mironŭ zapisulŭ la Horodinca, înpreună cu alte zapisă s'aŭ răsăritŭ acelŭ zapisŭ şi altele“.

Încă de la 9 Octombre 7254 (1745) „Catrina Cruceroae, a răpousatuluĭ Mironŭ Donicĭ“, stă la socoteală cu „Ştefanŭ nepotulŭ luĭ Apostulŭ Jăc[nicerulŭ], fečorulŭ luĭ Toaderŭ Armaşŭ“, pentru „unŭ satŭ anume Băloşăştiĭ şi o moară dinŭ Răutŭ, dinŭ susŭ de Furcenĭ“; zapisele fiind neîmpărțite, ieaŭ fiecare „şapte zapisă şi unŭ ispisocŭ“. Altfel se împart pe din două. Martorĭ: Lupulŭ Donicĭ 3ti Spat[ariŭ], Neculaĭ Donicĭ, cumnatul.

Moara dă loc la o dezbatere între Constantin, fiul luĭ Miron, şi alțĭ răzeşĭ:

„Înştiințămŭ cu acăstă scrisoare a noastră, după luminată porunca Mării Sale luĭ Vodă şi a dumisale Velŭ Sărdarŭ, viindŭ dum[nea]-luĭ Vist[ieriulŭ] Costantinŭ Donicĭ, şi aducăndŭ şi pe preutulŭ Ilie Corețchiĭ, şi luîndŭ sama, amŭ aflatŭ că aŭ avutŭ tocmală preotulŭ Ilii cu dum[nea]luĭ Vist. Costantinŭ Donicĭ cu aşăzare ca, după ce a găti moara, să o ții preotulŭ Ilii doĭ anĭ, ca să-şĭ scoată cheltuiala moriĭ, şi di la aceĭ doĭ anĭ să între în moară şi Vist[ieriulŭ]

Costantinŭ Donicĭ, darŭ, fiindŭ pricină la mijlocŭ şi, neavăndŭ scrisoare la mănă de aşăzare, nicĭ o parte, nicĭ alta, amŭ socotitŭ ca să maĭ lasă Vist[ieriul] Constantinŭ Donicĭ să fii vadeaoa moriĭ pe triĭ anĭ, şi aşa s'aŭ priimitŭ şi dum[nea]luĭ, iarŭ, di la triĭ anĭ încoace, cătŭ aŭ maĭ trecutŭ, să să înpartă vinitulŭ moreĭ în ğumătate; şi preotulŭ Ilie nicĭ cu ačasta nu s'aŭ priimitŭ, nicĭ poronciĭ n'aŭ vrutŭ să să supui, ca să stè la dreptate, şi noĭ aşa amŭ cunoscutŭ că-ĭ dreptŭ, că dila sfărşitulŭ luneĭ luĭ Iulie, la veletŭ 7272 [1764], s'aŭ înplinitŭ vadeoa, pe triĭ anĭ, şi di la ži întăĭ a luĭ Avgustŭ să între şi dum[nea]luĭ Vist[ieriulŭ] Costantinŭ Donič în moară pe ğumătate de moară, parte dumisale, după cumŭ aŭ ţănut-o şi maĭ nainte; şi după cumŭ amŭ aflatŭ cu dreptulŭ amŭ datŭ ačastă scrisoare a noastră la măna dumisale Vist[ieriuluĭ] Costantinŭ Donicĭ. L[ea]t 7273 [1765], Fev[ruar] 11. Vasăle Carpu Şătr[ariŭ], Neculaĭ Toaderŭ Post[elnicŭ]."

Abia la 20 Februar 7274 (1766), „preotulŭ Ilii Coreschiĭ" se împacă. Fusese tocmeala, „fiindŭ moara stricată, să o ţiiŭ eŭ triĭ anĭ, să facŭ casa moriĭ, şi herăle şi iazulŭ să fii toate bune. . ., cumŭ şi petrile moriĭ să fii cu peatra č-amŭ luat-o acmu, după cumŭ săntŭ şi la alte morĭ, şi amŭ ţinut-o aceştĭ treĭ anĭ, luîndŭ vinitulŭ totŭ eŭ", ba chiar încă doĭ anĭ. Se judecă la „Păunŭ bivŭ Velŭ Pah[arnicŭ], Velŭ Sărdarŭ". „Şi după cumŭ i-o daŭ acmu grijită cu toate celi trebuinčoas[ă], aşa să mi-o dè şi dum[nea]luĭ la înplinire acestorŭ doĭ anĭ." La 1-iŭ April între Donicĭ. Marturĭ: „Părintele potropopulŭ Vasăle otŭ Chişinăŭ şi dum[nea]luĭ Post[elnicŭ] Enachi Hermezăulŭ şi vătavulŭ Enache Zamşi, şi Manole Stăvilă, mazilŭ".

O hotărîre domnească din 1764 *(sic)*, 3 August, de la Grigore Alexandru Ghica-Vodă, se ocupă de afacere. Preotul îşĭ scosese cheltuiala îndată. E timp ca Donicĭ să iea „vinitulŭ, atătŭ dinŭ uimul moriĭ, cătŭ şi dinŭ heleşteŭ". Vel Sărdarul va cerceta cu „2, 3 mazilĭ şi oamenĭ bătrănĭ di pinŭ preğurŭ", „în frica luĭ Dumnezăŭ". „Aşijdere să maĭ jălui Costandinŭ Doniču că are o moşii Băloşeştiĭ otŭ Orheiŭ, cu scrisorĭ şi ispisoace g[os]p[o]d, şi oameniĭ ce-sŭ pe moşiia sa nu-şĭ daŭ căte aceĭ 6 potronicĭ pe anu de casă pe moşie sa, nicĭ aŭ făcutŭ aceli 6 zăle pe anŭ boerescŭ, 3 zăle de vară, 3 zăle de iarnă, după hotărăre testamentuluĭ". Să cerceteze de nu-s „moşinaşĭ" şi să dea „căte 6 potronicĭ pe anŭ, ce n'or fi datŭ, supuindu-ĭ să-şĭ dè dijma pe obiceiŭ, cumŭ şi vinitulŭ moşii de casă, după hotărăre testamentuluĭ".

Urmaşul luĭ Ghica, Grigore-Vodă Callimachi, se ocupă, la 3 Octombre 1767, printr'o poruncă dată luĭ „Gheorghii bivŭ Velŭ Med[elnicerŭ], Velŭ Sărd[a]rŭ", de această afacere. „Neţiindu-să elŭ de cuvăntŭ, pe de altă parte aŭ mersu şi aŭ stricatŭ moara ca să

nu încapă moara la stăpânire Vist[ieriuluĭ] Costantinŭ Donič, şi cu acè pricină de stricăčuni aŭ rămasŭ de iaste acmu moara iarăşĭ la stăpânire aceluĭ popă Ilii". Să cerceteze. Nicĭ oameniĭ din Băloşeştĭ nu daŭ dijma. Să facă „după hotărâre ponturilor Domnii Meli". „Osăbitŭ aŭ jăluitŭ pentru că i-aŭ ucisŭ înpreğuraşiĭ căteva vite de mascurĭ, arătândŭ eĭ că aŭ pagube dinŭ ţarină, dinŭ păpuşoai, dispre mascuriĭ Vist[ieriuluĭ] Costandinŭ Donicĭ". Să judece, împlinind pe ceĭ vinovaţĭ, „până la acelŭ puţinŭ, odihnindu-lŭ acolo cu dreptate".

Zapisele Băloşeştilor, aflăm dintr'un act din 1774, le-a pus apoĭ Costantin zălog, „amanetŭ", la „Pah[arniculŭ] Ilii Rus[e]t", pentru 60 de leĭ cu dobîndă. Ginerele săŭ, autorisat anume, le reclamă la acea dată. Donicĭ le pusese zălog acestuia „cu dobânda dinŭ zăce unsprăzăcea". Zapisele privesc pe „Ivaşco dinŭ Izbeştĭ, Ştefanŭ otŭ Coţiicu". Două iepe = 17 galbenĭ. Se vede de aicĭ că „Apostul" a fost şi „părcălabŭ de Hotinŭ". Apoĭ aflăm pe Buhuşŭ Grebencea, Ihnatoschii, Călina Bălăniasa, Cuculŭ, Maţencu, Drahna, Rughina (bărbat), Isaia, Parasca, Marta, Uliiana, Dumănesculŭ, Vasăle Măzărachi, căp[i]t[anulŭ] Carpŭ otŭ Furcenĭ". 2 boĭ bunĭ = 15 leĭ.

La 18 August 1766, o hotărîre domnească menţionează pîra luĭ „Costandinŭ Donicĭ bivŭ treti Vistier asupra văru-săŭ, luĭ Andriiŭ nicĭ Post[elnic] şi asupra altorŭ răzăşĭ, de moşie Făureştiĭ otŭ Or-Doheiŭ". Andreĭ „urneşte" pe omul văruluĭ săŭ, „la Vădenĭ şi la Păşcanĭ, unde nu-ĭ răspundŭ zapisăle."

Hotarulŭ pomeneşte:

„Vale Vădăniĭ, la un părŭ îngemănatŭ, Vălceo Epuraşuluĭ, Făntăna luĭ Mironŭ, în gura Hărtopuluĭ, costişa Vălceliĭ Cănipiĭ, fundulŭ Dorocucăĭ, pără în prăvalŭ, în costişa VăiĭScurtiĭ, care acolò daŭ de samă Vasăli Aftoni, etc., drumulŭ ce merge pe Ichilŭ, gura Văi Vălceliĭ."

La 1766 stătea în Bezin „Marie, fata luĭ Gavrilă Donič, ce l-aŭ *(sic)* ţănutŭ Ioniţă Leca". Era o femeie bătrînă, care avea un fiŭ, Costandin, şi o fată măritată cu „ereĭ Gavrilă otŭ Săneştĭ", care mărturiseşte şi el alăturĭ de „socră-mè, mama Marie". Murise, nu numaĭ fratele eĭ Miron, dar şi mama lor, Catrina. Casa luĭ Miron era clădită pe un loc de la „Ştefan Coreschiĭ, fečorulŭ luĭ Tudorŭ, nepotu Apostuluĭ de Bezinŭ", căruia i se dase în schimbul acesteĭ „baştine" părţile luĭ Miron din Bălăneştĭ. Un „Ion Căp[i]t[anulŭ]", un „Ilie Pah[arniculŭ]" întăresc şi eĭ mărturia făcută pentru Constantin fost al treilea Vistier, fiul luĭ Miron.

La 19 Iulie 7277 (1769), acelaşĭ Donicĭ din Bezin, care trăia în obscuritate, pe cînd neamul luĭ Darie Donicĭ, născut din a doua căsătorie a tătăluĭ lor, se ţinea în rîndul boierilor marĭ aĭ Moldoveĭ, cumpără loc de la „Toaderŭ, fičorulŭ luĭ Andriiŭ şi a Gafii,

nepotulŭ luĭ Savinŭ dinŭ Bezinŭ", şi de la soţia luĭ, Aritoana (Haritoana), — locul fiind în bătrînul Andrunachie, şi în bătrînul „bătăsc". Sînt marturĭ „Filipŭ Vor[niculŭ] otŭ Bezinŭ, răzăşŭ, Vasăle sănŭ Andriĭ Prăjăscu, răzăşŭ otŭ tamŭ, Ioniţă Pănuţŭ, răzăşŭ otŭ Tilişăŭ, Vasilii prot. otŭ Orheĭ, Macriiŭ" — decĭ şi neamul pornit din căsătoria feteĭ luĭ Nicolae Donicĭ cu un Macri rămăsese în părţile orheiene —, „preotulŭ Trohinŭ otŭ Steşcanĭ, Costantinŭ sănŭ preutulŭ Gheorghieşŭ, nepotŭ de soră Vor[niculuĭ], răzăşŭ otŭ tamŭ".

Hotărnicia locurilor luĭ Costantin Donicĭ se face încă de la 1-iŭ Septembre 1764, în fiinţa răzăşilor din neamurile: Ignat, Mercă, Andronachi, Sîrghii, Gălcă, Răčulŭ, Bosăiucŭ, Bădiculŭ, Moga, Buzulŭ, Pantiulŭ, Erhanŭ, din Bezin, Tilişăŭ, Camince, Borzeştĭ, Cobălca, Ţigăneştĭ şi Persăcina (unul e căpitan, altul stegar, un al treilea vătaf, alţiĭ preoţĭ). Vin şi rudele luĭ Constantin Miron Donicĭ, „Constandinŭ Donič Velŭ Şăt[rarŭ], fiiulŭ răpousatuluĭ Postolachi Donič č-aŭ fostŭ vt[ori] Log[o]f[ă]t, Andriiŭ Donič Post[elnicŭ], cu frati-săŭ Vasăle, fii răpousatuluĭ Neculaĭ Donič č-aŭ fostu Pitarŭ-Mare, şi Dumitraşcu sănŭ Ştefanŭ Coreţchi, protopopulŭ de Orheiŭ" — al doilea protopop orheian din neamul Doniceştilor, care dădea pîrcălabĭ cetăţilor [1]. Pămînturile sînt în bătrînul Andrunachi, „care să înparte în doĭ cu bătrănul Băţŭ, şi bătrănulŭ Lupulŭ este săngurŭ pe ğumătate de satŭ". Măsură cu „odgonulŭ de triĭzecĭ de stănjănĭ, şi stănjănulŭ de optŭ palme". Se însemnă locurile: „Valea Sămbuluĭ lăngă şliahŭ, şliahulŭ vechiŭ, Podulŭ vechiŭ". „Hotarulŭ Bezănuluĭ s'aŭ cuprinsŭ înŭ hotarnica Telişăuluĭ, fiindŭ dinŭ vechile vremĭ totŭ unŭ hotarŭ, după cumŭ arată uriculŭ celŭ vechiŭ di la Ilie-Vodă şi Ştefanŭ-Vodă, č-aŭ fostŭ fraţĭ, fii răpousatuluĭ Alexandru-Vodă celŭ bătrănŭ, dinŭ veletŭ 6944 [1436], Maĭ 4." (Nume: Isac, Terchilă, Armina Popşoaia, Hărlăŭ — *bătrîn* în Prisăcina —, Şăndre — alt bătrîn).

Vînzare către Costandin Miron Donicĭ se face şi de „Aftenii, fičorulŭ luĭ Moisăĭ dinŭ Bezinŭ", pentru „2 vacĭ cu viţăĭ bunĭ, preţăluite cu oamenĭ bunĭ şi răzăşĭ, cariĭ maĭ ğosŭ s'aŭ iscălitŭ, dreptŭ 24 de leĭ şi şasă leĭ banĭ de argintŭ" (p. 39. Marturĭ eraŭ, „Vasăle Coreschii, Vasăle Budigŭ, Sandulŭ Sofronii, Toaderŭ Voziianulŭ"), de un alt sătean, pentru „doĭ boĭ bunĭ, preţăluiţĭ cu oamenĭ bunĭ megieşĭ şi Bezănenĭ vechĭ şi răzăşĭ de Bezinŭ şi de Lopatna, dreptŭ 30

[1] *Se maĭ pomenesc surorile luĭ Miron, Postolachi şi Neculaĭ Donicĭ:* „Catrina č-aŭ ţinut-o Ionŭ potropopulŭ", „Ilinca č-aŭ ţinut-o Toaderŭ Negruţŭ, Marie č-aŭ ţinut-o Ioniţă Leca, Ilinca č-aŭ ţinut-o Toaderŭ Loghinŭ, Tasie č-aŭ ţinut-o Andrunachi Vartholomeĭ Post[elnicŭ]", „Darie Donicĭ Sărdariŭ", care a luat loc de la „Lazorŭ bivŭ Căp[i]t[anŭ], fečorulŭ călugăruluĭ dinŭ Săngurenĭ".

de leĭ" (Martur şi un Miclescu, un Bătcă, „Agachi Hriza, Ioniţă Loghinŭ diiaconŭ, răzăşŭ, Vasăle sănŭ Ghiorghii Olariulŭ otŭ Camence, Ioniţă Pănuţă").

„Cuconaşulŭ Ilii, fiiulŭ dum[nealuĭ] Vist[ieriuluĭ] Costandinŭ Donicĭ", al luĭ Miron şi Catrineĭ, apare în Iulie 1782 (p. 43). (Martur: fiul luĭ „Vasăle meşterulŭ din Ţăgăneştĭ"). Alt act îĭ zice Ilieş (se pomeneşte „Dănilesculŭ ce aŭ fostŭ vătavŭ la casa dum[nealu]ĭ răpousatuluĭ Mironŭ Donicĭ dinŭ Bezinŭ". Vier era Mafteiŭ Rusul. Vînzătorul scrie: „Acumŭ înŭ vreme răzmeriţălorŭ, robindu-mi-să fimee şi copii, şi prăpădindu-mi-să toate, s'aŭ prăpăditŭ şi zapisulŭ acesta". V. p. 46: „s'aŭ răzleţit la vreme răzmiriţilorŭ, cu alte neamurĭ").

Constantin, tatăl săŭ, trăia încă. El cumpără necontenit locurĭ, ba chiar şi „ezăşte cu puţintè ezătură de răzăşiĭ şi săteniĭ de Bezinŭ, de li-aŭ fostŭ pentru adăpare vitelorŭ şi topitoare răurilorŭ", precum făcuse şi Miron, „fiindŭ şi stăpănulŭ satuluĭ şi răzăşŭ înpreună cu săteniĭ de Bizinŭ", durînd şi moara, ce o stăpîneşte: „pănă ce s'aŭ şi săvărşitŭ dum[nea]luĭ în Soroca", iea venitul de la dînsa. Martur: „Ştefanŭ Schiraşŭ, dascalulŭ otŭ Camince", care şi scrie; p. 51. „Preotul Ştefanŭ Gane otŭ Cobălca"; p. 52. Alexandru Borălă; p. 52. „Lupa preuteasa a popiĭ luĭ Ionŭ din Chişănăŭ"; p. 53.

La 1783 un Darie Donicĭ Păharnicul, alăturĭ de Iordachi Erhanulŭ, cereaŭ măsurătoarea vechilor iazurĭ ale luĭ Apostol cel d'întăiŭ (pp. 44-7). (Odgon de 30 de stînjenĭ. Sate vecine: Lohaneştĭ, Pelineĭ, „margine Codruluĭ", Beleuza, Camence, Sambola.

Nume: Pantiul, Frate, Trofin, Aritoana, Cobălcea, Armena Popşoaia, Ştefca, Bozul, Zamă, Frăţiianŭ, Otavă, Dănielescul, Moga, Petre Stolnicelŭ, Iane Pah[arniculŭ], Vasăle Cĭolaculŭ. Un „Mihălachi dascalulŭ", p. 48. — Nepoţiĭ Nazariĭ, „postrănepoţiĭ Gligorciĭ": şi „postrămoşulŭ". — De notat: „zălojătura Antemii". „Darii Cărlanŭ"; p. 50).

Răzeşiĭ nu se lăsaŭ uşor „anexaţĭ", şi eĭ o şi spun la 1784 cu prilejul uneĭ „daniĭ". „Care zapise săntŭ în măna dumisale Spătariuluĭ Costantinŭ Donič, fiiulŭ răpousatuluĭ Apostolachi Donicĭ dinŭ Telişăŭ, că, fiindŭ noĭ răzăşĭ totŭ la unŭ bătrănŭ cu boeriĭ Doniceştĭ, şi avăndŭ dum[nea]luĭ pricină de judecată cu Sărghieştiĭ, ni-aŭ rugat ca să dămŭ zapisăle, ca să să îndreptezi, şi iarăşĭ să le dè la măna noastră, care zapisă săntŭ, şi unŭ ispisocŭ di la Vasăle-Vodă şi zapisulŭ cu suretŭ pentru aceste părţĭ de moşie. Şi, cerăndŭ noĭ ca să ne dè scrisorile noastre iarăşĭ la măna noastră, dum[nea]luĭ ne-aŭ răspunsŭ ca să-ĭ dămŭ cheltuială ce aŭ cheltuitŭ cu hotărătulŭ moşiilorŭ, şi, căndŭ ni-amŭ priimitŭ noĭ ca să-ĭ dămŭ cheltuială ce a fi cu dreptulŭ, dum[nea]luĭ ni-aŭ răspunsŭ ca să le vindemŭ dum[i]sale. Şi, văzindŭ noĭ că dum[nea]luĭ

umblă să ne înstreinează dinŭ moşiile noastre ci ne săntŭ baştină şi moştenire moşilorŭ şi a părinţilorŭ noştri, şi cunoscăndŭ noĭ că dum[nea]luĭ umblă cu înşălăčunĭ ca să ne rătăčască dinŭ moşiile noastre, şi fiindŭ noĭ oamenĭ săracĭ şi lipsiţĭ dinŭ întămplare vremilorŭ, şi, cunoscăndŭ multŭ bine di la dum[nea]luĭ cuconulŭ Costantinŭ 3-ti Vist[ieriulŭ], li-amŭ datŭ danii dumisale, după cumŭ să arată maĭ susŭ. Căcĭ, fiindŭ noĭ lipsiţĭ şi rătăciţĭ dinŭ toate părţile noastre de moşie ce avemŭ şi pi la alte locurĭ, şi eramŭ întocma ca nişte streinĭ, lipsiţĭ dinŭ moşiile noastre, dumn[ea]luĭ nu s'aŭ înduratŭ de noĭ şi ne-aŭ luminatŭ dreptate noastră, dăndu-ne la mănă însămnare după condică ce este la măna dum[i]sale, în care săntŭ arătati toate ispisoacele şi zapisăle a tuturorŭ răzăşilorŭ, cu veleturile lorŭ şi cu soma stănjănilorŭ. Şi, neavăndŭ noĭ cu ce mulţămi dumisale pentru ačastă facere de bini, amŭ datŭ şi noĭ danii, care amŭ şi rugatŭ noĭ pe dum[nea]luĭ de aŭ priimitŭ. Şi ačastă moşie să înparte pe doĭ fečorĭ a luĭ Ştefanŭ sănŭ Mătieşŭ dinŭ Tulbureştĭ, anume Savinŭ i Gheorghiţă şoltuzulŭ de Chişinăŭ, şi parte luĭ Savinŭ este dată danie dumisale, iarŭ parte luĭ Gheorghiţă şoltuzulŭ aŭ rămasŭ suptŭ stăpănire niamuluĭ săŭ.“ Şi actul de meşteşugită hrăpire urmează: „Şi, căndŭ s'aŭ făcutŭ acestŭ zapisŭ, s'aŭ tămplatŭ mulţĭ oamenĭ de cestĭ mazilĭ, tărgoveţĭ chişionenĭ, cum şi alte sămintiĭ a noastre, ce să tragŭ dinŭ Gheorghiţă şoltuzulŭ, fratele moşuluĭ nostru Savinŭ, totŭ dinŭ Chişinăŭ.“ Iscălesc „Alexandru Borălă, fečorŭ Măriuţeĭ, Nastasie fata Iriniĭ Hilotoai, Toaderŭ Jănbeĭ, Ştefanŭ Băţŭ, Dariĭ Jănbeĭ, starostele Ştefanŭ, de blănarĭ, otŭ Chişănăŭ, răzăşŭ, în parte luĭ Gheorghiţă şoltuzŭ; Năstase Spănu tijŭ răzăşŭ, Năstase Popa, mazilŭ, Simionŭ Bocanŭ, Paraschivŭ Sărbulŭ, Lupulŭ Batcu“. Scrie „Vasăle sănŭ Băţŭ, nepotŭ de frate luĭ Ştefanŭ Băţŭ dinŭ Chişinăŭ“. Încă din 1795 Constantin Donicĭ era acum Vel Stolnic: Sărdariĭ de Orheiŭ căpătaŭ poruncă pentru a-l restitui în drepturĭ la Făureştĭ.

Vînzarea din 5 Septembre 1799 se face „dumisale cucoaniĭ Theodosăičăĭ Costachi Stolničas[a], ğupăniasa dumisale cuconuluĭ Costandinŭ Donič Stol[ni]cŭ, fečorŭ răpousatuluĭ Mironŭ Donicĭ Clucerŭ“. „Făcăndŭ atăta cercetare“, spune răzăşul, „mi s'aŭ plinitŭ şi mii păcatulŭ, ca unulŭ č-amŭ umblatŭ să facŭ vicleşugŭ, ştiindŭ şi vănzind dinŭ toată sălişte č-amŭ arătatŭ maĭ susŭ, şi m'aŭ aflatŭ c'amŭ luatŭ eŭ vinitulŭ di pe părţile de susŭ aratate. Pentru care dumn[ea]eĭ, după zapisulŭ meŭ de vănzare, după ce m'aŭ doveditŭ că amŭ luatŭ eŭ vinitulŭ di drepte părţile dumisale ce i-amŭ văndutŭ eŭ, aŭ vrutŭ să iaŭ deplinŭ vinitulŭ totŭ di la mine, ca di la unulŭ ce săntŭ dreptŭ văndutŭ dumisale Stol[niculuĭ], răpăusatuluĭ Costandinŭ Donicĭ, boeriulŭ dumisale. Şi eŭ, încă neavăndŭ cu ce răspunde pentru acelŭ vinitŭ, amŭ căzutŭ şi m'amŭ rugatŭ

cumŭ amŭ putută. Şi s'aŭ pusŭ pentru mine la dum[nea]ei, şi. făcăndŭ şi eŭ rugăminte, dumniei nu s'aŭ înduratŭ de sărăcia mè, şi m'aŭ ertatŭ. Şi eŭ încă amŭ datŭ acestŭ zapisŭ la măna dumisale precumŭ să să ştii că de acumŭ înnainte m'amŭ ğuratŭ pe sufletŭ şi pre toată credinţa mè, ca unulŭ ce săntŭ văndutŭ de bună voe mè, cu zapisŭ ce amŭ iscălitŭ eri cu măna mè, ca, de acumŭ înnainte de m'oi mai rădica asupra vănzării mele, ori eŭ, ori fečorii mei, saŭ alţii de ai mei, să fiŭ de mare plată şi urgii, după cumŭ amŭ văndutŭ cu bună priimire dintru începutŭ, şi amŭ luatŭ şi plată deplină în mănule meli, căndŭ amŭ văndutŭ. Cumŭ şi acăstă scrisoare iarŭ amŭ făcutŭ de bună voe mè, ca unulŭ [ce] săntŭ văndutŭ de atăta vreme". (Marturi: „Mironŭ Ninacu, Sărghii Vor[nicul]otŭ Camince..., carii totŭ noi amŭ stătutŭ cu rugăminte la cucoană de aŭ făcutŭ milă cu diiaconu, de l-aŭ ertatŭ...; Axinte Băranŭ, Toma Croitoriulŭ otŭ Camince; Dimitrachi Donici m'amŭ întămplatŭ.)

Şi alte acte sînt în legătură cu acestea. Astfel, la 1-iŭ Ianuar 7230 [1722] se face cercetare pentru moşiile Păşcani, Făureşti, Scurteşti, în care se tăgăduia unuia însuşirea de „moşan". Pomenit şi „Donič de Păşcani". Jură cel contestat „precumŭ este totŭ dintr'unŭ moşŭ moşanu înpreună cu dănşii, moşăni şi răzăşi". E hotărît deci „răzăşŭ" de judecător.

La 12 Mart 7210 (1702), „Iordachi sin Mogăldii dinŭ Dişcova" vinde „unŭ iazŭ cu vadŭ de moară înŭ Vatici, ce-i mai josŭ de gura Hulbočucului, ce vine de spre Puţuntei; care iazŭ aŭ fostŭ ezitŭ Stratulŭ de Cučoae: fiindu-i lui cu greşală acela iazŭ, l-amŭ văndutŭ eŭ dum[nealui] lui Loghinŭ părcălabulŭ dreptŭ treizăci de taleri, bani de argintŭ". Marturi: „Vasăle Cojanŭ, Costinŭ, Andriiŭ zătŭ Costinŭ, Costantinŭ Potlogŭ. Luchiianŭ dinŭ Lucaciuca, — însă izindŭ Stratulŭ acestŭ iazŭ răŭ, neştiindŭ": şi-l află aiurea. Iscălesc: „Andreiŭ Buza, Dumitraşcu Harghel, Savinŭ sănŭ Andrunachi".

„Eŭ, Toaderŭ Bălanŭ, cu 12 părgari dinŭ tărgulŭ Orheiului. Adică aŭ vinitŭ înnainte noastră Iliana Lelicoia, fata Buzii denŭ Furceni, şi aŭ văndutŭ unŭ vadŭ de moară în Răutŭ, dinŭ ğosŭ de piatră, popii celui domnescŭ Gligorie, dinŭ tărgu dinŭ Orheiŭ, de nime nevoită, nici asuprită, nici sălită, şi aŭ datŭ doi rohatince de miiare şi stupi şi o vacă cu viţălŭ şi postavŭ, pănă aŭ înplutŭ optzăci de lei preţŭ, că atăta aŭ cerutŭ,— să-i fii a lui moşii în veci, şi fečorilorŭ lui, şi nepoţilorŭ lui. Şi într' acăstă tocmală s'aŭ tămplatŭ oameni buni, Grigore Drăghinită şi fečorulŭ lui Vasăle vătavulŭ de siniţari şi Radulŭ cupeţulŭ şi Mihuleţŭ şi Vasăle vătavulŭ de siniţari şi Radulŭ cupeţulŭ şi Mihuleţŭ şi Vasăle înblătoru şi Şabănŭ şi Vasăle Cručanŭ şi mulţi oameni buni dinŭ oraşŭ. Deci noi,

dacă amŭ văzutŭ a lorŭ de bună voe tocmală, noĭ am pusŭ pecete orașuluĭ într' acestŭ zapisŭ, ca să să știi; 7135 [1727], Ghen[ari] 10. — Locul pecetiĭ tărguluĭ Orheiuluĭ."

Lelicoaia are apoĭ un proces, împreună cu ginerele eĭ, Gligoriice, cu Gligorie din Orheiŭ. „Acumŭ aŭ vrutŭ să întoarcă", ea, „și aŭ zisŭ că aŭ văndutŭ numaĭ ğumătate de vadŭ". Se hotărește: „de i-aŭ văndutŭ întăiŭ, acmŭ nu încape să întoarcă" (15 Septembre 7144=1635).

12 Martie 7165 (1657). Gheorghe Ștefan-Vodă pentru „Pintiliĭ Căp[i]t[anulŭ] dinŭ Băloșăștĭ".

IV. **Privilegiile cele maĭ vechĭ ale Slăniculuĭ Moldoveĭ.**

Între hîrtiile D-reĭ Mălinescu din Iașĭ aflu două acte domneștĭ care daŭ cea d'intăiŭ rînduială vestitelor băĭ din Slănicul Moldoveĭ.

Privilegiul luĭ Ioan Sandu Sturza e din 26 Iunie 1824.

Bunul Domn bătrîn spune că, „rîvnitorĭ fiind de a înmulți facerile de bine cele spre opștească folosința Patrieĭ, socotit-amŭ, și, fiindcă la Țănutul Bacăuluĭ, lăngă Ocnă, la părăul Slăniculuĭ, s'aŭ aflat izvor di apă, care, după cercările noastre ce s'aŭ făcut, s'aŭ găsit a fi folositoare pentru feliurĭ di slăbicĭunĭ a sănătății și de patimĭ, și acum, de cățiva anĭ, s'aŭ și obicĭnuit de a merge acolò mulțĭ pentru facirea de feredei, dar, din pricina că la locul unde esti izvorulŭ, casă nu sînt di șidere, ceĭ ci merg, și maĭ vărtos săracĭĭ, pătimesc multă nevoia, și nicĭ vre o folosință nu pot să dobăndească, nigăsînd loc di adăpostire, unde să poată face feredei, am găsit a fi de trebuință și lucruļ cel maĭ creștinesc, de a să faci acolò oarișcare punire la cale de înlesnire pentru oaminiĭ aceĭ nevoițĭ și săracĭ, care nu aŭ chipul de a-șĭ faci iăĭ singurĭ îndemănările cele de trebuință. Și dar, spre un asăminea sfărșit, trebuința cerînd de a fi un număr de oaminĭ înnadins însărcinațĭ ca să slujască în trebuințile borvizuluĭ, precum și deosăbit purtătoriŭ de grije, care să povățuiască lucrul și slujba

lor, spre o alcătuire încît s'ar putè, de îndemănare,— iată prin acest al nostru domnesc hrisov hotărîm şi însărcinăm cu această trebuinţă pi credincĭos boeriul nostru, dumneluĭ Mihail Spiridon, biv Vel Sărdar, căruia iĭ dăm şi cinčsprezăci oaminĭ, din oaminiĭ streinĭ ci i-aŭ avut dum[neluĭ] maĭ d'innainte aduşĭ şi scutiţĭ, în prejma borvizuluĭ . . ., numaĭ pentru trebuinţa borvizuluĭ . . . Îndatorindu-să dum[neluĭ] cum maĭ întăĭ să pui să facă zăci odăĭ, la locul ci să va socoti maĭ bun lăngă borviz, odăĭ di lemn, dar bine lipite şi văruite pi din lăuntru şi pi din afară, şindilite, podite pi ğos, lipite în pod, cu ferestĭ şi cu uşĭ bune; şi să facă şi cîte doĭ feredei în fiiştecare odae, ca să fie numaĭ pentru săraciĭ ceĭ ci vor merge să facă feredei, care nu vor avè chip de a-şĭ face singurĭ înlesnire de adăpostire şi de feredei. Să aibă apoĭ orănduiţĭ în toata vreme faciriĭ de feredei cîte patru saŭ cincĭ ominĭ din aceştiia ce i să daŭ, care să stè nelipsît să slujască, saŭ cu zioa, saŭ cu săptămîna, la cărătură de apă, şi la încălzire feredeelor pentru ceĭ săracĭ, supt îndatorire de a-şĭ agiuta pe aciĭ slabĭ şi nevolnicĭ, ca să-ĭ pui în feredeŭ şi să-ĭ scoată, precum şi de a li sluji la orĭce alti trebuinţă, cînd să va găsî careva lipsit, şi de chipul acesta, ca să nu aibă pi alt cineva să-ĭ slujască. Şi pentru toată slujba aceştĭ orînduiţĭ oaminĭ să nu poată cere dela cariva nicĭun feliŭ de plată. Iar, pe lăngă acesta, să îndatoreşte d[umneluĭ] Sărd[ariŭ] di a avè adusă cu oaminiĭ aceştiia şi lemne de foc, de agiuns, acolò la borviz, pentru încălzirea feredeilor di la acesti patru odăĭ şi pentru alti trebuinţă ale săracilor, precum şi însuşĭ pentru încălzirea odăilor, cînd vor merge şi în vremi maĭ răce, primăvara saŭ toamna, ca să facă cineva feredei, pentru ca să aibă şi dispre aceasta toată înlesnirea, şi iarăşĭ fără nicĭo îndatorire pentru iaĭ, de plată. Sîrguindu-să dum[nea]luĭ Sărd[a]r[iulŭ] de a o face aceasta înlesnire de lemne şi orĭcărora alţiĭ din aceĭ ci vor merge acolò, precum şi de celelalti lucrurĭ trebuinčoasă ale hraniĭ, ca să le poată

găsă aceste fiiştecare cu plată dela dânşiĭ, să nu pătimească lipsă şi nevoie."

Copie.

Iscălit şi de C. Conachi.

La 30 Octombre 1836, Mihaĭ-Vodă Sturza întăreşte privilegiul pentru „Sărdariul Mihalachi Spiridon", care a arătat „că are 27 liuzĭ de la Domnii Calimah şi Sturza, aşăzaţĭ pe părţile sale de moşii din munţiĭ de lîngă tîrgul Ocniĭ, de pe apa Slănicului, Ţinutul Bacăuluĭ, unde, fiind izvoară de ape minerale, are alcătuite înnadins feredei spre lecuirea patimilor". Spiridon maĭ vrea să aibă bejenarĭ, până la cinzecĭ. Se acordă, fiind spre folosul ţeriĭ, „ca unile ci eli urmiază a scoti [= scuti] mult, şi de cheltuială, şi de ostinială, pe ceĭ supuşĭ patimilor, cari, pentru fîrşitul lecuireĭ lor, era' siliţĭ a năzui la celi maĭ depărtate feredei piste hotar". I se daŭ 36 de liuzĭ. „Şi apoĭ, în privire uneĭ asăminea miluirĭ, datoriŭ va fi dumn[ealuĭ] Sărdariŭ ca, pe tot anul, la vreme cuvenită, să dei încăperĭ fără plată de chirii, până la număr[ul] de 30 bolnavĭ săracĭ, ce s'ar rîndui acolò spre lăcuinţă şi căutare."

V. **Cîteva acte privitoare la moşia dorohoiană Hilişăul ş. a.**

(Colecţia d-reĭ Mălinescu.)

1. 17 Iunie 1735. Proces al luĭ „Iordachi, fiiulŭ Med[elniceriuluĭ] ConstandinŭVărnavŭ, şi cu Pit[ariulŭ] Vasile Iamandì, arătându Iordachi că maică-sa, Mariia [Medelnicereasa], aŭ fostŭ fată Jăc[niceriuluĭ] Ioniţă Iamandì şi soră cu Sulgeriulŭ Toma şi cu Iordachi şi Safta, maĭ avându Jăc[niceriulŭ] Ioniţă Iamandì doĭ fraţĭ, anume Ştefanŭ şi Cărste; i Ştefanŭ aŭ muritŭ holteiŭ".

2. † Pren carte ce ne aŭ trimes dumnalor boeriĭ căimăcamĭ amŭ luatŭ sama luĭ Ionichie ermonahŭ cu Athendule [=Afenduli] neguţătoriulŭ, ginerile luĭ MironŭGafencu, pentru moşiia Şilişăulŭ de la Ţăn[u]t[ulŭ] Dorohoiuluĭ, şi dinŭ

ğudecata noastră aŭ rămasŭ călugărulŭ să-şĭ ià totŭ venitulŭ cătŭ varŭ *(sic)* fi pe ğumătate de satu de Şileşăŭ, cu niamulŭ luĭ, şi pe ğumătate să ià Athendule, iarăşĭ cu niamulŭ luĭ, de vreme că aşè ne aŭ spusŭ Athendule, cumŭ că ğumătate de satu are, şi o parte şi alt[a],— până la venire Mării Sale luĭ Vodă, şi, după ce să va aşeza Domniia, să-şĭ ià carte de hotărătŭ moşiia, şi, după hotărări, cini cătu îĭ va fi parte de moşii, va stăpăni, şi va lua şi venitul moşii.

Ačasta înştiinţămŭ.

L[ea]t 7265 [1757], Apr[ilie] 26.

Ilie Costachi Pah[arnic][1].

3. 10 Iulie 7268 (1760). Cercetare pentru ispăşire la Şilişăŭ şi Pomîrla. Doĭ rotarĭ ţeranĭ, marturĭ. „Şă Vasăle Homivca, tijŭ de acolo, şă Andreuţă... Aŭ plătitŭ pe acè sută de fălcĭ de iarbă ce aŭ stricatŭ.“

Iscăleşte un Vornic de Poartă.

4. Adică eŭ Gorghii săn popa Vasăli din satulŭ Dănilenii dat-amŭ adivăratŭ şi încridinţatŭ zapisulŭ meŭ la cinstită măna dumisali cuconuluĭ Iordachi Pot. *(sic)*, precumŭ să să ştii că, prinzăndu-mĭ dum[nealu]ĭ 2 caĭ în ţarina dumisali, şi dum[nealu]ĭ apoĭ trimeţăndu cai la dum[nea]lor Vornicii di Botoşanĭ, şi întămplăndu-să di s'aŭ prăpădit cai, că nicĭ eŭ niputăndu mergi ca să-mĭ scotŭ caĭ, şi trecăndu doĭ anĭ şi ğumătate, şi acumŭ amŭ făcutŭ învoială cu dum[nealu]ĭ, şi mi aŭ datŭ 38 leĭ, adică triĭzăcĭ şi optŭ di leĭ, să fii nisupăratŭ dinŭ spri mini, şi, orĭ la ci judicată di m'aşŭ maĭ scula eŭ, să nu mi să ţăi în samă. Şi pentru maĭ adivărată cridinţa m'amŭ iscălitŭ cu măna mè.

Gheorghe Dascalu.

Adeverescŭ. '92, Iuli 31.

5. C. 1800. „Iordachi, fiiu Med. Costandin Vărnav“, se plînge că nu s'a dat tatăluĭ săŭ partea soţieĭ luĭ, fata Jig[niceriuluĭ] Ioniţă Iamandì, că toată „periusia“ a trecut la fraţiĭ eĭ, Pit[ariul] Vasile, Sul[geriul] Toma şi Iordachi Post[elnicul], „şi la alţĭ verĭ a' dum[i]s[ale]“. Se află pre-

[1] Ieşise din Domnie Constantin Racoviţă, şi era să vie Scarlat Ghica.

texte „ca să ne urnească“ şi să păstreze averea. Cere Domnuluĭ judecată, pentru a se înlătura „urnirea“.

6. C. 1800, 10 Iulie. Scrisoare a unuĭ Gafenco către „badiŭ Costantine“, pentru o cercetare în Sălişăŭ, la moşia, „Jicneceruluĭ Macriĭ“. „Să ferescu de loculŭ Săleşăuluĭ ca focŭ, atăta cătŭ nice ’nŭ imaşŭ nu-şĭ lasă bucatele lor, şă să năcăjăscu, de herbu ca într’o olă, fiindŭ-că li-ĭ loculŭ străntu, şi aşè nădejduescu că, de aice înnainte, cătŭ a fi Pomărla şă Săleşeulŭ, n’omŭ avè nicĭo supărare de dănşăĭ. Darŭ veĭ şti d[u]m[neata] că, măcarŭ că s’aŭ găsitŭ locŭ stricatŭ de 100 de fălcĭ, darŭ, chiarŭ să nu fi călcatŭ maĭ multă iarbă decătŭ de vr’o 7, 8 stogurĭ de fănŭ, nu s’arŭ fi găsătŭ; numaĭ aceasta aŭ fostŭ o învăţătură. Darŭ maĭ trebue să isprăveştĭ carte gos[po]d ca nimene să nu fie volnicŭ a-şĭ muè cănepile şă inaţăle înŭ bălţăle Săleşăuluĭ, pentru să să omoră peştele, şă maĭ alesŭ înŭ Orbeja *(sic)*, care să numeşte Păs[ă]reca,— măcarŭ că eŭ amŭ zăsŭ Jăcniceriuluĭ Macriĭ să dè poroncă omenilorŭ dum[i]sal[e] pentru această pricină, şă dum[nealuĭ] înnainte mè ţi-aŭ poroncitŭ, darŭ totŭ trebue şă carte.“

Adresa către „Costantinŭ Logofătŭ, vătavulŭ dum. Logofătuluĭ Răducanuluĭ“.

7. Botoşanĭ, 27 Ianuar 1833. „Toadir Vezeteu, cu Catrina, soţia luĭ Toadir“, vînd Şpat[aruluĭ] Costachi Rosătu“ „o casă... la mahalao Vrabieniĭ, pe moşiia săntuluĭ ierarh Nicolaĭ, a sfinti mănăstiriĭ Popăuţĭ, cumpărată di la Ghiorghi vezăteu Herţanu“. „Avăndŭ a plăti d[umnealu]ĭ şi bezmănu obĭşnuit a sfinteĭ mănăstirĭ, cincĭ leĭ pe an.“

Scrie Vasiliu.

Cu voia egumenuluĭ Inochentie Iliupoleos.

K. ῾Ρώσσετος o vinde, la 16 Mart 1836, „vătavuluĭ Ştefănachi Pleşescu“, întărind acelaşĭ egumen[1].

[1] Pentru Păpăuţĭ, *Inscripţiĭ*, I, I. Tot acolo, la *Botoşanĭ, Biserica Roset*, despre Roset. Cf. şi cuvînţarea la îngroparea Marieĭ Roset, în *Cuvîntărĭ de îngropare şi pomenire*, Văleniĭ-de-Munte, 1909.

VI. Un act de la Alexandra Buhuş.

(Colecţia Fote).

Adică eŭ Alexandra Hătmăniasa răposatuluĭ Buhuşŭ č-aŭ fost Hatmanŭ, facemŭ ştire cu acestu adevăratŭ zapisŭ alŭ meŭ precumŭ eŭ, di nime sălită, nicĭ asuprită, ci de a mè bună voi, m'amŭ tocmitŭ şi m'amŭ învoitŭ cu dumnealuĭ Vasăle Hăbăşăsculŭ ci aŭ fostu Armaşŭ-Mare, şi mi-aŭ datŭ dumneluĭ unŭ rădvanŭ cu şasă caĭ, cu hamurĭ, cu şale cu totu, şi cu postavŭ noŭ necroitŭ, şi cu boboŭ, de amŭ datŭ zăstre fiicăĭ mele Catrineĭ, şi eŭ i-amŭ [datŭ] dumisale satulŭ Leţucaniĭ, ce săntŭ în Ţănutulŭ Hărlăuluĭ, pe apa Jăjăeĭ, cu vadu de moară în Jăjăe, şi cu ğumătate de hăleşteŭ în Buhăicenĭ, şi cu toţĭ vecini care aŭ fostu în satŭ în Leţecanĭ, şi cu totŭ loculŭ şi hotarulŭ cătu amŭ stăpănitŭ noĭ dinpreună cu răposatulŭ Buhuşŭ Hatmanŭ. Care satu este driaptă moşiia mea de pe moşulŭ meŭ Urechea Vornicu[1]. Pentru aceia ca să-ĭ fiie dumisale driaptă moşii şi cumpărătură, şi cuconilorŭ dumisale, în vecĭ neclătită, şi pe acestu adivăratŭ zapisŭ alŭ meŭ ca să aibă a-şĭ face dumneluĭ şi dresu domnescu. Aşăjderea i-amŭ maĭ dat dumisale şi un Ţăganu, anumi pe Neculaiŭ Lumănare, iară dinŭ Ţăganiĭ meĭ de pe Urechea Vornicŭ. Şi pentru maĭ mare credinţa mi-amŭ pusŭ pecete, dinpreună cu fii meĭ, şi aceştĭ boierĭ toţĭ, cari s'aŭ iscălitŭ maĭ ğosŭ, ca să-ĭ fiie de mare credinţă. U Iasŭ, leatŭ 7207 [1699], Iunie 3.

Alexandra Buhăşoe.

Dimitrii iscalŭ. Ionŭ Buhuşŭ iscalŭ. Neculaiŭ Buhuşŭ iscalŭ. Gheorghii iscalŭ. Neculaiŭ Doneşiĭ *(sic:* Donicĭ*)* Velŭ Log[o]f[ă]tu iscalŭ. Gavriilŭ Balşŭ Velŭ Cĭaşnicŭ iscalŭ. Ilii Cantacuzino Velŭ Comisŭ, Darie Doniciŭ Velŭ Sulgerŭ, Macri iscalu, Ştefanŭ Sălionŭ Cluč[e]riŭ, iscalŭ.

Cu privire la actul Alexandreĭ maĭ găsim:

F. d. Socotirea luĭ „Alexandrulŭ Buhuşŭ Marile-Pitariŭ"

[1] Nistor. Pentru aceste legăturĭ de familie, v. vol. V, pp. 574-5. Pentru Leţcanĭ, aicĭ maĭ departe, p. 421.

cu Jora Constantinŭ, pentru heleşteile de la Leţŭcanĭ şi de la Buhuicenĭ şi de la Bursumenĭ... Unŭ ţermure a Leţicanilorŭ... Unŭ iazu vechiŭ, carele aŭ fostu a luĭ Neculaiŭ Urechi, socru luĭ Alexandrulŭ Buhuşŭ, şi aŭ avutŭ tocmală pentru acelŭ iazu Neculaiŭ Ureche cu Ghica Voevodŭ, precumŭ să ţăe Neculaiŭ Ureche heleşteulŭ Bursumenilorŭ, iarŭ Ghica-Vodă să ţăe heleşteulŭ Buhuicenilor; decĭ Ghica-Vodă aŭ înnălţatu heleşteulŭ Buhăicenilorŭ şi aŭ înnecatŭ hăleşteulŭ Bursumenilorŭ peste totu, şi acumŭ acelŭ hăleşteŭ este înnecatŭ, nicĭ de o triabă nu este." Marturĭ: „Grigore Cărligŭ, Ionaşcu Meica, Davidu, Gheorghii Rodca, Andrunache Dediulŭ, Vasăle Găscă".

Copie.

VII. **Carte a episcopuluĭ de Roman, Leon, pentru scutirea unuĭ preot.**

Leonŭ, cu mila luĭ Dumnezeŭ episcopŭ romanschiĭ.

Molitva Ta, prot[opope] de la Ţănutulŭ Tutoveĭ, i voĭ, slugile noastre, cariĭ veţĭ strănge poclonulŭ episcopieĭ de la acelŭ Ţănutŭ, pentru unŭ preotŭ ce va sluji la bisearica dinŭ satulŭ Tomeştiĭ, a dum[i]s[ale] Pit[ariŭ] Toaderŭ Jora, să-ĭ daţĭ pace la baniĭ poclonuluĭ, iarŭ baniĭ şcoaleĭ şi a cutii să-ĭ dea. Ačasta. 1783, Maĭ 14 dni.

[1]

VIII. **Acte privitoare la Dolnicenĭ şi la alte moşiĭ vecinĭ.**

(Colecţia d-luĭ advocat Fote, din Iaşĭ.)

Dolnicenĭ, 29 Octombre 7231 (1722). Cercetare la Brătenĭ (Dorohoiŭ). Marturĭ: „Andreĭ Balşe vtori Spăt[ariŭ] şi Ursulŭ părcălabulŭ de Ştefăneştĭ şi Pascalŭ Hotinŭ părcălabulŭ şi

[1] Episcopia Romanuluĭ.

Ştefanŭ Iorga de Durneştĭ şi Ionŭ Călimanŭ Căp[itanŭ] şi Ştefanŭ săn Antonache Căp[itanŭ] şi Ştefanŭ Căp[itanŭ] Homoranulŭ şi Pavălŭ Năcuţulŭ otŭ Onceştĭ“. „O aşedzătură.“

2. 12 April 7246 (1738). „Andronachi Călimanŭ, cu femeia mè, anumi Nastasiia, şi cu toţĭ fečoriloĭ *(sic)* meĭ, anume Toaderŭ şi alţiĭ“, dă zapis „Sanduluĭ Jora, fiiulŭ dumisale răpoosatuluĭ Gligore Jora č-aŭ fostu Visternicŭ-Mare“, pentru vînzarea Dolnicenilor, partea „în capulŭ Cărpenişuluĭ dinŭ susŭ. . . Care ačastă a patra parte de satŭ îmĭ este miia de pe maica mè, Mariuţa, fata luĭ Nistorŭ Holbanŭ. . . Amŭ întrebatŭ pe nepoţiĭ meĭ, fečoriĭ Homorianuluĭ ş'a frăţine-meŭ, ca să dè eĭ baniĭ. . ., şi amŭ întrebatŭ şi pe Vasile, fiiulŭ Pitariuluĭ Ilie, fiindŭ dum[nea]lorŭ răzeşĭ într'acelŭ sat. . . Decĭ eŭ, fiindu la închisoare pentru o datorie a unuĭ Turcu, şi neavăndŭ cu ce plăti, amŭ văndutŭ ačastă moşie dumisale acestuĭ boerŭ maĭ susŭ numitŭ, căcĭ şi dumnaluĭ încape, fiindu răzeş şi dumnaluĭ cu satulŭ Buhăiceniĭ, cari să hotărăscŭ cu Dolniceniĭ... Şi i-amŭ datŭ dum[nea]luĭ ispisoculŭ g[o]s[po]dŭ de la Măria Sa Mihaĭ-Vodă, care amŭ pe acè moşie, şi alte scrisorĭ.“ Marturĭ: Monahŭ Tudor Crup[enschi], Andreĭ Balş.

3. 24 Februar 7250 (1742). Împărţirea moşiilor „ce ni-aŭ rămasŭ de la moşulŭ nostru Andronicŭ Părvulŭ“. Parte din Costina, „pe părăulŭ Ilişasca“, luĭ Andreiŭ şi surori-sa, Aniţiĭ Anghelăchioae, şi luĭ Necolae Med[elniceriŭ] şi surori-sa, Măriuţiĭ, preutiasa popi luĭ Pănteleiŭ, — fečoriĭ luĭ Toaderŭ Părvulŭ, nepoţĭ de fičorŭ luĭ Andronicŭ Părvulŭ“; parte din Corneştĭ (Lăpuşna), Iucşanĭ pe Siretiŭ, „în partea luĭ Ilie bivŭ Velŭ Pitariŭ, fičorŭ Paraschivi, sora luĭ Toaderŭ Părvulŭ şi a luĭ Costantinŭ Părvulŭ sinŭ Velŭ Şetrarŭ, nepotŭ de fată luĭ Andronicŭ Părvuluĭ“. „Iarŭ acumŭ, stăndŭ noĭ, veriĭ ceĭ primarĭ, cu toţiĭ la socotială. . ., să să dea Raduluĭ şi surorilorŭ luĭ, fečoriĭ Aniţiĭ, feteĭ ceĭ maĭ micĭ a luĭ Andronicŭ Părvulŭ. . . Călineştiĭ (Cernăuţĭ), pe părăulŭ ce să chiamă Brusniţa. . ., în partia luĭ Gheorghie Med[elniceriŭ] şi a luĭ Vasilie şi a Ileneĭ,

fečorii luĭ Costantinŭ Părvulŭ bivŭ Velŭ Șetrariŭ, nepoţĭ de fečoru luĭ Andronicŭ Părvulŭ". Radu era Radu Burghelea. „Iară pentru satulŭ Cotela, ce să chiamă Soloniuca, cu heleșteŭ și cu alte cumpărăturĭ în Cutela, și cu partia dinŭ Melentenţĭ, ce sintu înŭ Ţinutulŭ Hotinuluĭ, — căndu a milui Dumn[e]dzăŭ să rămîe acelŭ Ţinutŭ la stăpînirea Domnuluĭ de Moldova, după cumŭ aŭ și maĭ fostŭ[1], avăndu volnicie ceĭ cu moșiile a-șŭ stăpîni moșiile lorŭ, atunce și noĭ să avemŭ a stăpîni moșiile acelea cu toţiĭ, orĭ iarășĭ să le înpărţimŭ frăţeaște, să ţie fieștecarele partea sa, unde i s'a vini.

Cine va vrea să-șĭ ia parte sa de vecinĭ, ca să-ĭ mute pe parte sa de moșie, unde i s'aŭ venitŭ, saŭ și aiurea, unde va vrea, — volnicŭ să fie a-ĭ lua și a-ĭ muta.

Iară pentru o părticea, iarășĭ dinŭ Costîna, partia Ţicîĭ, și pentru vecinĭ, ce s'orŭ afla din parte Ţicăĭ, care moșie o ţinŭ dumnealorŭ Gheorghie Med[elniceriŭ], cu fraţiĭ dumisale, fečorii Șetrariuluĭ Părvuluĭ, pentru 40 leĭ, preţulŭ unuĭ calŭ și a doĭ boĭ, care știmŭ noĭ cu toţiĭ c'aŭ datŭ răpăosatulŭ unchiulŭ nostru Șetrariulŭ Costantinŭ Părvulŭ, de aŭ plătitŭ o datorie a Ţicăĭ, — acmu aŭ învoitŭ dumnealorŭ să priimască dzeace leĭ la ačа datorie, să fie din partia dumilorsale, și treĭdzăčĭ de leĭ să dămŭ noĭ: dzeace leĭ Ilie Pit[ariŭ], dzeace leĭ Andreiŭ, cu fraţiĭ luĭ, fečoriĭ luĭ Toaderŭ Părvulŭ; dzeace leĭ Radulŭ Burghelea, cu surorile luĭ."

4. 7262 (1753-4) (fără lună). Mateĭ Ghica Voevod, către „dum[nealuĭ] Filipŭ Catargiu bivŭ Velŭ Banŭ, isprav[nicŭ] de Ţinutulŭ Hărlăuluĭ, Neculaĭ Cucoranulŭ bivŭ vt[ori] Jit[niceriŭ], Vasile Balșea bivŭ Velŭ Căp[i]t[anŭ]", pentru Brătenĭ. „În trecutulŭ anu cerșindŭ Paraschiva, cumnata Sanduluĭ Cămărașŭ, hotarnicŭ pe dumneluĭ Iordache Cantacozino Velu Pah[arnicŭ], poftindŭ să-ĭ aliagă hotarulŭ satuluĭ Dolniceniĭ, aŭ mersu numitulŭ boeriŭ acolo, și, uităndu-să maĭ multu la arătare Paraschiviĭ decăt

[1] Se luase de Turcĭ la 1713.

a cerca sămncle ce sintu pusea în hotarnicu, jălueşte Sandulŭ că i-aŭ înpresu[ra]tŭ de spre costişa Başculuĭ o bucată de locŭ." Să se facă cercetare.

5. Noĭ Costandinŭ Mihaĭ Gehanŭ Racoviţă Voevoda, bojiŭ m[i]l[o]st[iiŭ] g[os]p[o]darŭ zemli moldavscoĭ. Credinčosŭ boeriulŭ nostru, dum[nealuĭ] Ioniţi Iamandì bivŭ Velŭ Jic[niceriŭ]. Îţĭ facemŭ ştire că, maĭ în trecute zile, după ğudecata č-aŭ avutŭ aice la Divanu Paraschiva Sturzoai, nora luĭ Ilie Pit[ariŭ], şi cu Călimăneştiĭ, pentru pricina a opta parte denŭ satŭ Dolnicenĭ, de la Ţin[u]t[ulŭ] Dorohoiuluĭ, de la care ğudecată s'aŭ hotărâtŭ ca să stăpăniască Paraschiva Sturzoaie numaĭ parte luĭ Andrunache Călimanu, ce i-aŭ văndutŭ, iară cu alti doî părţĭ, a doĭ fraţĭ a luĭ Andrunach[e], părinţiĭ acestorŭ ce aŭ stătutu la ğudecată, să nu să amestece Paraschiva, după cumŭ arată în anaforaoa ce este la măna Călimăneştilorŭ,— şi atunce, la ğudecată, aŭ cerutŭ Paraschiva să i să hotărască parte sa dintr' a ţăranilorŭ, şi s'aŭ fostu scrisŭ dum[itale] ca să i-o alegĭ osăbită, şi, pe poronca cărţiĭ aceia, aŭ ales-o. După aceia viindu aice oameni aceia, aŭ datŭ jalobă Domnii Mele cumŭ că le-aŭ făcutŭ strămbătate, căcĭ li-aŭ datŭ locŭ unde nu-ĭ bunŭ de nemică, nicĭ este locŭ de fănaţe, nicĭ sălişte, ce li-aŭ datŭ neşte locŭ de sărăturĭ, şi, pe jalba ţăranilorŭ, iarăşĭ amŭ fostŭ scrisŭ dum[itale] ca să facĭ dreptate, să le daĭ şi lorŭ unde va fi locŭ, şi bunu, şi răŭ, adecă şi înŭ fănaţi şi înŭ sălişte şi înŭ pădure, după obiceĭ: unde va fi bunŭ, să dei locŭ bunŭ, şi, unde a fi răŭ, să dei şi răŭ. Darŭ acumŭ iarăşŭ s'aŭ văzutŭ de d[u]m[nealuĭ] Velŭ L[o]g[o]f[ă]tŭ o scrisoare a dum[itale] la măna luĭ Iordach[e] Balşŭ vt[ori] Vist[ieriŭ], ce scriĭ cumŭ că parte ţăranilorŭ iaste aliasă şi hotărătă maĭ d'innainte, de alţĭ hotarnicĭ, şi n'aĭ hotărăt-o dum[neata], şi zăcĭ că nu pocĭ a străca hotărătura vechi, ce este făcută maĭ denainte. Pentru care acumŭ iată de iznoavă iţĭ scriemŭ dum[itale]: luîndŭ carte Domnii Mele, să cauţi, şi, de vremi că parte ţăranilorŭ zicĭ că-ĭ aliasă maĭ denainte, de alţĭ hotarnicĭ, şi acolo aŭ stăpînitu pără acumŭ, iarăşĭ acolo

să le daĭ şi acumŭ. Însă de este după cumŭ zicĭ, iarŭ, de este pricina într'altŭ chipu, să cauţĭ să nu să facă strămbătate, nicĭ la o parte, nicĭ la alta. Şi, după cumŭ scriemŭ, să urmezĭ. Ačasta scriemŭ. L[ea]tŭ 7264 [1756], Iulie 11.

[Pecete cu chinovar.] Pročt. Velŭ Log[o]f[ă]tŭ.

6. Făcut-amŭ scrisore mè la măna dumisale ğupănesi Paraschivi Med[elniceresiĭ] precumŭ m'aŭ venitŭ unŭ răvaşu a dumisale Păharnicŭ Iordachi, ca să eŭ sama cu Homoreni, pentru niste dijmă şi pentru alte pagube, şi eĭ de bună voe s'aŭ apucatŭ să dei c[l]ăĭ de grăŭ şi, pe 9 stogurĭ fănŭ şi 5 zoţĭ *(sic* i zloţĭ*)*, adetulŭ moşii, s'aŭ doveditŭ cu ominĭ că s'aŭ datŭ înŭ măna luĭ Enachi Homoranŭ căndu era Vornicŭ. Şi aŭ maĭ cerutŭ dumneaĭ căte unŭ leŭ de casă pe 3 aĭ, şi eĭ n'aŭ trimis ačasta cu casile; darŭ eŭ amŭ socotitŭ, ş'amŭ luatŭ sama că-ĭ cu dreptulŭ să le deia aceste tote, că dumneiaĭ încă, den č-aŭ fostu dreptu, încă aŭ maĭ lăsatŭ, darŭ, pentru ominĭ, nu s'aŭ pututŭ aşădza, ğurăndŭ şi unul ş' altu. Şi eŭ, pentru credinţa, m'amŭ iscălitŭ.

Iulie 24, letŭ 7267 [1759].

Vasili bivŭ Căp[itanŭ], sinŭ Ursulŭ.

7. 15 Decembre 7274 (1765). Hotărnicie la Buhăicenĭ, a luĭ Ştefan Donicĭ. „Cu hotărătura noastră ce amŭ fostŭ din parte hotărătŭ Dolnicenii înŭ Domnie Mării Sale Mateiŭ-Vodă[1], — fiindŭ atunce toate moşiile pustiĭ, şi neavăndŭ cine să răspunză, s'aŭ făcutŭ greşală, şi s'aŭ fostŭ luatŭ o bucată de locŭ dinŭ Dăngenĭ, şi s'aŭ fostŭ datŭ la Dolnicenĭ... Şi alte moşiĭ mergu totŭ într'acè protivă..."

8. 25 Iulie 1809 „...Al doile, pentru o giriadă di fănŭ, ci s'aŭ aprinsu di pojarŭ, carile fănu aŭ fostŭ a dumisali Pah[a]r[niceseĭ] Joroai, şi după carte de blăstămŭ aŭ mărturisitŭ oameniĭ dinŭ Brătenĭ că arŭ fi fostŭ de 18 stogurĭ acè giriadă, însă numaĭ fănulŭ aŭ fostŭ vechĭ, de

[1] Ghica.

doĭ anĭ, şi pojariulŭ dinŭ carile s'aŭ aprinsu giriada, aŭ fostŭ datŭ de oamenii vechiluluĭ Mihălăşănilorŭ, vrăndŭ ca să-şĭ părliască moşiia, şi, fiindŭ giriada aproapi, lăngă moşiia Mihălăşănii, dintr'acelŭ pojarŭ s'aŭ aprinsu şi aŭ arsu giriada, nicĭ, căndŭ aŭ datŭ pojariulŭ, n'aŭ mersu ca să dei de ştire dumisali Pah[a]r[niceseĭ] Joroai saŭ oamenilorŭ dum[neae]ĭ, ca să-sĭ păzască fănulŭ di pojariulŭ ce aŭ să dea iaĭ moşii Mihălăşănii.

Al triile, pentru 38 căpiţă fănŭ, ce aŭ arătatŭ vechilulŭ Mihălăşănilorŭ că s'aŭ ispăşitŭ, carile s'aŭ furatŭ şi s'aŭ măncatŭ cu vitele lăcuitorilorŭ di Brăteni, pentru cari s'aŭ îndatoritŭ satulŭ Brătenii că vorŭ plăti, dacă vorŭ mărturisi aciia ce aŭ plătitŭ acè străcăciune."

9. 19 Maiŭ 1782. Diata luĭ Sandul Ilie Stolnic, fiul luĭ Ilie otŭ Vistierie (v. maĭ sus). Fiiceĭ, Maria Jora, i-a dat două pogoane de vie la Ţifeştĭ, „ce le amŭ de la părintele Leonŭ, episcopulŭ de Romanŭ". I-aŭ fost revîndute luĭ de fiică, pe banĭ. Îĭ dă „pămănturĭ de moşie". „Şi moşie dinŭ Doroşcanĭ, care mie îmĭ esti danie de la călugărulŭ Movila, pentru facire de bine ce aŭ avutŭ de la mine, trăgăndŭ pentru dănsulŭ multă supărare şi cheltuială, şi puţinŭ de nu m'amŭ primejduitŭ şi cu urgie domnescă, pentru o pricină ce aŭ avutŭ elŭ în vreme Domnii răposatuluĭ Costantinŭ-Vodă Racoviţă, şi aŭ scăpatŭ cu fuga, luîndŭ unŭ calŭ alŭ meŭ şi unŭ eṁurlucŭ de postavŭ, şi amŭ rămasŭ eŭ înŭ urgie inŭ loculŭ luĭ; din care pănă m'amŭ îndreptatŭ şi amŭ scăpatŭ, nu puţină cheltuială amŭ făcutŭ. Decĭ scrisorile le avè lăsate la mine, şi că, viindŭ la Eşŭ, îmĭ va da scrisoari de danie. Darŭ n'aŭ apucatŭ să vie, să-mĭ dè scrisore, căcĭ i s'aŭ tămplatŭ moarte la mănăstire luĭ Adamŭ."

Fiuluĭ, Filip, îĭ dă Brătenii. Fiiceĭ, Nastasiica, Chilişoaie. Şĭ banii de la Hatmanul Ilie Catargiul,—„care banĭ să să dè numiţeĭ fiicii meli pentru să-şĭ facă ceva odoraşă, şi pentru alte chieltuelĭ de gătire căsătorii sale". Trăieşte „soţul", Catrina. Să i se lase treĭ Ţiganĭ, „în cătŭ i-a lungi Dumn[e]dzău viiaţa". Pomenit şi „soţulŭ meŭ celŭ d'in-

tăĭ". Via de la Odobeştĭ rămîne luĭ Filip. „Nepotă-mè Catrina, fiica frăţine-meŭ Neculaiŭ." Mamă-sa „zălojise" moşie la „răposatul Vistieriŭ Filip Catargiu". „Poiana de Berescului." „Şi fiiŭ meŭ Filipŭ să fie datorŭ a păzi cătră maştihă-sa toată cinste şi supunere ce să cade, dăndu-ĭ ascultare ca însăşĭ maici sale, şi ia încă să-lŭ aibă pe dănsulŭ la aceeşŭ dragoste şi bună povăţuire ca pre însuşĭ fii săĭ. Aşijdere şi fiică-mè Nastasiica, ce rămăne moştenitoare pe casa mè, cu toată aşezare, să fie detoare, atăt ea, cătŭ şi soţulŭ eĭ, ce i-a răndui Dumn[e]-zăŭ, a ţinè pe maică-sa în casă, înŭ toată viiaţa, şi a-ĭ da toată cinste şi ascultare, după datorie fiiuluĭ cătră părintele săŭ. Iarŭ, de nu vorŭ urmà fii meĭ după rănduiala ačasta ce le 'mŭ făcutŭ, să fie lipsiţĭ de blagoslovenia mè şi suptŭ blăstemŭ...

Gavriilŭ Mitropolitŭ Moldavii, Ioanŭ Cant[acuzino] Vel Log[o]f[ă]t, Ştefanŭ Sturza Velŭ Vor[nicŭ], Lăscărachi Rusetŭ Velŭ Vor[nicŭ], Ilie Cant[acuzino] Hat[manŭ], Costantinŭ Păladi Spăt[ariŭ].

Iacovŭ, dichiŭ otŭ Mitropolie[1]."

IX. Acte privitoare la sate din Ţinutul Dorohoiuluĭ şi la Şoldan Vornicul.

(Colecţia d-luĭ advocat Fote, din Iaşĭ.)

1. Iancul-Vodă, pentru Nechita, în proces „cu Lupanŭ vatagŭ, Crăciunŭ, Mihăilă şi Cercelŭ", pentru o bucată de sat. 12 zloţĭ ферьк. Pomenit Prăvulŭ Velŭ Vatajŭ. Stroicĭ iscăleşte şi cu litere latine, şi adauge: „a° 1581." (Cirilic e: 11 Iunie 7088=1580).

2. Adecă noĭ, egumenulŭ Ghidion, şi cu totŭ săborulŭ de la svăntaa mănăstire Dragomirna, scriemŭ şi mărturisimŭ cu častă scrisoare a noastră pentru rănduIŭ a patru oamenĭ, anume Isacŭ Coticŭ şi Goga şi Alexa şi Latulŭ, ce aceştĭ oamenĭ ne-aŭ fostŭ noo vecinĭ dinŭ satele svinteĭ

[1] Viitorul Mitropolit Iacov al II-lea (Stamati).

mănăstirĭ, dinŭ Nicșeanĭ și dinŭ Tăistreanĭ, și aŭ fugitŭ de cătăva vreme dinŭ satele noastre prinŭ slobodziĭ și într'alte părțĭ, mărs-aŭ și s'aŭ aședzatŭ în satele dumisale Vorniculuĭ Șoldanŭ, la Dorohoiŭ: la Dolniceanĭ și la Budeștĭ. După aceaia amŭ mărsu la dumnealuĭ, la Vorniculŭ, și l-amŭ dodeitŭ pentru aceștĭ vecinĭ, să ni-ĭ dea. Dumnealuĭ, ca unŭ boiarinŭ bunŭ, nu ni i-aŭ opritŭ, ce aŭ dzisŭ să ni-ĭ luomŭ, însă să le luomŭ și cisla ce vorŭ avea dinŭ satele dumisale. Iarŭ noĭ, vădzăndu că nu ni-ĭ apără, ce dzici să ni-ĭ luomŭ cu cislă cu totŭ, socotit-amŭ cu totŭ săborulŭ și i-amŭ lăsatŭ să fie dumisale vecinĭ, numaĭ să ne fie dumnealuĭ de dvorbă pentru destule nevoĭ și greutățĭ ce vinŭ asupra altorŭ vecinașĭ ce aŭ rămasŭ. Dumnealuĭ Dumitrașco Șoldanŭ Vorniculŭ-celŭ-Mare, ca unŭ boiarinŭ bunŭ, și multu milostivŭ, ne-aŭ făcutŭ multu bine, altorŭ sătceale ce amŭ avutŭ, și le-aŭ scădzutŭ dinŭ cislă, și cu altă milostenie ne-aŭ socotitŭ la svăntaa mănăstiri. Derept acea și noĭ încă i-amŭ lăsatŭ să-ĭ fie dumisale vecinĭ, și maĭ pre mare credință pus-amŭ și pecatea svinteĭ mănăstirĭ, să-ĭ fie dumitale *(sic)* de credință. Să să știe. U Iasŭ, l[eat]ŭ 7146 [1638], msța Av[gust] 20.

[Pecete cu печат ѡ . . . гомнрна (cu fum).]

3. Iașĭ, 2 August 7150 (1642). Vasilie-Vodă, pentru pîra luĭ „Ștefanŭ Șoldanŭ cu Nistorŭ Holbea și cu Toaderŭ Bobenŭ și Mărgelușŭ, fičorulŭ luĭ Grumadzu și cu alțĭ răzeașĭ dinŭ Dolniceanĭ“, pentru moșie „înpresurată“ acolo. Șoldan arată acte de la „дѣд єгѡ (bunul luĭ), Pătrașco Logofătul“. Răzeașiĭ „aŭ rămasŭ ď'innaintea noastră și din toată leagea țărăĭ“: li se ieaŭ și zapisele.

4. Suceava, 24 Iunie 7152 (1644). Vasilie-Vodă, pentru ca Vasilie Balșe și Tomița să cerceteze la Brăteanĭ, Hăneștĭ, Dolniceanĭ.

5. Adecă eŭ, Vasilie Șoldanŭ Vistearnicŭ și Gheorghițe Șeaptilicĭ și Toaderŭ Bașotî č-aŭ fostu Stolnicŭ, scriemŭ și mărturisimŭ cu cestu zapisŭ alŭ nostru, cumŭ noĭ, frați, de bună voia nostrî ne-amŭ voitu și ne-amŭ tocmitu și ne-amŭ înpărțitu sateli, și s'aŭ vinitu luĭ Toaderŭ Bașotî

Şoldăneştiĭ, satu întregu, vlostu Sučava, şi Plotuneştiĭ, satu întregu, tijŭ vlostu Sučav[a], şi Holpăşeştiĭ, satu întregu, volostu Neamţu, şi Dolniceaniĭ, volostu Dorohoiŭ, şi Dancăuţiĭ, vlostu Hotinŭ, şi o sălişte anume Broşteanĭ, volostu Sučav[a], şi Brăteaniĭ volostu Dorohoiŭ, şi Joldeştiĭ, tijŭ otŭ Dorohoiŭ, şi unŭ vadŭ de moarî ce iaste la Bistriţe, înŭ hotarulŭ tîrguluĭ Bacăuluĭ, şi o parte dinŭ Tihuleştĭ, şi cu o poiană de-acolea, şi a treia parte dinŭ Cĭutureştĭ, şi cu o poiană pe Tutova, şi o jireabie dinŭ Gĭurgeştĭ,şi aşijderea şi vieli de la Cotnariŭ,le-amŭ înpărţitŭ; şi i s'aŭ vinitu o falce de vie înŭ Dealulŭ Măndru, pre uliţa Răşcanilorŭ şi treĭ falcĭ de vie, tijŭ înŭ Dealulŭ Măndru, şi o falce de vie şi treĭ fărtae înŭ Piscopŭ. Dicĭ, de să va scula cineva cu pără asupra acestorŭ sate, ce să avemŭ noĭ a sta cu toţĭ fraţiĭ la pără, iară, de ne va rămănea cineva şi ni va lua vr'unŭ satu, saŭ niscare viĭ, ca să avemŭ noĭ a sta cu toţĭ fraţiĭ de părî. Iară, de ne va rămănea cineva şi ni va lua vr'un satu, în niscare vie, ca să avemŭ noĭ, fraţiĭ, a plini dinŭ părţile nostre. Dicĭ pentru acestŭ lucru ne-amŭ făcutŭ zapisŭ înpreună, ca să să ştie; şi pintru credinţa amŭ şi iscălitu.

U Dulceştĭ, vleatŭ 7163 [1655], mţa Iuni 1 dni.

(Iscăliturĭ.)

X. **Inscripţiĭ ieşene**.

Lîngă mănăstirea Socoleĭ s'a clădit — tradiţia spune că de un călugăr Atanasie —, o bisericuţă pentru cimitirul satuluĭ. Fără turn, avînd o umflătură la strane, cu un coperiş de şindilă lung în streşinĭ, ea chiamă în minte vechile bisericuţe din veacul al XV-lea, până la Ştefan-cel-Mare şi în ceĭ d'intăiŭ anĭ aĭ Domnieĭ luĭ.

Clopotul poartă însemnarea:

Anul 1809.

Pe o piatră de mormînt din cimitir se ceteşte:

Supt ačastă piatră să odihneşte roaba luĭ Dumnezăŭ Anastasăia, soţia d[umnealu]ĭ Sulgeriuluĭ Ioanŭ Dumitriu, Suigibaşa, în vărstă de 35 anĭ; s'aŭ săvărşitŭ dinŭ viaţă la 1846, Sept[emvrie] întăe zi, Duminică. Cu ačasta roagă

pe tot cetitoriulŭ care va ceti, să zică: D[u]mnezăŭ să-ĭ erte . . . părăţie. Vasăli, Ma...

Un alt mormînt are data de 1825. Mi s'a spus că ar fi al uneĭ Semacopol.

XI. Inscripţiĭ din Dobrovăţ.

Lîngă pietrele de mormînt ale Racoviţeştilor (v. vol. II, *Dobrovăţ*) se află una, cu totul ştearsă, pe care se poate recunoaşte:

. . . . . **меденичер**. . .

Pe alta:

Сьи гробь сътвори и ѹкраси (?) **благочстиваго и хстолю биваго** (?) **Iѡ Богдана Воеводьи а кнѣгини его Настасia, и прѣставилисѧ еia** (?) **вь едни** *(sic)* **его вкто ҂зка, мсца ѡк. дı, къ вѣчнѣи ѡбитѣли.**

Deci:

Această groapă a făcutŭ şi împodobit-o bine-cinstitorul şi de Hristos iubitorul Io Bogdan Voevod, însă Doamneĭ luĭ Nastasia, şi s'a strămutat ea, în zilele luĭ, la anul 7021 [1512], luna luĭ Octomvrie 14, la veşnicele lăcaşurĭ.

Însemnătatea acesteĭ inscripţiĭ cere lămurirĭ.

Piatra o văzusem de maĭ înnainte, dar, la lumina soareluĭ, inscripţia mi se părea nedescifrabilă. La a doua visită ce am făcut mănăstiriĭ, parohul mi-a vorbit de un Bogdan Voevod ce ar fi îngropat supt dînsa. Cercetînd piatra la lumina lumînăriĭ şi fără piedeca pe care o aduce la cetire lumina de zi, prea tare şi egală, am desluşit lesne pe muchea, maĭ îngustă, de sus a eĭ treĭ cuvinte de la început: în locul literelor şterse am adaus, după formulariŭ, и ѹкраси. A şeselea cuvînt e aproape întreg legibil; iarăşĭ după formular am adaus: и хстолюбиваго, care s'ar potrivi şi cu rămăşiţele de litere. Iѡ nu se poate ceti; în schimb e dat numele domnesc: Богдана Воеводьи. Acesta — şi, fiind la 1512, avem a face cu Bogdan Orbul, fiul luĭ Ştefan-cel-Mare, — e, fără îndoială, nu cel înmormîntat, ci ctitorul mormîntuluĭ. Că numele e pus în genetiv, poate trezi mirare, dar maĭ găsim un exemplu, la mănăstirea Argeşuluĭ, unde, iarăşĭ, pe o piatră de mormînt, numele ctitoruluĭ, Mitropolitul Anania, e pus în genetiv. а, care urmează, poartă de-asupra un semn arcuit, ca şi cum ar fi а҃. Кнѣгини его Настасia e neîndoielnic, ca şi прѣста —, cu care se ajunge la capătul linieĭ de pe laturea cea mare a pietreĭ ce vine spre dreapta. лисѧ, formă neobişnuită — trebuia: прѣстависѧ — se ceteşte limpede; еia e presupus, în legătură cu urmele de slove. едни în loc de дни, de şi neaşteptat, se află pe piatră, încheind cea-

laltă lature mică. Iar data și cele treĭ cuvinte de la sfîrșit sînt cu totul sigure.

Piatra e de o calitate foarte inferioară, care contrastează cu frumoasa marmură, albă, lucie, de la mormintele familieĭ Racoviță. Literele nu aŭ fost săpate adînc; ele sînt înnalte și înguste. Lipsește meșteșugul de împleticire artistică a lor, care deosebește alte morminte domneștĭ; fiecare se desface deosebit, strîns lipită însă de celelalte.

Cît privește această Doamnă Nastasie, necunoscută până acum, — pețirea feteĭ de rege polon Elisabeta s'a isprăvit pentru uritul Bogdan-Vodă la 1509. Ureche, după izvoarele luĭ slavone, adauge: „După aceia și-aŭ luat Doamnă din țeară, și aŭ făcut pre Ștefan-Vodă cel Tînăr." Ștefăniță pomenește, după cum spune o piatră de mormînt din Rădăuțĭ, ca mamă a luĭ pe o Stana, care nu e „Doamnă" (înnainte de Ianuar 1518). Decĭ notița luĭ Ureche ar fi greșită. Înnainte de a se căsători cu Ruxanda, fata luĭ Mihnea-cel-Răŭ, adusă anume pentru dînsul din Ardeal, Bogdan a luat decĭ pe Nastasia, care muria în 1512.

2. Pe un potir de argint suflat cu aur:

Съи потир сътвори Лȣпȣл Кочї вел дворник и кнѣгинѣ его Тодосіа и даде их къ црков до търгȣ Васлȣю, ѥст метох монастиреи Зȣгравȣлȣи до Ста Гора, идеже есть храм сто великомъченика Геωргїе, като ҂зр. лѳ.

Adecă:

Acest potir l-a făcut Lupul Coci, Marele-Vornic, și jupăneasa luĭ Todosia, și l-a dat la biserica din tîrgul Vasluiuluĭ, care este metoh al *mănăstireĭ Zugravuluĭ*, la Sfînt' Agura (Atos), unde este hram Sfîntul marele mucenic Gheorghie; anul 7139 [1630-1].

Aŭ fost, cum se știe (v. vol. IV, p. CLXXI, nota 1), *doĭ* Lupu Vornicĭ-Marĭ în Moldova pe acest timp. Cel ce apare întâiŭ e însă viitorul Domn. Tot el are de soție pe Tudosia saŭ Tudosca, fata luĭ Bucioc. Tatăl luĭ Lupu acesta, viitorul Vasilie-Vodă, se chema însă, precum spune inscripția bisericiĭ Steleĭ din Tîrgoviște, Nicolae Aga, Agă al luĭ Radu Mihnea (*Inscripții*, I, pp. 112-3). Un Coce a fost însă boier mare supt Mihaĭ Viteazul, și numele săŭ era Coci, Kotzi, grecesc.

Biserica din Vasluiŭ ar fi a luĭ Ștefan-cel-Mare (Melhisedec, *Notițe*, p. 133), dar aceasta avea hramul Sf. Ioan Botezătorul. O alta a fost făcută apoĭ de Vasile-Vodă în apropierea tîrguluĭ (v. *Buletinul Comisiuniĭ monumentelor istorice*, I, pp. 47-8, 96). E aceasta: Sf. Gheorghe Zograful.

Pe potir maĭ e şi această însemnare a argintaruluĭ, poate Sas din Ardeal: ʌ. 90.

Inscripţia e cuprinsă în treĭ rîndurĭ, care se încep cu cîte o cruce.

3. Pe un portret de călugăr:

Ἀκάκιος ἀρχιμανδρίτης Δομπροβετζίου. [= Acachie, arhimandrit de Dobrovăţ].

XII. **Biserica din Leţcaniĭ-Noĭ.**

Pridvor deschis, cu coloane fantastice; bune icoane, dintre care una, pe fond de aur, arătînd să fie din veacul al XVII-lea.

Cărţĭ:

1. *Cazania* luĭ Varlaam.
2. *Apostol* din 1743.
3. *Apostol* Mitropolituluĭ muntean Neofit (cu o însemnare de la familia Paladi).
4. *Penticostariŭ* din 7251.
5. Pe o *Evanghelie* din 1760:

Antiohŭ Carageà Post[elnicŭ].

Între cel d'intăiŭ cuvînt şi celelalte este o pecete elegantă, mică, ovală, cu un scut şi penaj de coif; puse fiind însă cu cerneală ştearsă, armele n'aŭ ieşit. La începutul volumuluĭ este aceiaşĭ pecete fără iscălitură.

Antioh Carageà a fost Vel Agă în Domnia a doua a luĭ Grigore-Vodă Callimachi (Ienachi Kogălniceanu, p. 254). Cf. *Doc. Callimachi,* tabla.

El a fost decĭ stăpînul moşieĭ Leţcanilor şi al satuluĭ Leţcaniĭ-Vechĭ, din apropiere, unde maĭ dăinuieşte o biserică de lemn, cu icoane vechĭ.

Ea a trecut apoĭ la familia Paladi, cum se vede din notiţa de maĭ sus.

6. *Evhologhiu* din 1764.
7. *Penticostariŭ* din 1800.
8. *Triod* din Buda.
9. *Octoih* din Buda, 1814.
10. *Evhologhiu* din Iaşĭ, 1834.

TABLA NUMELOR.

Numele aŭ fost culese de d. profesor D. Munteanu-Rîmnic.

A.

B.

C.

D.

E.

F.

G.

H.

I.

J.

K.

L.

M.

N.

O.

P.

R.

S.

T.

U.

V.

W.

Z.

ONOMASTIC.

A.

B.

C.

D.

E.

F.

G.

H.

I.

L.

M.

N.

O.

P.

R.

S.

T.

U.

V.

Z.

TABLA LUCRURILOR.

A.

B.

C.

D.

F.

G.

H.

I.

J.

L.

M.

N.

O.

P.

R.

S.

T.

U.

V.

Z.

GLOSARIŬ.

A.

B.

C.

D.

G.

H.

I.

Îma, 320.
Ingonat (cal), 66.
Ismiclic, 103.
Ispisoc, 163.

L.

Lanţuh, 110.

M.

Martariĭ, 287.
Medean, 365.
Metahirisi (a), 94.
Muşa (moaşa, bunica), 300.

P.

Podvid, 21.
Pojijie, 216-7.
Postrig, 219.
Pozvoli (a), 201.
Presadè, 18.

R.

Răşlui (a se), 94.

S.

Scumpăra (a), 143.
Sfetitor, 305.
Siguripsi (a), 168.
Sistisi (a), 82.
Sistiha, 51.
Şmirĭ, 307.
Ṡpiganare, 18.
Stîlpi (a), 205.

T.

Teoritre, 45
Troian, 68.

Z.

Zălogătură, 401.
Zăticnire, 6.
Zgaibă, 19.